POVJESTNI SPOMENICI

SLOB. KRALJ. GRADA

ZAGREBA.

NA SVIET IZDAO

IVAN KRST. TKALČIĆ.

MONUMENTA HISTORICA

LIBERAE REGIAE CIVITATIS

ZAGRABIAE

METROPOLIS REGNI

DALMATIAE, CROATIAE ET SLAVONIAE.

COLLEGIT ET SUMPTIBUS EJUSDEM CIVITATIS

EDIDIT

JOANNES BAPT. TKALČIĆ.

VOLUMEN TERTIUM.

(DIPLOMATA: 1500 — 1526.)

ZAGRABIAE.

VELOCIBUS TYPIS C ALBRECHT.

1896.

POVJESTNI SPOMENICI

SLOB. KRALJ. GRADA

ZAGREBA

PRIESTOLNICE KRALJEVINE

DALMATINSKO-HRVATSKO-SLAVONSKE.

SABRAO I TROŠKOM TOGA GRADA

NA SVIET IZDAO

IVAN KRST. TKALČIĆ.

SVEZAK TREĆI.

(IZPRAVE: 1500 — 1526.)

U ZAGREBU.

BRZOTISKOM K. ALBRECHTA.

1896.

PREDGOVOR.

Za načelnikovanja Dra. Josipa Hofmana, gradsko je zastupstvo, na predlog gradskoga senatora g. Gjure Deželića, zaključilo u sjednici od 6. travnja 1883, da se sakupe i tiskom objelodane sredovječni povjestni spomenici slob. kralj. glavnoga grada Zagreba.

Taj je dičan posao povjerilo meni, a ja ga rado prihvatih, pa evo sada ovim trećim svezkom i dovrših jedan i to znatniji dio rečenih spomenika, naime: listine.

U doba, za koje govore pribrani ovi spomenici, bio je grad Zagreb podieljen u dvie slobodne oblasti, u Gradsku (civitas montis Grecensis) i u biskupsko-kaptolsku; ali ja sam, sabirući po naših arhivih ovu povjestnu sredovječnu gradju, imao pred očima današnji Zagreb, kako je spojen u jednu cjelinu, a to s toga, što su ove dvie oblasti, ako i jedna od druge neovisna, ipak u neprestanom dodiru bile tako, da bi prošlost zagrebačkoga Gradca bez poznavanja prošlosti njegova susjeda, kaptola zagrebačkoga, vrlo manjkavom bila.

Ima li u ovih spomenicih takovih, koji su izazivom bilo jedne bilo druge oblasti krvju omrljani, ja sam ih objelodanio zato, da se ne ogriešim o onoj zasadi: »Historia est testis temporum .... nuntia vetustatis«; ni o onoj opomeni: »Pulcherrimo nexu decurrit historia, si, quae integra fide coepta fuit, domestici sanguinis amore aut verecundia, non vitietur.«

Gradsko je poglavarstvo i zastupstvo izdavši ovu seriju sredovječnih povjestnih spomenika slob. kr. glavnoga grada Zagreba pomnožalo hrvatsku knjigu, a iztraživaocem domaće naše povjesti pristupnimi učinilo nepoznata do sada historijska vrela; dà što više, ono je spasilo od propasti znatan dio spomenika, od kojih su neki tako trošni i jedva čitljivi, da će ih za kratko vrieme i sasvim nestati.

Napokon mi je primjetiti, da sam kod izdavanja upotriebio najveću točnost, jer tiskarski slog vaviek izpravljah uz izvornik, a ako mi se podkrala pogrješka, tako je ne znatna i malena, da ne može ništa smetati.

U Zagrebu na Ilijin dan. 1896.

Ivan Tkalčić.

ZAGREB

PRVE ČETVRTI XVI. VIEKA.

O prošlosti grada Zagreba u XV. vieku rekoh, da bi se u kratko ocrtati mogla riečmi »iz vana borba, iz nutra strah«, a pošto je prva četvrt XVI. vieka, o kojoj govore ovi spomenici, samo nastavak XV. vieka, to možemo ove rieči s vrlo neznatnom iznimkom protegnuti i na to doba.

Kralj Vladislav, slabo sposoban za vladu, kojom upravljahu neki velikaši, koji za to ne bijahu ni dosta sposobni ni dosta savjestni, ostavio je doduše nasljednika Ljudevita II., diete od osam godina, te vladom u njegovo ime upravljahu njegovi skrbnici, a i oni kao i ostali dvorski dostojanstvenici bijahu ponajviše ljudi pohlepni za častima i imetkom. Protiva njih ustao je veći dio velikaša, koji je očito išao za tim, da otme kralju svaku vlast. Jedno s ovoga medjusobnog trvenja, a drugo što je hrvatsko plemstvo omalovažavano bilo na kraljevu dvoru, a i tim jošte, što Hrvatska, u koju se svaki dan zalietahu Turci, bila je prepuštena samoj sebi, počelo se ovdje odvraćati od Ugarske te nastojati, da se što više sprijatelji s kućom habsburškom. Toga radi prve četvrti XVI. vieka malena bijaše vlast ugarskih kraljeva u Hrvatskoj, a sve njihove grožnje, svi silni odpisi bili sve pusti kriesovi bez vatre.

Suvremenik Krsto Frankapan, »branitelj kraljevstva hrvatskoga«, crta nam u pismu (koje odmah poslije mohačkoga poraza odasla senjskomu biskupu Jožefiću) tadanje stanje Hrvatske ovimi riječmi: »Deržimo, da je ta razboj gospodin bog dopustil nad kralem i Ugri, ne za zlo ili pogibel, dapače za dobro vično tomu rusagu, zač ako bi bili sada Ugri cara razbili, kada bi konac nih nevridnu reženju ili gdo bi mogal pred nimi ostati.« [1]

U takovu tužnu stanju nije ni gradu Zagrebu odlanulo. Nestalo je doduše s Medvedgrada grofova celjskih, koji su sa svojimi razbojničkimi četami bili na strah i trepet ove gradske obćine, ali je

[1] Doc. 204.

ipak prve četvrti XVI. vieka ona se sveudilj morala boriti i s medvedgradskimi i sa susjedgradskimi plemići; pa ako i nije bilo s najbližim susjedom kaptolom zagrebačkim onakovih krvavih sukoba, kakovi su bivali tečajem XV. vieka, bilo je ipak sveudiljnih priepora i o posjedu i o trgu.

Sa stolice biskupije zagrebačke nestalo je doduše pohlepnih Albenah i Tuzah, ali su ju prve četvrti XVI. vieka zasjeli slični im Bakači, a prvak njihov kardinal i nadbiskup ostrogonski Toma, kao višegodišnji upravitelj ove biskupije, globio je zaklade stolne crkve, da uzmogne svojemu rodu pokupovati imanja.

Razvratno ovo doba jadno li je uplivalo i na sam kaptol, a i na ostali svećenički sbor, te se našlo pojedinaca, koji su ili se ogriešili o tudju imovinu ili ju htjeli nepravo posvojiti.

Ovo je glavni nacrt za prošlost grada Zagreba prve četvrti XVI. vieka, što ću pojedinimi opisi točnije predočiti u daljnjem povjestnom nacrtu, osnovanu na spisih, pribranih u ovoj svezci.

Gradьcъ.

(Civitas montis Grecensis iuxta Zagrabiam.)

Ako se naziv »Zagrebac ili Zagrebčan«, kojim se nazivali žitelji prastaroga Zagreba na lievoj obali potoka Medvešćaka, protegnuo s vremenom i na stanovnike visočine desne obale toga potoka, (koju je, kako spomenuh, kralj Bela IV. g. 1242. povisio na slobodan kr. grad,) to se ipak jošte i prve četvrti XVI. vieka u službenih izpravah desna obala luči od lieve posebnim nazivom »mons ili civitas Grecensis iuxta Zagrabiam«. Da se hrvatski zvala »Gradac«, razabiremo iz poslanice Krste Frankopana pisane iz Zagreba senjskomu biskupu Jožefiću, u kojoj mu javljajuć kako bi valjalo braniti zemlju od Turaka, medju ostalim veli: »Samo prosimo kraleva lista na zapovid Slovincem da nas poslušaju, da nam dadu *Zagrebci z Gratca, a kanonici s Kaptoloma* vzeti nič pukaš, ako bi bila potriba«.[1]

Spomenuo sam u prva dva svezka ovih spomenikah, kako je i kada je taj novi grad na desnoj obali Medvešćaka zidom opasan i kulami utvrdjen bio i kako je ta utvrda izgledala i kako se do svršetka XV. vieka strogo pazilo, da se u valjanom stanju održi, a što je trošna na njoj popravi; sada ću pripoviedati njezinu prošlost za prve četvrti XVI. vieka.

Ako ikada, a to je doista u ovo doba, kad se Turčin počeo pomicati prema Zagrebu, valjalo brinuti o toj i sa strategičkoga gledišta važnoj utvrdi. To bijaše ponajprije dužna sama gradska obćina, a nije li bila kadra sama utvrdu popravljati, morala joj je kruna u pomoć priteći. Za to u ovih spomenicih imademo nekoliko primjera. Već g. 1501. pritužilo se gradsko poglavarstvo vojvodi i banu Ivanu Korvinu, da je gradska utvrda trošna, a obćina osiromašila i opustjela, pa ga zamolilo, da joj izposluje u kralja, da joj kakovom podporom priskoči u pomoć. Na vojvodinu preporuku

[1] Doc. 204.

odpisa mu kralj Vladislav na 12. juna, da je za popravak gradske utvrde, i da se obćina što većma napuči, odredio, da se tečajem triju godina iz zagrebačke tridesetnice uzmu u to ime 32 for., a ujedno, da naloži zagrebačkim tridesetarom, da ovu podporu, doznačenu gradskoj obćini, točno izplaćuju.[1] Ali pošto je sliedeće već godine (1502.) gradska obćina i njezina utvrda pretrpjela preogromnu štetu, i to, kako nam spominje Vitezović u svojoj kronici: »Veliki potres v Horvatskom orsagu je bil, od koga se jesu vnoge hiže porušile, i v Zagrebu turen sv. Marka«, to je rečena podpora vrlo nedostatna bila, no obćina, dok joj nije iztekao trogodišnji rok, za koji joj ista bila doznačena, nije se usudila moliti kralja, da joj pripomoć poveća, već to je istom učinila početkom god. 1504.

U predstavci, kojom je gradska obćina zamolila kralja, da joj povisi podporu za popravak utvrde, spomenu: da je obćina vrlo osiromašila radi toga, što je dugo i do nedavna bila u tudjih rukah (za vremena naime samosilja grofova celjskih), a gradska utvrda, koju mora popravljati, da je radi starine i zuba vremena gotovo sva u razsulu. Obzirom na navedene razloge na 30. marta 1505. naloži kralj Vladislav svomu rizničaru Stjepanu Thelegdu, a ujedno i tridesetarom zagrebačkim, da, dok drugačije ne odredi, daju svake godine gradskoj obćini sto for. iz kralj. tridesetnice, a taj novac da se uzima iz tridesetične pristojbe od robe gradskih trgovaca.[2]

Kako se dugo davala obćini pomenuta podpora, nije nam poznato, ali da je god. 1511. bila obnovljena, svjedoči nam, što ove godine kralj Vladislav, pošto bi dočuo bio, da su gradjanske kuće trošne, a naročito gradska utvrda što radi starine, što radi nedavnoga potresa vrlo je ruševna, dà, što više, jedna da se kula i srušila, naloži i svomu rizničaru Nikoli Herendiju i tridesetarom kraljevine Slavonije Tomi Čehu i Ivanu Gjuli, da od trgovaca, koji svojom robom trguju po cieloj ovoj kraljevini, naime: od Fabijana i Grge Kokorjavčića iz Rače i Matije Hera iz Sredice, da sav onaj novac, koji bi oni morali platiti u ime tridesetnice, da plaćaju tečajem triju godina gradskoj obćini za popravak njezine utvrde, a tridesetari da su dužni njihov platežni izkaz podastirati gradskomu sudcu i zastupstvu. Ako bi tridesetari u tom bili nemarni, da je vlastan gradski sudac i obćina sama pobirati od njih tridesetarinu i bditi nad njihovom trgovinom. Pridodaje kralj jošte i to, da savkoliki redoviti porez, koji ima obćina plaćati, ustupe njoj tečajem

[1] Doc. 8.
[2] Doc. 39.

tih triju godina, a i izvanredni namet, ako bi bio za to vrieme obćini nametnut.[1]

Napokon poradi nastajne turske provale, da se grad, ta važna točka u kraljevini, valjano uzmogne obraniti, doznačio joj na 17. augusta 1525. kralj Ljudevit II. iz prihoda zagrebačke tridesetnice sto petdeset for. za popravak njezine utvrde.[2]

Gradska vrata bila su na ovoj utvrdi petora, i to, troja velika: kamena ili kamenita, mesnička i nova ili velika vrata, a dvoja mala na južnom zidu utvrde: surove dverce i poljska vrata. Prve četvrti XVI. vieka o gradskih vratih i njihovoj straži i čuvanju ključeva vriedile su iste odredbe kao i u XV. vieku.

Ulice, mostovi i zdenci bijahu za prve četvrti XVI. vieka iste i isti kao i tečajem XV. vieka.

Što se javnih sgrada tiče, osim onoga, što spomenuh o njih tečajem XIII.—XV. vieka (u I. i II. svezku); za prvu četvrt XVI. vieka poznato nam je o:

Župnoj crkvi sv. Marka, da joj god. 1501. bio župnikom Martin, koji je imao za pripomoć svi svećenika kapelana.[3]

Spomenuo sam, da je god. 1499. gradska obćina sagradila na sjevero-zapadnom uglu ove župne crkve zavjetnu kapelu na čast sv. Fabijana i Sebastijana, zaštitnika proti kugi; u istoj je kapeli podignut bio i oltar na čast ovih svetaca, te je i tu kapelu i njezin oltar na samu novu godinu 1502. posvetio Stjepan, naslovni biskup rožnanski, a generalni vikar biskupije zagrebačke. Ove iste godine, kako malo više navedoh, bio je u Zagrebu veliki potres, usljed koga se srušio i zvonik ove župne crkve.

Poznato nam je jošte o toj crkvi, da je na 1. marta 1504. neka Margeta udova Boltižara Mikčevečkoga, posjednica u Marincih preko Save, oporučila »crkvi sv. Marka sedam zlatih v kelih, plibanušu dva zlata za maše«.[4]

Od župnika sv. Marka poznati su nam, i to: god. 1504. župnik Martin, koji je kao svjedok prisustvovao, kada se gradjanin Jakob Flic odrekao svakoga zahtjeva na posjed Marince, koje je netom spomenuta Margareta oporučila remetskomu samostanu, ako li mu bieli fratri izplate sav novac, koji je izdao za njezino liečenje.[5] — God. 1516. spominje se kao župnik sv. Marka neki Blaž, koji je

[1] Doc. 98.
[2] Doc. 197.
[3] Doc. 12.
[4] Doc. 24.
[5] Doc. 29.

sudjelovao u parnici medju prebendarskim sborom i Dimitrom, opatom bl. d. Marije, vodjenoj radi kupališta, koje bijaše prebendarsko;[1] a god. 1519. na 11. aprila nalazimo gradskoga župnika Nikolu, kao suovršitelja oporuke pokojnoga kanonika Pavla Rovišćana, gdje uručuje sto for. prebendarskomu sboru kao misnu zakladnicu za dušu pokojnikovu.[2]

Uz župnike sv. Marka spominju se u toj župi i gradski prebendari, i to god. 1506. prebendar Antun, koji je ove godine na 1. marta bio prisutan u Čazmi onomu sudu, kada je biskup Luka skinuo s časti i kanoničkoga sbora dotadanjega kanonika lektora Stjepana, jer je kao ovršitelj oporuke pronevjerio ostavštinu umrloga kanonika Pavla Siščanina.[3]

Godine pako 1509., kada je gradska obćina stvorila neka štatuta za gradski trg, bijaše pod globom od pet maraka zabranjeno gradskim prebendarom, da ne smiju dopustiti stranim trgovcem iztovarivati vino ni u njihovih kućah niti u podrumih.[4]

Župna crkva sv. Margarete prve četvrti XVI. vieka trebala je znatnih popravaka, naročito njezin krov, jer na 20. oktobra pred gradskim se magistratom, postolar Ivan Sinek i Jelena Škriljak, kao ovršitelji oporuke pokojnoga gradjanina Mihalja Malca, izjavili, da su dvie čestice pokojnikova trsja prodali za četiri i pol for., a taj novac da su na naročitu želju umrloga dali za popravak krova župne crkve sv. Margarete.[5]

Od župnika sv. Margarete poznata su nam samo dva, i to g. 1501. župnik Petar,[6] a g. 1516. Luka, koji je sudjelovao kod parnice medju prebendarskim sborom i prepozitom Dimitrijem.[7]

Župna crkva sv. Martina. Osim onoga, što spomenuh u II. sv. ovih spomenika, nije nam o toj župnoj crkvi prve četvrti XVI. vieka ništa poznato, osim da je ovdje g. 1516. župnikovao neki Luka, koji je po nalogu Dra. Andrije Ćesija, kao sudca u parnici radi prebendarskoga kupališta, zamolio kaptol zagrebački, da u svojem arhivu potraži i izdade dokaze potrebite za riešenje ove parnice.[8]

[1] Doc. 129. 135.
[2] Doc. 156.
[3] Doc. 49.
[4] Doc. 68.
[5] Doc. 45.
[6] Doc. 12.
[7] Doc. 129.
[8] Doc. 131. 135.

Od kapelā, koje su bile u obsegu gradske obćine, naime od kapele sv. Jurja, sv. Ursule i sv. Duha, ne ima tečajem prve četvrti XVI. vieka nikakovih viesti.

Kada je g. 1473. kralj Matijaš dopustio redovnikom Dominikancem, da se iz laškouličkoga zapuštenoga svoga samostana smiju preseliti u gradsku obćinu i uz kapelu sv. Katarine sagraditi svoj samostan, i kada ih odmah nakon toga dopuštenja i gradsko poglavarstvo primilo u svoju obćinu, od to doba nalazimo

Dominikance na zagrebačkom Gradcu. Njihovu prošlost u XV. vieku nacrtah u I. i II. sv. ovih spomenika, a iz prve četvrti XVI. vieka poznato nam je o njih samo to, da je na 31. oktobra njihov prior Gjuro Požežanin pred kaptolom zagrebačkim uložio prosvjed u ime svoga samostana protiv kralja Ljudevita II., ako bi njihov posjed Stupnik darovao kardinalu i nadbiskupu Tomi Bakaču il Margareti udovi Ivana Banfija i protiva ovoj dvojici, ako li ga bi posvojili, te ujedno zamolio i sva vjerodostojna mjesta, da nikojega osvajača posjeda Stupnika ne uvedu u uživanje niti da mu ne izdadu posjedovni list.[1]

O grobljih u tom historijskom razdobju vriedi ono, što rekosmo o njih za XV. viek, a tako isto i

O školah, osim što je obretom tiska obuka mladeži mnogo se olakotila, a tim i uspješnijom bila obuka.

Bolnica i ubožnica. O gradskoj bolnici i ubožnici, kakova je bila do svršetka XV. vieka, pripoviedao sam u I. i II. svezku ovih spomenika. Za prvu četvrt XVI. vieka znamo o njoj samo to, da je ona pod naslovom bl. d. Marije imala kapelicu njoj posvećenu, i da je god. 1506. zagrebački kanonik Pavao Siščanin oporučio joj dva i pol for.[2] — S ovim hospitalom bijaše spojena i prebenda bl. Martina, koje je altarista uživao u gradskom području jednu oranicu i jednu sjenokošu,[3] a bolnica je posjedovala jošte jednu šumu.[4]

Od svećenika rektora ove bolnice poznat nam je samo neki Stjepan, koji je imao i svoju vlastitu kuću u gradskoj obćini, koju je po njegovoj smrti († 1520.) od ovršitelja oporuke kupio gradjanin Fabijan Milin.[5]

[1] Doc. 162.
[2] Doc. 49.
[3] Doc. 61. 69.
[4] Doc. 87.
[5] Doc. 163.

O kraljevskoj palači, koja je stojala do južnih malih vrata ili »surovih dveraca« gradske utvrde, a gradjena bila u XIV. vieku, i u kojoj je pod svršetak XV. vieka stanovao vojvoda i ban Ivan Korvin, progovorio sam u I. i u II. svezku ovih spomenika. Za prvu četvrt XVI. vieka samo to znamo, da je isti Ivan Korvin u toj palači na 11. aprila god. 1504. na molbu šoštarskoga ceha kao vojvoda i ban potvrdio mu cehovska privilegija, kako im ih je propisao njegov otac kralj Matijaš.[1] Bez dvojbe da je u toj kraljevskoj palači isti vojvoda i umro na 12. oktobra g. 1504. u jedanaest sati noćju navršivši jedva 35 godina, te bi, kako si je na samrti odredio, pokopan u pavlinskom Lepoglavskom samostanu, kojemu bijaše za života velikim dobrotvorom. — Ivan Korvin bijaše bez dvojbe posljedni od kraljevske krvi, koji je u toj palači stanovao.

O gradjanskih kućah, vrtovih, trsjih i mlinovih ne ima prve četvrti XVI. vieka tako važnih viesti, koje bi zavriedile, da se poimence i napose ovdje spomenu, te o njih vriedi, kako nacrtah u drugom svezku ovih spomenika.

[1] Doc. 27.

Gradski posjedi i borba za njih.

Kakovih je borba imala gradska obćina tečajem XV. vieka za svoje prastare posjede, spomenuo sam u II. svezku ovih spomenika (na str. XXVI—XLII), a kakove su bile prve četvrti XVI. vieka, sada ću nacrtati.

Dedići, Bitek, Črnomerci, Novaci i Savski brod. Kako doznasmo, odlukom kralja Matijaša od 20. maja g. 1472. ovi su posjedi, koje su grofovi celjski silomice htjeli posvojiti, gradskoj obćini bili povraćeni, ali ipak kraj svega toga, a naročito, kada su izumrćem grofova celjskih pohlepni Thuzi zagospodarili Medvedgradom nad Zagrebom, bilo je borba i s njimi sve do god. 1481., kada bude Ivan Thuz prisiljen izručiti Medvedgrad u ruke kralja Matijaša. Tada je istom mogla gradska obćina rečene posjede mirno uživati.

Po Matijaševoj smrti predje i Medvedgrad poput ostalih njegovih gradova u ruke njegova nezakonita sina vojvode i bana Ivana Korvina. Dok je on živio, nije se sa strane medvedgradskoga vlastelinstva napadalo na ove posjede, ali kada se po Korvinovoj smrti njegova udova Beatrica udala (1508.) za razuzdana i mekoputna markeza Jurja Brandenburškoga, slutila je gradska obćina, da joj glede pomenutih posjeda prijete nove borbe, pa si i toga radi od kralja Vladislava potvrditi dala (5. augusta 1508.) onu osudu kralja Matijaša, kojom su joj Dedići, Bitek, Črnomerci, Novaci i Savski brod bili dosudjeni.[1]

Bojazan se gradske obćine u brzo i obistinila, jer markez Brandemburški, kao novi posjednik Medvedgrada, poče si poput svojih predšastnika svojatati neko pravo na rečene posjede. Već godine 1509. pred banovi Gjurom Kanižanom i Ivanom Ernuštom počela je parnica medju gradskom obćinom i markezom Jurjem, te bude na razna ročišta odgadjana, napokon svedena pred sud pala-

[1] Doc. 66.

tina i bana Emerika Perena, koji je obima strankama urekao odriješito sudbeno ročište u osminu bogojavljenja g. 1513., i to u Zagrebu.

Na ovo je ročište poslala gradska obćina svoga punomoćnika i odvjetnika Ivana de Mere. No kada knez Juraj, podpunih trideset i pet dana očekivan od suda, niti je došao niti je punomoćnika poslao, to ga palatin i ban Emerik Peren na 16. februara osudi s ogluhe, ako svoga odsuća valjano ne opravda.[1]

Za tu osudu markez nije hajao, a još manje je bio voljan ustupiti ove posjede gradskoj obćini. Toga radi se nastavila parnica, kojoj uz razna odgadjanja odriešito sudbeno ročište bijaše odredjeno na osminu bogojavljenja g. 1517. i to pred banskim sudom. I na ovaj sud, kojemu predsjedaše ban Petar Berislavić, a prisjednici mu bijahu oba podbana: Baltazar Baćan i Bolto Alapić, gradska je obćina poslala svoga punomoćnika Grgu Mikulića. No markez niti je došao niti je koga poslao. Toga radi banski sud, pošto je prema propisom badava izčekivao krivca šest dana, osudio ga opet s ogluhe, ne opravda li svoga odsuća zakonito.[2]

Dok je markez Brandenburški gospodario u Medvedgradu, dotle se je bilo gradskoj obćini boriti protiv njega za rečene njezine posjede. Držimo, da je, odkako je god. 1520. markez Juraj založio Medvedgrad Ivanu od Kolovrata, a za četiri godine kasnije prodao ga kraljici Mariji, ženi Ljudevita II., gradska obćina takodjer imala borba za rečene posjede, ali su se pismeni spomeni o tih prieporih izgubili.

Kraljevec, Cerje, Kobiljak, Sviblje i Nart bijahu od vajkada gradski posjedi, ali se je glede njih, kako spomenuh, tečajem XV. vieka gradska obćina dugo borila s kaptolom zagrebačkim, dok je napokon g. 1487. na kraljevskom sudu izgubila i parnicu i posjede.

Istom prve četvrti XVI. vieka ili na 19. juna 1508. gradska obćina po svojih izaslanicih prosvjedova pred kraljem Vladislavom protiv rečene osude, te mu naročito spomenu, da je za to izgubila parnicu, jer nije mogla pismenimi izpravami dokazati i obraniti svoga prava na Kraljevec, Cerje, Kobiljak, Sviblje i Nart. To nije za to mogla, jer joj za strahovlade grofova celjskih i njihovih njemačkih pustahija nestalo pravnih izprava; a pošto se obćina tvrdo nada, da bi se one mogle pronaći, a po tom ona i parnicu dobiti, zamoliše kralja, da je obnovi i prema tomu shodno odredi.

[1] Doc. 105.
[2] Doc. 137.

Kralj Vladislav prista na to, te odredi, da se u osmini bogojavljenja sliedeće godine 1509. taj posjedovni priepor medju kaptolom i gradskom obćinom na banskom sudu iznovice pretrese, a ujedno naloži i čazmanskomu kaptolu, da odašalje svoga čovjeka, koji će s kraljevim pristavom pozvati zagrebački kaptol pred rečeni sud, i odrediti, da donese sve izprave, koje se odnose na tu posjedovnu parnicu, pa da mu jošte i to jave, ako li ne dodje na sud. U tom će slučaju sudci i u njegovom odsuću suditi, kako je pravo.[1]

Ne imamo izričnih viesti o sudu, koji bi se morao držati u osmini bogojavljenja g. 1509., ali nam se ipak sačuvalo pismo, iz koga doznajemo, da je na 7. augusta iste godine gradski sudac Ivan Požegaj u ime gradske obćine pred budimskim kaptolom prosvjedovao protiv kaptola zagrebačkoga, koji da nepravedno uživa gradske posjede Kraljevec, Cerje, Kobiljak, Sviblje i Nart, i protiv kralja Vladislava, koji mu je ove posjede dopitao, i proti svakomu, ko bi se usudio dirati u njih ili njihove usjeve pobirati.[2] — Ali taj prosvjed bijaše uzaludan.

Hrašće, taj prekosavski posjed, kralj je Matijaš god. 1487. u parnici gradske obćine sa susjedgradskimi Heningi dosudio gradskoj obćini. Za ono doba, dok je Juraj markez Brandenburški gospodario u Medvedgradu, počeo je svojatati i Hrašće, a uz njega i susjedni plemići prekoračivši medje počeli otimati pojedine mu zemljištne česti. Protiva takova nasilja pritužila se gradska obćina kralju Vladislavu, koji je na 21. juna 1511. naložio protonotaru Franji Moravčanu, da na podlozi posjedovnih izprava i uz svjedočanstvo medjašnika iznovice zaokruži Hrašće i da ga preda gradskoj obćini davši joj pismenu predatnicu podpečaćenu banskim pečatom.[3]

Petrovina i Šiljakovina. Ova dva prekosavska posjeda, za koja se tečajem XV. vieka otimali vlasteli susjedgradski Toti i Heningi, dosudio je g. 1487. kralj Matijaš Ivanu Heningu susjedgradskomu, kao zakonitomu nasljedniku i baštiniku Tota. Ali prve četvrti XVI. vieka gradska se obćina opet digla, da si ih izvojuje i toga radi njezin sudac Grga na 7. septembra 1507. pred kaptolom zagrebačkim, pošto je spomenuo, kako je nekoć Ivan Hening, otac umrloga susjedgradskoga vlastelina Andrije Heninga, nepravednim načinom prisvojio si Petrovinu i Šiljakovinu, i kako su ova dva posjeda obojica bezpravo uživala, a Ivan ih Hening drži i sada, dà,

[1] Doc. 64.
[2] Doc. 72.
[3] Doc. 92.

što više, pripojili su ih kao sastavni diel svojim gradovom Susjedu i Želinu na ogromnu gradsku štetu. Za to on u ime gradske obćine prosvjeduje i proti Heningu i proti kralju Vladislavu, koji je s tim suglasan, i proti Sofiji, udovi Andrije Heninga, napokon i proti svakomu, koji bi se drznuo rečene posjede posvojiti ili njihove usjeve pobirati, a ujedno da upozoruje i sva vjerodostojna mjesta u kraljevini, da se ne usude izdati nikomu posjedovnih izprava za Petrovinu i Šiljakovinu, niti ikoga u njihovo posjedovanje uvesti.[1]

Medjutim umrie Ivan, posljednji Heningovac, ostavivši svoju snahu Sofiju, kao jedinu vlastnicu imanja susjedgradskih. Heningovom smrću naumila se okoristiti gradska obćina, te odašalje kralju svoje izaslanike, koji su mu na 19. juna g. 1508. izpripoviedali, kako se nekoć gradska obćina parbila na banskom sudu s Ivanom Heningom, koji joj silomice oteo Petrovinu i Šiljakovinu, ali da je parnicu izgubila samo za to, jer su joj za provale grofova celjskih sve izprave, koje se odnose na ove posjede, raztepli i poodnesli Niemci, i da se Ivan Hening, dobivši tako parnicu, dao pravno uvesti u spomenute posjede, i da ih je uživao sa sinom Andrijom, a sada po smrti obojice, da ih Sofija, udova Andrijina, posjeduje i uživa na veliku štetu gradske obćine, koje izprave da nisu propale u celjskoj navali, ne bi obćina izgubila parnicu, a nada se izvojevati pravo, ako se parnica obnovi. Zato zamoliše kralja, da prema tomu shodno odredi.

Obrazloženu ovako molbu usliša kralj i odredi, da se u dojdućih osminah bogojavljenja pred banskim sudom iznovice povede parnica proti Sofiji Heningovoj, te prema tomu naloži kaptolu zagrebačkomu, da odašalje svoga čovjeka, koji bi s kraljevim pristavom pozvao Heningovicu na ustanovljeno ročište pred banski sud.[2]

Ako i ne imamo viesti o tom sudu, koji se držao u Zagrebu u osminah bogojavljenja g. 1509., no poznavajući ondašnje okolnosti, možemo uztvrditi, da je Heningovica svojim odsućem otezala riešenje parnice, a medjutim i umrla (oko 1522.).

Iza njezine smrti ostale su kao baštinice tri njezine kćeri, i to: Margareta, udata za Ivana Banfija, te Katica i Urša, jedna udata za Ivana Dragfija, a druga za Petra Erdöda, koja se trojica digla, da podiele ostavštinu. Uz njih se digla i gradska obćina, koja je s pokojnom Heningovicom vodila parnicu glede Petrovine i Šiljakovine, te ju na kraljevskom sudu i dobila tako, da su joj rečeni

[1] Doc. 55.
[2] Doc. 65.

posjedi dosudjeni bili, a na 8. jula 1523. naloženo bi kaptolu zagrebačkomu, da odašalje svoga čovjeka, koji bi s kraljevim pristavom uveo gradsku obćinu u zakoniti posjed Petrovine i Šiljakovine, ne obzirući se ni najmanje na prigovore Margarete Banfijice ni Ivana Dragfija ni Petra Erdöda.[1]

Uz prkos kraljeve osude nije gradska obćina Petrovine i Šiljakovine mogla zaposjesti, jer kad su ju početkom februara g. 1524. kaptolski čovjek i kraljev pristav htjeli uvesti, to ih oružani ljudi, poslani od Margarete Banfijice i njezina zeta Stjepana Deešhaza, suzbili, a bili bi ih i poubijali, da se nisu biegom spasili. Protiva takova nasrtaja gradski je sudac Mihalj s obćinskimi izaslanici Mihaljem Oprašnićem, Emerikom Mikulićem i Markom Požgajem na 7. februara pred kaptolom zagrebačkim uložio prosvjed, a ujedno prosvjedovao i protiv udove Margarete Banfijice i njezine kćeri Ane, udate za Stjepana Deešhaza, i protiv svakoga, ko bi se usudio svojatati Petrovinu i Šiljakovinu.[2]

U isto doba gradska je obćina javila i kralju Ljudevitu II., da su Stjepan Deešhazi i žena mu Ana i punica Margareta Banfijica poslali u Petrovinu i Šiljakovinu plemiće Jakoba Roščića i Stjepana Cednikovića s velikom oružanom četom, koja je ono izaslanstvo, što bi po kraljevu nalogu ova dva posjeda uručiti moralo gradskoj obćini, obružila, a bila bi ga i ubila, da se nije biegom spasilo, te moli u kralja zaštitu i pomoć. Prema tomu na 10. februara 1524. naloži kralj banovom Ivanu Torkvatu Karloviću i Ivanu Tahu, da u što kraćem roku Stjepana Deešhaza, ženu mu i punicu pozovu preda se, da točno od njih iztraže o spomenutom nasrtaju, pa ako u istinu gradska obćina Petrovine i Šiljakovine nije zaposjela, da ju oni svojom vlasti u posjed uvedu.[3]

Prema ovomu kraljevu nalogu odrediše oba bana, da mali sudac Mihalj Jurjeković u prisuću kaptolskoga izaslanika i kraljeva pristava uvede gradsku obćinu u posjed Petrovine i Šiljakovine, što je on i izveo bio, ali jerbo je veliki sudac Mihalj iz Šćitarjeva bio sklon Deešhazu, ženi mu i Banfijici, to je pred banom Ivanom Torkvatom prosvjedovao proti tomu uvodu, tvrdeći, da je nezakonit, jer bijaše obavljen bez njega i po čovjeku, koji ne bijaše za to pravno ovlašten, a napokon jošte, što ova oba posjeda po pravu spadaju Deešhazu, ženi mu i punici. Taj svoj prosvjed dade na-

[1] Doc. 181. 183.
[2] Doc. 189.
[3] Doc. 190.

pisati i podkriepiti pečatom podbana Pavla Kerečenja, zahtievajuć, da ga uruče Deešhazu, neka mu bude podlogom, da podigne novu parnicu proti gradskoj obćini.[1]

Da se Stjepan Deešhazi na podlozi spomenutoga prosvjeda upustio u novu parnicu sa gradskom obćinom poradi Petrovine i Šiljakovine, svjedoči nam odredba kralja Ljudevita II., kojom na 23. juna 1526. javlja palatinu Stjepanu Bathoru, te kraljevskomu dvorskomu sudcu Ivanu Dragfiju i Nikoli Turzu, pošto su svi spisi, tičući se Petrovine i Šiljakovine, u parnici medju Deešhazom i gradskom obćinom uručeni bili Stjepanu Verbecu, a od njega ih do sada dobiti nije bilo moguće, jerbo je, okrivljen s veleizdaje, uskočio, a i inače, pošto se gradska obćina pripravlja na obranu svoje tvrdje radi prieteće turske provale, da se riešenje ove parnice odgadja, a odgodjenom da ju i oni drže.[2]

[1] Doc. 191.
[2] Doc. 199,

Gradjanstvo i gradska uprava.

Da je na zagrebačkom Gradcu uz prasjedioce Hrvate bilo i doseljenika Niemaca, Talijana, Ugara, i da je tom obćinom upravljalo gradsko poglavarstvo t. j. sudac s osam prisežnika počevši od onoga doba, kada je on povišen na slob. kralj. grad pa sve do svršetka XV. vieka, nacrtao sam što obširnije u prva dva svezka.

I prve četvrti XVI. vieka gradsko je poglavarstvo pomno bdilo, da gradskoj obćini sačuva sva njezina prava i sloboštine, koje su joj nekoć udieljene bile, te bi za najmanju njihovu povredu tražila zaštitu od krune.

Kada se u tom historijskom razdobju pojavili stari priepori medju kaptolom i gradskom obćinom, to je kaptol utužio obćinu pred banskim sudom. Protiva takovoj povriedi gradskih sloboština gradska je obćina prosvjedovala pred kraljem Vladislavom, a on na 4. februara 1514. odasla pismeni nalog Emeriku Perenu, tadanjemu palatinu i banu, te Franji Moravčanu, prabilježniku kraljevine Slavonije, i svim budućim banom i prabilježnikom, u kojem, pošto je spomenuo, da gradska obćina po prastarom njezinom pravu, koje su joj udielili ugarski kraljevi, uživa tu prednost, da, tuži li tko njezine gradjane, mora ih najprije tužiti pred gradskim sudom. A pošto je kaptol zagrebački mimoišao ovo pravo, te ih tužio pred banskim sudom, to kralj, štujuć prastaro ovo pravo, zabranjuje i banu i prabilježniku, da ovu kaptolsku tužbu odklone i svedu pred gradski sud.[1]

Vladislavljev nasljednik kralj Ljudevit II., pošto mu se gradska obćina gorko iztužila, da počevši od banovanja Ivana Korvina svi se bani iza njega uzprkos gradskih povlastica upleću u gradske poslove, a gradjane i gradske stanovnike njihovi ljudi uznemiruju,

[1] Doc. 104.

to kralj na 2. jula g. 1520. zabrani i tadanjim i budućim banom, da ne smiju dirati u prava gradske obćine.[1]

Isti kralj na 22. jula 1523., pošto je i on gradsku obćinu, sve njezine posjede i sva njezina posjedovna prava primio pod osobito kraljevsko zakrilje, nalaže banu Ivanu Torkvatu Karloviću, da ih i on štiti proti svakomu, ko bi ju uznemirivao.[2]

S krunom u gradskih poslovih gradska je obćina obćila neposredno il pismeno il po svojih izaslanicih, a isto tako i kruna s njom. Ovo doznajemo iz popratnice kralja Vladislava, koju na 15. novembra 1504. uruči gradskomu izaslaniku, a glasi: Poslaste ovamo k nam svoga izaslanika Tomu, koji je i vaše pismo predao našemu Veličanstvu. Mi smo vaše pismo proučili i razumjeli ga i na nj vam po istom vašem izaslaniku odgovaramo, a hoćemo, da podpuno vjerujete ovomu izaslaniku, što će vam reći u Naše ime, te prema tomu da i radite.[3]

Ali za ovo zakrilje zahtievala je i kruna od gradske obćine neku zahvalnost i neke obveze. Kad se god. 1506. zagrebački tridesetari pritužili kralju Vladislavu, da ih ban Marko Horvat i njegovi ljudi vele uznemiruju i progone, a tim da je kraljevska tridesetara pretrpjela na dohodcih veliku štetu, a trpi ju i sada, to je kralj na 10. novembra naložio gradskoj obćini, da njegove tridesetare štiti i brani od bana i njegovih ljudi.[4]

Kada je početkom g. 1508. rečeni kralj dignuo s banske stolice Andriju Bota i Marka Horvata imenovavši novimi bani Gjuru Kanižana i Ivana Ernušta, zapovjedio je na 12. januara gradskoj obćini, da, čim novoimenovani bani sa svojimi ljudmi prispiju u Zagreb, da ih liepo dočeka, dostojno prime, za bane prizna i da se im pokorava.[5]

Ne dugo za tim t. j. na 25. januara, kada je rečeni kralj opetovano javio gradskoj obćini, da je imenovao bani Gjuru Kanižana i Ivana Ernušta, to je obćini ne samo strogo naložio, da im se pokorava, već je i zahtievao od nje, da ako Gjuri Kanižanu, koji je jur pošao u Zagreb, a kad prispije onamo, ne bi htio dotadanji ban Marko Horvat ustupiti bansku stolicu (premda je to čvrsto obrekao), da gradska obćina svom silom prione uz novoga bana i da uznastoji, da i isti zaposjedne bansku stolicu.[6]

[1] Doc. 165.
[2] Doc. 184.
[3] Doc 32.
[4] Doc. 52.
[5] Doc. 57.
[6] [illegible] 59.

Kada je kralj Ljudevit II. godine 1525. udielio zagrebačku tridesetarsku službu Aleksiji Turzu, a to i na 12. januara doglasio gradskoj obćini i zagrebačkim tridesetarom, zahtievao je od ove obćine, ako se ovdješnji tridesetari ne bi htjeli s dobra pokoriti rečenomu Turzu, da ga obćina, kada ju ili on ili njegov izaslanik zamoli za pomoć, svom snagom pomogne, da poprimi upravu zagrebačke tridesetare i njezinih podružnica.[1]

Kako je s kraljevi, tako je i s banovi nastojala gradska obćina, da izbjegne svakomu i najmanjemu sukobu, dapače njezina je bila jedina težnja, da s banovi u slozi živi. Primjera radi spominjem ovaj slučaj. Kada je god. 1518. tadanji ban Petar Berislavić ne kazavši nikomu otišao s budimskoga sabora, koji se ondje držao o Gjurgjevu, a s toga odlazka pošto su mnogi zloglasni ljudi pronieli lažljive viesti o banu, da je naime radi zlih djela pao u kraljevu nemilost, a toga radi buduć da su hrvatski neki plemići odkazali banu svoj posluh, odkazala mu ga je i gradska obćina. Ali pošto se ona u brzo o protivnom uvjerila, to je odmah odaslala banu svoje poslanike, koji su ju pred njim imali opravdati za ovaj njezin postupak i uvjeriti ga o njezinoj nepokolebivoj odanosti i vjernosti, te mu od strane obćine obreći i to, da ako bi s vremenom stvorila se u zemlji i stranka, koja bi banu bila protivna, da se gradska obćina takovoj stranci nikada pridružiti ne će; dapače da će ona vaviek stojati uz bana i podupirati ga. Na takovu izjavu poručio je i ban obćini, da joj njezin dotadanji čin oprašta i sa svoje strani obriče, da će svimi mogućimi sredstvi braniti i štititi gradsku obćinu i pojedine gradjane i njihovu imovinu.[2]

Gradska je obćina osim sloboština o svojoj neodvisnoj upravi i obćinskom imutku, koje je, kako netom spomenuh, savjestno čuvala i branila, imala je i drugih povlastica, a nad njimi bditi i neoskvrnjene ih potomstvu predati, bila je takodjer dužnost gradskoga poglavarstva.

U takove povlastice ubrajao se oprost od plaćanja kunovine, te izvanrednih nameta i pristojba, koji joj oprost udielio kralj Matijaš na 20. maja g. 1472., a potvrdio joj ga kralj Vladislav na 30. marta god. 1505.[3]

Čim je iza smrti Vladislavove zasjeo ugarsko-hrvatski priestol Ljudevit II., gradska ga obćina, koju su kraljevski porezovnici počeli

[1] Doc. 194.
[2] Doc. 151 152. 153.
[3] Doc. 37.

siliti, da plaća izvanredne namete i kojekakve pristojbe, smjerno zamolila, da joj više rečenu oprostnu povlasticu potvrdi. Gradskoj se molbi odazove kralj te joj na 31. maja g. 1517. istu iznovice odobri i prizna, a ujedno naloži i tadanjemu banu Petru Berislaviću, te vrhovnomu svomu rizničaru Pavlu, prepoštu sv. Sigismunda, i svimkolikim poreznikom, da se ne bi usudili utjerivati u gradske obćine ikakovih pristojba ili izvanrednih nameta.[1]

Ovoj povlastici slična bijaše i druga povlastica ili oprost od zalazine banske t. j. od prinosa za uzdržavanje bana i njegovih ljudi. Na naročitu molbu gradskoga poglavarstva gledom na taj oprost kralj je Vladislav na 30. marta g. 1505. naložio banom Andriji Botu i Franji Balaši i njihovim podbanom, da bilo oni ili njihovi ljudi ne smiju dirati u gradske povlastice, a naročito da im nije slobodno zahtievati od gradske obćine nikakove zalazine, te da u onom slučaju, kada sa svojimi ljudmi dodju i odsjednu u gradskoj obćini, svojim vlastitim novcem da podmiruju sav trošak i za sebe i za svoju pratnju.[2]

Jošte jedan slučaj spomenuti nam o tom. Kada je naime godine 1518. tadanji ban Petar Berislavić u ime nameta i zalazine nepravednim postupkom što iz crkvenih zaklada a što opet od pojedinih gradjana utjerao do 300 for., gradska se obćina radi takove povrede svojih povlastica pritužila kralju Ljudevitu II. Kralj na 31. augusta javljajuć banu, kako je gradska obćina od vajkada oslobodjena od plaćanja raznih pristojba, izvanrednih nameta i zalazine, u kojem ju pravu i on želi netaknutom ostaviti, ukori bana, što se usudio utjerati rečenu novčanu svotu, te mu strogo zabranjuje, da se u buduće ne usudi dirnuti u gradske povlastice, već da pusti gradjane u miru.[3]

Akoprem je gradska obćina prosta bila od pristojba, izvanrednih nameta i zalazine, ali državni porez dužna je bila plaćati i u ratno doba slati u vojsku svoje valjano naoružane ljude i potrebito streljivo. Kada se godine 1525. pronesao glas, da će Sulejman na čelu ogromne vojske krenuti iz Carigrada u Ugarsku, kralj Ljudevit II. zapovjedio je gradskoj obćini, da u ime obrane pošalje jedan svoj veliki top s 50 kugalja, i potrebnim barutom i koli i s meštrom bombarda (topžijom), a povrh toga jošte da za kraljevske topove dade i dva centa baruta. No pošto se uvjerio, da i sam grad nije siguran od turske navale, pa da će rečenu ratnu zalihu i sama

[1] Doc. 141.
[2] Doc. 38.
[3] Doc 154.

obćina nuždno trebati za svoju obranu, to ju pismom od 23. aprila oslobadja od pošiljanja spomenute zalihe, ali joj ipak strogo nalaže, da svoju utvrdu junački brani.[1]

Pošto je u istinu sliedeće godine (1526.) Sulejman provalio u Ugarsku, gradska je obćina stavila u zajedničku vojsku četrdeset valjano naoružanih pješaka i poslala šest konja, da topove vuku. Da se što više vojske sabere, proglasio je ban Franjo Baćan obći ustanak. U tom ustanku sudjelovati bi moralo i gradsko pučanstvo, no pošto ga gradsko poglavarstvo uvjerilo, da je obćina zadovoljila vojnoj dužnosti, a i sama je izvržena provali turskoj, pak da za slučaj navale ne ostane bez ljudi, to ju ban oslobodio od obćega ustanka.[2]

I Krsti Frankopanu, došavšemu s vojskom u Zagreb, da priteče u pomoć kraljevoj vojsci, zagrebački gradjani za obskrbu vojske uzajmiše dvie stotine dukata, a gradska mu obćina obrekla, da će mu ustupiti i nekoliko pušaka, čim joj za to stigne kraljev nalog.[3]

Gradsko je poglavarstvo osim toga, da steče zakrilje u krune, a prijateljstvo u banova, te osigura svoje povlastice, nastojalo jošte i o tom, da se u gradskoj obćini, koja je tečajem dva vieka s najbližim susjedom kaptolom u zadjevici živjela radi prieporih posjedovnih medja, takovi priepori jednoć a za vieke odstrane. Prema tomu odasla gradsko poglavarstvo početkom februara god. 1523. svoje poslanike u Križevce k banu Ivanu Torkvatu, koji su mu dojavili, da, kako sada gradska obćina uživa podpun mir, a ne želi da se poremeti, scieni, da je od prieke potrebe, da se opet oni njezini posjedi, koji s kaptolskimi medjaše, iznovice obadju i novimi medjami okotare, te su zamolili bana, da on taj razvod povjeri kaptolu čazmanskomu, kao vjerodostojnu mjestu. Ban usliša njihovu molbu i na 5. februara pisa rečenomu kaptolu, da na taj razvod odašalje svoga čovjeka, koji si neka uzme za pristava ili Nikolu sa Psarjeva, ili Pavla i Ivana s Nespeše, ili Ivana Parisa s Adamovca, ili Gjuru Barbarića s Jasenovca, ili Ivana Šampa s Topličice, pak da iznovice obadju susjedne gradske i kaptolske posjede, da na mjestih, gdje uztreba, postave nove mejaše, a napokon da svakoga, ko bi tomu razvodu protuslovio, pozovu na banski sud u dojdućih osminah Bogojavljenja.[4]

[1] Doc. 196.
[2] Doc. 202.
[3] Doc 204.
[4] Doc. 177.

Ovomu banovu nalogu bez sumnje bijaše udovoljeno.

Osobito je jošte bdilo gradsko poglavarstvo, da u sl. kralj. gradu slobodno upravlja bez ičijega tudjega i najmanjega utjecaja. Nekako zadnje desetine XV. vieka neki Domko Perović kao gradski sudac posvojio si kuću Kate Baćanke i njezine djece Tome, Franja i Ane, ali je radi počinjene nevjere istu kuću u brzo i izgubio. Po pravu ova bi kuća, ne nadje li joj se zakonit vlastnik, morala pripasti kraljevskomu fisku, ali se podigli Baćani i zamolili g. 1496. bana Ivana Korvina, da im tu kuću, jer je njihova bila, povrati. Ban naloži gradskoj obćini, da pronadje, jesu li u istinu Baćani pravi vlastnici te kuće: ako jesu, da ih uvede u njezin posjed. Kada se nije moglo temeljito dokazati pravo vlastničtva Baćana, to je ban kuću poklonio nekomu krznaru Iliji, koji je u njoj osnovao krznarsku radionicu. Ne dugo zatim umre rečeni Ilija, imenovavši za oporučne ovršitelje krznare Mihalja i Petra i svoga zeta Valentina. Sada se opet dignu Domko Perović, te mimoišav gradski sud, obrati se na kaptolski, te pred Stjepanom kanonikom lektorom zahtievaše, da mu pomenutu kuću kao bivšu njegovu svojinu opet povrati. Protiva takova postupka rečeni su ovršitelji oporuke prosvjedovali pred banom Ivanom Korvinom, a taj na 20. augusta g. 1501. zapovjedi kanoniku lektoru Stjepanu, da se ne upušta u rješavanje toga priepora, jer to nije crkveni, već svjetovni priepor, a takov da spada samo pred gradski sud; ako ima Perović kakovo pravo na spomenutu kuću, neka ga traži u gradskoga suda.[1]

Ovo samostalno pravo sudstva priznavao je gradskoj obćini i ban Petar Berislavić, kada ju je na 30. oktobra g. 1519. zamolio, da što prije rieši parnicu, koju pred gradskim sudom vodi njegov rodjak Nikola Zemče, a riešivši parnicu da odmah i provede osudu tužitelju u prilog.[2]

Gradskomu samo poglavarstvu kako je pripadalo pravo primiti koga u gradjane i nastaniti ga u gradskoj obćini, tako je imalo i pravo odpustiti koga iz obćine. Godine 1513. neki gradski kovač Valentin odlučio je izseliti iz gradske obćine i naseliti se na kojem posjedu Gjure markiona Brandenburškoga (po svoj prilici u Varaždinu), te se i obratio na samoga markiona, koji je rado na to pristao, dà, odredio mu i zemljište, na kojem bi se nastanio. Ali poznajući markio pravo gradske obćine o izseljivanju njezinih stanovnika, pisa joj iz Varaždina na 18. maja, te ju moli, da ona u

[1] Doc. 9.
[2] Doc. 160.

što kraćem roku pozove preda se sve dužnike Valentinove, utjera od njih dug i da mu novce uruči; a usrdno ju napokon moli, da istomu Valentinu, premda bi po pravu mogla uzkratiti, dopusti, da se iz gradske obćine sasvim izseli.[1]

Pod nadzorom gradskoga poglavarstva stojao je obrt i trgovina. Kada su g. 1521. zagrebački ostrugari, bravari i cestari t. j. meštri, koji su mačeve kovali, zapustivši svoje posebne zanatlijske bratovštine ili zadruge, spojili se u jedan zajednički ceh, a za nj uzajmili pravila križevačkoga ostrugarskoga ceha, no štujući obćinsko pravo, zamolili su gradsko poglavarstvo, da im rečena križevačka štatuta prihvati, odobri i za njihov novi ceh potvrdi. Gradsko im je poglavarstvo rečena štatuta doista potvrdilo, ali i pridodalo po pripadajućem si pravu, da od spomenutih meštara, premda razna obrta, koji ipak sada sačinjavaju jedan zajednički ceh, da meštri jednoga istoga obrta, ako bi s vremenom zaželjeli zasnovati svoj poseban ceh, da im je slobodno, ali da će i za taj vriediti rečena štatuta.[2]

I nad trgovinom je gradsko poglavarstvo uživalo vrhovni nadzor, jer, kako ćemo niže spomenuti, kada progovorimo o trgovini, ono je strogo bdilo, da bude trgovina slobodna t. j. da se štuju povlastice udieljene gradskim trgovcem, po kojih su oprošteni, da od svoje robe ne plaćaju nigdje ni maltarine ni brodarine. Kada je svršetkom XV. vieka gradska obćina izvojevala pravo pobiranja gradske pijacovine, prozvane knežije, to je nastojala, da trgovinu što više svede na gradski trg, te je prema tomu, kako ćemo niže navesti, stvorila g. 1508. i odredbe, po kojih bijaše gradjanom zabranjeno prodavati ili kupovati robu na kaptolskom trgu.[3]

Akoprem je gradskomu poglavarstvu jedna od glavnih dužnosti bila, da sačuva obćinsku posjedovnu cjelokupnost, to je kadšto, ako se nadalo probitka za obćinu, i pojedina zemljišta prodavalo u korist gradske blagajne. Na 8. maja god. 1509. prodalo je obćinsku sjenokošu krznaru Gjuri Kušićinu i njegovim potomkom za 3 for. u zlatu, i tom ga sgodom oslobodilo od plaćanja obćinskoga činža od nje.[4]

Godine pako 1517. na 31. januara gradsko je poglavarstvo obćinsku šumu Goranščicu u Prekrižju prodalo za 4 for. u zlatu

[1] Doc. 107.
[2] Doc. 169.
[3] Doc. 68.
[4] Doc. 69.

seljaku Gjuri Preksavcu, te ga ujedno oslobodilo, da od nje ne plaća činža. [1]

Ne samo za občinske posjede brinulo se gradsko poglavarstvo, već i za posjede pojedinih gradjana i toga radi bijaše ono i gruntovna oblast, i toga radi svaka se posjedovna prodaja ili zamjena pred njim morala obavljati. Obavljala se tako, da je prodavalac morao poglavarstvu pokazati izpravu, da je posjed, koji prodaje, u istinu kupio i da je pravo njegovo vlastničtvo. Nije li imao pismena dokaza, morao je dovesti svjedoke, a naročito one gradske sudce (ako su živjeli), pred kojimi je taj posjed i od koga kupio, pa istom, kada se to svjedoci, dokazalo, gradsko je poglavarstvo pristalo na prodaju, uručilo kupcu novu gruntovnu izpravu, koju je i u gradsku gruntovnicu dalo unesti.

Ovomu imade u ovih spomenicih više primjera. God. 1501. na 12. januara pred gradskim je poglavarstvom Jelka udova uzdara Blaža svoju drvenu kuću i nuzgredne sgrade prodala novomu gradjaninu Marku Severu za 5 i pol for. u zlatu, a istom prigodom prodala je rečenomu Severu i Ana udova Pavla literata svoj vrt za jedan i pol forinta. [2]

God. 1504. na 25. juna Ursula, kći Martina Stanše, a žena seljaka Gjure, pred gradskim je poglavarstvom prodala za 6 for. i 60 novč. jednu česticu svoga baštinskoga trsja Matiji sa Vrhovaca. [3]

Na 29. januara 1505. javlja gradsko poglavarstvo i posvjedočuje, da je prebendar stolne crkve Nikola Šimunović, dok je jošte živio, nekoje svoje baštinske zemlje, ležeće u gradskoj občini na mjestu Cirkvišću, prodao krojaču Martinu Radlinu za 5 for. [4]

Iste godine na 20. oktobra Ivan Sinek i Jelka udova Matije Škriljaka, gradjani iz podgradja ili šoštarske ulice, kao ovršitelji ustmene oporuke literata Mihalja Malca, javljaju pred gradskim poglavarstvom, da su dvie čestice zapuštena trsja, koje je jošte Malčev otac kupio od nekoga Kokota, prodali gradjaninu Petru Iličkomu za četiri i pol for., a dobljeni novac da su namienili za izpokoj pokojnikove duše tako, da se pokrije župna crkva sv. Margarete. [5]

God. 1507. na 16. oktobra pred gradskim su poglavarstvom Agneza udova Petra Keleminca i njezine kćeri Jelka, Kata i Dora

[1] Doc. 138.
[2] Doc. 13.
[3] Doc. 28.
[4] Doc. 34.
[5] Doc. 45.

prodale Emeriku Mikuliću starijemu sudcu za deset for. svoju oranicu od četiri rali. [1]

Pred gradskim poglavarstvom svjedoči na 19. januara 1508. bivši gradski sudac Ivan, da se za njegova sudčevanja pred njim kao sudcem izjavio pokojni Gjuro, zet Stanišin, da je svoju šumu, ležeću u gradskom področju, prodao za tri for. Fabijanu Milinu. [2]

Iste godine na 5. maja literat i bivši sudac Emerik Mikulić javlja gradskomu poglavarstvu, da je svoju oranicu od šest rali prodao krznaru Mihalju za 16 for. u zlatu. [3]

Sliedeće godine 1509. na 16. maja pred gradskim poglavarstvom postolar Nikola je Čavlović svoj pusti grunt u šoštarskoj ulici, sadržavajući pol kućišta (media curia) uz suglasje susjeda prodao za tri for. svomu rodjenomu bratu postolaru Tomi i njegovoj ženi Kati kao novim gradjanom. [4]

Gradski stanovnik Ilija s Cirkvišća doveo je pred gradsko poglavarstvo na 1. februara g. 1511. svoje svjedoke i tuj izjavio, da je prije nekoliko godina, za sudčevanja naime Fabijana Carena, kupio za šest for. od Valentina Petka jedno trsje i nešto šume u Vrhovcih, i da je to u istinu Petkovo bilo, podastro je gruntovnu Petkovu izpravu; kada su mu svjedoci posvjedočili, da je on Petku rečenu svotu podpuno izplatio, dalo mu je gradsko poglavarstvo gruntovni list na više rečeno trsje i šumu. [5]

God. 1517. na 2. januara pred gradskim poglavarstvom javlja Ivan uzdar i žena mu Kata, da su prodali svoje trsje za 13 for. u zlatu Blažu Šporaru i ženi mu Margeti. [6]

Mihalj Oprašnić, bivši sudac, na 14. januara g. 1520. pred gradskim poglavarstvom svjedoči, da je prošle godine ili za njegova sudčevanja došao pred njega Fabijan Milin, te mu ustmeno javio, da je gradskomu stanovniku Iliji s Cirkvišća prodao za 5 for. svoju šumu u Vrhovcih, zatim da je istomu Iliji prodao i svoju kuću s nuzgrednimi sgradami i vrtom za tri for. u zlatu i da mu je kupac Ilija ukupnu svotu točno izplatio. Na takovo svjedočanstvo izdalo je gradsko poglavarstvo pomenutomu Iliji gruntovni list. [7]

[1] Doc. 56.
[2] Doc. 58.
[3] Doc. 61.
[4] Doc. 70.
[5] Doc. 87.
[6] Doc. 136.
[7] Doc. 163.

Kada je god. 1523. gradjanin Ivan Zovinović svoju trošnu i nedogradjenu kuću, koja je stojala uz kuću Emerika Mikulića, zamienio s istim Mikulićem, koji mu je ustupio za nju pet rali zemlje u Ilici, te šumu Doktorovčicu i doplatio mu jošte 35 for.; a pošto su na tu zamjenu pristali i susjedi, to ju obojica prijavila na 1. februara gradskomu poglavarstvu, a i ono je to potvrdilo i izdalo za to gruntovnu izpravu.[1]

Iste godine, kada je rečeni Mikulić na svojem posjedu Vrhovcih izkrčio šikaru i šumu, a tu krčevinu, koja je bila tako prostrana, da bi se na njoj sagraditi mogla i kuća s nuzgrednimi zdanji, prodao za osam for. novim gradjanom Marku Vučiću i ženi mu Ursuli u tu svrhu, da ondje sagrade kuću, dojavio je to gradskomu poglavarstvu i zamolio ga, da to odobri i dopusti, da Vučić ondje sagradi kuću.[2]

I prazne gruntove, koji su izumrćem svojih vlastnika prošli u kraljevsko dobro, bili oni s vremenom komu darovani, vaviek se to dojavilo gradskomu poglavarstvu, a ono bi istom tada novoga vlastnika uvelo u posjed. Bilo je to god. 1508., kada je vojvoda i ban Ivan Korvin nekomu Hanžu slikaru darovao jedan prazan grunt u gradskoj obćini, a to je doglasio i gradskomu poglavarstvu i zatražio u njega, da novoga vlastnika uvedu u zakoniti posjed, što je poglavarstvo i izvelo na 8. marta iste godine.[3]

Veoma važna zadaća, koju je izvršivalo gradsko poglavarstvo, bijaše *sudstvo*, i to mu je pravo neovisno bilo o ičijem tudjem uplivu nad gradjani i gradskimi stanovnici ne samo u gradjanskom postupku, već i u prekršajih i u karnih poslovih, dapače tu je imalo i pravo mača t. j. smjelo je izreći osudu na smrt.

I prve četvrti XVI. vieka u prestupcih i karnih stvarih sudilo se kako i u XV. vieku, što se obširno nalazi opisano u II. svezku ovih spomenika na str. LXIV—LXX. Budući da se postupak u ovom razdoblju nije ni u čem promienio, to o njem ovdje ne ćemo ni govoriti, već upućujemo na pomenuto mjesto.

[1] Doc. 176.
[2] Doc. 180.
[3] Doc. 25.

Javne službe.

U javne službe, koje su ljudi naukom usposobljeni a višimi povlasticami ovlašteni obavljali u Zagrebu, ubrajamo liečnike i javne bilježnike.

U drugom svezku ovih spomenika (str. LXXIV) spomenuo sam liečnike, koji su tečajem XV. vieka i u gradskoj i u kaptolskoj oblasti brinuli se oko zdravlja pučanstva. U prvoj četvrti XVI. vieka ne ima sumnje, da nije jošte živio u Zagrebu »egregius medicine Dr. Henricus Alemanus«, koji bi dozvan ovamo god. 1492., a kaptol mu doznačio petdeset dukata godišnje nagrade, a uz njega bio je jošte i »egregius dominus Jacobus Dr. in medicis«, koji se g. 1504. spominje kao svjedok, pred kojim se je na gradskoj viećnici Jakob Flicz odrekao svake tražbine na posjed Marince, ostavljeni remetskomu samostanu.[1] — Ovaj Jakob bijaše prije toga kraljevim liečnikom »phisicus regie Maiestatis«, te je bez dvojbe sa vojvodom i banom Ivanom Korvinom došao u Zagreb, gdje se oženio sa Milicom i kupio si posjed u Vrhovcih. Pošto se isti god. 1523. spominje kao bivši »condam«, to je umro ili ove i koju godinu prije.

Ostali liečnici nisu nam poznati, ali da ih je bilo, nema sumnje. Zagreb bijaše sielo i vojvode i banova i biskupa te kaptola i drugih odličnika, pak i samo gradsko poglavarstvo radi česte kuge, trgovinom unesene ovamo iz turskih strana, a naročito god. 1511., bijaše prinuždeno pobrinuti se za liečnike.[2]

U to doba liečilo se takodjer i po stanovitih pravilih, kojih se valjalo držati, hoće li tko ostati zdrav. Takova pravila bijahu stvorena na ljekarskom učilištu u Salernu, odakle bijahu unesena i k nam, a naročito po zagrebačkih kanonicih, koji su ondje učili liečničtvo. Da budu poznata i vanjskomu stanovničtvu, a naročito svećenstvu, bijahu tiskana pridodana mjesecoslovu misala biskupije

[1] Doc. 29.
[2] Doc. 90.

zagrebačke godine 1511. Ovdje se pod svakim mjesecom nalazi u latinskih stihovih takovo zdravstveno pravilo ili uputa o čuvanju zdravlja.[1] Pravila su ovaka:

U siečnju: Probavljivim i toplim se jelom hrani; poslije obroka umjereno pij, ali ne pij medice; kupaj se slobodno i puštaj si žilu.

U veljači: Potajna groznica rado se radja, ali ćeš je svladati umjerenim jelom i pićem; čuvaj se nahlade, puštaj na palcu krv, sisaj sât meda, jer će ti izliečiti prsa.

Ožujak prouzrokuje proljev i razne bolesti. Uzimaj probavljiva jela i pečena; zdravo se kupati, ali ne odviše; ne puštaj žile niti pij mnogo.

Travanj u proljeću ima najveću vlast, jer oživljuje sve, te se i pori u čovjeku otvaraju, tielo počinje svrbjeti, a krv se umnažati, zato čisti si utrobu i puštaj žilu.

U svibnju čisti utrobu, puštaj žilu i u toplom se kupaj, jelo da ti je toplo sa začinbom, a u piće miešaj žalfiju i benediktu.*

U lipnju škodi narodom piće medice i ne pij neobležana piva, da ti ne naudi kolera; hrani se salatom i zelenilom, te pij vodu na tašte.

U srpnju tko želi biti zdrav, neka ovaj pokuša liek: ne puštaj si žile i trbuh ne obtereti pićem; spavaj malo, ne kupaj se nipošto, pij svježu vodu, jedi češanj i kadulju.

U kolovozu da budeš zdrav, ovaj je liek: tielo da miruje, kloni se žege, a okani putena druženja; niti se kupaj niti mnogo jedi; ne čisti utrobe i ne stavljaj rogova.

U rujnu zdravo je jesti zrelo voće, kruške močene u vinu i kruh s kozjim sirom; ugodno je piće koprivina voda; puštaj žilu i jedi začinjeno povrće.

Listopad pruža ti vino i divljači, ptičje meso i domaću perad; pa ako li je i zdrava, ne obtereti njom želudac, jedi je slobodno, ali ne odviše.

Studenog mjeseca lieči se nahlada (rheuma) i svaka zarazna bolest, mani se kupelji i putena druženja, pij umjereno i puštaj žilu.

U prosincu toplo se odjeni, čuvaj se prehlade, puštaj žilu na glavi, ne kupaj se, pij umjereno, ali toplo piće.

Ti indi zdravstveni propisi preporučaju najviše umjereno jelo i piće, te kupanje i puštanje žile.

[1] Pag. 265—286.

* **Benedicta = lagopus, trifolium humile, hrvatski zečja noga, vrst djeteline, za koju Bielostenac veli: »Stanovito vračtvo suprot boli kostene t. j. koga kosti bole.«**

Uz liečnike bilo je i ranarnika, koji su slomljena uda ravnali i vezali, zube vadili i krv puštali.

Javnih bilježnika (imperiali auctoritate notarius publicus, tabellio publicus) kako je bilo u XV. vieku (sv. II.), tako ih nalazimo i prve četvrti šestnaestoga vieka, a u tu službu obavljahu i svećenici i svjetovnjaci. U ovih se listinah njihov djelokrug razno spominje. Godine 1500 Andrija Alfonso Thuz, prepozit zagrebački i glogovnički, pred svjedoci i javnim bilježnikom Stjepanom, sinom Grginim, sa Baćina, svećenikom biskupije zagrebačke, u kaštelu Glogovnici načinio je svoju oporuku, koju je taj javni bilježnik i podpisao i svojim bilježničkim znakom (signum notarii) podkriepio. Njemu za trud zapisao je rečeni oporučitelj 10 for.[1]

Kada je god. 1502. plemić Andrija Krajačić u Prugovcu pred domaćim župnikom Dominikom i svjedoci pismenom oporukom, koju je rečeni župnik pisao, ostavio prebendarskomu sboru neke znatne zapise, to da bude ta oporuka tvrda i valjana, dao ju je prebendarski sbor prepisati po javnom notaru Ivanu, sinu Benkovu, iz Padeža, svećeniku biskupije zagrebačke.[2]

Isti Ivan sa Padeža kao javni bilježnik potvrdjuje god. 1504., da je oporuka plemkinje Margarete Mikčevačke sa hrvatskoga jezika glagolskim pismom pisana točno prevedena na latinski; dok drugi javni bilježnik Bernardo, sin Petrov, iz Modruša, na istoj oporuci jamči svojim podpisom, da je napisane u njoj zapise odobrio Dr. Andrija, kanonik i kaptolski vikar biskupije zagrebačke.[3]

Na gradskoj viećnici god. 1504. javni bilježnik Toma Sterlikar iz Hardtlanda, svećenik biskupije oglajske, pred svjedoci sastavio je i podpisao izpravu, kojom se gradjanin Jakob Flicz odrekao prava na posjed Marince, koji je Margareta Mikčevečka oporučno ostavila remetskomu samostanu, koji mu se u to ime obvezao, da će podmiriti liečničke troškove za pokojnicu. — Istom sgodom i na istoj izpravi obvezao se i gradjanin Mihalj Oprašnić, da će svake godine o Sviećnici točno plaćati remetskomu samostanu 1 for. najamnine za samostanski dućan.[4]

Na izpravi, kojom je god. 1505. kanonik Dr. Andrija, kaptolski vikar, naložio bio župniku sisačkomu i pešćeničkomu, da od njihovih župljana ili utjeraju neke zapise prebendarske, ili da ih,

[1] Doc. 2.
[2] Doc. 16.
[3] Doc. 24.
[4] Doc. 29.

ne bi li hajali za to, pozovu pred njegov sud. Pošto se pako radi žetve sud nije mogao držati, to je kaptolski vikar odredio, da se poslije svršene žetve parnica iznovice povede, a tu se podpisa i javni bilježnik kanonik Matej.[1]

Isti kanonik Matej, sin Grgin, iz Gjurgjevca, kao javni bilježnik prisustvovao je sudu i podpisao osudu, kojom biskup Luka skida s lektorata kanonika Stjepana, jer je pokrao ostavštinu kanonika Pavla Siščana; a buduć da je ta osuda važna bila, podpisa ju i drugi javni bilježnik Gjuro, sin Stjepanov, iz Prašnice, dapače podkriepi ju svojim podpisom i treći javni bilježnik Ivan, sin Benkov, iz Padeža.[2]

Kada su god. 1511. ovlašteni od rimske stolice Alberto Kasuh, prepozit zagrebački, i Dr. Andrija, prepozit čazmanski, ukinuli kaptolsku župu sv. Emerika prenesav ju u napuštenu crkvu sv. Marije i odredili, da se crkva sv. Emerika sruši, a na njezinu mjestu podignu kule za obranu stolne crkve, tu su odluku podpisala i dva javna bilježnika, Martin, sin Mihaljev, iz Obeda, i Matija Klementov iz Sredice.[3]

Godine 1516. dao je sbor prebendarski po javnom bilježniku Blažu, sinu Franjinom iz gornjih Zdenaca, prepisati i ovjeroviti osudu kaptola zagrebačkoga, kojom se u sporu kupalištnom medju ovim sborom i Dimitrom, prepozitom sv. Marije, odredjuje, da parbene troškove jedna i druga stranka jednako nosi,[4] a priloživši taj ovjerovljeni prepis svomu prizivu na rimsku stolicu glede iste nepravedno izrečene osude, taj svoj priziv dao sbor podkriepiti podpisom javnoga bilježnika Stjepana, sina Matijina, iz Lepsinca.[5]

Ovaj javni bilježnik Stjepan iz Lepsinca u spomenutom sporu glede prebendarskoga kupališta, (koji je spor trajao ciele godine 1516.) u to je doba službeno uredovao za jednu i drugu stranku. Po njemu i prepozit Dimitrija nezadovoljan više rečenom kaptolskom osudom prizvavši se na papina legata, kardinala i ostrogonskoga nadbiskupa Tomu Bakača, podpisati dao svoj priziv.[6] Pred istim javnim bilježnikom i prebendarski dekan Mihalj Berlek pročita pred stolnom crkvom sborov priziv na rimsku stolicu i pribije ga na glavna vrata stolne

[1] Doc. 42.
[2] Doc. 49.
[3] Doc 96.
[4] Doc. 123.
[5] Doc. 124.
[6] Doc. 125.

crkve;[1] napokon mjeseca decembra i. g. dao je u toga bilježnika prebendarski sbor prepisati i njegovim bilježničkim znakom podkriepiti ne samo odluku rimske stolice, kojom se odredjuje, da nastali spor radi kupališta medju prebendarskim sborom i prepozitom Dimitrijem rieše kanonici čazmanskoga kaptola Mihalj, cantor i Matej custos, već i poziv ove dvojice kanonika sudaca, kojim nalažu nekojim župnikom, da prepozita pozovu pred njih na sud u dan, za koji su mu označili ročište.[2]

Ostalo službeno djelovanje javnih bilježnika tečajem prve četvrti XVI. vieka nije nam poznato.

[1] Doc. 128.
[2] Doc. 135.

Obrt i trgovina.

Kakovi su u Zagrebu, od kako mu se za prošlost točnije znade pa sve do svršetka XV. vieka, bili obrtnici, i kako su se iz njihovih obrtnih zadruga ili bratovština razvili cehovi, pa koje je pravo nadzora nad obrtom pripadalo u to doba gradskomu poglavarstvu, spomenuo sam u prva dva svezka ovih povjestnih spomenika.

S razvijanjem cehova druge polovine XV. vieka, kojim bijaše kraljevskimi povlasticami udieljena samouprava u stvarih obrta, bijaše magistratska vlast spram njih doduše nješto stegnuta, ali joj se ipak uviek priznavalo pravo nadzora.

U koliko se znade, od zagrebačkih su obrtnika prvi osnovali posebne cehove šoštari, a odmah uz njih krznari, uzdari i remenari, kojim je jednim i drugim cehovska pravila potvrdio kralj Matijaš g. 1466. U ceh ovih potonjih obrtnika pristupiše g. 1480. i sedlari, što je još iste godine rečeni kralj odobrio.

Prve četvrti XVI. vieka počeli su se obrtnici i drugih zanata skupljati u pojedine cehove, pa kako se tada cehovi sve većma razvijali, to su im i štatuta ili pravila bila razvijenija i obširnija, kako to opažamo u novom cehu zagrebačkih ostrugara, bravara, kovača i cestara (t. j. obrtnika, koji su mačeve ili nože pravili).

Njihov štatut nije bio doduše stvoren u Zagrebu, a niti za zagrebački ceh, već ga je god. 1510. za kraljevanja Vladislava II. odredio palatin Emerik Peren za križevački ostrugarski i bravarski ceh, ali ga je godine 1521. doslovce usvojio i pomenuti zagrebački ceh.

Takovo usvajanje inogradskih cehovskih štatuta ne bijaše tada ništa neobično, jer imademo primjera, da su obrtnici jednoga grada stvarajući svoj ceh, nisu li do tada imali kakovih obrtničkih pravila, uzajmljivali pravila ili štatute od sličnoga ceha drugoga grada. (God. 1559. n. pr. varaždinski ceh uzdara, štitara, sedlara, lučara, kopljara i krznara usvojio je štatuta zagrebačkoga ceha krznara,

uzdara i sedlara, što ih je potvrdio kralj Matijaš g. 1466.; a g. 1559. varaždinski su šoštari primili štatuta zagrebačkoga šoštarskoga ceha iz godine 1466.)

Pošto je, kako rekoh, gradskomu poglavarstvu pripadalo pravo nadzora nad cehovi, to i zagrebački ostrugari, bravari, kovači i cestari, ako su usvojili i po vladi odobrena štatuta sličnoga im križevačkoga ceha, nisu ih bez naročitoga dopuštenja domaćega gradskoga poglavarstva smjeli upotrebljavati, pa toga radi na 3. maja god. 1521. zamoliše tadanjega gradskoga sudca Stjepana Mihaljevića i gradsko zastupstvo, da im za njihov ceh rečena križevačka štatuta odobri i potvrdi. Gradsko je poglavarstvo njihovoj molbi zadovoljilo.

Točke više rečenoga usvojenoga križevačkoga štatuta za zagrebački ceh ostrugara, bravara, kovača i cestara ove su:

1. Kad u gradu bude izabran novi sudac i novo zastupstvo, tada će se morati majstori ovoga ceha sakupiti u sjednicu na urečeni dan i na odredjeno mjesto, i ovdje izabrati otmenije meštre i odaslati ih pred izabranoga gradskoga sudca i zastupstvo, da im se poklone i zaprisegnu, da će savjestno bdjeti nad tim, da obrtnici ovoga ceha svoj zanat valjano rade.

2. Zaželi li koji kalfa postati majstorom i stupiti u ceh, treba da svoju želju pismeno saobći cehu i da dokaže, da je sin zakonitih i poštenih roditelja i da je nekoliko godina bezpriekorno i valjano odslužio u svoga majstora. Ceh će ga na to proglasit meštrom i primiti u svoju zadrugu, ali će takov mladi majstor u to ime počastiti sve majstore, koji su u cehu, jednim zajutarkom, prozvanim »užina«, i jednim objedom, a povrh toga platiti u cehovsku ladicu tri forinta za cehovski oltar. — Oženi li kalfa udovicu majstoricu, ili majstorov sin kao izučeni kalfa uzme za ženu kćer majstorovu, ovi će morati majstore podvoriti samo zajutarkom i objedom, a u cehovsku ladicu platiti jedan forint i pol.

3. Tko nije član ovoga ceha, ne smije samostalno u gradu raditi robe, kakovu rade majstori, koji su u cehu; pronadju li majstori takova prestupnika, neka mu zapliene svu zalihu robe, koja bi se u njega našla, od koje zapljene polovina da je gradskoga sudca, a druga da se polovina obrati na korist cehovskoga oltara. Na isti neka se način postupa i proti svakomu inostrancu majstoru, koji bi, izuzevši sajamsko doba, trgovao po gradu robom, kakovu izradjuju majstori ovoga ceha.

4. Svakoga mjeseca da se na odredjeni za to dan na cehovskom oltaru čita jedna sv. misa na čast bl. dj. Marije, kojoj mora

prisustvovati svaki majstor od početka do svršetka. Ne dodje li tko k misi, a svoga odsuća ne bude mogao valjano opravdati, da plati globu: četvrt marke za vosak. Poslije mise morat će se majstori sabrati u ceh i ondje razpravljati o stvarih, koje se tiču njihova zanata. Tom sgodom da svaki majstor u cehovsku ladicu plati četiri dinara; cehmeštri ne plaćaju ništa u cehovsku ladicu, ali su za to dužni svakoga mjeseca jednom bar obaći sve majstorske radionice i pregledati, da li valjano rade. Ne bude li radjeno djelo valjano, da ga uzmu i razbiju, a takova majstora fušara neka ceh globom kazni.

5. Nijedan majstor ne smije kupiti sve željezo, koje se na sajam doveze, već mora prije o tom upitati cehmeštre, a ako mu ovi dopuste, tada ga neka kupi, pa ako li je voljan, i drugim majstorom razproda. Prestupnika protiv te odredbe neka ceh kazni prema prestupku.

6. Nijedan majstor ne smije k sebi vabiti sluge drugoga majstora, obećajući mu ili veću plaću ili slično što. Tko bi takovo što pokušao, toga neka ceh globi u jednoj forinti za oltarni vosak. Jošte da nijedan majstor ne smije pod kaznom od jedne forinte primiti u svoj posao onoga kalfu, koji bi zavadiv se sa svojim gospodarom naprečac otišao od njega. Majstor pak, koji bi onomu kalfi, što je uvriedio ceh, dozvolio, da u njega radi, morat će za takov prestupak moliti ceh za oproštenje i platiti jedan for. za vosak.

7. Nijedan majstor ne smije držati više od dvie kalfe; no ako gradski majstori ne bi imali dovoljno posla za domaće i pridošle kalfe, tada onaj majstor, u koga bi naručeno bilo mnogo robe, može bez svakoga prigovora držati i više kalfa. Nijedan takodjer meštar ne smije imati više od dva šegrta, i to tako, da kada jedan šegrt stojeći pol godine u nauci, svrši ju, tada istom slobodno mu je uzeti u nauku i drugoga šegrta. Kada uzme majstor šegrta u nauku, da se najkasnije za mjesec dana s njim pogodi, i tada da ga u prvom cehovskom sastanku majstorom predstavi.

8. Nijedan pako kalfa, ako nije majstor u cehu, ne smije izvan grada raditi majstorske radnje, ako mu gradski majstori ne dozvole. Tko bi se usudio to počiniti, da se takov nikada ne smije primiti ni u majstorski ceh ni u zadrugu kalfa, dok se ne pokori odluci majstora. Pokori li se, neka mu cehovski majstori sude, ali kod takova suda ne će smjeti prisustvovati ni jedan kalfa. Bude li koji majstor voljan svomu kalfi, pak mu propusti, da se sam pogodi za izradbu kakova djela, za to vrieme ne smije taj kalfa otići od svoga majstora.

9. Počini li koji majstor ili kalfa zlobnom nakanom i naumice kakovo umorstvo, ili se zateče na kakovom bezdjelu ili razbojstvu, taj se bez milosrdja izključuje za vječna vremena iz ceha.

10. Kada cehmeštri sazovu sastanak cehovski, na nj neka svaki majstor glavom dodje, a koji se valjano ne izpriča, platit će za prvi put jednu marku za vosak, za drugi put dvie marke, a za treći da se izključi iz ceha, dok ne obreče, da će se pokoriti odluci cehovskoj, ali prkos neka novcem podmiri.

11. Uvriedi li u cehovskom sastanku majstor majstora krupnimi i nečednimi riečmi, da plati četiri marke za vosak, i to svaki put, kada uvriedi svoga druga.

12. Pozove li gradski sud i zastupstvo radi gradskih potreba cehmeštre preda se, morat će ići, nu poslije toga neka odmah sazovu ceh i neka mu nalog sudčev priobće. Koji cehmeštar toga ne bi učinio, da plati jedan forint za cehovski oltar.

13. Umre li majstor ili kalfa, svaki majstor sa ženom i svi kalfe da mu dodju na sprovod, a kada ga pokopaju, svaki majstor mora dati u cehovsku škrabljicu jedan novčić, a toliko i kod pogreba kalfina. Umre li pako sin ili kći majstorova, poslije pogreba stavit će svaki majstor samo pol novčića u cehovsku škrabljicu.

14. Nijedan majstor da ne primi zloglasna kalfe ili kalfe zanatu nevješta; učini li to, platit će deset fertonah (dvie i pol marke) globe za vosak, a morat će jošte i ceh zamoliti za oproštenje.

15. Vabi li koji majstor u svoj dućan ili javno ili potajice kupca, koji je u drugoga majstora hotio kupiti robu, da takovu prestupniku ceh odmjeri globu.

16. Samo majstori mogu suditi o dugu, koji je učinjen na robi; ali tada samo, ako ne nadmašuje svote od četiri forinta.

17. Dodje li u grad strani kalfa, da ovdje radi, dužni su domaći kalfe takovoga gosta primiti i odvesti ga u nastanište (Herberg).

18. Umre li oženjen majstor, to će ostali majstori ostavljenoj udovi doznačiti vješta kalfu; koji će joj, dokle bude udovica, upravljati zanatom; ali za to vrieme, da se oboje ćudoredno vladaju. Uda li se pako udovica za majstora inoga zanata, tada se taj kalfa poslovodja neka odstrani.

19. Udari li ceh globom kojega majstora, a on bi se tomu opirao i psovao, to takov ne smije imati kalfe u svojoj radionici, dok se ne pokori cehu. Prkosi li pako tvrdovrato globi, da se izključi iz ceha i da mu se i samomu zabrani raditi na zanatu, dok se ne pokori.

20. Opsuje li ružno kalfa kojega majstora, majstoricu ili obitelj i ne zadovoljivši uvriedjenim otidje iz grada, da se za njim na sve strane pošalju tjeralice, da ga nigdje u zanat ne primu.

21. Radi li kalfa za svoga majstora marljivo i vješto, majstor pako slučajno osiromaši i ne može ga izplatiti, da ga robom odšteti.

22. Uzme li koji majstor za dnevničara suradnika (aprodianum) drugoga majstora i dade mu raditi, da se i takov majstor i dnevničar izključe dotle iz ceha, dok ne zamole oproštenje; jedino samo majstori mogu im oprostiti. Napokon:

23. Usudi li se koji majstor ili kalfa bilo u cehu bilo izvan ceha ove ustanove metati na ruglo, za svaki put da plati globu od dvanaest fertonah ili tri marke za vosak.

Odobrivši zagrebačko gradsko poglavarstvo ova štatuta pridodalo im jošte i ovo: Ako bi se koji od rečenih ostrugara, bravara, kovača i cestara, koji ukupno sada sačinjavaju jedan ceh, s vremenom odvojio, te htio stvoriti poseban za sebe ceh, da mu je slobodno, ali da se po rečenih statutih mora upravljati.[1]

Poput gradske obćine, koja je udieljene joj povlastice često iznovice po kraljevih ili banih dala potvrdjivati, običavali bi to isto i cehovi raditi. Tomu za primjer budi, što je god. 1504. šoštarski ceh zamolio vojvodu i bana Ivana Korvina, da mu potvrdi cehovske povlastice, koje mu god. 1466. podielio kralj Matijaš. Vojvoda im je uslišao molbu i potvrdio povlastice na 11. aprila rečene godine.[2]

Prve četvrti XVI. vieka nalazimo u Zagrebu uz obrtnike i umjetnika i to: slikara. U računih kaptola zagrebačkoga[3] spominje se god. 1503. neki slikar imenom Hans, komu je tadanji kanonik custos izplatio četiri for., što je naslikao kazala za uru stolne crkve. Ovaj slikar bijaše bez dvojbe dosta znatan i uvažen umjetnik, pošto mu je na naročiti nalog vojvode i bana Ivana Ivana Korvina na 8. marta 1504. poklonilo gradsko poglavarstvo jedno prazno kućno zemljište, ležeće na sjevernoj strani tik do njegove kuće.[4]

Uz pomenutoga Hanža spominje se god. 1520. i neki Petar, koji ne bijaše samo slikar, već i rezbar (pictor et sculptor), koji je izrezao klup pred novim oltarom sv. Emerika u stolnoj crkvi, obojadisao ju i s tri urezane slike (intarsio) ukrasio.[5]

[1] Doc. 169.
[2] Doc. 27.
[3] Act. Cap. ant. fasc. 101. nr. 11.
[4] Doc. 25.
[5] Doc. 261.

Više u umjetnike nego li u obrtnike možemo ubrojiti i knjigoveže (ligator librorum), a takav spominje se u Zagrebu god. 1515. neki Pavao, koji je imao svoju kuću u Opatovini, a vrt u Laškoj ulici.[1] Obretom bo tiska ne samo da se unosile knjige u Zagreb, već je za biskupiju zagrebačku bio tiskan u Mletcih (1510.) njezin misal. Vezanje tiskanih knjiga ubrajalo se tada u umjetnost, pošto se u to doba na izvanjske korice, obavite kožom, utiskavale osim raznih ornamenata il slike glasovitih ljudi ili prizori iz biblije, a često i mitologije.

Knjigovežu Pavla, koji je, kako rekoh, imao vrt u Laškoj ulici, (a pošto taj vrt bijaše nekoć svojina gradjanina Vilhelma,) usudili bismo staviti ga u srodstvo s gradjaninom Ivanom Müerom, koji je na svoj trošak dao tiskati u Mletcih zagrebački misal, jer je i on imao za ženu kćer takodjer gradjanina Vilhelma; održi li se ta slutnja, to bi ova dvojica, Pavao, kao knjigoveža, a Ivan Müer, kao nakladnik pomenutoga misala, bili ortaci.

Progovorivši tako o obrtu za prve četvrti XVI. vieka, reći mi je koju

O trgovini. Ako je trgovina u obće i stojala pod zaštitom krune, to je ipak posebice gradskomu poglavarstvu pripadalo pravo nadzora, te je prema tomu stvaralo cjenike za robu, da ne bude preskupa, bdjelo, da bude roba zdrava, a išlo je i za tim, da se i komunikacija ne otegoti, koja je dakako u ono vrieme bila jedino moguća na kolih ili konjih, kako to spomenuh u prva dva svezka ovih povjestnih spomenika.

Iz obtužbe gradske obćine, kada je na 22. februara g. 1481. utužila saboru držanomu u Zagrebu (sv. II. Doc. 324.) neke plemiće, koji uz prkos povlastica, danih zagrebačkim trgovcem, zahtievahu od njih maltarinu i brodarinu, možemo predočiti onodobnu cestovinsku mrežu, kojom se zagrebačka trgovina uvozila u razne krajeve. Ta je mreža bila na Rieku, na Bakar i na Senj; za tim u Zagorje, u Štajersku, u Kranjsku, u Podravinu, Moslavinu, Posavinu, današnju Banovinu i u Bosnu.

Kako je zagrebačku trgovinu štitila kruna sve do svršetka XV. vieka, spomenuo sam takodjer u prvanjih svezcih, a sada mi je reći, kako je bdjela nad njom prve četvrti XVI. vieka, za što imademo dosta dokaza.

Na 5. marta god. 1505. kralj je Vladislav zabranio svim plemićem, koji imaju malte, da od zagrebačkih trgovaca ne smiju za-

[1] Doc. 115.

htievati maltarine, a niti plieniti ih radi neplaćene malte, jer da je naložio banom, podbanom, velikim županom i sudcem, da zagrebačke trgovce protiva prestupnika svimi sredstvi brane. [1]

Kada se iste godine protiva toga ogriešio Andrija Hening susjedgradski, koji živući tada u zavadnji s gradskom obćinom, i oteo pod Susjedgradom radi uzkraćene maltarine jednomu gradjaninu sve ulje, vriedno dvanaest for., drugomu pako morske ribe u vriednosti od sedamnaest for., a napokon trećemu zaplienio dvadeset i šest volova, učinjena je ljuta povreda povlastica. Težku ovu povredu gradskih povlastica dojavila je gradska obćina kralju Vladislavu, koji ukorivši pismom od 15. augusta Andriju Heninga zahtievaše, da on bezodvlačno povrati gradjanom, što im je nepravedno oteo; ne može li oteto u naravi vratiti, da ih novcem odšteti, a u buduće da odustane išto zahtievati u ime maltarine, a nekmo li ih plieniti. Pokuša li još jednom, to će kralj ovlastiti gradjane, da se sami oružani proti njemu brane. [2]

Istim načinom na 12. novembra prekorava kralj grofa Ferdinanda Frankapana i sestru mu Beatricu, udovu Korvinovu, što je grof zaplienio marvu i robu zagrebačkih trgovaca, a nije je vratio, kako bi je morao povratiti, i što je kneginja Beatrica iza smrti svoga muža na svojih posjedih nepravedno počela zahtievati i silomice pobirati maltarinu od zagrebačkih trgovaca. Budući da kralj ne želi, da bi gradjani lišeni bili onoga, što im je zaplienjeno, nalaže im, da odustanu od pobiranja maltarine, a što su zaplienili da povrate ili novcem nadoknade, jer će u protivnom slučaju i sam se pobrinuti, da se gradjanom dade zadovoljština. [3]

Godine 1507. na 7. juna kralj Vladislav javljajuć banom: Andriji Botu i Marku Horvatu te Emeriku Hašagu, prabilježniku kraljevine Slavonije, da su mu se pritužili gradjani zagrebački, kako mnogi plemići držeći malte, uz prkos gradskih slobоština zahtievaju maltarinu od njihove trgovine, to im nalaže, da u njegovo ime zabrane svim plemićem, da od zagrebačkih trgovaca uzimaju maltarinu, a koji se tomu ne bi pokorili, da ih u prvih sudbenih osminah pozovu preda se na sud. [4]

Deset je godina nakon toga proteklo, kad god. 1517. na pritužbu zagrebačkih trgovaca kralj Ljudevit II. na 14. juna izdade

[1] Doc. 36.
[2] Doc. 43.
[3] Doc. 46.
[4] Doc. 54.

proglas na sve plemiće, koji imaju malte, da se ne usudjuju od zagrebačkih trgovaca zahtievati nikakove maltarine, i da je zapovjedio velikim županom i sudcem, da će proti onim, koji bi prkosni bili, svom strogosti postupati. [1]

Za dvie godine poslije t. j. na 2. jula g. 1519. isti je kralj zabranio svim plemićem po Ugarskoj, Slavoniji i Hrvatskoj, od zagrebačkih trgovaca zahtievati kakovu maltarinu i naloži banom, da one malte, na kojih bi se od zagrebačke robe maltarina pobirala, osvoje za krunu. [2]

Ne dugo za tim na 9. septembra, pošto se kralju Ljudevitu II. pritužili gradjani zagrebački na bana Berislavića i njegove ljude, koji ih raznimi nameti tlače i tako muče, da nisu sigurni izvan grada svojom trgovinom izaći i njom na raznih tržištih kruh zaslužiti. Kralj kori bana za to i to tim jače, što on na tolike kraljeve opomene baš ništa ne haje, premda bi kao ban bio dužan štititi gradjane, a ne odustane li od toga, da će kralj prisiljen biti upotriebiti i najstroža sredstva, kojimi će ga prisiliti, da štuje gradske sloboštine. [3]

Sliedeće godine 1520. na 2. jula, kada su u kralja Ljudevita II. zamolili gradjani zagrebački, da ih štiti u njihovu pravu oprosta od maltarine proti nekojim plemićem, koji ne obzirući se na to pravo zahtievaju od njih maltarinu na njihovih posjedih i gradovih. Naročito su se tužili na kardinala Tomu Bakača, koji kod svojih gradova Jastrebarskoga i Okića, za tim na Gjuru markiona Brandenburškoga, koji kod Krapine i Rakovca, te na Jelu Frankapanku, koja kod Samobora, i na priora vranskoga, koji kod Božjakovine, na Heninga, koji kod Susjedgrada, a napokon na plemiće Bradače, koji kod Križevaca i Bjelovara zahtievaju od njih maltarinu. Toga radi nalaže kralj banom, da u njegovo ime zabrane svim tim plemićem i njihovim ljudem ubirati od robe zagrebačkih trgovaca ikakovu maltarinu. [4]

Godine 1521. na 29. maja opet zabranjuje kralj Ljudevit II. Ivanu Kosackomu, kastelanu medvedgradskomu; Lovri, Stjepanu, Ivanu, Emeriku i Gjuri Bradačem, te kastelanom u Susjedgradu, Samoboru, Rakovcu i Bjelovaru; duhovnim dostojanstvenikom, svim plemićem i svim maltarom u kraljevini, da se ne usude pobirati

[1] Doc. 142.
[2] Doc. 158.
[3] Doc. 159.
[4] Doc. 166.

maltarine od zagrebačke robe; ne pokore li se, da će naložiti banu, da ih on silom prisili. [1]

Isti dan, ali posebnim pismom kori kralj i grofa Ferdinanda Frankapana, što nije povratio trgovcem zagrebačkim 54 vola, što ih je silomice oteo, a bio bi ih jur morao vratiti, jer ga je često opominjao; a ima li on pak kakav zahtjev na gradjane, neka to sudbeno traži. Ne učini li toga, to će kralj naložiti banu, da proti njemu postupa. [2]

Kada je na 15. jula g. 1523. potvrdio kralj Ljudevit II. povlasticu kralja Matijaša, kojom su zagrebački trgovci po cieloj kraljevini oprošteni od maltarine, [3] za tjedan je dana izdao o tom dva naloga, jedan na bana Ivana Karlovića, kojim mu nalaže, da strogo bdije nad tom gradjanskom povlasticom; a drugi na sve duhovne dostojanstvenike, grofove, barune, plemiće, kastelane, podkastelane i njihove činovnike, kojim im zabranjuje od robe zagrebačkih trgovaca ubirati maltarinu. [4]

Na 8. augusta g. 1524. piše kralj banovom Ivanu Karloviću i Ivanu Tahu, da štite gradjane zagrebačke proti svakomu plemiću, koji bi tražio maltarinu od njihove robe; [5] a napokon na 23. juna g. 1526. isti Ljudevit II. udjeljuje im podpunu vlast, da u njegovo ime postupaju protiva svih onih plemića, koji od gradjana zagrebačkih utjeruju maltarinu od robe, kojom trguju. [6]

Akoprem je, kako rekosmo, zagrebačka trgovina stojala pod zaštitom krune, ali iz ovoga, što netom spomenusmo, uvjerismo se, da su zagrebački trgovci imali trgujući silnih potežkoća i to radi plaćanja maltarine i brodarine, poradi česa su im često robu zaplienili ili posve posvojili. Ali bilo je i drugih nesgoda, koje se spominju u onodobnih gradskih spomenicih, gdje se veli, da su im robu ili pokrali, ili trgovce prevarili. Bilo je i slučajeva, da su ih putem hajduci napali, pa u okršaju s njimi mnogi je trgovac životom platio.

Kako je nesigurno bilo tadanje trgovanje, osim ovoga, što navedosmo u ovih spomenicih, nalazimo jednu viest, koja nam javlja, da se roba trgovca gradjana pravednika plienila za nepravdu ili grieh kojega njegova sugradjanina. Emerik Terek, ban stolno-

[1] Doc. 170.
[2] Doc. 171.
[3] Doc. 182.
[4] Doc. 185. 186.
[5] Doc. 192.
[6] Doc. 200.

biogradski, imao je na zagrebačkom Gradcu kuću, koju mu, ne zna se za što i na koji način, oteo trgovac i gradjanin Ivan Živan. Da dodje Terek opet do svoga vlastničtva, pismeno se zagrozi Živanu na 4. januara g. 1511. ovako mu poručujuć: Akoprem bi mu za učinjenu nepravdu mogao sada zaplieniti njegovu robu, koja je u Budim prispjela, ali toga radi staroga prijateljstva za sada ne će učiniti; no ako li mu ne vrati kuće, to će on svaku zagrebačku robu, bila njegova ili tudja čim se prvom sgodom u Budimu nadje, silom oteti i tako svoju štetu nadomjestiti.[1]

Osim krune i gradskomu je poglavarstvu dužnost bila bdjeti nad trgovinom, a naročito gradskom, a osobito nad trgom. Kako je ona ovu svoju dužnost vršila i kakove je borbe imala do svršetka XV. vieka s kaptolom zagrebačkim, spomenuo sam potanko u prvom i drugom svezku ovih spomenika.

Početkom XVI. vieka, kada je kaptol zagrebački znatan dio svoga gradskoga pijacovinskoga dobitka morao ustupiti gradskoj obćini, da si tu štetu svoju naknadi, radio je svimi sredstvi, da gradsku trgovinu svede na kaptolski trg; no gradsko je poglavarstvo g. 1508. kao uztuk tomu ovako zaključilo:

1. Svaki trgovac, koji bi (izuzev sajamno doba) svoju robu ili nosio ili vozio na kaptolski trg, da za prvi prestupak plati jednu marku globe, od koje da polovinu ima sudac, a polovinu obćina, a toliko isto da plati i za drugi prestupak. Ne utjera li sudac te globe ili bude li mlitav, da ju sam plati u korist obćine.

2. Nijedan gradjanin ili gradski stanovnik pod globom od jedne marke, da ne kupuje ni na kaptolskom trgu niti izvan gradske obćine nikakova živeža kao: mesa, zobi, pilića, gusaka, jaja i slično, izuzevši sieno, drva, daske, kruh i vino.

3. Nijedan gradski stanovnik, pod rečenom globom, da se ne usudi kupovati po kućah ili u dućanih ribu i ostale potrebštine za kuću, već da mora kupiti na gradskom trgu.

Taj zakon veže i one, koji stanuju u podgradju; istu će globu platiti morati i onaj, koji bi drugomu naručio, da takove stvari kupi za njega.

4. Nijedan gradjanin, ni ikoji gradski svećenik il prebendar pod globom od pet maraka, da ne dozvoli tudjemu trgovcu u njegovu podrumu ili u kući izkladati i pohranjivati vino. Ne bude li sudac bdio nad tim, da sam globu plati.[2]

[1] Doc. 86.
[2] Doc. 68.

Iz ovoga se zaključka zaoštri spor medju kaptolom zagrebačkim i gradskom obćinom, o kojem ćemo progovoriti niže, gdje bude spomena o kaptolskom trgu.

O mjerah i vagi vriedi ono isto za prvu čatvrt XVI. vieka, što spomenusmo kod XV. vieka u II. sv. spomenika.

Novac. Prve četvrti XVI. vieka kolao je u Zagrebu novac, kovan u Ugarskoj, i to: zlatni floren, i srebreni dinari (denarius hungaricalis); a za sitan novac služili su bakreni denari, kovani u Beču (denarii wiennenses, ili nigri), a narod ih nazvao »beči«.

Kao nominalni novac spominje se jošte »marka« i »pensa«. (Sv. II. str. XCV.)

Gradski život i običaji.

Ako u ovih spomenicih i nema obilnih viesti o gradskom životu i običajih, ali ipak iz ono malo, što nam se sačuvalo u oporuci zagrebačkoga prepozita Andrije Alfonza Thuza,[1] te plemića Andrije Krajačića[2] i Margarete Mikčevečke,[3] zatim u popisu ruha i dragocjenosti Ursule, udove krojača Tome,[4] a napokon iz inventara kaptolske ubožnice sv. Jelisavete, mogli bismo nešto o tom spomenuti.[5]

Nema sumnje, da je tečajem vremena i uplivom tudjih doseljenika na zagrebačkom Gradcu ponestalo nekih starih običaja, a pojavili se novi. Mogli bismo uztvrditi, da se u XVI. vieku sve većma i većma počeo gubiti onaj stari hrvatski običaj, naime na vazam ona igra tuckanja s obojenimi jaji; a uvodjenjem novoga oružja pušaka prestajalo vježbanje gadjanja strelicama u nišan; jedino paljenje kriesa o Ivanju na Markovu trgu i tom prigodom gostba na gradskoj viećnici, sačuvalo nam se jošte u XVI. vieku.

O nošnji, pokućstvu i uresih možemo što iz sličica, koje su nam sačuvale onodobne bogoslužne knjige, što iz rečenih oporuka i popisa koju progovoriti. Na tih sličicah već se odielom luče narodnosti, n. pr. Hrvat nosi crveno, a kadkada i modro odielo; na nogama mu visoke žute čižme, a uzke crvene hlače ukrašene su mu sa strane modrim ili zlatnim rubom; uz struk pristala mu surka crvena ili modra s gumbarskimi puceti, a prepasan je širokim gumbarskim pojasom, na glavi mu je kalpak; dok Niemac nosi crne cipele, na nogama hlače svietlo-smedje, uz struk zobun sa širokimi a zavrnutimi rukavi, ovratnik biel, a na glavi taman šešir, kojega se prednje krilo visoko diže iznad čela.

[1] Doc. 2.
[2] Doc. 16.
[3] Doc. 24.
[4] Doc. 85.
[5] Doc. 100.

Osobita nošnja u bogatijih i otmenijih bijaše šuba, dugačka haljina s rukavi većinom od plavetne čohe podstavljena krznom. Krzno bijaše ili kunino (suba mardurina, suba subducta pellibus mardurinis) ili drugo koje krzno (suba dorsina, suba ventrina, suba de pellibus variolinis dorsis). Za podstavu su upotrebljavali jošte ili crveno ili crno sukno (suba rubeo harvazio tecta, suba nigro cendato subducta). Haljinac bijaše većinom crven (toga de scarleth). Gradjani su nosili crne kabanice (palium nigrum), a glave pokrivali kalpaci ili od samura (pileum de pellibus sabellicis) ili od drugoga krzna (pileum de variolinis) ili kape.

Muškarci, koji su pasali sablju, nosili su ju (osobito imućniji) na bogato urešenom pojasu (baltheus cum argento dispositus), a i korice sabalja bijahu skupocjene (reservaculum ad frameam de purpuro deaurato); nosili su i buzdovane (cambuca ferrea).

Ako se polazilo kamo na put, to se potrebito odielo i stvari spremale u velike putne torbe (bursae magnae).

Od ženskoga odiela spominju se oplećki od finoga platna, a u bogatijih skupocjeno vezeni i dragulji ukrašeni (camisie mulieres de sindone, oppletcha, cum gemmis preciosis), zatim rubci crveni ili modri, takodjer bogato urešeni i protkani (sudaria flavei (rubri) coloris, preciosis rebus, gemmis, ordinata et contexta). Oženjene gradjanke pokrivale bi glavu pečom (peplum), koja se niz vrat spuštala, a djevojke su nosile na glavi bogato vezene parte ili počelice, ili su kosu vezale često i bogatim upletnjakom ili češljem (crinalia gemmis preciosis decorata et deaurata), a često utakle u kosu zlatnu ili srebrenu iglu (acus argentei desuper deaurati), oko vrata ovile su koraljni kraljež (legibulum de chachedonia) ili zlatan lančić (monilia deaurata); na prstih prstenje zlatno ili pozlaćeno (anuli de auro puro cum lapidibus preciosis, ili anuli de argento deaurati), a na rukama bogatim su bile skupocjene narukvice.

Imućniji bi nosili na prsima u srebrenoj okrugloj kutijici viseći na veružici tako zvani Jagnuš (agnus dei) t. j. od pape posvećeni vosak sa slikom janjeta, ili križiće sa moći svetaca (reliquiae cum catenis de argento cum imagine crucifixi, cruces ad conservandas reliquias de argento).

Bogataši dakako da su udobnije živjeli i pokućstvo im bilo rezbarske radnje kao klupe i stolice, a i te bijahu kožom obšivene i sagovi pokrivene (tapetha), dà, i skupocjenimi sagovi (tapes cum gemma preciosa), dok u gradjana bijahu stolarske radnje ili bojadisane ili jednostavne. U imućnijih stolno posudje, kao žlice, no-

ževi, vilice, vrčevi, čaše bijahu srebrene (cochlearia argentea, cutelli circumdati cum argento, ciphi argentei, kuppa argentea deaurata), u gradjana pak bijaše to ili bakreno ili kositreno ili drveno (pelvis de cupro, scutelle plumbee, disci plumbei). To vriedi i za posteljinu.

Za igre toliko znamo, da nekoje bijahu dopuštene, a neke zabranjene, a naročito igra s kartami za velike novčane svote.

Zabavam je bilo dosta povoda, kao krštenje, sv. potvrda, crkovna proštenja, godovni dan, a naročito godovi svetaca cehovskih, vjenčanje itd.

Kod pokopa mrtvaca tko je samo premogao, dao je nad pokojnikom »spričavanje« (recommendatio). Spričavanje pjevao je u hrvatskom jeziku nad liesom obično gradski školnik, te bi se tim »spričavanjem« praštao pokojnik sa suncem, mjesecom, zviezdami, ženom, djecom, rodjaci, prijatelji i služinčadi, i sa svimi, koje bi ikada ikako mogao poznavati.

Biskupska i kaptolska oblast.

Kuda je sezala na lievoj obali potoka Medvešćaka biskupska i kaptolska oblast, te kakov bijaše ovdje život i običaji počevši od osnutka biskupije i kaptola do svršetka XV. vieka, nacrtao sam u I. i II. svezku ovih spomenika, a sada ću pričati, kako je ovdje bilo prve četvrti XVI. vieka.

Biskupe su zagrebačke imenovali ugarsko-hrvatski kraljevi, a rimski ih pape potvrdjivali, a kanonike su u to doba postavljali i kraljevi i biskupi zagrebački. U to je doba bio takodjer običaj, da su mnogi svećenici izmoljakali u kralja tako zvana preporučna pisma (litteras regis expectativas), kojimi im je zajamčeno bilo prvo izpražnjeno kanoničko mjesto u zagrebačkom kaptolu. Ovakov postupak početkom XVI. vieka dokinu netom imenovani biskup Luka, on bo na 15. aprila g. 1500 javljajuć kaptolu svoje naimenovanje ujedno mu poručuje veleći, kako mu je dobro poznato, da su mnogi dobili jurve od kralja preporučna pisma za prvi prazni kanonikat, a da je i on sam na dosadne molbe svojih prijatelja takova preporučna pisma vlastoručnim podpisom i odobrio, ali pošto znade, da je kaptolu zabranjeno bez naročite biskupove privole koga na preporučno pismo ustoliti, a budući da mu je i sam kralj dao vlast postavljati kanonike, to ovim nalaže kaptolu, da se ne usudi nikoga na preporučno pismo ustoliti. Tim bo se vriedja biskupsko pravo, a medjutim da je i on sam ovlastio svoga punomoćnika Šimuna i naložio mu, kojim će osobam udieliti izpražnjena beneficija. Kada pak sâm dodje u Zagreb, da će dogovorno s kaptolom dieliti izpražnjene kanonikate onim osobam, koje će biti na korist i crkvi i biskupu i kaptolu. [1]

Za dva mjeseca kasnije ili na 2. juna sâm je biskup Luka od više rečene odredbe odstupio, jer pisa kaptolu, da akoprem mu je strogo zabranio, da na kraljevo preporučno pismo ikoga ustoli za

[1] Doc. 3.

kanonika ipak budući da se eto izpraznilo mjesto zagrebačkoga prepozita, a to je odlično mjesto udielo kralj svomu kapelanu Dru. Antunu de Andreis, što je i on sâm odobrio, to zapovieda kaptolu, da novo imenovanoga prepozita ustoli ili osobno ili u osobi njegova zamjenika i da mu predade prepozitske dohodke. [1]

Poput kralja, koji je svoga ljubimca postavio zagrebačkim prepozitom, i biskup je Luka, kada se je Matija, tadanji kanonik cantor stolne crkve, svojevoljno odrekao kanonikata, taj izpražnjeni beneficij udielio svojemu bratu Serafinu, čanadskomu kanoniku, te pismom od 3. marta g. 1502. naloži kaptolu, da ga ustoli, da mu predade dohodke, te mjesto u koru i glas u kaptolu. [2]

Ali bilo je i plemenitih svrha, radi kojih bi se podielio kojoj osobi izpražnjeni kanonikat. Kada se g. 1517. mjeseca novembra kraljev tajnik a zagrebački kanonik Ilija s Buče odrekao kanonikata, to je tadanji upravitelj biskupije zagrebačke nadbiskup ostrogonski Tomo Bakač udielio to prazno mjesto Ivanu Goricaju s razloga, da uzmogne radi više naobrazbe poći na koje sveučilište, a dok se ondje bude učio, da mu je kaptol dužan davati pripadajuće mu dohodke. Novi taj kanonik, dok bude odsutan, morat će naći sebi zamjenika, koji će obavljati mjesto njega crkvenu službu. [3]

Pošto se kraljevi ugarsko-hrvatski od vajkada smatrali zaštitnici stolne crkve, a nad kaptolom izvršivali patronatsko pravo, to su ujedno bili njegovi zaštitnici te su bdili ne samo o cjelovitosti sveukupnoga kaptolskoga posjeda, o počitanju i obdržavanju kaptolskih zakona, a naročito u pogledu imovinske ostavštine, to su nastojali ujedno i o probitku, a tim i o razvitku ovoga častnoga sbora. Primjera radi tomu spominjem, da je na 12. decembra g. 1512. kralj Ljudevit II. »potaknut pobožnim čuvstvom, da se u stolnoj crkvi uzveliča bogoslužje, a za probit i udobniji život zagrebačkih kanonika«, dopustio kaptolu, da po svih gorah, gradovih i posjedih, koje ima u Hrvatskoj ili u Ugarskoj, može tražiti tečajem deset godina i izkapati rude zlatne, srebrene, bakrene, željezne, olovnate, kositrene i ostale, a sav njihov prihod upotrebiti u svoju korist, jedino da od probiti plaća kruni pripadajuću joj pristojbu zvanu »lucrum camerae«. [4]

[1] Doc. 5.
[2] Doc. 15.
[3] Doc. 148.
[4] Doc. 172.

Kaptol zagrebački, kao kaptol, izvršivao je u našoj domovini jedno od najodličnijih mjesta tim, što je bio vjerodostojno mjesto ili »locus credibilis«. Poput prvanjih viekova, tako i prve četvrti XVI. vieka imademo nekoliko viesti o tom. Na 26. maja g. 1519. izdao je kaptol u ovjerovljenom priepisu gradskomu izaslaniku literatu Petru molbenicu Grge Bradača Ladomirskoga od god. 1469., kada je zamolio bio gradsku obćinu, da ga primi u svoju svezu i prizna gradjaninom. [1] — Iste je godine pred kaptolom kao vjerodostojnim mjestom i dominikanski prior Gjuro uložio prosvjed protiv kralja Ljudevita II., koji je kardinalu Tomi Bakaču i Margareti udovi Ivana Banfija darovao dominikanski posjed Stupnik. [2]

Ali prve četvrti XVI. vieka nalazimo jedan slučaj, gdje se kaptol ogriešio o tom svojem važnom zvanju. Postavši god. 1518. Šimun Bakač zagrebačkim biskupom, svojom osornošću zavadio se u brzo s kaptolom i s mnogimi plemići radi prieporních posjeda što njihovih što crkvenih. Da uzmogne podići parnice, trebalo mu je zatražiti u kaptola zagrebačkoga posjedovne izprave, koje su se nalazile u kaptolskom arhivu, ali mu ih kaptol nije htio dati. Protiv takova kaptolskog postupka uloži biskup na 28. oktobra 1519. pred kaptolom čazmanskim prosvjed, u kojem izrično naglasi, ako bi radi zaniekanja potrebitih posjedovnih izprava izgubila biskupija nekoje svoje posjede, a naročito u dubravskom i ivanićkom kotaru, da će samo kaptol zagrebački biti krivac za to. [3]

Tri je podpune godine trajao ovaj spor medju biskupom i kaptolom, dok se napokon obje stranke na 5. januara 1523. složile u tom, da ovaj njihov medjusobni priepor rieši protonotar kraljevine Slavonije, te ga za to i pismeno zamolili. [4]

Na čelu kaptola kao vjerodostojnoga mjesta bio je njegov kanonik lektor, koji je upravljao vjerodostojnim mjestom. Kako je u prošlih viekovih bilo slučajeva, da su kanonici lektori izdavali pod kaptolskim pečatom krivotvorene izprave, nalazimo i prve četvrti XVI. vieka jedan takov prestupak.

Početkom g. 1508. Bolto Alapić, kapetan hrvatske pješadije, neke je svoje posjede pred svjedoci Ivanom Požegajem, gradskim sudcem, i Blažem iz Dubrave, kanonikom zagrebačkim, namjenjivao čiji da budu nakon njegove smrti. Ovu je njegovu izjavu pisao

[1] Doc. 157.
[2] Doc. 162.
[3] Doc. 161.
[4] Doc. 174. 175.

rečeni Blaž, te po naročitoj želji Alapićevoj predao ju kanoniku lektoru Stjepanu Baćinu, da prema njoj sastavi vjerodostojnu izpravu i da ju potvrdi kaptolskim pečatom. Kanonik lektor Stjepan hotimice promieni t. j. izkrivi dotičnu Alapićevu izjavu i tako izkrivljenu dao prepisati i izdao ju kao vjerodostojnu. Protiva takova zločina dignu se Alapić te utuži lektora Stjepana kralju Vladislavu, zahtievajuć, da se krivac kazni Kralj Vladislav na 28. marta priobći ovu Alapićevu tužbu zagrebačkomu biskupu Luki, te mu naloži, da lektora Stjepana pozove preda se na sud i da ga pedepše prema počinjenu zlu. [1] Istom na 1. novembra povede biskup iztragu, kojoj su prisustvovali: Mihalj kanonik custos kaptola zagrebačkoga, Matej kanonik custos kaptola čazmanskoga, zatim Ladislav Bradač, vrhovni upravitelj biskupskih dobara, i plemići Ivan Županić, Jeronim Dobrovolić i mnogi drugi. Prisutni kanonik lektor na toj je iztrazi priznao, da je onu izjavu Alapićevu, koju je pisao kanonik Blaž, hotimice krivotvorio i smisao joj promienio, pa kaže, da je to učinio s toga uzroka, da bude od kaptola kao vjerodostojnoga mjesta izdana izprava suglasna s onim Blaževim pismom, jer da je mislio, da nitko ne će moći razabrati, što je na Blaževu pismu otrto, a što pripisano i preinačeno. [2] — Ne imamo viesti, kako bijaše lektor osudjen, no bez svake je sumnje, da ga je biskup skinuo s lektorata.

Osim toga, što je kaptol bio mjesto vjerodostojno, bio je u to doba i štedionom i zalagaonom t. j. upravljao je pobožnimi zakladami »pecunie parate et reposite pro certa necessitate ecclesie«, te je pojedincem, ako bi mu založili dragocjenosti, uzajmljivao toliko vriedne novčane svote. Dva primjera tomu nalazimo u ovih spomenicih i to god. 1518., kada na 27. decembra Pavao Varda, rizničar kralja Ljudevita II., na njegov naročiti nalog, moli kaptol zagrebački, da banu Petru Berislaviću vrati one dragocjenosti, koje su u kaptolu založene, a dug t. j. posudjeni za njih novac da će si kaptol namiriti iz onogodišnjega državnoga poreza, koji će se razporezati na kaptolske posjede i toga radi da je već naloženo i državnomu porezniku, da za tu godinu ne smije od kaptola utjerivati nikakova poreza. [3]

Godine 1522. na 6. decembra piše kralj Ljudevit II. iz Praga kaptolu zagrebačkomu, da ono srebro i dragocjenosti, koje je u

[1] Doc. 60.
[2] Doc. 67.
[3] Doc. 155.

njega založio pokojni vojvoda i ban Ivan Korvin, izruči Gjuri markionu Brandenburškomu (koji se oženio udovicom Korvinovom), a ovo kraljevo pismo da se pohrani, jer ono služi mu kao potvrdnica, da je dragocjenosti u istinu predao. [1]

Da je kaptol zagrebački bio veleposjednik, i to mu bilo izdašno vrelo dohodaka, a koji su sve to posjedi bili i kako ih upravljao, spomenuo sam u prva dva svezka ovih spomenika, te mi je za prvu četvrt XVI. vieka pridodati samo to, da mu se posjedi pomnožali tim, što mu god. 1500 Lucija udova Ladislava Zemčeja darovala svoje posjede: Jakopovec, Čeperlinec, sv. Kelemen, Imbrihovec i Svinušu, ležeće oko Toplica varaždinskih. [2]

Drugo dosta znatno vrelo kaptolskih dohodaka bio je

kaptolski trg, spojen s maltom, od kojega je kaptol pobirao i pijacovinu i maltarinu. U prvom i drugom sam svezku ovih spomenika napomenuo, kako je kaptol počevši od utemeljenja biskupije imao pravo trga u svojoj jurisdikciji, i kako mu i na gradskom trgu dopušteno bilo pobirati pijacovinu, i kakove je silne borbe imao o tom s gradskom obćinom, koja je svojatala to pravo. Sada ću nastaviti pričati, kakove je borbe imao kaptol prve četvrti XVI. vieka s gradskom obćinom radi svoga kaptolskoga trga.

Kada je u sporu s gradskom obćinom prema svršetku XV. vieka kaptol počeo uvidjati, da će u toj borbi podleći, naumi, da svu trgovinu s gradskoga trga svede na kaptolski, te je i prema tomu, kako jur spomenuh, stvorio god. 1483. tržni štatut. Prigodom ovom došao je kaptol najprije u sukob s opatom zagrebačkih Cistercita i to radi mesnica, koje su bile pod cistercitskom crkvom bl. dj. Marije kraj potoka Medvešćaka. Ove su mesnice iznajmljivali opati domaćim mesarom, ali ovi su najamnici u tih mesnicah tukli i prodavali mršavu, nezdravu i bredju marvu, a toga radi, kada na pritužbu gradjanstva nije mario cistercitski opat da bdije nad najamnici mesari, počeo je kaptol na svojem trgu graditi nove mesnice. Protiva toga ustade opat Petar i nasta spor medju njim i kaptolom, u kojem je uplivom znatnijih svjetovnjaka došlo godine 1484. do ove nagodbe: kaptol će odustati od dizanja mesnica na svojem trgu, ali za to da bude opat dužan bditi nad svojimi mesari, da kolju ugojenu i zdravu marvu; zatim da će pijacovinu na kaptolskom trgu plaćati svi opatovi podanici, kada budu ovdje prodavali svoju robu dovezenu u Zagreb, dočim gradjani iz Opatovine plaćat će samo filjaršćinu. [3]

[1] Doc. 173.
[2] Pag. 328.
[3] Pag. 326.

Gradsko je zastupstvo priekim okom gledalo razvoj kaptolskoga trga, te je g. 1508. stvorilo i zaključke (vidi str. XXXIX), kojimi zabranjuje svojim obćinarom kupovati i trgovati na kaptolskom trgu. Iz ovih se zaključaka izleže iznovični spor medju kaptolom i gradskom obćinom. U tom se važnom sporu obćina obratila tužbom na svoga zaštitnika kralja Vladislava, a on na 17. jula god. 1510. pisa kaptolu, da mu se gradska obćina gorko tužila, što je kaptol osim drugih nanešenih joj nepravda osvojio jošte i njezin svakdanji trg posagradivši bolte ili štacune na Kaptolu, a tim da je svu gradsku trgovinu sveo na kaptolski trg. Pošto se pak radi toga i mnogi gradski trgovci preselili na Kaptol, počeo je grad pústieti, a buduć da je taj grad branik ciele zemlje, to strogo nalaže kaptolu, da odustane od gradjenja bolta ili štacuna. Ne odustane li, to će on gradjanom udieliti takovu vlast, da se jednakim odporom protiva kaptola i sami budu mogli obraniti. [1]

Ne ima sumnje, da je kaptol obaviestio kralja o svojem pravu, a on hoteći pravedno postupati o tom prieporu, pozva i kaptol i gradsku obćinu, da odašalju svoje izaslanike, da se na saboru, koji će se držati u Tati, ovaj spor pretrese i odluči, što će vezati jednu i drugu stranu.

Nije nam pobliže poznato, kako se taj priepor razpravljao na rečenom saboru, ali ipak o njem dosta doznajemo iz pisma, koje na 8. septembra g. 1510. prema saborskom zaključku odasla kralj Franji Moravčanu, protonotaru kraljevine Slavonije, i velikim sudcem Petru Impriću i Nikoli s Psarjeva. U tom se pismu spominje, da su u nedavno držani sabor u Tati prispjeli izaslanici i kaptola zagrebačkoga i gradske obćine, te da su najprije gradski poslanici utužili kaptol, da svojata njihov svakdanji trg, a kaptolski da su im na to odvratili, da gradska obćina krnji njihovo tržno pravo. Buduć da se iz ovih medjusobnih osvada nije moglo doznati, koja je stranka u pravu, a da se uzdrži mir, da je on odredio, dok se stvar konačno ne rieši, da se jedna i druga stranka mora držati dotadanjega postojećega običaja i trg ostati ondje, gdje je i prije bio. Ako je pak kaptol prekoračio granice svoga prava, da se povuče natrag; da je i prema tomu na zahtjev gradske obćine naložio kaptolu, ako nije bio od prije, a to ni sada da nije vlastan imati trga na kaptolu, već da ima biti u gradskoj obćini i da se kaptol okani svakoga utjecaja na taj trg, a kamo li jošte da na svojem trgu gradi kakove bolte i štacune; one bolte, koje je već posagradio, da poruši. Ne

[1] Doc. 78.

učini li toga, to da će kralj odrediti, da se takove bolte odstrane. Na ovakovu se odluku, veli kralj, osokolili gradjani i uzvrpolili više nego bi trebalo te počinili kaptolu novih nepravda; a pošto neprijateljstvo medju ova dva protivnika dnevice raste, valja mu doskočiti uztukom, jer se je bojati, potraje li tako, da bi moglo biti i krvi, kako mu se tuži kaptol, da ga gradjani nepravedno uznemiruju i gone. — Spomenuv kralj tužbu gradske obćine proti kaptolskomu trgu u drugom dielu svoje poslanice pripovieda, da mu se davno već tužio kaptol na gradsku obćinu, a sada netom na saboru u Tati da je ponovio tužbu i tvrdio, da je postojao kaptolski trg počevši od utemeljenja same biskupije i da su od vajkada strani trgovci dolazili ovamo svojom robom i ovdje ju bez ičije zapreke prodavali. Sada im to gradska obćina sprečuje, a tim se nanosi kaptolu ogromna šteta. — Izpripovjedši tako tužbu jedne i druge stranke napokon odredjuje kralj, da akoprem bi se usljed starih sloboština, danih gradskoj obćini, ovaj spor morao pretresivati pred kraljevskim tovarnikom, ali da se ne zaoštri, to ga želi sam riešiti i toga radi nalaže rečenomu protonotaru i velikim sudcem, da odrede ročište, u koje će morati i kaptol i gradska obćina izaslati svoje punomoćnike; na to ročište još da pozovu susjede i medjašnike kao svjedoke, da ih zaprisegnu, a zatim da sidju na kaptolski i na gradski trg, te ondje da povedu iztragu. Što pronadju, da ga o tom obavieste.[1]

Isti dan odasla kralj i drugo pismo plemićem i stanovnikom zagrebačke županije, kao najbližim susjedom i medjašnikom gradske obćine i kaptola, u kojem, pošto bi spomenuo spor o kaptolskom trgu i javio im, da je ovlastio kraljevinskoga protonotara i dva velika sudca ove županije, da povedu iztragu, to im ovim pismom nalaže, da kada ih ili protonotar ili oba velika sudca pozovu za svjedoke, da moraju savjestno svjedočiti; a tko bi se pozvan ustručavao doći, neka znade, da su ovlašteni i protonotar i oba sudca, da će svakoga kaznami za to odredjenimi prisiliti doći.[2]

Medjutim dok su kraljeva pisma putovala u Hrvatsku, stigla mu je nova tužba od kaptola zagrebačkoga, da mu gradska obćina osim toga, što mu je nedavno nanesla velike nepravde, počinje sada svojatati i njegovo pravo trga, koje je on od vajkada imao. Ovu je kaptolsku obtužbu na 14. septembra priobćio kralj gradskoj obćini pišući joj, pošto on sam želi taj spor riešiti, da je naložio kraljevinskomu protonotaru i dvjema velikim sudcem, da povedu iztragu

[1] Doc. 79.
[2] Doc. 80.

i saslušaju svjedoke. Toga radi i gradska obćina, kada ju protonotar pozove, da odašalje svoje izaslanike i da podastre izprave, kojimi bi mogla dokazati neprieporno pravo svoga trga; a napokon da kada poslije provedene iztrage protonotar označi rok, da se stavi na sud pred kralja ili njegova zamjenika, ili da pošalje svoje punomoćnike.[1]

Nije nam poznato, je li protonotar poveo iztragu i kako se ona svršila, no znamo, da se taj spor rješavao sliedeće godine na saboru u Križevcih, koji bješe na veliku sriedu 16. aprila g. 1511. Na taj je sabor odaslao kaptol svoga prepozita Alberta Kašuha, te Dra. Andriju, prepozita čazmanskoga, i kanonika lektora Mateja Drobitela, dok su gradsku obćinu zastupali: njezin sudac Feliks, te bivši sudac Mihalj Oprašnić i gradski notar Mihalj. — Kaptolski su ovdje izaslanici predbacili gradskoj obćini, da je ona prošle sredopostne nedjelje ili na 30. marta sve obližnje mužko i žensko, što je nosilo svoju robu na kaptolski trg (na kojem se od prastarog doba slobodno trgovalo), svratila s glavnih drumova i silomice prisilila, da nose svoju trgovinu na gradski trg, hoteći tim kaptolski trg posve zatrti. Izpripoviedavši to zamolište sabor, da on posvjedoči i prizna, da je kaptol od vajkada uživao pravo trga, a to mu je i sabor jednoglasno priznao i dao mu u to ime pismenu potvrdu pod saborskim pečatom.[2]

Kada je kaptol zagrebački dobio ovakovu saborsku potvrdu, ne ima sumnje, da je o tom izviestio kralja i zamolio ga, da stvar rieši. Buduć da je, kako netom spomenuh, naložio kralj, da se o pravu trga povede iztraga, nije hotio bez nje riešiti te parnice; toga radi na 2. juna pisa protonotaru Franji Moravčanu. U tom mu pismu nalaže, pošto je spomenuo, da mu je već prošle godine bio zapovjedio, da povede iztragu o trgu, no buduć da je u to doba bio zaokupljen drugimi raznimi kraljevinskimi poslovi, (a naročito zaprečen radi nastale kuge, nije mogao povesti iztrage), da odmah iztragu povede i da na nju pozove pruće stranke te plemiće ne samo zagrebačke županije, već i županija križevačke i varaždinske, a i druge čestite ljude; što iztragom pronadje, da mu javi.[3]

Isti dan odasla kralj okružnicu svim plemićem i stanovnikom križevačke, varaždinske i zagrebačke županije. Pošto je u njoj nacrtao spor, koji je nastao medju kaptolom i gradskom obćinom radi

[1] Doc. 81.
[2] Doc. 89.
[3] Doc. 90.

trga, a on da želi taj priepor sam riešiti, i toga radi da je naložio protonotaru, da povede iztragu, a na nju da pozove za svjedoke plemiće i stanovnike ovih županija, to ovom okružnicom zapovieda svim, da koga godj protonotar na iztragu pozove za svjedoka i koga zaprisegne, da je dužan dušom i vjernosti spram krune onako svjedočiti, kako je pravo i kako znade; tko pozvan ne bi htio doći ni svjedočiti, neka znade, da je i podbanu i svim velikim sudcem dao vlast, da ga na to kaznami prisile. [1]

Sada istom i to na 5. augusta, kada se sabrao sabor u Križevcih, imala se povesti pred njim iztraga o tom priepornom tržnom pravu. Kaptol su zagrebački zastupali Dr. Andrija, prepozit čazmanski, i Matej, kanonik lektor. Oni podastrievši saboru spomenuta tri kraljeva pisma, zamolili su, da se povede iztraga. Na to sabor zaključi, da se dojduće sriede ili 13. augusta, kada bude u Zagrebu velika skupština županije zagrebačke, i ovaj priepor uzme u pretres. Na glavnu skupštinu županije zagrebačke, koja je bila na 13. augusta i kojoj su osim plemića prisustvovali i mnogi vjerodostojni ljudi, koje je protonotar pozvao, da budu svjedoci u iztrazi, odasla kaptol svoje punomoćnike, a gradska obćina svoje. O prieporu radi tržnoga prava zahtievaše protonotar od gradskih izaslanika, da izpravami dokažu, da jedino obćina gradska ima pravo trga. Ovi odgovoriše: Premda obćina imade više pismenih povlastica o trgu, koje su joj udielili ugarski kraljevi, to ih ipak sada niti hoće podastrieti, a niti želi, da se povede kakova iztraga. Kad ovo rekoše, zamoliše kaptolski izaslanici skupštinu, da se s mjesta povede iztraga. Skupština na to prista i izmedju plemića i drugih zvanica ondje prisutnih odabra svjedoke i zaprisegnu ih, da istinu govore. Ponajprije upitan plemić i literat Andrija Berislavčan posvjedoči, da su od pamtivieka, kako on dobro znade, i domaći i strani trgovci svoju robu dovozili i donosili na kaptolski trg, a naročito da su ju istovarivali ili u kući Stjepana Kelkeda ili u kaptolskom hospitalu sv. Jelisave, a i po tamošnjih kućah, tako i za trajanja sabora, kako u sajamno doba a i druge dane, i da su ju slobodno i bez ikakova prigovora s gradske obćine ondje prodavali; dapače da su i nekoji gradjani držali na Kaptolu neke štacune iz najma i u njih trgovali, ali da se istom od doba banovanja Korvinova počelo od gradske obćine tomu prigovarati; svakdanji je pako trg, bez ikakove povriede, vaviek bio na Kaptolu. — Nakon njega isto su tako posvjedočili: plemić Ivan s Psarjeva, Grga Krstal s Glavnice, Gjuro

[1] Doc. 91.

Patak, Andrija sa Završja, plemić županije varaždinske, Gjuro iz Šćitarjeva, Gašpar Kušević iz Lomnice, Gjuro Jambreković iz Zlatara, Marko Eršić iz Gorice, Grga Sučić iz Glavnice i Pavao Horvat Igličić, koji medju ostalim pridoda i to: odkako je od svoje rane mladosti odhranjen u ovoj kraljevini, i kada je s vojvodom i banom Ivanom Korvinom došao u Zagreb, da se sve, što je bilo potrebito za vojvodin dvor, dà i ista roba, kupovalo na kaptolskom, kao znatnijem trgu od gradskoga.

U prilog kaptolskoga trga posvjedočiše i ovi jošte: Nikola s Psarjeva, veliki sudac županije zagrebačke; Gjuro Horvat iz Dankovca, biskupski providnik; Emerik Bradač iz Ladomirca, Petar Horvat iz Obreša, Gjuro Škopec, Aleksander iz Visokoga, Ivan Baltazarić iz Glavnice, Nikola Vojković iz Klokoča, Ivan iz Vinična, Ivan iz Stubice, Matija iz Stubice, Martin iz Stubice, Ivan Drobitel iz Bedenice, Stjepan s Huma, veliki sudac županije zagrebačke; Petar Imprić iz Jamnice, Matija Ladislović iz Adamovca, Šimun iz Zaboka, veliki sudac županije varaždinske; Ivan Lužić iz Vužinca, Ambroz Boković, mali sudac; a napokon Gjuro Špičko iz Križanca, plemić varaždinske županije.

Ova se iztraga svršila istom drugi dan ili u četvrtak 14. augusta, a budući da su po kraljevu nalogu o tom trgu morali se saslušati i plemići i drugi vjerodostojni ljudi županije križevačke i varaždinske, to protonotar suglasno s velikimi sudci odredi, da se na Stjepanje ili 20. augusta povede daljnja iztraga na saboru u Križevcih, kamo pozva i kaptol i gradsku obćinu.

Ovomu saboru, držanom na 20. i sliedećih dana mjeseca augusta, predsjedaše protonotar Franjo Moravčan, a prisjednici su mu bili veliki sudci županije zagrebačke: Stjepan s Huma, Nikola iz Psarjeva, Petar Imprić iz Jamnice i Grga Otmić iz Klokoča. — Na taj sabor niti je došao sudac zagrebačke gradske obćine, niti je ona poslala ikakva punomoćnika, a kaptol su zastupali: Dr. Andrija, prepozit čazmanski, i Matija, kanonik lektor. Na molbu izaslanika kaptola zagrebačkoga budu izabrani svjedoci i zaprisegnuti. Prvi bijaše svjedok Bolto Baćan, koji upitan, reče: Kada je on za živa jošte kralja Matijaša († 1490.) bio kastelanom njegovim u Medvedgradu, da se više bavio na Kaptolu nego li na Medvedgradu, jer da je tada svu robu kupovao samo na kaptolskom trgu, a i strani da su trgovci u sajamno doba bez ičijega zanovetanja onamo dolazili i trgovali, svakdanji pako da je trg ondje od vajkada bio. Na isti su način to posvjedočili: Gjuro Kaštelanfi, Ivan Fanči iz Grdovca, Franjo Kecer iz Radvana, Mihalj Krhen iz Beloševca, Stjepan Gu-

dovac, Petar Fintić iz Poljane, Gjuro iz Bontoševca, Andrija Budor iz Budrovca, Ivan iz Gotalovca, Gjuro Horvat iz Čaplovca, Ivan Punek iz Punekovca, Mihalj Lešćak iz Lešćakovca, Šimun iz Slavšćine, Petar Poljak iz Suhodola i Klement iz Suhodola, Filip iz Buštinca, Stjepan Herkfi iz Zajezde, Mihalj iz Vojnovca, Petar iz Konjšćine, Petar Osvadčić iz Matejevca, Petar literat iz Kendjelovca, Andrija iz Mirkovca, Petar iz Bogačeva, Franjo Bedeković iz Komora, Ivan iz Husarca, Gjuro Fintić iz Ravna, Nikola Osel iz Jame, Stjepan iz Bontoševca, Gjuro iz Sledarovaca, Blaž Kaš iz Kaševca, Ivan Sekel iz Bustovca, Blaž Arko iz Poljane, Antun Tarko iz Kristalovca, Gjuro Mikulašić iz Palične, Ivan iz Kamarja, Ivan Šampušić iz Topličice, Ivan Tompa iz Horšove, Ivan Kašnar, Benko Erdeg iz Vragovca, Barnaba župnik u Rakovcu, Ivan Išpan iz Prasnice, Mihalj Balžić iz Fičevca, Ladislav Dubićak iz Miletinaca, Matija iz Židovja, Ivan Orgovan iz Miletinaca, Ivan iz Fodrovca, Gjuro Kerser iz Preseke, Leonard iz Suhodola i napokon Ivan iz Čazmice.

Sve su izjave pojedinih svjedoka točno bile pobilježene i napisane, a kad su tu izpravu veliki sudci svojimi pečati podpečatili, protonotar ju je podpisao i poslao kralju. [1]

Kada se po tadanjem običaju držali mjeseca novembra u Budimu o Miholju tako zvani oktavalni sudovi, kojim je većinom predsjedao kralj, a prisustvovali im crkveni dostojanstvenici, baruni, protonotari i drugi plemići, kaptol je zagrebački odaslao ovamo svoja dva člana: Ladislava iz Garešnice i Emerika Deeša, koji su zamolili kralja, da im prema povedenoj iztrazi potvrdi kaptolsko pravo trga. Kralj proučiv iztragu, odobri ju i pod svojim pečatom izdade kaptolu pismo za obranu tržnoga mu prava. [2]

U toj je borbi kaptol gradsku obćinu sjajno pobiedio, ali je ona u brzo pronašla način, kako će kaptolsku trgovinu teretiti t. j. predobila je za sebe kraljevske tridesetare, koji su pobirali tridesetinu na zagrebačkom gradskom tlu do vrela Manduševca, na tako zvanoj »Harmici«. Već na 23. juna g. 1516. na pritužbu kaptola zagrebačkoga kralj Ljudevit II. kori zagrebačke tridesetare, što ne samo od kaptolskih podanika i kmetova, koji svoju robu ili nose ili voze na kaptolski trg, već i strane trgovce, koji ovamo svoju trgovinu dovoze, a napokon i iste kućevlastnike na kaptolskoj oblasti, u kojih kućah dovezenu robu iztovaruju, uznemiruju silnimi tride-

[1] Doc. 94.
[2] Doc. 97.

setičnimi pristojbami, a te pristojbe da su i veće i teže nego one, što ih davaju gradjani ili oni strani trgovci, koji sa svojom robom polaze na gradski trg; za to im strogo nalaže, da onako beru tridesetinu od trgovaca, koji dolaze na kaptolski trg, kako i od onih, koji idu na gradski.[1]

Na ovu se kraljevu zapovied nisu tridesetari ni malo obazirali i toga radi na opetovanu kaptolsku pritužbu pisa im kralj na 11. septembra drugo pismo, gdje ih kori, što se njegovu nalogu nisu pokorili, pošto od onih trgovaca, koji polaze na kaptolski trg, zahtievaju dvostruko veću tridesetinu nego li od onih, koji idu na gradski trg, pak im strogo zapovieda, da odustanu od toga i da beru tridesetinu, kako je propisana.[2]

Ako su se napokon ovoj kraljevoj zapoviedi tridesetari morali pokoriti i tridesetinu pobirati, kako je zakon nalagao, to su oni u brzo našli novi način, kako će teretiti kaptolski trg. Ovo doznajemo iz kraljeva pisma od 3. jula g. 1520., gdje ih kori veleć, kako mu se gorko tuži kaptol na njih, što sve one trgovce, koji svoju robu nose ili voze na kaptolski trg, pa akoprem je kaptol u neposrednoj blizini gradske obćine, to ipak da ne će ovdje uzimati od njih tridesetinu, već da radi nje iste trgovce, uz velik napor i trošak, a nikakovu probit za tridesetaru, gone na gradski trg, i tada da istom uzimaju od njih tridesetinu; radi česa i mnogim se više trgovcem s gradskoga trga ne će silaziti na kaptolski, a i mnogi trgovci jošte znajući za taj novi i teretni način pobiranja tridesetine ne svraćaju se svojom robom u Zagreb, već mimo njega prolaze, a tim kaptolski trg trpi ogromnu štetu. S toga im strogo zapovieda, da u buduće beru tridesetinu na kaptolskom trgu, a podnipošto radi nje da ne nagone kaptolskih trgovaca na gradsku obćinu.[3]

Malo po malo počela se gradska obćina i sama opet upletati u trgovinu na kaptolskoj jurisdikciji, što doznajemo iz pisma, kojim kralj Ljudevit II. na 20. maja 1523. kori gradsku obćinu, što ona kaptolsku maltu, koju su nekoć ugarski kraljevi darovali kaptolu radi njegove bolje obskrbe, sada nastoji silomice posvojiti. Ovim joj pismom nalaže, da odustane od toga, a scieni li, da ima kakovo pravo na tu maltu, da ga zakonitim putem u bana zatraži.[4]

Ovo bijaše samo predteča nove borbe, koja se ljudski započela godine 1526. Ove godine na 26. juna piše kralj kaptolu zagrebač-

[1] Doc. 126.
[2] Doc. 130.
[3] Doc. 167.
[4] Doc. 178.

komu, da mu se gorko tuži gradska obćina, što je kaptol na svojem trgu posagradio i podignuo nove štacune, koje iznajmljuje stranim trgovcem, a oni da ondje svoju robu trže. Kada ju pak prodadu, otidju iz Zagreba, a to da je na ogromnu štetu gradskoj obćini, jerbo domaći gradjani trgovci, koji težkom mukom i znatnim novcem u inostranih zemljah kupuju robu i voze ju u gradsku obćinu, ne mogu je ovdje prodati, a to je na štetu i obćine i njezinih stanovnika, dà, to je i proti gradskim sloboštinam, koje kralj da mora braniti, a ne dozvoljavati, da se tudjinci obogaćuju, a domaći gradjani siromaše. To može biti tim manje, što su oni i bez toga Turkom tako blizu, a povrh toga silan su i trošak imali, dok su svoju utvrdu popravili. To mu kralj ovim zabranjuje, da svojih dućana ne smije u buduće davati u najam inostranim trgovcem; učini li to još jednom, da će on već umjeti pronaći način, kojim će obraniti obćinska prava.[1]

U brzo nakon toga sbio se i poraz na mohačkom polju, i tako je kratko bar vrieme ova borba o kaptolskih trgovačkih dućanih nešto se stišala, ali je tim jače buknula te potrajala do godine 1623., kada bje sklopljen ugovor medju kaptolom i gradskom obćinom glede kaptolskoga i gradskoga trga.

Ako se i kaptol sam upravljao po svojih zakonih, to ipak kao svećenički sbor bijaše podčinjen svomu biskupu, koji je često rješavao mnoge stvari i spore nastale u kaptolu. Za to imademo više primjera. Kada je polovinom mjeseca novembra god. 1500. nastao neki spor medju kaptolom i arcidjakonom vrbovačkim Gjurom Barcajem, bi odlučeno, da ga rieši biskup Luka. Toga radi odašalje k njemu u Ivanić kanonika Antuna. Uredivši biskup stvar na 25. novembra, po istom izaslaniku poruči to kaptolu, a pismeno zapovjedi, da toj ustmenoj poruci u svem vjeruje i onako, kako je odredio, da izvrši.[2]

U kanoničkom sboru, sastavljenom od ljudi razne dobe, svojstva i ćudi, nije bilo bez medjusobnih zadjevica, a povoda tomu bijaše dosta. Na Kaptolu bijaše u to vrieme dosta trošnih kanoničkih kuća ili dvorova, a bilo je i prazna zemljišta, na kojem bi se dvori mogli graditi, a upravo radi sagradjenja novih dvorova i njihova zaposjednuća nastao bi spor u samom kaptolu. Jedan primjer tomu nalazimo godine 1510., kada je varaždinski arcidjakon Ivan sebi znatnim troškom sagradio dvor na kaptolskom pustom zemljištu, ali

[1] Doc. 198.
[2] Doc. 6.

mu se useliti u njega branio kaptol za to, jer je to zemljište nekoć bilo prebendarskoga sbora, koji se takovu uselivanju protivio. Arcidjakon Ivan pritužio se s toga biskupu Luki, a taj na 28. juna pisao kaptolu: pošto mu je dobro poznato, da ima dosta kanonika, koji ne imaju ni kuće ni kućišta, to da se ne može dosta načuditi, da se kaptol protivi Ivanu arcidjakonu i brani mu, da se useli u novu kuću, koju je sam uz dosta veliki novac sagradio, a brani mu samo radi prkosa jednoga prebendara, koji inače ima udoban stan, te tako sili rečenoga arcidjakona, da se bolešću srvan mora pod starost potucati od nemila do nedraga. Toga radi zapovieda kaptolu, da rečenomu arcidjakonu, koji se već radi svoje starosti i bolesti mora njegovati, ne prieči, da se ne useli u dvor.[1]

Više je priepora bilo o diobi kanoničkih dohodaka, jer je bilo za to i više uzroka. U kaptolski sbor ulazili su novi kanonici na dva načina: jedan, kada je smrću kojega kanonika ostalo prazno mjesto, a drugi, kada se koji kanonik svojevoljno odrekao kanonikata, što je bilo većinom u prilog kojoj osobi. A pošto se u kaptolu često dogodilo, da se iz ostavštine umrloga kanonika nisu mogli namiriti ni sprovodni troškovi, a kamo li izplatiti vjerovnici i služinčad, posta u kaptolu običaj, da se novoimenovanim kanonikom suztegne prva polugodišnja dioba, a ta da se istom po smrti predade u ostavštinu pokojnikovu za spomenute slučaje. Ovo nije vriedilo samo za one nove kanonike, koji su zaposjeli smrću izpražnjenu kanoničku stolicu, već i za onoga, koji bi ušao u kaptolski sbor, ako se koji kanonik svojevoljno njemu u prilog odrekao svoga kanonikata. Protiv ovoga potonjeg običaja digli su se biskupi zagrebački.

Kada se početkom mjeseca decembra god. 1500. neki Bartol arcidjakon dobočki, a kanonik stolnobiogradski, odrekao zagrebačkoga kanonikata u korist kaptolskoga lektora Stjepana, to je i biskup Luka taj izpražnjeni kanonikat udielio rečenomu Stjepanu sa svim dohodkom bilo u novcu, žitu, vinu i svinjah. Prema tomu i pisa iz Ivanića na 3. decembra kaptolu, te mu medju ostalim veli: »Molimo vas kao predragu braću, da već jednom napustite onaj Bogu mrzak a ljudem oduran i zao običaj, i povratite dohodke novim kanonikom, pak i ovomu najnovijemu i to dohodak u diobi svinja i svega drugoga. Ovaj (Stjepan) nasliedio je u nadarbini čovjeka živa, koji kad bi bio prisutan, ne bi mu se smjeli uzkratiti dohodci, pa se toga radi niti ovomu ne smiju uzkratiti. Ne dadnete

[1] Doc. 77

li mu dohodaka, tim ćete prezreti ne njega, već Nas, koji ga učinismo kanonikom, što u Vas nikako ne smije da bude.« [1]

U diobu kanoničkih dohodaka utjecali su biskupi zagrebački i u onom slučaju, ako su kojega kanonika morali pedepsati, te bi zapovjedili kaptolu, da takovu krivcu sustegne pripadajući mu dio. God. 1501. biskup je Luka naložio kaptolu, da od skupnih dohodaka, koje će o Lovrinju dieliti, uztegne dio tadanjega prepozita, jer je bez znanja i privole biskupove odsutan bio iz biskupije; taj dio da kanonici medju sobom podiele. No pošto se prepozit vratio, i svoj priestup okajao te obrekao, da će za stalno stanovati u biskupiji, to na 3. septembra biskup Luka odredi, da se rečenomu prepozitu iz pričuve stolne crkve izplati uzkraćeni mu diel, a pšenicu, koju su takodjer medju se podielili, da mu u naravi povrate. [2]

Godine opet 1505. na 22. novembra piše biskup Luka iz Čazme kaptolu zagrebačkomu, da akoprem mu je nedavno zapovjedio, da kanonika Antuna Medjurječana izključi iz svoga sbora i da mu dohodak zaplieni i pohrani u sakristani stolne crkve, ali obzirom na njegovu bolest, moli kaptol, da ga opet primi u zajednicu i uruči mu zaplienjeni dohodak. [3]

I godine 1510., kada je biskup Luka naložio kaptolu, da uzkrati i pridrži dohodak Ivana Bradača, arcidjakona bekšinskoga; no jerbo mu isti obrekao, da će svoj dotadanji život popraviti i prvu misu čitati odmah u nedjelju poslije Ivanja te u buduće Bogu revnije služiti, toga radi na 2. aprila zapovieda kaptolu, da rečenomu Ivanu Bradaču dade sav zaplienjeni dohodak. [4]

Oni kanonici, koji su bili službeno odsutni izvan domovine bilo u javnih službah ili na nauci, podpuno su dobivali pripadajući im dio, ali su morali zajamčiti, da će u stolnoj crkvi službu božju, u koliko će njih zapasti, po zamjeniku točno ovršiti.

O tom su poznata za prvu četvrt XVI. vieka dva slučaja. Nekako oko god. 1515. posta Ilija iz Buče kanonikom zagrebačkim, a pošto bijaše ujedno ravnateljem kraljevske kancelarije, t. j. u državnoj službi, radi koje je morao odsutan biti iz Zagreba, nasta medju njim i kaptolom zagrebačkim neki spor glede pripadajućega mu kanoničkoga dohodka. Na naročiti kraljev nalog, da se ovaj spor rieši, bijahu odabrani kao sudci: Filip More, prepozit jegarski, i

[1] Doc. 7.
[2] Doc. 10.
[3] Doc. 47.
[4] Doc. 73.

Gjuro de Mekće, prepozit šipuški, koji proučivši stvar ovako odrediše: Kaptol će zagrebački davati svake godine kanoniku Iliji od cjelokupne diobe četrdeset i dva forinta gotova novca, i to dvadeset i dva for. o Gjurgjevu dne, a dvadeset for. o Lovrinju. Ako tečajem vremena ne bi bio rečeni Ilija zadovoljan ovim novčanim dohodkom, već uzhtije, da mu se dohodak daje u naravi, kaptol će biti dužan tako mu ga davati. Napokon ako bi kaptolu što radi turskoga nasrtaja ili poradi domaćih silnika bilo tegotno plaćati novcem spomenutomu Iliji ona četrdeset i dva for., slobodno mu je davati toliku svotu u naravi t. j. u žitu, vinu i svinjah, ali će Ilija morati za to ne samo stolnu crkvu, već i kaptol zastupati pred kraljem i na svakom mjestu braniti i raditi u prilog kaptola i stolne crkve. Ovako utanačene ove uzajamne obveze odobri i kralj na 24. decembra 1515.[1]

Dvie je samo godine kanonik Ilija iz Buče primao od kaptola više rečenu svotu, jer se mjeseca novembra g. 1517. odrekao zagrebačkoga kanonikata, a taj njegov prazni kanonikat tadanji je upravitelj biskupije zagrebačke kardinal Tomo Bakač udielio Ivanu Goricaju u naučne svrhe, da uzmogne naime radi svoje više naobrazbe poći na koje sveučilište i ondje učiti, a dotle da mu kaptol daje pripadajući mu kanonički dohodak; za to će on biti vezan naći sebi zamjenika kanonika, koji će mjesto njega obavljati službu božju u stolnoj crkvi.[2]

Prema tomu kanoničke su dohodke vukli i oni odsutni kanonici, koji su u službenom poslu ili radi više naobrazbe odsutni bili, dok se onim, koji su bez važnoga razloga bivali izvan kaptola ili domovine, suztezali. Ovako se od vajkada postupalo, ali pošto to bijaše običaj a ne zakon, to je često bilo i iznimaka, kako se naime svidjelo ili biskupu ili kaptolu, te su nekim tako odsutnim davali dohodke, a drugim ih uztezali. Ovakov nerazmjer prouzročio je u ovom častnom sboru veliku smutnju, a da se ona jednom za vaviek odstrani, zaprosi kaptol god. 1510. papu Julija II., da rečeni stari običaj glede suztezanja kanoničkih dohodaka onim kanonikom, koji bi bez važnoga razloga bili odsutni, kao zakon svojom apoštolskom vlasti potvrdi. Na 27. maja odgovori papa kaptolu, da je proučio njegov zahtjev, pa obzirom na to, ako bi se dozvolilo, da i nezakonito odsutni kanonici podpuno uživaju kanonički dohodak, to bi riedki samo kanonici ostali kod kuće, a tim bi brzo jenjala i služba

[1] Doc. 120.
[2] Doc. 148.

božja u stolnoj crkvi, toga radi više rečeni običaj proglašuje zakonom i potvrdjuje ga pod prietnjom izobćenja. [1]

Toga radi kada bi koji kanonik uz kanonikat dobio župu izvan Zagreba, morao je ondje mjesto sebe staviti duhovnoga pomoćnika ili kapelana. Kada se na 15. septembra resnički župnik Martin odrekao svoje župe u prilog kanonika Petra Ripača, taj se kanonik pismeno obvezao pred kaptolom, da će na toj župi držati kapelana, koji će na latinsku službovati (u toj bo župi obično bili su glagoljaši), da će pomnožati župni dohodak, a u župnom dvoru paziti na stegu; prepusti li u ičem, da je kaptol vlastan uzeti mu župu i dati ju komu bude htio. [2]

Jednu jošte povlasticu imao je kaptol, nad kojom je pomnjivo bdio, a ta bijaše pravo oporučivanja, koje mu pravo u XIII. već vieku udielio biskup Stjepan Babonić, a u XV. potvrdio i točnije označio biskup Osvaldo. I ovo je pravo stojalo pod zaštitom krune.

Za ovo imamo primjera i prve četvrti XVI. vieka. Po smrti biskupa Osvalda († 1499.) za doba biskupske vakancije biskupska su dobra upravljali Petar Bočkaj i Ivan Podmanicki. U to je vrieme umro i jedan zagrebački kanonik ne načinivši oporuke. Kaptol je po pripadajućem pravu htio podieliti pokojnikovu ostavštinu u troje: crkvi, rodu ili sirotinji, služinčadi ili vjerovnikom, ali se u to umiešala rečena dva upravljača i priečila kaptolu, da razdieli ostavštinu. Ovo okrnjivanje svoga prava doglasi kaptol kralju Vladislavu i zamoli ga za zaštitu. Na to kralj na 12. februara 1500 pisa Bočkaju i Podmanickomu: Pošto su kanonici zagrebački ovlašteni od svojih biskupa oporučivati svojom imovinom i dieliti ju, kori ih, što se oni paćaju u to, kako će kaptol razdieliti ostavštinu pokojnikovu, te im zapovieda, da od toga odustanu, a u buduće da tu kanoničku povlasticu ne vriedjaju. [3]

Da ovo pravo oporučivanja bude i od same krune potvrdjeno, obrati se kaptol god. 1512. na kralja Vladislava. U svojoj molbi spomenu, da po danih povlasticah od biskupa zagrebačkih ovomu kaptolu može svaki kanonik na samrtnom času oporučiti svoju imovinu, kako i komu hoće, a u slučaju ako umre koji kanonik, a ne ostavi oporuke, da je kaptol vlastan imenovati jednoga ili dvojicu ovršitelja oporuke, a ostavštinu mu podieliti za korist crkve, roda mu, služinčadi itd. Ali pošto se radi nastajne turske provale vrlo

[1] Doc. 74.
[2] Doc. 145.
[3] Doc. 1.

boji, da mu to pravo ne bi propalo, moli ga, da mu ga svojom kraljevskom vlasti potvrdi. Saslušav kralj ovu molbu na 30. novembra potvrdi kaptolu staro ovo njegovo pravo i zapovjedi tadanjemu upravitelju biskupije zagrebačke kardinalu i nadbiskupu ostrogonskomu Tomi Bakaču i svim budućim biskupom zagrebačkim, da to pravo ne krnje. [1]

Spomenuv o pravu oporučivanja priobćit ću i dvie onodobne oporuke, da se vidi, kako su i kakovom ostavštinom tadanji kanonici oporučivali i kako se njihovimi zapisi upravljalo.

U prvoj oporuci, koju je na 5. aprila g. 1500 Andrija Alfonzo Tuz, prepozit zagrebački i glogovnički, učinio u Glogovnici pred javnim bilježnikom Stjepanom iz Baćina, svećenikom biskupije zagrebačke i pred svjedoci: Ivanom, altaristom iz Križevaca, Stjepanom, svećenikom u Križevcih i ondješnjim kapelanom Pavlom, te Benkom, popom varaždinskim i pred plemići: Dionižem iz Dankovca, Stjepanom iz Pongračevca, Ladislavom Šarapušićem iz Topličice i drugimi. Pošto je najprije preporučio dušu svoju svemogućemu Bogu, bl. dj. Mariji i svim svetim, veli, da mu Nj. kralj. Veličanstvo duguje 300 for.; od toga duga oprašta mu 100 for, a 200 neka dade njegovoj sestri Sofiji. — Istoj Sofiji i njezinoj djeci ostavlja svoj posjedovni dio u gradu Peći kod Kladuše. — Istoj ostavlja i jednu veću srebrenu pozlaćenu čašu. — Biskupu zagrebačkomu ostavlja 32 kabla vina. — Za potrebe glogovničke crkve, u kojoj želi da bude pokopan, ostavlja 50 for. — Za opielo i sprovodni trošak 50 for. — Stolnoj crkvi zagrebačkoj jednu manju srebrenu pozlaćenu čašu i dvanaest srebrenih žlica. — Onu polovinu kuće u Budimu, koju mu je oporučno ostavio pokojni brat biskup Osvaldo, ostavlja kaptolu zagrebačkomu, da se moli za njegovu dušu. — Prebendarom stolne crkve za mise da se dade 25 for. i jedna krznata šuba crnom polusvilom podstavljena. — Za potrebe čazmanskoga kloštra 12 for. — Hospitalu sv. Kozme i Damjana u Čazmi 12 for. — Pavlinom u Remetah nad Zagrebom za molitve 13 for. — Svomu nasljedniku, glogovničkomu prepozitu, četiri konja vozača s hintovom i svim pokućstvom. — Slugi Ivanu 10 for. — Konjušaru Pavlici 10 for. — Dimitru kočijašu 5 for. — Krstu kaštelanu 25 for. — Trim kapelanom, svakomu 3 for. za molitve. — Slugi Emeriku, koji ga služio kao skoroteča, 6 for. — Dionižu, svomu dvorskomu, 10 for. — Pivničaru 5 for. — Mihalju iz Tarnovca, ukućanu, radi vjerne njegove službe ostavlja predij Lazec

[1] Doc. 103.

kod Ivanića. — Nikoli, arcidjakonu dubičkomu a kanoniku zagrebačkomu, 18 for., a on da ono vino, što je u Zagrebu, dade za izpokoj njegove duše, kako to za shodno pronadje. — Podpisanomu javnomu bilježniku za trud 10 for. — Šubu kuninsku, crveno podstavljenu, križevačkomu župniku Ivanu; drugu kuninsku šubu Grgi, župniku sv. Nikole u Gradjeni, a treću kuninsku šubu fratru Fabijanu u Petrovcih, da si za nju nabavi plašt, a povrh toga 10 for. na mise i molitve. — Samur kalpak Emeriku, župniku u Paloči, a drugi krzneni kalpak i crnu kabanicu Gjuri, župniku sv. Jelene na Koruškoj. — Četiri skarletna klobuka oporučiteljem svoje oporuke. — Samostanu u Petrovcih da se dade vina i sočiva, koliko se može. — Pomenutomu svomu kastelanu Krstu izruča, da grad Glogovnicu nikomu ne dade u ruke osim kralju ili kako kralj odredi. — Svu ostalu imovinu da ovršitelji oporuke porazdiele na mise i molitve po Zagrebu, Čazmi i Glogovnici. — Napokon za ovršitelje oporuke imenova ova četiri župnika: Ivana u Križevcih, Grgu u Gradjeni, Emerika u Paloči i Gjuru sv. Jelene na Koruškoj, a i svoga kastelana Krsta. [1]

Ne ima sumnje, da su ovi oporučni zapisi bili i savjestno porazdieljeni. No bilo je i slučajeva u kaptolu, gdje je ovršitelj oporuke podkrao ostavštinu, a to je bilo nekako pod svršetak g. 1505. s ostavštinom pokojnoga kanonika Pavla Siščana. Ovaj oporučno ostavi: Stolnoj crkvi 25 for. — Biskupu zagrebačkomu 25 for. — Crkvi sv. Nikole u Zagrebu 5 for. — Crkvi bl. dj. Marije 5 f. — Crkvi sv. Emerika 5 for. — Samostanu Franjevaca 5 fr. — Crkvi sv. Ivana u Novoj vesi 5 for. — Remetskomu samostanu 5 fr. — Kaptolskoj bolnici sv. Jelisave i gradskoj bolnici 5 for. — Prebendarom stolne crkve 5 for. — Bolnici sv. Antuna u Laškoj ulici 3 for. — Ubogarom u rečenih bolnicah 6 for. — Za pjevanje »spričavanje« i ubogim kod pogreba 5 for. — Za opielo 1 for. — Prebendarom stolne crkve 10 for. i onaj dug Dominika Perovića od 15 for. Istim prebendarom jošte 15 for. — Prebendaru Franji 5 f. i napokon biskupu naknadno 100 for. — Ukupni zapisi od 300 f.

U ostavštini pokojnikovoj nadjeno je u gotovom novcu 672 f., a unišlo je od utjerana duga i to: od Andrije, župana ivanićkoga, 7 for.; od krznara Grge 16 for. i od Štefa u Ivaniću 2 for.; za prodano pako vino i druge stvari unišlo je 29 for. — Cjelokupna ostavština od 726 for.

Od ovih 726 for. izplatio je kanonik lektor Stjepan samo opo-

[1] Doc 2.

ručne zapise od 300 for., a preostatak od 426 for., koji bi se morao dieliti u troje i dati crkvi, rodu i sirotinji, pridržao je za sebe.

Ovakov čin dakako da nije ostao tajnim i toga radi utuži ga kaptol biskupu Luki, koji radi toga odredi sud na 1. marta g. 1506. i to u Čazmi, a pozove na nj kao sudce, iz zagrebačkoga kaptola: prepozita Alberta i arcidjakone: Nikolu dubičkoga, Ivana komarničkoga, Ivana goričkoga, Andriju kalničkoga, Nikolu vaškanskoga, Andriju bekšinskoga, Mihalja kanonika custosa, Andriju iz Medjuriečja i Ivana čazmanca, kanonike zagrebačke; a iz čazmanskoga kaptola: Lovru lektora, Mateja kustosa, Mihalja i Gjuru kanonike; zatim dva javna bilježnika Mateja Gjurgjevčana i Gjuru Prašnićkoga, a napokon i samoga krivca lektora Stjepana. Na tom se sudu ne samo iztragom, već i iz vlastitoga krivčeva priznanja doznalo, da si je on svetogrdno prisvojio iz ostavštine pokojnoga kanonika Pavla Siščana 426 for., pa ga biskup suglasno s prisutnimi osudi i kao šugavu ovcu izluči iz kanoničkoga sbora i liši lektorske časti. — Ovu su osudu podpisala oba notara.[1]

(Po svoj prilici da je kanonik lektor Stjepan vratio sav oporučni novac, što ga je nepravedno posvojio, i tim opet bio uzpostavljen u prvanju čast, jer g. 1508. spominje se opet kao lektor, ali i kao krivotvorac javne izprave, kako spomenuh malo više na onom mjestu, gdje sam progovorio o kaptolu kao vjerodostojnom mjestu.)

Umrle kanonike zakapali su u stolnoj crkvi ili gdje si sami odabrali grob. Zakapali ih u Zagrebu, to su njihova tjelesa (usljed prebendarskoga štatuta, stvorena godine 1466.) nosila na sprovodu četvorica ili šestorica prebendara.

Kaptol zagrebački kao veleposjednik dakako da je plaćao državni porez, ali od izvanrednih nameta bijaše oprošten. O takovu oprostu imao je on iz prošlih viekova od ugarskih kraljeva više izprava, a početkom XVI. vieka i kralj Vladislav iz štovanja prema stolnoj crkvi sv. Stjepana i na molbu kaptola potvrdio mu na 3. maja g. 1505. ove stare povlastice, naime da u onom slučaju, kada saborski poslanici u stvarih, tičućih se zemlje, putuju ka kralju, i u to se ime pobira obći namet, to ovim nalaže banom, da ne smiju u više spomenutu svrhu ni na kaptol niti na njegove kmete išto nametnuti, niti ih radi toga progoniti.[2]

[1] Doc. 49.
[2] Doc. 35

Ali ipak kada je domovina bila u nuždi, a naročito da se obrani od Turaka, doprinašao je i kaptol sa svoje strane, koliko se od njega zahtievalo. Godine 1517. na 14. juna javlja kaptolu ban Petar Berislavić, da su mu za obranu ove presiromašne domovine, a prema kraljevu nalogu obrekli Nikola Zrinjski i Franjo Berislavić Doborski, da će staviti straže, a za njihovo uzdržavanje davati tri dinara od svakoga svoga kmetskoga selišta. Jer će i on sam u tu svrhu dati 50 for., to moli kaptol, da i on od svojih prekosavskih kmetskih selišta u ime straža nametne i pokupi od svakoga selišta tri dinara. Ne bude li toga htio učiniti, da će si on to, ovlašten po kralju, već znati nadoknaditi. [1]

Radi bližnje turske navale, pošto kraljevska vojska nije sama dovoljna suzbiti Turke, kralj Ljudevit na 15. oktobra godine 1524. zapovieda kaptolu, da digne svekolike svoje čete i da ih valjano naoružane stavi do Nikolinja pod zapovjedničtvo bana. Tim četam da strogo naloži, da polazeć na vojnu nikomu ne nanose nikakove štete, niti da robe, već svojom plaćom da se hrane; u protivnom slučaju ne stavi li kaptol svojih četa ili budu li one putujući robile, da će kaptol strogo pedepsati. Da pako uzmogne što više četa sakupiti i uzdržavati, nalaže mu, da ratni namet ne bere od kmetskih selišta, već od ognjišta, i da nije nitko oprošten od plaćanja osim one najveće sirotinje, koja baš ništa doprinesti ne može. Napokon jerbo turski car namjerava budućega proljeća provaliti u kraljevinu, to opet, i to pod gubitkom svih dobara nalaže kralj kaptolu, da osim svojih četa jošte i deseti dio svojih kmeta stavi u vojsku, da ih valjano naoruža i hranom obskrbi tako, da su one, kąd se zapovjedi, sasvim spremne poći onamo, kamo im se naznači. [2]

Uz kaptol ili zagrebački kanonički sbor postojao je i:

Sbor prebendara stolne crkve. O osnutku, razvitku i o životu ovoga sbora počevši od XIII. do svršetka XV. vieka progovorio sam u prva dva svezka ovih spomenika, gdje spomenuh, da su prebende utemeljene bile po blagih dobrotvorih za veličanje službe božje u stolnoj crkvi; a kako se sbor prebendarski radi točna izvršivanja svoje crkvene dužnosti novimi zakladami tečajem vremena jačao, tako je bilo i prve četvrti XVI. vieka.

U tom se razdoblju spominje, da je g. 1500 Andrija Alfons Thuz oporučno ostavio ovomu sboru 25 for. i jednu krznatu šubu

[1] Doc. 143.
[2] Doc. 193.

polusvilom podstavljenu.[1] — Za dvie godine kasnije ili 15. novembra 1502. plemić Andrija Krajačić ostavio mu je za izpokoj svoje duše polovinu svoga gibiva i negibiva imutka u Kamarju i Rogozdni.[2]

Sliedeće godine 1503. župnik u Grageni na samrtnom času naložio je ovršiteljem svoje oporuke, župnikom: Antunu iz Bradne i Grgi svih svetih, da od njegovih dužnika utjeraju sav dug i da ga za izpokoj njegove duše dadu prebendarskomu sboru. Ali pošto ovi nisu utjerali duga, a niti ga na molbu prebendarsku htjeli, uteče se sbor tadanjemu kaptolskomu vikaru kanoniku Dru. Andriji, a on na 18. juna naloži župnikom: sv. Petra u Čvrstecu, zatim u Križevcih, Grageni i na Pavšinom brdu, da rečene ovršitelje opomenu, da ili utjeruju oporučni prebendarski zapis, ili, ako ga ne utjeraju, da ih pozovu na deveti dan, kako ovu poruku primu, pred njega na sud.[3]

Ovomu su se nalogu pokorili ovršitelji i opomenuli dužnike Ivana Puneka iz Petrovaca i Nikolu Osla iz Jarna, a ovi su zamolili sbor obrekavši mu, da će o Bartolovu izplatiti sve, što duguju pokojnomu župniku Grgi. Prebendarski sbor prista na to. Kada se približavao rok za izplatu (24. augusta), odaslaše oni na 23. augusta svoje punomoćnike Ivana literata i Gjuru kovača, koji ponesoše prebendarskomu sboru pismo, gdje vele, da akoprem bi osobno morali doći u Zagreb o Bartolovu i namiriti dug, ali buduć da pod prietnjom izdaje domovine moraju prisustvovati sada na križevačkom saboru, mole sbor, da ġlede oporučna mu zapisa tako ugovori s njihovimi punomoćnici, da niti sbor manje primi, a niti oni više da plate nego li su dužni.[4]

U isto nekako doba umre bivši sudac, a gradjanin zagrebački, Matija Brumnić, i taj oporuči sboru 16 for. u novcu i sedam svinja, što mu je dugovao neki Pavao Kunić u Dužici. Kada se na opetovane prebendarske opomene Kunić nije odazvao, utuži ga sbor kaptolskomu vikaru kanoniku Dru. Andriji, a ovaj naloži sisačkomu župniku Grgi, da za petnaest dana pozove krivca u Zagreb na sud pred njega. Ovaj je nalog vikarov izvršio sisački župnik na 3. aprila g. 1503.[5]

[1] Doc. 2.
[2] Doc. 16.
[3] Doc. 21.
[4] Doc. 23.
[5] Doc. 26.

Na ovu se opomenu Kunić stavio u Zagreb pred vikarov sud i obrekao, da će dužnih 16 for. i sedam svinja točno izplatiti i dati na Stjepanje ili 20. augusta. Ali pošto nije održao rieči, to na prebendarsku pritužbu na 28. augusta naloži vikar opet sisačkomu župniku, da Kunića opomene, da za devet dana ili podpuno namiri prebendarski sbor, ili da se glede izplate nagodi; ne učini li ni jedno ni drugo, da ga izobći iz crkve.[1]

Pošto Kunić ne bijaše u stanju izplatiti duga, to privoljom prebendarskoga sbora nadje jamce, koji su se obvezali, ako on ne zadovolji svojoj dužnosti, da će joj oni mjesto njega zadovoljiti. Jamci bijahu ovi: Dimitar, vojvoda pokrajine sisačke, Martin Baltarić iz Sela, Petar Cvetnić, Valentin Grdinić, Grga Pavoković, Dimitar Grdinić, Andrija Hobetić, Martin Hobetić, Stjepan Baltorić, Jurko Aršić veliki, Nikola Pavoković, Pavao Vajceković, Jurko Šikeković, Klement Kučijaš iz Dužice, Petar Kelović iz Vurota i Blažko iz Stupna. Ali kakov bijaše Kunić, takovi su bili i njegovi jamci, te se rok izplate odgadjao od roka do roka, dok napokon na molbu prebendarskoga sbora na 17. jula g. 1505. naloži kaptolski vikar Dr. Andrija sisačkomu i pešćeničkomu župniku, da rečene jamce pozovu na deveti dan radi neizplaćena duga pred njega na sud.[2]

Je li bio i kako je taj dug bio namiren, ne imamo viesti.

Godine 1506. dobio je prebendarski sbor, što mu oporučio kanonik zagrebački Pavao Siščan, 30 for.[3]

Iste su mu godine i dva gradjanina oporučili 14 for., a taj bi novac od dužnika utjerati morali oporučni ovršitelji Nikola i Stjepan, gradjani opatovinski, ali ovi premda su utjerali dug, ipak nisu novac izručili prebendarskomu sboru, i toga radi na njegovu tužbu na 27. novembra god. 1506. kaptolski vikar Dr. Andrija naloži Luki, župniku sv. Martina u šoštarskoj ulici, i Blažu, kapelanu sv. Emerika, da spomenute ovršitelje pozovu na šesti dan pred njega na sud. I doista na 3. decembra držao je kaptolski vikar sud i odredio, da gradjanin opatovinski Nikola, kao ovršitelj oporuke postolara Pavla Ivančana, za devet dana plati sboru 8 for. iz ostavštine dužnika pokojnoga Blaža Pohkovića; a gradjanin Stjepan da se glede zapisa od 6 for. za deset dana nagodi sa sborom; ne nagodi li se, morat će priseći s toliko osoba, koliko mu sud dosudi, da je nekriv.[4]

[1] Doc. 31.
[2] Doc. 42.
[3] Doc. 49.
[4] Doc. 53.

Jošte se sjetio sbora Dr. Andrija Plankner, arcidjakon katedralni, koji je sagradio jednu prebendarsku kuću u Novoj vesi do puta, kako se ide na kaptolski mlin, i darovao mu krasni netom izašli (1511.) misal po obredu crkve zagrebačke. U oporuci († 8. augusta 1513.) zapisao mu cielo sv. pismo s tumačem u četiri debela svezka, koje lanci pričvršteno stojalo je u triemu stolne crkve za porabu učećega svećenstva, i jedan od jelovine bojadisani ormar za crkveno ruho prebendarske bratovštine, a pomagao je i za života sboru kod kupalištnih popravaka. [1]

Obvezne mise ili altarije, koje je imao prebendarski sbor, bijahu ili zakladne za cieli sbor, a ove je pjevao ili čitao svakoga dana u tjednu onaj prebendar, na kojega je red došao; ili su bile namienjene posebnim prebendam, a ove je morao odčitati uživatelj prebende; za tim mise, koje je sbor preuzeo od kaptola za godišnju nagradu; napokon mise, koje je sam sbor ustanovio za svoje dobrotvore.

U zakladne mise, koje su se čitale svaki dan tečajem ciele godine, spadala je tako zvana rana misa na čast bl. dj. Marije, koja je, kako spomenuh u I. sv., utemeljena bila jur g. 1270. U XV. vieku preuzeo je sbor od kaptola uz nagradu čitanje svakdanje mise na oltaru sv. Križa, a prve četvrti XVI. vieka opet je prebendarski sbor preuzeo od kaptola, kojemu su tegotne bile, tri zakladne mise.

Biskup Luka, čim je zasjeo na stolicu biskupije zagrebačke (1500), podignu u južnoj strani svetišta stolne crkve oltar na čast Uznesenja bl. dj. Marije, a na tom oltaru da se čita svaki dan pod sbornom ili skupnom misom jedna tiha misa, utemeljio je zakladnu glavnicu davši u to ime kuću u Budimu, koju je kupio za 1400 f. Čitanje ove mise namienio je kaptolu, nu pošto mu je ona bila na teret, to ju je na 23. aprila god. 1503. prepustio prebendarskomu sboru uz nagradu godišnjih 25 for. [2]

Druga je misa »Os justi« tako prozvana, jer se uvod te mise, koja se svaki dan morala pjevati na čast sv. Stjepana kralja, ovimi riečmi počinje. Ovu je misu utemeljio biskup Ivan Alben († 1433), a kada je po njegovoj smrti ona pošla u nehaj, uzkrisio ju g. 1504 biskup Luka i namienio ju kaptolu zagrebačkomu, veleć: »da ne bude ukoren pred Bogom, da se je malo brinuo za pobožnost podčinjena stada, to, buduć da su u stolnoj crkvi zagrebačkoj blage uspomene njegovi predšastnici odredili svotu iz biskupskih doho-

[1] Doc. 259.
[2] Doc. 18.

daka u tu svrhu, da se svaki dan pjeva misa na čast sv. Stjepanu kralju, koji hvale vriedan običaj i on odobrava; ali pošto je doznao, da za onih burnih vremena, kada je stolica biskupije zagrebačke bila neposjednuta (1433.—1440.) i kada su njezinimi dohodci upravljali svjetovnjaci, da je ta misa ili posve zanemarena bila ili se netočno obavljala, jer službenici crkveni nisu dobivali dostatne podpore; on indi, da se opet to uzkrisi i da kaptol u buduće istu misu obavljati uzmogne, a da se teret uzdržavanja iste mise skine s biskupskih ramena, odredjuje i poklanja u tu svrhu zagrebačkomu kaptolu podpunu biskupsku desetinu u oba Gradca i Petrinji (u gorskoj županiji), koja se ondje pobire ili u novcu ili u naravi, izuzevši četvrtinu iste desetine, koja i u buduće mora pripasti kaptolskomu prepozitu. Napokon zaklinje i svoje nasljednike, da tu njegovu odredbu točno izpunjuju.«[1]

Za tjedan dana kasnije ili na 8. travnja prihvatio je kaptol zagrebački ovu biskupovu namjenu, i kako veli, ne radi vremenita kakova probitka, već radi dužne pokornosti, i odredio, da mora kanonik, na koga dodje ta služba, svaki dan pjevati tu misu u stolnoj crkvi na čast sv. Stjepanu kralju, a četiri pjevača kanonika da su mu na službu. — Za ovu misu mora kanonik custos stolne crkve davati kruha, vina i svieća koliko treba. Zanemari li koji kanonik pjevati tu misu, da mu custos za svaki propuštaj iz skupne diobe sustegne 32 novčića; a propuštenu misu neka odpjeva drugi dan ili sam custos ili onaj, koga on zaprosi. Svakomu kanoniku, koji bi se protivio pjevati ovu misu, a ipak ju istoga dana mjesto njega odpjevao custos ili koji drugi kanonik, neka se iz skupne diobe za svaki prkos u ime globe sustegne jedan forint. — Propusti li koji kanonik pjevač (chorator) pjevati kod te mise, neka mu custos za svaki propust sustegne 10 novčića. Sav dohodak od globa da je custosov, jer on se jedini brinuti mora, da drugom kojom osobom nadomjesti takovo nehajstvo. Napokon odredi kaptol, da svi kanonici bez razlike, pa i oni, kojim po pravu pripada dvostruki diel u desetinah, u diobi ove desetine imaju jednaki diel.[2]

Ova misa »Os justi« morala se pjevati svaki dan poslije prvoga časa (hora prima): ljetom u pet sati u jutro, a zimi u šest sati.

Ovaj teret nosio je kaptol zagrebački samo četiri mjeseca, jer ga već 1. septembra nametnu prebendarskomu sboru, ali mu ne odstupi rečene desetine, koja se godimice računala na 100—200 for.,

[1] Doc. 40.
[2] Pag. 41.

već mu samo označi nagradu od 50 for., koja mu se u dva obroka izplaćivala.[1]

Treće misa, koju je prebendarski sbor preuzeo od kaptola, bila je svakdanja tiha misa za pokojne, koja se morala čitati na oltaru, koji je u sjevernoj strani svetišta podigao biskup Luka. Za čitanje ove mise dobivao je sbor od kaptola 25 for. na godinu.[2]

Osim skupnih zakladnih misa bilo misa, što su ih samo oni prebendari morali čitati, kojih prebendam bijahu zaklade namienjene. Prve četvrti XVI. vieka nalazimo tri takove zaklade, i to za oltare: presv. Trojstva, sv. Jelisave i bl. Emerika, ali o tih progovorit ćemo niže, kada budemo govorili o oltarih stolne crkve.

Bilo je jošte misa, koje je sam sbor ustanovio, da se čitaju za njegove dobrotvore. Godine 1502. doskočio je sboru kanonik Gjuro Ivančan, arcidjakon bekšinski, znatnom pripomoći, davši mu naime 100 zlatnih forinti, jedan srebren a pozlaćen kalež sa zdjelicom, jednu polusvilenu kazulu i jedan polusvileni crni plašt, a drugi bieli sa zlatnim križem i dva srebrena vrčića za vino i vodu kod mise. Za ovaj prekrasan dar odredi sbor na 30. septembra, da se i za života, a i po smrti njegovoj za spas mu duše čita svake subote na oltaru bl. dj. Marije jedna sv. misa.[3]

Kada se godine 1511. sbor prebendarski našao u tako velikoj nuždi, da je jedva jedvice crkvenu službu mogao obavljati, smilovao mu se Dr. Andrija, prepozit čazmanski a kaptolski vikar, te mu poklonio tisuću zlatnih ugarskih forinta, a sbor u ime zahvalnosti odredio mjeseca novembra, da se na oltaru bl. dj. Marije za toga dobrotvora i dok živio bude, a i po smrti mu čita svaki dan za spas duše jedna sv. misa.[4]

Da se opet pomogne prebendarskomu sboru, koji je imao raznih nepogoda i trošaka, to mu Andrija, naslovni biskup rožnanski a arcidjakon kalnički; Gal, arcidjakon dubički, i Nikola, župnik sv. Marka, kao ovršitelji oporuke pokojnoga kanonika Pavla Rovišćana, dadoše iz pokojnikove ostavštine sto for.; a sbor, da se za to zahvalnim izkaže, zaključi, da se svakoga ponedjeljka čita na oltaru sv. Ladislava jedna misa za izpokoj mu duše.[5]

Osim misnih zaklada spominje se u ovih spomenicih i zaklada za izpoviedi. God. 1510. pred samu svoju smrt biskup Luka piše

[1] Doc. 44.
[2] Doc. 63.
[3] Pag. 318.
[4] Pag. 319.
[5] Doc. 156.

iz Čazme kaptolu, da se pred njim obvezao kanonik Antun, da će sagraditi novu zidanu prebendarsku kuću mjesto stare i trošne ako kaptol kao patron izabere svećenika, koji će svaki dan kod oltara sv. Mihalja (kojeg će prebendi istu kuću namieniti), morati slušati izpoviedi; a pošto je on (t. j. biskup) to odobrio, moli kaptol, da i on pristane na to. Kaptol je na to pristao, a to je potvrdio po Lukinoj smrti upravitelj biskupije kardinal i nadbiskup ostrogonski Tomo Bakač i ujedno svakomu, koji bi se ondje izpovjedio, udielio sto dana proštenja.[1]

Bratovština bl. dj. Marije, o kojoj je bilo govora u I. i II. sv. ovih spomenika, kako njezin popis članova svjedoči, postojala je i prve četvrti XVI. vieka.

Kaptol zagrebački, kao patron prebendarskoga sbora, nije samo imenovao prebendare, već si za dužnost smatrao i bditi, da se sborna posjedovna imovina ne tudji, već da se njom upravlja u korist sbora. Nekako oko godine 1517. došao je sbor, po svoj prilici usljed oporuke, do kuće, koja bijaše Domkonova. Ovu je kuću želio kupiti Nikola Zenčaj i pogodio ju od sbora za 100 for., a u ime izplate predao je sboru tri svežnja grimiza, vriedna 90 for., a za ostalih 10 for. stavio je za jamca gradjanina Mihalja Oprašnića. Ovu je pogodbu odobrio i kaptol kao patron nu pošto nije sbor mogao prodati grimiza tako skupo, kako ga je preuzeo, obratio se na kaptol moleći ga, da razvrgne sklopljenu pogodbu i da posreduje u Zenčaja i sklone ga, da se odrekne kuće. Kaptol je na 28. augusta 1517. zamolio Zenčaja za to, no ne zna se, je li on pristao.[2]

Kako u svakom sboru, sastavljenom od ljudi razne ćudi, može doći do razmirica, tako je bilo i medju prebendari. Neke su sporove riešili sami medju sobom, neke prepustili kaptolu, da ih rieši, a za nekoje se obratili baš i na rimsku stolicu. O tom posvjedočuje pismo upravitelja biskupije zagrebačke kardinala Tome Bakača, koje na 5. februara g. 1516. odasla ovomu sboru. U tom pismu kori on prebendarski sbor radi težke svadje, koja je nastala medju sborom i prebendarom Blažem, te ga prekorava, što ta svadja nije riešena u samom sboru, već ju je on na sramotu svećeničku dao pretresivati u samom kaptolu. Da mrzkost postane jošte javnijom, podastro ju je rimskoj stolici, kao da kod kuće u kraljevini ne bi bilo vrstnih sudaca, koji bi ju mogli razpraviti. S toga pod prietnjom izobćenja zapovieda sboru, da odustane od medjusobnih svadja, jer

[1] Broj 88.
[2] Broj 144.

ne će, da se darovani im novac u ime milostinje troši na djavolske svadje. Napokon javlja, da će do brza poslati ovamo svoga čovjeka, koji će taj spor urediti, a medjutim da prebendara Blaža primu u zajednicu i vrate mu uzkraćene dohodke i da sve spise, koji su o tom prieporu u kaptola, povuku. [1]

Prebendarski je sbor, kako spomenuh u prošlih svezcih, imao znatne posjede oko Zagreba i dalje od Zagreba kao: šume, oranice, livade i trsja, na kojih su i kmetovi bili, koji su ih obradjivali. Ovi su posjedi bili podieljeni na pojedina predija, sa svakom je prebendom bio spojen jedan predij, koji je po jedan prebendar sâm uživao.

O *kupalištu* u ulici Opatovini, koje bijaše takodjer prebendarsko i kojim je cieli sbor upravljao, a dohodak na jednako dielio, kako i kada je sbor dobio i o njemu se borio do svršetka XV. vieka, progovorio sam u prvanjih svezcih, a kakovu je borbu vodio tečajem prve četvrti XVI. vieka, to ću niže spomenuti.

Umrle su prebendare zakapali u stolnoj crkvi ili oko nje, ili na groblju župne crkve sv. Emerika, koja je stojala do god. 1511. pred stolnom crkvom.

Stolna crkva i bogoslužje. Povjest stolne crkve od njezina osnutka do svršetka XV. vieka nacrtao sam u I. i II. svezku, te rekoh, da je svršetkom XV. vieka preostalo jošte nadsvoditi njezina tri velika broda, i da ih je nadsvodjivati počeo biskup Osvaldo, no da ga je smrt stigla te nije dovršio započeta djela. U svojoj oporuci, pisanoj 15. aprila 1499., ovako veli: »Pošto stolna crkva zagrebačka bijaše od svoga osnutka dosta zanemarena a nikada nedogradjena, u kojoj, koliko sam mogao izgraditi, dadoh graditi, pa da se započeta moja gradnja nastavi i dovrši, ostavljam 10.000 for.«

Po Osvaldovoj smrti zasjede stolicu biskupije zagrebačke biskup Luka. Kralj Vladislav na 29. maja 1500 javljajuć kaptolu, da mu šalje novo izabranoga biskupa, poručuje mu, da je istomu biskupu naložio, da nedogradjenu i zanemarenu stolnu crkvu dogradi, a biskupski grad popravi, te oboje utvrdi; velika bo bi šteta bila, da tako ogromnim troškom gradjena stolna crkva padne u turske ruke; da se to zaprieči, treba i nju i biskupski grad valjano utvrditi novom i jačom tvrdjom, nego li je dosadanja; ta stara i nevaljana da se odstrani i novom zamieni. U tu svrhu da onih 10.000 for., koje je biskup Osvaldo oporučio, te i sav drugi novac, koji crkva ima, a u kaptola je pohranjen, da se tomu novomu biskupu dade. [2]

[1] Doc. 122.

[2] Doc. 4.

Da je biskup Luka Osvaldovim zapisom počeo nadsvodjivati brodove stolne crkve i popravljati ju i da je sav taj novac u tu svrhu potrošio, svjedoči nam izkaz o ovom potrošenom novcu, podkriepljen ne samo vlastoručnim biskupovim podpisom, već i supodpisi zagrebačkoga prepozita Alberta i desetorice kanonika. Od ovoga novca, namienjena za popravak crkve, potrošio je biskup Luka

god. 1501.	1271	for.
» 1502.	700	»
» 1503.	4000	»
» 1504.	1829	»
» 1505.	2200	»
ukupno	10.000	for. [1]

U listu, koji je 25. januara g. 1540. pisao ostrogonski prepozit Dr. Andrija, upitan od kaptola, što znade o ostavštini biskupa Osvalda i Luke, namienjenoj stolnoj crkvi, javlja mu ovako: da o ostavštini Osvaldovoj malo znade, jer da se iz Padove, gdje je u naucih bio, i to dvie godine, istom poslije Osvaldove smrti povratio u Zagreb, gdje je na biskupskoj stolici našao već biskupa Luku; ali da je čuo od mnogih, da je biskup Osvaldo oporučio 12.000 for. za dogradjenje crkve, a povrh toga jošte i 7000 for., da se na crkvenom pročelju podignu i sasvim dovrše dva zvonika. Još pripovieda i to, da je biskup Luka rečenih 12.000 for. preuzeo od ovršitelja Osvaldove oporuke, od kanonika custosa Ivana Jalžića i Dra. Andrije Ivančana, arcidjakona katedralnoga, ter veli, da je rečeni biskup od te svote potrošio 5000 for. za kaštel Svibovac, koji je od Baltazara Baćanija kupio za čazmanski kaptol; s preostalih 7000 for. pako da je sagradio crkveni svod. Što se tiče onih 7000 f., koje je biskup Osvaldo namienio tomu, da se tim novcem podignu i dograde dva zvonika, veli, da je taj novac za biskupovanja Lukina izmamio potajno i lukavo kardinal i nadbiskup ostrogonski Toma Bakač-Erdödy od ovršitelja oporuke pomenutoga Ivana Jalžića, pa da je radi toga biskup Luka rečenoga Jalžića duže vremena držao zatvorena u kaštelu Gemlecu (Bosiljevo kraj Čazme). Napokon, što se tiče ostavštine biskupa Luke, njemu je poznato samo to, da je isti Luka četiri godine prije svoje smrti ili g. 1506. iz Čazme po svojem kapelanu Mihalju poslao kanoniku custosu kaptola zagrebačkoga 16.000 zlatnih dukata, da ih uruči tadanjemu zagrebačkomu prepozitu Albertu de Kasu uz uvjet, da te novce

[1] Doc. 4.

čuva i da mu ih (t. j. biskupu Luki) povrati tada, ako bi on radi bjesnoće turskih provala bio prisiljen pobjeći iz Hrvatske; umre li pako prije nego li ga ta nesreća zadesi, onda da se taj novac obrati na popravak stolne crkve. Buduć da je biskup Luka ne dugo za tim doista umro († 1510.), veli, da je tih 16.000 zlatnih dukata ostalo u ruku rečenoga prepozita Alberta. Glede tih novaca spominje u spomenutom listu Dr. Andrija i to, da ih je kardinal i nadbiskup ostrogonski Tomo Bakač na siloviti način oteo od prepozita Alberta, kojemu je, da taj svoj postupak opravda, pokazao za to i pismenu privolu kralja Vladislava. [1]

O toj pismenoj izjavi prepozita Dra. Andrije ono, što govori o Osvaldovoj ostavštini, ne možemo držati da je sasvim točno, tà i on sâm priznaje, da je dvie godine istom poslije Osvaldove smrti došao u Zagreb, i da same oporuke toga biskupa nikad ni vidio nije, već samo da je od drugih to dočuo; ono pako što veli, da je Osvaldovim novcem biskup Luka sagradio svodove u stolnoj crkvi, moramo doslovce usvojiti.

Niti onoj viesti, gdje veli rečeni Dr. Andrija, da je 16.000 zlatnih dukata, koje je biskup Luka namienio za popravak stolne crkve, silovito oteo kardinal Toma Bakač od zagrebačkoga prepozita Alberta, ne može ni najmanje protusloviti; a tvrdi se, da je za taj novac kardinal Toma pokupovao ogromna imanja, štono ih je razpoklonio porodici grofova Erdödija. Ova tvrdnja nije netemeljita, a to odatle zaključujemo, što je kaptol zagrebački i to jošte za vremena, dok je kardinal Toma Bakač upravljao ovom biskupijom (1510—1518.) uložio pred čazmanskim kaptolom prosvjed proti tomu, zahtievajući od njega, da povrati stolnoj crkvi rečenih 16.000 zlatnih dukata, pak je sbiljam izvojevao to, da mu je dosudjeno bilo, da se na ovu svotu može uknjižiti na sve Tomine posjede, kojimi je upravljao tada Petar Erdödy, a uknjižio ih naročito na grad Samobor i na grad veći Kalnik. Koliko je od tih uknjiženih novaca dobila stolna crkva, ne znamo, ali slutimo da nije ništa dobila, jer su protiva kaptolsku zahtjevu tvrdili baštinici kardinala Tome, da je on zapis biskupa Luke upotrebio na to, što je stolnu crkvu utvrdio t. j. posagradio kule i zidove oko nje.

Biskup je Luka, kako više spomenusmo, već god. 1505. stolnu crkvu iz nutra sasvim dogradio i poljepšao, a to nam potvrdjuje i poslanica pape Julija II. od g. 1510., upravljena istomu biskupu i u kojoj veli: »Ecclesia zagrabiensis, cui prees, quam iam dudum

[1] Doc. 4.

sumptuoso et preclaro opere edificari inceptam tu a paucis citra annis magnis sumptibus ornatissime perfecisti et decorasti « [1]

Svršivši biskup Luka posao oko stolne crkve, dao se po nalogu kraljevu i na to, da stolnu crkvu i biskupski grad utvrdi. Da se stolna crkva valjano učvrstiti i ogromnimi kulami providjeti uzmogne, tomu je mnogo priečila župna crkva sv. Emerika, koja je stojala pred samom stolnom crkvom, jer upravo na njezinom mjestu imala bi se podići najjača kula i toga radi zamoli biskup Luka papu Julija II., da mu dozvoli srušiti ovu župnu crkvu, ter župu prenesti na cistercitsku nekoč crkvu sv. Marije. Papa je udovoljio toj prošnji, a kako ćemo niže čuti, bijaše župna crkva sv. Emerika srušena god. 1511.

Iz više spomenutoga lista prepozita ostrogonskoga Dra. Andrije razabrasmo, da se je novcem, namienjenim popravku stolne crkve, kojekako, dapače nesavjestno postupalo, a i druge se njezine zaklade nisu takodjer mnogo štedile. I o tom imademo viesti. Na 23. februara 1502. kralj Vladislav, budući u velikoj nuždi, uzajmio je iz zaklade stolne crkve (od onih novaca, što ih biskup Osvaldo ostavio za izpokoj svoje duše) dvie hiljade for., a obrekao, da će ih vratiti o Miholju, kada mu mletačka republika izplati svotu, koju mu je ugovorom dužna platiti. [2]

Težko je vjerovati, da je taj novac crkvi ikada bio povraćen, pošto odmah sliedeće godine 1503. svjedoči kraljev dvoranin Matej Gjurišić, da ga je kralj dva puta slao u Zagreb k biskupu Luki, da za pojačanje grada Jajca digne novac iz zaklade biskupa Osvalda, a biskup Luka samo u tu svrhu da mu je prvi put izplatio 479 for., a drugi put 2000 for. [3]

Oltari i njihove zaklade. Oltarom, koji su bili u stolnoj crkvi do svršetka XV. vieka (kako spomenuh u II. svezku), prve se četvrti XVI. vieka pridružili ovi:

Oltar sv. Luke podignu odmah prvih godina svoga biskupovanja biskup Luka na južnom zidu svetišta, namienivši mu u ime zaklade kuću u Budimu na trgu sv. Nikole, koju je kupio za 1400 f. Na ovom bi oltaru kanonici morali čitati svaki dan misu, nu pošto im je to teretno bilo, sklopiše na 23. aprila ugovor s prebendarskim sborom, koji je za godišnju nagradu od 25 for. preuzeo na sebe čitanje ovih misa. [4]

[1] Doc. 75.
[2] Doc. 14.
[3] Doc. 17.
[4] Doc. 18.

Oltar zadnje večere podignu svršetkom XV. vieka biskup Osvaldo uz sjeverni zid u svetištu, učinivši za nj zakladu, da se na njemu svaki dan pod sbornom misom čita misa za pokojne. I ovu obvezu, koju je u njezinu osnutku preuzeo bio kaptol, prenese na 11. juna g. 1508. na prebendarski sbor, kojemu obreče davati za čitanje misa 25 for. na godinu. [1]

Do prve četvrti XVI. vieka nije bilo u stolnoj crkvi oltara kod stupova u crkvenih ladjah, ali su ih tada i ondje podizali.

Oltar presv. Trojstva. U stolnoj crkvi zagrebačkoj oltar na čast presv. Trojstva podignu god. 1515. Grgur, arcidjakon vaškanski a kanonik zagrebački. Ove bo godine predloži on u kaptolskoj sjednici na 21. lipnja, s razloga: da se promakne slava božja, a da i pospješi za sebe spas duše, podignuo je kod srednjega stupa u južnoj ladji stolne crkve oltar na čast presv. Trojstvu i preslavnomu tielu Isusovu, te odredio, da se na njemu svakoga tjedna čitaju dvie mise u ono doba, kada se u koru moli prvi čas. Ujedno je javio isti arcidjakon, da je već našao i svećenika, koji je voljan preuzeti ovu obvezu i to prebendara Gjuru Varaždinca, s kojim da se je ovako nagodio: arcidjakon se obvezao izhoditi u kaptola dozvolu, s kojom će se nerazdruženo spojiti rektorat rečenoga oltara s Gjurinom prebendom, a u to ime da će on mjesto drvene prebendarske kuće, u kojoj stanuje rečeni Gjuro, sagraditi novu kuću od opeke i dati dotaciju i zakladu za rečene mise. S druge opet strane da se obvezao prebendar Gjuro i za sebe i za svoje nasljednike, da će savjestno čitati na tjedan ugovorene dvie mise, a oltar i njegovo ruho držati čisto i promjenjivati ga prema svetkovinam i druge za službu božju potrebite stvari kao: kaleže, kazule itd. sa svim, što im pripada, kao i ostale malenkosti, koje je ovomu oltaru poklonio sam arcidjakon ili će ih buduće nabaviti on ili tko mu drago, da će čuvati dobro i savjestno. Napokon zamoli jošte rečeni arcidjakon, da novu prebendarsku kuću, koju će sagraditi, ne može nikada zadobiti nikoji kanonik ni ikoj kaptolski dostojanstvenik.

Ovu izjavu arcidjakona Grgura uzeo je kaptol na znanje, ali zaključka o tom nije stvorio, dok arcidjakon ne udovolji onomu, na što se obvezao. Prema zadanoj rieči prihvatio se arcidjakon odmah posla, pa je za tri već mjeseca sazidao prebendarsku kuću, s toga i kaptol u sjednici od 30. oktobra i. g. zaključi ovako: Buduć da prebendarske kuće, koje su posagradili kanonici za spas svojih duša, premda inače prostrane i udobne, ali jer su bile drvene, to nisu

[1] Doc. 63.

mogle za dugo vrieme trajati, pa su sagnjile i srušile se, a usljed toga ponestalo je svećenika, koji bi u stolnoj crkvi obavljali službu božju; pošto pako zidane kuće mogu viekove uztrajati, a takovu je sagradio i arcidjakon Grgur, to da se poveća i bogoslužje u stolnoj crkvi, kaptol drage volje pristaje na arcidjakonovu prošnju i odredjuje, da se spoji ista kuća i rektorat oltara presv. Trojstva s Gjurinom prebendom ali pod taj uvjet, da prebendar Gjuro i njegovi nasljednici moraju priseći kaptolu, da će sve, što je ugovoreno, savjestno vršiti. Sluči li se tečajem vremena, da se ili na kanonikat ili na druge koje časti uzvisi koji rektor toga oltara i njemu pripojene prebende, to da se mora odmah odreći i jednoga i drugoga, te će oboje podpasti opet na kolaciju kaptolsku, kao na prave i zakonite kolatore prebenda i altarija.

Napokon, jer kanonike i prebendare spaja vez zadruge i ljubavi, pa ne smije biti medju njimi nikakove trgovine, zaključi kaptol, da rečenu zidanu kuću, spojenu s altarijom presv. Trojstva i s prebendom, ne može i ne smije pod nikakov način zadobiti ikoji kanonik ni kaptolski dostojanstvenik, stanovao on u kraljevini ili ne stanovao. [1]

U ovaj plemeniti čin arcidjakona Grgura ugledao se odmah i prebendar zagrebački Mihalj, sin udove Margarete Vagućne, plemkinje iz Velike Mlake, koji, došav na 13. studenoga g. 1515. pred kaptol zagrebački, pokloni ondje oltaru presv. Trojstva svoju baštinu u Velikoj Mlaci i posjede Pleso, Kuće i Rakitovac, zatim jošte svoj plemićki dvor s jednim naseljenim kmetskim selištem u Kućah, a jednim u Rakitovcu, predavši sve to na ruke prebendara Gjure Varaždinca i njegovih nasljednika kao rektora oltara presv. Trojstva pod taj uvjet, da čitaju na tjedan na tom oltaru dvie sv. mise. [2]

O objema tima zakladama, da budu pravovaljane, obaviestio je kaptol i to: o zakladi arcidjakona Grgura, papinskoga legata a nadbiskupa ostrogonskoga i upravitelja biskupije zagrebačke Tomu Bakača, moleći ga, da ju u ime rimske stolice potvrdi; a za dar prebendara Mihalja zamolio je privolu u kralja Vladislava, što se tiče regalnih prava u Velikoj Mlaci i Rakitovcu, da dozvoli, neka se prenesu na rektorat oltara presv. Trojstva.

Mjeseca decembra odpisa kralj i nadbiskup kaptolu zagrebačkomu, da odobravaju obadvie zakladnice i darovnice, pa usljed toga

[1] Isto. 114.
[2] Isto. 114

bio je uveden prvi rektor toga oltara Gjuro Varaždinac u uživanje posjeda u Velikoj Mlaci, u Kućah i u Rakitovcu.[1]

Ali arcidjakon Grgur ne bijaše zadovoljan ovom samo zakladom, u njegovih očiju bijaše ona premalena i neznatna prema onomu najuzvišenijemu biću, kojemu je na čast podignuo ovaj žrtvenik. Toga radi došao je opet on na 28. veljače g. 1520. pred kaptol zagrebački s drugim prebendarom Ivanom Krapinčanom, te je ovako izjavio: da su obadva uglavila na 20. juna g. 1516. pred ovim kaptolom ovako: da će arcidjakon Grgur mjesto drvene prebendarske kuće, u kojoj stanuje rečeni Ivan, sazidati u istom obsegu novu razizemnu kuću za rečenoga Ivana i njegove nasljednike, a ovaj da je za to obvezao i sebe i svoje nasljednike, da će na oltaru presv. Trojstva čitati dvie mise na tjedan, i to u ono vrieme, kada se bude pjevala velika ili sborna misa, a pošto je isti arcidjakon svojoj obvezi zadovoljio, to je i prebendar Ivan čitao rečene mise. Ali, buduć da je isti arcidjakon uvidio, da rečena prebendarska kuća, koju je on sagradio, nedostaje za dostojan svećenički stan, jer sastoji samo iz tri sobe, i tako da je prebendar Ivan prisiljen stanovati tik uz služinčad, koja ga smeta u moljenju brevijara; a i s razloga, dodje li kakova vojska u Zagreb ili samo kraljevsko veličanstvo sa svojom pratnjom, od kojih bi mnogi morali odsjesti u prebendarskih kućah, to ponukan tim nadozidao je na donji sprat jedan kat, da bude prebendaru udobnije stanovati. Da se Ivan prebendar zahvalnim pokaže za ovu blagodat, preuze tada pred kaptolom i obreče u ime svoje i svojih nasljednika, da će prigodom čitanja rečenih dviju misa spomenuti se i on i nasljednici i arcidjakona Grgura i njegovih roditelja, rodjaka i dobrotvora. — Ove izjave odobri kaptol i odredi, da istu prebendarsku kuću i s njom spojeni rektorat oltara presv. Trojstva po smrti svakoga u njoj nastanjena prebendara ne može dobiti nijedan kanonik ni kaptolski dostojanstvenik.[2]

Pred ovim je oltarom bilo veliko klecalo s nebnicom, rezano u hrastovom drvu, podieljeno u tri sjedala. U svakom je sjedalu kod naslona urezana (intarsio) po jedna slika. Prva ili na desno predstavljala sv. Grgura papu, okružena kardinali i biskupi, kako se klanja presv. tielu Isusovu; druga ili srednja predočivala je presv. Trojstvo, a na posljednjoj je bio urezan sv. Lovro. Nad sjedali bio je liep baldakin, na kojemu bješe izrezkano cvieće medju granjem,

[1] Doc. 116. 117. 118.
[2] Doc. 164.

liep umotvor renesanse. — Bez svake sumnje, da je ovo klecalo dao načiniti arcidjakon Grgur za čuvanje oltarnoga ruha i sv. posuda, a izrezao ga slikar i rezbar Petar, a stolarsko djelo izradio Nikola.

Oltar sv. Emerika. Kada je dozvolom pape Julija II. kaptol zagrebački god. 1511. dao srušiti župnu crkvu sv. Emerika, te ju prenesao u cistercitsku crkvu bl. dj. Marije, da se u stolnoj crkvi uzdrži štovanje ovoga sveca, podignuo mu oltar oko godine 1512. zagrebački kanonik Ladislav iz Garešnice, učinivši za nj zakladu i postavivši mu za prvoga rektora prebendara Antuna iz Garešnice.

Kanonik je Ladislav nastojao svoju prvu zakladu, učinjenu za oltar sv. Emerika, s vremenom i pomnožati, a to je učinio već godine 1515. Ove bo godine na 15. novembra izjavili su pred kaptolom zagrebačkim knjigoveža Pavao i njegova žena Jelisava, udova nekoč kamenara Kristofora, gradjani iz Opatovine, da za spas duša i svojih i svoga roda poklanjaju oltaru sv. Emerika svoju zidanu kuću u Opatovini i vrt u Laškoj ulici, a to za to, jer im je kanonik Ladislav u to ime odbrojio 100 for. u zlatu; a uza to obreče ista Jelisava, da će, dok bude živa, obskrbljivati sviećami ovaj oltar, ali će rektori njegovi biti dužni svaki dan kod mise sjetiti ih se, i od rečene kuće plaćati činž crkvi bl. dj. Marije u Opatovini, naime šestdeset dinara na godinu, polovinu o Gjurgjevu, a polovivu o Martinju, i davati obične darove t. j. o vazmu dvanaest jaja, jedan sir i za osam dinara kruha; o Stjepanju dva pileta i za dinar kruha; o božiću pako dva dobra kopuna i za dinar kruha.[1]

Ovomu bogoljubnomu daru i zapisu našao se u brzo protivnik i to: Dimitar, prepozit ili župnik bl. dj. Marije, prituživ se g. 1517. kaptolu, jer rečena kuća stoji u Opatovini, dakle pod njegovom vlašću, to bi s razloga susjedstva (iure vicinitatis) pripasti morala prepozituri a ne arcidjakonu Ladislavu, a tim oltaru sv. Emerika. Protiva toga naveo je arcidjakon, da je ista kuća ne samo izplaćena, već ujedno i kao milostinja odstupljena oltaru sv. Emerika, a u tom slučaju da prestaje svako pravo glede susjedstva: no ako mu prepozit Dimitar kupi gdjegod drugu kuću isto toliko vriednu ili mu povrati novac, na koliko će kuća procienjena biti, to mu je voljan istu ustupiti. Na ovu izjavu pristade prepozit, a kaptol pozva vještake t. j. nekoliko tesara i zidara, koji su tu kuću procienili na 160 for.; na to kaptol odredi, da prepozit Dimitar za petnaest dana položi taj novac. Buduć da nije on u ustanovljeni rok izplatio arci-

[1] Doc. 115.

djakona Ladislava, dosudi kaptol ovu kuću arcidjakonu ili oltaru sv. Emerika.[1]

Osim ove kuće uživao je rektor ovoga oltara jedno trsje u Laščinah, prozvano Brčko, jednu sjenokošu pod trsjem, a nad njim dvie rali oranice.

Oltar sv. Jelisave, kćeri kralja Andrije II., podignut bi takodjer na zadnjem stupu u sjevernom crkvenom brodu. Ne zna se do duše, tko ga je dao postaviti, no god. 1523. na 16. oktobra pred kaptolom je zagrebačkim prebendar Ivan Resničan učinio zakladu, da se svake sriede na tom oltaru čita jedna misa za spas njegove duše, a u to će ime popraviti on trošnu prebendarsku kuću na kaptolu, u kojoj sada stanuje, zatim pokloniti svoju kuću u gradskoj obćini i dvoje trsje, jedno na Laščinah, a drugo u Vlaškoj ulici, te pripomoći novcem, da se toj altariji kupi sjenokoša. Kaptol je ovu pobožnu zakladu odobrio.[2]

Oltar sv. Nikole podignu na zadnjem stupu južne crkvene ladje kanonik Nikola iz Medjuriečja, te mu i na samrtnom času († 1521.) oporuči 40 for.[3]

Oltaru sv. Jeronima godine 1513. oporučno ostavio je Andrija arcidjakon katedralni, 400 for. u ime misne zaklade.[4]

Oltar sv. Mihalja spominje se godine 1511., ali ne zna se, tko ga je sagradio.[5]

Orgulje. Kada se počele upotrebljavati u stolnoj crkvi, spomenuo sam u II. svezku, a prve četvrti XVI. vieka poznato nam je iz troškovnika kanonika custosa Ivana, da je 20. novembra godine 1501. dao organisti Jeronimu 3 for., neka podje u Maribor i dovede Mateja orguljara, da popravi orgulje. Sliedeće već godine na 18. januara pogodio se kaptol s orguljarom Matejom, koji se obvezao, da će za 92 for. popraviti orgulje.

Je li i kako je Matej popravio orgulje, ne znamo, no iz računa biskupa Luke doznajemo, da je on svršetkom aprila g. 1505. potrošio osamdesetpet i pol for., da se kupi tri centa kositra i šestnaest funti pozlate za orgulje, koje će načiniti meštar Marko.[6]

Kako se u to doba orgulje usavršivale, to je i kaptol orgulje, koje postavio biskup Luka htio i usavršiti, te se za to god. 1517.

[1] Doc. 146.
[2] Doc. 187.
[3] Pag. 260.
[4] Pag. 260.
[5] Doc. 88.
[6] Doc. 4.

obratio na pečuhskoga organistu, koji mu obrekao, da će za 50 for. nagrade umetnuti u postojeće orgulje nove registre, a ostali trošak da nosi kaptol. [1]

Bogoslužje i bogoslužne knjige. One odredbe (svez. II. str. CLI) glede točna i savjestna izvršivanja službe božje, koje su stvorene bile u XV. vieku, vriedile su i za prvu četvrt XVI. vieka; samo mi je primjetiti, da je crkva zagrebačka imala u bogoslužnom obredu nekoje posebnosti, i da je prve već četvrti toga vieka rabila i tiskani po njezinom obredu brevijar i misal. — Najprije bijaše tiskan brevijar i to u Mletcih godine 1484. u tiskari Erharda Radtolta, bez dvojbe na trošak biskupa Osvalda, dočim mu sadržaj izpravili i za tisak priredili dva kanonika zagrebačka: Gjuro, arcidjakon bekšinski, i Blaž, arcidjakon kalnički; a misal bijaše takodjer tiskan u Mletcih medju god. 1509—1511. u tiskari Petra Lichtensteina. Trošak za tiskanje misala nosio je gradjanin zagrebački Niemac Ivan Müer, kojemu je kaptol zagrebački u to ime uzajmio i dosta znatnu svotu, kako razabiremo iz lista, kojim Pavao Kecer Radvanski 12. septembra g. 1512. ovako poručuje kaptolu: da mu je kardinal i nadbiskup ostrogonski Tomo Bakač naložio, da pomogne Ivanu Müeru, zetu Vilhelmovu, koji se s tiskanimi misali vratio iz Mletaka, kamo ga radi tiska, dogovorno s kaptolom, odaslao pokojni biskup Luka, a kaptol da mu je u tu svrhu uzajmio znatnu svotu; a jerbo je isti Ivan Müer uložio mnogo truda i silan trošak na tiskanje, samo da misal što sjajnije izadje, a ne ima sada odakle da podmiri taj zajam, to moli kaptol, da preuzme za dug toliko misala, da bi se njimi mogao namiriti; ne će li uzeti, da se tako dugo uztrpi, dok Müer ne proda misale, a tada će istom dug ili zajam podmiriti. [2]

Sinoda. O sinodi, koja se držala u stolnoj crkvi za biskupa Luke († 1510.), poznato nam je samo iz naslovnoga lista više rečenoga misala biskupije zagrebačke, gdje se veli, da je on za tisak odobren bio »in sacra synodo et generali capitulo sub reverendissimo domino, domino Luca episcopo. [3]

Jubilej u stolnoj crkvi. Na 16. aprila g. 1523. razasla biskup Šimun Bakač okružnicu svećenstvu i redovničtvu zagrebačke biskupije, te mu javlja, da je privolom kralja Ljudevita protegnut jubilej na Ugarsku i na Hrvatsku, a da je on od papina legata opuno-

[1] Doc. 147.
[2] Doc. 102.
[3] Ibid.

vlašten proglasiti ga; toga radi svemu svećenstvu i redovničtvu pod pedepsom izobćenja zapovieda, da podčinjenu puku proglase u crkvah jubilej i opomenu narod, da pohrli u Zagreb u stolnu crkvu na izpovied, gdje će naći odabranih i svećenika i redovnika, koji će vlašću, danom im od rimske stolice odriešiti moći svakoga, ma imao kako težak grieh.[1]

Župne crkve. O župnih crkvah, koje su bile u biskupskoj i kaptolskoj oblasti do svršetka XV. vieka, progovorio sam u prva dva svezka, a sada ću spomenuti, što nam je o njih poznato tečajem prve četvrti XVI. vieka.

Župnoj crkvi sv. Emerika godine 1501. bio je župnikom neki Toma,[2] a taj bijaše po svoj prilici posljednji njezin župnik. Kada je godine 1500 biskup Luka zasjeo stolicu biskupije zagrebačke, naloži mu kralj Vladislav, da stolnu crkvu dogradi i da ju proti navali turskoj jakimi bedemi učvrsti. Svršivši gradnju stolne crkve počeo ju je biskup Luka i utvrdjivati, ali mu u tom smetala župna crkva sv. Emerika, jer baš na njezinom mjestu morala bi se podići čvrsta kula; toga radi ne preosta mu drugo, već srušiti ovu crkvu, ali za to trebao je dozvolu od rimske stolice.

Početkom godine 1510. zamolio je za to biskup Luka papu Julija II. navedši, kako je stolnu crkvu znatnom novčanom svotom dogradio, a da ju sačuva od turske provale, treba ju utvrditi i kulami ojačati. Ali pošto takovu utvrdjivanju stoji na putu župna crkva sv. Emerika, nužda zahtieva, da se odstrani i ona i sve njezine sgrade, koje su i onako neznatne i trošne. Srušivši pako crkvu, da bi se njezin župni naslov sa svimi pravi i pripadci prenesao na zapuštenu cistercitsku crkvu sv. Marije, te da bi se i njezinu novu župniku mogao udieliti naslov prepozita (koji su naslov nekoć nosili cistercitski opati) i ovomu da bi rimska stolica povjeriti mogla i crkvene iztrage; no taj novi župnik ili prepozit ne bi smio biti članom ni zagrebačkoga ni čazmanskoga kaptola.

Papa Julij II. sve je ovo odobrio i poslanicom od 27. maja g. 1510. ovlastio biskupa Luku, da to sve provede.[3]

Ali je biskup Luka prije umro († septembra 1510.), nego li je izvršio započeto djelo. Toga radi obratio se svršetkom g. 1510. kaptol zagrebački iznovice na papu, buduć da je umro biskup Luka, koji jedino bijaše ovlašten da sruši župnu crkvu sv. Emerika i njezin

[1] Doc. 195.
[2] Doc. 12.
[3] Doc 75.

naslov da prenese na bivšu cistercitsku crkvu sv. Marije, moli ga, da sada istu vlast udieli zagrebačkomu prepozitu Albertu i čazmanskomu prepozitu Dru Andriji.[1]

Prema ovoj molbi papa Julij II. na 19. jula g. 1511. dopusti rečenim prepozitom, da sruše župnu crkvu sv. Emerika, a njezinu župu prenesu na bližnju crkvu sv. Marije.[2]

Ovu poslanicu upravi papa kaptolu zagrebačkomu, a on povjeri tadanjemu svomu kanoniku lektoru Matiji Bedeničanu, da više spomenutu papinu povlasticu osobno uruči rečenim prepozitom i da ih zamoli, da što prije svrše, na što su ovlašteni. Na 30. augusta r. g. rečenoj dvojici prepozita kanonik lektor osobno uruči ovu povlasticu.[3]

Isti jošte dan oba su prepozita počela izvadjati, što im je bilo naloženo i na što su bili ovlašteni, te su, prema tadanjemu običaju, u prisuću prebendara: Mihalja iz Mlake, Ivana iz Pobrežja i Bartola, i župnika Ivana, pred javnimi bilježnici Matijom i Martinom rečeno papino dopuštenje i povlasticu pribili na vrata stolne crkve i javno pozvali svakoga, bio on u Zagrebu ili izvan njega, ima li što protiva tomu prigovoriti, da od sada tečajem devet dana prigovori, jer čim taj rok mine, da će onako postupati, kako im papa nalaže.

Na 11. septembra, kada je minuo rok, a nitko za to vrieme ovakovoj odredbi nije prigovorio, pred glavnimi dveri stolne crkve u prisuću prebendara stolne crkve: Grge, Ivana, Ivana Ivančana, Leonarda, Gala, Blaža, Ivana Ludbrežana, Gjure i sakriste Grge, te javnih bilježnika: Martina i Matije, u ime kaptola zamoli kanonik lektor oba prepozita, da više spomenuti nalog s mjesta provedu.

Prizvavši ime božje, a po udieljenoj vlasti od rimske stolice oba su prepozita proglasila: da se župa sv. Emerika dokida, a župna crkva da se sruši, njezin pako naslov sa svimi pravi i pripadci da se prenosi na bivšu cistercitsku crkvu sv. Marije, a na mjestu, gdje je stojala crkva sv. Emerika, da se podignu braniči i kule; da se novi župnik sv. Marije prozove prepozitom, kojemu da se od rimske stolice mogu povjeravati i crkvene iztrage i da uživa sva prava, koja su nekoč imali opati cistercitski.[4] — I tako posta mjesto župe sv. Emerika:

[1] Doc. 83
[2] Doc. 93.
[3] Doc. 95.
[4] Doc. 96.

Župa sv. Marije. Pravo naimenovanja župnika ili prepozita sv. Marije pripadalo je biskupu zagrebačkomu, nu pošto je tada biskupska stolica prazna bila, a njom upravljao nadbiskup ostrogonski Tomo Bakač, imenova on prvim župnikom ili prepozitom sv. Marije nekoga Dimitra, čovjeka (kako se ćemo iz ove razprave uvjeriti) vrlo osora i pohlepna.

Za ovo biskupsko pravo naimenovanja žudio je biskup zagrebački Šimun Bakač dobiti od kralja Ljudevita II. poseban privilegij, obrazloživši, kako su njegovi predšastnici biskupi zagrebački od starine imali pravo imenovati prepozita ili opata sv. Marije, a jer se ta dana im povlastica s vremenom izgubila, zamolio ga, da to staro njihovo pravo novim privilegijem potvrdi. — Kralj usliša ovakovu molbu i na 31. maja g. 1523. podade za to pravo novi privilegij.[1]

Onodobna prisega župnika ili prepozita sv. Marije glasila je, da će biti vjeran sv. Stjepanu, stolnoj crkvi i kaptolu kao svomu patronu, da ni crkvenu ni župnu kretnu i nekretnu imovinu ne će protepsti; pronadje li, da joj je što oteto, nastojat će, da joj se vrati. Sve ustanove i obveze, koje će imati spram kaptola, da će sveto i neporočno držati. Službu će božju, kako bude mogao, umnažati, a za to će držati najmanje tri kapelana. Svaki će se dan pjevati u stalno doba misa na čast bl. dj. Marije. U svetkovine pjevat će se dvie mise i to u jutro u šest sati misa na slavu bl. dj. Marije, a druga oko desete ure; a večernice pjevat će se pred velikimi blagdani i u same blagdane. Župne kmete, ako su naseljeni na kanoničkih predijih, kada mu zapovjedi kaptol ili njegov providnik, odašiljat će na radnju bilo za kaptol ili za župnu crkvu. Pravo katedralnoga arcidjakona priznavat će nad sobom i istomu davati dužni prinos, u koliko ga ne bi oprostio kaptol od toga. Pred nikojim sudcem ne će se parbiti s kaptolom, van pred samim kaptolom, a i tada, dok kaptol ne rieši priepora, ne će viši sud prizvati.[2]

Ovoj je prisegi kaptol zagrebački na 21. aprila g. 1517. dometnuo: da je prepozit sv. Marije dužan ili osobno ili po svom kapelanu u stolnoj crkvi nositi krstnu vodu na procesiji kroz cieli vazmeni i duhovski tjedan, a poslije procesije pohraniti ju u sakristiji stolne crkve; po izminuću pako ovih svetčanih dana da ju odnese u svoju crkvu za krštenje djece.[3]

[1] Doc. 179.
[2] Doc. 99.
[3] Doc. 140.

Župnoj crkvi sv. Ivana u Novoj vesi oporučno ostavio je kanonik Pavao Siščanin († 1506.) za nuždne popravke 5 for. — Od župnika poznata su nam: god. 1501. Grga i 1516. Blaž.

Župne crkve sv. Antuna u Laškoj ulici spominje se god. 1501. župnik Franjo.

Dominikanska napuštena samostanska crkva sv. Nikole u Laškoj ulici obstojala je jošte prve četvrti XVI. vieka, jer joj kanonik Pavao Siščanin god. 1506. oporučio 5 for.

Škole. U prva dva svezka spomenuo sam, da su do stolne crkve već od utemeljenja zagrebačke biskupije postojale škole za one, koji su se htjeli posvetiti svećeničkomu staležu, ali da nije niti svjetovnjakom bio zabranjen pristup, te sam i u kratko nacrtao obuku do XVI. vieka. Ali pošto tečajem XV. vieka u kanoničkom sboru nalazimo članova s dičnim naslovom Doktora bilo teologije ili crkvenoga prava ili medicine, to su ovi, jer se u ovih zagrebačkih školah tako duboko ne bi mogli naobraziti, višu naobrazbu crpili na prosvjetnih zavodih izvan Hrvatske. Iz bilježaka nekih takovih učenjaka, koje nam se u njihovih spisih sačuvale, učili se najviše u Italiji i to: teologiju u Rimu, crkveno pravo u Padovi, a medicinu u Salernu.

U ovih spomenicih nalazimo za to dvie viesti. Stjepan Brodarić, kao mladi svećenik biskupije zagrebačke, izručujući se godine 1505. u zaštitu zagrebačkoga prepozita Alberta Kasuha, spominje medju ostalim i o svojih naucih u Italiji, kamo ga je poslao biskup zagrebački Luka.[1]

Kada se god. 1517. kanonik Ilija iz Buče odrekao zagrebačkoga kanonikata, to je tadanji upravitelj biskupije kardinal Toma Bakač taj izpražnjeni kanonikat udielio Ivanu Goricaju u to ime, da može poći na koji viši prosvjetni zavod i ondje učiti, ali dotle da mu kaptol svakako mora davati pripadajući mu kanonički dohodak.[2]

Ovakovi naučnjaci, vrativši se po svršenih naucih kući, u zagrebačkom su sjemeništu učili mladež i toga radi slobodno bismo uztvrdili, da su prve četvrti XVI. vieka zagrebačke sjemeništne škole znatno napredovale, a obret tiska tomu je znatno pripomogao; i u zagrebačkom kaptolu našlo se ljudi, koji su dobavljali takove knjige za učeće mladje svećenstvo, jer se veli, da je kanonik Ivan Plankner

[1] Doc. 48.
[2] Doc. 148.

(† 1513.) kupio cielo sv. pismo u četiri svezka, koje je u triemu stolne crkve lanci pričvršćeno bilo na porabu učećega svećenstva. [1]

Ubožnice i bolnice. Da je vrlo rano do stolne crkve bila ubožnica i bolnica pod naslovom sv. Jelisave, spomenuo sam u I. i II. sv. ovih spomenika. Za prvu četvrt XVI. vieka o toj ubožnici znano nam je, da joj je g. 1506. oporučio kanonik Pavao Siščanin dva i pol for. [2]

Ova ubožnica, osim milodara, imala je i nekoja zemljišta, kojimi se uzdržavala, naime: Koritače ili Koritno, Šimončevac i Vanibolovec, zatim trsje Kamenjak, nekoje sjenokoše i oranice u Zagorju.

God. 1509. nastao je neki spor o ubožkom posjedu Koritača, te je kanonik lektor Nikola saslušao o tom svjedoke i to: Franju Birovlina iz Brestja, Dimitra Petka iz Čučerja i Ivana Sučića iz Vugrovca, koji su prisegom posvjedočili, da su Koritače zemljišta ubožnice sv. Jelisave. [3]

Ova je ubožnica mogla biti i dosta prostrana, jer su inostrani trgovci, dovozeći robu na kaptolski trg, često ju u toj bolnici iztovarivali i prodavali. [4]

Kako spomenuh, patronat je nad ovom ubožnicom imao zagrebački kaptol. Na 12. aprila god. 1512. kardinal Tomo Bakač javljajuć kaptolu, da je dočuo, da ova ubožnica ne ima rektora, a dohodci da su joj tako slabi, da se ni rektor ni ubozi ne mogu suzdržavati, a pošto mu je obrekao zagrebački kanonik Marko, koji se svojim kanonikatom može prehraniti, da bi htio primiti rektorat ove ubožnice i raditi za njezin boljak, moli kaptol, da mu taj rektorat udieli ali uz uvjet, da ovdje stanuje i ubožnicu, koja je siromašna i u rasulu, pridigne. — Ovomu se zahtjevu odazva kaptol predavši mu ujedno popis pokretnina i nekretnina ove ubožnice. [5]

Ubožnica sv. Antuna u Laškoj ulici. O ovoj ubožnici poznato nam je samo to, da joj je god. 1506. kanonik Pavao Siščanin oporučno zapisao tri for., a biskup Luka († 1510.) oporučno ostavio deset for. Tu su svotu ovršitelji biskupove oporuke izplatili na 4. oktobra i. g. tadanjemu rektoru toga hospitala, a ujedno i laškoulićkomu župniku Matiji, kako je on to i pred kaptolom javno priznao. [6]

[1] Pag. 259.
[2] Doc. 49.
[3] Doc. 71.
[4] Doc. 94.
[5] Doc. 100.
[6] Doc. 82.

Kupalište, koje je stojalo u Opatovini blizu potoka Medvešćaka, kada je preuzeo prebendarski sbor iz ruku cistercitskih i kako je njim upravljao do svršetka XV. vieka, spomenuo sam u prvih dvih svezcih ovih spomenika, a sada ću nacrtati njegovu povjest za prve četvrti XVI. vieka.

Svršetkom XV. vieka od straha pred Turci izselili su se Cistercite iz Zagreba, a u njihovu zapuštenu crkvu g. 1511. prenesena je bila stolna župa sv. Emerika, a novomu njezinu župniku udieljen bio naslov prepozita i doznačena sva prava, koja su nekoč imali opati cistercitski. Prvim župnikom ove nove župe imenovan je bio neki Dimitar, pa je i spram njemu prebendarski sbor kako je i prama bivšim cistercitskim opatom glede ovoga kupališta imao neke dužnosti i obveze t. j. morao mu od kupališta plaćati godišnji činž, davati tri obična dara i po kupalištnih brijačih brijati opata i njegove kapelane.

Ovim svim prepozit Dimitar nije bio zadovoljan: on je nastojao da dobije i samo kupalište, a toga radi nasta medju njim i prebendarskim sborom žestok priepor.

Ovaj je priepor nastao najprije radi uredjenja onoga korita potoka Medvešćaka, koje je bilo medju prepozitovim mlinom i kupalištem. U tom sporu obratila se i jedna i druga stranka na kaptol, da ga on rieši, a taj je na 27. jula 1515. odabrao mješovito povjerenstvo t. j. kanonike: Bartola kantora, Ivana arcidjakona komarničkoga, Grgu arcidjakona vaškanskoga i kanonike meštre: Pavla iz Rovišća, Ivana Varaždinca, Nikolu iz Sićah i Petra Ripača; zatim altariste stolne crkve: Jeronima, dva Ivana, a od svjetovnjaka: Stjepana literata, Ambroza brijača i Pavla Radeja. Ovo povjerenstvo u rečeni dan pred prućimi strankami pokaza i označi pravi tok potoka Medvešćaka medju prepozitovim mlinom i kupalištem, a da se u buduće preprieči svaki sukob, odredi, da se korito valjano čisti, a obale mu učvrste, da prigodom poplave ne bude štete ni jednoj ni drugoj stranci.[1]

S ove zadjevice započe borba o kupalištu. — U predstavci, koju je u ime prebendarskoga sbora njegov dekan Blaž podastro kaptolu početkom god. 1516., veli se: da sve, što sbor posjeduje, ima od bogoduhih kanonika, koji su učinili zaklade i za službu božju i za spas svojih duša, a sbor da savjestno izvršuje sve, što mu je ovimi zakladami namienjeno. Ali eto sada se nazovi opat Dimitar dignuo, da otme ono, što sbor zakonito posjeduje pa i sam

[1] Doc. 112.

kaptol ide mu na ruku, i što više: kada se je na obranu sbora proti Dimitru dignuo prebendarski dekan Blaž, da mu je kaptol to zabranio i naložio mu da šuti. Toga radi moli sbor kaptol, da ga uzme u zaštitu.

Da je bio kaptol radi ove parnice vrlo ogorčen na prebendarski sbor, u rečenoj se predstavci spominje i to, da kada su na svetak sv. Agnete ona dva prebendara, koja su taj dan dvorila kod mise, koju je pjevao kanonik Petar Ripač, došla k njemu na objed (kako je to po starom i hvale vriednom običaju), da su ih Ivan arcidjakon komarnički i kanonik Gjuro otjerali od stola, a to da je učinjeno na zapovied i nalog kaptolski; te jošte jednom mole kaptol za ljubav sv. Stjepana kralja, neka ih ne progoni.[1]

U subotu na 7. juna 1516. bijaše u sakristani stolne crkve prvi sud o kupalištu. Na taj sud došao je prepozit Dimitar osobno, a prebendarski sbor zastupao je njegov dekan Dioniž Gudovec. Saslušav sud dokaze jedne i druge stranke i proučiv sve izprave, koje se na kupalište odnosile, a najvećma onu, kojom nekoč cistercitski opat Vinimand odpustio kupalište arcidjakonu Pavlu i njegovoj braći pod taj uvjet, da kupalište prodati, založiti i oporučiti može, a arcidjakon Pavao da ga je pod istimi uvjeti ostavio prebendarskomu sboru, izreče ovaku osudu: prebendari vlastni su zadržati kupalište, jer ga od vajkada zakonito posjeduju, ali će sbor morati prepozitu Dimitru plaćati godišnji činž, njemu i njegovim kapelanom dozvoliti, da se badava ukupaju, te njega i kapelane brijati dati po kupalištnih brijačih i davati prepozitu tri puta na godinu obične darove, kako je to izrično spomenuto u Vinimandovoj darovnici. Rok plaćanja godišnjega činža da bude točno o vazmu, a najkašnje odgoditi se može na šest dana; a odgode li ga na petnaest dana, izgubit će odmah pravo na kupalište; a parbene troškove da jedna i druga stranka jednako nosi. — Napokon naložiše prepozitu Dimitru, da ne smije više glede kupališta zapodjeti nove parnice.[2]

Ovom presudom prebendarski sbor ne bijaše zadovoljan za to, što mu je prepozit Dimitar potaknuvši ovu parnicu prouzročio silan trošak (do 112 for.), a sud ga ipak ne osudi, da ga sboru podmiri, a osuditi bi ga morao, jer je sbor bio u pravnom posjedu. Toga radi u utorak ili 10. juna pred kaptolom zagrebačkim i javnim notarom Stjepanom iz Lepsinca uloži prebendarski dekan Dioniž Gu-

[1] Doc. 121.
[2] Doc. 123.

dovački prosvjed protiva takovu sudu i obreče, da će sbor prizvati na rimsku stolicu.[1]

Ni prepozit Dimitar ne bijaše kaptolskim presudom zadovoljan, te se i on tobože, da je po nepravu izgubio parnicu, pritužì u svoga zaštitnika kardinala i nadbiskupa ostrogonskoga Tome Bakača, tadanjega upravitelja biskupije zagrebačke.[2]

Kada je dočuo prebendarski sbor o Dimitrovu prizivu, to pred rečenim javnim bilježnikom sastavi prosvjed protiva tomu, veleć, da je Dimitar nepravedno zapodjenuo parnicu o kupalištu, koje je kaptolski sud dosudio sboru, a prepozitu Dimitru zabranio podići novu parnicu. Ali on tim uvriedjen i dočuvši jošte, da će sbor glede nošenja parbenih troškova prizvati se na rimsku stolicu, da se on tomu uz prkos tužbom obratio na kardinala Tomu, a to samo za to, da otegoti prebendarski sbor, pošto je tim razpravu ciele parnice sveo pred kardinala u Ostrogon, koji je šest dana udaljen od Zagreba, a niti je pristup siguran onamo.[3]

Ovako sastavljeni prosvjed na 15. augusta prebendarski je dekan Mihalj Brlek pročitao pred stolnom crkvom pred rečenim javnim bilježnikom i pozvanimi za to svjedoci i pribiti ga dao na dveri stolne crkve.[4]

Medjutim kardinal Toma imenova prepozita čazmanskoga Andriju Ćesija svojim zamjenikom u toj parnici i sudcem, a taj na zahtjev Dimitrijev naloži župnikom sv. Ivana, sv. Marka i sv. Margarete, da pozovu prebendarski sbor na sud pred njega. — U subotu 18. augusta rečeni su župnici pred stolnom crkvom pozvali na zahtjev prepozita Dimitra dekana i prebendarski sbor, da na dvadeseti dan dodju ili osobno ili pošalju punomoćnika na iztragu pred čazmanskoga prepozita Andriju Ćesija i da se ondje parbe s Dimitrom; ne dodju li ili ne pošalju li punomoćnika, da će se protiv sbora po zakonu i pravdi postupati. U isti su dan rečeni župnici opet na zahtjev Dimitrijev opomenuli u sakristani cieli kaptol i zabranili mu, da se ne upušta u riešenje koje nove parnice o kupalištu, jer to bi bilo na uštrb ugledu kardinalovu, a da sve dotadanje parbene spise predade prepozitu Dimitru ili njegovu punomoćniku, da ih podastre kardinalovoj presudi.[5]

[1] Doc. 124.
[2] Doc. 125.
[3] Doc. 127.
[4] Doc. 128.
[5] Doc. 129.

Spomenutu Andriji Ćesiju naložio je kardinal Toma jošte i to, da pribere u svih vjerodostojnih mjestih i od javnih bilježnika i udružba pismenih podataka o rečenom kupalištu, da se taj spor valjano rieši. Prema tomu se on obratio molbom, koju su kaptolu na 5. septembra uručili župnici sv. Martina i sv. Ivana, moleći ga, da u svojem arhivu potraži izprave, koje se protežu na parbeno kupalište. Kaptol je svoj arhiv pretražio i našao neke bilježke, iz kojih se doznalo, da je zagrebački kanonik Pavao, arcidjakon komarnički, poklonio kupalište prebendarskomu sboru. [1]

Dok se ovako spremalo za riešenje ove parnice, stiže u Zagreb papino pismo od 22. septembra, kojim na prebendarski prosvjed odredjuje i zapovieda dostojanstvenikom čazmanskoga kaptola: lektoru, kantoru i kustosu, da saslušaju svjedoke i parnicu od njega danom si vlasti rieše. [2]

Da se ova parnica jedan put konačno izreče u korist prebendarskoga sbora ili za onaj slučaj, ako bi sbor radi novčanih potežkoća, nastalih s ove parnice, prisiljen bio ustupiti kupalište prepozitu Dimitru, držao je sbor na 17. i 18. oktobra dvie sjednice u kući svoga dekana Mihalja Brleka.

U sjednici, držanoj 17. oktobra, stvoreni su sliedeći uvjeti, koji bi se sa strane sbora podnesli prepozitu Dimitru, i to: 1. Prebendarski se sbor u svih točkah točno drži prve kaptolske odriešite presude, a ne će ni za vlas od nje odstupiti. — 2. Prve troškove, koje je sboru prouzročio prepozit (t. j. 112 for.), sbor mu oprašta, no druge (kada je sbor tužio kardinalu Tomi) da mu namiriti mora. — 3. Prepozit i njegovi nasljednici morat će se obvezati, da će za sva buduća vremena odustati od svake parnice glede kupališta, tko ju digne da plati 333 for. globe. — 4. Nadalje: prepozit Dimitar neka znade, da su s kupalištem spojene i crkvene službe, koje obavljaju dvadeset i četiri prebendara, koji svake mlade nedjelje pjevaju »čin za umrvše« sa tri čtenja i slavospjevom, a odmah u ponedjeljak svečanu misu za pokojnoga arcidjakona komarničkoga Pavla i njegovu braću, koji su kupalište poklonili prebendarskomu sboru. — Svaki opet ponedjeljak u godini čita se misa za pokojnoga plemića iz Velike Mlake preko Save, koji je oporučio sboru jedan zaselak, za koji je kupio sbor kotao za kupalište. — Svakoga pako utorka čita se misa za oproštenje grieha pokojnoga stjeničnjačkoga kastelana, koji je poklonio sboru sto for. za popravak

[1] Doc. 131.
[2] Doc. 132.

kupališta. — Jošte, svaki se dan u ranoj misi bl. dj. Marije mora uzimati molitva za pokojnoga Matiju, kanonika kantora stolne crkve, koji je darovao sboru sto for. za krov kupalištni. — Napokon svake subote poslije odpjevane rane mise bl. dj. Marije čita se tiha misa s molitvom za umrloga arcidjakona bekšinskoga Gjuru, koji je ostavio sboru sto for., da se kupalištna sgrada popravi, a ostavio mu jošte jedno bielo pamučno ruho i jedan kalež. — Povrh toga neka znade prepozit, da se krov kupališta ne može pokriti sa 60 for., i da se za popravak kupalištni troši godimice najmanje 16 for.[1]

Sliedećega dana sastavio je sbor točke, koje se imale podastrieti kaptolu za slučaj, ako prepozit bude voljan preuzeti kupalište i to: Želi li prepozit Dimitar preuzeti kupalište, neka izplati sboru 2000 for. i neka preuzme crkvenu službu, koja je spojena s uživanjem kupališta. — Pristane li na to, neka znade, da mu je to posve nemoguće, jer on samotreći ne će moći izvršivati toliku crkvenu službu, a niti ne bi nikada blagotvori oporučivali tako izdašne svote po sto for., da ne bi bili uvjereni, da će dvadeset i četiri prebendara njihovu posljednju volju lasno izvršivati. — Neka se prepozitu predoči i zastarjelost (praescriptio), pošto je sbor tečajem sto petdeset godina kupalište mirno posjedovao. - Bude li dokazivao prepozit, da usljed same oporuke (komarničkoga arcidjakona Pavla) nisu mogli prebendari stupiti u posjed kupališta, jer da ga ni cistercitski opat ni samostan oporučitelju nisu smjeli prodati, neka znade, da ta kupnja nije bila silovita, nego dragovoljna, kako to svjedoči i privola za to kaptolska. — Predbaci li prepozit Dimitar kakovo nasilje prebendarskomu sboru, neka mu se reče, da od strane sbora nikakova nasilja nije bilo; a želi li opet ustati proti sboru, neka znade, da će se sbor braniti. — Kada zapita: što je pensa? što dinar? pak da isto na tekući ugarski novac ili solid svesti htio bude, da mu se odgovori, za što nije to spomenuo za prvanjih dviju tužba, a bude li silio, da mu sbor na to odgovori, to će odgovoriti mu pred kaptolom. — Trošak, što ga je učinio sbor u ovoj parnici prije osude kaptolske, iz štovanja prema kaptolu, oprašta se prepozitu. — Pošto je poslije kaptolske presude prepozit Dimitar prizvao na legatov sud (kardinala Tome Bakača), a tim prouzročio sboru nepotreban trošak, jer je sbor morao kupiti osedlane konje, sieno i hranu za izaslanike u Ugarsku, neka sboru povrati, što je u to ime potrošio. — Ona točka, u kojoj se govori o godišnjem činžu za kupalište, u kojoj se veli, ako sbor za petnaest

[1] Doc. 133.

dana poslije ustanovljena roka ne izplati činža, da gubi kupalište, neka se dobro promozga i pretrese; a kaptol se umoljava, da vriednost pomenutih pensa, koje se plaćaju u ime činženo, ne povisi, nego da ju svede u tekući novac onako, kako je prvobitnom bila. — Napokon neka kaptol u obzir uzme godišnje kupalištne popravke zida, krova, prozora, kotla itd., jer dok se jedno popravlja, drugo propada. — Na posljedku preporuča se sbor u zaštitu i obranu samoga kaptola.[1]

U tom sastanku bi stvoren i naputak za prebendarske izaslanike ili punomoćnike, a taj glasi: Već po trajnoj zastarjelosti, kojoj ne ima ljudskoga pametara, uviek su prebendari mirno posjedovali kupalište i svi su ih cistercitski opati u uživanju istoga na miru pustili, dà, i sadanji prepozit Dimitar bio je zadovoljan godišnjim činžom od 60 solida, koji mu plaćao sbor točno svake godine, dapače isti je prepozit od toga činža poklonio sboru u ime milostinje 20 solida. — Punomoćnici sbora, da točno upamte, što kaptol odluči, a godišnjemu činžu da se ne nadometne ni probita para. — Punomoćnici neka jave kaptolu jošte i to, da se prepozit i njegovi kapelani badava kupaju u kupalištu i da ih njegovi brijači briju i tri puta im na godinu krv puštaju; toga radi godišnjemu se činžu ništa dometnuti ne može. — Sve povelje i izprave, koje se odnose na kupalište, neka točno prouče. — Drugotni trošak, koji su učinili prebendari rȁdi toga, što se prepozit protiva kaptolske presude prizvao na legatov sud, jer ga je on sam prouzročio, neka ga plati. — Predbace li sudci sboru, da je povriedio potočni medjaš, neka odgovore, da je upravo sboru nanesena šteta, jer mu potok Medvešćak odadro kod kupališta za jedan lakat od zemljišta.

Prema više spomenutomu nalogu pape Leona X. odabrani sudci u toj parnici lektor, kantor i kustos, kanonici kaptola čazmanskoga odaslaše na 5. decembra g. 1516. okružnicu na mnoge župnike, u kojoj javljajući im, da su od sv. stolice ovlašteni riešiti kupalištnu parnicu medju prebendarskim sborom i prepozitom Dimitrom, nalažu im pod izobćenjem, da za petnaest dana pozovu prepozita Dimitra na sud pred njih. Ako i ne dodje, to će se proti njemu postupati po pravdi i zakonu; a pošto su samo oni od pape ovlašteni sudci u tom sporu, to dok oni parnicu ne rieše, zabranjuju pod kaznom izobćenja i globom od 4000 dukata, i kardinalu Tomi i Andriju Ćesiju i prepozitu Dimitru, da se o tom sporu ne usude ni javno ni tajno razpravljati ili što odredjivati ili preinačiti.[2]

[1] Doc. 134.
[2] Doc. 135.

Nije li kardinal Toma Bakač znao za ovaj od pape ovlašteni sud ili je znao, ne možemo reći ni jedno ni drugo, ali to stoji, da je i on na 14. marta 1517. pisao o tom predmetu zagrebačkomu kanoniku lektoru Petru Grangji. U tom pismu veli kardinal, da ga je u kupalištnoj parnici medju prepozitom Dimitrom i prebendarskim sborom zamolio isti prepozit, da on preuzme tu stvar, te prebendarski sbor pozove preda se i parnicu rieši; ali pošto želi, da se taj spor mirno razpravi i rieši kod kuće u Zagrebu, a to za to, da se odsućem članova, koji utiču u tu parnicu, ne obustavi služba božja i za to takodjer, da se prištede suvišni troškovi, odredjuje, da zagrebački kanonik lektor s arcidjakonom Grgom, kaptolskim vikarom i kanonikom Gjurom Rasinjaninom taj spor jednom rieši; a čim ga rieše, da ga i provedu, jer ih on ovim ovlaštuje.[1]

Da ovi od kardinala Tome odabrani sudci nisu htjeli taj spor riešiti, to možemo sigurno zaključiti odatle, što im je dobro znano bilo, da su za to riešenje već od pape ovlašteni sudci dostojanstvenici čazmanskoga kaptola, a drugo, jer je kaptol zagrebački već prošle godine kupalište dosudio sboru.

Ne imamo presude dostojanstvenika kaptola čazmanskoga, ali da su oni kupalište dosudili prebendarskomu sboru i odredili, da drugotni sudbeni trošak od 200 for. namiri mu prepozit Dimitar, jer ga je prouzročio tim, što je osudjen na prvom kaptolskom sudu sveo parnicu u Ostrogon pred kardinala Tomu, svjedoči nam, što je te godine prebendarski dekan Gal Mihalja kantora i Mateja kustosa čazmanskoga kaptola zamolio, da kao ovlašteni sudci prisile prepozita Dimitra, da izplati sboru 200 for. u ime parbena troška, koji je sboru prouzročio.

Je li prepozit Dimitar ovoj dužnosti zadovoljio, ne bismo mogli uztvrditi, budući da za to nemamo potvrda.

[1] Doc. 139.

Sukobi.

O sukobih, koji su bili medju gradskom obćinom i kaptolom zagrebačkim počevši od XIII. do svršetka XV. vieka, a često se svršili i s groznim pokoljem, progovorio sam u prva dva svezka. I prve četvrti XVI. vieka bilo je takodjer sukoba, no ovi ne bijahu tako užasni kako oni prošlih viekova. Sukobi su najviše nastajali poradi svojatanja posjeda, kojim medjaši ne bijahu točno uredjeni, a najvećma poradi posjeda: Jaruna, Rudeša i Kroga ili Tlaka, koji je bio zagrebačkomu Gradcu najbliži, ležao je na ime uz potok Medvešćak iza dominikanskoga samostana u Laškoj ulici.

Već na 3. juna g. 1503. kori gradsku obćinu vojvoda i ban Ivan Korvin, jer jedva je otišao iz Zagreba, da su gradjani uz prkos njegove zabrane oružanom rukom navalili na kaptolske posjede i ondje svojevoljno postavili nove medje, a vraćajući se susreli na javnom drumu kaptolskoga kmeta sa sinom na kolih, težko ih izbili i utamničili; a što je najgore, spalili su dvie kuće u Jarunu i Rudešu. Ovakovo nasilje, veli ban, da ga neizmjerno boli, a to više, što se takova nasilja iznose baš sada na vidjelo, kada je s drugimi dostojanstvenici na kraljevu dvoru. Zato strogo nalaže gradjanom, da uzpostave medje, kako su nekoč bile, a naročito hoće, da mu se ne dosadjuje s tužbami, dok je na kraljevskom dvoru; a čim se pak vrati kući, da će taj spor sam urediti. [1]

U isto je doba, kako spomenuh na str. X—XI, tekla parnica medju kaptolom i gradskom obćinom o posjedih Kraljevcu, Cerju, Kobiljaku, Sviblju i Nartu, a to bijaše takodjer povodom mnogih izgreda. Iz iztrage, koju je vodio podban Pavao Čavlović, doznalo se, da su g. 1505. zagrebački gradjani: Matija krznar, Jurko vuzdar i trgovac Šinko s oružanom družbom provalili na Kaptol u dvor kanonika Ivana Čazmanca, a našavši ondje kanonikova polubrata

[1] Doc. 20.

krojača Tomu Peršića, razbojnički ga napali i navlačeći ga za vlasi bacili na tlo i tu ga buzdovanom tukli. [1]

Pomenuti su gradjani javno provalili u kanonički dvor i ondje počinili izgred, ali bilo je i tajnih, noćnih provala. Godine 1508. mjeseca maja gradski se stanovnik Nikola Soldinarić ušuljao noćju u dvor kanonika Nikole, arcidjakona dubičkoga, razbio škrinje i odnesao stvari vriednih 200 for. [2]

Godine pako 1513. na 15. maja pred čazmanskim kaptolom izaslanik kaptola zagrebačkoga kanonik Ivan Županić ulaže u ime svoga kaptola prosvjed protiv Franje Kecera, biskupova providnika, koji je Gjuru Horvata, kastelana svoga zagrebačkoga, i Blaža, kastelana okićkoga, i Boltu Hobetića, dvorskoga čazmanskoga, te Ivana literata, Nikolu Boršića, Stanka Žrjavinića, Andriju sudca laškouličkoga, Martina Ciglara, Grgu i Valenta, laškouličke kmete, sa silnom naoružanom četom odaslao na kaptolski posjed Krog ili Siget, gdje su na nekojih kanoničkih tlakah, koje je kaptol od vajkada uživao, povadili i uništili stare medjašnje oznake, te kolci i panjevi označili nove medje, a tim znatan dio Kroga posvojili. [3]

Sliedeće opet godine 1514. polovinom mjeseca jula pod vodstvom gradskoga sudca Mihalja i pod vodstvom obćinskih zastupnika Valentina vuzdara i Stjepana zlatara provali silna gradjanska oružana četa i na konjih i na kolih na kaptolske oranice i sjenokoše u Krogu, gdje su osamdeset stogova požete pšenice i ječma i sto kupova siena, sakupljena u jedan stog, natovarili na kola i odvezli. Povrh toga jošte da su šestnaest rali nedozrele zobi sabljami i mačevi sasjekli, s konji i pješadijom pogazili i uništili; da su polazeć na taj plien i vraćajući se s njega nosili pred četom zaoštren kolac poput buntovnih Križara (ugarski seljački ustanak pod Jurjem Dožom), te zaprietili kaptolu, da će proti njemu i ugarske Križare pozvati u pomoć. — Kaptol čazmanski ovaj prosvjed i ovo nasilje doglasi kralju Vladislavu, da on o tom shodno odredi; a kralj na 25. augusta naloži banu Petru Berislaviću i kraljevinskomu prabilježniku Franji Moravčanu, da u što kraćem roku sazovu glede toga sabor, na njem da preslušaju stranke i što sabor zaključi i odredi, da s mjesta provedu ne obzirući se na ničije prigovore, došli oni s koje mu drago strane. [4]

[1] Doc. 76
[2] Doc. 62.
[3] Doc. 106.
[4] Doc. 108.

Ne imamo viesti, je li taj sabor bio sazvan, no mislimo, da jest i da su gradjani na njemu doista pronadjeni krivi, ali da se gradska obćina pred kraljem s ove ljage nekako opere, zamoli kralja Vladislava, da shodno odredi, kako bi se taj spor, koji je poradi priepornih nekih zemljištnih čestica nastao s kaptolom, jer ih je on za se posvojio. što prije svršio. Na 6. marta g. 1515. naloži kralj banu Petru Berislaviću, kraljevinskomu prabilježniku i prisjednikom banskoga stola, da obadju što prije prieporna zemljišta, i to u nazočnosti obiju stranaka i na podlozi starih izprava da postave nove medje, da se već jednom taj spor dokrajči.[1]

Bez dvojbe posredovanjem banovim, prabilježnikovim i prisjednika banskoga stola u brzo je došlo do zajedničkoga sporazumka medju strankami, a iza njega sliedilo odmah i konačno izmirenje na 19. marta god. 1515.

Toga je naime dana izdao kaptol zagrebački sa svoje strane svečanu izjavu, u kojoj veli, da želeć uzdržati mir a ne podjarivati razdor, oprašta gradskoj obćini sve nepravde i sva nasilja, koja je počinila na kaptolskom posjedu Krogu i sve dotadanje parnične spise i tužbe proglasuje ništetnimi i bezkrepostnimi.[2]

Gradska pako obćina u svojoj svečanoj izjavi izpovieda, da želeći s kaptolom živjeti u ljubavi i u slozi, a i iz štovanja spram sv. Stjepanu kralju, akoprem se zemljište Krog nalazi medju medjami gradske obćine i ona scieni, da bi mogla imati pravo na nj, to ga se ipak za vaviek odriče i prepušta kaptolu na vječno uživanje.[3]

I tako se oba susjeda veleposjednici izmirili bar o priepornih zemljištih, dok ie o pravu kaptolskoga trga, kako na dotičnom mjestu spomenusmo, postojao spor medju njimi na štetu jedne i druge strane.

[1] Doc. 109.
[2] Doc. 110.
[3] Doc. 111.

Zagrebačka okolica.

Osim kaptola zagrebačkoga, koji je bio gradskoj obćini najbliži susjed, a jerbo se njezin kotar daleko pružao prema sjeveru i zapadu do područja vlastelinstva medvedgradskoga i susjedgradskoga, to su mu i ova dva grada susjedi bili.

U prva dva svezka nacrtao sam, kakove je borbe imala gradska obćina s gospodari medvedgradskimi i susjedgradskimi do svršetka XV. vieka, a sada ću progovoriti, kako joj je s njimi bilo prve četvrti XVI. vieka.

Medvedgrad. Za života vojvode i bana Ivana Korvina, koji bijaše početkom XVI. vieka gospodar medvedgradski, gradska je obćina na miru bila, ali kad se po njegovoj smrti († 1504.) udova mu Beatrica, kći Bernardina Frankapana, udala g. 1508. za Gjuru markeza brandenburškoga, te mu u ime miraza osim ostalih gradova donesla i Medvedgrad, nastale su opet s ovim novim medvedgradskim gospodarom gradskoj obćini i nove borbe, koje se počele već g. 1509. o gradskih posjedih: Dedićih, Biteku, Novacih, Črnomercu i Kraljevu brodu, kako sam o tom jurve progovorio u ovom svezku na str. IX—X.

Po smrti Beatričinoj dignuo se kaptol zagrebački protiv markeza Gjure i obnovio staru parnicu zahtievajući nekadanji svoj Medvedgrad i njegova sela. Tečaj parnice nije nam poznat, samo ta nam se viest sačuvala, da je na 7. decembra g. 1517. ban Petar Berislavić naložio kaptolu čazmanskomu, da uvede kaptol zagrebački u posjed medvedgradskoga vlastelinstva. Ali kada su izaslanik kaptola čazmanskoga i banov pristav htjeli na 26. decembra uvesti kaptol u posjed Kraljevca, u ime je markezovo ovomu uvedenju protuslovio njegov kmet Stjepan Črnčić. [1]

Ne ima sumnje, da su medvedgradski kastelani poput svojih predšastnika dolazili u sukob ili s gradskom obćinom ili pojedinimi

[1] Doc 149.

gradjani, naročito za vremena posjedovne borbe medju gradskom obćinom i markezom Gjurom, ali nam se viesti o tom nisu sačuvale, jedino znano nam je, da su god. 1523. Medvedgradjani zlostavili vrabčanskoga župnika.[1]

U ovih se spomenicih g. 1526. spominje kao gospodar Medvedgrada ban Ivan Torkvat Karlović, koji je r. god. na 24. juna darovao vjernomu svomu Ivanu Novakoviću posjede Sopnicu i Slanovec.[2]

Susjedgrad. Kakove je borbe vodila gradska obćina sa susjedgradskom vlastelom o posjedih Petrovini i Šiljakovini, nacrtah u tom svezku na strani XI - XIV, a kakove opet glede plaćanja maltarine, spomenuh na str. XXXVI.

Remete. O tom ugodnom i gradu Zagrebu ne dalekom prošteništu, samostanu »bielih fratara« ili Pavlina, progovorio sam u I. i II. svezku, a ovdje reći ću, koliko je poznato o njemu za prve četvrti XVI. vieka.

Godine 1500. zagrebački je prepozit Andrija Alfonso Tuz oporučno ostavio remetskomu samostanu 13 for. za molitve;[3] a na 1. marta g. 1504. Margareta udova Baltazara Mikčevačkoga na samrtnom času ostavila je »svetoi Marii fratrom v Remete vis Marince s' zemlom, z vodom, z lozom ka ni razdilena z Jaluševci, za niedne pinezi, nego za vikuvičnu mešu.[4] — Ovu je oporuku, prevedenu na latinski, kaptolski vikar i kanonik Dr. Andrija dao izvjesiti na vrata stolne crkve, a kada tomu zapisu nije nitko prigovorio u odredjenom za to roku, vikar je oporuku potvrdio i remetski samostan ovlastio, da preuzme selo Marince.

Ali Pavlini nisu mogli s mjesta stupiti u posjed Marinaca, jer ih je u ime liečničkih i pogrebnih troškova za pokojnicu pridržao zagrebački gradjanin Jakob Flic, pa ga toga radi remetski prior Marko tužio gradskomu sudu. Na 23. jula i. g. u gradskoj viećnici u nazočnosti sudca Emerika, javnoga bilježnika Tome Strlikara i svjedoka: plemića Ivana Bine, Martina župnika sv. Marka, Jakoba liečnika, Ivana Octenoga i drugih, obreče napokon Flic, da će Marince odstupiti samostanu, ako mu se izplati sav trošak, koji je imao za pokojnu Mikčevačku, na što prista i fratar Marko.[5]

[1] Doc. 188.
[2] Doc. 210.
[3] Doc. 2.
[4] Doc. 24.
[5] Doc. 29.

Ne zna se, s kojega se uzroka nije ova nagodba proizvela, pošto su na 21. januara 1505. pred gradskim sudom obje stranke odabrale porotnike, koji će o tom izreći presudu, pa kako porotnici odrede, stranke će se pokoriti. Odabraše pako za porotnike gradjane i to: Mihalja Oprašnića, Ivana bivšega sudca, Valentka i postolara Gjuru, koji ovakov izrekoše sud: rečeni vikar i fratri, čim preuzmu Marince, odmah da izplate Jakobu Flicu 12 for. u ime njegova troška za pokojnu, ali za to je dužan Flic predati rečenomu samostanu sva pisma, koja se tiču Marinaca, jer ih fratri trebaju, da njimi zaposjednuti posjed braniti uzmognu protiv svakoga, ko bi ga htio posvojiti. Ovoj presudi pridodaše: ako li ne bi remetski samostan do Miholja zaposjeo Marinaca, da tada nije dužan Flic dati Pavlinom izprave, a niti su mu ovi dužni platiti 12 for. troška. [1]

U izdašnije dobrotvore remetskoga samostana ubrajamo Beatricu, ženu Ivana Korvina, »vojvodkinju kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije i banicu«, koja se spram remetskomu samostanu sama smatrala zaštitnicom »patrona monasterii«. Kad je ona od remetskoga vikara Marka vjerodostojno doznala, da na remetskom proštenju na svetak uznesenja i narodjenja bl. dj. Marije dovoze i toče vino gradjani i stranci u samostanskom vrtu i medju samostanskimi zidovi, kada i mise traju, čim se smućuje pobožan puk, dà, često se sluči, da se opojeni zavade i krvavo potuku, to je na molbu vikarovu 17. augusta god. 1504. to zabranila i zapovjedila medvedgradskim kastelanom, da zapliene i vino i kola i marvu svakomu, koji bi dovezao vino i točio ga ili u samostanskom vrtu ili u ogradjenom dvorištu kod zdenca; što zapliene, da ne vrate. [2]

Ista Beatrica na prošnju vikara Marka, a na čast bl. dj. Marije, god. 1506. dne 22. marta dopusti remetskim fratrom, da smiju svoje ovce i drugu stoku pasti po lozah i livadah njezina vlastelinstva tako oko samostana, kao i u području Medvedgrada i Gračana, ali da njihova stoka ne ošteti ni usjeva ni trsja ni njezina ni njezinih kmetova. [3]

Napokon kanonik zagrebački Pavao Siščanin oporuči g. 1506. remetskomu samostanu 5 for. [4]

U gradskoj su obćini remetski Pavlini posjedovali jednu kulu s nuzgrednimi sgradami, koju im je gradsko poglavarstvo g. 1487.

[1] Doc 33.
[2] Doc. 30.
[3] Doc. 50.
[4] Doc. 49.

dopustilo popraviti i ovlastilo ih, da njezin podrum mogu jednom samo na godinu napuniti vinom, koje smiju prodavati i domaćim i stranim ljudem, ali će za to pravo morati plaćati svake godine jedan for. u gradsku blagajnu.

Početkom XVI. vieka gradsko je poglavarstvo ovu povlasticu opozvalo i javno dalo proglasiti, da ni remetski fratri ni njihovi kmeti ne smiju ni svoje vlastito vino prodavati ni domaćim ljudem ni inozemcem, a podnipošto Kranjcem; prodadu li ga, da će ih obćina globiti za to.

Protiva ove zabrane digli se Pavlini i gradsku su obćinu utužili kralju Vladislavu. Uslišav kralj njihovu pravednu tužbu na 21. septembra g. 1506. piše gradskoj obćini i kori ju, što je povriedila staro ovo samostansko pravo, te joj zapovieda, da svoju zabranu opozove i da ne zaprečuje ni Pavlinom remetskim ni njihovim kmetom, da ne prodaju svoga vina komu hoće bilo domaćim bilo stranim, a naročito Kranjcem, i da kupcem vina ne pravi nikakovih tegota, a najmanje da ih progoni.[1]

Godine 1482. na samrtnom je času odredio krojač Nikola, da se od najma njegova dućana svake godine o Sviećnici dade jedan forint remetskomu samostanu. Do god. 1504. remetskomu je samostanu taj najam redovito bio plaćen, ali ove ga godine dućanski najamnik gradjanin Mihalj Oprašnić ne htjede platiti, i za to ga na 23. jula utuži remetski vikar Marko gradskomu sudu, koji ga je osudio i naložio mu, da točno plaća taj najam.

Zaključak. Iznoseć na svjetlo sredovječne povjestne spomenike slob. kr. grada Zagreba, pisane latinskim jezikom, da budu na poduku i onomu naobrazovanomu svietu, koji se strogo ne bavi proučavanjem prošlosti, a i onomu, koji latinskoga jezika ne razumije, nastojao sam ih i hrvatskim jezikom, u koliko se je najviše moglo, ne samo protumačiti, već kao u jednoj slici predočiti. Prema tomu, kako u prvom svezku nacrtah prošlost grada Zagreba od najstarijih vremena do svršetka XIV. vieka; u drugom njegovu povjest tečajem XV. vieka; u ovom sam trećem, u koliko se pismenih spomenika pribrati dalo, spomenuo njegove sretne i nesretne sgode prve četvrti XVI. vieka, kada se svršava tako nazvani srednji viek.

U koliko sam ovimi razpravami unesao svjetla u obću hrvatsku povjest, a posebice u povjest grada Zagreba, neka čitatelj sudi.

[1] Doc. 51.

Ivan Tkalčić.

SADRŽAJ.

ARGUMENTA.

ARGUMENTA.

EMENDANDA.

Pag.	11.	Doc.	8.	Lin.	14.	conseuqenterque	consequenterque
»	14.	»	11.	»	4.	*civitatis*	***comitatus***
»	45.	»	44.	»	3.	*instituendae*	***institutae***
»	46.	»	44.	»	2.	termniis	terminis
»	49.	»	49.	»	2.	*Petrum*	***Stephanum***
»	73.	»	68.	»	3.	intra	extra
»	73.	»	68.	»	10.	vicu	vico
»	82.	»	77.	»	3.	*archidiaconi*	*archidiacono*
»	95.	»	88.	»	2.	*Emericus*	***Thomas***
»	159.	»	129.	»	30.	termimo	termino
»	199.	»	163.	»	19.	fluviali	pluviali
»	208.	»	168.	»	2.	*A capituli*	***A capitulo***
»	214.	»	169.	»	13.	doimnum	dominum
»	231.	»	182.	»	2.	augmemto	augmento
»	240.	»	191.	»	ultima	Schyatrio	Schytario.

Nota bone! In Volum. I. pag. 155—157. (Addenda 8.) In Documento, quo »*Leustachius vicarius generalis regni Sclavoniae balneum in vico capituli situm eccl. b. virg. adiudicat.*« mendum: Anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo sexto, corrige: Anno domini millesimo tercentesimo quinquagesimo sexto.

1.

Anno 1500, 12. februarii, Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, prohibet, ne ipse quidem episcopus post mortem canonici cujusdam intestato defuncti sese ingerat, statuitque, ut capitulum antiquo more totam fortunam a canonico relictam dividat trifariam.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris, reverendo patri, domino futuro episcopo ecclesie zagrabiensis ac egregiis Petro de Bwthka et Johanni Podmaniczky modernis gubernatoribus episcopatus eiusdem ecclesie zagrabiensis, eorundemque factoribus et officialibus, presentes visuris, salutem et graciam. Ex querela pro parte fidelium nostrorum venerabilis et honorabilium prepositi ac dignitariorum et canonicorum capituli ecclesie eiusdem, nobis porrectis intelleximus, quod licet ipsi ex concessione et annuencia divorum episcoporum eiusdem ecclesie ea libertatis prerogativa semper usi fuerunt, ut quicumque ex eis dignitariis sive eciam canonicis eiusdem ecclesie intestatus decessisset, de talium rebus et bonis nullus prelatorum sive gubernatorum eiusdem ecclesie ac factorum eorundem se ullo pacto ingerere seu intromittere deberet, sed bona et res huiusmodi sine testamento decedentis arbitrio capitularium in tres partes dividerentur, quarum unam ecclesie, alteram pro elemosinis, terciam vero creditoribus et servitoribus deputarent; tamen hiis proximis diebus Vos, puta, Petre Bwthkay et Johannes Podmaniczky huiusmodi libertatem eorum infregissetis et de rebus cuiusdam concanonici ipsorum nuper defuncti Vos intromisissetis in preiudicium libertatis eiusdem ecclesie, dampnumque eorundem exponencium non modicum. Accepta igitur supplicacione pro parte ipsorum exponencium Maiestati nostre porrecta, volentes ecclesiam ipsam utpote matronam illius regni nostri Sclavonie in omnibus eius libertatibus et consvetudinibus approbatis conservare et facere eciam conservari, propterea mandamus fidelitatibus vestris

et cuilibet vestrum serie presencium firmissime, ut amodo de rebus et bonis dignitariorum sive canonicorum simplicium sine testamento decedencium, vos nullo pacto intromittere debeatis, sed huiusmodi libertatem et consvetudinem ante hec tempora, ut dicitur, illibate observatam pro eisdem dignitariis et capitularibus semper et omni tempore observare et observari eciam facere debeatis et teneamini. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria quinta proxima ante festum beati Valentini martiris. Anno domini millesimo quingentesimo.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 83. nr. 46.

2.

Anno 1500, 5. aprilis. In castello Glogovnicae.

Andreae Alphonsi Thuz, zagrabiensis et glogovnicensis ecclesiae praepositi, dispositio testamentaria.

In nomine domini. Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quingentesimo, indiccione tercia, die vero solis, quinta mensis aprilis, hora terciarum vel quasi, in castello prepositure Golgoczensis, pontificatus autem sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Alexandri, divina providencia pape sexti, anno septimo. In mei notarii publici subscripti, testiumque infrascriptorum presencia, constitutus personaliter venerabilis et magnificus dominus Andreas Alfonsus Tuz de Lak, zagrabiensis et golgoczensis ecclesiarum prepositus etc. licet corpore eger, mente tamen per omnia sanus et racionis compos, commendans se omnipotenti deo et gloriose virgini Marie, genitrici eiusdem, ac omnibus sanctis, considerato et animo revoluto huius labilis vite incerto et inopinato cursu, de bonis suis temporalibus sibi divinitus collatis, deliberato animo tale suum ultimum, extremumque et irrevocabile condidit testamentum. Item primo, regia Maiestas obligatur sibi florenos trecentos de pecunia a condam domino wesprimiensi recepta et eidem domino Alfonso obligata, ex quibus Maiestati sue relaxavit florenos centum; ducentos autem florenos eiusdem pecunie legavit generose domine Sophie, sorori scilicet sue uterine. Item eidem legavit totalem porcionem suam castri Peech dicti, in Kladussa habiti, cum pertinenciis suis universis, per eandem dominam Sophiam, heredesque suos pleno jure possidendam. Item eidem legavit kuppam unam maiorem argenteam deauratam. Item reverendissimo domino episcopo zagrabiensi legavit

cubulos vini triginta duos. Item ad fabricam dicte ecclesie Golgoczensis, in qua corporis sui sepulturam elegit, legavit florenos quinquaginta. Item pro expedicione exequiarum tempore tumulacionis sue fiendarum legavit similiter florenos quinquaginta. Item fratribus de observancia in Petrowcz, pro missis et oracionibus, florenos viginti quinque. Item ad ecclesiam beati regis Stephani zagrabiensem legavit cuppam unam minorem argenteam, deauratam et octo coclearia argentea. Item illam medietatem domus Budensis directam et equalem, quam medietatem reverendissimus condam dominus Oswaldus episcopus dicte ecclesie zagrabiensis, dominus scilicet et frater suus, sibi in extremis suis testamentaliter legaverat, legavit venerabilibus dominis capitulo et canonicis eiusdem ecclesie zagrabiensis presentibus videlicet et futuris pro oracionibus perpetuis pro ipso testante et predecessoribus suis fundendis. Item prebendariis chori ecclesie eiusdem legavit pro missis florenos viginti quinque et unam subam de pellibus variolinis dorsis, nigro cendatho subductam. Ad claustrum beate Marie Magdalene, Chasme fundatum, pro fabrica eiusdem legavit florenos duodecim. Item ad hospitale sanctorum Cosme et Damiani martirum ibidem Chasme, florenos duodecim pro fabrica ecclesie eiusdem. Item fratribus Heremitis prope Zagrabiam, pro oracionibus, florenos tredecim. Item successori suo, videlicet preposito Golgoczensi, futuro, legavit quatuor equos curriferos simul cum curru et omnibus domus clenodiis. Item Johanni, alias familiari suo, olim videlicet dicti condam domini reverendissimi Osualdi episcopi thawernico, legavit florenos decem pro serviciis suis. Item Pawlycz agazoni suo florenos decem. Item Demetrio currifero suo florenos quinque. Item Cristophoro castellano suo florenos viginti quinque. Item tribus capellanis suis, cuilibet eorum florenos tres, pro oracionibus. Item Emerico familiari suo, uno equo servienti, florenos sex. Item Dionisio literato curiali suo florenos decem. Item clavigero suo, florenos quinque. Item cuilibet executorum suorum infrascriptorum legavit florenos decem. Item Michaeli de Thernowcz familiari suo, legavit predium suum Lazecz vocatum, in insula Iwanych habitum, cum pertinenciis suis universis, pro fidelibus serviciis suis. Item venerabili domino magistro Nicolao, archidiacono dubicensi et canonico zagrabiensi, legavit florenos decem et octo pro serviciis suis, et eidem commisit, ut vina sua Zagrabie existencia pro anima sua exponat, prout sibi videbitur. Item mihi notario infrascripto pro laboribus et fatigiis legavit florenos decem. Item subam suam mardurinam, rubeo harvasio tectam, legavit domino Johanni, plebano crisiensi; aliam subam similiter mardurinam de

tabi, domino Gregorio plebano ecclesie sancti Nicolai in Gragenna; item terciam subam consimiliter mardurinam, harvazio coopertam, legavit fratri Fabiano in Petrowcz, ut emat sibi exinde cappam unam, eidem legavit florenos decem pro missis et oracionibus. Item pileum de pellibus sabellicis legavit domino Emerico plebano in Palotha. Item pileum de variolinis et nigrum palium legavit domino Georgio plebano sancte Elene in Koruska. Item quatuor bireta de skarletho legavit executoribus suis. Item prefatis fratribus de Petrowcz commisit dari de frugibus et blado, quantum fieri potest propter deum. Commisit insuper prefato Cristophoro castellano suo, ut castellum Golgoczense predictum, nullipiam hominum ad manus assignet, nisi regie Maiestati, aut cui Maiestas sua id specialiter commiserit dandum et assignandum. Alia autem omnia et singula commisit per executores suos iuxta consciencias eorum pro salute anime sue dispensanda ad missas et oraciones Zagrabie, Chasme et Golgoncze celebrandas. Executores autem huius testamenti sui fecit et constituit discretos dominos Johannem de Crisio, Gregorium de Gragenna, Emericum de Palotha, Georgium sancte Elene in Koruska ecclesiarum plebanos supradictos et nobilem Cristophorum castellanum suum predictum. Super quibus omnibus premissis ego notarius publicus infrascriptus fui debita cum instancia requisitus, ut testamento huiusmodi conscripto et in hanc formam publicam redacto exinde unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum aut instrumenta, conficerem et darem, quod et feci officio thabellionatus mei requirente et communi justicia svadente. Acta sunt hec et facta, anno, indiccione, die, mense, hora, loco et pontificatu, quibus supra. Presentibus ibidem discretis dominis Johanne altarista de Crisio, Stephano presbitero de eadem, graciano, Paulo capellano similiter de eadem et Benedicto de Warasdino presbiteris zagrabiensis dyocesis; item nobilibus Dionisio de Dyankowcz, Stephano de Pongrachewcz et Ladislao de Thoplychycza, Sarapusych dicto, aliisque quam pluribus testibus et fidedignis personis ad premissa vocatis, rogatis et in testimonium requisitis.

Signum
notarii.

Ego Stephanus Gregorii de Bachyn, clericus zagrabiensis dyocesis sacra imperiali auctoritate notarius publicus, quia prefatis testamentali fassioni, condicioni, rerum et bonorum premissorum legacioni . . . et singulis premissis dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur (unacum prenotatis testibus presens interfui eaque omnia et) singula sic fieri vidi et audivi ideo presens testamentum seu publicum

(instrumentum per alium fideliter scriptum, licet aliis pro tunc certis me occupato negociis arduissimis exinde confeci) et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine (ac subscripcione) meis solitis et consvetis; unacum appensione sigilli prefati domini Alfonsi prepositi ac Stephani et Ladislai testium . . . . .

Originale in membrana, sat lacerum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 79. nr. 17.

3.

Anno 1500, 15. aprilis. Budae.

Lucas, episcopus zagrabiensis, vetat, ne quem, etiamsi litteras regis commendaticias habeat, capitulum sine ipsius constitutione canonicum zagrabiensem instituat.

Venerabiles fratres nostri carissimi. Non dubitamus Vobis constare nonnullos esse, qui a Maiestate regia pro consequendis in illa ecclesia nostra beneficiis, litteras expectativas impetrarunt. Nos eciam certorum amicorum nostrorum importunis precibus victi, certis personis super talibus expectativis litteris, nostrum consensum prebuimus mediantibus litteris nostris. Et quia credimus Vos non ignorare, quod per similes literas expectativas nullus in aliquo beneficio sibi jus aliquod vendicare potest, accidit . . . ut Maiestas regia super omnibus beneficiis in ipsa ecclesia conferendis nobis per suas litteras jus patronatus contulit, quas literas iam Vos vidisse arbitramur. Eam ob rem rogamus Vos tamquam fratres nostros charissimos, ut si qui forte institerint apud Vos in consequendis beneficiis cum ipsis literis expectativis contra jura nostra, iam Vobis nota, neminem ex illis acceptetis, quoniam Nos auctoritatem simul et informacionem dedimus venerabili domino Simoni doctori, factori nostro, quibus beneficia in nostra absencia vacatura conferat. Post felicem vero adventum nostrum in illam ecclesiam, si que vacaverint cum vestro consilio talibus conferemus, qui ipsi ecclesie imprimis et subinde nobis et eciam Vobis utiles erunt. Reliquum est, quod Vos tamquam fratres optime valere desideramus. Ex Buda feria quarta maioris ebdomade. 1500.

Lucas electus ecclesie
zagrabiensis, manu propria.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 91. nr. 27.

4.

Anno 1500, 29. maii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, Lucae episcopo zagrabiensi praecipit, ut ecclesiam cathedralem et domum episcopalem obstruat, novisque propugnaculis fortificet insumptis 10.000 flor., quos Oswaldus episcopus ultima voluntate ad hanc rem perscripsit.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris honorabilibus capitulo ecclesie zagrabiensis salutem et graciam. Expeditis jam tandem negociis nostrum et tocius regni commodum et utilatem concernentibus, remisimus ad illam ecclesiam zagrabiensem fidelem nostrum, reverendissimum in Christo patrem, dominum Lucam, electum eiusdem ecclesie, dominum et prelatum vetrum, cui inter alia negocia nostra expedienda injunximus, ut ecclesiam zagrabiensem diu, multumque neglectam, ac eciam palacium ac domum episcopalem reformare et restaurare debeat. Et ne tam solemnis ecclesia, cum tantis expensis ad laudem dei fundata per incursus Turcarum possit aliquando destrui, commisimus eidem domino Lucae, ut non solum prefatam ecclesiam et domum episcopalem reformet, sed destructo jam veteri castro, juxta predecessorum nostorum indulta, multis et aliis novis propugnaculis, meliori ordine, quo fieri poterit, fortificet. Ad que omnia, ut vos ipsi considerare poteritis, maximis sumptibus opus erit; fidelitati vestre harum serie precipimus et mandamus, quatenus statim, acceptis presentibus, illos decem mille florenos, quos reverendus quondam dominus Oswaldus episcopus illius ecclesie zagrabiensis ad prefatos labores testamentaliter legaverat*), sed et alias pecunias, que apud vos sunt vel alterum vestrum qualitercumque reposite sint, integre et sine aliquo defectu manibus prefati domini Luce assignare debeatis et teneanimi.**) Secus non facturi. Bude, feria sexta proxima post festum ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo.

Farlatti. Illir. Sacr. Tom. V. pag. 512.

---

*) *Quomodo Lucas episcopus commemoratam pecuniam eo consilio absumpserit, demonstrat:*

Registrum per nos Lucam episcopum factum super decem millibus flor. per condam dominum Oswaldum episcopum ad laborem ecclesie zagrabiensis legatis.

Item, ante adventum nostrum domini de capitulo ecclesie zagrabiensis ad labores ecclesie exposuerunt . . . . . . fl. Ic L

Item, iidem domini post adventum nostrum ad eosdem labores successive exposuerunt . . . . fl. I M

Item, dum Johannes custos ecclesie assignavit manibus nostris pecunias ad labores deputatos, connumerate sunt et reperte cum defectu . . . . fl. XII

Item, Andreas literatus, curialis noster zagrabiensis, habuit de manibus nostris et exposuit ad eosdem labores . . . . fl. I^{c} VIIII

1502.

Item, feria secunda post festum sancte Trinitatis per Andream doctorem, archidiaconum Kemlek et Paulum Roycha canonicos zagrabienses misimus capitulo pro continuandis ipsis laboribus . . . . fl. V^{c}

Item, in vigilia festi Bartholomei apostoli, cum nos personaliter expectabamus adventum reginalis Maiestatis, per magistrum Johannem chasmensem canonicum misimus ad sacristiam manibus dominorum presentandos. . . . . . fl. II^{c}

1503.

Item, feria sexta proxima ante festum beate Sophie per magistrum Matheum custodem et canonicum chasmensem misimus capitulo zagrabiensi . . . . fl. IIII^{M}

1504.

Item in festo conversionis beati Pauli apostoli nos ipsi assignavimus capitulo . . . . fl. I^{M} VIII^{c} XXVIIII

1505.

Item, circa festum ascensionis Domini pro emendis tribus centenariis stanni et sedecim libris auri pro organo zagrabiensi per magistrum Marcum fiendo, dedimus . . . . fl. LXXXV $\frac{1}{2}$

Item, in festo sancti Johannis ante portam latinam per venerabiles Albertum prepositum et Andream doctorem archidiaconum Bexin ecclesie nostre zagrabiensis misimus ex Chasma manibus dominorum de capitulo . . . . fl. II^{M} I^{c} XIIII $\frac{1}{2}$

Lucas episcopus ecclesie
zagrabiensis, manu propria.

**) *Quomodo pecunia ab Oswaldo et Luca episcopis ad ecclesiam cathedralem obstruendam perscripta sit absumpta, intelligitur ex epistola sequenti:*

Reverendi Domini et patres observantissimi, felicitatem et devotam mei, serviciorumque meorum commendacionem. Literas Dominacionum vestrarum reverendarum, 4 januarii, Zagrabia ad me datas, hodieque est 25 eiusdem, redditas accepi, in confesso est: me istius ecclesie commoda et utilitates quaslibet, volens lubensque ubilibet omnibus nervis, viribusque semper curasse ac promovisse, et nunc quoque si qua in racione commodaro illi possem, nihil profecto in me deesset, quin manibus pedibusque ad eam iuvandam, ornandamque accurrerem. De rebus, pecuniisque Oswaldi episcopi, pusillum est, quod ego sciam, biennio enim post decessum eius, Patavio, reverendissimo iam Luca episcopo cathedram episcopalem tenente, Zagrabiam redieram. Audieram tamen certo nec desunt hodie quoque

permulti, qui id cercius me agnoscant, Oswaldum episcopum florenos XII mille ad fabricam ecclesie istius legasse, et alios VII ad elevacionem duarum turrium, consummacionemque earum. Illos XII millia Lucam episcopum a Joanne Jalsyth custode, avunculo reverendissimi domini Broderici, et Andrea doctore de Iwanych, archidiacono cathedrali, exequutoribus Oswaldi episcopi extorsisse; quorum V millia in precium castelli Zwybowcz, capitulo chasmensi, per eum empti, egregio Balthasari Batthyany seniori tradiderat, alios vero VII millia in testudine sive boltha templi interne consumanda expenderat; alia item VII millia pro turribus elevandis legata, per reverendissimum dominum Thomam cardinalem ab eisdem exequutoribus clanculum, Luca iam ecclesie preside, adempta fuisse, propter quod custodem Lucas episcopus diucius in Gemlecz in carceribus vinctum tenuerat; quomodo autem illinc postea eliberatus fuerit, incompertum mihi est. Hec sunt, que ego de rebus Oswaldi episcopi auditu perceperim, et credo verissima omnia esse. De rebus vero reverendissimi domini Luce episcopi scio, ipsum aureos XVI millia Chasma, per manus Michaelis capellani sui, tunc custodis zagrabiensis, quadriennio prius quam moreretur, Zagrabiam, me tunc Chasme agente, reverendo domino Alberto de Kasw, tunc preposito maiori ibidem, pro tuta et fideli illorum conservacione misisse, adiecta condicione, quod si ei viventi rabie thurcica alio e Sclavonia migrandum foret, pecunie ille salve sibi essent et per prepositum redderentur; si vero fatis, penes ecclesiam concederet ad fabricam ecclesie (con)-verterentur. Sic eo interim morte ibidem praeoccupato, pecunie in manibus domini Alberti prepositi relicte fuere, que postea (ut audivi) per reverendissimum dominum Thomam cardinalem tanquam virum potentem et unicum ecclesie zagrabiensis gubernatorem, per serenissimum regem Wladislaum una cum toto iure patronatus illius deputatum litteris regiis quoque ad id emanatis, et preposito exhibitis, (ut tunc ferebatur), ab ipso preposito vi et potenter nomine gubernacionis huiusmodi intercepte et adempte unacum aliis quibusdam minoris summe rebus et pecuniis ecclesie fuere. Id ita factum esse vi scilicet et potenter, summam hanc totam ablatam extitisse, et a quo repetenda esset ex protestacione capituli zagrabiensis coram capitulo chasmensi tempore ablacionis eiusmodi solemniter facta, cuius exemplum ego superioribus annis vigore perceptoriarum regie Maiestatis exceperam, facile cuilibet innotescet. Quod in calce litterarum adiiciunt Dominationes vestre reverende me autore pecuniam proditam fuisse, scio neminem esse aut fuisse mortalium in hunc usque diem editum in lucem, neque in finem usque mundi nasciturum, qui id certe et intrepide asserere posset, me vel tradicioni huiusmodi interfuisse, vel ut fieret consensisse, moriturus ego quoque sum cum spe certa felicitatis eterne nanciscende, nunquam tamen confitebor coram deo vel hominibus in his omnibus vel in pilo culpabilem extitisse, tam propenso enim ac benevolentissimo animo semper erga istam ecclesiam affectus fui, ut maluissem regna potius, si quo pacto fieri potuisset, illi acquirere, ne dum parta iam et obtenta, ab ea contra iusiurandum divellere. Summa fido et indubitato testimonio comprobari poterit reverendissimum olim dominum Thomam cardinalem florenos VII millia ex bonis reverendissimi Oswaldi episcopi, ecclesie legatis, a domino Joanne Jalsyth olim custode zagrabiensi et Andrea doctore archidiacono cathedrali exequutoribus Oswaldi potenter extorsisse, item XVI millia et amplius ab reverendo olim domino Alberto Kasw preposito maiori zagrabiensi de bonis reverendissimi domini Luce episcopi, pro quibus omnibus omnia bona eius haereditaria, quae nunc apud magnificum dominum Petrum Erdewdy existunt, hypothecata sunt. Cum itaque haereditas trahat secum onera et hypothecas quas-

libet defuncti, agat reverendissimus dominus noster generosissimus pro bonis ecclessiae suae (huius?) violenter abstractis (ut par est et debet), contra haeredem et indubie ius sibi non abnegabitur. Poterunt autem Dominaciones vestrae reverendae in his omnibus testes esse fideles iuxta tenorem protestacionis praescriptae, non esset praeterea ab re, si eedem exciperent ex capitulo hoc nostro exemplum testamenti sive privilegii confirmati super bonis haereditariis isti capitulo zagrabiensi per reverendissimum olim cardinalem legatis, dum vivo facilius id factu esset, me decesso, forte difficilius. Zamabor quoque et Kemlek maius spectarent (ut norunt), ad capitulum istud, non esset inconsultum repetere. Testamentum, Oswaldi nunquam ego vidi, in propatulo tamen est, rem (flor) XII millia et VII millia per eum ad fabricam legatis sic ut prefatus sum, se (habere); testamentum vero Luce in quo de XVI millibus, nulla fit mentio, remanserat in manibus primorum eius exequutorum, egregiorum videlicet Balthasaris Batthyany senioris et Bernhardy de Thwrowcz, et cum his Dominaciones vestras reverendas felicissime in novo hoc anno et semper valere cupio. Strigonii 26 januarii 1540.

Dominationum Vestrarum

servitor Andreas, doctor, prepositus Strigoniensis.

(P. S.) Caeterum litem aliam nullam ego super rebus praescriptis motam cuipiam scio, preter quam, quod olim domini capitulares, nescio quo consilio, praetendentes per me pecunias per cardinalem ablatas ab haeredibus eiusdem repeti oportere, egerant mecum Bude in sede regiae Maiestatis et fuit definitum per Maiestatem suam, praesente domino Drobitele et domino Praschowczy ac Andrea Bwdor, quod ex quo capitulum zagrabiense fecerat protestacionem in capitulo chasmensi, a me sed a capitulo pecunias ademptas per cardinalem fuisse, quod quia capitulum volebat a Petro Erdewdy tanquam haerede cardinalis, illas requirere, nullam ad haec capitulum adversum me habebit actionem, sed deberet iuxta protestacionem agere capitulum cum prelato contra haeredem Petrum videlicet Erdewdy.

Act. Cap. ant. fasc. 101. nr. 20.

5.

Anno 1500, 2. junii. Budae.

Lucas, episcopus zagrabiensis, capitulo zagrabiensi mandat, ut Antonium de Andreis, regis capellanum, instituat praepositum ecclesiae cathedralis zagrabiensis.

Venerabiles fratres nostri, salutem. Quamvis aliis litteris nostris Vobis mandaveramus ne aliquem vigore gracie spectative seu qualicumque ex commissione infra adventum nostrum ad chanonicatum aut ad quamcumque dignitatem instalaretis; tamen vacante prepositura maiore eiusdem ecclesie nostre zagrabiensis ad colacionem serrenissimi regis nostri doctori Antonio de Andreis, capellano eiusdem, in prepositura supradicta consensum benignum prebuimus et assensum. Quare non obstantibus, ut supra, literis (et eciam) data commissione, eundem dominum Antonium seu procuratorem suum legittimum in antedictam preposituram et realem possessionem eius-

dem introducere et instalare debeatis et teneamini, ut ex litteris nostris patentibus clarius intelligere poteritis. Aliud non facturi. Ex Buda feria tercia proxima post festum Ascensionis. 1500.

Lucas electus ecclesie
zagrabiensis, manu propria.

(A tergo). Venerabilibus dominis capitulo ecclesie nostre zagrabiensis, fratribus charissimis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab Act. Cap. ant. fasc. 79. nr. 36.

6.

Anno 1500, 25. novembris. In Ivanić.

Lucas, episcopus zagrabiensis, capitulo mandat, ut fidem habeat homini cum ipsius mandatis misso.

Venerabiles fratres, nobis dilecti. Quia nos per honorabilem magistrum Anthonium canonicum vestrum in facto honorabilis magistri Georgii Barczay, archidiaconi de Vrbowcz, similiter concanonici vestri, nonnulla vobis intimavimus refferenda, cuius relatibus fidem velitis adhibere creditivam, atque suis immo pocius nostris peticionibus obtemperare. Ex curia nostra Iwanych in festo beate Katharine virginis et martiris. 1500.

Lucas episcopus
ecclesie zagrabiensis.

(A tergo). Venerabilibus fratribus nostris capitulo ecclesie nostre zagrabiensis, nobis in Christo sincere dilectis.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 83. nr. 23.

7.

Anno 1500, 3. decembris. In Ivanić.

Lucas, episcopus zagrabiensis, Stephano lectori confert canonicatum, quo Bartholomaeus, archidiaconus de Duboka et canonicus ecclesiae Albensis, in eius gratiam se abdicavit.

Venerabiles fratres nostri dilecti! Quia nos attentis serviciis et utilitate venerabilis magistri Stephani lectoris eiusdem ecclesie nostre, quibus ipse, uti testimonio plurium accepimus, illi ecclesie nostre hactenus attencius affuit et astitit, in futurum quoque eo magis adesse potest, canonicatum per venerabilem dominum Bartholomeum archidiaconum de Doboka et canonicum Transsilvane

ecclesie Albensis, per modum resignacionis in eundem magistrum Stephanum, pure et simpliciter in manus nostras facte, simulcum prebenda, utilitatibusque et obvencionibus eiusdem, eidem magistro Stephano, in eadem resignacione graciosum consensum prebendo, dedimus et de facto contulimus, eapropter rogamus fraternitates vestras et n chilominus committimus, quatinus amodo deinceps de omnibus proventibus et obvencionibus, pecuniis scilicet et porcis ac aliis ad prefatum lectoratum et canonicatum suos spectantibus, integraliter et cum effectu respondere, et eosdem sibi ad plenum assignare debeatis et teneamini. Ex curia nostra Ivanich in profesto beate Barbare virginis et martiris. 1500.

Rogamus vos tanquam fratres charissimos, ut iam tandem relinquatis illam deo displicentem ac hominibus detestandam abusionem, et restituatis proventus novis canonicis et eciam huic novissimo, tam de porcis quam de aliis rebus. Iste namque successit in beneficium hominis viventis, qui si presens esset, proventus sui negari non possent, nec igitur huic negari debent, quoniam alioquin non ipse sed nos, qui eum creavimus, per Vos contempni videremur, quod a vobis alienum omnino esse debet.

Lucas episcopus ecclesie
zagrabiensis, manu propria.

(A tergo). Venerabilibus dominis capitulo ecclessie nostre zagrabiensis, fratribus nostris sincere dilectis.

Originale in charta, vestigium sigilli a tergo In archiv. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 9.

8.

Anno 1501, 12. junii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex communitati civitatis montis Grecensis nuntiat ad munitionem civitatis restituendam 32 flor. a se esse assignatos, qui per tres annos ex regia tricesima zagrabiensi sint solvendi.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod nos cum ad supplicacionem fidelis nostri illustris Johannis Coruini, Oppauie et Lypthouie ducis ac regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie bani, per eum pro parte universorum civium et incolarum civitatis eiusdem Montisgrecensis Maiestati nostre propterea factam; tum vero et precipue ut civitas ipsa, que satis ruinosa et depopulata esse fertur, pro nostra ac regni nostri, sed et parcium illarum utilitate et incremento, numero et opibus adaugeri et decorari possit, eidem civitati conseuqenterque universis

populis et incolis eiusdem ex tricesima nostra illius loci, quam videlicet iidem cives ibidem de rebus et mercibus eorum solvere habent, infra trium annorum spacia a data presencium computando, quottannis triginta duos florenos defalcandos et relaxandos, ipsisque civibus dandos et deputandos duximus, immo defalcamus ac relaxamus, damusque et deputamus presencium per vigorem. Quocirca vobis, fidelibus nostris, egregiis tricesimatoribus prescripti loci, presentibus scilicet et futuris, presentes visuris, harum serie firmissime committimus et mandanus, quatenus prefatis civibus et incolis dicte civitatis Montisgrecensis ex tricesima eorum, quam iidem, ut prefertur de rebus eorum solvere habent, singulis annis infra tempus premissum, singulos triginta duos florenos relaxare ac ad nostram racionem defalcare, illosque eisdem dare et concedere modis omnibus debeatis, neque propterea ipsos in personis aut rebus eorum quovis pacto impedire seu turbare presumatis nec sitis ausi modo aliquali. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Darum Bude sabbato proximo post festum sacratissimi corporis Christi. Anno domini millesimo quingentesimo primo. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno undecimo, Bohemie vero tricesimo primo.

Relacio magnifici domini Johannis Bornemyza thezaurarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In. arch. lib reg. civ. zagrab.

9.

Anno 1501, 20. augusti. Varasdini.

Johannes Corvinus, dux et banus, Stephano canonico lectori interdicit, ne judicet de lite, quae inter cives et Michaelem, Petrum, Valentinum, Dominicumque Perović agatur, jubetque, ut arbitrium eius rei rejiciatur ad civitatis tribunal.

Johannes Coruinus Oppauie, Lipthouieque dux ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie banus etc. Vobis venerabili domino Stephano lectori, canonico et vicario ecclesie zagrabiensis, salutem. Expositum est nobis pro parte circumspectorum Michaelis, Petri corigiatorum, ac Valentini generis condam Elye, similiter corigiatoris, civium civitatis nostre Montisgrecensis, executorum testamenti eiusdem condam Elye, quomodo ipsos circumspectus Dominicus Perowych racione cuiusdam domuncule seu bolte, in qua ipsa ars corigialis solet laborari, eos vestri in presenciam convenisset in causam, exindeque eosdem per vos gravari pretenderet in preiudicium ipsorum manifestum. Cum autem ipse Dominicus Perowych obtentam notam

et corruptelam in dicta civitate commissam non tantum domunculam illam, verum et totam domum, ubi eadem domuncula sita est, amiserit, nullamve jurisdictionem per certos transactos annos in eadem habuerit, sed in manu et potestate nostra fuerit, nosque de nostris manibus dicto condam Elye dederimus; igitur rogamus vos harum serie diligenter quatenus a prosecucione dicte cause, sic ut premittitur, per ipsum Dominicum mote et uti ex racionibus premissis cognoscere poteritis non vestrum ecclesiasticum sed seculare judicium concernentis, cessare neque vos intromittere ad ea, que nostrum concernunt officium, velitis; si enim quitquam accionis dictus Dominicus contra prefatos in causam attractos se habere sperat, id in presencia judicis et juratorum civium dicte civitatis nostre requirat, ubi sibi justicia non deerit. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Warasdini in festo beati regis Stephani. Anno domini millesimo quingentesimo primo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

10.

Anno 1501, 8. septembris. Časmae.

Lucas, episcopus zagrabiensis, proventus praepositi zagrabiensis a capitulo zagrab. sequestratos constituit ei esse restituendos.

Venerabiles domini, fratres nostri carissimi! Quamvis Nos superioribus diebus vobis scripserimus, mandaverimusque, ut proventus domini prepositi vestri maioris pro festo beati Laurencii martiris proxime preterito provenire debendos, inter vos propter ipsius, tunc preter nostram licenciam, nostrumque velle, absenciam, divideretis, eidemque proventus solitos dare nolletis (con)tra nostram voluntatem; tamen quia ipse dominus prepositus nunc ad nos tanquam filius vere obediens rediit, nosque pro suo vero pastore humiliter recognoscens ..... in ecclesia nostra residere proponens; ideo rogamus Vos tamquam fratres (nostros carissimos) quatenus huismodi proventus .... vestris paratis et repositis pro certa necessitate ecclesie pecuniis, nostri ..... refundatis, et in posterum de universis suis proventibus plenarie (eidem satisfaciatis). Item etiam triticum, quod pro sua porcione cessisset hactenus (et quod) eidem negatum est integre refundatis, ne ex hoc et ipse dominus prepositus . . . proventibus turbetur. Ex pallacio nostro chasmensi in festo nativitatis beate virginis Marie 1511.

(Lucas) episcopus ecclesie zagrabiensis
(Pres)encie regie locumtenens.

(A tergo). Venerabilibus dominis capitulo ecclesie zagrabiensis, fratribus nostris carissimis.

Originale in charta, attritum valde, a tergo vestigium sigilli. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 92. nr. 54.

11.

Anno 1501, mense octobri. Crisii.

Quaestione constituta, esse cognitum Andream Budor nobilem Zagrabiae degentem a Blasio Arky, nobile stubicensi, profecto contumeliis affectum paeneque concisum judices nobilium civitatis Crisiensis nuntiant.

Nos Petrus Bochkay de Razynakerezthwr et Balthasar de Alap vicebani et comites ac judices nobilium comitatus crisiensis. Memorie commendamus, quod cum nos ad instanciam et legittimam peticionem nobilis Andree Bwdor de Bwdrowcz, Demetrium de Mylethyncz unum ex nobis scilicet judicem nobilium ad infrascriptam inquisicionem faciendam de sede nostra judiciaria legittime destinassemus; tandem idem exinde ad nos reversus nobis retulit eo modo: quomodo ipse ab omnibus, quibus decuisset et licuisset palam et oculte diligenter inquirendo, talem de infrascriptis scivisset certitudinis veritatem: quod cum circa festum beati Luce evangeliste, proxime preteritum, idem exponens unacum aliis nobilibus huius regni Sclavonie sed et stipendiariis eorundem ad exercituandum contra sevissimos Turcos crucis Christi immanes hostes versus Zagrabiam proficisci decrevisset et dum idem exponens simul cum aliis gentibus et eisdem nobilibus ac stipendiariis eorundem ad civitatem zagrabiensem pervenisset et ad hospicium nostrum, videlicet Petri Bochkay dicti regni Sclavonie vicebani, consequenterque erga nos scilicet Petrum pro certis suis negociis expediendis accessisset, tunc nobilis Blasius Arky de Zthobycza, nescitur unde motus, armatis manibus in eundem exponentem irruisset, ibique eundem verbis illicitis et vituperiosis ac inhonestis pertractasset, et nisi eidem exponenti auxilium certorum proborum et nobilium virorum eotunc ibidem in hospicio nostro videlicet Petri Bochkay existencium affuisset, gladio seu biccello evaginato eundem nece miserabili interimisset potencia mediante; eo non contentus, idem Blasius Arky eundem exponentem in eo, ut si ipse racione huiusmodi actuum suorum eundem in litem seu causam trahere vel convenire niteretur, extunc eidem exponenti mortem similitudinariam, sicuti condam nobili Francisco de Rawen factam esset, inferre vellet, minatus fuisset, potencia mediante, in preiudicium et periculum

prefati exponentis manifestum. Datum Crisii quarto die diei inquisicionis prenotate. Anno domini millesimo quingentesimo primo.

Originale in charta. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor merid.

12.

Anno 1501.

Commemorantur omnes parochi zagrabienses illius temporis.

Thomas plebanus s. Emerici in area capitulari zagrabiensi. — Dominus Martinus plebanus de monte Grecensi, cum tribus capellanis suis. — Magister Gregorius plebanus s. Johannis; Nicolaus, Anthonius, Georgius, Johannes, Michael, altariste ibidem. — Vrbanus, rector hospitalis. — Franciscus, plebanus s. Anthonii de vico Latinorum. — Petrus, plebanus s. Margarethe.

Act. Cap. ant. fasc. 67 nr. 6. »Registrum plebanorum, altaristarum ac ceterorum presbyterorum diecesis zagrabiensis«. Starine IV. pag. 209.

13.

Anno 1502, 10. januarii. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis montis Grecensis Helena morte Blasii freniparis viduata domum suam cum fundo aedificiisque et Anna hortum suum in territorio civitatis situm Mathaeo Sever carnifici vendunt.

Nos Johannes, filius Anthonii, judex, Hans, Valentinus, Michael, Martinus, Blasius, Petrus, Johannes et Fabianus jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis: quod provida mulier Jelka vocata, consors vero legittima Blasii freniparis alias concivis nostri, coram nobis personaliter constituta oraculo vive vocis sue sponte confessa est in hunc modum: ut ipsa quandam domum suam totalem simul cum fundo et edificiis lignei operis in dicta civitate inter domos providi viri Pauli Igercz ab una videlicet septemtrionali ab altera vero parte scilicet meridionali heredum seu successorum condam Petri Berczkoych sitam, habitam et existentem, unam in toto curiam ad usum dicte civitatis in se continentem, ipsam videlicet Jelkam mulierem a viro provido, condam Marco Kranecz titulo empcionis concernentem, prout hoc pretacta mulier Jelka vocata cum sufficienti et fidedigno testimonio clare et seriose comprobavit, simul cum omnibus eiusdem domus et fundi, necnon curie et hedificiorum, unius, ut dicitur curie,

utilitatibus, fructuositatibus et pertinenciis universis circumspecto et provido viro Matheo carnifici de Dumbro, Zeuer dicto, uti iam novo concivi nostro ac per eum suis heredibus pro quinque et medio florenis auri puri et iusti ponderis per eundem Matheum eidem mulieri Elene, sicut ipsamet nobis retulit, iam persoluti vendidisset, ymmo vendidit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam. Demum vero provida et honesta domina Anna, relicta condam Pauli litterati, alias senioris judicis et concivis nostri, astans personaliter coram nobis similiter sponte confessa est: qualiter ipsa quemdam ortum suum in territorio nostro seu civitatis predicte inter ortos heredum seu successorum condam Johannis Soldinarych, olim senioris judicis et concivis nostri ab una videlicet septemtrionali, ab altera vero partibus scilicet meridionali similiter heredum seu successorum condam Georgii Vythkoych, similiter olim senioris judicis et concivis nostri, a parte vero orientali usque fluvium Medwednycza, ipsam scilicet dominam Annam mulierem a prefato condam Paulo litterato, marito suo legittimo, post obitum eiusdem iuxta antiquam et approbatam consvetudinem jure successorio concernentem, simul cum omnibus eiusdem orti utilitatibus, usibus, juribus et pertinenciis universis prefato Matheo carnifici ac per eum suis heredibus pro uno et medio floreno auri puri et iusti ponderis per eundem Matheum eidem domine Anne, sicut ipsamet nobis retulit, iam persolutis, vendidisset, ymmo vendidit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum ac iuxta condicionem civitatis prenominate ab antiquo approbatam quomodocumque voluerit disponendum. In cuius rei memoriam atque testimonium, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras sub sigillo nostro communi roboratas duximus concedendas. Datum feria secunda proxima in festo sancti Pauli primi Heremite. Anno domini millesimo quingentesimo secundo.

Originale in membrana. Impressi sigilli nullum adest vestigium. In archiv. inclit. Accad. Scient. Slavor. merid.

14.

Anno 1502, 23. februarii. Budae.

Vladislaus rex in urgenti publica regni necessitate a Luca episcopo zagrabiensi et capitulo de illis pecuniis, quas Osvaldus quondam episcopus zagrabiensis pro ordinariis missis perpetuis pro anima sua in ecclesia zagrabiensi reposuerat, 2000 flor. mutuo accepit, obligans se verbo regio, quod de pecuniis a Dominio Veneto

vigore confoederationis ad festum s. Michaelis deponendis solvet, deditque obligatoriam manu propria scriptam. Budae in vigilia s. Mathiae.

Marcelović Georg. Regesta Diplomat. aliorumque Documentorum. MSC. in bibliotheca archidioecesis zagrab.

15.

Anno 1502, 3. martii. Časmae.

Cantoratum et canonicatum ecclesiae zagrab. Lucas episcopus Seraphino, fratri suo, confert.

Nos Lucas dei et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie zagrabiensis, personalis presencie regie locumtenens etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nos consideratis vita, virtute, morum honestate, aliarumque virtutum multiplicium indiciis venerabilis domini Seraphini prepositi minoris et canonici ecclesie chanadiensis, fratris nostri carnalis, quibus apud nos fide digno meruit testimonio commendari, volentes ipsum nostro prosequi favore congruenti, eidem tamquam persone idonee et bene merite, cantoratum, canonicatum et prebendam in ecclesia nostra zagrabiensi per puram et simplicem resignacionem ac liberam et spontaneam cessionem venerabilis domini Mathie, eiusdem cantoratus, canonicatus et prebende ultimi, veri et immediati possessoris nunc factam, de jure et de facto vacantem, simul cum domo ac universis eorundem cantoratus, canonicatus et prebende proventibus, jurispatronatus nostri ac ordinarii auctoritatibus, duximus dandas, donandas et conferendas ac eidem de eisdem providendas pleno jure, immo damus, donamus et conferimus ac providemus presencium per vigorem. Quocirca vobis honorabilibus fratribus nostris preposito, lectori et custodi, ceterisque canonicis dicte ecclesie nostre zagrabiensis harum serie in virtute sancte obediencie firmiter precipientes mandamus, quatenus acceptis presentibus prefatum dominum Seraphinum vel eius legittimum procuratorem nomine suo et neminem alium ad realem, corporalemque et pacificam possessionem dictorum cantoratus, canonicatus et prebende dicte ecclesie nostre zagrabiensis recipiatis, stallo sibi in choro et voce in capitulo cum omni juris plenitudine assignatis; de universis quoque proventibus, obvencionibus et emolumentis eorundem cantoratus, canonicatus et prebende eidem domino Seraphino vel dicto suo procuratori respondere et per hos, quorum interest seu intererit, responderi facere debeatis et teneamini locis debitis et temporibus semper opportunis. Secus nullo modo

facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in palacio nostro chasmensi feria quinta proxima post dominicam Oculi. Anno domini millesimo quingentesimo secundo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 10.

16.

Anno 1502, 15. novembris.

Andreae Krajačić legatum praebendariis ecclesiae cathedralis zagrabiensis testamento adscriptum.

In nomine domini. Amen. Anno eiusdem millesimo quingentesimo secundo, feria tercia proxima post festum beati Briccii confessoris. In honesta domo nobilitari nobilis Blasii de Progowcz, sororii videlicet mei, ego Andreas de Kamarya, natus condam nobilis Johannis Crayachych de eadem, jacens in lecto gravis infirmitatis mee, licet eger corpore mente tamen per omnia sanus, de bonis meis, mihi a deo datis, condo et facio tale testamentum. Primo, animam meam commendo deo creatori meo, corpus vero terre in sacro loco sepeliendum. Item omnium rerum in registro presentibus incluso conscriptarum, puram medietatem et totaliter lego dominis prebendariis chori ecclesie zagrabiensis, ut iidem pro anima mea et predecessorum, parentum videlicet meorum, missas et devotas alias oraciones facere debeant. Quas scilicet res apud relictam condam Nicolai baccalarii de prescripta Kamarya, nunc verò consortem cuiusdam Mathia vocati, requirere habebunt, quoniam ipse res post mortem prefati patris nostri inter nos usque in hodiernum diem fuerunt indivise; de quibusquidem rebus ad sepissimas peticiones meas, eadem domina glos mea cum dicto viro suo nunquam mihi porcionem dare curarunt et neque curant etiam in presenciarum. Similiter et porcionem meam possesionariam in eadem Kamarya et pertinenciis eius habitam, hactenus potencialiter possederunt et possident in presenti, de qua eciam post mortem fratris mei minimum quadrantem non dederunt, cum immo pre nimiis minis dicti Mathia nec ausus fui illac accedere et jam sunt post mortem dicti fratris mei certi anni elapsi. Igitur si juxta arbitrium proborum a tanto tempore de percepcione fructuum dicte porcionis possessionarie aliquid me concernerit, illud eisdem lego dominis prebendariis prescriptis. Presentibus ibidem honorabili Dominico plebano in dicta Progowcz, confessore pro tunc meo et scriptore presencium, necnon

nobilibus dominis Blasio de dicta Progowz, sororio videlicet meo ac domina Margaretha conthorali eiusdem, sorore videlicet mea carnali et providis Johanne Brysych, Anthonio Jantholych dicto, Gregorio Ferfrych dicto, Valentino Kezerych, Jelka uxore Gregorii, Jèlena et Agnethe coniuge Nicolai Ztrwgar in dicta Progowcz commorantibus, aliisque quam pluribus ad premissa vocatis et requisitis. Anno, die et loco, quibus supra. — Item ad execucionem premissorum dictos dominum Blasium et dominam Margaretham in maiori non impedio, quam quod solum presentes ad manus dictorum dominorum prebendariorum dare debeant, eosdemque dominos prebendarios constituo executores in premissis.

(Indorsatum:) Item cum et quando nobilis magister Nicolaus Crayachych baccalarius de Kamarya ab hac vita migravit, eotunc fuimus sine divisione et habuimus de rebus: primo, equos sellatos quinque, equos vero aratrum trahentes VIII, peccora bene in numero ad XXVIII, porcos cum scrophis simul ad LXXXVIII, fruges ad capecias CCC. Item ad vinum emendum dati erant floreni LX, vasa vini III, ciphi argentei IIII, coclearia argentea XIII. Agnus dei et cruces parve ad conservandas reliquias de argento VII, sube II ventrine cooperte cum chemeleth, tercia eciam de chemeleth, subducta pellibus mardurinis, quarta suba dorsina. Item toga de scarleth I. Item suppellectilia wlgo poplon de thaphota nova II. et de bysso II. Tapetha II, scutelle plumbee XII, disci plumbei XII. Item baltheus cum argento dispositus, quem hwzarones solent ferre, valens flor. XII. Item clenodia domus omnia et singula. Item ab illo anno, quo dictus baccalarius obiit, nullum proventum de bonis meis in Kamarya et pertinenciis eiusdem habitis recepi, immo nec ausus fui ad illas partes ire propter minas Mathie viri scilicet glotis mee. Item eciam de Rogozdna quantum precium cum agricultura acquirere potuissem potencialiter recepit ut et hoc anno circa XL cubulos recepit potencia mediante.

Transumpta, auscultata et collationata per me Johannem Benedicti de Pades, clericum zagrabiensis diocesis, sacra imperiali auctoritate notarium publicum et concordat cum suo originali per omnia.

Originale in charta simplici. In archiv. honorab. colleg. Praebend. eccl. zagrab.

17.

Anno 1503, 13. martii. Časmae.

Matheus Horvat Gjurišić testatur Lucam, episcopum zagrabiensem, 2479 flor. a Osvaldo episcopo ad ecclesiam cathedralem restituendam legatos, jussu regis sibi numerasse eaque conditione, ut pecunia ad castrum Jajce conservandum adhiberetur.

Ego Matheus Horwath Gywrysyth, aulicus regius, fateor et recognosco per presentes, quod iam bina vice missus sum per regiam Maiestatem ad reverendissimum dominum Lucam episcopum ecclesie

zagrabiensis pro levandis certis pecuniis condam reverendissimi domini Oswaldi episcopi eiusdem ecclesie zagrabiensis, per eundem ad ordinacionem perpetuarum missarum relictis, a quoquidem domino Luca episcopo prima vice quadringentos et septuaginta novem florenos; secunda vero vice dua millia flor. ad conservacionem castri Jaycza integre et sine omni defectu levavi. Nec aliter ipse dominus Lucas episcopus pecunias ipsas manibus meis assignavit, nisi prius promisissem, quod pecunie ipse ad conservacionem castri Jaycza et non alias exponentur. In cuius rei testimonium presentes litteras meas sigillo meo consignavi. Datum Chasme feria secunda proxima post festum beati Gregorii pape. Anno domini millesimo quingentesimo tercio.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 92. nr. 37.

18.

Anno 1503, 23. aprilis. Zagrabiae.

Conventum cum praebendariis ecclesiae cathedralis factum de missa »Assumpcionis Mariae« singulis diebus continuanda annuis 25 fl.

Anno domini 1503. cum Prebendariis facta est conventio pro missa Assumpcionis Marie virginis gloriose super altari per reverendissimum dominum Lucam, dominum et prelatum nostrum graciosissimum, in sanctuario a plaga meridionali de novo fundato, singulis diebus continuanda sub magna missa usque revolucionem anni, pro florenis viginti quinque in duobus terminis eisdem solvendis. Pro qua missa per antefatum reverendissimum dominum Lucam empta est Bude una domus acialis in area s. Nicolai confessoris pro florenis mille quadringentis; quamquidem missam ceperunt continuare iidem Prebendarii in festo b. Alberti martiris, circa finem mensis aprilis.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 101. nr. 10.

19.

Anno 1503, 26. aprilis. Zagrabiae.

Tertia die s. Georgii dat inquisitionem judex nobilium contra Joannem Posegay de Egudoucz tricesimatorem zagrabiensem quod anno 1501 circa ss. corporis Christi ex cellario coloni capitularis Bedek in Luka in promontorio Vrabcha unum vas abduxisset vini. — Vicebani et comites Bernardus de Turocz et Balthasar de Alap.

Marcelović. Regesta, ut supra.

20.

Anno 1503, 3. junii. Budae.

Johannes Corvinus, dux et banus, communitatem civitatis montis Grecensis vehementer vituperat in eo, quod Jarun et Rodeš, capituli possessionibus, vim intulit.

Circumspecti nobis dilecti. Querimonias venerabilium dominorum de capitulo ecclesie zagrabiensis accepimus, quomodo vos non curato mandato nostro pridem in recessu nostro de illa civitate nostra vobis dato, quadam temeritate ducti, manibus armatis insurrexissetis et novas metas erexissetis, prout vestre placuisset voluntati, ac quendam jobagionem cum filio suo in via publica et libera cum curru proficiscentem dire et acriter verberassetis et incarcerassetis, immo, quod pessimum esse dicitur, in possessionibus ipsorum dominorum Jarun et Rodes duas domos ignis voragine comburri fecissetis; que res nobis vehementer displicuit. Cum tamen et vos ipsi pensare poteritis penam, quam incendiarii domorum incurrere debeant et signanter tales querelas nunc, dum cum ceteris dominis apud regiam Maiestatem sumus, ad nos mittere non debuissetis; ideo vobis harum serie firmissime committimus, aliud habere nolentes, quatenus statim visis presentibus terras et fenilia dictorum dominorum per vos occupata eisdem remittere et ab erreccione metarum predictarum supersedere, nisi in hiis, que hactenus possedistis pacifice manere debeatis et teneamini, ne de cetero nobis pro hac re querele porrigantur. Nos autem cetera, dum deo dante illic constituemur, inter vos et ipsos dominos prout et prius vobis diximus, revideri faciemus; secus igitur non facturi. Datum Bude in profesto Penthecostes. Anno domini millesimo quingentesimo tercio.

Johannes Coruinus, dux, banus etc.

(A tergo). Circumspectis judici, juratis, ceterisque civibus civitatis nostre montis Grecensis, nobis dilectis.

Originale in charta. A tergo vestigium sigilli. In arch. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10 nr 25.

21.

Anno 1503, 18. junii. Zagrabiae.

Andreas canonicus et vicarius episcopi zagrab., parochis quibusdam praecipit, ut legatum a Gregorio parocho gragenensi praebendariis testamento ascriptum exigant.

Andreas arcium, decretorum et sacre theologie doctor, cantor canonicus et vicarius ecclesie zagrabiensis. Discrecionibus vestris in virtute salutaris obediencie et sub excommunicacionis pena firmiter

precipientes mandamus, quatenus habitis presentibus Anthonium de Bradna et Gregorium, omnium sanctorum, ecclesiarum plebanos, personaliter accedatis, ipsosque ad instanciam dominorum prebendariorum chori eiusdem ecclesie zagrabiensis, racione detencionis certorum debitorum testamentalium per condam discretum dominum Gregorium plebanum de Gragena legatorum, et per eosdem plebanos tanquam executores suos exigi et eisdem dominis prebendariis assignari commissorum et non assignatorum, ad nonum diem a die execucionis presencium immediate computando, nostram peremptorie citetis in presenciam, eisdem dominis prebendariis in jure responsuros, et superinde juris equitatem recepturos. Quos novem dies ipsis pro primo, secundo, tercio, peremtorioque et ultimo, monicione canonica premissa, assignantes prefigatis. Et post hec execucionis vestre seriem in termino assignato nobis conscienciose rescribatis, presentes in specie remittendo. Datum Zagrabie in octava sancte et individue Trinitatis. Anno domini millesimo quingentesimo tercio.

(A tergo). Discretis dominis N. de Cherzweczzenthpeter, N. de Crisio, N. de Gragena et N. de Powsahegh, ecclesiarum plebanis, nobis in Christo sincere dilectis. Citacio peremptoria.

(Testimonium executionis a tergo): Secundum mandatum citati sunt in festo sancti Johannis baptiste ad feriam secundam post festum visitacionis Marie per nos plebanos presentibus intrascriptos.

Originale in charta. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. honor. colleg. Praebendar.

22.

Anno 1503, 20. augusti. Zagrabiae.

Johannes Sovan, tricesimator, telonium capituli conducit pollicetur que se in telonio exigendo nova non allaturum.

Ego Johannes Sowan Pastor de Florencia, tricesimator et inhabitator civitatis Montisgrecensis, fateor per hec manus mee subscripcione et fide mediante mea christiana polliceor, quod in facto tributi seu thelonii zagrabiensis mihi per venerabiles dominos capitulum zagrabiense pro CC. flor. pro paratis pecuniis in arendam infra unius anni revolucionem dati et locati, nullas novitates et adinvenciones inconsvetas incipiam nec innovare faciam seu procurabo, quin pocius illas inconsvetas tributi exacciones, quas jam fere a tribus annis innovarunt contra preiudicium ipsius capituli, reformare, emendare et integrare, recuperareque volo ac eciam exaccionem ipsius tributi seu thelonii iuxta consvetudinem et laudabiles eiusdem

ecclesie constituciones, antiquitus observatas, prosequar et prosequi faciam et spondeo. Datum in monte Grecensi in festo beati regis Stephani. Anno domini millesimo quingentesimo tercio.

Io Giovanni Pastoir da Firencie, abitante
in Zagrabia mano propria aiscrito.

Originale in charta. In margine inferiori impress. anul. sigill. In arch. ven. Capit zagrab. Act. Cap ant. fasc. 10 nr. 51.

23.

Anno 1503, 23. Augusti. In Zenthmikloš.

A Johanne Punck et Nicolao Osel legatus Zagrabiam mittitur, qui cum praebendariis agat, quomodo legatum Gregorii parochi gragenensis quam primum iis expendatur.

Honorabilis domine, fautorque nobis honorande. Quia prout nuperrime cum mutuo fuimus in facto testamenti discreti condam domini Gregorii, olim plebani nostri, concluseramus nos ad festum beati Bartholomei apostoli proxime venturum adire Vos Zagrabiam, nullo modo possumus, eo quod sub pena infidelitatis nobis in dicta crisiensi in convencione universitatis nobilium interesse debebimus, propterea deputavimus ad Vos hos nobiles: Johannem literatum et Georgium fabrum, fratres nostros, de nostra mente informatos, rogantes Dominacionem vestram, uti dominum et amicum nostrum, quatenus ea, que iidem latores presencium nostro nomine vobis referrent et credere et in facto predicti testamenti dicti condam domini Gregorii, cum eisdem una talem ordinem et finem concludere velitis, prout secundum deum et eius justiciam, vobis melius rectiusque videbitur, ut nec Vos ea, que non sunt debenda petatis, neque nos quoque ea, que vera debita essent, denegemus. Valete feliciter. Ex Gragenna Zenthmiklos, feria quarta proxima post festum beati regis Stephani. 1503.

Johannes Pwnek de Petrowcz
et Nicolaus Osel de Jarno.

(A tergo). Honorabili domino Matheo, decano dominorum prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis, domino, fautorique nobis honorando.

Originale in charta A tergo impressum est sigillum. In archiv honor. colleg. Praebend.

24.

Anno 1504, 1. martii. In villa Marinci.

Legatum Margarethae nobilis de Mikčevac ecclesiae parochiali s. Marci et monasterio Remetensi ascriptum.

ⰂⰀ ⰻⰿⰵ ⱁⱌⰰ ⰻ ⱄⱀⰰ ⰻ ⰴⱈⰰ ⱄⱅⰰ. ⰰⰿⰵⱀ. ⰾⰵⱅ' ⰳⱀⰻⱈ' ⱍ. ⱇ. ⰳ. ⱅⰵⱍⰰⱎⰵ, ⰿⰻⱄⰵⱌⰰ ⰿⰰⱃⱍⰰ ⱂⱃⰲⰻ ⰴⰰⱀ', ⰱⰻ ⱅⰰ ⱅⰰⱎⱅⰰⰿⰵⱀⱅ' ⱂⰻⱄⰰⱀ'. Ⰰ ⰳⱁⱄ'ⱂⰰ ⰿⰰⱃⰳⰻⱅⰰ ⰱⱆⰴⱆⱋⰵⰳⰰ ⰽⱀⰵⰸⰰ ⰱⱁⰾⱅⰻⱎⰰⱃⰰ ⰿⰻⰽⱍⰵⰲⱍⰽⰻⰳⰰ, ⰱⱆⰴⱆⱋⰻ ⰿⰰⰾⰵ ⰿⱁⱋⰻ ⰰ ⰴⱁⰱⱃⰵ ⱂⰰⰿⰵⱅⰻ ⱆⱍⰻⱀⰻⱈ' ⱅⰰⱎⱅⰰⰿⰵⱀⱅ' ⰻⰸ' ⰿⱁⰳⰰ ⰱⰾⰰⰳⰰ ⰴⱃⰰⰳⰰ. ⱀⰰⰻⱂⱃⰲⱁ ⱁⱄⱅⰰⰲⰾⰰⰿ' ⱌⱃⰽⰲⰻ ⱄⱅⰻⰳⰰ ⰿⰰⱃⰽⰰ. ⰲ. ⰸⰾⰰⱅⰻⱈ' ⰲ ⰽⰵⱅⰻⱈ'; ⱂⱅⰻⰴⰰⱀⱍⱎⱍ. ⰴ. ⰸⰾⰰⱅⰰ ⰸⰰ ⰿⰰⱎⰵ ⰻⰸ' ⱂⰰⱃⱅ', ⰽⰵ ⱄⰰ ⱂⱃⰻ ⰿⱁⰵⰿ' ⱄⰻⱀⰰ, ⰽⰵ ⰵ ⱀⰰ ⱄⱆⰴⰻⱂ ⰲⰵⱃⰻ ⰲⱁⰵⰻ; ⱁⱄⱅⰰⰲⰾⰰⰿ' ⱄⰲⰵⱅⰻⰻ ⰿⰰⱃⰻⰻ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻⰿ' ⰲ ⱃⰵⰿⰵⱅⰵ ⰲⰻⱄ' ⰿⰰⱃⰻⱀ'ⱌⰵ ⱄ'ⰸⰵⰿⰾⰻⰿ', ⰸ ⰲⱁⰴⰰⰿ', ⰸ ⰾⰻⰸⰰⰿ', ⰽⰰ ⱀⰻ ⱃⰰⰸ'ⰴⰻⰾⰵⱀⰰ ⰸ ⱂⰰⰾⰾⰻⱎⰵⰲⱌⰻ, ⰸⰰ ⱀⰻⰵⰴⱀⰵ ⱂⰻⱀⰵⰸⰻ ⱀⰵⰳⱁ ⰸⰰ ⰲⰵⰽⰻⰲⰵⱍⱀⰵ ⰿⰵⱎⰵ.

ⰂⰀ ⱅⰰⱎⱅⰰⰿⰵⱀⱅ' ⱂⰻⱄⰰⱀ ⰲ ⰿⰰⱃⰻⱀⱌⰻⱈ', ⰲ ⰴⱁⰿⰻ ⰳⱁⱄⱂⰵ ⰿⰰⱃⰳⰻⱅⰵ ⱂⱃⰵⰴ' ⰴ(ⱁⰱⱃⰻ)ⰿⰻ ⰿ(ⱆⰶ)ⰿⰻ ⰻ ⱂⱃⰵⰴ' ⱎⰻⰿⰰⱀⰻⰿ ⰱⰵⱍⰻⱋⰵⰿ ⰻ ⱂⱃⰵⰴ' ⰲⰰⰾⰵⱀⱅⰻⰿ ⱍⰲⱃⰻⰾⱁⰲⰻⱋⰵⰿ.

(A tergo). Andreas arcium, decretorum et sacre theologie doctor, cantor, canonicus et vicarius ecclesie zagrabiensis in spiritualibus premissam nemine contradicente hanc testamentariam disposicionem confirmo. — Bernardus Petri de Modrussio, notarius.

Originale in charta in arch. regnicolari, nunc Pestinum ablatum. Act. mon. Remethe. Fasc. IV. nr. 7. — I. Kukuljević. Acta croatica. pag. 185, 186.

Approbatio huius testamenti. Nos Andreas archidiaconus, artium decretorum et sacre theologie doctor, cantor, canonicus et vicarius ecclesie zagrabiensis in spiritualibus, causarumque auditor generalis. Memorie commendamus per presentes, quod nos presens testamentum, quondam nobilis domine Margarethe, relicte nobilis quondam domini Balthasaris de Mikchowecz nobis patenter exhibitum et ad confirmandum presentatum perlegimus, perlectumque approbavimus et antequam ad confirmacionem ejusdem processissemus universis contradictoribus suis, si qui forte in diocesi zagrabiensi, aut alias ubicunque fuissent, per edictum publicum in valvis predicte ecclesie zagrabiensis affixum publicari et insinuari fecimus, terminoque huiusmodi adveniente et nullo penitus contradictore apparente, idem testamentum quoad omnes eius articulos, legaciones, clausulas et puncta approbavimus, ratificavimus et confirmavimus, immo probamus, ratificamus et auctoritate ordinaria confirmamus sub impressione sigilli vicariatus memorate ecclesie zagrabiensis cum subscripcione notarii publici roboramus. Datum Zagrabie feria secunda proxima ante festum beati Georgii martiris. Anno Domini millesimo quingentesimo quarto.

Joannes Benedictus de Pades
notarius.

Ego Joannes notarius, qui supra, fateor et consenciens dico, quod presens transumptum est de glagolitico in latinum idioma, prout sensum et verborum conformitatem non variat, translatum coram me. Testamentum autem in glagolitico scriptum, est per dominum vicarium zagrabiensem confirmatum et sigillo vicariatus sui sigillatum.

Summa privileg. monaster. Remethensis. In archiv. inclit. Accad. Scient. Slavor. merid. II. C. 13.

25.

Anno 1504, 8. martii. Zagrabiae.

Johannis Corvini ducis jussu magistratus montis Grecensis fundum quendam desertum in civitate Hans pictori dono dat.

Nos Emericus Mikulych, filius Demetrii, judex, Jacobus, Michael, Georgius, Michael, Petrus, Fabianus, Emericus et Georgius jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Qualiter nos ex mandato domini nostri graciosissimi et illustrissimi domini Johannis ducis Coruini etc. quendam fundum desertum in dicta civitate inter domos et fundos a meridionali circumspecti viri Stephani aurifabri a septemtrionali vero plagis Johannis pictoris concivium nostrorum, ab orientali vero platea communis et ab occidentali partibus, locus vacuus ipsius civitatis simul cum omnibus eiusdem fundi seu loci deserti utilitatibus, juribus, usibus et pertinenciis universis pretacto Hans pictori et per eum suis heredibus iuxta mandatum prefati domini nostri contulimus, statuimus et commisimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum ac iuxta condicionem prenotate (civitatis) ab antiquo privilegialiter approbatam quomodocumque voluerit disponendum. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras sigillo nostro communi autentico roboratas duximus concedendas. Datum feria sexta proxima ante dominicam Reminiscere. Anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Originale in membrana. A tergo impressum sigillum. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

26.

Anno 1504, 3. aprilis. Sisciae.

Gregorius, Housciae parochus, a Paulo Kunić exigit legatum a Mathaeo Brumnić, cive zagrabiensi, praebendariis ecclesiae cathedralis et altaristis ecclesiae s. Marci testamento ascriptum.

Oracionum suffragia in domino devotarum. Egregie domine mi semper precolende. Noverit eadem egregia Dominacio vestra me litteras eiusdem citatoriales mihi sonantes summa cum reverencia

recepisse, statimque accessi providum Paulum Kunich de Dosicza personaliter, ipsumque ad instanciam honorabilium et discretorum dominorum prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis necnon altaristarum civitatis Montisgrecensis racione certorum debitorum, tam scilicet pecuniarum quam porcorum, eisdem dominis per condam Mathiam Brumnych dictum de eadem Montegrecensi testamentaliter legatorum et solvi commissorum, ad quindecimam diem a die execucionis immediate computando egregie Domininacionis vestre in presenciam citavi responsurum. Et tandem super huiusmodi execucionis mee egregiam vestram Dominacionem reddo certam, quam deus altissimus conservare dignetur ad vota. Datum in Zythech feria quarta post Ramispalmarum. Anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Egregie Dominacionis vestre, Gregorius humilis capellanus, parochus in Zythech.

(A tergo). Egregio domino Andree artium, decretorum et sacre theologie doctori, cantori, canonico et vicario ecclesie zagrabiensis, domino meo graciosissimo, superiorique.

Originale in charta. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. honor. colleg. Praebend.

27.

Anno 1504, 11. aprilis. Zagrabiae

Johannes Corvinus dux statuta a Mathia rege sutoribus civitatis data confirmat.

Nos Johannes Coruinus, Lipthouie dux ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie banus. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod veniens nostri in presenciarum magister czeharum seu decanus in personis universorum magistrorum suttorum in civitate nostra Montisgrecensis commorancium, exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras serenissimi principis domini Mathie dei gracia Hungarie, Bohemieque etc. regis, pie memorie, genitoris nostri carissimi, in pergameno sub suo sigillo patenter confectas et emanatas, supplicans nobis humiliter et devote, ut easdem ratas, gratas et accepta haberemus, litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminuncione et augmento aliquali eisdem perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarum tenor talis est: (vide vol. II. doc. 251. ann. 1466. 23. Augusti). Nos igitur supplicacionibus memorati magistri czeharum aut decani, societatisque magistrorum suttorum inclinati, predictas litteras dicti condam domini genitoris nostri, non abrasas, non cancellatas, nec

in aliqua sui parte viciatas, sed prorsus omni vicio et suspicione carentes, de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali acceptamus, approbamus et ratificamus, immo approbavimus, ratificavimus et confirmavimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Zagrabie feria quinta proxima post festum resurreccionis Domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo quarto.

Originale in membrana. Sigillum minus rubrae cerae impressum dependet de zona sericea violacei et flavi coloris. In archiv. inclit. Accad. Scient. Slavor. merid.

28.

Anno 1504, 25. junii. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis Ursula, Georgii agricolae uxor, Matheo de Vrhovec particulam vineae suae 6 fl. et 60 solidis vendit.

Nos Emericus Mikulych, filius Demetrii, judex, Jacobus, Michael, Georgius, Michael, Petrus, Fabianus, Emericus et Gregorius jurati, et consiliarii ac universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod Vrsula, concivis nostra, filia condam Martini, aliter Stansa nuncupati, similiter condam concivis nostri, nunc vero consors legittima Georgii agricole, coram nobis sponte constituta oraculo vive vocis sue confessa est in hunc modum: qualiter ipsa quandam particulam vinee sue in territorio dicte civitatis penes viam communem ab orientali et inter vineas a meridionali plagis vinea ipsius Vrsule, ab occidentali vinea Ambrosii sutoris, Koskych dicti, et a septemtrionali partibus vinea Mathie de Werhowcz aliter Mathko vocati infrascripti emptoris, sitam, habitam et existentem, ipsam scilicet Vrsulam jure hereditario concernentem simul cum cunctis ipsius vinealis particule utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis quibuslibet circumspecto Mathie de Werhowcz supradicto, ac per eum suis heredibus pro sex florenis et sexaginta solidis ab eodem, prout uti nobis ipsamet retulit, plene levatis, habitis et receptis vendidisset, tradidisset et inscripsisset, immo vendidit, tradidit et inscripsit coram nobis jure perpetuo tenendam, possidendam pariter et habendam ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune duximus appendendum. Datum feria tercia post festum sancti Johannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

29.

Anno 1504, 23. julii. Zagrabiae

Coram notario publico et communitate civitatis montis Grecensis Marcus, frater Remetensis, actionem intendit Jacobo Flicz civi, quod legatum Margitae de Mikčevac, Michaelisque Oprašnić civis, monasterio remetensi tradere dubitet, neque ei pro officina conducta unum flor. solvat.

In nomine domini. Amen. Anno a nativitate domini millesimo quingentesimo quarto, indiccione septima, die vero Martis, vicesima tercia mensis Julii, hora quasi septima ante meridiem, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Julii pape secundi, anno ejus primo. In pretorio seu in domo consistoriali civitatis Montisgrecensis in mei notarii publici testiumque subscriptorum presencia personaliter constitutus venerabilis et religiosus vir frater Marcus monasterii beate Marie virginis in promontorio zagrabiensi fundati, qui quidem frater Marcus ad presenciam domini Emerici litterati, tunc iudicis civitatis Montisgrecensis existentis et ceterorum consulum ibidem et aliorum de communitate existencium ipsum Jacobum Alemanum de Flicz civem prefate civitatis judicialiter attraxit racione cuiusdam testamenti per condam dominam Margaretham relictam condam nobilis Balthasar de Mikchowecz in ultimo articulo sue mortis facti, in quo quidem ultimo testamento prenominata domina Margaretha villam quandam Marinczy vocatam cum omnibus suis pertinenciis prefato monasterio et fratribus in eo degentibus pro perpetua eleemosyna legavit. Auditis huiusmodi partibus ipse prefatus Jacobus liti cessit sub hac condicione, quod si pretacti fratres Heremitarum sibi de expensis, quas pro eadem Margaretha exposuit, satisfacient, extunc ipsorum jus habeant in villam Marinche vocatam ipsis testamentaliter legatam. Eodem die, loco, hora, pontificatu, quibus supra, attractus fuit circumspectus vir Michael Opraschnich ad presenciam prefati judicis consulumque ibidem existencium per prefatum dominum vicarium prefati monasterii racione census unius floreni, quem debebat pretacto monasterio singulis annis in festo purificacionis Marie de domo et stacione condam sartoris Nicolai, civis prefate civitatis, persolvere; quiquidem florenus a jam dicto Nicolao sartore ipsi monasterio testamentaliter fuit legatus. Tandem auditis utrisque partibus dominus judex cum suis consiliariis totaque communitate adjudicaverunt et decreverunt, quod ipse circumspectus vir Michael Opraschnich prefato monasterio singulis annis uti antea persolvebat unum florenum de predicta domo et stacione solvere debeat et teneatur. Super quibus omnibus et

singulis prefatus dominus Marcus peciit sibi a me notario publico subscripto fieri unum vel plura, publicum seu publica, instrumentum seu instrumenta. Acta sunt hec anno, die, mense, indiccione, pontificatu, quibus supra. Presentibus ibidem nobili Johanne Bina, domino Martino plebano ecclesie civitatis prefate, egregio domino Jacobo doctore in medicis, Johanne judice seniore Oczteni dicto, ceterisque ibidem fide dignis existentibus testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Thomas Sterlikar de Harlandt presbyter Aquilegiensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi judiciarie attracioni, liti, cessioni et adjudicacioni, omnibusque aliis et singulis, ut premittitur, presens interfui, ideo hoc presens instrumentum manu mea propria scriptum confeci, publicavi et in hanc publicam formam redegi, rogatus et requisitus. Approbo denique rasuram in prima linea in ista diccione tercia.

Summa privilegiorum monasterii Remetensis. In archiv. Accademiae Scientiarium Slavorum. merid. II. C. 13.

30.

Anno 1504, 17. augusti. In arce Medved.

Beatrix de Frangepan, ducissa et banissa, interdicit, ne diebus b. v. Mariae festis intra saepta hortosque monasterii remetensis vinum veneat.

Nos Beatrix de Frangepan, Lipthouie ducissa ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie banissa etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis: quod quia venerabilis et religiosus pater Marcus, vicarius claustri beate Marie virginis sub castro nostro Medwe fundati, una cum fratribus sui conventus nobis gravi cum querela significari curavit, quomodo in festivitatibus Assumpcionis et Nativitatis virginis Marie quidam homines timore dei postposito, intra septa et hortos prefati monasterii, tam de mane ante missarum sollempnia, quam eciam per totam noctem, vina vendere presummerent in grande animarum periculum et fratrum scandalum atque dampnum valde magnum; nam uti nobis relatum est a viris nobilibus et fidedignis, tunc horti et pomerii prefati monasterii dissipantur atque depascuntur et insuper ab ipsis ebriatis non solum rixe et dissensiones, verum eciam vulneraciones et homicidia in populo oriuntur, que omnia ipsi patri vicario ac suis fratribus solent imputari. Quapropter predictus pater vicarius nobis, qui sumus patrona prefati monasterii, et de jure tenemur fratres in eo degentes defensare et in pace conservare,

humillime supplicavit, quatenus de remedio opportuno eis providere dignaremur. Idcirco nos committimus et mandamus, quod nullus dc cetero audeat vina conducere intra metas prefati claustri, nec vendere intra septa et hortos ubi est puteus; si quis autem ausu temerario in predictis festis vinum adduxerit et ammonitus extraducere noluerit, extunc vobis fidelibus nostris egregiis castellanis castri nostri Medwe presentibus et futuris harum serie firmiter committimus et mandamus, ut vinum sic adductum una cum curru et animalibus sine aliqua spe restitucionis recipere debeatis. In cuius rei fidem, perpetuamque firmitatem presentes litteras nostras, sigilloque nostro, quo utimur, consignatas dedimus. Datum in castro nostro Medwe, die sabatho proximo post festum assumpcionis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Iv. Kukuljević. Arkiv za povjest. jugoslav. Knj. III., pag. 103—104.

31.

Anno 1504, 28. Augusti. Zagrabiae.

Andreas s. theologiae doctor ac vicarius ecclesiae zagrabiensis, mandat Gregorio parocho sisciensi, ut excommunicatione minitans Paulum Kunić admoneat ad persolvendum legatum a Mathaeo Brumnić cive praebendariis ascriptum.

Andreas artium, decretorum et sacre theologie doctor, cantor, canonicus et vicarius ecclesie zagrabiensis in spiritualibus, causarumque auditor generalis. In Christo nobis sincere dilecto, discreto domino Gregorio plebano Zythecensi salutem in domino et nostris firmiter obedire mandatis. Noveritis, quod quia providus Paulus Kwnych de Dwsycha contra et adversus discretos dominos prebendarios chori ecclesie zagrabiensis ex testamento condam Mathie Brumnych, senioris judicis civitatis Montisgrecensis, legittima accione et eius execucione precedente, in sedecim florenis auri et septem porcis minoribus in sede nostra judiciaria convictus extitit et obligatus. Cui per nos ex sentencia nostra interlocutoria de toto huiusmodi debito usque festum beati regis Stephani proxime preteritum, una cum expensis factis, eisdem dominis prebendariis satisfacere commiseramus. Tamen ipse Paulus Kwnych huiusmodi termini solucionis ipsius debiti surda aure pertranseundo, eisdem dominis prebendariis omnino satisfacere neglexit nec cum eisdem amicabiliter componere curavit; dileccioni igitur vestre in virtute salutaris obediencie et sub excommunicacionis pena harum serie committimus

firmissime, quatenus habitis presentibus prefatum Paulum Kwnych personaliter accedatis, ipsumque salubriter ammoneatis super eo, ut ipse infra novem dierum spacium, scilicet execucionis presencium sibi ex superhabundanti concessum, prefatis dominis prebendariis de huiusmodi debito, tam scilicet porcorum, quam eciam pecuniarum una cum expensis secutis satisfaciat ad effectum, aut cum eisdem amicabiliter componat; quos novem dies sibi pro primo, secundo, tercio et peremptorio termino, monicione canonica prehabita assignando prefigatis. Qui si fecerit, bene quidem, alioquin post lapsum premissorum novem dierum spacium eundem Paulum Kwnych, publice nominatum et expresse in ecclesia vestra excommunicare debeatis et per alios excommunicari faciatis. Et post hec tocius execucionis vestre seriem nobis fideliter et conscienciose rescribatis, presentes in specie remmitentes. Datum Zagrabie in festo beati Augustini episcopi, doctoris. Anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Johannes Benedicti de Pades, notarius.

(In margine inferiori): Ego Gregorius executus sum hoc mandatum egregie Dominacionis vestre.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. hon. coll. Praebendariorum.

32.

Anno 1504, 15. novembris. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, communitati montis Grecensis mittit legatum, qui habet ejus mandata.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Miseratis huc ad nos hunc providum Thomam, hominem vestrum, presencium videlicet exhibitorem, qui certas quoque litteras vestras Maiestati nostre detulit. Ea igitur, que nobis in eisdem litteris vestris scripseratis, plene intelleximus, et super eisdem nonnulla quoque iterato vobis medio eiusdem hominis vestri intimavimus. Proinde requirimus fidelitates vestras, et eisdem nichilominus harum serie eciam committimus, quatenus acceptis presentibus, ea, que prefatus homo vester ad contenta prescriptarum litterarum vestrarum, vobis nostro dixerit nomine indubitanter credere, atque eciam facere et exequi modis omnibus debeatis et teneamini. Secus nullo modo facturi. Datum Bude, feria sexta proxima post festum beati Martini episcopi et confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo quarto.

(A tergo). Prudentibus et circumspectis judici et juratis, ceterisque civibus ac toti communitati civitatis nostre Montisgrecensis, fidelibus nostris dilectis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum maius. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

33.

Anno 1505, 21. januarii. Zagrabiae.

Coram communitate civitatis Marcus, vicarius remetensis, cum Jacobo Flicz de legato a Margaretha Mikčevac monasterio remetensi ascripto paciscitur.

Nos Michael Oprasnich, Ivan senior, quondam judex, Valentek et Georgius sutor, cives et jurati civitatis montis Grecensis, arbitri et compositores inter venerabilem patrem Marcum, vicarium fratrum Heremitarum in claustro beate Marie virginis in promontorio zagrabiensi degencium ab una, et inter Jacobum Nemecz, quondam judicem civitatis prefate montis Grecensis parte ab altera, unaniter electi, memorie commendamus, quod licet partes inter easdem mota quedam lis fuisset racione testamenti et debiti nobilis domine Margarethe, quondam consortis nobilis Balthasar de Mikchovecz, nos tamen earumdem parcium ex consensu et voluntate pro ipsorum ulteriori pace et tranquilitate, atque concordia factis in premissis arbitrando conclusimus et determinavimus firmiter observandum, quod dictus pater vicarius et fratres prefati monasterii prefato Jacobo Nemecz, suis debitis et expensis ad necessitates jam dicte domine Margarethe factis, duodecim florenos persolvere debeant quam cito dominium possessionis seu ville Marincz vocate in comitatu zagrabiensi habite, existentis, obtinuerint; ita tamen, quod ipse Jacobus Nemecz litteras et jura, que apud se habet, ad predictam possessionem pertinencia, eidem vicario seu fratribus predictis plenarie mox receptis presentibus, extradare teneatur, quibus mediantibus prefatus pater vicarius una cum fratribus suis in jam dicta possessione se tueri et muniri et eciam dictum Jacobum Nemecz ab omnibus impetitoribus valeat defensare. Hoc eciam adjecto, quod si dictus pater vicarius et fratres prefati monasterii usque festum s. Michaelis proxime venturum, dominium predicte possessionis Marincz una cum suis pertinenciis obtinere non poterunt, extunc in dicto festo s. Michaelis prefato Jacobo Nemecz jura omnia eis tradita restituere debeant et ad solucionem duodecim florenorum minime teneantur. Presentium literarum nostrarum testimonio mediante, quas sigillis dicti patris

vicarii ac Michaelis Oprasnich et Ivan, seniorum condam judicum nostre civitatis fecimus communiri. Datum in civitate montis Grecensis in festo sancte Agnetis virginis et martiris. Anno salutis millesimo quingentesimo quinto.

Summa privileg. monaster. Remethensis, ut supra.

34.

Anno 1505, 29. januarii. Zagrabiae.

Communitas civitatis testatur Nicolaum Simonović praebendarium Martino Radlin civi agrum suum haereditarium 5 flor. auri vendidisse.

Nos Emericus Mykulych, filius Demetrii, judex, Jacobus, Michael, Georgius, Michael, Petrus, Fabianus, Emericus et Georgius jurati et consiliarii ac universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod discretus vir dominus Nicolaus Simonowych prebendarius chori ecclesie zagrabiensis vitam adhuc suam temporalem duxisset, extunc ipse quasdam terras in Chirquisthe in territorio dicte civitatis inter terras a septemtrionali parte honorabilis condam Mathie plebani de Kranisopolye et concivis nostri et ab orientali plagis antiqua via communi iam quasi in silvam redacta et a meridionali via communalis, et ab occidentali partibus terre arrabiles Martini Radlin, sitas, habitas et existentes, sex dietas terre vel ultra in se continentes, ipsum scilicet dominum Nicolaum jure hereditario concernentes, simul cum omnibus ipsius terre utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis circumspecto viro predicto Martino sartori, Radlyn dicto, concivi nostro ac per eum heredibus suis universis pro quinque florenis auri, ab eodem, uti nobis retulit, prius plene levatis, habitis et receptis, vendidisset, tradidisset et inscripsisset, immo vendidit, tradidit et inscripsit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas, pariter et habendas ac juxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quocumque voluerit disponendas. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras privilegiales sigillo nostro communi authentico roboratas duximus concedendas. Datum feria quarta proxima post festum conversionis sancti Pauli apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

Originale in membrana, a tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

35.

Anno 1505. 3 martii. Budae.

Wladislaus Hungariae etc. rex interdicit, ne a populis et jobagionibus capituli zagrabiensis collectae vel denarii fumales pro negotiis regno debitis exigantur.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nos considerantes multum interesse principibus catholicis ecclesias dei in suis bonis temporalibus non modo tueri et manutenere, verum eas liberalitateque digna et quidem debita prosequi, quo ministri earum ex tali pia provisione aliqua dulcedine sumpta, animo alacriori cultui divino insistere et pro salute ipsos in temporalibus juvancium sedulas ad altissimum preces effundere possint. Sane igitur nos cum pro ea spe et devocione, qua erga beatissimum Stephanum regem et confessorem, in cuius glorioso nomine ecclesia zagrabiensis fundata et constructa existit, singulariter tenemur, tum eciam, quia ex declaracione simul et supplicacione capituli eiusdem ecclesie zagrabiensis Maiestati nostre propterea facta, intelligimus, qualiter ipsi et universi populi et jobagionalis condicionis homines ipsius capituli inter alias eorum libertates eidem capitulo a divis regibus Hungarie, nostris scilicet predecessoribus, concessas, ab antiquo semper et ad hec usque tempora, hacque libertate usi fuerint et gavisi: quod quando universitas nobilium regni nostri Sclavonie generaliter vel parcialiter pro aliquo eorum negocio apud nostram Maiestatem vel dictos nostros predecessores promovendo, ab incolis regni aliquas collectas vel denarios fumales exigi ordinasset, semper ipsi populi et jobagiones prefati capituli a solucione huiusmodi collectarum vel denariorum fumalium in medium ipsorum regnicolarum solvi debendorum, exempti fuerint et supportati. Ita nos quoque, qui omnes regni nostri ecclesias, quarum veri patroni sumus, in earum juribus et libertatibus tenere et conservare tenemur, prescriptos colonos et jobagiones eiusdem capituli ecclesie zagrabiensis ab huiusmodi solucione prescriptarum collectarum et denariorum de regie nostre liberalitatis atque munificencie dono et gracia speciali duximus denuo et ex novo perpetuo eximendos et supportandos, immo eximimus et supportamus presencium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris magnificis banis ac egregiis vicebanis eorundem, nec non comitibus vel vicecomitibus et judicibus nobilium dicti regni nostri Sclavonie presentibus et futuris, presentes visuris, harum serie firmissime committimus et mandamus,

ut amodo deinceps nullo unquam tempore contra huiusmodi nostram graciosam exempcionem, siquidem et in quantum, ut premittitur, prefatum capitulum eadem ipsa libertate hactenus potitum est, a populis et jobagionibus ipsius aliquas collectas vel denarios fumales pro quocunque negocio communitatis dicti regni nostri Sclavonie generaliter vel parcialiter fieri debendo, exigere, eosdemque racione non solucionis huiusmodi in personis, rebusque et bonis ipsorum quibusvis impedire, turbare vel quovismodo dampnificare, impedirique vel dampnificari facere presumatis, nec sitis ausi modo aliquali, gracie nostre sub obtentu. Presentes vero, quas secreto sigillo nostro quo ut rex Hungarie utimur impendenti communiri fecimus. Post earum lecturam, reddi semper volumus et mandamus presentanti. Datum Bude feria secunda proxima post dominicam Letare. Anno domini millesimo quingentesimo quinto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno decimo quinto, Bohemie vero tricesimo quinto.

In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap ant. fasc 1 nr. 17. — Ludovicus II. anno 1519 hanc exemptionem a solutione collectarum et fumalium denariorum, populis capituli zagrab. datam transumit et confirmat. fasc. 1. nr. 18. — Idem Ludovicus II. ann. 1519 vetat homines capituli cogi ad solutionem praestationum fumalium in mandato ad Petrum Beryzlo banum Croatie dimisso. Fasc. 1 nr. 19

36.

Anno 1505, 30. martii. Budae.

Vladislaus Hungariae etc. rex omnibus nobilibus, hominibusque possessionatis mandat, ne a civibus zagrabiensibus pro merce tributum porro exigant.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Universis et singulis nobilibus et alterius cuiusvis status et condicionis possessionatis hominibus, ubivis per regna nostra Hungarie, Sclavonie et Croacie tributa habentibus, tenentibus seu exigentibus, presentes visuris, salutem et graciam. Cum fideles nostri prudentes et circumspecti iudex, iurati, ceterique cives et incole civitatis nostre Montisgrecensis, antiqua libertatis ipsorum prerogativa requirente, ab omni tributaria solucione ubilibet per ambitum dictorum regnorum nostrorum exempti sint et supportati habeantur, velimusque eosdem et ipsorum quemlibet ubique per ipsa regna nostra, partesque eisdem et sacre corone subiectas, penes huiusmodi ipsorum libertate omnino tutos esse, liberosque et securos, fidelitati igitur vestre et cuilibet vestrum harum serie firmirer precipientes mandamus, quatenus amodo prefatos iudicem, cives, incolas et mercatores dicte civitatis

nostre Montisgrecensis ad solucionem predictorum tributorum seu theloneorum vestrorum contra formam premisse ipsorum libertatis et exempcionis artare et compellere aut eos vel ipsorum alterum propterea in personis, rebusque aut quibusvis bonis eorundem impedire, turbare vel quoquomodo dampnificare nusquam et nequaquam presummatis nec sitis ausi modo aliquali, quoniam alioquin commisimus et presentibus firmius mandamus fidelibus nostris banis vel vicebanis eorundem regnorum nostrorum Sclavonie et Croacie ac comitibus vel vicecomitibus et iudicibus nobilium quorumcumque commitatuum eorundem et pretacti regni nostri Hungarie, parciumque sibi subiectarum in quibus scilicet huius mandati nostri per quempiam ex vobis contrarium attentaretur, ut ipsi eosdem cives et incolas dicte civitatis nostre Montisgrecensis in huiusmodi eorum libertate ubique contra omnes eorum impetitores protegere, tuere et conservare modis omnibus debeant et teneantur, auctoritate nostra presentibus ipsis in hac parte concessa et iusticia mediante. Aliud non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in dominica Quasi modo. Anno domini millesimo quingentesimo quinto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno decimo quinto, Bohemie vero tricesimo quinto.

Originale in membrana. Vestigium sigilli maioris apparet. In archiv. incl Accad. Scient. Slavor. merid.

37.

Anno 1505, 30. martii. Budae.

A Vladislao Hungarie etc. rege communitas civitatis montis Grecensis eiusque cives in suburbio a proventibus mardurinalibus, omnibus taxis contributioneque extraordinaria solvendis liberantur.

Commissio propria domini regis.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et inhabitatorum ac tocius communitatis civitatis nostre Montisgrecensis exhibite sunt nobis et presentate quedam littere serenissimi principis condam domini Mathie regis, felicis memorie predecessoris nostri, privilegialiter confecte, quibus mediantibus alias ipse certis bonis et racionabilibus ex causis, in litteris eisdem clarius expressis, ipsos cives et totam communitatem sed et incolas in suburbio eiusdem civitatis commorantes a solucione tam proventuum mardurinalium fisco regio provenire debencium quam eciam omnium taxarum et contri-

bucionum extraordinariarum et aliarum quarumvis solucionum in medium regnicolarum regni nostri Sclavonie quandocumque fiendarum et imponendarum sub certis clausulis et articulis litteris in eisdem clarius expressis et specificatis in perpetuum exemisse et supportasse dinoscitur, tenoris infrascripti. Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre pro parte eorundem civium et tocius communitatis dicte civitatis nostre Montisgrecensis humiliter, ut easdem litteras prefati condam domini Mathie regis et omnia in eisdem contenta, ratas, gratas et accepta habentes litterisque nostris privilegialibus inseri et inscribi faciendo pro eisdem civibus ac tota communitate dicte civitatis nostre Montisgrecensis, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis innovando, perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarumquidem litterarum ipsius dicti condam Mathie regis tenor talis est: (vide vol. II. Doc. 271. de anno 1472.) Nos igitur humilimis et devotis supplicacionibus pro parte prefatorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et inhabitatorum ac tocius communitatis dicte civitatis nostre Montisgrecensis sed et incolarum in suburbio eiusdem civitatis commorancium, nostre, modo quo supra, porrectis Maiestati, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras condam domini Mathie regis privilegiales, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes, presentibus quoque litteris nostris similiter privilegialibus de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos eatenus quatenus eedem rite et legittime existunt emanate, viribusque earum veritas suffragatur, ex quo eciam alioquin ipsi cives annuatim per se censum de medio ipsorum provenire debendum nobis, nostrisque successoribus regibus Hungarie persolvere habent, acceptamus, approbamus et ratificamus et nichilominus easdem et omnia in eisdem contenta pro dictis civibus et inhabitatoribus ac tota communitate dicte civitatis nostre Montisgrecensis sed et incolis in suburbio eiusdem civitatis commorantibus, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis in perpetuum valituras confirmamus presentis scripti nostri patrocinio mediante. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungarie utimur, impendenti communitas eisdem civibus et incolis dicte civitatis duximus concedendas. Datum Bude in dominica Quasi modo. Anno domini millesimo quingentesimo quinto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno decimo quinto, Bohemie vero tricesimo quinto.

Originale in membrana. Zona sericea rubri, violacei et flavi coloris appendet absque sigillo. In archiv. lib. reg. civ. zagrabiensis.

38.

Anno 1505, 30. martii. Budae.

Vladislaus Hungariae etc. rex, cives civitatis montis Grecensis a descensu banali liberat.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris magnificis Andree Both de Bayna et Francisco Balassa de Gyarmath regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie banis vel eorum vicebanis, presentibus et futuris, salutem et graciam. Quia nos fideles nostros prudentes et circumspectos judicem et juratos, ceterosque cives et inhabitatores, totamque communitatem civitatis nostre montis Grecensis in nostram regiam recepimus proteccionem et tutelam specialem, volumusque eosdem ab impeticione vestra salvos et illesos preservare, fidelitati igitur vestre harum serie firmiter precipimus et mandamus, quatenus dum et quandocumque vobis vel alteri vestrum in illa civitate nostra descensum facere contingerit, nullus omnino vestrum eosdem aliquibus injuriis et dampnis afficere aut contra libertates eorum quoquomodo attentare audeat, sed in propriis pecuniis et expensis vestris istic quoad volueritis residere et morari, ac ipsos tanquam sub speciali proteccione nostra existentes, in omnibus eorum libertatibus quietos et pacificos conservare debeatis et teneamini. Aliud non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in dominica Quasi modo Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. inclit. Accad. Scient. Slavor. merid.

39.

Anno 1505, 30. martii. Budae.

Vladislaus Hungariae etc. rex, communitati civitatis montis Grecensis ad restaurationem munitionis civitatis ex regia tricesima 100 flor. auri quotannis solvendos assignat.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris magnificis Stephano de Thelegd, moderno, futurisque thesaurariis nostris, item egregiis trecesimatoribus seu vectigalium sacre corone exactoribus, Zagrabie constitutis et constituendis, presencium noticiam habituris, salutem et graciam. Quia nos, tum com-

pacientes paupertati et inopie fidelium nostrorum circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et inhabitatorum civitatis nostre montis Grecensis, in quam scilicet ipsi superioribus annis in extraneis et alienis manibus existentes, devenisse dinoscuntur; tum vero quia ipsi cives murum eiusdem civitatis nostre propter vetustatem fere ubique collapsum in ruinis et aliis necessariis municionibus de nostra commissione reformare et restaurare habent; ob hoc nos eisdem civibus nostris in corpore scilicet eiusdem civitatis nostre commorantibus centum florenos auri de rebus scilicet et bonis eorum mercimonialibus in sortem videlicet tricesime nostre ab eisdem Maiestati nostre provenire debendos quotannis, durante nostro beneplacito, duximus remittendos et relaxandos, remittimusque et relaxamus per presentes. Ideo fidelitati vestre harum serie firmiter precipimus (et precipiendo mandamus) quatenus eisdem civibus et inhabitatoribus dicte civitatis nostre huiusmodi centum florenos singulis, ut premittitur, (annis nobis provenire debendos), de nostro beneplacito de rebus et mercibus eorum ex ipsa tricesima nostra remittere et relaxare, remittique et relaxari facere debeatis, (nec eos ad) exaccionem huiusmodi summe tempus infra prescriptum artare et compellere aut racione non solucionis huiusmodi turbare et impedire quovis modo audeatis neque sitis ausi modo aliquali. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in dominica Quasi modo. Anno domini millesimo quingentesimo quinto. Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. decimo quinto, Bohemie vero trecesimo quinto.

Originale in charta, lacerum. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civ. zagrabiensis.

40.

Anno 1505, 1. aprilis. Časmae.

Lucas episc. zagrab. pro missa quotidiana in honorem s. regis Stephani „Os justi", quae jam dudum intermissa est, in perpetuum facienda, decimas quasdam episcopales assignat.

Nos Lucas miseracione divina et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie zagrabiensis etc. ad perpetuam rei memoriam. Divinis preceptis, apostolicisque incitamur monitis, ut pro ecclesiarum statu et decore, cultusque divini in eis jugi exhibicione impigro vigilemus affectu, ne, si occasione nostra dum minus sollicite his que dei sunt, intenderimus, reprehensioni obnoxium aliquid potissimum in mysteriis salutis gregis dominici evenire contingat, culpam desidie

coram deo vivo pena condigna luamus. Cum itaque in dicta ecclesia nostra zagrabiensi a bone memorie predecessoribus nostris missam quandam in laudem gloriamque et honorem sanctissimi regis Stephani, cujus meritis et favore speciali cathedram hanc episcopalem, quam nunc nutu divino obtinemus, feliciter conscendere, officiumque pastorale laudabiliter exsequi ac tandem beatitudinis eterne participes effici meruerant, singulo quoque die cum cantu, ut debita servitus vero et pientissimo patrono a bonis clientulis exhiberetur, ex proventibus mense episcopalis precise institutam, servatamque fuisse a tempore cuius memoria hominum non est, fide certissima et notoria cognovissemus. Nolentes sanctas, salubres et legittimas predecessorum nostrorum ordinaciones, quantum in nobis est, aliquatenus supprimere, aut eciam quoquomodo diminuere, quin pocius ope nitimur neglecta hactenus corrigere, diminuta redintegrare, necessaria de novo edificare, cultum divinum alimonia ministrorum minus sufficienter fundatum, donis melioribus, quum accionis pie optima mensura sit immensitas, firmare et augmentare, antecessorum siquidem salutaria instituta non servare, nil aliud est, ut canonica certatur auctoritas, quam sibi ipsi iniurie facere. Quid enim asperius, bonisque sacerdotum moribus magis inimicum inveniri potest, quam niti quempiam quantacumque racionis excusacione, que bene et laudabiliter inducta servataque fuerant, ex libito rescindere exemploque alios docere sua quandoque instituta dissolvere posse, predictam missam divi regis Stephani, sic ut premittitur, in ecclesia nostra zagrabiensi a predecessoribus nostris ex redditibus mense episcopalis servari et celebrari solitam, approbamus, roboramus et ratificamus, instituimusque et ordinamus, si necesse est, eciam de novo perpetuis semper futuris temporibus duraturam. Et quoniam sede vacante ob alimonie sustentacionisque ministrorum defectum, maxime temporibus disturbiorum, cum prefata ecclesia nostra per manus laicas pluribus annis potencialiter tenta et possessa fuit, dictam missam didicimus certitudinaliter frequentissime interceptam omissamque fuisse; volentes tam pio et salutari instituto commodius ac utilius, ut fieri potest, consulere, caventes ne in posterum aliqua occasione oblata itidem fieri contingat, onus supportacionis eiusdem fratribus nostris, capitulo ecclesie nostre zagrabiensis, perpetue duraturum injunximus et injecimus, nos, successoresque nostros ab huiusmodi cura relevantes, quibus eciam, ne ministri per eos pro tempore constituti necessaria sustentacione et alimonia fraudati opus hoc salutiferum, quod absque temporalibus diu vivere nequit, destituere et omittere, ut jam frequentissime contigisse certo in-

telleximus, compellantur, decimas nostras in pertinenciis utriusque Gradecz et Petrinya, possessionum scilicet dictorum fratrum nostrorum et capituli in comitatu zagrabiensi existencium, tum in pecuniis, tum eciam in specie exigi solitas, (dempta semper quarta Prepositi maioris annotate ecclesie nostre zagrabiensis), exinde sibi provenire debencium in perpetuum donavimus, dedimus et contulimus, immo donamus, damus et conferimus presencium jure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas. Ut autem hec salutaris nostra ordinacio immota, inconcussa et illibata perpetuo maneat per deum vivum, terribileque eius judicium omnes successores nostros, qui et ipsi ex hoc seculo meruerint se transituros, rogamus, obsecramus et obtestamur, alioquin sanctos dei omnes, precipue divum regem Stephanum, quicumque temerator et contemptor in hoc exstiterit, sibi in presenti et futura vita sentiat contrarios. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, presentes litteras nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri pontificalis impensione roboratas duximus concedendas. Datum in arce nostra Chasmensi prima die aprilis. Anno incarnacionis dominice millesimo quingentesimo quinto.

E coaevo transumpto capituli zagrabiensis. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

41.

Anno 1505, 8. aprilis. Zagrabiae.

Capitulum eccl. zagrab. onus perpetui et quotidiani sacrificii in honorem s. regis Stephani in ecclesia cathedrali instituendi suscipit.

Capitulum ecclesie zagrabiensis ad futuram rei memoriam. Canonica docet auctoritas, eos donum sumpmi muneris, immarcescibilisque glorie coronam a deo immortali haud dubie assecuturos, qui suis presidibus honesta queque et potissimum in laudem, decoremque domus dei redundancia svadentibus alacri animo, pronaque voluntate obsecundare et obtemperare contendunt. Hinc est, quod cum reverendissimus dominus Lucas, dei et apostolice sedis gracia episcopus dicte ecclesie zagrabiensis, dominus et prelatus noster graciosissimus ex debito officii sui pastoralis, his que dei sunt solerter, quantum sibi ex alto permittitur, intendens, missam quondam a felici recordacionis predecessoribus suis in laudem et gloriam sanctissimi regis Stephani in dicta ecclesia sua kathedrali institutam, observatamque, ob temporum tamen varietatem, sedisque episcopalis a manu layca diuturnam detencionem (propter) alimonie sustenta

cionisque ministrorum defectum hactenus non satis commode continuatam, iuxta placitum divinum, sueque intencionis effectum perpetuare et donis melioribus pro necessitate victus ministrorum fundare, onusque supportacionis eiusdem, ut immota semper inviolataque perpetuis futuris temporibus duraret, nobis injungere cupiens, litteras quasdam suas privilegiales, privilegialiter et autentice super hoc emanatas nobis exhibuisset, monens nos salubriter et exhortans, ut onus supportacionis ipsius misse vel hoc ipso, quod accionis pie pietatis ipsa premium esset subire, assumereque in nos successoresque nostros deberemus, litterasque nostras obligatorias superinde pro cautela futura sub sigillo nostro capitulari majori et autentico litteris suis privilegialibus de verbo ad verbum insertis, eidem concederemus. Quarum tenor ut sequitur talis est: (vide Doc. 40 de anno 1505. 1. aprilis). Nos itaque, non tamen spe commodi cuiuspiam aut lucri temporalis, quam vi salutaris et debite obediencie, que precipua omnis boni observatrix et quasi custos quidam omnium extitit, ipsi . . . . . nostro . . . . . sedulo per nos exhibendi cultus divini majori in dicta ecclesia incremento ad hoc vel imprimis inducti, communi consensu parique et unanimi voluntate, matura et diligenti deliberacione premissa, onus supportacionis ipsius misse sanctissimi regis Stephani iuxta formam et tenorem litterarum privilegialium reverendissimi domini nostri ad verbum hic insertarum, in nos, successoresque nostros suscepimus et acceptavimus, suscipimusque et acceptamus perpetuis semper futuris temporibus debita cum celebritate ferentes et exequentes, his condicionibus adjectis: ut quolibet die quatuor ex fratribus nostris per se vel substitutos, quinto ipsam missam cum tribus collectis, videlicet de sancto rege Stephano in medio cum collecta, que dicitur pro salute vivorum et mortuorum, videlicet: Deus, qui vivorum dominaris simul et mortuorum etc. concludendo cum collecta de sancto Luca ewangelista, celebrando, decantare teneantur. Custode ipsius ecclesie pro tempore constituto panem et vinum ac luminaria ad pium hoc opus, ut hactenus quoque observatum est, sufficienter administrandi et nichilominus sedulo et diligenter attendendi, ne cuiuspiam indiligencia opus hoc salutiferum aut in se quoquomodo negligatur aut in sollempnitate requisita diminuatur. Quod si incuria cuiuspiam missam ipsam intercipi contingat, is ad relacionem custodis in proxima divisione duobus et triginta solidis, omni excepcione remota, sine dilacione privetur et nichilominus per se vel subrogatum ipsam missam, eo absente, custos per se aut per substitutum postridie, legendo tantum, peragi omnino debeat et teneatur. Eo vero presente

sed contumaciter aut alia quacumque occasione invento, id facere renuente, idem custos per se vel alium officium ipsum omnino absolvat, in proxima tamen divisione contumax sic manifestus ad insinuacionem similiter ipsius custodis, uno floreno irremisse mulctetur. Qui vero in cantu ipsius misse defuerit, decem solidis, ad relacionem custodis, nulla occasione in hoc sibi suffragente, in proxima similiter divisione privetur. Has autem privacionum penas, custodi (pro) tempore constituto, ob sollicitudinem, quam in peraccione ipsius misse pre ceteris habere tenebitur, cum racio canonis dictat: Eum, qui sentit onus, sentire debere et commodum, in totum cedere volumus, hac tamen condicione, ut defectus omnes quicumque venerint, supplere per se vel per alium teneatur. Et quoniam natura humana novas semper deproperans edere formas, lites novas quotidie invenire conatur, volentes dissensioni future inter nos et successores nostros forte emergenti salubriter occurrere, nolumus in decimis ipsis pro sustentacione et alimonia ministrorum predicte misse deputatis, dupplarios ipsos plus iuris quam simplicem quemque canonicum ullo unquam tempore habere, aut eciam habituros se quoquomodo attentare. Ad que omnia et singula, sic ut premissum est, firmiter et inconcusse observanda, nos, successoresque nostros, vigoris testimonio harum litterarum nostrarum mediante astrinximus et obligavimus, astringimusque et obligamus. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, presentes litteras nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri impressione roboratas duximus concedendas. Datum octava die mensis aprilis, anno domini millesimo quingentesimo quinto.

E coaevo transumpto. In archiv inclit. Accad. Scietn. Slavor. merid.

42.

Anno 1505, 17. julii. Zagrabiae.

Andreas artium et decretorum Dr. parochis: Sisciensi et Peščenicensi mandat, ut nonnullos possessionatos homines districtus Sisciensis propter legata, collegio Praebendariorum denegata, in jus vocent.

Andreas arcium, decretorum et sacre theologie doctor, archidiaconus de Bexin, canonicus et vicarius ecclesie zagrabiensis. Dileccionibus vestris in virtute salutaris obediencie et sub excommunicacionis pena harum serie committimus firmissime, quatenus habitis presentibus providos viros: Demetrium woyewodam, Martinum Baltharych de Zela, Petrum Czwetnych, Valentinum Gerdynych, Gregorium Pawokowych, Demetrium Gerdynych, Andream Hobetych,

Martinum similiter Hobetych, Stephanum Balthorych, Seeb Gurkonem Arsych welyky, Nicolaum Pawokowych, Paulum Waychekowych, Gurkonem Sikekowych et Clementem privignum Kwczias de Dwsycza, Petrum Kelowych de Wyrywth et Blasekonem de Zthwpen personaliter accedatis, ipsosque ad instanciam honorabilium dominorum decani et aliorum prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis racione fideiussorie caucionis eisdem dominis prebendariis pro Paulo Kwnych de Dwsycza facte, compromisse et non observate, ad nonum diem a die execucionis presencium immediate computando nostram peremptorie citare debeatis presenciam, racionem super inde reddituros et juris equitatem recepturos; quos novem dies ipsis et eorum cuilibet pro primo, secundo, tercio, peremptorioque et ultimo termino monicione canonica prehabita assignantes, prefigatis, et tandem execucionis vestre seriem cum nominibus citatorum, terminoque assignato nobis fideliter et conscienciose rescribatis, presentes in specie remittendo. Datum Zagrabie in festo beatorum Andree et Benedicti martirum. Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

(A tergo): Discretis dominis N. de Zizek, et N. de Peschenycza ecclesiarum plebanis, nobis in Christo sincere dilectis. Citacio peremptoria.

(Ibidem): 1505. Ego Gregorius plebanus in Zythech executus sum hoc mandatum in festo beate Margarethe virginis et martiris juxta vim et continenciam huius mandati egregie Dominacionis vestre.

Feria tertia post festum Anne. Judex expiratis terminis et feriis messis in jure observare solitis, in contumaciam intrascriptorum attractorum ad requisicionem actoris in causa decrevit ad partes processum ad ulteriora. — Matheus notarius.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archiv. hon. colleg. Praebendar.

43.

Anno 1505, 15. augusti. Budae.

Vladislaus Hungariae etc. rex, Andreae Hening de Susedgrad nobili interdicit, ne a mercatoribus civitatis zagrab. tributum pro merce exigat.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro egregio Andree Hennyng de Zomzedwara, salutem et graciam. Sepenumero iam tibi per litteras commisimus, ut fideles nostros cives et inhabitatores civitatis nostre Montisgrecensis contra eorum antiquas libertates et jura, tum exactione tributi seu thelonii in locis

tributorum tuorum molestare et impedire non auderes. Nunc rursus gravissime contra te iidem cives nostri nobis conqueruntur, qualiter tu adhuc ipsos contra dictam eorum libertatem atque contra tot litteras et mandata nostra per exactionem tributi vexare non desisteres, et non solum ipsos ad solvendum tibi tributum cogere non cessares, sed maioribus eciam vexacionibus ipsos afficere cepisses, prout nuperrime ab altero ipsorum civium unum pondus olei florenorum duodecim, ab alio rursus pisces maritimos florenos XVII valentes, et ab uno iterum viginti sex boves violenter aufferi fecisses, que omnia in tuum usum convertisses, vel alias, quo tue placuisset voluntati, fecisses, neque ipsis restituere curares, eciam mandata nostra non abservans in grave damnum et preiudicium atque destruccionem et desolacionem prefate civitatis nostre et consequenter eorundem civium nostrorum. Unde nos accepta prefatorum civium nostrorum humillima et lamentabili supplicacione per eosdem nobis propterea porrecta, nolentes iam ulterius tantam oppressionem ipsorum pati, mandamus fidelitati tue harum serie strictissime, aliud habere nolentes, quatenus statim visis presentibus, ante omnia premissas res et bona prefatorum civium nostrorum per te ac tuos, ut premissum est, minus iuste et indebite ablatas et recepta, eisdem civibus nostris ad plenum restituere et ipsos superinde modis omnibus contentos reddere debeas et tenearis, deincepsque eosdem contra dictas eorum libertates et privilegia ad solucionem alicuius tributi seu thelonii in locis ipsorum tributorum tuorum nequaquam artare et compellere, artarique et compelli facere audeas. Quoniam alioquin certus sis, quod ipsis civibus nostris annuemus, ut se contra te in huiusmodi ipsorum libertatibus defendere et protegere possint. Aliud igitur nulla racione facere presumas. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo assumpcionis beatissime Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. inclit. Accad. Scient Slavor. merid.

44.

Anno 1505, 1. septembris. Zagrabiae.

Capitulum eccl. zagrab. munus perpetuae et quotidianae missae in honorem s. regis Stephani instituendae, pensione assignata, in curam praebendariorum delegat.

Pro missa b. regis Stephani, patroni huius alme ecclesie, singulis diebus cantando continuanda super magno altari, statim finita prima (hora), cum eisdem prebendariis conventio facta est in festo

b. Egidii abbatis pro florenis quinquaginta usque revolucionem anni integri, in duobus termniis solvendis; pro qua missa memoratus dominus reverendissimus, dominus Lucas, prelatus noster graciosissimus, dedit decimas utriusque Gradecz cum pertinenciis et Petryne similiter cum pertinenciis, excepta quarta, que debetur preposito maiori huius ecclesie in prescriptis locis; quam missam ceperunt continuare prebendarii die prescripto.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 101. nr. 10.

45.

Anno 1505, 20. octobris. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis montis Grecensis Joannes Sinek et Helena Škriljak post mortem Michaelis Malec duas particulas vineales quatuor et dimidio flor. Petro Ilički vendunt.

Nos Emericus Mykwlyth, filius Demetrii, judex, Michael, Thomas, Valentinus, Petrus, Michael, Ambrosius, Stephanus et alter Stephanus jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod vir providus Iwan sutor Zynek dictus et mulier Elena vocata, relicta condam Mathei Skrylak cognominati, de suburbio seu vico sutorum, concives nostri, executores vero seu commissarii testamenti verbalis condam Michaelis litterati, filii Malecz, similiter de vico sutorum ad nostram personaliter venientes presenciam confessi sunt in hunc modum: ut ipsi quasdam duas particulas vineales desertas, iam in unam vineam redactas, ın territorio nostro seu civitatis prefate ab oriente inter viam communem a parte vero meridionali ortus et vinea prefate Elene mulieris, ab occidentali et septemtrionali ex utraque parte vinee Petri Bankowych dicti de Pobresya habitas et existentes, ıpsum scilicet condam Malecz sutorem partim a condam cognominato Kokot, empcionis titulo literatorie concernentem, ipsumque condam Michaelem litteratum, post mortem prefati Malecz, patris sui, jure successorio et hereditario concernentem, simul cum omnibus eiusdem totalis vinee jam, ut premittitur, in unum redacte utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis, viro similiter provido Petro Ilychky dicto, ac per eum suis heredibus pro quatuor cum medio florenis per eundem Petrum Ilychky, prout ipsi executores nobis retulerunt, jam plenc datis et persolutis, per eosdem executores juxta commissionem prefati testatoris pro anima sua et ad alia pia opera videlicet ad

tecturam sancte Margarethe plenarie extradedissent, immo dederunt, contulerunt et vendiderunt coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac juxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam, quocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam atque testimonium, firmitatemque perpetuam presentes sigillo nostro communi roboratas duximus concedendas. Datum feria secunda in profesto undecim millia virginum. Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum communis. In arch. lib. reg. civ. zagrab.

46.

Anno 1505, 12. novembris. Budae.

Vladislaus Hungarie etc. rex Ferdinando de Frangepanibus comiti et Beatrici, quae morte Joannis Corvini est viduata, mandat, ut erepta pro portorio spolia mercatoribus zagrabiensibus reddant, neve a civibus tributum pro merce exigant.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris magnifico Ferdinando comiti de Frangepanibus ac illustri et generose domine Beatrice, relicte condam Johannis Coruini ducis etc. sorori eiusdem, salutem et graciam. Exponitur Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum circumspectorum judicis et juratorum civium et tocius communitatis civitatis nostre montis Grecensis gravi cum querela, quod licet nos his superioribus diebus, vobis per alias nostras mandaverimus, ut vos illa animalia eorundem exponencium per te Ferdinande de campo ipsorum violenter abacta, sed et alia quoque spolia istic per te commissa, eisdem exponentibus reddere et restituere deberetis; tamen vos, nescitur quibus respectibus, racionem huiusmodi mandatorum nostrorum non habentes, premissa eisdem exponentibus restituere nolluissetis, prout nolletis eciam de presenti; et preter hoc vos domina Beatrix contra jura et libertates ipsorum exponencium, ipsos exponentes, mortuo scilicet iam ipso condam duce, domino et marito vestro, in bonis vestris ad tributariam solucionem artare et compellere cepissetis, per hocque ipsos exponentes in dies graviter molestaretis et dampnificaretis in eorum gravem iniuriam et damnum manifestum. Quare supplicare curarunt nobis iidem cives nostri, quo ipsis superinde de opportuno providere dignaremur remedio; sciatis autem, nos cives nostros huiusmodi animalibus et spoliis eorum destitui per vos nullo modo velle, itaque fidelitati vestre rursus et ex superabundanti

harum serie firmissime mandamus, ut acceptis presentibus, prefatos cives nostros ad solucionem ipsius tributi de cetero artare et compellere nulla racione presumatis, prescriptaque animalia et spolia eisdem sine omni renittencia et difficultate aliquali reddere et restituere, ac de dampnis eisdem inferendis et iniuriis quoque irrogandis penitus desistere et supersedere debeatis, nam alioquin pati tandem non poterimus, quin eisdem civibus nostris superinde de condigna satisfaccione non providebimus. Secus igitur nulla racione facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria quarta proxima post festum beati Martini episcopi et confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

Relacio magistri Petri Beryzlo prepositi,
secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In collect. dom. E. Lašovsky.

47.

Anno 1505, 22. novembris. Časmae.

Lucas episc. zagrab. Antonium de Medjurečje canonicum zagrab. ad proventus canonicales de integro percipiendos reducit.

Venerabiles domini, fratres nostri charissimi. Licet fraternitatibus vestris pridem scripseramus, quod magistrum Anthonium de Megwrechye concanonicum et fratrem vestrum e medio vestri exclusissetis et omnes proventus ipsius in sacristia conservassetis; tamen infirmitati sue compacientes committimus vobis, ut eundem vestri in medium admittatis et omnes proventus ipsi provenientes deinceps reddatis. Ex arce nostra chasmensi sabbato in festo beate Cecilie virginis et martiris. 1505.

Lucas episcopus
ecclesie zagrabiensis.

(A tergo). Venerabilibus dominis capitulo ecclesie nostre zagrabiensis, fratribus nostris charissimis.

Originale in charta, a tergo sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 91. nr. 46.

48.

Anno 1505. In Kristalovec.

Stephanus Brodarić a Luca episc. zagrab. pressus, auxilium ab Alberto de Kasu praeposito maiore zagrabiensi flagitat.

Stephanus Brodaricius scribit Alberto Praeposito majori, canonico zagrabiensi ex Cristalovecz: »In hoc meo acerbissimo negotio et causa, postquam nuper nil apud episcopum zagrabiensem poteram

obtinuisse, profectus fueram Zagrabiam, ubi sollicitavi omnes dominos meos de capitulo, ubi vidi rem desperatam, nemo erat quem adirem qui pro me domino supplicaret, praeter magnificum dominum Balthasarem de Batthyan; veni igitur ad eum, et vestram Dominationem etiam deprecor patronus sit mihi apud episcopum zagrabiensem, juro nunquam me negaturum hanc pecuniam, si apud me fuisset, quin potius adhuc in Italia cum ea studerem, siquidem voluntas episcopi zagrabiensis ea fuit, si quid Dominatio vestra in me concepit odii ex litteris illius boni viri, illud deponat, nil in vestram Dominationem commisi, prodibit semel veritas, cognoscetur adhuc etiam per episcopum zagrabiensem quis habeat et apud quem sint illi 300 aurei. Vestra Dominatio non me deserat in hac necessitate.«

Marcelović. Regesta, ut supra.

49.

Anno 1506, 1. martii. Časmae.

Lucas episc. zagrab. Petrum canonicum lectorem capituli zagrab. executorem testamenti canonici Pauli373Sisciensis, lectoratu et canonicatu privat, quia legata sibi sumpsit.

Lucas dei et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie zagrabiensis etc. Ad futuram rei memoriam. Sacris canonum institutis cautum esse invenitur, culpas inferiorum ad nihil magis quam ad nimiam rectorum, superiorumque benignitatis mansvetudinem sive indulgenciam, referendas esse, qui dum austeriorem morbis invalescentibus dissimulant adhibere medelam et regendi frangunt auctoritatem et perniciosam sepe inter ovium greges pestem sevire permittunt. Hinc est, quod quum inter varia multimodaque scelesta facinora, que de Stephano, dicte ecclesie nostre zagrabiensis lectore et canonico, non sine magno animi nostri dolore et displicencia, rumore communi deferente, paucis ante diebus in publicum exierant, crimen quoque sacrilege oblacionum defunctorum quorumdam detencionis, ac furtive sibi ipsi usurpacionis, precipue honorabilis condam Pauli Zyzek canonici dicte ecclesie zagrabiensis, cuius executor testamentarius inter alios deputatus fuerat, ad nos perlatum fuisset; quod nephas, quoniam aliis fere omnibus sceleribus abhominabilius et turpius maxime in sacerdotibus dei existit, non potuimus adduci, quia iuxta verbum dominicum ad revidendum et examinandum, si id opere compleverit, descendissemus. Convocatis itaque fratribus nostris, utriusque capituli nostri ecclesiarum scilicet

zagrabiensis et chasmensis, puta venerabilibus dominis: Alberto preposito maiori, Nicolao dubycensi, Johanne camarcensi, altero Johanne goricensi, Andrea Kemlek, utriusque juris doctore, Nicolao Vaska, Andrea similiter doctore Bexin, archidiaconis; Michaele custode, Anthonio de Megwrechye, Johanne de Chasma, canonicis dicte ecclesie nostre zagrabiensis; item venerabilibus dominis, Laurencio lectore, Matheo custode, Michaele de Crisio et Georgio alias succentore, canonicis dicte ecclesie nostre chasmensis, dictoque Stephano lectore ad hoc rite et legitime vocato, pro tribunali sedentes et causam ipsam cura diligenti et accurata examinantes, ex tenore testamenti dicti Pauli Zyzek, manu scilicet annotati Stephani lectoris propria conscripti, aliisque instrumentis et munimentis, ac propria eiusdem confessione, presentibus ibidem notariis et tabellionibus vocatis ad hoc rogatisque et requisitis reperimus, vidimus et certitudinaliter unacum dictis fratribus nostris cognovimus, dictum Stephanum lectorem quadringentos supra sex et viginti florenos de pecuniis predicti Pauli Zyzek defuncti furto et sacrilegialiter sibi ipsi recepisse et usurpasse, eundemque publicum et manifestum calumpniatorem et detractorem honoris et dignitatis tum nostre tum eciam ecclesie nostre predicte ex tenore carte cuiusdam manu propria confecte palam et aperte collegimus extitisse. Et quoniam huiuscemodi nepharii egencium animarum necatores, pietatisque divine exacerbatores, sanctorum patrum institutis esse prohibentur; nollentes tam perverse agentes et sceleratos in ecclesia dei sub nomine sanctitatis et honoris quoquomodo perferre, potissimum quia culpam facientis habere convincitur, qui delictum, quod videt, emendare negligit, dictum Stephanum lectorem cum consensu dictorum fratrum nostrorum tanquam ovem morbidam, ne grex universus per eum inficiatur, consorcio fratrum nostrorum capituli ecclesie zagrabiensis predicte, secretisque eorundem, ac honore stalli per hanc sentenciam nostram diffinitivam in hiis scriptis perpetuo privandum, spoliandumque esse deffinivimus et declaravimus, privatumque et spoliatum diffinimus et declaramus harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. In cuius rei memoriam presentes litteras nostras, sigillo nostro, quo ut episcopus communiter uti solemus, cum subscripcione notariorum autenticorum roborare et communiri fecimus. Datum in arce nostra Chasmensi prima mensis marcii. Anno domini millesimo quingentesimo sexto.

(Alia manu). Et ego Matheus natus Gregorii de Zenthgewrghwara, canonicus zagrabiensis, presbiter eiusdem dioecesis, sacra imperiali ·ritate notarius publicus, in literis omnibus, que suprascripta

sunt, dum sic ut premittitur agerentur, unacum altero notario hic idem subscripto et testibus, requisitus, presens interfui, eaque vidi et audivi, de quibus fidem certam officio mei thabellionatus requirente facio. Presentibus ibidem venerabili domino Seraphino, preposito sancti salvatoris et canonico ecclesie chanadiensis et Anthonio presbitero prebendario in civitate montis Grecensis iuxta Zagrabiam, aliisque quam pluribus testibus fidedignis ad premissa vocatis, rogatis, pariter et requisitis.

Et ego Georgius de Prasnycza, natus Stephani, canonicus ecclesie chasmensis, presbiter dioecesis zagrabiensis, sacra imperiali auctoritate notarius publicus in literis omnibus, que suprascripta sunt, dum sic ut premittitur agerentur, presens interfui, eaque vidi et audivi, de quibus fidem certam officio thabellionatus mei requirente, facio.*)

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum et subscriptiones sunt notariorum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 11.

---

*) *Quomodo fortuna tota Pauli Sisciensis, canon. zagrab. absumpta sit:*

Anno domini millesimo quingentesimo sexto, ultima die februarii, Chasme. In presencia reverendissimi domini Luce, episcopi ecclesie zagrabiensis, ac plurimorum dominorum dignitariorum ac canonicorum utriusque capituli zagrabiensis et chasmensis ecclesiarum, nec non aliorum presbiterorum et clericorum astancium, posita est de novo racio cum magistro Stephano lectore ac canonico ecclesie zagrabiensis prelibate, de et super introitu ac exitu pecuniarum condam magistri Pauli, Zythecz dicti, canonici similiter ecclesie zagrabiensis in extremis relictis, que ad manus eiusdem lectoris tamquam executoris testamenti devenerunt.

Introitus:

Imprimis prout idem Stephanus lector per scripta manus suae propriae fatetur, habuit et percepit florenos sexcentos septuaginta duos.

Item fassus est percepisse ab Andrea spano provincie Iwanych iuxta contenta testamenti	fl. VII
A Gregorio pellifice similiter	fl. XVI
A quodam Stheff in Iwanych	fl. II
Item de vinis et rebus eiusdem venditis, habuit	fl. XXIX
Summa percepcionis facit	fl. VII^c XXVI

Exitus:

Prefatarum pecuniarum prout in testamento eiusdem magistri Pauli continetur.

Imprimis ecclesie beati Stephani regis legati	fl. XXV
Pro reverendissimo domino episcopo	fl. XXV
Ad sanctum Nicolaum Zagrabie	fl. V
Ad beatam virginem de Abbacia	fl. V

Ad fabricam ecclesie sancti Emerici	fl. V
Ad sanctum Franciscum	fl. V
Ad sanctum Johannem Zagrabie.	fl. V
Ad heremitas prope Zagrabiam	fl. V
Ad hospitalia s. Elysabeth et civitatis	fl V
Prebendariis zagrabiensibus	fl V
Ad hospitale s. Anthonii in vico Lat'norum	fl. III
Pauperibus in prefatis hospitalibus degentibus	fl VI
Pro psalterio, recomendacione et pauperibus	fl. V
Ad obsequias et peractiones legavit	fl L
Prebendariis zagrabiensibus in vita ipsius magistri Pauli, dati. . .	fl. X
Eisdem prebendariis pro debitò Dominici Perowyth, quo eidem magistro Paulo obligabat, quod eisdem legaverat et tandem mutata voluntate ad	fl XV
Limitavit, dedit lector	fl XV
Francisco prebendario	fl. V
Reverendissimus dominus episcopus habuit	fl. Ic
Summa exitus facit . . .	fl. IIIc
Restant . . .	fl. IIIIc XXVI

Ego Andreas archidiaconus de Kemlek ac canonicus ecclesie zagrabiensis in presencia prenominatorum, reverendissimi domini episcopi etc. ac dominorum utriusque capituli et aliorum astancium calculavi et ideo propria manu consignavi.

Ego Nicolaus Dwbycensis racioni superius date presens interfui, ideo hiis manu mea propria subscripsi

Ego Johannes Kamarcensis similiter interfui.

Ego Johannes Goryczensis similiter interfui, manu propria subscripsi.

Ego Andreas Bexin similiter interfui, manu propria.

Ego Anthonius similiter interfui, manu propria.

Et ego Georgius de Prasnycha, natus Stephani, canonicus ecclesie chasmensis, presbiter dyoecesis zagrabiensis, sacra imperiali auctoritate notarius publicus in hiis omnibus, que suprascripta sunt, dum sic, ut premittitur, agerentur, presens interfui, agique vidi et audivi, de quibus fidem certam facio officio thabellionatus mei requirente.

Et ego Matheus Gregorii de Zenthgergwara, presbiter, canonicus ecclesie zagrabiensis, eiusdem dyoecesis, sacra imperiali auctoritate notarius publicus in literis omnibus et registro presenti, que superscripta sunt, dum sic, ut premittitur fierent et agerentur presens interfui, eaque vidi et audivi, de quibus fidem certam facio, officio mei thabelionatus requirente.

Concordat per omnia (cum)
originali Johannes. . .
de Pades, (notarius).

Rubrum capitulare. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid. II. c. 49.

50.

Anno 1506, 22. martii. In Rakonok.

Beatrix de Frangepanibus, ducissa, fratribus Remetensibus concedit, ut eorum oves, aliaque animalia in agris castri Medved pascantur.

Nos Beatrix de Frangepanibus, illustrissimi quondam domini Joannis Coruini, Liptouie ducis ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie bani etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod nos tum habentes respectum erga claustrum beate Marie virginis, prope castrum nostrum Medwe vocatum, fundatum, tum eciam ad humilem supplicacionem venerabilis fratris Marci, vicarii eiusdem castri, ordinis fratrum Eremitarum in sua et fratrum in eodem degencium; cum eciam et potissime ob spem et devocionom, quam habemus erga beatam virginem Mariam, specialem advocatam nostram et dictorum fratrum Eremitarum oraciones et suffragia, id concessimus et annuimus in perpetuum ex speciali gracia et benevolencia nostra, ut ipsi fratres presentes et futuri, eorum oves et alia animalia in nostris montibus, terris, infra metas dicti claustri et castri nostri Medwe et in pertinenciis ville nostre Grachan vocate, valeant libere pascere et nutriri facere sine dampno tamen satorum et vinearum nostrarum et jobagionum similiter nostrorum. In cuius rei fidem, firmitatemque perpetuam presentes literas nostras sigillo nostro quo utimur consignatas, duximus concedendas. Datum in castello nostro Rakonok in dominica Letare. Anno domini millesimo quingentesimo sexto.

Summa privilegiorum monaster. Remethensis. MSC in archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid. II. c. 13.

51.

Anno 1506, 21. septembris. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, communitatem civitatis reprehendit in eo, quod monasterio Remetensi ejusque jobagionibus interdixit, ne hominibus tam in Carinthia commortantibus quam aliis vinum venderent.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus civitatis nostre zagrabiensis salutem et graciam. Ex querelis et supplicacione religiosorum fratrum Eremitarum ordinis sancti Pauli primi Eremite in claustro beate Marie virginis supra dictam civitatem nostram zagrabiensem fundato degencium accepimus admodum displicenter, quod licet fratres ipsi Eremite, colonique eorundem hac libertate,

consvetudineque semper et ab antiquo tempore usi fuerint et gavisi, ut ipsi vina eorundem in promontoriis ipsorum procreata, cuicunque voluissent, tam externis, quam eciam forensibus hominibus in Carinthia commorantibus vendendi liberam habuissent facultatem; tamen vos, nescitur quorum freti authoritate, per publicum edictum nuper publicari, proclamarique fecissetis, ut nemo illorum ab ipsis exponentibus aut colonis eorundem vina sua huiusmodi emerent, contrarium facientibus certam penam infligendam statuissetis in dampnum ipsorum manifestum. Supplicacione igitur pro parte ipsorum exponencium nobis superinde oblata, ad plenum intellecta, nolentes eosdem indebite, ac precium justum vobis dampnificari permittere; ideo volumus et mandamus fidelitati vestre harum serie firmiter, ut acceptis presentibus, amodo deinceps, dictos exponentes et jobagiones eorundem contra antiquam libertatem ipsorum nullo modo impedire aut dampnificare presumatis, sed quemadmodum hactenus ita eciam deinceps pretacta vina ipsorum, colonorumque eorumdem, quibusvis hominum, tam scilicet in Carinthia commorantibus, quam aliis quibus poterunt ac valebunt, eisdem vendi permittere et permitti facere, neque eosdem quovis modo cohibere vel emptores ipsorum molestare audeatis. Secus nulla racione facturi. Presentibus perlectis, exhibentibus restitutis. Datum Bude in festo beati Mathei apostoli et evangeliste. Anno Domini millesimo quingentesimo sexto.

Summa privilegiorum monasterii Remetensis MSC. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavorum. merid. II. C. 13.

52.

Anno 1506, 19. novembris. Budae.

Vladislaus, Hungarie etc. rex, communitati civitatis mandat, ut tricesimatores regios contra insectatores, praecipue contra Marcum banum defendat.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Intelleximus quomodo tricesimatores nostri illic in medio vestri constituti, a magnifico Marco Horwath de Kamychacz, regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie bano, hominibus et familiaribus suis, adeo turbarentur, ut huiusmodi proventibus nostris tricesimalibus iam maximum dampnum suscepissemus in diesque susceperimus. Et quia nolumus per quempiam regnicolarum nostrorum in huiusmodi proventibus nostris dampnum pati, ideo fidelitati vestre harum serie firmiter precipientes

committimus et mandamus, quatenus amodo deinceps prefatos tricesimatores nostros contra quoslibet impetitores et signanter adversus prefatum Marcum banum, hominesque et familiares suos, tueri, protegere et deffensare debeatis auctoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa mediante. Secus non facturi. Et presentes superinde pro ex(secu)cione vestra reservetis. Datum Bude in festo beate Elizabeth vidue. Anno domini millesimo quingentesimo sexto.

(A tergo). Prudentibus et circumspectis judici et juratis, ceterisque civibus et toti communitati civitatis nostre Montisgrecensis, fidelibus nobis dilectis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum maius. In arch. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

53.

Anno 1506, 27. novembris. Zagrabiae.

Andreas, s. theologiae doctor, vicariusque ecclesiae zagrabiensis, praecipit omnibus parochis zagrabiensibus, ut cives quosdam in Opatovina ad legata praebendariis expendenda admoneant.

Andreas artium et decretorum doctor, nec non sacre theologie professor, prepositus chasmensis, canonicusque et vicarius ecclesie zagrabiensis in spiritualibus, causarumque auditor generalis. Vobis discretis dominis: Luce, plebano de vico sutorum, et Blasio, capellano ecclesie s. Emerici ducis in area capitulari zagrabiensi, harum serie sub debita obediencia et sub excommunicacionis pena in virtute sancte obediencie committimus firmissime, quatenus habitis presentibus providos magistro Stephanum et Nicolaum litteratos de vico dominorum in Abbacia zagrabiensi personaliter accedatis, ipsosque ad instanciam decani et prebendariorum chori eiusdem ecclesie zagrabiensis racione certorum debitorum testamentalium, per eos apud se detentorum, ad sextum diem, a die execucionis vestre, immediate computando, nostram peremptorie citare debeatis in presenciam, ipsis in jure responsuros et justiciam recepturos; quos sex dies ipsis et cuilibet eorum pro primo, secundo, tercio et peremptorio termino, monicione canonica premissa, assignantes prefigatis, et tandem seriem execucionis vestre cum nominibus citatorum nobis fideliter et conscienciose rescribatis. Presentes in specie remittentes. Datum Zagrabie feria sexta proxima post festum beate Katherine virginis et martiris. Anno domini millesimo quingentesimo sexto.

Ego Blasius capellanus ecclesie s. Emerici de capitulo zagrabiensi executus sum presens mandatum V. E. D. die sabbati proximo ante festum b. Andree apostoli. Anno supradicto.

(A tergo). 1506. In profesto beate Barbare, dominus vicarius adjudicavit, ut Nicolaus litteratus de Abbacia infra novem dies de octo florenis per condam Paulum sutorem de Iwanych apud dominum Blasium Pohkowych defunctum legatis, dominis prebendariis satisfaciat. Presentibus venerabili domino, Johanne archidiacono gorycensi, Luca, plebano de vico sutorum et magistro Briccio canonico. Et termino adveniente adhuc ex benignitate judicis dati sunt sibi tres dies, alioquin excommunicabitur. Presente: lectore, Kemlek etc.

Eodem die hora vesperarum, judicans dominus vicarius decrevit, ut Stephanus litteratus de sex florenis infra novem dies cum dominis prebendariis componat; quod si componere non poterit extunc ipse nono die juramentum eo modo, quo per cives in judicio fuit sibi juramentum adjudicatum et tot personis, quot fuit adjudicatum, deponet, alioquin solvet debitum sex flor. Presentibus ibidem venerabili domino Andrea, decretorum doctore, archidiacono Kemlek, magistris: Brictio et Bartholomeo succentore, canonicis zagrabiensibus.

Adhuc est terminus datus feria tercia proxima post festum Thome apostoli 1506 pro concordia fienda. Adveniente termino dominus vicarius prefixit terminum ad deponendum tercia manu juramentum, feriam sextam proximam post octavas Epiphaniarum domini. Presentibus Stephano Chersek, Simone de Cerye, plebanis, et Jankone de Prybych.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. hon. coll. Praebendariorum.

54.

Anno 1507, 7. junii. Budae.

Vladislaus, Hungarie etc. rex, praecipit banis, ut nobiles, si a civibus zagrabiensibus portorium vel telonium redempserint, in jus vocent octavis primis in regno Slavoniae celebrandis.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris magnificis Andree Both de Bayna et Marco Horwath de Kamychacz, regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclavonie banis, et egregio Emerico de Hassagh, prothonotario eiusdem regni nostri Sclavonie, salutem et graciam. Ex querelis et supplicacionibus fidelium nostrorum circumspectorum judicis et juratorum, cetero-

rumque civium civitatis nostre Montisgrecensis accepimus non sine displicencia, quod licet ipsi exponentes antiqua libertatis ipsorum prerogativa per condam divos reges, nostros scilicet predecessores ipsis graciose concessa, requirente, a quavis solucione tributaria exempti et supportati sint et habeantur. Tamen forent nonnulli nobiles et alterius condicionis homines in regno nostro Sclavonie commorantes, tributaque et thelonia habentes, qui non curatis antiquis juribus et libertatibus eorundem exponencium, eosdem contra jura ipsorum huiusmodi in locis exaccionum dictorum tributorum, theloniorumque suorum ad quandam indebitam tributorum, theloniorumque solucionem cogerent, cogereque et compellere vellent, ipsosque per hoc opprimerent et dampnificarent, neque ipsos in juribus et libertatibus ipsorum conservarent. Supplicacione igitur pro parte dictorum exponencium nobis superinde oblata exaudita, nolentes ipsos per quospiam in juribus ipsorum a divis regibus eisdem indultis et concessis opprimi, mandamus fidelitatibus vestris harum serie firmiter, quatenus acceptis presentibus, et rebus, sic ut prefertur se habentibus, universos et singulos huiuscemodi nobiles et alterius condicionis homines, turbatores videlicet et violatores dictarum libertatum prefatorum exponencium, ad octavas primitus in illo regno nostro Sclavonie celebrandas, pro jure et consvetudine eiusdem regni nostri, vestri in presenciam convocare et auditis eisdem partibus, visisque juribus et litteralibus instrumentis eorundem, negocium hoc partes inter easdem justo modo revidere et quod justum fuerit inter ipsas partes facere eciam et exequi modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria secunda proxima post festum sacratissimi corporis Christi. Anno eiusdem millesimo quingentesimo septimo.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

55.

Anno 1507, 7. septembris. Zagrabiae.

Coram capitulo zagrab. Gregorius judex civitatis montis Grecensis de possesionibus Petrovina et Šiljakovina, Sophiae, Andreae Hening viduae, donatis, intercessionem facit contra Vladislaum regem.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus per presentes, quod circumspectus Gregorius, judex civitatis montis Grecensis in sua, aliorumque universorum civium et juratorum

eiusdem civitatis montis Grecensis personis, nostram personaliter veniens in presenciam, nobis per modum protestacionis et inhibicionis significare curavit in hunc modum: qualiter olim egregius Johannes Hennyngh de Zomzedwar, pater videlicet condam egregii Andree Hennyngh de eadem Zomzedwara, nescitur quibus motus respectibus, possessiones eorundem civium protestancium, Petrowyna et Sylakowina vocatas, in comitatu zagrabiensi existentes, habitas, a certis retroactis temporibus occupative et usurpative preter viam juris, simul cum eodem Andrea Hennyngh, filio suo, tennuisset, modo quoque aliis bonis suis possessionariis, videlicet ad castra Zomzedwar predictum et Selyn vocata, pertinentibus, annexas tenerent et usurpative possiderent; cum tamen, eosdem cives protestantes, prout dicitur, predicte possesiones cum pertinenciis suis universis pleno jure concernerent et ad eosdem, consequenterque dictam ipsorum civitatem antiquitus pertinuissent et pertinere dinoscerentur eciam de presenti, in se, modo premisso, usurpate fuissent, in preiudicium et dampnum, juriumque derogamen dictorum civium manifestum. Unde facta huiusmodi protestacione, iam fatus Gregorius judex suorum et aliorum, quorum supra, nominibus et in personis, serenissimum principem et dominum, dominum Wladislaum, dei graciam regem Hungarie et Bohemie etc., dominum nostrum graciosissimum a donacione, collacioneque et consensu, item generosam dominam Sophiam, relictam eiusdem Andree Hennyngh, aliosque universos et quoslibet cuiusvis status et condicionis homines ab impetracione, necnon occupacione, usurpacione, detencioneque et conservacione prescriptarum possessionum Petrowyna et Sylakowina vocatarum, pertinenciarumque suarum universarum, juri annotatorum civium spectare debencium, seque ipsos, quovis quesito colore in dominium earundem intromissione, sibi ipsis appropriacione ac statuifaccione, usuumque, fructuum et quarumlibet utilitatum earumdem percepcione seu percipifaccione, universa eciam capitula et conventus ac alia quevis loca credibilia a litterarum suarum statutoriarum seu aliarum quarumcumque fassionalium superinde confectarum et conficiendarum emanacione et extradacione factis quoquomodo vel fiendis, prohibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste coram nobis testimonio presencium mediante. Datum in vigilia nativitatis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo septimo.

Originale in charta. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. meriod.

56.

Anno 1507, 16. octobris. Zagrabiae.

Coram communitate civitatis Agnes Keleminec vidua, ejusque filiae, Emerico civi agros suos 10 fl. auri vendunt.

Nos Gregorius, filius Andree, judex, Bolfangus, Georgius, Valentinus, Michael, Stephanus, Vrbanus, Gregorius et Mathias jurati, consiliarii et universi cives civitatis montis Grecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod proba mulier Agnesa vocata, relicta condam Clementis agricole aliter Keleminecz dicti, de villa Petrowcz, necnon Elena, Katherina et Dorothea filie eiusdem Keleminecz, ad nostram personaliter venientes presenciam confesse sunt in hunc modum: ut ipse quandam terram suam arabilem in territorio nostro seu civitatis prefate inter duas vias communes, unam videlicet viam ab occidentali parte sitam, per quam itur ad villam Gorymlye vocatam et aliam viam communem a parte meridionali habitam ac inter terram successorum condam Johannis Bolye mediante meta cuiusdam arboris quercine a parte orientali sitam ac inter quandam viam communem antiquam a parte septemtrionali tam videlicet currualem quam pedestrem habitam, situata et existens, quatuor vel citra, ut dicitur, dietas terre in se continens, desuper a predicta via communi antiqua, tam curruali quam pedestri a dicta septemtrionali parte habita, simul cum virgulto eidem terre arrabili desuper adiacenti et infra usque predictam viam communem ab ipsa meridionali parte sitam se extendens, ipsas, scilicet Agnesam mulierem relictam et prefatas Elenam, Katherinam et Dorotheam filias earundem, post mortem prefati Keleminecz successorio jure, ipsiusque Keleminecz a condam viro Martino agricola de eadem Petrowcz empcionis titulo concernentem simul omnibus eiusdem terre arrabilis ac virgulti desuper adiacentis utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis, prudenti et circumspecto viro Emerico litterato de Crisio seniori judici et concivi nostro ac per eum suis heredibus pro decem florenis auri per eundem Emericum litteratum prefatis Agnese, Elene, Katherine et Dorothee, prout ipsemet nobis retulerunt jam plene datis et persolutis, vendidissent et contulissent, immo vendiderunt et contulerunt coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam atque testimonium, firmitatemque perpetuam presentes sigillo nostro communi roboratas, eidem

duximus concedendas. Datum in festo beati Galli confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo septimo.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum Gregorii judicis Grec. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

57.

Anno 1508, 12. januarii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, jubet civibus zagrab., ut duos banos nuper nominatos benigno animo excipiant, iisque obsequantur.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. Fidelibus nostris judici, juratis et universitati civium civitatis nostre Zagrabiensis salutem et graciam. Scitis, quod nos banatum regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie, quem hactenus fideles nostri magnifici Andreas Both de Bayna et Marcus Horwath de Kamnychacz a nobis tenuerunt, et hunc ab ipsis aufferentes, fidelibus nostris magnificis Georgio de Kanysa et Johanni Ernusth de Chaktornya, quos ad illius conservacionem satis aptos, sufficientesque et idoneos pro salute et tranquillo statu dictorum regnorum nostrorum comperuimus, mediantibus aliis litteris nostris superinde confectis, plene contulimus, eosque in banatu eorumdem regnorum nostrorum suffecimus. Quapropter volumus . . . . . et harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus dum et quando iidem bani nostri ad ipsam civitatem nostram venire voluerint, extunc eosdem semper honorifice excipere et libere stare absque omni resistencia una cum comitiva ipsorum ac singulis ad eos pertinentibus intromittere, acceptare ac pro vestris banis habere et cognoscere, ipsisque in omnibus licitis et consvetis parere semper et obedire modis omnibus debeatis et teneamini. Aliud nullo modo facere presummatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria quinta proxima post festum sancti Pauli primi heremite. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Originale in charta, sat exesum. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad Scient. Slavor. merid.

58.

Anno 1508, 19. januarii. Zagrabiae.

Coram communitate civitatis Johannes civis, qui ante judex fuit, nuntiat Georgium civem Fabiano Milin civi silvam suam 3 flor. vendidisse.

Nos Gregorius, filius Andree, judex, Bolfgangus, Georgius, Valentinus, Michael, Stephanus, Vrbanus, Gregorius et Mathias jurati,

ac consiliarii et universi cives civitatis montis Grecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis, quod circumspectus vir Johannes, senior judex nostre communitatis et concivis noster, nostram veniens in presenciam sua clara voce dixit et confessus est in hunc modum: ut dum ipse honore et officio nostri judicatus fungeretur, tunc providus condam Georgius, gener condam Stanse dicti, coram eo personaliter constitutus et fassus est eo modo: qualiter ipse quamdam silvam in territorio dicte civitatis inter silvam a septemtrionali heredum seu successorum ipsius condam Stanse mediantibus quibusdam arboribus videlicet castanee et quercus cruce signatis et ab orientali vero plagis via communis, ab occidentali vallis et fluvius tempore pluviali decurrens et a meridionali partibus vinea Fabiani de Werhowcz sitam, habitam et existentem, ipsum scilicet condam Stansam jure empticio concernentem simul cum omnibus eiusdem silve utilitatibus, juribus, usibus et pertinenciis universis predicto Fabiano Milyn ac heredibus universis ipsius Fabiani pro tribus florenis auri ab eodem, uti nobis ipsemet retulit, prius plene levatis et perceptis, vendidisset, tradidisset et inscripsisset, immo vendidit, tradidit et inscripsit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam, pariter et habendam, ac iuxta condicionem civitatis prenominate ab antiquo privilegialiter approbatam quocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune duximus appendendum. Datum feria quarta in profesto beatorum Fabiani et Sebastiani martirum. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum Gregorii judicis Grec. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

59.

Anno 1508, 25. januarii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, praecipit communitati civitatis, ut Georgium de Kaniža banum adjuvet, si Andreas Both, banus pristinus, dignitatem banalem abdicare eamque Georgio tradere repugnaverit.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Sciatis, quod nos banatum illorum regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie sed et capitaneatum Segniensem a fidelibus nostris magnificis Andrea Both de Bayna et Marco Horwath de Kanychacz aufferentes, fidelibus

nostris magnificis Georgio de Kanysa et Johanni Ernewsth de Chakthornya contullimus, ipsosque in banos nostros suffecimus, ad cuius occupacionem eundem Georgium Kanisay cum plena informacione et facultate nostra, illo iam eciam misimus; idcirco volumus et fidelitati vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus amodo ad eosdem banos nostros attendere, ipsisque in omnibus licitis et consvetis parere semper et obtemperare et casu, quo ipse Andreas Both banatum ipsum eidem Georgio de mandato et commissione nostra, et prout hic coram nobis fide sua mediante se obtullit, cedere et remittere, resignareque nollet, ex tunc penes ipsum veluti legittimum banum vestrum iuxta eiusdem requisicionem universaliter insurgere, sibique in huiusmodi occupacione dicti banatus omni auxilio et adiuvamine adesse, assistere modis omnibus debeatis, et aliud in quantum capiti et bonis vestris consulere cupitis, facere nulla racione presumatis. Datum Bude in festo conversionis beati Pauli apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

(A tergo). Prudentibus et circumspectis judici et juratis, ceterisque civibus et toti communitati civitatis nostre Montisgrecensis, fidelibus nobis dilectis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum maius. In archiv. lib. reg. civ. zagrab.

60.

Anno 1508, 28. martii Budae.

Balthasare de Alap, capitaneo gentium levis armaturae in Croatia, accusante, Vladislaus rex Lucae, episcopo zagrabiensi, praecipit, ut Stephanum, canonicum lectorem, poena afficiat, quia documentum fassionis ejusdem Balthasaris de Alap depravavit.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro reverendo in Christo patri, domino Luce, episcopo ecclesie zagrabiensis, salutem et graciam. Graviter conqueritur nobis fidelis noster egregius Balthasar de Alap, capitaneus gencium nostrarum levis armature in Croacia, quod quamvis ipse hoc superiori tempore certis et racionalibus ex causis quandam fassionem de et super certa parte quarumdam possessionum suarum in comitatu zagrabiensi habitarum, cuidam Johanni Posegay coram honorabili condam Blasio de Dombro, archidiacono et canonico eiusdem ecclesie zagrabiensis fecerit, ipseque condam Blasius seriem huiusmodi fassionis manu sua propria consignaverit; tamen expost quidam magister Stephanus lector et canonicus illius ecclesie vestre excogitata quadam dolositatis

astucia, honoris sui immemor, quasdam litteras fassionales non iuxta fassionem ipsius Balthasar et signaturam huiusmodi prefati condam magistri Blasii, sed longe aliter et quidem super totalibus ipsis possessionibus eiusdem Balthasar emanasset et ceteris dominis capitularibus insciis et ignorantibus oculte sigillo eiusdem capituli sigillasset, sicque ipsum Balthasar juribus suis manifeste destitui procurasset. Cum autem et nunc quoque signatura ipsa prefati condam magistri Blasii super huiusmodi fassione facta toti capitulo illius ecclesie zagrabiensis constaret directe et evidenter, ipseque magister Stephanus ob huiusmodi delictum suum merito esset puniendus, idcirco hortamur paternitatem vestram et requirimus ne paciatur de cetero scandalum huiusmodi in ecclesia sua fieri, exindeque preiudicium et damnum regnicolis nostris generari, sed honoris sui gracia, accersito ad se et vocato ipso magistro Stephano lectore, ex parte eiusdem prefato Balthasar de et super huiusmodi calumnia et excessibus ipsius iuxta cognicionem rei veritatis, iustum et rectum iudicium et justiciam facere et administrare, et si paternitas vestra reverenda premissa sic se habere compererit, extunc ipsum magistrum Stephanum pro demeritorum qualitate pena condigna punire eciam velit et debeat; ne de cetero alii hoc exemplo edocti, quitquam tale attemptare presummant, nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa et vestra quoque ordinaria auctoritatibus mediante. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria tercia proxima post dominicam Oculi., Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Ad proposicionem magnifici domini Benedicti de Bathyan, thezaurarii regie Maiestatis.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 11.

61.

Anno 1508, 5. maii. Zagrabiae.

Coram communitate civitatis Emericus Mikulić agrum suum Michaeli pellifici 16 flor. auri vendit.

Nos Johannes, filius Georgii, judex, Johannes, Dominicus, Matheus, Iwan, Benedictus, Gregorius, Stephanus et Ambrosius jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis: quod prudens et circumspectus vir Emericus litteratus de

Crisio, Mikulych dictus, senior judex et concivis noster, ad nostram personaliter veniens presenciam confessus est in hunc modum: ut ipse quandam terram suam arabilem, penes thopol vocatum, in territorio seu campo civitatis prefate inter terram arrabilem kolendini sancti Petri ab orientali ac inter viam communem et quandam terram successorum condam Fistrowycza vocata a parte meridionali, necnon inter terram arrabilem prebende sancti Martini in hospitali beate virginis ab occidentali et inter viam communem a parte septemtrionali habitam et existentem, sex dietas terre in se continentem, ipsum scilicet Emericum litteratum a provido viro Andrea carnifice, filio condam Demetrii Ribarych, olim concive nostro, empcionis titulo litteratorie concernentem, prout hoc in quadam littera nostra seu civitatis prefate, tempore judicatus Gregorii, filii Andree, de anno domini millesimo quingentesimo septimo, sabbato die in festo beati Briccii episcopi et confessoris nuperrime preteritis, pro parte ipsius Emerici litterati superinde confecta et emanata, expresse vidimus occulata et coram nobis in specie conducta, simul cum omnibus eiusdem totalis terre arrabilis utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis provido et honesto viro Michaeli pellifici, seniori jurato et concivi nostro ac per eum suis heredibus pro sedecim florenis auri per eundem Michaelem pellificem prefato Emerico litterato, prout ipsemet nobis retulit, jam plene datis et persolutis, vendidisset et contulisset, immo ex consensu vicinorum predictorum vendidit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam atque testimonium, firmitatemque perpetuam presentes sigillo nostro communi roboratas, eidem duximus concedendas. Datum feria sexta proxima post festum Invencionis sancte crucis. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum communis. In archiv. incl. Accad Scient. Slavor. merid.

62.

Anno 1508, 31. maii. Budae.

Vladislaus, Hungarie etc. rex, communitati civitatis jubet, ut de Nicolao Soldinarić, qui canonico archidiacono furtum fecit, ex legibus sententiam ferat, incumbatque ad ea reddenda, quae furto sunt surrepta.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus ·ris, prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus civitatis

nostre montis Grecensis salutem et graciam. Exponitur nobis in persona fidelis nostri honorabilis magistri Nicolai archidiaconi dubicensis et canonici ecclesie zagrabiensis, qualiter hoc superiori tempore quidam Nicolaus Soldinarych, cohabitator vester, domum ipsius exponentis in capitulo illius ecclesie zagrabiensis habitam, noctis in silencio furtive subintrasset, isticque confractis ladulis et ferramentis, tanquam manifestus fur, certas res et bona ipsius exponentis citra ducentos flor. valentia abinde exportasset, et quo voluisset, fecisset. Unde ipse dampnificatus pro recuperandis, resarciendisque huiusmodi damnis suis ex parte prefati Nicolai coram vobis judicium et justiciam habere et recipere vellet; cum autem judicium et justicia nullipiam sit abneganda, fidelitati igitur vestre harum serie firmissime mandamus, quatenus statim, acceptis presentibus, eidem exponenti ex parte prefati Nicolai Soldinarich de et super omnibus huiusmodi suis dampnis et incommodi juxta allegata et probata eiusdem debitum et rectum judicium et justiciam, atque omnimodam satisfactionem, amputata omni superflua dilacione, siquidem idem verisimilibus et evidentibus documentis per ipsum exponentem comprobari poterit, facere et administrare modis omnibus debeatis et teneamini, auctoritate nostra presentibus vobis in hac parte concessa et justicia mediante. Secus nulla racione facere presumatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria quarta proxima ante festum ascensionis Domini. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

E tabulis judiciariis lib. reg. civ. Zagrab. In arch. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

63.

Anno 1508, 11. junii. Zagrabiae.

Praebendarii ecclesiae cathedralis, conventione cum capitulo facta, munus missae pro defunctis instituendae suscipiunt.

1508. In festo sancti Barnabe apostoli, domini prebendarii zagrabienses incipient Missam pro defunctis iuxta convencionem cum dominis capitulo factam. Quam continuabunt singulis diebus in altari episcopi Osualdi, sub missa maiori, et habebunt per annum florenos viginti quinque. Prima collecta pro episcopis defunctis, videlicet: Deus, qui inter apostolicos sacerdotes; secunda: Deus, venie largitor; tercia: Deus, cuius misericordie; quarta: Deus, in cuius miseracione; quinta: Fidelium Deus omnium conditor.

Diebus autem dominicis vel festivis occurrentibus, dicetur missa de dominica vel festo occurrenti, secunda vero: Omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum dominaris simul et mortuorum; tercia: De cunctis nos quesumus Domine mentis et corporis defende periculis.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 101. nr. 10.

64.

Anno 1508, 19. junii. Budae.

Communitate civitatis precante, Vladislaus Hungariae etc. rex, concedit, ut octavis festi Epiphaniarum Domini coram banis iterum judicium fiat de Kraljevec, Cerje etc. possessionibus, de quibus communitas civitatis cum capitulo litigat.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris capitulo ecclesie (chasmensis) salutem et graciam. Expositum extitit Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et communitatis civitatis nostre zagrabiensis montis Grecensis, qualiter ipsi alias honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis racione et pretextu indebite occupacionis et detencionis quarumdam possessionum ipsorum exponencium Kralyewcz, Czerye, Kobylya, Zwyblya et Narth vocatarum, omnino in comitatu zagrabiensi habitarum, in presenciam bani regni nostri Sclauonie traxissent in causam, (in qua ipsi judex, jurati) cives et inhabitatores ipsius civitatis nostre montis Grecensis ex eo, quod certa jura et privilegia, littereque et litteralia instrumenta eorumdem factum prescriptarum possesionum quam certorum aliorum jurium ipsorum posscssionariorum tangencia et concernencia tempore, quo illustris condam Vlricus comes Cilie civitatem ipsam expugnasset, per Alemanos vastatores, distracta, ablata et ab ipsis alienata fuissent, nec habuissent quibus se et causam suam defendere potuissent contra prefatos capitulares, succubuissent; et exinde ipsi capitulares certas litteras adiudicatorias, sentencionales in presencia bani regni Sclauonie contra ipsos exponentes reportassent, quarum vigoribus iidem in dominium prescriptarum possessionum sese introduci et easdem sibi ipsis statui facere procurassent, quas usque modo tenerent et conservarent in eorundem exponencium preiudicium atque damnum. Cum tamen si prefati exponentes tempore expugnacionis dicte civitatis nostrc litteras et privilegia ipsorum non ammisissent, et tempore adjudicacionis cause huiusmodi eas in sede banali producere et exhibere potuissent, sperassent se et causam

suam adversus ipsos capitulares de facili defendere potuisse; prout recuperatis et inventis juribus ipsorum iam posse sperarent eciam de presenti. Unde supplicatum extitit Maiestati nostre in personis dictorum exponencium, ut ipsis circa premissa de opportuno juris remedio providere dignaremur. Nos igitur, qui ex debito regiminis nostri officio defectus subditorum nostrorum in processu juridico contingentes per opportuna remedia in melius reformare et debemus et possumus, accepta huiusmodi supplicacione dictorum exponencium eisdem id graciose duximus annuendum et concedendum, ut ipsi, non obstantibus prescriptis litteris regni nostri Sclauonie bani adiudicatoriis et processibus exinde secutis, causa in prescripta contra prefatum capitulum ecclesie zagrabiensis novum judicium recipere, litterasque et litteralia ipsorum instrumenta exhibere ac raciones et allegaciones suas dicere et omnia, que in materia ipsius cause necessaria fuerint, in octavis festi Epiphaniarum domini, proxime affuturis, coram regni nostri Sclauonie banis, in sede zagrabiensi facere valeant atque possint, immo annuimus et concedimus presencium per vigorem. Quocirca fidelitati vestre harum serie firmiter precipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Petrus Imprych de Jamnycza, aut Georgius de Schytharyo vel Nicolaus de Hrwsowcz seu Johannes de Chernkowcz, sive Martinus Dragachych sin Johannes aut Michael Barylowych de Gorycza vel Johannes litteratus de Morawcha, aliis absentibus, homo noster, memoratum capitulum ecclesie zagrabiensis ad octavas dicti festi Epiphaniarum domini, nunc venturas, causa in premissa, novum judicium recepturum, prescriptasque litteras adjudicatorias dicti regni Sclauonie bani et singulos eiusdem processus aliaque universa jura, si que in materia dicte cause pro se habet confecta exhibiturum, racionesque et allegaciones suas denuo et ex novo dicturum et facturum contra memoratos exponentes, modo simili novum judicium recepturos, litterasque et litteraria eorum instrumenta factum prescriptarum possessionum ipsorum tangencia et concernencia exhibituros, atque omnia, que de jure in causa ipsa facienda fuerint, acturos et facturos regni nostri Sclauonie banorum evocet in presenciam in sedem zagrabiensem, litis pendente, si qua foret inter ipsos, non obstante. Insinuando ibidem eisdem, ut sive ipsi capitulares octavis in prescriptis coram dictis regni nostri Sclauonie banis compareant, novumque judicium recipiant sive non, iidem ad partis comparentis instanciam id facient in premissis, quod dictaverit ordo juris. Et post hec huiusmodi evocacionis et insinuacionis seriem cum evocatorum et insinuatorum nominibus

octavas ad prescriptas eisdem regni nostri Sclauonie banis more solito rescribatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria secunda proxima post festum sanctissime Trinitatis. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Relacio magistri Philippi prepositi,
secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum maius. In archivio lib. reg. civ. zagrab.

65.

Anno 1508, 19. junii. Budae.

Communitate civitatis precante, Vladislaus Hungarie etc. rex, concedit ut octavis festi Epiphaniarum Domini coram banis iterum judicium fiat de Petrovina et Šiljakovina possessionibus, de quibus communitas civitatis cum Sophia, relicta Hening de Susedgrad, litigat.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris capitulo ecclesie zagrabiensis salutem et graciam. Expositum extitit Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et communitatis civitatis nostre zagrabiensis montis Grecensis, qualiter alias ipsi egregium condam Johannem Hennyngh de Zomzedwar racione et pretextu indebite occupacionis et detencionis quarumdam possessionum ipsorum exponencium Pethrowyna et Syllyakowina vocatarum, in comitatu zagrabiensi habitarum, in presenciam regni nostri Sclauonie bani traxissent in causam, in qua ipsi exponentes ex eo, quod certa jura et privilegia, littereque et litteralia eorumdem instrumenta factum nominatarum ipsorum possessionum quam eciam aliorum jurium possessionariorum illius civitatis nostre tangencia et concernencia, tempore quo illustris condam Vlricus comes Cilie civitatem ipsam expugnasset, per Alemanos distracta, alienateque et ablate fuissent, nec habuissent pre manibus jura, quibus se et causam suam defendere seu promovere potuissent contra et adversus prefatum condam Johannem Hennyngh, succubuissent. Quapropter idem condam Johannes Hennyngh observatis debitis et legittimis terminis in processu huiusmodi cause necessariis quasdam litteras adiudicatorias, sentencionales in presencia bani illius regni nostri Sclauonie pro sui parte contra prefatos exponentes reportasset, quarum vigoribus idem prescriptas possessiones ipsorum exponencium pro se ipso statui facere procurasset, quas idem quamdiu in humanis vixisset una cum condam Andrea Hennyngh, filio suo, tenuisset; post decessumque

eorumdem generosa domina Sophia relicta eiusdem condam Andree Hennyngh teneret et conservaret, eciam de presenti, in eorumdem exponencium preiudicium atque damnum non modicum. Cum tamen si prefati exponentes tempore expugnacionis dicte civitatis nostre montis Grecensis litteras et privilegia ipsorum non ammisissent et tempore prosecucionis ipsius cause eas in sede banali exhibere et producere potuissent, sperassent se et causam suam contra prefatum condam Johannem Hennyng de facili defendere potuisse, posseque sperarent recuperatis iam et reinventis juribus ipsorum eciam de presenti. Unde supplicatum exstitit Maiestati nostre in personis dictorum exponencium, ut ipsis circa premissa de opportuno juris remedio providere dignaremur. Nos igitur, qui ex debito regiminis nostri officii defectus subditorum nostrorum in processu juridico contigentes per opportuna remedia in melius reformare et debemus et possumus, accepta huiusmodi supplicacione dictorum exponencium eisdem id graciose duximus annuendum et concedendum, ut ipsi non obstante adiudicacione bani illius regni nostri Sclauonie, litterisque exinde confectis et processibus subsecutis causa in premissa contra prefatam dominam Sophiam, relictam dicti condam Andree Hennyngh, novum judicium recipere, racionesque et allegaciones suas et omnia ea, que in causa ipsa fuerint necessaria, in octavis festi Epiphaniarum domini proxime affuturis coram dicti regni nostri Sclauonie banis in sede zagrabiensi dicere, facereque et proponere valeant atque possint, immo annuimus et concedimus presencium per vigorem. Quocirca fidelitati vestre firmiter precipientes mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Petrus Imprych de Jamnycza, aut Georgius de Schytaryo vel Nicolaus de Hrwssowcz seu Johannes de Chernkowcz sive Martinus Dragachych, sin Johannes aut Michael Barylowych de Gorycza vel Johannes litteratus de Morawcha, aliis absentibus, homo noster, memoratam dominam Sophiam ad octavas dicti festi Epiphaniarum domini, nunc venturas, causa in premissa novum judicium recepturam, prescriptasque litteras adiudicatorias dicti regni Sclauonie bani et singulos eiusdem processus, aliaque universa jura, si que in materia dicte cause pro se habet confecta exhibituram, racionesque et allegaciones suas denuo et ex novo dicturam et facturam contra memoratos exponentes, modo simili novum judicium recepturos, litterasque et litteralia eorum instrumenta factum prescriptarum possessionum concernencia exhibituros, atque omnia ea, que de jure in causa ipsa facienda fuerint acturos et facturos, regni nostri Sclauonie banorum evocet in presenciam in sedem zagrabiensem, litispendente,

si qua foret inter ipsos, non obstante, insinuantes ibidem eidem, ut sive ipsa octavis in prescriptis coram dictis regni nostri Sclauonie banis compareat, novumque judicium recipiat sive non, iidem ad partis comparentis instanciam id facient in premissis, quod dictaverit ordo juris. Et post hec huiusmodi evocacionis et insinuacionis seriem cum evocate et insinuate nomine, octavas ad predictas, eisdem regni nostri Sclauonie banis more solito rescribatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria secunda proxima post festum sanctissime Trinitatis. Anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Relacio magistri Philippi prepositi,
secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. inclit. Accad. Scient. Slavor. merid.

66.

Anno 1508, 5. augusti. Budae.

Mathiae Hung. regis litterae, quibus communitati civitatis Dedići, Črnomerec, Bitek, ereptae possessiones, redditae sunt, a Vladislao rege confirmantur.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium ac tocius communitatis civitatis nostre montis Grecensis exhibite sunt (et presentate coram nostra Maiestate) quedam littere donacionales serenissimi principis condam domini Mathie regis inmediati predecessoris nostri in pargameno, sigilloque eiusdem confecte, quibus mediantibus idem condam dominus Mathyas rex possessiones ipsorum civium nostrorum Dedych, Chernomercz, Bythek et Nowak vocatas, omnino in territorio dicte civitatis nostre existentes, habitas, et insuper quoddam vadum Kyralrew vocatum, in fluvio Zawe habitum et ad castrum Medwe vocatum pertinens, de ipso castro sequestrandum, eisdem civibus nostris et hospitibus (nec non toti communitati civium predictorum) ex causis et racionibus inferius in tenore earundem litterarum clarius contentis et specificatis de novo in perpetuum dedisse, donasseque et contulisse dinoscebatur, tenoris infrascripti. Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre in personis eorumdem judicis, juratorum ac universorum civium et tocius communitatis dicte civitatis nostre montis Grecensis humilliter, ut easdem litteras dicti condam domini Mathie regis donacionales

ac omnia et singula in eisdem contenta ratas, gratas et accepta habere, presentibusque litteris nostris privilegialibus (inseri) et inscribi facere ac easdem pro prefatis civibus et communitate dicte civitatis nostre montis Grecensis, presentibus scilicet et futuris, nostro privilegio perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarumquidem litterarum tenor talis est: (vide Vol. I. Doc. 274. de anno 1472.). Nos igitur premissa supplicacione prefatorum civium, hospitum et inhabitatorum dicte civitatis nostre montis Grecensis, nostre, modo quo supra, porrecta Maiestati, regia benignitate exaudita clementer et admissa prescriptas litteras donacionales dicti condam domini Mathie regis non abrasas, non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas, presentibus litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminucione vel augmento aliquali insertas et inscriptas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legittime existunt emanate, viribusque earum veritas suffragatur acceptamus, approbamus et ratificamus ac pro eisdem civibus, hospitibus et inhabitatoribus dicte civitatis nostre montis Grecensis, presentibus scilicet et futuris, presenti nostro privilegio innovantes perpetuo valituras confirmamus; salvis juribus alienis. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungarie utimur, impendenti communitas eisdem civibus et inhabitatoribus duximus concedendas. Datum Bude in profesto beatissime Marie virginis de nive. Anno domini millesimo quingentesimo octavo. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno decimo octavo, Bohemie vero tricesimo octavo.

Relacio reverendi domini Michaelis Pezerew electi
et confirmati Boznensis, secretarii regie Maiestatis.

Originale in membrana sat lacerum et exesum. Zona sericea rubri, albi et viridis coloris appendet absque sigillo. In archiv. dom. Levini Horvat.

67.

Anno 1508, 1. novembris. Zagrabiae.

Coram Luca, episcopo zagrabiensi, Stephanus de Bachyn, canonicus lector, scedulam fassionis egregii Balthasaris de Alap a se ipso depravatam esse confitetur.

1508. Prima mensis novembris. Stephanus de Bachyn, alias lector et canonicus ecclesie zagrabiensis, coram reverendissimo domino Luca episcopo eiusdem ecclesie, nec non me notario et testibus

infrascriptis, sponte, libere et animo deliberato dixit et confessus est: illam scedulam fassionis egregii domini Baltasaris de Alap, pro cuiusquidem scedule falsificacione et abrasione in alian.que sentenciam muttacione idem Stephanus judicialiter convictus fuerat, se manibus propriis et ex certa sciencia viciasse et falsificasse, hanc scilicet ob causam, ut eadem scedula fassionalis concordaret cum litteris per ipsum privelegialiter conscriptis et emanari procuratis; subiungendo ibidem alteram causam, quod scilicet credidisset nullo modo per quempiam hominum huiuscemodi abrasionem et falsificacionem cognosci posse et potuisse. Presentibus ibidem venerabilibus dominis: Michaele custode zagrabiensi et Matheo custode chasmensi canonicis zagrabiensis et chasmensis ecclesiarum; item egregio Ladislao Bradach vicario temporali episcopatus zagrabiensis, item Johanne Supanich de Prezecznafew, Jeronimo Dobrowoych de Polycz, aliisque testibus fidedignis vocatis et requisitis.

Johannes archidiaconus chasmensis et canonicus ecclesie zagrabiensis, notarius in premissis.

Originale in charta. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 11.

68.

Anno 1508. Zagrabiae

Communitatis civitatis decreta, quae pertinent ad mercaturam.

Item, tota communitas civium dicte civitatis montis Grecensis, videlicet: judex modernus, jurati, consiliarii, seniores judices, tam seniores jurati quam moderni et universi cives ac tota communitas simul pauper et dives de unanimi, concordique et pari voluntate ad infrascriptos articulos amodo usque in perpetuum observandos sub pena infrascripta irrevocabiliter et inviolabiliter constituimus, ordinavimusque.

Item, primus articulus. Quod quicumque mercator seu institor, concivisque noster existens ad capitulum mercari seu vendere quascunque res aut quevis mercimonia vendicioni exponere iret, nisi tempore nundinarum, pro prima transgressione unam markam denariorum, mediam partem judici, mediam vero ad usum communitatis persolvat; pro secunda vero transgressione et pro tercia totidem; quod si judex cum suis juratis accipiendam huiusmodi penam tepidus esset, extunc idem judex penam huiusmodi ad usum communitatis persolvat.

Item, secundus articulus. Quod quicumque ex concivibus seu inhabitatoribus eiusdem civitatis vel ex familiaribus eiusdem in capitulo vel intra territorium civitatis aliquas res venales, puta: carnes, avenam, pullos, anseres, ova vel huiusmodi emerit, talis transgressor penam suprascriptam persolvat, excepto dumtaxat feno, lignis, asseribus et roboribus, paneque et vino.

Item, quod nemo et nullus omnino hominum in domo vel sub stacionibus, pisces, aut huiusmodi utensilia, sub pena suprascripta audeant seu presumant emere nisi in teatro seu loco ad id apto seu constituto, eciam in vicu seu suburbio eiusdem civitatis huiusmodi transgressor repertus fuerit, eandem penam persolvat; si vero quispiam per alium huiusmodi res emere faceret, eandem penam subjacet.

Item, quod nullus omnino hominum tam civium quam eciam prebendariorum in medio nostri inhabitancium presumant seu audeant sub pena quinque marcarum denariorum vina hominum extraneorum in cellaria sua vel in domos eorum accipere et deponi facere; quod si judex anni eotunc existentis cum juratis suis huiusmodi transgressorem resciret et ad recipiendum tepidus esset, extunc idem judex cum suis juratis huiusmodi penam subjaceant.

E tabulis judiciar. lib. reg. civ. zagrab. In archiv. incl. Acad. II. d. 235.

69.

Anno 1509, 8. maii. Zagrabiae.

Communitas civitatis foenile communitatis Georgio Kušićin 3 flor. vendit.

Nos communitas civium civitatis montis Grecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod nos quoddam fenile nostrum commune in territorio nostro seu civitatis prefate inter fenile prebende sancti Martini confessoris in dicta civitate nostra in hospitali seu in ecclesia beate Marie virginis fundati, a parte orientali, a partibus vero meridionali et septemtrionali quedam fossate nostre communitatis tempore inundacionum aquarum decurrentes wlgo Chowely dicte, ab occidentali usque viam communem habitum et existens simul cum omnibus eiusdem fenilis utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis provido et honesto Georgio pellifici Kwsychyn dicto ac per eum suis heredibus, heredumque suorum successoribus pro tribus florenis aureis, per eundem nobis seu communitati nostre plenarie datis et persolutis, liberum absque omni censu nostro

communi, vendidimus et contulimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam, quocumque voluerit disponendum. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentes litteras sigillo nostro communi roboratas eidem duximus concedendas. Datum feria tercia in festo apparicionis sancti Michaelis archangeli. Anno domini millesimo quingentesimo nono.

Originale in membrana. Zona rubea sericea appendet absque sigillo. In archiv. incl. Accad. Scient Slavor. merid.

70.

Anno 1509, 16. maii. Zagrabiae.

Coram communitate civitatis Nicolaus Čavlović, Thomae, fratri suo et Catharinae, consorti suae, fundum suum desertum 3 fl. auri vendit.

Nos Emericus Mykwlych, filius Demetrii, judex, Stephanus, Blasius, Georgius, Mathias, Johannes, Simon, Valentinus et Nicolaus jurati, et consiliarii ac universi cives civitatis montis Gręcensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod vir providus Nicolaus suttor Chawlowych dictus, ad nostram personaliter veniens presenciam, confessus est in hunc modum: ut ipse quoddam fundum suum desertum in territorio nostro seu civitatis prefate in platea seu in vico suttorum, inter aliam domum a meridionali parte Nicolai suttoris Chawlowych dicti, a septemtrionali vero parte domus heredum seu successorum condam Gregorii Pethko vocati, concivium nostrorum, ab orientali parte platea communis, ab occidentali parte quidam orticulus Elie Saphranychyn dicti, similiter concivis nostri habitum ex existentem, mediam tantummodo curiam ad usum dicte civitatis in se continentem, ipsum scilicet Nicolaum suttorem ab Andrea Rybarych empcionis titulo literatorie concernentem, prout hoc in quadam littera nostra seu civitatis prefate privilegiali, tempore iudicatus Gregorii, filii Andree, de anno domini millesimo quingentesimo octavo, nuperrime preteritis, pro parte ipsius Nicolai superinde confecta et emanata, ac coram nobis in specie producta et demonstrata fide expresse vidimus contineri oculata, simul cum omnibus eiusdem fundi deserti utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis viro provido Thome suttori, fratri suo carnali ac Catharine consorti sue, et per eos ipsius heredibus, ut iam novis concivibus nostris, pro tribus florenis auri, uti idem prefatus Nicolaus

nobis retulit, per eundem Thomam, fratrem suum, plenarie datis et persolutis, vendidisset et contulisset, immo ex consensu vicinorum predictorum vendidit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum ac juxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam, quocumque voluerit disponendum. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentes litteras, sigillo nostro communi roboratas, eidem duximus concedendas. Datum feria quarta in profesto Ascensionis domini. Anno domini millesimo quingentesimo nono.

Originale in membrana, a tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

71.

Anno 1509, 4. junii. Zagrabiae.

Coram Nicolao, canonico lectore, testes quidam asseverant agros Koritače appellatos, hospitali s. Elisabeth in area capituli sito deberi.

1509. Item feria secunda proxima ante festum corporis Christi, fuit quedam revisio cuiusdam montis seu terrarum Korythache dicte, per me Nicolaum lectorem specialiter deputatum, ubi producti fuerunt testes per magistrum Gallum, archidiaconum dubicensem et magistrum Georgium de Razinya canonicos ecclesie zagrabiensis. — Item, primus testis Franciscus Birowlin de Breztye, pro duobus est, per predictum magistrum Gallum juratus, deposuit, quod terra in monte predicto existens, ubi novelle vites plantate sunt et triticum a parte meridionali seminatum, pertinet ad hospitale beate Elizabet, hoc fassus est scitu. Idem addidit preterea, quod audivisset a primis senibus, quod dictus monticulus seu terre predicte fuissent aliquando prebendariorum zagrabiensium, et post mortem eorumdem ad predictum hospitale per legacionem dictorum prewendariorum cesserunt. — Item, secundus testis, videlicet Demetrius Petko dictus, de Chwcherye, jobagio domini nostri reverendissimi, domini Luce episcopi ecclesie zagrabiensis, fassus est juramento deposito: se audivisse a quodam Thoma Puckorcz de Cutkowcz, cuius idem testis mercenarius fuit certis annis, quod dicte terre spectabant et spectant in presenciarum ad predictum hospitale, et idem testis ab eodem Thoma Puckorcz audivisset, quod dicte terre per legacionem prebendariorum cessissent ad hospitale beate Elizabet. — Item, tercius testis Paulus Suchicz de Wgra, jobagio domini nostri reverendissimi, pro duobus, et juratus per predictum magistrum Georgium,

fassus est, quod idem natus esset in villa Chutkowcz et scit quod dicte terre in predicto monticulo existentes a certis annis pertinuissent ad predictum hospitale, et scit eciam decimas ibidem a pluribus hominibus exsolvisse ad hospitale; ignorat tamen quomodo dicte terre devenissent ad dictum hospitale.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab Act. Capit. ant. fasc. 91. nr. 6.

72.

Anno 1509, 7. augusti. Budae.

Coram capitulo budensi Johannes Požgaj, judex zagrabiensis, recusat de Kraljevec, aliisque possessionibus communitatis a Vladislao rege capitulo zagrabiensi donatis.

Nos capitulum ecclesie budensis. Memorie commendamus per presentes, quod nobilis et circumspectus Johannes Posegay alias judex et civis civitatis montis Grecensis in sua aliorumque universorum civium et juratorum eiusdem civitatis montis Grecensis personis, nostram personaliter veniens in presenciam, nobis per modum protestacionis et inhibicionis significare curavit in hunc modum: qualiter honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis, nescitur quibus moti respectibus, possessiones eorundem civium protestancium Kralowcz, Czerye, Kobylya, Zwyblya et Narth vocatas, omnino in comitatu zagrabiensi existentes, habitas, a certis retroactis temporibus occupative et usurpative preter omnem viam juris tenuisset, teneretque et possideret eciam modo; cum tamen eosdem cives protestantes predicte possessiones cum pertinenciis suis universis pleno jure concernerent, et ad eosdem, consequenterque dictam ipsorum civitatem, ab antiquo pertinuissent et pertinere dinoscerentur eciam de presenti, in preiudicium et dampnum, juriumque derogamen dictorum civium manifestum. Unde facta huiusmodi protestacione, iam fatus Johannes alias judex, suo et aliorum quorum supra nominibus et in personis, serenissimum principem dominum Wladislaum dei gracia regem Hungarie et Bohemie etc. dominum nostrum graciosissimum a donacione et collacione, consensusque sui regii superinde adhibicione, prefatum demumque capitulum et alios quoslibet universos cuiuscumque status et condicionis homines ab impetracione, occupacione, usurpacione, detencioneque et conservacione prescriptarum possessionum Kralowcz, Czerye, Kobylya, Zwyblya et Narth pertinenciarumque suarum universarum jure annotatorum civium spectare debentium, seque ipsos quovis quesito sub colore in

dominium earumdem intromissione et sibi ipsis appropriacione ac statuifaccione, usuque, fructuum et quarumlibet utilitatum earum percepcione seu percipifaccione, universa eciam capitula et conventus ac alia loca quevis credibilia a litterarum suarum statutoriarum seu aliarum quarumcumque fassionalium superinde confectarum et conficiendarum emanacione et extradacione factis quoquomodo vel fiendis prohibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste coram nobis testimonio presencium mediante. Datum feria tercia proxima post festum Transfiguracionis domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo nono.

Originale in charta. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

73.

Anno 1510, 2. aprilis. Časmae.

Lucas, episcopus zagrabiensis, capitulo praecipit, ut Johanni Bradač archidiacono denegatos reditus tradat.

Lucas episcopus zagrabiensis jusserat capitulo redditus Joannis Bradach, archidiaconi Bexin ad beneplacitum ipsius reservare; quia tamen is promisit vitam et conversationem suam emendare et primitias suas quantocyus fieri poterit et praesertim ad (dominicam) post nativitatem s. Joannis absolvere, ac Deo imposterum studiosius servire, ideo feria tercia post festum Paschae ex arce chasmensi mandat capitulo, ut non obstantibus prioribus ipsius litteris, proventus ipsi det.

Marcelović. Regesta, ut supra.

74.

Anno 1510, 27. maii. Romae.

Julius II. papa, legem in canonicos choro absentes constitutam confirmat.

Julius episcopus, servus servorum dei. Ad perpetuam rei memoriam. Iniunctum nobis desuper apostolice servitutis officium, mentem nostram excitat et inducit, ut circa ea, per que ecclesiarum, presertim cathedralium insignium, statui prospero et felici ac personarum in illis divinis obsequiis mancipatarum et animarum saluti cum divini cultus augmento consulitur, curis versemur assiduis; unde hiis, que propterea provide ordinata fuisse dicuntur, ut firma perpetuo et inconcussa permaneant, cum a nobis petitur, apostolici adiicimus muniminis firmitatem, aliasque desuper providemus, prout in domino

conspicimus salubriter expedire. Sane pro parte dilectorum filiorum prepositi et capituli ecclesie zagrabiensis nuper nobis exhibita peticio continebat, quod licet in statutis et consvetudinibus ecclesie zagrabiensis inter alia caveatur expresse, quod canonici dicte ecclesie ab illa absentes et in ea non deservientes, fructibus, redditibus et proventibus canonicatuum et prebendarum per eos in eadem ecclesia obtentorum, carere; et archidiaconi dicte ecclesie racione suorum archidiaconatuum, qui in eadem ecclesia dignitates existunt, simul cum pro tempore existente episcopo zagrabiensi, in percepcione decimarum, quoad eam partem, que ad ipsos archidiaconos legitime pertinet, participare debeant; tamen quia dicta statuta a sede apostolica confirmata et pena aliqua contrafacientibus apposita non existunt, plures ex canonicis dicte ecclesie et etiam nonnulli episcopi zagrabienses, qui pro tempore fuerint, statuta huiusmodi observare non curarunt, prout eciam certi ex dilectis filiis modernis eiusdem ecclesie canonicis ea observare non curant, quinymo ab eadem ecclesia se absentant et dictis preposito et capitulo super assignanda portione fructuum, reddituum et proventuum eus sic a dicta ecclesia absentibus et in ea non deservientibus juxta statuta predicta minime debitorum, plures molestias inferre non cessant; et sicut eadem petitio subjungebat, si fructus, redditus et proventus predicti canonicis dicte ecclesie ab ea absentibus ministrari deberent, pauci vel nulli canonici in dicta ecclesia residerent; et similiter si dicti archidiaconi portione decimarum, eos respective contingente, huiusmodi privarentur, divinus cultus in eadem ecclesia quotidiana incurreret detrimenta. Quare pro parte tam prepositi et capituli predictorum, quam venerabilis fratris nostri moderni episcopi zagrabiensis, nobis fuit humiliter supplicatum, ut statutis predictis pro illorum subsistentia firmiori, robur apostolice confirmationis adiicere, aliasque in premissis oportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur episcopum, prepositum et capitulum prefatos, ac ipsius capituli singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et penis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum presentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, statuta predicta auctoritate apostolica tenore presentium confirmamus et approbamus, ac perpetue firmitatis robur obtinere, eaque sub excommunicationis maioris ac aliis ecclesiasticis sententiis, censuris et penis per eos, qui contrafecerint, cuiuscumque dignitatis, status, gradus vel

preeminentie fuerint, etiam si archiepiscopali, episcopali vel quavis alia eecclesiastica vel mundana dignitate prefulgeant, ipso facto incurrendis, et a quibus, nonnisi a sede apostolica, preterquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, inviolabiliter observari debere decernimus, supplentes omnes et singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Non obstantibus aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre absolutionis, confirmationis, approbationis et decreti infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Romae apud s. Petrum. Anno incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo decimo sexto, kalendas Junii. Pontificatus nostri anno septimo.

Originale in membrana. In margine inferiori bulla pontificia. In archiv. ven. Capit zagrab. Act Cap. ant. fasc. 23. nr. 39. Farlatti. Illir. Sacr. Tom. V. pag. 514—514.

75.

Anno 1510, 27. maii. Romae.

Julius II. papa, Lucae, episcopo zagrabiensi, concedit, ut ad ecclesiam cathedralem muniendam ecclesiam parochialem s. Emerici diruat, parochiamque in desertum monasterium Ciscercitense transferat.

Julius episcopus, servus servorum dei. Venerabili fratri Luce episcopo zagrabiensi salutem et apostolicam benedictionem. Devocionis tue exigentibus meritis, votis tuis, que ad dei honorem et ecclesie tue ab infidelium incursionibus conservacionem, et in ea divini cultus augmentum pertinere noscuntur, libenter annuimus, eaque favorabiliter exaudivimus. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita peticio continebat, quod ecclesia zagrabiensis, cui prees, quam iam dudum sumptuoso et preclaro opere edificari inceptam, tu a paucis citra annis magnis sumptibus ornatissime perfecisti et decorasti, confinibus Thwrcorum, qui partes illas frequentissimis infestant incursionibus propinqua existit et propterea timendum est, quod ecclesia ipsa, nisi ei de oportune defensionis presidio aliter succuratur, per incursiones Thwrcorum predictorum brevi desoletur. Unde tu pro conservacione eiusdem ecclesie illam tuis sumptibus et expensis muro et propugnaculis congruentibus cingere et munire proponis, sed propter loci augustiam id perficere non potes; verum si in quodam antiquo et pene deserto monasterio Cisterciensis ordinis

tue civitatis, cuius fructus, redditus et proventus tenues admodum aut nulli sunt, et quod abbate et conventu caret, ordo huiusmodi perpetuo supprimeretur, et ad eiusdem monasterii ecclesiam, quedam parochialis ecclesia in loco ad propugnacula huiusmodi construenda necessario consistens, cum omnibus iuribus et pertinenciis suis transferetur, ipsiusque parochialis ecclesie edificia parva et satis rustica demolirentur seu alias ea et locus ipse in usum et fabricam dictorum propugnaculorum redigerentur et converterentur; et cum sicut eadem peticio subiungebat, in tota tua diocesi preterquam unius chasmensis collegiate ac cuiusdam monasterii, quod modo a laicis occupatur, nulle persone in ecclesiastica dignitate constitute existant, quibus cause a sede apostolica committi possint, si quis pro tempore existens rector dicte transferende ecclesie, postquam translata fuerit, extunc de cetero perpetuis futuris temporibus prepositus nuncupetur ad effectum ut ei tanquam persone in dignitate ecclesiastica constitute, cause a sede predicta committi possint, in dignitate huiusmodi constitutus censeatur; quodque aliquis ex zagrabiensi et chasmensi ecclesiarum predictarum canonicis parochialem ecclesiam predictam et ipsius parochialis ecclesie rector, qui pro tempore fuerint, canonicatum et prebendam in aliqua ex dictis zagrabiensi et chasmensi ecclesiis obtinere non possit statueretur et ordinaretur, profecto ex hoc zagrabiensis indemnitati et illius ac parochialis ecclesiarum predictarum statui cum divini cultus augmento et personarum illarum parcium pro iusticie ministerio ad sedem predictam pro tempore recurrentium commoditatibus oportune consuleretur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi ordinem supprimendi et parochialem ecclesiam huiusmodi transferendi et illius edificia demoliri faciendi, eaque ac locum ipsum in usum et fabricam redigendi et convertendi, ac cetera statuendi et ordinandi, ut prefertur, licenciam et facultatem concedere, aliasque in premissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur pium et laudabile tuum desiderium huiusmodi plurimum in domino commendantes, teque a quibusvis excommunicacionis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sentenciis, censuris et penis a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum presencium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore consentes, tuis in hac parte supplicacionibus inclinati tibi ordinem in antiquo monasterio supprimendi et si ad hoc dilecti filii moderni dicte parochialis ecclesie rectoris expressus accedat assensus, ipsam parochialem ecclesiam cum omnibus iuribus et pertinenciis suis in

ecclesiam dicti monasterii transferendi, ipsiusque parochialis ecclesie sic tunc translate, edificia demoliri faciendi, eaque et locum ipsum in usum et fabricam dictorum propugnaculorum redigendi et convertendi, nec non quod pro tempore existens rector dicte transferende ecclesie, postquam translata fuerit, extunc de cetero perpetuis futuris temporibus prepositus nuncupetur et ad effectum, ut ei tamquam persone in dignitate ecclesiastica constitute cause eciam personarum dicte ecclesie zagrabiensis a sede predicta committi possint, in dignitate huiusmodi constitutus censeatur; quodque aliquis ex zagrabiensi et chasmensi ecclesiarum predictarum canonicis parochialem ecclesiam predictam et ipsius parochialis ecclesie rector, qui pro tempore fuerit, canonicatum et prebendam in aliqua ex dictis zagrabiensi et chasmensi ecclesiis obtinere non possit, et collacio et provisio de parochiali ecclesia aut canonicatu et prebenda huiusmodi eciam per sedem apostolicam eciam motu proprio aliter pro tempore facte nullius sint roboris vel momenti statuentes et ordinantes, constitucionibus et ordinacionibus apostolicis ac monasterii antiqui et ordinis predictorum, juramento, confirmacione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consvetudinibus, privilegiis quoque et indultis apostolicis eisdem monasterio antiquo et ordini eciam consideracione imperatoris, regum et aliorum principum sub quacumque forma et expressione verborum et cum quibusvis eciam derogatoriarum derogatoriis aliisque forcioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque decretis, concessis et per nos et sedem predictam approbatis et innovatis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus auctoritate apostolica tenore presencium licenciam et facultatem concedimus ac privilegiis et indultis predictis eciam si pro illorum sufficienti derogacione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua ac de verbo ad verbum non autem per generales clausulas id importantes mencio seu quevis alia expressio foret. Tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre absolucionis, concessionis et derogacionis infringere vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit indignacionem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum. Anno incarnacionis dominice millesimo quingentesimo decimo, sexto kalendis junii. Pontificatus nostri anno septimo.

E coaevo transumpto Andreae DD. canon. In archiv. ven Cap zagrab.

76.

Anno 1510, 9. junii. Zagrabiae.

Inquisitione constituta a comitatu zagrabiensi nuntiatur Mathiam, civem pellificem, cum nonnullis sociis curiam Johannis archidiaconi armis invasisse ejusque propinquum cambucis ferreis infeste mulcavisse.

Nos Paulus Chaulowych de Gywrkowecz, vicebanus et comes ac judices nobilium comitatus zagrabiensis. Memorie commendamus, quod cum nos ad legittime peticionis instanciam honorabilis capituli ecclesie zagrabiensis, de sede nostra judiciaria nobilem Nicolaum de Pezerio, unum ex nobis, videlicet judicem nobilium ad infrascriptam inquisicionem faciendam destinassemus; qui tandem exinde ad nos reversus, nobis retulit: quomodo ipse ab omnibus, quibus decuisset, palam et oculte diligenter inquirendo, de infrascriptis talem rescivisset certitudinis veritatem: quomodo die dominico inter octavas visitacionis virginis Marie, cuius iam quinta preterisset annualis revolucio, quidam Mathias pellifex, nunc civis montis Grecensis, assumptis secum Gwrkone frenipare, Synkone institore et aliis quibusdam complicibus sue condicionis hominibus, armatis manibus et potencia in domum venerabilis domini Johannis de Chasma, nunc archidiaconi kamarcensis, irruissent, ibique quemdam Thomam Persych, sartorem, fratrem adoptivum ipsius domini kamarcensis, hostiliter invadentes, per crinesque rapientes in terram prostravissent et cum cambucis ferreis usque ad beneplacitum ipsorum verberassent, potencia mediante, in preiudicium et dampnum et contra libertatem domorum canonicalium valde magnum. Datum Zagrabie die dominico proximo ante festum beati Barnabe apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Originale in charta. A tergo tria sigilla impressa. In archiv. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 16.

77

Anno 1510, 28. junii. Časmae.

Lucas, episcopus zagrabiensis, vituperat capitulum zagrabiense, quod Johanni archidiaconi in opportuniorem domum transmigrare recusat.

Venerabiles domini, fratres nostri charissimi. Non possumus de vobis vehementer non mirari, quod quum sciatis plerosque ex canonicis istius ecclesie nostre nedum domibus sed fundis quoque ubi usibus suis habitaculum aliquod edificare possent, penitus carere, non desistatis lites novas adversum venerabilem dominum Johannem

archidiaconum varasdiensem, fratrem et concanonicum vestrum, occasione domus sue gravi admodum sumptu et labore extructe, ob favorem unius prebendarii, locum habitacioni sue non vulgarem habentis ordiri et inchoare, cupientes forte illum quoque sedibus incertis, ut ceteros vagari. Certe, si non aliud, hoc saltem vos ab huiusmodi litium perplexitate sibi excitanda cohibere debebat, senectutem ipsius iam ingravescentem, longo egritudinum agmine omniphariam depressam ac ad capulum fere mortis retrusam, turpe, impium et plenum crudelitatis esse, persequi atque ab edibus suis, quarum virium et vite defectu vix limina transgredi potest, seve et immisericorditer excludi atque repelli; proinde quum nos iugis et assidua animi teneat sollicitudo, illis quoque canonicis, qui sub tectis alienis passim hactenus vagati sunt, de domibus, ut commodius, quieciusque et mente tranquilliore ecclesie nostre servire atque famulari possint, ocyus, ut fieri potest, idonee providere, nedum eos, qui domum sibi ex annuencia predecessorum nostrorum non mediocri impendio exedificarunt illa ipsa privare et spoliare velletis. Requirimus vos et seriosius committimus, ne dictum dominum Johannem archidiaconum varasdiensem pretextu (senectu)tis sue predicte aliquatenus, quominus eam, ut hactenus, ita de cetero pace, quiete et tranquille possideat interturbetis et per alios quospiam interpellari faciatis, quum alioquin ille lege divina fovendus potius et quietandus in presenti egritudinum suarum calamitate, quam in aliquo molestandus esse censeatur. Accedit adhoc, quod longi temporis . . . tranquilla per ipsum dominum archidiaconum et predecessores suos plerosque, dicte domus possessio, nullaque novi operis edificiorum in loco illo per eundem extructorum demerioriacio, titulus denique permutationis super hiisdem domibus literis capituli confirmatus, non parum iuribus et iusticie eiusdem, ut nobis refertur, favere videntur, neque litere . . . . quibus domum ipsam pro se vendicare satagit, si recte perspiciantur eidem inconcusse suffragari (videantur) utrunque tamen sit, interea dum . . . hanc pensitulacius . . . . . . oportunitate poterimus, volumus ut idem dominus archidiaconus . . . . . . pace et tranquille permaneat. Ex arce nostra chasmensi in (vigilia sanctorum Petri et Pauli) apostolorum. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Lucas episcopus
ecclesie zagrabiensis.

Originale in charta, parum attritum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act Cap. ant. fasc. 88. nr. 23.

78.

Anno 1510, 17. julii. In Thata.

Wladislaus rex capitulo scribit, civitatem conqueri, quod praeter caeteras injurias forum civitatis ordinarium usurpasset et mercatores ex civitate aedificatis testitudinibus, divertissent, unde etiam civitas, civibus ad Capitulum transeuntibus, desolaretur, quod tamen defensioni regni est, haec itaque prohibet; alias minatur, visis civitatis juribus ipsi daturum libertatem se defendendi in pari brachio. In Thata feria quarta post festum s. Margarethae.

Marcelović. Regesta, ut supra.

79.

Anno 1510, 8. septembris. Nitriae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, protonotario regni Slavoniae, judicibusque nobilium mandat, ut cognoscant causam, quae de fori loco vetustateque inter capitulum et communitatem civitatis agitur.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris egregiis magistro Francisco de Marocha personalis presencie nostre et regni nostri Sclauonie prothonotario ac Petro Imprych de Jamnycza et Nicolao de Pezerio, judicibus nobilium comitatus zagrabiensis, salutem et graciam. Nuper in proxima dieta generali universorum regnicolarum nostrorum in oppido nostro Thata per nos celebrata, inter alios fideles nostros parcium regni nostri Sclauonie, honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis et judex ac communitas civium civitatis nostre montis Grecensis per electos nuncios suos apud nos constituti, iidem cives primum, deinde vero ipsi capitulares graves ultrocitroque et in alterutrum coram Maiestate nostra fecerunt, deposueruntque querelas super facto et negocio fori usualis et ordinarii, quo iidem cives nostri in preiudicium ipsorum capitularium et e converso ipsi capitulares adversus eosdem cives nostros istic uti atque gaudere mutuo contendunt. Nos pro tunc utpote, qui hoc dissidium e medio parcium utriusque earum juribus observatis, tollere voluimus, decreveramus, ut in eo utraque ipsarum consistat et permaneat ex parte huiusipsius fori, in quo alias vetustis temporibus et usque ad hec tempora pacifice perstitit; quod si capitulares ipsi de novo et recenter abusionem aliquam contra jura et privilegia prefata dictorum civium nostrorum in hac parte induxissent, talis abusio aboleri et cessari deberet, sicque in eam sentenciam litteras mandati nostri ad instanciam eorumdem

civium contra ipsos capitulares dederamus, ut si antea et hucusque in dominio fori huiusmodi non fuerunt, illud, quod non in medio capituli sed in civitate ipsa celebratum fuit, deincepsque in priori et alias consveto loco celebrari deberet, neque iidem capitulares sese ad id intromitterent aut aliquas bolthas et testudines gracia questus et fori huiusmodi erigerent, erectasque diruerent, alioquin nos, visis superinde ipsorum civium nostrorum privilegiis, eisdem distrahendi huiusmodi novas testudines potestatis facultatem concederemus, vigore cuius mandati nostri nunc iidem cives nostri manus et vires acrius quam decet extendentes, non mediocres injurias et oppressiones eisdem capitularibus de novo intullissent et plura eciam alia in dies inter eos emergerent, ex quibus nisi per nos ei rei consulatur etiam cedes hominum facile evenire poterunt, que omnia iidem capitulares indigne et immerito sese pati asserunt. Nunc enim rursus ad nos confugientes asserunt eodem que in ipsa dieta asserebant modo, forum ipsum ad eos pertinere et semper ac ab antiquo et ab ipsa quidem fundacione ecclesie illo usos esse et gavisos et quosque mercatores, institoresque liberum semper progressum et usum mercium suarum in medio ipsius capituli habuisse, magnamque iniuriam et preiudicium in eo pati, quod iidem cives tam licenter tam vetustum usum commodi eorum evertere conantur, et quamvis cause proprietatis sive perpetuitatis quarumcumque rerum et negociorum ipsorum civium nostrorum tangentes et concernentes debeant in presenciam magistri thavernicorum nostrorum provocari, tamen quia omnes huiusmodi differencie et controversie racione ipsius fori inter partes ipsas modo premisso de novo suborte atque violencie et damna, injurieque noviter subsecute per nos et nostre regie et de regia nostra protestate ex plano revideri, adiudicarique et determinari possent, ne igitur hec controversia parcium in maius incendium et periculum serpat, maioraque mala inter eas sequantur, habita racione etiam libertatis ecclesiastice et maxime jurium prefate ecclesie sancti regis Stephani, cuius nos patroni sumus, et quam eque ipsam civitatem nostram in suis justis juribus tenere et conservare debemus, statuimus omnia premissa, omnemque occasionem et dependenciam premissarum controversiarum ac violenciarum, dampnorumque et iniuriarum inter partes denuo commissarum et subortarum nos ipsi revidere, mandantes et committentes fidelitati vestre serie presencium strictissime, quatenus acceptis presentibus pro uno certo et brevi termino per vos eisdem partibus statuendo et prefigendo ad prefatum capitulum ecclesie zagrabiensis, consequenterque predictam civitatem nostram montis Grecensis accedere, ibique vicinis

et commetaneis eorundem capituli et civitatis in simul convocatis, partibus etiam predictis vel earum legittimis procuratoribus presentibus, accepto etiam super premissis testimonio testium per partes prenotatas, coram vobis producendorum sub fide eorum deo debita, fidelitateque nobis et sacre corone nostre observanda, tacto dominice crucis signo prestanda, seorsum et singillatim investigare, non curata absencia alterius partis vel etiam unius ex vobis, tam de fori predicti veteri cursu et loco, quam etiam prescriptorum aliorum negociorum et damnorum illacionibus ac eorundem dependenciis sciatis, inquiratis et experiamini plenam et omnimodam certitudinis veritatem, quam tandem Maiestati nostre fideliter et diligenter sub sigillis vestris ex ordine perscribere et significare ac partibus ipsis in eisdem litteris vestris coram nobis vel locumtenente nostro comparente terminum prefigere modis omnibus debeatis et teneamini congruentem, ut sciamus, possimusque tandem visis et cognitis premissis inter partes ipsas omnia debito modo revidere et unicuique parcium jus suum tribuere. Aliud nulla ratione facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce Nitriensi in festo nativitatis beatissime Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Relacio magnifici domini Benedicti de Bathyan
thezaurarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine infer. impressum sigillum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 71.

80.

Anno 1510, 8. septembris. Nitriae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, mandat omnibus nobilibus et cujuslibet status hominibus, ut in causa, quae inter capitulum et communitatem civitatis agitur de foro, verissime testentur.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris universis et singulis nobilibus et alterius cuiusvis status et condicionis hominibus comitatus zagrabiensis in vicinitate capituli ecclesie zagrabiensis et civitatis nostre montis Grecensis ubilibet constitutis et commorantibus salutem et graciam. Orte sunt certe lites et differencie et exinde plures etiam iniurie et damnorum illaciones subsecute inter honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis et cives civitatis nostri montis Grecensis racione certorum negociorum et presertim pretextu cuiusdam fori, quod in theatro capituli ipsius zagrabiensis ab antiquo celebrari consvetum fuisse dicitur. Que

omnia nos inter partes volentes revidere et omnibus huiusmodi contencionibus et controversiis finem indilatum imponere, statuimus de hiis quam primum per fidelem nostrum egregium magistrum Franciscum de Marocha personalis presencie nostre et regni illius nostri Sclauonie prothonotarium et judices nobilium comitatus zagrabiensis certo cercius edoceri; et cum negocium et res huiusmodi vobis et unicuique vestrum constare dicatur evidenter, fidelitati igitur vestre et vestrum cuilibet harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus dum et quam primum cum presentibus per eundem magistrum prothonotarium vel judices nobilium aut eorum alterum cum presentibus fueritis requisiti, vel alter vestrum requisitus fuerit, illico in presenciam ipsius magistri Francisci prothonotarii ad locum et terminum vobis per eundem prefigendum personaliter accedere et insimul convenire, atque ibidem ad fidem vestram deo debitam, fidelitatemque nobis et sacre corone nostre observandam, tacto dominice crucis signo prestandam, prout et quemadmodum per ipsum magistrum prothonotarium causa et negocio in premisso racione dicti fori et eius cursu, aliarumque differenciarum inter partes ipsas habitarum fueritis examinati, et qualis vobis et unicuique vestrum in hiis constat certitudo veritatis suo modo fateri, dicereque et recitare modis omnibus debeatis et teneamini. Ubi autem vos vel alter vestrum sese in premissis a perhibendo testimonio veritati abstraheretis, extunc commisimus et presentibus strictius committimus vicebano et judicibus nobilium dicti comitatus zagrabiensis, ut ipsi vos et quemlibet vestrum ad id faciendum per onera et gravamina in generali decreto nostro superinde expressata et specificata arcius compellant et astringant, auctoritate nostra regia presentibus ipsis in hac parte concessa mediante. Secus igitur nulla racione facere presummatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce Nitriensi in festo nativitatis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. ant. fasc. 10. nr. 71.

81.

Anno 1510, 14. septembris. Nitriae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, communitati civitatis montis Grecensis, quae capitulo denegavit forum, praecipit, ut die constituta litem inferat.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus civitatis nostrę montis Grecensis, salutem et graciam. Rursus delate sunt ad

nos per fideles nostros honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis contra vos graves querele, qualiter vos non contenti prioribus damnis et iniuriis eisdem capitularibus illatis, adhuc cum ipsis racione cuiusdam fori, quo iidem capitulares a vetustis semper temporibus in ipso capitulo pacifice usi fuisse dicuntur, disceptaretis, ipsosque variis iniuriis, damnisque et minarum imposicionibus dietim afficere non cessaretis, quod nos diucius vobis ferre et pati nolentes, decrevimus nos ipsi, scita prius premissorum mera veritate, tam negocium fori ipsius, quam etiam omnes huiusmodi iniurias et damnorum illaciones inter vos et ipsum capitulum per hec tempora ultro citroque commissa quam primum jure mediante revidere et hiis omnibus indilatum finem imponere. Quamvis autem cause factum proprietatis quarumcumque rerum et negociorum vestrorum tangentes et concernentes, secundum exigenciam libertatis vestre debeant in sedem magistri thavernicorum nostrorum provocari, tamen quia omnes huiusmodi differencie et controversie ratione huiusmodi fori inter vos et capitulares ipsos modo premisso de novo suborte atque violencie et damna, injurieque similiter noviter et medio tempore subsequute per nos et de consvetudine regni et de regie nostre potestatis plenitudine adiudicari, reviderique et determinari possint, ob hoc mandavimus per alias nostras magistro prothonotario regni nostri Sclauonie et judicibus nobilium comitatus zagrabiensis, ut ipsi et de antiquo parcium usu atque loco eiusdem fori et de aliis omnibus inter vos et dictum capitulum hactenus motis, habitis et suscitatis, convocatis universis vicinis et commetaneis utrarumque parcium secundum attestaciones juramentales eorundem vicinorum ab eisdem sciant, inquirant et experiantur meram et omnimodam certitudinis veritatem, quam tandem nobis in litteris ipsorum sub eorum sigillis fideliter perscribere et vobis utrisque partibus coram nobis vel locumtenente nostro in eisdem litteris ipsorum comparendi terminum prefigere et statuere omnino debeant. Quapropter volumus et fidelitati vestre harum serie strictissime committimus et mandamus, quatenus dum et quam primum per eundem magistrum Franciscum personalis presencie nostre et regni illius nostri prothonotarium cum presentibus requisiti fueritis, illico ad eum locum et diem ad quem vobis idem deputaverit coram ipso personaliter comparere et interesse atque vicinos, testesque et omnia alia probabilia et evidencia documenta vestra, si que in premissis pro parte vestri habetis, ibidem producere et ad fatendum in premissis omnem rei veritatem sine omni dilacione exhibere et tandem ad terminum vobis per eundem magistrum prothonotarium coram nobis comparendi

prefigendum coram Maiestate nostra vel ipso locumtenente nostro personaliter aut per procuratores vestros comparere in omnem eventum debeatis; nam alioquin certi sitis, quod nos vel idem locumtenens noster, non obstante absencia vestra, ad partis comparentis instanciam id faciemus in premissis quod dictaverit ordo juris. Quod si tandem altera parcium vestrarum post adiudicacionem huiusmodi et revisionem nostram vel eiusdem locumtenentis nostri, deliberacionemque exinde subsequutam contra partem triumphantem hac in re in facto proprietatis aliquid agere habuerit, id talis pars juxta antiquam loci illius consvetudinem requirat et prosequatur. Secus igitur nulla ratione facere audeatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce Nitriensi in festo exaltacionis sancte Crucis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Relacio magnifici domini Benedicti de Bathyan thezaurarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant fasc. 10. nr. 71.

82.

Anno 1510, 4. octobris. Zagrabiae.

Coram capitulo zagrab. Mathaeus, rector hospitalis s. Antonii in vico Latinorum siti, se ex hereditate Lucae episcopi 10 flor. in hospitalis usum accepisse comprobat.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus per presentes, quod honorabilis dominus Mathias plebanus hospitalis ecclesie sancti Anthonii in vico Latinorum, Zagrabie fundate, nostram personaliter veniens in presenciam, sponte, vive vocis sue oraculo confessus est in hunc modum: quomodo ipse venerabiles et egregios dominos reverendissimi condam domini Luce episcopi zagrabiensis executores, de et super solucione ac omnimoda satisfactione decem flor. sibi per eundem reverendissimum dominum Lucam condam episcopum et per consequens prefate ecclesie hospitalis sancti Anthonii legatorum, facta, quiettos, expeditos ac modis omnibus absolutos reddidisset et commisisset, immo reddidit et commisit coram nobis testimonio presencium mediante. Datum in festo beati Francisci confessoris. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. ant. fasc. 91. nr. 28.

83.

Anno 1510. Zagrabiae.

Capitulum zagrabiense Julium II. papam rogat concessionem, ut ecclesia s. Emerici diruatur, parochiaque in desertum monasterium Cistercitense transferatur.

Beatissime pater. Dudum S. V. pro parte bone memorie Luce episcopi zagrabiensis, exposito quod ecclesia sua zagrabiensis, cui preerat, et quam iam dudum sumptuoso et preclaro opere edificari inceptam ipse a paucis annis citra magnis sumptibus et impensis ornatissime perfecerat et decoraverat, confinibus Thurcorum, qui partes illas frequentissime infestabant, incursionibus propinqua erat et propterera timendum erat, quod ecclesia ipsa nisi ei de opportune defensionis presidio aliter succureretur, per incursiones Thurcorum predictorum brevi desolaretur; unde ipse Lucas episcopus pro conservacione eiusdem ecclesie illam suis sumptibus et expensis muro et propugnaculis congruentibus cingere et munire proponebat; sed propter loci augustiam id perficere non poterat, et si in quodam aliquo et pene deserto monasterio Cisterciensis ordinis sue civitatis, cuius fructus etiam admodum tenues aut nulli erant, et quod abbate et conventu carebat ordo huiusmodi perpetuo supprimeretur, et ad eiusdem monasterii ecclesiam, quedam parochialis ecclesia in loco ad propugnacula huiusmodi construenda necessario consistens transferetur, ipsiusque parochialis ecclesie edificia parva et satis rustica demolirentur seu alias ea et locus ipse in usum et fabricam dictorum propugnaculorum redigerentur et converterentur, et in tota sua dioecesi preterquam unius chasmensis collegiate et cuiusdam monasterii, quod tunc a laicis occupabatur, nulle persone in ecclesiastica dignitate constitute existebant, quibus cause apostolice committi possent, eadem sanctitas V. eidem Luce episcopo suis dedit litteris in mandatis ordinem in antiquo monasterio supprimendi, et si ad id tunc rectoris dicte parochialis ecclesie expressus accederet assensus, ipsam parochialem ecclesiam in ecclesiam dicti monasterii transferendi, ipsiusque parochialis ecclesie sic tunc translate edificia demoliri faciendi, eaque et locum ipsum in usum et fabricam dictorum propugnaculorum redigendi et convertendi nec non quod (pro) tempore existens rector transferende ecclesie, postquam translata foret, extunc de cetero perpetuis futuris temporibus prepositus nuncuparetur, et ad effectum, ut ei, tamquam persone in dignitate ecclesiastica constitute, cause eciam personarum dicte ecclesie zagrabiensis a sede predicta committi possent, in dignitate huiusmodi

constitutus censeretur, quodque aliquis ex zagrabiensi et chasmensi ecclesiarum predictarum canonicis parochialem ecclesiam predictam et ipsius parochialis ecclesie rector, qui pro tempore foret, canonicatum et prebendam in aliqua ex dictis zagrabiensi et chasmensi optinere non posset, ac collacio et promocio de parochiali ecclesia aut canonicatu et prebenda huiusmodi eciam per sedem apostolicam, eciam motu proprio, aliter pro tempore factis, nullius essent roboris vel momenti, statuendi et ordinandi licenciam et facultatem concessit, prout in dictis litteris desuper confectis plenius continetur. Cum autem Pater sancte prefatus Lucas episcopus antequam ad execucionem dictarum litterarum procederet debitum nature persolverit, devoti oratores vestri capitulum ecclesie zagrabiensis cupiunt premissa execucioni debite demandari, ut ecclesia ipsa muro predicto muniri adversus impetum Thurcorum valeat, ac prepositum post translacionem parochialis ecclesie ad ecclesiam monasterii huiusmodi eisdem privilegiis et libertatibus, eciam quo ad conservacionem et tuicionem iurium et libertatum capituli ecclesie zagrabiensis, gaudere deberet, quibus gaudebat abbas monasterii supprimendi. Supplicant igitur humiliter eidem S. V. oratores prefati quatenus eos specialibus favoribus et graciis prosequeretur, Alberto zagrabiensi et Andree chasmensis ecclesiarum prepositis ut ad executionem dictarum litterarum S. V. procedant, ac si ille eis directe fuissent; quodque eciam statuere possint, quod dictus prepositus dicte transferende ecclesie, postquam translata fuerit, eisdem privilegiis gaudeat, quibus abbas monasterii supprimendi gaudebat latissime extendentes, mandare dignemini de gracia speciali; constitucionibus et ordinacionibus apostolicis nec non omnibus illis, que E. S. V. in dictis litteris voluit non obstare, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque cum clausulis opportunis et consvetis.

E coaevo transumpto Andreae DD. et canon. zagrabiensis. In archiv. ven. Capit. zagrab.

84.

Anno 1510. Zagrabiae.

Johannes frater, custos custodiae zagrabiensis, Georgio civi ejusque propinquis dat jus sepulcri in monasterio s. Francisci, Zagrabiae fundato.

Nos frater Johannes de Posegawar, custos castodie zagrabiensis licet inmeritus, salutem et pacem in domino sempiternam. Cum a nobis petitur a piis revelationibus piorum benefactorum nostrorum confirmacio seu roboracio sepulcri eorum in monasterio

nostri patris Francisci, videlicet in navi ecclesie eiusdem sub sedille sacerdotis ante aram beate virginis, hinc est enim, quod eisdem confirmamus seu roboramus, roborantesque constringimus ac sigillo nostro quo utimur sigillamus, eisdem nomine eorum perpetuo duraturam, videlicet provido viro et civi probatissimo montis Grecensis Georgio, alio nomine Primus vocato, eiusdemque socrue, domine Elene et filie eius eodem nomine appellate ac liberis eorum concedimus, concessaque permittimus per nos seuque fratres nostros perpetuo duraturos et hoc. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Originale in charta. Sigillum avulsum. In archiv. incl. Accad. Scient. Slav. merid.

85.

Anno 1510. Zagrabiae.

Enumerantur res, quae Ursula morte Thomae sartoris viduata apud Benedictum Slatčić civem, Turcorum metu, reposuit.

Res et bona reposita apud providum Benedictum Slatchych dictum, civem civitatis montis Grecensis, honeste Vrsule relicte condam Thome sartoris de Prepositura b. virginis et prefato Benedicto ad manus assignata, utputa tempore metus Turchorum hiis transactis temporibus. Item unum peplum flor. IIII. Unam tapedem cum gemma preciosa valoris fl. XX. Item, legibulum unum fl. I de chachedonia. Item, par cutellorum circumdatum cum argento et aliis rebus preciosis fl. XIII. Item, duo legibula, due lingue serpentis et unguem wlgo Rysow, satis pulcre deaurati, fl. II Crinalia duo satis gemmis preciosis decorata et deaurata fl. VII. Item, septem acus argentei et desuper deaurati fl. III. Item, duo pepla muliebria, fl. II. Item, sedecim anuli, duo majores de auro puro demptis lapidibus preciosis, reliqui vero anulli de argento et destus deaurati, satis boni et optimi, quorum valorem estimare non possum fl. XIII. Item, due camisie de syndone fl. II cum monilibus deauratis. Item, septem monilia muliebria et due wlgo sperecche dicte fl. I. Item, quoddam reservaculum ad frameam pertinens wlgo thaska de purpuro deaurato fl. II. Item, quindecim paria cutellorum et due burse fl. $1^1/_2$. Item, reliquie magne cum chatenis de argento factis cum imagine crucifixi, valoris fl. XXIX. Item, due particule camisiarum muliebrium de syndone wlgo oppletcha cum gemmis preciosis ornatis, fl. I. Item, due ladule serate cum clausuris suis fl. I. Item, unum coclear de argento et desuper deaurutum fl. $1^1/_2$. Item, argentum quod nondum erat purgatum, quoad mediam pintham

continens, fl. I. Item, septem potchelicze sic dicte, fl. III. Carmasyn flavei et diversi coloris fl. $^{1}/_{2}$. Item, sudaria duo, unum flavei coloris, aliud rubri, pridem preciosis rebus gemmis ordinatum et contextum, fl. II. Item vyennenses nigros ad fl. I. Tria capitula seu cussini de thaffata rubri coloris satis boni et optimi ad altare pertinentes. Res et bona mea expeto a prefato Benedicto Slatchych sibi per me assignata ad manus suas. Item, argentum cum una particula pertinens ad cambucam ferream wlgo bwzdogan, valoris fl. $^{1}/_{2}$.

Originale in charta. In arch. Accad. Slav. merid. III d.

86.

Anno 1511, 4. januarii. Calli.

Emericus Therek, banus Nandoralbensis, literas scribit judici zagrabiensi, ut sibi reddat domum in fiscum communitatis civitatis redactam.

Circumspecte ac prudens vir et amice dilecte. Constat vobis qualiter illo domum nostram in medium vestri existentem a nobis minus iuste et indebite abstulleritis, cum autem nos de rebus vestris nunc Budam devectis contentari poteramus, tamen ex quo talis amicus meus estis, idmodi facere noluimus; nichilominus de cetero quandocumque reperire poterimus ipsas, aut vestras aut quorumcumque res, illas pro indebita accepcione et iniusta ipsius domus mee recipere et arrestari curabimus. Rogamus igitur vos, ut ipsam domum nostram nobis rectificari velitis, alioquin nos in dampno permanere volumus minime. Ex Call sabbato post festum circumcisionis Domini. Anno 1511.

Emericus Therek, banus Nandoralbensis.

(A tergo). Circumspecto ac prudenti viro Johanni Siwan civi civitatis montis Grecensis, amico nobis honorando.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In arch. lib. reg. zagrab.

87.

Anno 1511, 1. februarii. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis montis Grecensis cives quidam testantur Eliam de Cirkvišće vineam a Valentino Petak molitore 6 flor. sane emisse.

Nos Michael filius Anthonii, judex, Valentinus, Georgius, Petrus, Stephanus, Fabianus, Mathias, Thomas et Georgius jurati, consiliarii et universi cives civitatis montis Grecensis. Memorie commendamus

tenore presencium significantes, quibus expedit universis, quod vir providus Elias de Czyrquische inhabitator civitatis nostre ad nostram personaliter veniens presenciam confessus est in hunc modum: qualiter superioribus annis retrolapsis quidam condam Valentinus molendinator, Pethko dictus, quamdam vineam suam in Werhowcz habitam, fassus eidem fuisset tempore judicatus viri providi et honesti condam Fabiani Czaren dicti, olim seniore iudice et concive nostro, prout dictus Elias in sede nostra judiciaria cum probis et honestis viris ac fide dignis concivibus nostris coram nobis clare et manifeste conprobavit. Quequidem vinea in territorio nostro seu civitatis prefate existit inter duas vias communes a meridionali et occidentali partibus et inter silvam hospitalis nostri beate Marie virginis, a septemtrionali parte et per eandem metham procedens infra per arbores crucibus signatas, pervenit in fluvium Zernak dictum ab orientali parte et a predicta meridionali parte inter quoddam virgultum et vineam desertam heredum seu successorum condam Domkonis de Werhowcz habitam et existentem, ipsum scilicet condam Valentinum Pethko dictum jure donacionis et propriacionis a condam Vrsula, matre sua adoptiva, concernentem, prout hoc in quadam littera nostra seu civitatis prefate privilegiali tempore judicatus providi et honesti condam Mathei, filii Ladislai, de anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto iam dudum preteritis, pro parte ipsius condam Valentini superinde confecta et emanata, ac coram nobis in specie exhibita et demonstrata fide expresse vidimus contineri oculata, simul cum omnibus eiusdem ac cuiusdam particule silve eidem vinee adiacentis utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus, et pertinenciis universis memorato et provido viro Elie de Czyrquische ac per (eum) suis heredibus pro florenis sex, prout dicti viri fidedigni coram nobis retulerunt, per eundem Eliam prefato Valentino Pethko dicto, jam plene datis et persolutis vendidisset et contulisset, immo ex consensu vicinorum predictorum vendidit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentes litteras sigillo nostro communi roboratas eidem duximus concedendas. Datum sabato in profesto purificacionis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo primo.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum communis. In arch. inol. Accad. Scient. Slavor. merid.

88.

Anno 1511.

Emericus, card. archiepisc. Strigonensis, concessionem a Luca episcopo zagrab. datam comprobat, ut Antonius de Kutina in area capituli novam domum in praebendariorum usum construat.

In archivio praebendariorum invenitur littera de dato: Zagrabiae, dominica Laetare, Thomae s. Martini in Montibus cardinalis, archiepiscopi Strigoniensis. Praesentaverat illi Antonius de Kuttyna, canonicus zagrabiensis, has: »Lucas episcopus zagrabiensis, capitulo zagrabiensi. Cum frater noster magister Antonius senior cupiat domum quandam lapideam, aedificio non vulgari, in area nostra capitulari in loco cuiusdam domus praebendalis ruinosae satis ad praesens et prope deciduae ex fundamento erigire, hac conditione, ut in ea sacerdos, per Vos tanquam patronos, perpetuis futuris temporibus eligatur, qui salvo officio praebendariali per se vel alterum in choro absolvendo, teneatur apud aram s. Michaelis, cui idem Antonius eandem annectendam esse dederat, confessiones singulis diebus audire, Nos constituimus et Vos illi favete. Datum in arce chasmensi feria quarta post septuagesimae 1510.« — Hoc factum pium commendat plurimum Thomas et coram eo confessario vel ejus capellano confitentibus pro qualibet vice dat 100 dierum indulgentiam.

Marcelović. Regesta, ut supra.

89.

Anno 1511, 16. aprilis. Crisii.

Universitas regnicolarum regni Sclavoniae congregatione generali Crisii habita testatur capitulum zagrabiense antiquitus facultatem fori in capituli area utendi habuisse.

Nos universitas regnicolarum regni Sclauonie. Memorie commendamus, quod nobis in presenti feria quarta proxima post dominicam Ramispalmarum in congregacione nostra generali nobis universaliter indicta, hic Crisii celebrata, constitutis et existentibus, venerabiles domini Albertus prepositus maior et Andreas sacre theologie ac arcium liberalium doctor, similiter prepositus maior, et magister Matheus Drobythel de Bedennycza lector, et canonici ecclesie zagrabiensis, in eorum ac tocius capituli eiusdem ecclesie zagrabiensis nominibus et in personis, presentibus ibidem et perso-

naliter coram nobis astantibus, prudentibus et circumspectis Felice judice ac Michaele Oprasnych, alias similiter judice, nunc vero seniore, et altero Michaele jurato cive et notario civitatis montis Grecensis juxta Zagrabiam, qui similiter in eorum ac juratorum, ceterorumque civium et tocius communitatis dicte civitatis montis Grecensis personis coram nobis astabant; iidem domini Albertus et Andreas prepositi et magister Matheus lector contra eosdem judicem, juratos, ceterosque cives et totam communitatem pretacte civitatis montis Grecensis proposuerunt et conquesti sunt eo modo: qualiter iidem judex, ceterique cives eiusdem civitatis montis Grecensis hiis proxime preteritis diebus circa dominicam Letare, proxime preteritam, universos utriusque sexus homines tam in circumvicinis possessionibus commorantes, quam eciam extraneos, qui victualia et alias diversarum materiarum res et bona ac mercancias ad forum liberum in area capitulari Zagrabiae existente ab antiquis temporibus, cuius iam memoria hominum non extaret, semper sine aliqua contradictione et impedimento ac turbacione pacifice et quiete celebrari solitum deferebant, de viis liberis et publicis preter omnem viam juris ad dictam civitatem ipsorum montis Grecensis vi et potencionaliter impellissent, dictum ipsorum dominorum capitularium forum liberum de ipsa area capitulari aboliri satagentes in preiudicium et dampnum ipsius capituli et pretacte ecclesie zagrabiensis manifestum; requirentes nos in eo, ut eisdem in testimonium et verificacionis documentum premissorum, quod scilicet dictum forum ipsorum liberum semper et ab antiquis in ipsa area capitulari sine aliqua contradiccione, turbacioneque et inquietacione celebratum extitit, litteras nostras superinde pro testimonio dare deberemus. Nos igitur ad requisicionem ipsorum dominorum capitularium universi universaliter et singuli singulariter fatemur et pari voto testificamur, quod semper et ab antiquis temporibus, que scilicet memoria hominum comprehendere non possit, in ipsa area capitulari forum liberum omnium rerum et mercanciarum ab omnibus universaliter sine aliqua contradictione et inquietacione pacifice celebratum extitit. In cuius rei testimonium presentes litteras nostras sub sigillo nostre universitatis emanatas, prefato capitulo ecclesie zagrabiensis pro jurium eiusdem cautela duximus concedendas. Datum Crisii predicta ipso die congregacionis nostre prenotate. Anno domini millesimo quingentesimo undecimo.

Originale in charta. In margine inferiori sigillum regni Slavoniae (mardurina) impressum. In archiv. ven. cap. zagr. Act Cap. ant fasc. 10. nr. a 72.

90.

Anno 1511, 2. junii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, Francisco de Maroča protonotario, judicibusque nobilium comitatus zagrabiensis praecipit, ut iterum de capituli foro quaerant sibique referant.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris egregio magistro Francisco de Marocha personalis presencie nostre et regni nostri Slauonie prothonotario ac judicibus nobilium comitatus zagrabiensis salutem et graciam. Exponitur Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum honorabilium capituli et canonicorum ecclesie zagrabiensis, quod quamvis hiis superioribus diebus nos per alias litteras nostras preceptorias vobis commiserimus, ut vos inter prefatos exponentes ab una ac circumspectos judicem et juratos cives civitatis nostre montis Grecensis partibus ab alia, racione cuiusdam fori liberi in theatro dicti capituli celebrari soliti, aliorumque universorum dampnorum, nocumentorum, differenciarumque et controversionum inter easdem partes extunc ortas et suscitatas a nobilibus dicti comitatus zagrabiensis debitam inquisicionem et revisionem facere debuissetis; tamen vos, ut accepimus, tum aliis nostris specialibus negociis preoccupati, tum vero propter seviciem pestilencie, que pro tunc in illis partibus fuisse dicitur, ipsas inquisicionem et revisionem minime facere et exequi potuissetis. Supplicatum itaque denuo extitit nostre Maiestati in personis prefatorum exponencium, ut pretactas litteras nostras preceptorias per vos exequi et effectui mancipari facere deberemus. Quemadmodum igitur alias fidelitatibus vestris mandaveramus ita et nunc quoque denuo eisdem firmissime committimus et mandamus, quatenus acceptis presentibus in uno certo et brevi termino, partibus ipsis per vos prefigendo, prescriptas inquisicionem et revisionem tam a pretacti zagrabiensis quam eciam crisiensis et warasdiensis comitatuum nobilibus ac alterius cuiusvis status et condicionis hominibus iuxta continencias et tenorem pretactarum priorum litterarum nostrarum preceptoriarum, non obstantibus quibusvis aliis litteris nostris harum in contrarium datis vel dandis, scire, facere et peragere sine dilacione aliquali debeatis; et tandem totam seriem huiusmodi vestre execucionis in litteris sub sigillo dictorum judicum nobilium pretacti comitatus zagrabiensis nostre Maiestati fideliter rescribi volumus et mandamus. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum

Bude feria secunda proxima post festum ascensionis Domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo undecimo.

Relacio reverendi domini Michaelis episcopi boznensis, secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. cap. ant. fasc. 10. nr. 71.

91.

Anno 1511, 2. junii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, mandat omnibus nobilibus et cujuslibet status hominibus comitatus crisiensis, varasdiensis et zagrabiensis, ut in causa, quae inter capitulum et communitatem civitatis agitur de foro, quam maxime ad veritatem accomodate testentur.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris universis et singulis nobilibus et alterius cuiusvis status et condicionis hominibus crisiensis, warasdiensis et zagrabiensis comitatuum, ubilibet constitutis et commorantibus, salutem et graciam. Orte sunt certe lites et differencie et exinde plures eciam injurie et dampnorum illaciones subsecute inter honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis et cives civitatis nostre montis Grecensis racione certorum negociorum et presertim pretextu cuiusdam fori, quod in theatro capituli ipsius zagrabiensis ab antiquo celebrari consvetum fuisse dicitur. Que omnia nos inter partes volentes revidere et omnibus huiusmodi contencionibus et controversiis finem indilatum imponere, statuimus de hiis quam primum per fidelem nostrum egregium magistrum Franciscum de Marocha personalis presencie nostre et regni illius nostri Sclauonie prothonotarium et judicem nobilium crisiensis et warasdiensis comitatuum certo cercius edoceri; et cum negocium et res huiusmodi vobis et unicuique vestrum constare dicatur evidenter, fidelitati igitur vestre et vestrum cuilibet harum serie firmissime committimus et mandamus, quatinus dum et quam primum cum presentibus per eundem magistrum prothonotarium vel judices nobilium aut eorum alterum cum presentibus fueritis requisiti, vel alter vestrum requisitus fuerit, illico in presenciam ipsius magistri Francisci prothonotarii ad locum et terminum vobis per eundem prefigendum personaliter accedere et insimul convenire, atque ibidem ad fidem vestram deo debitam, fidelitatemque nobis et sacre corone nostre observandam, tacto dominice crucis

signo prestandam, prout et quemadmodum per ipsum magistrum prothonotarium causa et negocio in premisso racione dicti fori et eius cursu aliarumque differenciarum inter partes ipsas habitarum fueritis examinati et qualis vobis et unicuique vestrum in hiis constat certitudo veritatis suo modo fateri, dicereque et recitare modis omnibus debeatis et teneamini. Ubi autem vos vel alter vestrum sese in premissis a perhibente testimonio veritati abstraheretis extunc commitimus et presentibus striccius committimus vicebano et judici nobilium dictorum crisiensis et warasdiensis comitatuum, ut ipsi vos et quemlibet vestrum ad id faciendum per onera et gravamina in generali decreto nostro superinde expressata et specificata arcius compellant et astringant auctoritate nostra regia presentibus ipsis in hac parte concessa mediante. Secus igitur nulla racione facere presummatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria secunda proxima post festum ascensionis Domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo undecimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In arch. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 17.

92.

Anno 1511, 21. junii. Budae.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, Francisco de Maroča protonotario jubet, ut agros Hrašće, possessionis civitatis, quos Georgius, marchio Brandenburgensis, capitulum zagrabiense, nonnullique nobiles vicini occupaverunt perlustret atque communitati civitatis reddat.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro egregio magistro Francisco de Marocha personalis presencie nostre et regni nostri Sclauonie prothonotario salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et tocius communitatis civitatis nostre montis Grecensis, qualiter illustrissimus dominus Georgius marchio Brandemburgensis, nepos noster charissimus, necnon capitulum ecclesie zagrabiensis et nonnulli alii vicini nobiles, his diebus certas terras et metas dicte civitatis nostre, consequenterque cuiusdam ville Hrastha vocate, ultra Zawam existentes et habitas et ad dictam civitatem nostram montis Grecensis pertinentes, pro se ipsis occupassent et occupatas tenerent etiam de presenti. Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre pro parte eorundem civium nostrorum, ut circa premissa de opportuno juris

remedio providere, atque huiusmodi terras et metas eorundem exponencium per dictos marchionem et capitulum zagrabiense et alios nobiles vicinos reddi et remitti facere dignaremur. Accepta supplicacione dictorum exponencium nobis superinde porrecta, mandamus fidelitati tue harum serie firmiter, quatenus acceptis presentibus, adhibitis et accersitis penes te certis probis et nobilibus viris, presertim vicinis et commetaneis earumdem civitatis montis Grecensis et ville Hrastha, atque prescriptas terras et metas litigiosas iuxta continenciam litterarum antiquarum metalium utrarumque parcium, si quas partes ipse coram te produxerint, atque eciam inquisicionem et attestacionem dictorum vicinorum et commetaneorum, reambulare, complanare et rectificare, et tandem super premissa tua execucione eisdem partibus litteras necessarias et opportunas sub sigillo banali dare debeas et tenearis. Secus non facturus. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude sabbato proximo post festum sacratissimi corporis Christi. Anno eiusdem millesimo quingentesimo undecimo.

Relacio magistri Phillipi prepositi, secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civ. zagrab.

93.

Anno 1511, 19. julii. Romae.

Julius II. papa praecipit, ut mandatum suum de ecclesia parochiali s. Emerici in capituli area diruenda atque de parochia in desertum monasterium Cistercitense transportanda peragatur.

Julius papa secundus. Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. Mittimus vobis supplicationem presentibus introclusam, manu dilecti filii nostri P. cardinalis sancti Eusebii in presencia nostra signatam, volumusque et vobis committimus ac mandamus ut vos vel alter vestrum, vocatis vocandis, ad illius execucionem procedatis iuxta eiusdem continenciam et signaturam. Datum Rome apud s. Petrum sub annulo piscatoris, die decima nona Julii. Anno domini millesimo quingentesimo undecimo. Pontificatus nostri anno octavo.

E coaevo transumpto Alberti Kasuh praepositi zagrab. et Andreae praepositi chasmensis. In archiv. ven. Capit., zagrab.

94.

Anno 1511, 23. augusti. Crisii.

Franciscus de Maroča protonotarius, judicesque comitatus crisiensis in congregatione generali, testimonium dictis testium confirmatum, dicunt capitulum zagrabiense antiquitus jure fori in area capituli esse usum.

Nos magister Franciscus de Marocha personalis presencie regie Maiestatis ac regni Sclauonie prothonotarius, necnon Stephanus de Hom, Nicolaus de Pezeryo, Petrus Imprych de Jamnycza et Gregorius Othmych de Klokoth, judices nobilium comitatus zagrabiensis. Memorie commendamus, quod nobis in presenti festo beate Marie de nive in civitate crisiensi in congregacione generali regnicolarum dicti regni Sclauonie constitutis et existentibus, venerabiles domini Andreas sacre theologie ac arcium liberalium et decretorum doctor, prepositus chasmensis et vicarius ecclesie zagrabiensis ac magister Mathias de Bedenycza, lector et canonici eiusdem ecclesie zagrabiensis in ipsorum personaliter ac pro capitulo eiusdem ecclesie zagrabiensis canonicis scilicet ipsorum cum procuratoriis litteris eiusdem, nostram venientes in presenciam, exhibuerunt et presentaverunt nobis quasdam tres litteras vestre Maiestatis preceptorias, unas nobis preceptorie loquentes et alias duas modo simili nos in aliqua sui parte tangentes, in papiro patenter confectas. Quarum prime scilicet littere vestre Maiestatis preceptorie nobis loquentis tenor talis est: (vide Doc. 90. de anno 1511. 2. junii). — Altera vero earumdem hanc verbalem servabat continenciam: (vide Doc. 81. de anno 1510. 14. septembris). — Tercie autem tenor sequitur in hunc modum (vide Doc. 91. de anno 1511. 2. junii). — Quibusquidem litteris vestre Maiestatis nobis presentatis nos mox iuxta continencias preinsertarum litterarum vestre Maiestatis preceptoriarum per procuratores earumdem utrarumque parcium coram nobis presentibus eisdem partibus pro execucione premissorum mandatorum vestre Maiestatis, feriam quartam proximam ante festum assumpcionis beate Marie virginis proxime transactam, preteritum, congregacionem scilicet regnicolarum illius comitatus zagrabiensis generalem pro tunc celebrandam pro termino statuissemus et prefixissemus ac locum communem Zagrabiam deputassemus. Et tandem cum nos termino in prescripto Zagrabiam accessissemus, eosdemque dominos capitulares ac judicem et juratos cives pretacte civitatis montis Grecensis ad premissa peragenda ac super premissis iuxta pretacta vestre Maiestatis mandata attestacionem faciendam personaliter legittime ammonuissemus, tunc iidem judex et jurati cives dicte civitatis montis

Grecensis nullam executionem neque aliquam attestacionem secundum dicta mandata vestre Maiestatis in comprobacione et verificacione actorum ipsorum licet amoniti facere voluissent, allegantes se habere jura ac litteras et litteralia instrumenta a divis regibus eisdem super libertatibus fori et aliis datas et concessa, quas ipsi ostendere nollent, et neque aliquam revisionem aut recognicionem in facto dicti fori et aliorum negociorum in preinsertis litteris vestre Maiestatis per expressum declaratis facere vellent; prefatum autem capitulum juxta prescripta mandata vestre Maiestatis nobiles vicinos et commetaneos ac comprovinciales dicti comitatus zagrabiensis in dicta feria quarta et alio die immediate sequenti, qui ad dictam congregacionem generalem venissent ac quos in comprobacione premisse accionis in facto dicti fori et aliorum negociorum ad perhibendum testimonium veritati adduxissent et convocassent ac coram nobis statuissent, a quibusquidem nobilibus vicinis et commetaneis ac comprovincialibus talem de premissis rescivimus et experti sumus certitudinis veritatem: Quod primo ab eisdem vicinis et commetaneis nobilibusque comprovincialibus dicti comitatus zagrabiensis prehabito strictissimo juramento ad fidem eorum deo debitam, fidelitatemque vestre Maiestati et sacre corone eiusdem observandam, modum scilicet et formam in attestacionibus fiendam et faciendam per omnia observandam, iidem vicini et commetanei ac nobiles comprovinciales seorsum et singillatim de premissis fecissent attestacionem: Item primo, nobilis Andreas litteratus de Beryzlowcz, vicinus, juratus et examinatus, fassus est: quod ipse sciret et sibi evidenter constat a tempore quo memoria sua comprehendere possit, universi mercatores, tam domestici quam forenses, omnes mercancias cuiuslibet generis in area capitulari zagrabiensi et presertim in domo Stephani Kewlked in dicto capitulo residentis, jobagionis eorumdem capitularium, et in domo hospitalis sancte Elisabeth in ipsa area zagrabiensi fundata et aliis domibus in ipso capitulo tam tempore congregacionis regnicolarum, quam eciam fori et aliis continuis diebus semper et in omni tempore libere habuerunt, fecerunt et vendiderunt sine contradiccione dictorum civium pretacte civitatis montis Grecensis; immo et ipsi cives montis Grecensis ibidem in theatro sive area capitulari domos sive bolthas apreciatas tenuerunt ac mercancias in eisdem fecerunt et exercuerunt, nisi a tempore condam Johannis Coruini ducis contradicere inceperunt; forum autem quottidianum ipsi capitulares in area ipsorum capitulari semper liberum sine aliqua contradiccione et impedimento habuerunt. Item, egregius Johannes de Pezeryo, vicinus, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia et

eodem modo sicut prefatus Andreas litteratus primus testis. Item, nobilis Gregorius Kersthal de Glawnycza, vicinus, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut primus testis, dempto hoc, ut si cives montis Grecensis in area capitulari fecissent mercancias an non, de quibus se ignorare dicit. Item, nobilis Georgius de Pathak, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia, ut primus testis. Item, Andreas de Zawersya, nobilis de comitatu warasdiensi, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Andreas litteratus primus testis. Item, nobilis Georgius de Schytario, vicinus, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia uti primus testis videlicet Andreas litteratus. Item, nobilis Gaspar Kyssewyth de Lomnycza, vicinus, juratus et examinatus, fassus est, quod ipse evidenter sciret, quod dictus Stephanus Kewlked tenuit in domo suo boltham ac omnes mercancias in eadem habuit et libere vendidit, et eciam in dicta domo hospitalis sancte Elizabeth forenses homines, tam de partibus maritimis, quam eciam de Alemania, conduxerunt bolthas et domos et variorum generum mercancias in eisdem habuerunt et libere semper vendiderunt sine aliqua contradiccione et prohibicione dictorum civium dicte civitatis montis Grecensis et quod forum quottidianum semper libere habuerunt ipsi capitulares in ipsorum area capitulari sine contradiccione et impedimento. Item, nobilis Georgius Jambrekowych de Zlathar, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est per omnia scitu ut prefatus Gaspar Kessewych, testis scilicet proxime precedens. Item nobilis Marcus Ersych de Gorycza, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est per omnia ut Gaspar Kessewych. Item nobilis Gregorius Swsthych de Glawnycza, vicinus, juratus et examaminatus, fassus est scitu per omnia ut Gaspar Kessewych. Item Paulus Horwath Iglychych de Tilinio, comprovincialis, juratus et examinatus fassus est, quod ipse a puericia sua in hoc regno Sclauonie educatus fuisset, et quod cum Johanne Coruino duce venisset ad occupandum banatum et omnia necessaria et mercancias competenciori foro emerunt in capitulo quam in civitate montis Grecensis, alia fatetur per omnia scitu ut Gaspar Kessewych. Item egregius Nicolaus de Pezeryo, judex nobilium dicti comitatus zagrabiensis, vicinus, juratus et examinatus, fassus est per omnia scitu sicuti Gaspar Kessewych. Item Georgius Horwath de Donkowcz provisor curie episcopatus zagrabiensis in hoc regno Sclauonie a puericia educatus, vicinus, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Gaspar Kessewych, addidit insuper, quod etiam in tentoriis in theatro zagrabiensi sive area capitulari, tam tempore congregacionis regnicolarum quam

aliis diebus, quandocumque aliqui mercatores forenses undecumque venerunt, mercancias ipsorum libere sine impedimento aliquali vendiderunt et quod semper capitulares liberum forum sine contradiccione habuerunt. Item egregius Emericus Bradach de Ladomercz vicinus et habens domum in civitate montis Grecensis juratus et examinatus, fassus est scitu, quod ipse a tempore, quod memoria sua comprehendere possit in bolthis in capitulo habitis res et mercancias pro usu suo necessarias emisset, et quod semper mercatores in bolthis in capitulo mercancias habuerunt et tenuerunt et insuper forum liberum habuerunt sine impedimento. Item nobilis Petrus Horwath de Ebres, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Gaspar Kessewych. Item nobilis Georgius Skopecz, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut dictus Gaspar Kessewych. Item nobilis Alexander de Naghgora comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est per omnia scitu ut Gaspar Kessewych. Item nobilis Johannes Balthasarych de Glawnycza vicinus, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut primus testis videlicet Andreas litteratus, dempto hoc, quod ignoraret, si pannos vendidissent mercatores in bolthis capitularibus vel non. Item nobilis Nicolaus Woykfy de Klokoch, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod Stephanus Kewlked semper vendidit oleum et quod capitulares semper habuerunt forum quotidianum, alia ignorat. Item, nobilis Johannes de Wynnychno, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod prefatus Stephanus Kewlked habuisset mercancias utputa oleum, piper, crocum et alias communes mercancias, et quod forum capitulares semper habuerunt liberum, alia dicit se ignorare. Item nobilis Johannes de Zthwbycza, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est, quod ipse sciret evidenter, quod prefatus Stephanus plures mercancias habuisset et vendidisset in domo sua, sed ignorat si alii mercatores fuerunt vel non; forum autem quottidianum testatur semper in capitulo habitum liberum sine impedimento. Item nobilis Mathias de eadem Zthwbycza comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia sicut prefatus Johannes, testis immediate precedens. Item nobilis Martinus de eadem Zthwbycza, juratus et examinatus, fassus est ut Johannes Borothwa per omnia scitu. Item nobilis Johannes Drobythel de Bedenycza juratus et examinatus, fassus est scitu, quod prefatus Stephanus Kewlked tam pannos quam alias mercancias omnium generum habuisse in boltha et in domo sua et vendidit et fecit mercancias sine impedimento aliquali, et quod in capitulo semper liberum forum habuerunt ipsi capitulares sine impedimento. Item

prefatus Stephanus de Hom, judex nobilium dicti comitatus zagrabiensis, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia uti Johannes Drobythel, testis proxime precedens. Item nobilis Petrus Imprych de Jamnycza, judex nobilium dicti comitatus zagrabiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Johannes Drobythel. Item nobilis Mathias Ladyslowych de Adamowcz, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Johannes Drobythel. Item nobilis Simon de Zabok, judex nobilium comitatus warasdiensis, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu ut Johannes Drobythel. Item nobilis Johannes Loxych de Woxyncz, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Johannes Drobythel. Item, nobilis Ambrosius Bokoych vicejudex nobilium, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est per omnia scitu ut Johannes Drobythel, addidit insuper, quod quandocumque forenses mercatores voluerunt venire cum mercibus eorum ad aream capitularem semper liberum veniendi et ibidem merces ipsorum tam tempore congregacionis regnicolarum quam alias vendendi habuerunt facultatem sine impedimento aliquali. Item Georgius Spychko de Krysancz, nobilis de comitatu warasdiensi, comprovincialis, juratus et examinatus, fassus est scitu ut Johannes Drobythel. — Accepta igitur premissa attestacione hic in comitatu zagrabiensi, ibidem in dicto sequenti die dicte ferie quarte eosdem judicem et juratos cives monuimus, ut ipsi in festo beati regis Stephani proxime venturo ad comitatum crisiensem et ad civitatem Crisiensem ad congregacionem generalem venire deberent pro ulteriori attestacione pro tunc fienda. Quiquidem judex et jurati cives in ipso festo beati regis Stephani huc Crisium non venerunt neque miserunt, prefati autem domini Andreas doctor vicarius ac Mathias lector, canonici dicte ecclesie zagrabiensis in dicto festo beati regis Stephani in dicta congregacione regnicolarum iuxta prescripta mandata vestre Maiestatis ac contencias litterarum eiusdem vestre Maiestatis coram nobis pro se ipsis personaliter ac eosdem capitulo cum procuratoriis litteris eiusdem comparentes ac infrascriptos nobiles pro premissa attestacione pro parte eorum fienda coram nobis statuen(tes) et attestacio ac fassio testium nobilium vicinorum et commetaneorum, comprovincialiumque comitatus crisiensis coram nobis facta sequitur in hunc modum: Item primo, egregius Balthasar de Batthyan, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod cum ipse tempore domini Mathie regis castrum Medwe pro officiolatu tenuisset, et dum ad castrum Medwe venisset plus in capitulo residisset quam in castro, et tunc omnes mercancias in capitulo habuisset et tam forenses quam alii

mercatores sine impedimento mercancias fecissent et vendidissent in capitulo, forum autem quottidianum semper liberum habuerunt in capitulo. Item, Georgius Castellanffy juratus et examinatus, fassus est scitu ut Balthasar de Batthyan precedens testis, dempta residencia et officiolatu. Item, Johannes Fanchy de Gordowa juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Balthasar de Batthyan, dempta residencia et officiolatu. Item Franciscus Keczer de Radwan, juratus et examinatus, fassus est, quod ipse fuisset in regno Sclauonie a puericia sua educatus et fatetur omnia scitu ut primus testis, dempto officiolatu et residencia. Item Michael Kerhen de Bellossowcz juratus et examanitus, fassus est scitu per omnia ut Georgius Castellanffy. Item Stephanus de Gwdowcz juratus et examinatus, fassus est scitu ut Georgius Castellanffy. Item nobilis Petrus Fynthych de Polyana, judex nobilium eiusdem comitatus crisiensis, juratus et examinatus, fassus est, quod ipse sciret et sibi constaret evidenter, quod Stephanus Kewlked in domo sua tenuit boltham et eciam in domo hospitalis predicti sancte Elizabeth habuerunt et tenuerunt bolthas et in eisdem pannos et alias diversas et quaslibet mercancias habuerunt et tenuerunt ac vendiderunt sine aliquo impedimento, et quod semper forum in capitulo zagrabiensi habuerunt liberum instar ceterorum fororum liberorum. Item Georgius de Bonthossowcz, similiter judex nobilium dicti comitatus crisiensis juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut Petrus Fynthych, testis scilicet proxime precedens. Item, magister Andreas Budor de Bwdrowcz fassus est, quod capitulares semper forum liberum habuerunt, alia ignorat. Item Johannes de Gathalowcz nobilis comitatus zagrabiensis et warasdiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu, sicut primus testis per omnia. Item Georgius Horwath de Chapolowcz, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut primus testis. Item Johannes Punek de Punekowcz, juratus et examinatus, fassus est per omnia ut primus testis. Item Michael Leschak de Leschakowcz, nobilis de comitatu warasdiensi, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod prefatus Stephanus Kewlked a memoria sua habuit boltham et quaslibet mercancias in eadem vendidit, alii eciam mercatores in tentoriis eciam semper libere mercancias eorum vendiderunt. Item Simon de Zlawschyna, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod semper in capitulo mercatores tenuerunt bolthas et mercancias. Item Petrus Polyak de Zwhodol et Clemens de eadem, nobiles comitatus warasdiensis jurati ac seorsum et singillatim examinati, fassi sunt concorditer scitu, quod ipsi semper piper et crocum et alia necessaria tam serotino et nocturno tempore, quam eciam aliis temporibus in capitulo

emissent, et quod forum semper liberum habuerunt. Item, Philipus de Bwsthyncz, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod ipse fuit novem annis factor in causa episcopali zagrabiensi et alia fatetur ut Petrus Fynthych. Item, Stephanus Herkffy de Zayezda nobilis comitatus warasdiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu ut Petrus Polyak. Item Michael de Woynowcz, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis per omnia. Item Petrus de Konzka, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod capitulares semper habuerunt forum liberum, de aliis ignorat. Item Petrus Oswadchych de Matheowcz, fassus est scitu ut primus testis. Item Petrus litteratus de Kengyellowcz juratus et examinatus fassus est scitu ut primus testis. Item Andreas de Myrkowcz nobilis comitatus warasdiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Petrus de Bogacho juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Franciscus Bedekoych de Komor, nobilis comitatus warasdiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Johannes de Hwzarcz, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Georgius Fynthych de Rawen, juratus et examinatus fassus est scitu, quod Stephanus Kewlked semper habuit mercancias et boltham in domo sua ac pannos et alias mercancias in eadem, eciam forum capitulares semper liberum in area ipsorum habuerunt. Item Nicolaus Ozel de Jama, juratus et examinatus fassus est, quod ipse a quadraginta annis sciret Stephanum Kewlked habuisse boltham et mercancias in eadem, de vendicione pannorum ignorat, sed forum quottidianum semper dicti capitulares in area ipsorum liberum et pacificum habuisse. Item Stephanus de Bonthossowcz juratus et examinatus, fassus est scitu Stephanum Kewlked semper mercancias in domo sua habuisse, et forum quottidianum liberum capitulares habuerunt. Item Georgius de Zledaryowcz, juratus et examinatus fassus est scitu, capitulares semper (habuisse) forum quottidianum in area capitulari liberum, alia ignorat. Item Blasius Kaas de Kaskowcz nobilis comitatus warasdiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu per omnia ut primus testis. Item Andreas Zekel de Bwzthowcz, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Blasius Arky de Polyana, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Anthonius Tharko de Cristhalowcz, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod a tempore juventutis sue, quo ipse venit Zagrabiam, semper in capitulo habuerunt bolthas et mercancias quaslibet et eciam forum liberum in area capitulari habuerunt. Item Georgius Mikwlasych de Palychna juratus examinatus, fassus est scitu sicuti Anthonius Tharko, proxime

pecredens testis. Item Mathias de Kamaria, juratus et examinatus fassus est scitu sicut Anthonius Tharko. Item Johannes Sampwsych de Thopplychycza, juratus et examinatus, fassus est ut primus testis. Item Johannes Thompa de Harzowa, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Johannes Kasnar juratus, fassus est ut primus testis. Item Benedictus Erdewg de Wragowcz, juratus et examinatus, fassus est per omnia ut primus testis. Item, Barnabas plebanus de Rokonok ad puritatem consciencie sue fassus est scitu ut primus testis. Item Mathias Ispan de Prasnycza, Michael Balsych de Fychowcz, Ladislaus Dwbychyak de Mylethyncz, Mathias de Sydyeuo jurati ac seorsum et singillatim examinati, fassi sunt scitu per omnia ut primus testis. Item Johannes Orgowan de Mylethyncz juratus et examinatus, fassus est ut primus testis, addidit eciam, quod cives semper contradixissent. Item Johannes de Fodorowcz, judex nobilium comitatus warasdiensis, juratus et examinatus, fassus est scitu ut primus testis. Item Georgius Kerser de Prezeka nobilis crisiensis et warasdiensis comitatuum, juratus et examinatus, fassus est scitu, quod in area capitulari semper tenuerunt et habuerunt bolthas et mercancias et forum quottidianum liberum. Item Leonardus de Zwhodol nobilis warasdiensis et crisiensis comitatuum juratus et examinatus fassus est ut Georgius Kerser, testis proxime precedens. Item Johannes de Chezmycze, juratus et examinatus fassus est scitu per omnia ut Georgius Kerser. — Quaquidem inquisicione et attestacione dictorum nobilium vicinorum et commetaneorum nec non nobilium comprovincialium dictorum comitatuum zagrabiensis, crisiensis et warasdiensis pro parte dicti capituli ecclesie zagrabiensis de premisso mandato vestre Maiestatis per nos accepta et habita, totam seriem ipsius nostre execucionis in litteris nostris sigillis nostris usualibus et consvetis ac cum subscripcione manus mee scilicet magistri Francisci munitas vestre Maiestati fideliter duximus rescribendas. Datum Crisii predicta tercio die dicti festi beati regis Stephani. Anno domini millesimo quingentesimo undecimo.

E coaevo transumpto Wladislai regis. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10, nr. 72.

95.

Anno 1511, 30. augusti. Zagrabiae.

Albertus, praepositus capituli zagrabiensis et Andreas, praepositus capituli časmensis, nuntiant literis a papa missis sibi facultatem ecclesiae parochialis s. Emerici diruendae esse datam.

Albertus ecclesie zagrabiensis et Andreas artium et decretorum doctor, nec non sacre theologie professor, ecclesie sancti spiritus chasmensis, prepositi, et canonici prefate ecclesie zagrabiensis, in causaque et causis inferius descriptis et denotatis pro parte honorabilis capituli et canonicorum dicte ecclesie zagrabiensis executores et commissarii a sede apostolica specialiter electi et deputati. Universis et singulis presentes litteras nostras visuris, lecturis et legi audituris salutem in domino sempiternam. Noveritis, nos de anno domini millesimo quingentesimo undecimo, tricesima mensis augusti, indictione decima quarta, pontificatus (autem) sanctissimi domini Julii, divina providencia pape secundi, anno octavo, in loco consistoriali capituli ecclesie zagrabiensis predicte, coram notariis et testibus subscriptis, mandata quedam apostolica duo, unum in forma Brevis sub sigillo piscatoris cum supplicatione introclusa emanatum; aliud sub plumbo in cordula canapis pendente, similiter expeditum, sana et integra, non abrasa, non cancellata, nec in aliqua sui parte viciata omni denique prorsus defectu et suspicione carentia per venerabilem dominum Mathiam lectorem et canonicum prefate ecclesie zagrabiensis procuratorem in hac parte legittimum tocius capituli et canonicorum dicte ecclesie zagrabiensis, de cuius mandato procuratorio, legittimo et sufficienti nobis fides plena et indubitata facta atque adhibita est, data, oblata atque assignata, recepisse, petentes nos debita cum instantia, ut ad executionem ipsorum iuxta commissionem nobis factam canonice procedere dignaremur. Cuiusquidem Brevis tenor de verbo ad verbum contexitur in hunc qui sequitur modum: (vide Doc. 93.).

E coaevo transumptu Alberti et Andreae DD. canon. In archiv. ven. Capit. zagrab.

96.

Anno 1511, 11. septembris. Zagrabiae.

Concedente papa Julio II. Albertus, praepositus capituli zagrab. et Andreas, praepositus capituli časmenis, s. Emerici parochiam in capitulo tollunt, parochiamque omnibus juribus instructam in desertam ecclesiam Cisterci-tensem s. Mariae in area capituli sitam transferunt.

In nomine sancte et individue Trinitatis, patris et filii et spiritus sancti. Amen. Albertus de Kasuh, zagrabiensis, et Andreas artium et decretorum doctor, nec non sacre theologie professor, chasmensis, ecclesiarum prepositi, et canonici ecclesie zagrabiensis predicte, in causaque et causis infra descriptis executores a sede apostolica specialiter electi et deputati universis et singulis presentes litteras nostras inspecturis salutem in domino sempiternam. Significamus, insinuamus et presentibus litteris nostris executionalibus quibus expedit omnibus notificamus: quod nos de anno incarnacionis dominice millesimo quingentesimo undecimo, indiccione decima quarta, undecima mensis septembris, pontificatus autem sanctissimi domini nostri, domini Julii, divina providencia pape secundi, anno eius octavo, in loco iudiciorum et causarum examinandarum solito et consveto, Zagrabie, consederemus, tunc e medio aliorum sub id tempus illic existencium in presenciam nostri exurgens venerabilis dominus Mathias de Bedennycha, lector et canonicus prefate ecclesie zagrabiensis, procurator legittimus dominorum capituli et canonicorum eiusdem ecclesie, ibidem coram notariis et testibus subscriptis litteras quasdam nostras in forma citacionis emanatas, in foribusque ecclesie zagrabiensis predicte canonice executas unacum commissionibus et mandatis apostolicis simulcum supplicacione quadam introclusa, quorum tenores infra subicientur, reproduxit, nobisque pro execucione earundem, ut tenebamur, indilate facienda, dedit, tradidit et assignavit. Cuiusquidem citacionis, supplicacionisque mandatorum apostolicorum tenor est is, qui sequitur ad verbum: (vide Doc. 95. ann. 1511. 30. augusti). In margine autem inferiori eiusdem Brevis scribebatur de eadem manu, ut apparebat, hoc modo: F. Armellinus. In tergo vero forinsecus hoc modo: Dilectis filiis zagrabiensis et chasmensis ecclesiarum prepositis vel eorum alteri. In calce autem eiusdem similiter ab extra, sic: Hie. de Corbonniano. Series vero supplicationis introcluse est hec, que sequitur: (vide Doc. 83 ann. 1510.). In margine vero inferiori eiusdem supplicacionis de alia manu (ut apparebat), sic scriptum erat: Concessum, ut petitur. In presencia domini pape. Petrus cardinalis sancti Eusebii. — Junge-

batur eciam ibidem supplicacioni predicte hoc modo: Et per Breve S. V. attento, quod iam bulle sub plumbo expedite fuerunt. — Post que verba similiter de aliena manu subscriptum erat: Concessum. P. Cardinalis sancti Eusebii. Datum Rome apud sanctum Petrum, quinto idus Julii, anno octavo. — Privilegii vero sub plumbo in cordula canapis expediti, tenor est is, qui sequitur ad verbum: (vide Doc. 75. 27. maii 1510). Post quarumquidem litterarum apostolicarum presentacionem, recepcionemque debita cum reverencia, ut decebat, volentes mandatis apostolicis similiter peticioni prefati venerabilis domini Mathie lectoris et canonici, procuratoris, et eo nomine capituli et canonicorum dicte ecclesie zagrabiensis in omnibus et per omnia morem gerere et obtemperare ad execucionem dictarum litterarum apostolicarum in omnibus earumdem punctis, clausulis et articulis canonice iuxta seriem et continenciam mandati apostolici nobis porrecti procedere, proinde per presens edictum hoc nostrum publicum foribus huius alme ecclesie zagrabiensis affixum, notificamus, insuamus et promulgamus, requirimusque et evocamus omnes et singulos in civitate hac Zagrabiensi vel extra ubilibet constitutos et existentes, quorum scilicet interest, interesse posset, aut interesse putaretur, quatinus ipsi et quilibet eorum per se vel suum procuratorem sufficienter instructum spacio novem dierum a die affixionis presencium coram nobis in loco iudiciorum et causarum examinandarum, hic Zagrabie, compareant vel compareat, causam legittimam et sufficientem si quam habent vel habet, quare ad execucionem prefatarum litterarum apostolicarum procedere non deberemus, allegaturus. Quorum quidem novem (dierum spacium) et eorem cuilibet tres pro primo, tres pro secundo et reliquos tres dies pro tercio, ultimoque et peremptorio termino per presentes assignamus, alioquin post elapsum dictorum novem dierum, non obstante contradiccione cuiusvis ad execucionem mandati apostolici iuxta seriem et continenciam eiusdem procedemus, procedereque efficaciter intendimus, presentibus ibidem testibus: Michaele de Mlaka, Johanne de Pobressye, Bart(holomeo de . . . cz) prebendariis antefate ecclesie zagrabiensis, Johanne . . . . Mathia de . . . et Martino de Obed sancta cruce, Bar(tholomeo . . . . virginis. Datum Zagrabiae penultima mensis augusti, anno, mense et loco quibus supra. Post quarumquidem litterarum nostrarum citacionis simul et mandatorum apostolicorum sic ut premissum est tradicionem, assignacionem et . . . . . pro parte dictorum dominorum capituli et canonicorum per prefatum dominum Mathiam . . . legittimum debita cum instancia requisiti, ut ad execucionem prescriptarum

bullarum apostolicarum in quibuslibet earum punctis, clausulis et articulis iuxta commissionem nobis factam . . . . procedere dignaremur, ipsisque litteras nostras super huiuscemodi . . . . . . execucioni factis idoneas, oportunasque et necessarias dare, tradere et assignare . . . . Nos mandatis apostolicis in omnibus et per omnia ut tenemur obsequi humiliter et obtemperare, donumque summi muneris scientes, ex hoc ipso, quod precepcionibus superiorum libenter et grate obtemperamus (premium) immortale indubie consecuturi; ad execucionem dictarum bullarum apostolicarum . . . . . premissis oblatarum, nemine prosus toto citacionis . . . . publice tempore seu termino decurso contradictore in toto vel in parte, cur scilicet ad execucionem bullarum huiusmodi procedere non deberemus coram nobis comparente, quamvis tum per nos tum eciam per procuratorem predictum singulis edicti, citacionisque nostre huiusmodi diebus et terminis et presertim post tribus terminorum diebus idonee et sufficienter, publice et sollemniter . . . . . . decrevimus, processimusque auctoritate apostolica nobis in hac parte, ut premittitur, concessa, in hunc qui sequitur modum: Christi nomine invocato. Dicimus, decernimus, declaramus, diffinimusque atque auctoritate apostolica prescripta sollemniter pronunciamus ordinem religionis Cisterciensis in ecclesia beate Marie virginis Zagrabie fundato, ex causis in bullis apostolicis prenotatis sufficienter expressis, supprimendi, extinguendi atque removendi nec non ecclesiam parochialem sancti Emerici ducis Sclauonie in area capitulari zagrabiensi fundatam ad prefatam ecclesiam beate Marie virginis cum omnibus iuribus, privilegiis, emolumentis et pertinenciis transferendam, deducendam et annectendam; dictamque ecclesiam sancti Emerici destruendam, demoliendam, removendam et locum sive aream ipsius ad loca propugnaculorum deputandam, ac rectorem in dicta ecclesia beate Marie virginis pro tempore, non de canonicis ecclesiarum zagrabiensis et chasmensis capitulorum, constitutum, perpetuum prepositum, dignitariumque eiusdem ecclesie sancte Marie, cui scilicet eciam a sede apostolica cause rite et legittime committi sive delegari possint et valeant, vocandum, nominandum et apellandum, hisdemque eundem prepositum juribus et privilegiis quibus alias abbates ibidem pro tempore constituti uti, frui consveverant, utendum, fruendumque esse debere, immo auctoritate apostolica predicta vigore et testimonio presencium ordinem prefatum in dicta ecclesia sancte Marie supprimimus et extinguimus et penitus removemus, ipsamque ecclesiam parochialem sancti Emerici illac transferimus, traducimus et annectimus et muros pristine ecclesie parochialis

sancti Emerici destrui, removeri et demoliri committimus et mandamus; situm, areamque eiusdem ad loca propugnaculorum deputamus ac rectorem pro tempore in prefata ecclesia sancte Marie, non de canonicis sive prebendatis prescriptarum ecclesiarum constitum, prepositum et dignitarium, cui eciam cause apostolice delegari possint, vocamus, nominamus et appellamus sicque vocari, nominari et appellari censemus ab omnibus et mandamus; hisdem eciam iuribus et privilegiis, quibus alias abbates ibidem pro tempore constituti uti consveverant, eundem uti et frui debere decernimus, declaramus et committimus. Et ut premissa omnia et singula robur perpetue firmitatis accipiant, inconcussaque et inviolata perpetuis futuris temporibus permaneant, omnes et singulos in toto vel in parte execucioni huiusmodi nostre, bullisque apostolicis contravenientes, auctoritate apostolica volumus ipso facto penas et censuras in bullis apostolicis huiusmodi prescriptis expressas incurrere, eisdemque involvi et innodari. In cuius rei memoriam, testimoniumque et fidem indubitatam cum subscripcione execucionis huiusmodi nostre, notariorum assistencium fidedignorum, presentes litteras nostras execucionales dictis dominis capitulo et canonicis ad cautellam futuram et perhennem sigillis nostris impendentibus obsignatas duximus concedendas. Datum Zagrabie, anno, indiccione, mense, die, loco et pontificatu quibus supra. Presentibus ibidem discretis: Gregorio de vico sutorum, Johanne de eodem, altero Johanne de Iwanych, Leonardo de Obed sancta cruce, Gallo de Welyke, Blasio de Zeyanohrazthye, Johanne succentore de Ludbrega, prebendariis chori dicte ecclesie zagrabiensis et magistro Georgio, sublectore et Gregorio de Iwanych sacrista ecclesie eiusdem, aliisque quamplurimis testibus fidedignis.

Signum
notarii.

Ego Martinus, natus condam Michaelis de Obed sancta cruce, auctoritate apostolica notarius et thabellio publicus, cum ea, que premissa sunt omnia et singula sic fierent et agerentur unacum testibus prescriptis presens interfui, sicque fieri vidi et audivi, in fidemque et testimonium premissorum me una cum apposicione signi thabellionatus mei manu mea propria presentibus subscripsi rogatus et requisitus.

Signum
notarii.

Ego Mathias Clementis de Zerdahelempli auctoritate apostolica notarius et thabellio publicus, cum ea, que premissa sunt omnia et singula sic fierent et agerentur, unacum testibus prescriptis presens

interfui, sicque fieri vidi et audivi, in fidemque et testimonium premissorum me unacum apposicione signi thabellionatus mei, manu mea propria presentibus subscripsi rogatus et requisitus.

Originale in membrana sat lacerum. Duo parva sigilla a zonis viridis et flavei coloris appensa. In archiv. ven. Capit. zagrab.

97.

Anno 1511, 20. novembris. Budae.

A Vladislao, Hungariae etc. rege, capitulo zagrabiensi editur exemplar testimonii, quo testes congregatione generali Crisi habita confirmaverunt capitulum antiquitus habuisse facultatem fori in capituli area utendi.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus, quod nobis in presentibus octavis festi beati Michaelis archangeli proxime preteriti unacum nonnullis dominis prelatis, baronibus, magistrisque prothonotariis et huius regni nostri nobilibus, sedis scilicet nostre judiciarie juratis assessoribus, pro faciendo moderativo judicio causantibus hic Bude in sede nostra judiciaria pro tribunali sedentibus, honorabiles magistri Ladislaus de Gerzencze et Emericus de Dees canonici ecclesie zagrabiensis pro se ipsis personaliter et pro honorabili capitulo eiusdem ecclesie zagrabiensis cum procuratoriis litteris eiusdem, juxta continencias litterarum egregii magistri Francisci de Marocha personalis presencie nostre ac regni nostri Sclauonie prothonotarii necnon judicum nobilium comitatus zagrabiensis rescripcionalium, in figura judicii personalis presencie nostre comparentes, easdem litteras ipsorum magistri Francisci et judicum nobilium dicti comitatus zagrabiensis in papiro clause confectas, contra prudentes et circumspectos judicem et juratos cives civitatis nostre montis Grecensis eidem nostre personali presencie presentaverunt, hunc tenorem continentes: (vide Doc. 94. de anno 1511. 23. augusti). Quibusquidem litteris dictorum magistri Francisci prothonotarii ac pretactorum judicum dicti comitatus zagrabiensis coram dicta nostra personali presencia in dicta sede nostra judiciaria productis et exhibitis, nos ad supplicacionem dictorum magistri Ladislai et Emerici canonicorum in eorum ac dicti capituli ecclesie zagrabiensis personis nostre propterea porrectam Maiestati, litteras nostras patentes eidem capitulo pro jurium suorum uberiori cautela duximus concedendas. Datum Bude quadragesimo sexto die octavarum festi beati Michaelis archangeli predictarum. Anno domini millesimo quingentesimo undecimo.

Originale in charta. In margine infer. impressum sigillum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 72.

98.

Anno 1511.

Vladislaus, Hungariae etc. rex, tricesimatoribus regni Slavoniae indicat constitutionem, ut tricesima pro merce a duobus civibus exigenda per tres annos communitati civit. montis Grecensis ad munitionem reficiendam expendatur.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris egregio Nicolao Herendi administratori proventuum nostrorum moderno, futuris eciam thezaurariis nostris, nec non magnifico Thome Zechy et egregio Johanni de Gywla tricesimatoribus regni nostri Sclauonie modernis, futuris eciam tricesimatoribus eiusdem regni nostri, eorumdemque hominibus et vices gerentibus presentibus et futuris, presentes visuris, salutem et graciam. Cum intelligamus in meniis et edificiis civitatis nostre montis Grecensis alioquin longa vetustate ruinosis per terremotum proximum magnam ruinam factam fuisse, unam vero turrim penitus collapsam esse et ob id menia ipsa, presertim cum in confinibus civitas ipsa sita sit, necessaria reformacione et restauracione plurimum egere. Cupientes igitur ea ex huiusmodi suis ruinis relevari, totalem illam solucionem tricesime nostre, quam nobis duo ex civibus et mercatoribus regni nostri Sclauonie, puta: Fabianus cum fratre suo Gregorio Kokoryawchy dicti de Raccha, nec non Matheus Her dictus de Zerdahel racione quarumcumque rerum et mercium suarum propriarum tamen et privatarum undecunque deferendarum amodo intra integrum triennium facere et solvere tenerentur. Item censum eciam et taxam sive ordinariam sive extraordinariam, si quam nos infra illud tempus triennii super eandem civitatem nostram imponeremus, integre usque ad prefatum triennium ad labores et restauracionem predictorum meniorum et turris delapse ereccionem deputandam ex consilio et deliberacione dominorum prelatorum et baronum nostrorum duximus ita videlicet, quod prefati duo mercatores quicquid tricesimarum nobis et prefatis tricesimatoribus nostris racione rerum suarum propriarum duntaxat ut prefertur et privatarum facere tenentur, id totum infra hoc ipsum tempus, a data presencium computando, ad manus judicis et civium ad id deputatorum assignare debeant. Casu vero, quo ipsi tricesimatores vellent huic nostre deputacioni infra tempus premissum contraire et illam violare, tunc ipsi judex et cives prefate civitatis nostre eosdem duos mercatores nostra ipsis presentibus concessa auctoritate defendere et conducere cum rebus suis usque ad loca tuta, habita ab eis tricesimali solucione. . . . .

Originale in charta, valde lacerum et mancum. In archiv. lib. reg. civ. zagrab.

99.

Anno circ. 1511. Zagrabiae.

Juramentum parochi novae parochiae zagrabiensis s. Mariae.

Ego N. prepositus ecclesie sancte Marie de Zagrabia, juro et promitto, quod ab hac hora in antea fidelis ero beato regi Stephano et huic alme ecclesie zagrabiensi et toti eius capitulo, tanquam vero et indubitato prefate ecclesie mee patrono, quodque bona eiusdem mobilia scilicet et immobilia tam ad cultum divinum, decoremque et ornamentum in ipsa ecclesia, quam etiam ad usum ibidem serviencium relicta et deputata, puta: vineas, domos, jura, possessiones, proprietates et alias quaslibet res quomodocumque et qualiterumque de jure ad eandem spectantes et pertinentes, non dissipabo, non dilapidabo, neque alienabo, aut distraham aliquatenus; quin potius dissipata, dilapidata, distracta seu alienata pro posse recuperabo. Statuta, sanctiones et consvetudines laudabiles et approbatas apud dominos meos habita et existentes, que et quas iidem ad me et ecclesiam meam predictam extendere voluerint, observabo, ipsique capitulo et singulis eorumdem personis in licitis et honestis debitam reverenciam et obedienciam prestabo. Cultum divinum in eadem ecclesia mea pro posse augmentabo. Capellanos bonos, adminus tres numero, pro penso servitutis divine ibidem explendo, tenebo. Missam unam qualibet die hora oportuna de beata virgine cum cantu debite celebrari et decantari faciam. Festivis autem diebus duas missas similiter cum cantu, unam de beata virgine circa horam diei primam, alteram maiorem de festo cum primis et secundis eiusdem festi vesperis absolvam, absolvique et perfici faciam, nisi casus et necessitas inevitabilis contrarium aliquid svaserit. Colonos etiam ecclesie mee prefate, qui in territoriis dominorum meorum et capituli resident, in communibus eiusdem capituli et ecclesie mee predicte necessitatibus emergendis, sine contradictione ad mandatum dicti capituli vel officialium ipsius ad operas quascumque et labores faciendos exhibebo. Jusque cathedre archidiacono zagrabiensi et alia onera, hactenus racione plebis translate reddi et restitui solita, nisi temporum processu forte benignitate superiorum a solucione talium ecclesia ipsa mea sufficienter eximatur, reddam et restituam. Quodque nunquam contra dominos meos de capitulo et etiam alios quoslibet ad ipsos pertinentes, causas aliquas vel lites alibi immediate quam coram capitulo memorato movebo et intentabo, neque ab eisdem ante sentenciam ipsorum diffinitivam per ipsos in causis huiusmodi et litibus vel lite prolatam ad superiores quosque procurabo. Ita me deus adjuvet et hec s. dei evangelia.

Rubrum capitulare, in archivo. Accad. Scient. Slavor. merid. II. c. 49.

100.

Anno 1512, 12. aprilis. Romae.

Thomas, cardinalis et archiepiscopus Strigonensis, assentitur, ut a capitulo rectoratus hospitalis sancte Elisabeth ad Marcum de Sokloš canonicum perferatur.

Venerabiles amici et uti fratres nobis carissimi. Scimus istic hospitale beate Elizabeth in area capitulari fundatum ad presens vacare legittimo rectore, intelleximusque redditus eiusdem aut nullos aut exiguos fore adeo, ut etiam rectori pro tempore constituendo ad usum quotidianum minime satisfacerent, nisi aliunde eidem provisum esset; nedum egenis et pauperibus in eodem hospitali degentibus. Et quia honorabilis magister Marcus canonicus istius ecclesie zagrabiensis, alias capellanus quondam magnifici domini Andree Both bani cupit de bonis sibi a deo collatis illi hospitali elemosinam non vulgarem pro usu pauperum ibidem existentium facere et impendere, supplicavit nobis, quatenus vobis scriberemus, ut hospitale illud, quod de collacione vestra racione jurispatronatus esse intelligimus, sibi in titulum, quo magis et melius animi sui in pauperes propositum debito mancipare posset effectui, conferre, dare et assignare velitis. Rogamus itaque vos presentibus diligenter, velitis dictum hospitale cum suis juribus universis eidem conferre, ut bona, que animo facienda proposuit, liberius et magis idonee pro salute anime sue exequi possit et valeat, cum cautelis tamen et condicionibus, ut istic ad latus ecclesie istius resideat et hospitale ipsum inhabitans, in statum meliorem, tum in ruinis, si que sunt, tum etiam in his, que ad usum pertinent pauperum reficiat, redigat et reformet.*) Et vos bene valere optamus. Rome secundo die festi resurrectionis Domini. Anno eiusdem 1512.

(A tergo). Venerabilibus dominis capitulo ecclesie zagrabiensis, amicis et uti fratribus nobis carissimis.

Tho(mas) tituli s. Martini in montibus, cardinalis,
strigoniensis ac patriarcha Constantinopolitanus

Originale in charta. Tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 88. nr. 5. Farlatti. Illir. Sacr. Tom. V. pag. 519.

---

*) Inventarium domus hospitalis sancte Elizabet in area capitulari fundate magistro Marco de Soklows sine diminucione aliqua assignatum.

Item quattuor calices usque ad calcem inclusive deaurati, cum omnibus attinenciis. Una crux argentea similiter usque ad calcem deaurata. Duo ornamenta

sacerdotalia nova de purpura deaurata rubea, depicta diversis floribus, cum omnibus attinenciis, satis competencia. Item alia duo ornamenta sacerdotalia satis bona de kamoka, unum subcinerei coloris, aliud declinans ad flaveum cum omnibus attinenciis. Quintum ornamentum sacerdotale de sindone nova cum omnibus attinenciis congruentibus. Sextum ornamentum vetus. Item ornamenta altarium, unum de kamoka satis bona nova, depicta certis floribus; aliud similiter de kamoka magis usitatum. Alia duo ornamenta altarium mediocriter usitata de bisso rubea. Tercium ornamentum altaris similiter mediocriter usitatum de bisso, coloris declinantis ad subcinereum colorem. Alia tria ornamenta altarium de thela picta serico diversi coloris, mediocriter usitata. Alia quatuor ornamenta altarium de tela alba. Alia quatuor ornamenta altarium de tela nigra. — Item candelabra octo cuprea, duo maiora, alia sex nova mediocra, satis competencia. Ampule duo parve, une de plumbo, alie de vitro cristallo. — Item duo Missalia in pargameno, manu scripta, satis competencia. Tres carpyth coloris viridi depicti floribus, jam in maiori parte usitati ad scamna imponi valencia. Candelabrum impensum ante maius altare cupreum, ad sex candelas, satis competens. — Unum humerale vagans de purpura rubea deaurata novum, satis bonum. Campane tres, una magna qua populus ad divina audienda venire insignatur, alie due parve in ecclesia pro signando Sanctus. Tabule quatuor altaris bone, imposite altari. Stallus bonus pro duabus personis. Fenestre bone, composite et clause cum vitris modo consveto. Quinque libri antiqui, videlicet: duo breviaria in pargameno, unum missale similiter in pargameno, quartus pensius, quintus liber supplementum juris.

S u p e r c l e n o d i i s d o m u s. Scutelle plumbee in toto septem, tres minores, quatuor mediocres. Item parve due, similiter plumbee. Item pelvis de cupro, satis competens. Mortarium cupreum wlgo mosgyar, cum cambuca, licet in latere lesum non nocenter. Tria cantera, unum maius contendens duas pintas, alia duo per unam pintam. Octo disci plumbei, satis competentes. Due patelle wlgo ponwy, una maior, alia minor. Coclear unum ferreum, rostos. Duo caldaria ferrea, unum maius, aliud minus. Candelabrum cupreum pro mensa. Una amphora pro oleo. Trigre feree quinque pertinentes ad idriam pro aqua recipienda Sponda cum pulvinari uno cooperto, dwzna vocato, picto, tribus cervicalibus nudis et duobus cussinis nudis. Mensale unum mediocriter usitatum. Una mensa, habens in se ladulam satis bonam serratam. Sex lauda mediocra, que secundum estimacionem conscienciosam executoris condam venerabilis domini Johannis archidiaconi varasdinensis et canonici ecclesie zagrabiensis, nec non rectoris eiusdem hospitalis, qui ea legaverat, valebant florenos tres ad summum Quinque ligones. Una scala maior. Calmaria duo. Scrinia pro conservandis clenodiis duo. Unum vasculum cum aceto in quarta parte. Vasa vacua et maiora et mediocria sex, duo cum vino Duo dolia mediocria usitata. Tres tine mediocres. Duo vasa vini, unum continens cubulos LX. mediocre, vacuum; aliud vas vini acetosi, bene per duos denarios vendi valentis, cubulorum XXXVI. Serre tres satis competentes. Fenestre domorum debito modo clause cum vitris. Habet eciam canalia et lakomnyczas bonas. Duo scaphi. Quinque floreni ad pauperes Septem floreni ad pauperes distribuendi.

R e g i s t r u m s u p e r j u r i b u s. Item sex privilegia super prediis Korythno et Symoncheuacz, sexta jam deficit. Duo privilegia super terris arabilibus Andree Poloni hospitali datis. Privilegium super libertate terragii hospitalis — Item privilegium Brictii super vinea, quam Blasius carnifex dedisset flor. VIII. — Item privilegium super collacione cuiusdam deserte vinee hospitalis — Item privilegium super fenile. — Item privilegium super vineam Kamenyak. — Item privile-

gium statutorium super possessione Wanibolowcz. Privilegium super curiis et possessionibus in Zagorya. Privilegium super consensu comitis Cilie ad possessiones in Zagorya. — Transumptum super bonis in Zagorya — Litere nostre transumpcionales in papiro. — Item litere super donacione possessionis in Zagorya per capitulum in papiro. — Literae introductorie super possessione Corythno. — Item litere Georgii Pyrs super possessione in Zagorya. — Privilegium super vinea hospitalis. — Item litere capituli zagrabiensis impignoraticie de Schytario. — Privilegium capituli zagrabiensis satis distractum. — Item litere in papiro Simonis civis in Crappina.

Act. Cap. ant. fasc. 101.

101.

Anno 1512, 5. maii. In Višegrad.

Vladislaus, Hung. etc. rex, capituli zagrabiensis patrocinium suscipit, banisque mandat, ut capitulum ab insectatoribus, praecipue a Balthasare Alapić tueantur.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris futuris regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banis, salutem et graciam. Quoniam nos fideles nostros honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis simulcum universis eorum bonis et possessionibus, porcionibusque et quibuslibet juribus possessionariis iustis utputa et legittimis, in nostram regiam recepimus protectionem et tutelam specialem, viceque et in persona nostre Maiestatis vestre committentes duximus tuicioni et proteccioni, immo recipimus et committimus per presentes, mandantes et committentes fidelitati vestre harum serie strictissime, ut amodo prefatos capitulares in predictis bonis et rebus ipsorum justis, ut prefertur, et legittimis contra quoslibet illegittimos impetitores et signanter contra egregium Balthasar de Alap, qui eisdem exponentibus dietim insultans in eisdem bonis ipsorum varia dampna et iniurias inferre non cessat, protegere, tueri ac defensare et indempniter manutenere modis omnibus debeatis et teneamini Maiestatis nostre in persona et auctoritate nostra presentibus vobis in hac parte plenarie concessa et justicia mediante. Secus nulla ratione facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in Wyssegrad feria quarta post festum invencionis sancte Crucis. Anno domini millesimo quingentesimo duodecimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. Cap. Act. Cap ant fasc. 2. nr. 29.

102.

Anno 1512, 12. septembris. Časmae.

Franciscus Kecer, procurator bonorum episcopatus zagrabiensis, capitulo de missalibus Venetiae typis descriptis atque de impensis typographicis suppeditandis refert.

Franciscus Keczer de Raduan. Chasma, dominica ante exaltationem sancte Crucis. »Reverendissimus dominus scribit, ut in protectionem suam receptum Joannem generum Vilhelmi juvarem in omnibus, is venit Venetiis cum Missalibus, pro quibus imprimendis eum cum consensu vestro Lucas quondam episcopus zagrabiensis Venetias miserat, cui etiam Vos pro ea impressione certam summam mutuastis, qui quia multa fatigia et expensas subiit occasione ejus operis pro decore episcopatus hujus, non habet nunc unde solvat, adeoque pro vestro debito vel accipite Missalia vel si non vultis accipere pro vadio etiam plura Missalia, (expectate) quousque ille ex iis divenditis aliis summam solvere poterit.«*)

Marcelović. Regesta, ut supra.

*) Missale zagrab. ecclesiae Venetiis typis editum in fronte hanc rubricam habet:

Missale secundum chorum et rubricam almi episcopatus Zagrabiensis ecclesie, roboratum et approbatum in sacra synodo et generali capitulo sub reverendissimo domino, domino Luca episcopo etc. Venetiis autem anno Christi 1509. inceptum cum cantu et figuris omnium festivitatum ac evangeliorum quam diligentissime absolutum est anno 1511. die 20. Junii.

(In pagina postrema). Accipite optimi, reverendique patres Missale secundum chorum almi episcopatus zagrabiensis ecclesie cum figuris et optimis characteribus quam pulcherrime perlustratum, jussu et impensis ac sumptibus providi atque egregii viri Johannis Müer civis zagrabiensis, qui oriundus est Germanus de Koppfstain ex patre autem Georgio Müer Schoto, ibidem concivis dum in humanis erat. Venetiis pervigili cura excusum. Anno virginei partus 1511, die 20. Junii in officina Petri Liechtenstein.

103.

Anno 1512, 30. novembris. Budae.

Vladislaus, Hung. etc. rex, episcopis zagrabiensibus jubet, ut observent capituli privilegia, praecipue quod ad hereditates canonicorum intestatorum dividendas pertinet.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum honorabilis capituli ecclesie zagrabiensis nostre in hunc modum

expositum exstitit Maiestati, quod quamvis iidem capitulum et ecclesia eiusdem predicta talia habeant jura et privilegia eisdem a divis regibus Hungarie, nostris scilicet predecessoribus, concessa et per summum eciam pontificem confirmata, ut dum et quando ac quocienscunque aliquem ex dominis et capitularibus ipsis intestatum decedere contingeret, extunc ad dissipandas res et quevis bona talis decidentis intestati, capitulares ipsi unum vel plures, quos vellent, in testamentarios et executores rerum et bonorum huiusmodi eligere et deputare, resque et bona talia ad fabricam et necessitates ecclesie predicte libere convertere et expendere possent atque valerent. Tamen, quia vererentur iidem capitulares ne aliquo temporum in processu et maxime hoc ipso tempore, quo iidem ecclesiam ipsam zagrabiensem propter continuas Thurcorum incursiones pro tutela et defensione rerum et personarum suarum in suis edificiis non solum reformare, verum eciam admodum sumptuosis laboribus et impensis muro cingere et fortificare necessario ceperunt, huiusmodi juribus et libertatibus vetustis ipsorum utcumque per quempiam derogetur, exindeque labores ipsius ecclesie intermitterentur, supplicatum itaque nobis extitit pro parte eorundem capitularium, ut ipsos in huiusmodi eorum vetustis juribus et libertatibus graciose conservare dignaremur. Unde nos, tum accepta et intellecta huiusmodi supplicacione, tum vero ob spem et devocionem nostram precipuam, quam erga sanctum regem Stephanum, sub cuius glorioso nomine ecclesia ipsa zagrabiensis fundata existit, gerimus et habemus, id eidem capitulo de novo annuendum et concedendum duximus: ut iidem huiusmodi libertate et privilegiis eorundem regum et predecessorum nostrorum in quantum scilicet se illa extendunt et siquidem eciam hucusque illis libere usi sunt, iuxta continencias prescriptorum privilegiorum et jurium suorum de ceteroquoque in rebus et bonis cuiusvis talis intestati, de medio ipsorum decedentis, libere uti, frui et gaudere valeant atque possint; immo annuimus et concedimus presencium per vigorem. Quocirca vos, fidelem nostrum reverendissimum in Christo patrem, dominum Thomam tituli sancti Martini in Montibus, sancte romane ecclesie presbiterum cardinalem, strigoniensem et patriarcham Constantinopolitanum, summum et secretarium cancellarium ac amicum et compatrem nostrum etc. patronum scilicet prefate ecclesie zagrabiensis, presentibus requirimus et hortamur, moderno vero et futuris episcopis eiusdem loci strictissime committimus et mandamus, quatenus si et in quantum iidem capitulares premissa libertate modo premisso hactenus, ut premisimus, usi exstiterunt, eadem ipsis de ceteroque et successivis semper

temporibus libere uti et gaudere permittere et permitti facere velitis et debeatis, nec vos ad bona et res huiusmodi intestati et decedentis canonici vel alterius cuiusvis isthic majoris dignitatis existentis contra prescripta jura et privilegia dicte ecclesie quovis pacto ingerere seu intromittere audeatis, sed huiusmodi privilegia et libertatem hanc nostram eisdem capitularibus per nos superinde presentibus de novo concessam illibate semper et inconcusse observare debeatis. Presentes vero, quas secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungarie utimur, impendenti communiri facimus, post earum lecturam semper et ubique reddendas presentanti. Datum Bude in festo beati Andree apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo duodecimo. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno vigesimo tercio, Bohemie vero quadragesimo tercio.

Relacio reverendi domini Michaelis, episc. boznensis, secretarii regie Maiestatis.

Originale in membrana. In margine inferiori appendet sigillum. In archiv. ven. Capit zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 2. nr. 1.

104.

Anno 1513, 4. februarii. Budae.

Vladislaus, Hung. etc. rex, praecipit Emerico Peren bano, aliisque, ne communitatem civitatis de causa, quam adversus capitulum agit, in jus vocent.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris spectabili et magnifico Emerico de Peren comiti perpetuo Abawyvariensi ac regni huius nostri Hungarie palatino et iudici Comanorum nostrorum, nec non regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano, eiusdemque vicebanis, nec non egregio magistro Francisco de Marocha prothonotario regni Sclauonie moderno, futuris eciam iudicibus et prothonotariis eiusdem regni nostri salutem et graciam. Exponitur Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum civium civitatis nostre montis Grecensis: quod quamvis ipsi antiqua libertatis ipsorum prerogativa per divos condam reges Hungarie, predecessores videlicet nostros, eisdem concessa et per nos confirmata requirente, prima fronte non teneantur ad instanciam cuiuspiam in quacunque causa usquam alias, nisi coram judice eorum ordinario juristare; nunc tamen honorabiles capitulum ecclesie zagrabiensis non curatis huiusmodi ipsorum libertatibus prefatos

judicem et juratos cives dicte civitatis nostre montis Grecensis coram vobis in causam traherent. Unde supplicatum extitit Maiestati nostre pro parte eorundem civium nostrorum ut ipsis de opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur nolentes ipsos cives in suis antiquis juribus et libertatibus per quospiam turbari, mandamus fidelitati vestre harum serie firmissime, quatenus acceptis presentibus prefatos cives et communitatem dicte civitatis nostre contra premissas eorum vetustas libertates, quibus hucusque in huiusmodi causarum prosecucione usi sunt et gavisi, nullo modo impediri permittatis, neque eosdem ad instanciam prefatorum capitularium aut aliorum quorumpiam ante debitum tempus et contra continenciam libertatis eorum judicare aut vestro astare judicatui compellere presummatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria sexta proxima post festum purificacionis gloriosissime virginis Marie. Anno domini millesimo quingentesimo tredecimo.

Originale in membrana in margine inferiori sigillum maius impressum. In arch. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

105.

Anno 1513, 16. februarii. Zagrabiae.

Emericus Peren banus declarat Georgium, marchionem Brandenburgensem, in causa de vindicandis civitatis possessionibus Dedići, Črnomerec etc. acta in contumaciam esse convictum.

Nos Emericus de Peren comes perpetuus comitatus Abawywariensis, regni Hungarie palatinus et judex Comanorum, necnon regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banus ac capetaneus Segniensis. Damus pro memoria, quod Johannes de Mere pro prudentibus et circumspectis judice et juratis, ceterisque civibus ac tota communitate civitatis montis Grecensis cum procuratoriis litteris eorundem contra illustrem dominum Georgium marchionem Brandemburgensem ab octavis festi Epiphaniarum domini proxime preteriti, triginta quinque diebus continuis legittime stetit in termino coram nobis; qui iuxta continencias litterarum magnificorum dominorum condam Georgii de Kanysa et Johannis Ernusth de Chakthornya, alias dictorum regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banorum prorogatoriarum ac capituli ecclesie zagrabiensis introductoriarum et evocatoriarum super facto contradiccionis, statucionis totalium possessionum Dedych, Chernomercz, Bythek et Nowak vocatarum in territorio eiusdem civitatis, necnon vadi Kyralrew

vocati in fluvio Zawy et comitatu zagrabiensi existentium habitarum, ipsos judicem et cives predictos •omnis juris titulo concernentium legittime evocatus nostram in presenciam non venit neque misit; unde ipsum in judicio commisimus fore convictum, si se racionabiliter non poterit excusare. Presentes autem sigillo egregii Balthasaris de Bathyan vicebani et comitis nostri crisiensis fecimus consignari. Datum Zagrabie quarto die termini prenotati. Anno domini millesimo quingentesimo tredecimo.

(A tergo). Pro prudentibus et circumspectis judice, juratis, ceterisque civibus et tota communitate civitatis montis Grecensis contra illustrem dominum Georgium marchionem Brandemburgensem.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In arch. lib. reg. civit. zagrab.

106.

Anno 1513, 15. maii. Časmae.

Coram capitulo časmensi capitulum zagrabiense intercessionem facit contra Franciscum Kecer, proventuum episc. zagrab. administratorem, qui agros quosdam capituli in Krog sitos occupavit.

Nos capitulum ecclesie chasmensis. Memorie commendamus per presentes, quod venerabilis magister Johannes Suppanych, canonicus ecclesie zagrabiensis in sua ac venerabilium dominorum capituli eiusdem ecclesie zagrabiensis personis, nostri personaliter veniens in presenciam, per modum protestacionis et inhibicionis nobis significare curavit eo modo: qualiter egregius dominus Franciscus Keczer de Radwan, administrator proventuum episcopatus zagrabiensis, missis et destinatis nobilibus Georgio Horvath castellano et curiali zagrabiensi, Blasio castellano de Okych, Balthasare Hobethych curiali chasmensi, Johanne litterato Wilhelmi, Nicolao Borsochi, Zthankone de Seryawynch, Andrea villico, Martino Chyglar, Gregorio, Valentino, jobagionibus dicti episcopatus de vico Latinorum, aliisque quam pluribus hominibus nobilibus scilicet et laicis in turmam et coortem coadunatis, manibus armatis et potenciariis ad campum eorundem dominorum capituli et canonicorum Crogh, alio nomine Zygeth nuncupatum, in territorio zagrabiensi, infra claustrum beati Nicolai episcopi et confessoris existentem habitum, irrui fecisset, ibique intra veras metas et limites eiusdem campi quasdam thlakas et terras arabiles, que de jure et ab antiquo, consvetudinisque legittime prescripte, dictorum dominorum canonicorum et capituli prefuissent, et in quarum pacifica et quieta possessione a tempore

immemorabili et cuius inicii memoria hominum non exstat, perstitissent, per cruces in terra ipsa multis in locis factis et excavatis, palisque et troncis arborum, atque aliarum materiarum ibidem infixis, presumptuose et contra jura omnia divina et humana, injuste, inique, illicite et indebite occupari, usurpari et sibi ipsi vendicari fecissent, potencia mediante in preiudicium et dampnum dictorum dominorum canonicorum et capituli valde magnum. Unde facta huiusmodi protestacione, annotatus magister Johannes suo ac quorum supra nominibus, memoratum dominum Franciscum Ketzer et alios quoslibet ab huiusmodi injusta dictarum terrarum et campi occupacione, usurpacione ac ulteriori detencione et conservacione, usufruicione, fructuumque ac quarumlibet utilitatum exinde percepcione seu percipifaccione, seque in dominium eiusdem et alios earumdem quoscunque intromissione et sibi ipsi appropriacione in preiudicium eorumdem exponentium factis quoquomodo vel fiendis inhibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste coram nobis testimonio presencium mediante. Datum in festo adventus Spiritus domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo tredecimo.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. capit. ant. fasc. 23. nr. 49.

107.

Georgius, marchio Brandemburgensis, communitatem civitatis rogat, ut Valentino ferrario concessionem emigrandi det atque enitatur ut etiam creditores ei debita persolvant.

Anno 1513, 18. maii. Varasdini.

Georgius dei gracia marchio Brandemburgensis. Circumspecti nobis dilecti. Noveritis quomodo presencium ostensor Valentinus faber nostram veniens in presenciam supplicans, quatenus sibi de opportuna quadam possessione nostre dicionis graciose providere dignaremur, se nobis et nostre jurisdictioni fideliter subiciens, quod licitum fieri putamus, eidemque iuxta petita seu supplicata benigne de possessione providemus; quare hortamur vos, ut judicio vestro etiam in medio vestri jam fato Valentino de juris vestri opportuno remedio providere velitis, ut creditores sui eidem absque procrastinacione satisfacerent. Tandem juxta huius regni decreta, vestreque civitatis libertates, prefatum Valentinum fabrum pacifice ac sine impedimento abire una cum suis rebus permittere velitis, id si facietis, omni modo singulari gratia conabimur refundere, sin autem, de juris sui remedio et damno curare conabimur. Datum in civitate

nostra Warasdiensi feria quarta ante festum sancte Trinitatis. Anno domini (millesimo quingentesimo) tredecimo.

(A tergo). Circumspectis ac providis judici, juratisque civibus montis Grecensis, nobis delectis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

108.

Anno 1514, 25. augusti. Budae.

Vladislaus Hung. etc. rex Petro Berislavić bano praecipit, ut in proxima congregatione generali ad finem perducat litem, quae de vi a civitatis communitate agro capituli in Krog illata agitur.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris reverendo domino Petro Beryzlo episcopo wesprimiensi, summo thezaurario nostro, necnon regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano ac egregio vicebano eiusdem, necnon magistro Francisco de Marocha personalis presencie nostre ac dicti regni nostri Sclauonie prothonotario, judicibusque nobilium, ceterisque juratis assessoribus sedis judiciarie comitatus zagrabiensis salutem et graciam. Exponitur Maiestati nostre in persona honorabilis capituli ecclesie zagrabiensis, qualiter feria quarta proxima ante festum beati Elie prophete, proxime preteritum, prudentes et circumspecti Michael litteratus, judex; Valentinus frenipar et Stephanus aurifaber, jurati cives civitatis nostre montis Grecensis cumulata sibi ipsis et agregata magna immo copiosa multitudine civium, incolarumque et inhabitatorum eiusdem civitatis nostre montis Grecensis, aliorumque quamplurimorum hominum et jobagionum eorum et ad eos pertinencium, tam scilicet equitum quam eciam peditum cum magnis apparatibus curruum, armatis et potenciariis manibus ad territorium eiusdem capituli ecclesie zagrabiensis et per consequens ecclesie kathedralis eorum sancti regis Stephani ibidem Zagrabie fundate, in comitatu zagrabiensi existentis habitum, consequenterque terras arabiles et fenilia eiusdem capituli ecclesie zagrabiensis in campo scilicet eiusdem capituli exponentis et in loco Kroog vocato adiacentes, in quarumquidem terrarum et fenilium iidem exponentes et ex consequenti ecclesia beati regis Stephani antedicta ab antiquis temporibus, cuius videlicet non extaret hominum memoria, semper in pacifico dominio sine impedimento aliquali extitissent, venientes, ibique octuaginta plaustra triciti et siliginis

messi, ac centum plaustra feni falcati et in unum cumulati ad currus levari et abinde iteratis vicibus potencialiter abduci ac quo eorum placuisset voluntati fecissent. Hiis non contenti, sedecim dietas avene adhuc nondum mature ensibus evaginatis et frameis succidissent ac equitibus et peditibus ipsorum contrivissent et conculcari fecissent et in nihilum redegissent potencia mediante. Immo mala malis accumulantes, non verentes deum, post tergum etiam positis mandatis regie Maiestatis ac domini bani, vilipensaque ordinacione et statuto regni illius nostri Sclauonie, opponentes se contra statum et rempublicam in destruccionem ac excidium ipsius regni nostri Sclauonie tempore in eodem tam in eundo, quam redeundo, unum palum acutum instar et ad modum fictorum infidelium rebelliumque Cruciferorum, qui contra Maiestatem nostram ac totum hoc regnum nostrum iam in proximo more hostili hoc regnum nostrum Hungarie vastancium insurexerant, ante se ferentes, minas ipsis exponentibus imponentes, ipsosque perfidos Cruciferos nostros et regni nostri notorios infideles et emulos ad delecionem et perdicionem ipsorum exponencium in auxilium eorum inducturos adversus eosdem exponentes palam et manifeste proclamassent in preiudicium, damnumque et detrimentum ac periclitacionem ipsorum exponencium ac ecclesie eorum antedicte manifestum. Supplicatum itaque extitit pro parte ipsius capituli exponentis nostre Maiestati, ut eidem super premissis de condigno remedio providere dignaremur. Et quia de consvetudine illius regni nostri Sclauonie ab olim observata, cause factum novos actus potenciarios tangentes, non longo litis processu sed in congregacionibus ad querelam dumtaxat primitus fiendam adjudicari solent et finaliter terminari, fidelitati igitur vestre harum serie firmiter precipientes mandamus, quatenus acceptis presentibus pro uno certo et brevi termino congregacionis generalis post harum exhibicionem Zagrabie primitus celebrande, partibus prescriptis coram vobis vocatis, ibique auditis earundem utrarumque parcium proposicionibus, allegacionibus et responsis, admissis eciam quibusvis probabilibus et legittimis documentis earumdem parcium, partes iter easdem bonum et rectum judicium et justiciam facere et administrare ac tandem quicquid judicantes decerneritis eciam debite execucioni demandari facere debeatis. Contradictione parcium sibimitenus in hac parte obviare non valente, auctoritate nostra regia vobis in hac parte attributa, jureque et justicia mediante. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria sexta proxima post festum beati Bartholomei apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo quarto decimo. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno vigesimo quinto, Bohemie vero quadragesimo quinto.

(A tergo). 1514. Die dominico proximo ante nativitatem beate Marie virginis, in congregacione generali Zagrabie pro A(ctoribus) Matheus lector cum eisdem, pro I(ncusatis) Michael litteratus judex, p(rocurator) pro se et pro aliis idem cum eorumdem Incusatorum petit par habere. Deliberatum est de parcium voluntate, ut causa ipsa in generali congregacione Bude primitus celebranda revideatur, discutiatur ac finaliter terminetur inter partes per regiam Maiestatem.

Originale in charta, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. eccl. zagrab. Act. cap. ant. fasc. 6. nr. 28

109.

Anno 1515, 6. martii. Budae.

Vladislaus Hungarie etc. rex Petro Berislavić bano praecipit, ut privilegiis capituli et communitatis civitatis exquisitis, de causa quae agitur, sententiam dicat.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris reverendo in Christo patri, domino Petro Beryzlo, episcopo ecclesie wesprimiensis, thezaurario nostro, ac regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano, eiusdemque vicebanis, item magistro prothonotario, ceterisque juratis assessoribus sedis judiciarie dicti regni nostri Sclauonie, salutem et graciam. Expositum est nobis in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis ac juratorum, ceterorumque civium civitatis nostre montis Grecensis, qualiter inter ipsos exponentes ab una, ac honorabile capitulum ecclesie zagrabiensis partibus ab alia racione et pretextu cuiusdam territorii dicte civitatis nostre certe differencie ac dissensiones orte essent et suscitate, dictumque capitulum quandam particulam eiusdem territorii ab eisdem exponentibus occupasset in eorundem exponencium preiudicium, damnumque ac derogamen jurium ipsorum manifestum. Unde supplicatum est Maiestati nostre pro parte et in personis annotatorum exponencium, ut eisdem circa premissa de condigno juris remedio provideri, metasque dicti territorii per vos revideri et rectificari facere dignaremur. Quorum supplicacione nos exaudita et admissa volumus et fidelitati vestre harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus acceptis presentibus pro uno certo et brevi termino ambabus partibus per vos prefigendo, ad faciem prescripti territorii accedere, metasque eiusdem antiquas iuxta litteras et privilegia parcium prefatarum reambulare, revidereque ac limitare et discernere, ipsisque partibus iuxta eorum iura antiqua et privilegia, ut eis competit, perpetuo

utendas et possidendas relinquere debeatis et teneamini, ne partes inter ipsas occasione illarum lites ulteriores et dissensiones oriantur. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria tercia proxima post dominicam Reminiscere. Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto.

Relacio magnifici domini Moysi Buzlay,
magistri curie regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In arch. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

110.

Anno 1515, 19. martii. Zagrabiae.

Capitulum zagrab. communitati civitatis omnes injurias agro capituli Krog illatas ignoscit.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod quamvis certe lites, causa et cause contra et adversus totam commmunitatem regalis civitatis montis Grecensis racione certarum iniuriarum, dampnorum et nocumentorum per eandem communitatem nobis in facto possessionis nostre Krogh vocate illatorum, infra claustrum sancti Nicolai confessoris fratrum ordinis Predicatorum sancti Dominici, in comitatu zagrabiensi existentis et suarum pertinenciarum per nos inchoate, exorte et cepte fuerint, exindeque ad certos actus judiciarios coram personali presencia serenissimi principis et domini, domini Wladislai dei gracia Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri graciosissimi processum extiterit; tamen nos pocius volentes esse zelatores pacis, quam seminatores discordie, certis eciam racionabilibus de causis animum nostrum ad id moventibus, eandem communitatem de et super omnibus et singulis huiuscemodi iniuriis, dampnis et nocumentis factum pretacte possessionis Krogh vocate tangentibus, quietam et expeditam commisimus, immo reddimus et committimus modis omnibus absolutam, et nichilominus litteras causales et litteralia instrumenta racione huiusmodi injuriarum, dampnorum et nocumentorum ex parte dicte possessionis nostre Krogh factorum quoquomodo confectas et emanata, vanas, cassas et viribus carituras relinquimus similiter per presentes. Datum feria secunda proxima ante festum beati Benedicti abbatis. Anno domini millesimo quingentesimo quintodecimo.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. eccl. zagrab. Act. Capit. ant fasc. 10. nr. 2.

111.

Anno 1515, 19. martii. Zagrabiae.

Communitas civitatis decedens de jure abdicat se agro Krog.

Nos communitas regalis civium civitatis montis Grecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod quamvis lites, causa et cause, differenciarum et controversionis materie inter nos ab una ac reverendos dominos canonicos et capitulum ecclesie zagrabiensis ab alia partibus, racione et pretextu totalis et integre possessionis Krogh vocate, infra claustrum sancti Nicolai confessoris ordinis fratrum sancti Dominici, in comitatu zagrabiensi existentis, exorte, ventillate et suscitate fuerint, exindeque coram personali presencia serenissimi principis et domini, domini Wladislai, dei gracia Hungarie, Bohemie etc. regis, domini nostri graciosissimi, ad certos actus judiciarios processum extiterit; tamen quia nos cupientes magis zelatores esse pacis, quam seminatores discordiarum, paceque, tranquille, quiete et amice cum ipsis dominis canonicis et capitulo vivere et dies deducere, liti, litibus, causeque et causis, differenciis et controversionum materiis quomodocumque et quantumcumque racione et occasione motis simpliciter et de plano cedimus et renunciamus, et nichilominus ob singularem devocionem divi regis Stephani in causa, quo eadem possessio Krogh vocata, fuisset et esset inter veras metas et limites bonorum nostrorum possessionariorum, totum jus, omnemque juris et dominii proprietatem, quam et quod in eadem totali et integra possessione Krogh nuncupata, suisque cunctis pertinenciis ad eandem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, habuissemus aut habere speraremus quoquomodo in futurum, in prefatos dominos canonicos et capitulum ecclesie zagrabiensis transtulimus pleno jure perpetuo et irrevocabiliter per eosdem pacifice et quiete possidendam, successorum nostrorum contradiccione in hac parte non obstante, quorum onera et gravamina in nos assummimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria secunda proxima ante festum beati Benedicti abbatis. Anno domini millesimo quingentesimo quintodecimo.

Originale in membrana. A zona rubri et vididis coloris appendet sigillum. In archiv. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 1.

112.

Anno 1515, 27. julii. Zagrabiae.

Legati capituli zagrab. ostendunt veram metam meatus Medvednica fluvii inter balneum Praebendariorum et molendinum praepositi ecclesie s. Mariae.

1515. die vero XXVII. mensis Julii. Convenientes personaliter honorabiles domini prebendarii chori ecclesie zagrabiensis ex una et dominus Demetrius prepositus beate virginis de area capitulari partibus ex altera unacum certis dominis capitularibus per capitulum missis et destinatis ad balneum predictorum dominorum prebendariorum ad revidendam et reformandam metam meatus fluminis Medwednicza vocati, inter balneum prefatum et molendinum pretacti domini Demetrii prepositi decurrentis, super qua erant lites, questiones, differencieque et discordie coram eodem capitulo per predictas partes mote. Quiquidem reverendi capitulares infrascripti in unum convenientes, presentibus partibus ipsis, veram, justam et omnimode equalem metam prenotati meatus et fluminis ostenderunt et demonstraverunt, ne deinceps aliqua lis et discordia inter prefatas partes exoriretur, quoniam tempore innundacionis aquarum utraque pars dampnum non mediocrem pati posset, si non purgaretur, eo modo prout est ostensum, pretacti fluminis meatus. Super quibus sunt protestati prebendarii presentibus ibidem reverendis et honorabilibus dominis: Bartholomeo cantore, Johanne camarcensi, Gregorio Waska, archidiaconis ac Paulo Roycha, Johanne de Warasdino, Nicolao de Zynche, Petro Rypach canonicis, nec non Petro sancti Jeronimi, Johanne sancte Ursule, altero Johanne sancte Catherine, altaristis; Stephano literato, Ambrosio barberio et Petro Radey de Abbacia dominorum zagrabiensium ad premissa vocatis. Acta sunt hec et facta anno, die, quibus supra.

Petrus de Petrowyna notarius in premissis, m. p.

Originale in charta, in archiv. honorab. collegii. Praebendariorum.

113.

Anno 1515, 30. octobris. Zagrabiae.

A capitulo zagrabiensi fundatio in usum altaris ss. Trinitatis constituta ejusque condiciones a Gregorio archid. de Vaška fundatore cum Georgio praebendario designatae comprobantur.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod cum nos feria quinta ante festum beati Johannis baptiste propter certas causas et ardua negocia nostra et ecclesie nostre expedienda ad

pulsum magne campane capitulariter congregati fuissemus, tunc e medio nostri exurgens venerabilis magister Gregorius, archidiaconus de Waska, socius et concanonicus noster nobis, ea qua decuit reverencia exposuit: quod cum ipse ex speciali consensu et annuencia nostra ad divini cultus augmentum et singularem devocionis affectum ac pro consecucione celestis patrie altare sancte et individue Trinitatis ac corporis Christi circa quandam columnam ecclesie nostre cathedralis intermediam erexisset, et in eodem duas missas singulis ebdomadis in perpetuum celebrandas eo tempore, dum in ecclesia per ebdomadarios et chorum prima dicitur; primam videlicet missam ad laudem, gloriam et honorem sancte et individue Trinitatis, cuius secunda collecta de angelis, tercia de omnibus sanctis, quarta: Presta quesumus domine ut anime famulorum tuorum sacerdotum et clericorum, quinta ad placitum celebrantis. Secundam vero missam quinta feria similiter ad laudem, decus et honorem sacratissimi corporis Christi cuius secunda collecta de beata virgine, tercia de sancto rege Stephano, quarta: Deus venie legitor, quinta ad placitum celebrantis ordinare et disponere proposuisset. Pro quibus missis idem magister Gregorius archidiaconus cum domino Georgio de Warasdino chori nostri prebendario taliter concordasset: quod si ipse dominus Gregorius arhidiaconus altare predictum prebende dicti domini Georgii annecteret et per capitulum unire canonice eidem prebende in perpetuum procuraret, ac domum suam prebendalem, videlicet celarium bipartitum subterraneum et desuper stubam, pretorium seu coquinam et unam cameram, et iterum superius stubam, pretorium et cameram de muro pro dicti altaris dotacione et missarum predictarum fundacione edificare et efficere vellet, dictus dominus Georgius prebendarius ad prefatas missas modo premisso celebrandas se et suos successores obligare et astringere dummodo ad hoc dominorum de capitulo accederet consensus; et eciam ipsum altare cum tabula et stallo omni ebdomada semel purgare, pulveres excutere, indumenta altaris pro qualitate festivitatum et temporum mutare, purgare, lavare et ventilare; res et bona ipsius altaris, videlicet calices, ampulas, corporalia, mappas, casulas cum attinenciis et omnia alia et singula quecumque per ipsum magistrum Gregorium aut alios dominos pro tempore ad id altare data, ordinata et acquisita fuerint optime sine dampno et aliqua diminucione conservare et manutenere promitteret. Supplicaruntque igitur nobis humiliter prefati domini Gregorius archidiaconus et Georgius prebendarius quatenus nos capituliter prefatis missarum ordinacioni et cum suis collectis celebracioni, altaris ad prebendam annexioni ac perpetue

unioni, domus prebendalis modo premisso erectioni, et omnium earum, que premissa sunt obligationi per eosdem invicem facte, composicioni et concordie per litteras nostras auttenticas patentes, nostrum benignum et graciosum preberemus consensum, et ut statueremus ne ullo unquam successu temporum domum predictam aliquis canonicus seu dignitarius ecclesie nostre per cuiuscumque et qualemcumque impetracionem seu donacionem et collacionem usui suo et pro se usurpare seu tenere possit. Nos igitur cum simus plurima experiencia docti quomodo predecessores nostri ob salutem animarum suarum domus prebendales de ligno satis comodas et elegantes certis prebendariis nostris extruxerunt, ipse tamen domus ex quo de ligno erant, non multum durare poterant, quia putrefacte corruerunt, post quarum corruptelam, presbiteri multo tempore qui divina officia in ipsa ecclesia cathedrali, que incumbunt prebendariis debito modo et absque negligencia et defectu absolverent, habere ad easdem non potuerunt, ea vero, que de muro fiunt in perpetuum quodammodo durare videantur, et ut divinus cultus in ecclesia nostra augeatur prefatorum magistri Gregorii archidiaconi et domini Georgii prebendarii piis votis, sanctisque et felicibus desideriis benigne, favorabiliter et graciose annuentes, ex quo jam dictus archidiaconus ipsam domum sumptuoso opere complevit et consumavit, composicionem, tractatum et concordiam de erectione domus ac duabus missis ebdomadatim in perpetuum celebrandis ac annexionem, incorporacionem et unionem altaris ad prebendam, nec non erectionem domus pro sufficienti dotacione altaris et fundacione dictarum missarum, modo premisso, ac obligacionem successorum prebendariorum dicti domini Georgii ad premissa unanimi voto et pari voluntate capitulariter approbamus, roboramus et ratificamus ac nostrum benignum, favorabilem et graciosum ad omnia et singula premissa prebemus consensum; dictoque domino Georgio ipsum altare auctoritate nostri jurispatronatus conferimus, statuentes et ordinantes, ut ipse dominus Georgius prebendarius et rector altaris predicti exnunc et in futurum omnes et singuli prebendarii eiusdem successores in assumpcione ipsius prebende et rectoratus nobis et successoribus nostris juret et jurent ad premissa omnia et singula eo modo quo ordinata sunt sine aliquo defectu aut violacione observanda; quod si pro tempore aliquis ex ipsis prebendariis et rectoribus dicte prebende et altaris suis virtutibus et laude dignis meritis exigentibus ad canonicatum in ipsa ecclesia nostra aut alias promoveri meruerit, ex tunc, prout hactenus laudabiliter observatum fuit et consvetum, mox et illico prebendam ipsam simul cum rectoratu deserat, que tandem statim

ad nostram aut successorum nostrorum devolventur collacionem, tanquam ad veros, legittimos et indubitatos prebendariorum et rectorum altarium dominos et patronos. Et quia racionis ordo et dignitatis status exigit et requirit, ne domini canonici cum suis capellanis videlicet prebendariis habeant commercia, eisque sint societatis et fidelitatis vinculo astricti, statuimus similiter et ordinamus, ne prefatam domum prebendalem muratam, jam ipso altari sancte Trinitatis simul cum prebenda per nos perpetue annexam et canonice unitam, aliquis ex canonicis aut dignitariis ecclesie nostre zagrabiensis aut alterius cuiuscumque sive in regno sive extra regnum acceptare, possidere aut usui suo quovis modo possit aut valeat occupare per cuiuscunque donacionem seu collacionem, quam si aliquando fieri contingeret volumus, dicimus et decrevimus contra voluntatem et in preiudicium et iniuriam nostram capitularem et successorum nostrorum exnunc prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc fore factam et attenptatam, et in quantum poterimus huiusmodi injuriam, si et in quantum nobis et successoribus nostris irrogata fuerit propulsare volumus et intendimus. Ne autem presentes littere nostre per injuriam pro tempore prebendarii et rectoris aut dolum aliquatenus valeant deperire et tandem prebendarius et rector a celebracione missarum et aliorum premissorum se excusare et ab obediencia nostra se eximere laboraret et niteretur, commisimus domino lectori nostro moderno, ut tenorem presentis constitucionis et ordinacionis nostre de verbo ad verbum sine diminucione aliquali inserat et inscribat ad rubeum librum, ubi solent conscribi inventaria prebendariorum et rectorum altarium nostrorum simul cum subscripcione nominis sui. In quorum omnium et singulorum premissorum fidem et testimonium, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum auttenticum duximus appendendum. Datum feria tercia proxima ante festum omnium sanctorum. Anno domini millesimo quingentesimo quinto decimo.

Originale in membrana, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. capit. Act. Cap. ant. fasc. 79. nr. 15. Transumptum fasc. 101. nr. 15.

114.

Anno 1515, 13. novembris. Zagrabiae.

Michael praebendarius donans possessiones suas Mlaka, Pleso et Kuće trans Savum sitas, condicionesque quasdam constituens, fundationem ad usum altaris ss. Trinitatis condit.

Capitulum ecclesie zagrabiensis. Omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in

in omnium salvatore. Ad universorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod honorabilis dominus Michael presbiter prebendarius chori eiusdem ecclesie zagrabiensis, filius videlicet nobilis condam domine Margarete Wagyczna vocate, filie olim Catherine, Kathycza dicte, filie Petri de maiori Mlaka, oneribus et quibuslibet gravaminibus universorum et quorumlibet fratrum, consanguineorum et proximorum suorum, quos infrascriptum tangit, tangereve posset quoquomodo negocium in futurum in se ipsum per omnia assumptis et levatis, coram nobis personaliter constitutus, spontanea et libera sua voluntate, ministerio vive vocis dixit et confessus est in hunc modum: quomodo ipse divino magis quam humano pie recteque intencionis gracia spiritus sancti cooperante motus instinctu, cupiens ardenti desiderio sue, suorumque predecessorum parentum saluti consulere, et de bonis temporalibus, que eidem divina contulit clemencia, per eorundem bonorum disposicionem pro terrenis et transitoriis celestia commutare, sibi eterne quietis locum in presentis cursus itinere procurare, totales et integras porciones suas possessionarias in possessionibus maiori Mlaka predicta, nec non Plezo et Kooth in Rakythowcz vocatis, in toto unam curiam nobilitarem et unam sessionem jobagionalem populosam, in qua nunc quidam Swgowych residenciam faceret personalem in eadem maiori Mlaka; item unam sessionem jobagionalem desertam, in qua alias Valentinus Therchak commoratus fuisset in Pleso, nec non unam sessionem jobagionalem populosam Kooth dictam, in qua Valentinus et Wychko Hladwsych vocati, fratres carnales habitarent in Rakythowcz, possessionibus prenominatis facientibus, omnino in comitatu zagrabiensi existentibus et habitis, ipsum jure hereditario concernentibus, simul cum cunctis earundem totalium porcionum possessionariarum, curie videlicet nobilitaris et trium sessionum jobagionalium predictarum utilitatibus, fructuositatibus et pertinenciis quibuslibet, terris utputa arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, campis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, molendinis et eorum locis, aquis, aquarumque decursibus, piscinis, piscaturis, pisciumve clausuris, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinenciarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis ad easdem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, sub earundem veris metis et antiquis limitibus are sancte et individue Trinitatis in ecclesia nostra cathedrali zagrabiensi constructe et habite et per consequens honorabili domino Georgio de Warasdino moderno, futurisque rectoribus eiusdem are pro tempore constitutis, sic ut prefertur, pro

refrigerio sue et predecessorum parentum suorum animarum, ad laudem et sempiternam gloriam sancte Trinitatis, eiusdemque indidividue unitatis in perpetuam elemosinam dedisset, tradidisset, ascripsisset et perpetuasset, immo dedit, tradidit, ascripsit et perpetuavit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas, nil juris, nilve proprietatis et dominii sibi ipsi aut quibusvis aliis hominibus in eisdem totalibus porcionibus possessionariis per amplius reservando, sed totum jus et dominium, omnemque juris et dominii proprietatem, quam et quod in ipsis hactenus habuisset aut habere speraret quoquomodo in futurum, in pretactam aram sancte et individue Trinitatis et per consequens prefatum dominum Georgium presbiterum modernum et futuros quoslibet rectores eiusdem pro tempore constitutos transtulisset pleno jure, ea lege et condicione mediante, quod prefatus dominus Georgius presbiter, modernus rector et alii futuri successores rectores ipsius are sic, ut prefertur, pro tempore constituti, pro tanta ipsius domini Michaelis prebendarii liberalitatis beneficencia, subsidio et laude digna provisione, nec non pietate, bonitate et perpetua benignitate, modo quo supra factis, duas missas, unam scilicet die dominico de sancta et individua Trinitate et feria quinta de corpore Christi, jam alias ad peragendum et solemnizandum in legendo institutas cunctis ebdomadis et perpetuis futuris temporibus in ara prescripta in et cum cantu cum oracionibus exinde institutis, compositis et deputatis, nec non articulis, punctis, clausulis et legacionibus iuxta ordinacionem alias per nos previa racione factis peragere, continuare et solemnizare dedebit, tenebitur et erit obligatus eo facto. In cuius rei memoriam et testimonium firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum autenticum duximus appendendum. Datum feria tercia in festo videlicet beati Brictii episcopi et confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo quintodecimo.

Originale in membrana, a zora sericea appendet sigillum. In archiv. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 79. nr. 15.

115.

Anno 1515, 15. novembris. Zagrabiae

Paulus, librorum ligator et Elisabeth ejus uxor, domum suam in Opatovina sitam coram capitulo dono dant in usum altaris s. Emerici.

Capitulum ecclesie zagrabiensis. Omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris presencium noticiam habituris salutem in omnium salvatore. Ad universorum tam presencium quam futurorum

harum serie volumus pervenire, quod circumspectus Paulus literatus, ligator librorum ac domina Elizabet concors eiusdem, alias relicta condam Christofori lapicide de prepositura beate virginis in area capitulari ecclesie zagrabiensis, oneribus et quibuslibet gravaminibus universorum et quorumlibet fratrum, consanguineorum et proximorum, proliumque et affinium suorum, quos infrascriptum tangit, tangereve posset negocium quoquomodo in futurum in se ipsos assumpmentes, coram nobis personaliter constituti spontanea et libera ipsorum voluntate ministerio vive vocis confessi sunt in hunc modum: quomodo ipsi divino magis quam humano pie careque intencionis gracia spiritus sancti cooperante moti instinctu, cupientes ardenti desiderio sue suorumque predecessorum parentum saluti consulere et de bonis temporalibus, que eisdem divina contulit clemencia, per eorundem bonorum disposicionem pro terrenis et transitoriis celestia commutare, sibi eterne quietis locum in presentis cursus itinere procurare, domum ipsorum lapideam seu muratam simul cum curia in eadem habita, cuiquidem domui ab orientali condam Thome sartoris ab occidentali vero partibus similiter dictorum Pauli litterati, ligatoris ac domine Elizabet consortis eiusdem domus vicinantur, omnino sic ut prefertur, in vico prepositure beate virginis in area capitulari zagrabiensi una cum horto in vico Latinorum, qui olim condam Wylhelmi civis civitatis montis Grecensis prefuisset existentis et habite, simul cum cunctis eiusdem domus et orti utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis ad eandem de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, venerabili domino Ladislao de Gerzenche fratri et concanonico nostro et per consequens are sancti Emerici ducis in ecclesia cathedrali beati Stephani regis constructe, pro refrigerio animarum suarum et parentum suorum et pro perpetua memoria in missa super ipsum altare celebranda peragenda sub hac condicione, quod quamdiu supervixerit prefata domina Elizabet sit et erit obligata dare candelas ad ipsam missam celebrandam quantum necessitas exiget, primum ea intencione et voluntate elemosinarum inducti, partim eciam pro centum et decem florenis auri puri, boni et justi ponderis ab eodem domino Ladislao, prout iidem Paulus et domina Elizabet consors eiusdem retullerunt jam ad plenum levatis et perceptis, ad laudem et gloriam omnipotentis dei et divi Emerici ducis in perpetuam elemosinam dedissent, donassent, vendidissent, ascripsissent et perpetuassent, immo dederunt, donaverunt, vendiderunt, ascripseruntque et perpetuaverunt coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, nil juris,

nilve proprietatis et dominii sibi ipsis aut quibusvis aliis hominibus in eisdem domo et horto per amplius reservando, sed omne jus, omnemque juris et dominii proprietatem, quam et quod in ipsis hactenus habuissent aut habere sperarent quoquomodo in futurum in prenotatum dominum Ladislaum et per consequens aram sancti Emerici transtulissent prout transtulerunt pleno jure. Hoc eciam per expressum specificato, quod censum consvetum ac munera solita dicte ecclesie beate virginis provenire debencia, puta sexaginta tres denarios usuales pro tempore hic Zagrabie currentes, annis singulis semper in festis beati Georgii martiris mediam partem et in festo beati Martini episcopi aliam mediam partem ac tria munera solita et consveta, puta: ad festum Pasce domini duodecim ova, unum caseum bonum et pro uno denario panes; nec non in festo beati regis Stephani duos pullos juvenes bonos et pro denario panes; item circa festum nativitatis Domini duos capones bonos et pro uno denario panes. Quosquidem census supradictos et munera prenominata prefatus dominus Ladislaus aut rector altaris seu possessor ipsius domus dicte ecclesie beate virginis semper sit et erit obligatus persolvere perpetuis futuris temporibus. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentibus litteris sigillum nostrum auttenticum duximus appendendum. Datum feria quarta proxima post festum beati Brictii episcopi et confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo quinto decimo.

E coaevo transumpto in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 101. nr. 17.

116.

Anno 1515, 11 .decembris. Budae.

A Vladislao Hung. etc. rege fundatio a Michaele praebendario pro altari ss .Trinitatis condita comprobatur.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod pro parte et in persona fidelis nostri honorabilis magistri Georgii de Warasdino, rectoris altaris sancte et individue Trinitatis in ecclesia cathedrali zagrabiensi constructi, exhibite sunt nobis et presentate quedam litere fassionales capituli dicte ecclesie zagrabiensis in pergameno patenter confecte, sigilloque eiusdem impendenti consignate, quibus mediantibus honorabilis Michael presbiter prebendarius chori eiusdem ecclesie zagrabiensis, filius videlicet nobilis quondam domine Margarethe Wagyczna vocate,

filie olim Katherine, Kathycza dicte, filie Petri de maiori Mlaka, totales porciones suas possessionarias in possessionibus maiori Mlaka predicta nec non Plezo et Kooth in Rakytowcz vocatis, in comitatu zagrabiensi existentes, habitas, simulcum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, prenotato altari sancte et individue Trinitatis, consequenterque dicto magistro Georgio moderno, futurisque rectoribus eiusdem altaris pro tempore constitutis pro sue, predecessorumque parentum suorum animarum salute sub certis clausulis et articulis inferius in tenore earundem litteratum claruis expressis et specificatis in perpetuum dedisse, ascripsisse et tradidisse dinoscitur, tenoris infrascripti. Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre humiliter, ut easdem litteras et omnia in eisdem contenta, ratas, gratas et accepta habentes, litterisque nostris privilegialibus inferi et inscribi facientes, eisdem donacioni, tradicioni et ascripcioni nostrum regium consensum prebere dignaremur pariter et assensum. Quarumquidem literarum tenor talis est: (vid. Doc. 114. ann. 1515). Nos igitur humillimis supplicacionibus pro parte et in persona honorabilis magistri Georgii nostre, modo quo supra, porrectis Maiestati, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas literas annotati capituli ecclesie zagrabiensis non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus vicio et suspicione carentes, presentibusque literis nostris privilegialibus verbotenus sine dominucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earundem continencias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legittime existunt emanate, viribusque earundem veritas suffragatur, ratas, gratas et accepta habentes, premissis dacioni, tradicioni et ascripcioni, aliisque omnibus et singulis in tenore earundem literarum superius contentis, nostrum regium consensum prebuimus, immo prebemus benivolum pariter et assensum; et nichilominus ob illam spem et devocionem nostram singularem erga ipsam sanctam et individuam Trinitatem, cuius nomini glorioso prefatum altare dicatum existit gerimus et habemus, totum et omne jus nostrum regium, si quod in prescriptis porcionibus possessionariis aut earundem pertinenciis qualitercumque haberemus, aut nostram ex quibuscumque causis, viis, modis et racionibus concernerent Maiestatem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, memorate are sancte et individue Trinitatis ac prenominato magistro Georgio moderno, futurisque rectoribus eiusdem pro tempore constitutis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum, salvo jure alieno, harum nostrarum, quibus

secretum sigillum nostrum, quo ut rex Hungarie utimur, est appensum, vigore et testimonio literarum mediante. Datum Bude feria tercia proxima post festum concepcionis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo quinto decimo. Regnorum nostrorum Hungarie etc anno vigesimo sexto, Bohemie vero quadragesimo sexto.

Relacio venerabilis Philippi More
prepositi agriensis, secretarii reg. Maiestatis.

Originale in membrana, zona sericea dependet absque sigillo. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 79. nr. 15.

117.

Anno 1515, 11. decembris. Budae.

Vladislaus Hung. etc. rex capitulo časmensi mandat, ut altaristam arae ss. Trinitatis in possessionem Mlaka, Plese et Kuće inducat.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris capitulo ecclesie chasmensis salutem et graciam. Cum nos illis dacioni, tradicioni et elemosinarum ascripcioni, quas honorabilis Michael presbiter, prebendarius chori ecclesie zagrabiensis, filius videlicet nobilis condam domine Margarethe Wagyczna vocate, filie olim Katherine, Kathycza dicte, filie Petri de maiori Mlaka, de totalibus porcionibus suis possessionariis in possessionibus maiori Mlaka predicta, nec non Plezo et Kooth in Rakythowcz, vocatis, in comitatu zagrabiensi existentibus, habitis, simulcum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, vigore quarundam literarum fassionalium dicti capituli zagrabiensis, pro sue ac predecessorum suorum parentum animarum salute per causas et raciones in eisdem literis fassionalibus specificatas, are sancte et individue Trinitatis in eadem ecclesia zagrabiensi constructe et per consequens honorabili magistro Georgio de Warasdino moderno, futurisque rectoribus eiusdem pro tempore constitutis in perpetuum fecisse dinoscitur, vigore aliarum literarum nostrarum exinde confectarum, nostrum regium consensus prebuerimus, totumque et omne jus regium, si quod in prefatis porcionibus possessionariis haberemus eidem altari ac rectoribus suis pro tempore constitutis contulerimus, volumusque eundem magistrum Georgium modernum in dominium earumdem porcionum possessionariarum nomine juris nostri regii in eisdem habiti per nostrum et vestrum homines legittime facere introduci, super quo fidelitati vestre harum serie firmiter mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo

presente Michael de Schytarieuo, aut Georgius de eadem, vel Johannes litteratus de Chernkowcz seu alter Johannes Saranych de Koznycza, seu Michael de Marencz, sive Gaspar Kyssewych, neve Georgius Berizlawych de Kys mlaka, neve Johannes Dragossych de Brezovicza, nam Andreas literatus de Marocha, namque Johannes Balthasarych de Glawnycza aut Petrus Imprych de Jamnicza, aliis absentibus homo noster ad facies prescriptarum possessionum maiori Mlaka, nec non Plezo et Kooth in Rakytowcz, consequenterque antedictarum porcionum possessionariarum prefati Michaelis prebendarii in eisdem habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legittime convocatis et presentibus accedentes, introducat prefatum magistrum Georgium in dominium earundem et dicti juris nostri regii in eisdem habiti, statuatque easdem et idem eisdem simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciia quibuslibet premisse nostre donacionis titulo ipsis incumbente perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum magistrum Georgium ad terminum competentem nostram personalem in presenciam, racionem contradiccionis eorumdem reddituros, et post hec huiusmodi introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statucioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expediens, dicte nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude feria tercia proxima post festum concepcionis beatissime Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno vigesimo sexto, Bohemie vero quadragesimo sexto.

E coaevo transumpto in charta. In archiv. ven. Capit. Act. Cap. ant. fasc. 70. nr. 15.

118.

Anno 1515, 11. decembris. Strigonii.

A Thoma, archiepiscopo Strigoniensi, legato apostolico, omnes fundationes in usum altaris ss. Trinitatis in ecclesia cathedr. zagrab. conditae comprobantur.

Thomas miseratione divina tituli sancti Martini in Montibus, sacrosancte romane ecclesie presbiter cardinalis, Strigoniensis, patriarcha Constantinopolitanus, ad Hungarie, Bohemie, Polonie, Datie, Suetie et Norvegie regna, nec non Prussiam, Russiam, Liuoniam, Lithuaniam, Valachiam, Slesiam, Lusatiam, Morauiam, Transilvaniam, Sclauoniam, Dalmatiam, Croatiam et Moscouiam, omnesque

et singulas regnorum et provinciarum predictorum civitates, insulas, terras atque loca illis subiecta et alia eis adiacéntia apostolice sedis de latere legatus. Ad futuram rei memoriam. Dilecto nobis in Christo Gregorio de Varasdino, arcium liberalium doctori, archidiacono de Vaska in ecclesia zagrabiensi et eiusdem ecclesie canonico, salutem in domino sempiternam. Cum a nobis petitur quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per solicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu alias cupiens terrena pro celestibus et transitoria pro eternis felici comertio commutare, ac de bonis a deo tibi collatis pro tui, tuorumque parentum animarum salute ad divini cultus laudem, honorem et augmentum quoddam altare sub invocatione sancte et individue Trinitatis in prefata ecclesia zagrabiensi erigi et construi obtinuisti, prout de facto superiorum tuorum ad hoc interveniente consensu erexisti et construxisti, seu erigi et construi procurasti, illudque domui et fundo prebendali sive prebende cuiusdam Georgii similiter de Varasdino, prefate ecclesie zagrabiensis prebendarii etiam de consensu venerabilium dominorum capituli et canonicorum prefate ecclesie zagrabiensis de quorum jure patronatus eadem domus prebendalis seu prebenda existit annexisti et incorporasti, quamquidem domum tu ob hoc de muro et fundamentis opere sumptuoso edificasti seu edificari et extrui fecisti, quaque ne quispiam pro tempore existens canonicus aut dignitarius eiusdem ecclesie ex collatione seu donatione cuiuscunque sibi ipsi usurpare seu usui suo occupare possit, de simili consensu et expressa dicti capituli et canonicorum voluntate impetrasti ac unacum etiam dilecto nobis in Christo Michaele de Mlaka presbitero similiter prebendario dicte ecclesie, dictum altare ad quod idem Michael anime proprie salutem recogitans certas possessiones sibi jure hereditario attinentes pro ipsius altaris pinguiori dotatione plenarie cum omnibus suis fructibus, redditibus, proventibus, utilitatibus ac emolumentis perpetuo tradidit et concessit pro eiusdem altaris prebendarii seu capellani substentatione sufficienter dotasti, in futurumque uberius adhuc dotare proponis tali adicta conditione, quod pro nunc et pro tempore dicti altaris seu prebende prebendarius seu altarista existens teneatur et debeat ibidem et in eodem altari missas duas singulis ebdomadis perpetuis futuris temporibus diebus videlicet dominico unam ad sancte et individue Trinitatis, alteram vero singulis quintis feriis cuiuslibet anni ad venerabilis, sacratissimique corporis domini nostri Jesu Christi sacramenti laudem, decus et honorem per seipsum aut alium sacerdotem

idoneum solemniter et cum cantu celebrare et celebrari facere iuxta et secundum dotationem et ipsius altaris fundationem factas nec non instrumentorum et litterarum tam regiarum quam etiam dicti capituli et canonicorum desuper factarum et emanatarum tenores, quos hic pro sufficienter expressis habere volumus. Cum itaque tu, prout eadem tua subiungebat peticio, pro maiori omnium premissorum corroboratione cupias omnia et singula premissa auctoritate apostolica confirmari et approbari, supplicari fecisti humiliter tibi super his per nos et sedis apostolice clementiam misericorditer provideri. Nos igitur tuis in hac parte supplicationibus favorabiliter annuere volentes, teque a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sentenciis, censuris et penis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum presentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes et absolutum fore censentes, auctoritate apostolica qua per eiusdem sedis apostolice litteras sufficienti facultate muniti fungimur in hac parte, erectionem, constructionem, dotationem, annexionem ac incorporationem predictas nec non omnia et singula in literis et instrumentis quibusvis superinde quomodolibet confectis contenta, auctoritate prefata approbamus et confirmamus, roburque nostri et apostolice sedis muniminis ac firmitatis eisdem adiicimus, inhibentes universis et singulis cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis aut preeminentie existentibus, etiam pontificali seu archiepiscopali dignitate prefulgentibus et presertim reverendo in Christo patri dei et apostolice sedis gracia episcopo moderno et pro tempore existenti, ac capitulo et canonicis, personisque quibuscunque dicte ecclesie zagrabiensis, prebendariis quoque seu altaristis similiter pro tempore dicti altaris existentibus, presentibus et futuris, ne contra premissa in toto vel in parte, aut eorum aliquod directe vel indirecte facere vel venire presumant; alioquin si secus super his a quoquam quomodolibet factum aut attemptatum fuerit, eo facto auctoritate prefata excommunicationis sententiam volumus incurrere, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus, privilegiis quoque et indultis ac literis apostolicis eidem ecclesie zagrabiensi forsitan vel quibusvis aliis etiam personis ecclesiasticis quomodolibet concessis etiam juramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque, aut si eisdem capitulo vel canonicis seu prebendariis vel quibusvis aliis ab eadem sede indultum existat, quod interdici, suspendi aut excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi men-

tionem. Datum Strigonii. Anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo quintodecimo, tertio Idus decembris. Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Leonis, divina providentia pape decimi, anno tertio.

Originale in membrana, a zona sericea appendet sigillum. In archiv. ven. Capit. zagr. Act. ant. fasc. 79. nr. 15.

119.

Anno 1515, mense decembri. Časmae.

Capitulum časmense refert Vladislao regi nobiles Modići recusasse, ne altarista arae ss. Trinitatis in possessionem bonorum Mlaka, Plese et Kuće mittatur.

Serenissimo principi et domino, domino Wladislao dei gracia regi Hungarie et Bohemie etc. domino ipsorum naturali, graciosissimo, capitulum ecclesie chasmensis fidelitatem perpetuam, oracionumque suffragia devotarum. Vestra noverit Serenitas literas eiusdem introductorias et statutorias nobis preceptorie loquentes et directas summa cum reverencia recepisse in hec verba: (vid. Doc. 117. ann. 1515.). Nos itaque mandatis eiusdem Serenitatis Vestre semper et in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum nobili Michaele Gywrgekowyth de Marowcz homine eiusdem Serenitatis Vestre predicto, nostrum hominem, unum ex nobis, honorabilem videlicet dominum Martinum socium et concanonicum nostrum ad premissam execucionem et fideliter peragendam nostro pro testimonio transmisissemus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reversi nobis consona voce retulerunt eo modo, quomodo prefatus homo Serenitatis Vestre ipso nostro testimonio presente feria sexta ante festum beatorum Simonis et Jude apostolorum*) proxime preteritum ad facies prescriptarum possessionum maioris Mlaka, nec non Plezo et Kooth in Rakytowcz, consequenterque antedictarum porcionum possessionariarum prefati Michaelis prebendarii in eisdem habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legittime convocatis et presentibus accedentes, cum memoratum magistrum Georgium introducere in dominium earumdem et dicti juris Serenitatis Vestre regii in eisdem habiti, statuereque easdem et idem eisdem simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet premisse donacionis eiusdem Serenitatis Vestre titulo ipsis incumbente

*) Haec dies statutionis non concordat cum mandato regio capit. časmensi dato 11. decembris, e. ann.

perpetuo possidendas voluisset, tunc nobilis Bartholomeus Wagych de Mlaka in sua ac nobilium Thome, Johannis, Simonis, Michaelis et Mathie Modych dictorum de eadem Mlaka personis, huiusmodi statucioni contradiccionis velamine obviasset; ob quamquidem contradictoriam inhibicionem prefatus homo Serenitatis Vestre ipso nostro testimonio presente ibidem et eodem die prefatum Bartholomeum Wagych personaliter per eundemque prenominatos nobiles Thomam, Johannem, Simonem, Michaelem et Mathiam Modych dictos contra annotatum magistrum Georgium ad octavas festi Epiphaniarum domini nunc venturas, eidem Serenitatis Vestre personalem evocasset in presenciam racionem contradiccionis eorundem reddituros. Datum sedecimo die diei execucionis prenotate. Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto.

Originale in charta. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 79. nr. 15.

120.

Anno 1515, 24. decembris. Budae.

Legati capituli zagrab. coram Vladislao rege cum Elia de Buča, canonico zagrabiensi, conservatore cancellariae regiae, paciscuntur, quomodo capitulum ei posthac proventus tribuat.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod fideles nostri venerabiles, magister Elias de Bwcha conservator cancellarie nostre ab una, ac magistri: Petrus lector et Johannes archidiaconus camarcensis, canonici ecclesie zagrabiensis ab alia partibus, nostre Maiestatis venientes in presenciam, nobis exponere curarunt in hunc modum: quod cum ipsi magister Petrus et Johannes hiis diebus pro nostro mandato ad instanciam eiusdem magistri Elie in persona tocius capituli dicte ecclesie zagrabiensis cum plena auctoritate et informacione ac literis eiusdem capituli procuratoriis sufficientibus, ad nos per dictum capitulum pretextu reddende racionis proventuum ipsius magistri Elie, quibus se idem ab eodem capitulo privari dicebat, missi fuissent; tunc licet nos causam et negocium hoc per certos dominos, puta reverendissimum dominum Ladislaum electum et confirmatum ecclesie waciensis ac venerabiles Philipum More prepositum agriensem et Georgium de Mekche alias prepositum scepusiensem, secretarios et consiliarios nostros, inter ipsum magistrum Eliam et eosdem capitulares, hic in curia nostra revidendam fore demandavimus, tamen prefati judices

simul cum assessoribus ipsorum inter partes ipsas per nos, ut premittitur deputati, sese inter easdem partes interponentes talem inter eas fecissent concordiam et unionem: ut dicti domini capitulares ipsius ecclesie zagrabiensis eidem magistro Elie racione eiusdem canonicatus sui ac universorum et singulorum proventuum ipsius, ex canonicatu illo proveniencium, amodo singulo anno quadraginta duos florenos dare teneantur, quorum viginti duos ad festum beati Georgii martiris, reliquos vero viginti florenos decimo quinto die festi beati Laurencii martiris in capitulo ecclesie zagrabiensis ipsi magistro Elie, aut homini eiusdem ad id nominato, dare et deponere teneantur, hac quoque condicione interiecta, quod si ipse magister Elias aliquo tempore prescripta summa quadraginta duorum florenorum contentus manere noluerit, extunc teneantur ipsi domini capitulares eidem magistro Elie, consequenterque ad manus hominis sui per eum istic in capitulo constituti, omnes corporales proventus tam pecuniarum, quam eciam vinorum, bladorum, porcorum et alios quoslibet, de eorum medio racione dicti sui canonicatus sibi provenire debendos, singulo anno, locis debitis et temporibus opportunis fideliter extradare; casu vero, quo successu temporum ipsi domini capitulares racione solucionis ipsius summe quadraginta duorum florenorum, se per desolacionem bonorum et decrescenciam proventuum ipsorum, se quam de cetero per rabiem Turcorum et violenciam potentum susciperent ac alias gravatos sentirent et magis corporales proventus tam in pecunia quam eciam in vino et blado, porcisque et aliis rebus ipsi magistro Elie extradare, quam ut premissum est, summam quadraginta duorum florenorum solvere vellent, extunc liberum eisdem sit id et hoc in parte huiusmodi immutare et in pristinum deducere statum; e converso vero, prefatus magister Elias volens racione percepcionis huiusmodi proventuum suorum, sibi modo premisso per dictum capitulum administrandorum, prefate ecclesie zagrabiensi et eidem capitulo, ut par est, vicem gratitudinis rependere, obtulit se ultro coram nobis, prout eciam tenetur, in omnibus rebus et negociis prefate ecclesie et capituli de cetero emergentibus, pro suo posse diligenter semper et fideliter tam coram Maiestate nostra, quam eciam alias, ubi opus fuerit, in curia Maiestatis nostre laboraturum, et omnia ea facturum, que pro commodo et utilitate ecclesie ipsius et capituli facere poterit, immo concordavit ac sese vicissim mutuoque et alternatim eedem partes, prefatus videlicet magister Elias personali sua astancia, dicti vero domini canonici et capitulum per prefatos dominos Petrum lectorem et Johannem archidiaconum, procuratores ipsorum legittimos, ad premissa omnia

firmiter observanda, nostro in conspectu spontanea ipsorum obligarunt voluntate, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum Bude in vigilia festi nativitatis Domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo decimo quinto.

Relacio venerabilis Philippi More
prepositi agriensis, secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 83. nr. 12.

121.

Anno 1516, fine januarii. Zagrabiae.

Ad capitulum refugit collegium Praebendariorum ecclesiae cathedr. litigans cum Demetrio, praeposito s. Mariae, de balneo.

Reverendi domini, domini semper graciosi. Collegium prebendariorum huius ecclesie capellani vestri, supplicant humillime in eo, quod apertissime constat, quod ipsi sub tutela V. R. D. quitquid haberent pro presenti et habuerunt ad prebendas eorum, omnia a predecessoribus, fatribus et concanonicis Vestris habent; ipsi predecessores ex eorum pia fundacione et ordinacione pro augmento divini cultus et ob refrigerium animarum suarum, ebdomatis tribus missis hanc almam ecclesiam decoraverunt et lucidaverunt, perpetuaverunt, q(uod) in facto balnei hoc laudabile servicium dominus Demetrius modernus plebanus beate virginis de Abbaciat nescitur quorum fretus consilio, suo non contentus privilegio ac beneficio per V. R. D. sibi dato, cepit turbare ut et pro presenti turbat in despectum huius venerabilis capituli et ecclesie, et nisi opitulamen V. R. D. (non) interfuerit, et talia ignita tela in hanc almam ecclesiam per ipsum dominum Demetrium retorquibilia scuto tuicionis vestre repercussa non fuerint et ipsius importune impeticionis habena non retrahitur, forte quod non creditur, statuta, laudabilesque sancciones per eius inportunam impeticionem violari niterentur. Item uni ex prebendariis Blasio de Zenaharaszthye silencium perpetuum pro ipso domino Demetrio V. R. D. imposuerunt, qui pro sue prebende auctionem contra ipsum Demetrium satis instanter juridice instabat. Super hiis premissis omnibus rogant interloqui interlocucione habita, dignentur graciose tutare ac defensare in omnibus officiis ecclesiasticis hanc almam ecclesiam suosque capellanos ut veri et naturales patroni, piam expectant relacionem.

Insuper coram vobis R. D. graciosis de capitulo, dignitariis Gregorio archidiacono de Waska locumtenente in officio vicariatus, lectore, cantore, custode ac canonicis omnibus, justis et veris patronis huius alme ecclesie zagrabiensis in hiis scriptis protestantur sollenniter, quomodo capellani vestri, quibus ad astandum pontifici in missa maiori in festo beate Agnetis tabula erat scripta, eosdem de domo venerabilis domini Petri de Ripach, cuius tunc erat missa, de prandio ipsis alias ex laudabili consvetudine huius capituli data per venerabiles dominos Johannem archidiaconum kamarcensem ac Georgium de Raschina expulsi sunt; hospes magister Petrus dixit, expulsionem fuisse factam per mandatum capituli; et si sic foret adhuc, ob amorem sancti regis patroni huius alme ecclesie V. R. D. ex sua innata gracia suos a se non repellant, forte adhuc ventus maligni spiritus, qui contrariatur bonis operibus, per vestram piam correctionem funditus eradicabitur. Pro Vobis deum exoraturi.

Originale in charta, in archiv. honor. collegii. Praebendariorum.

122.

Anno 1516, 5. februarii. Strigonii.

A Thoma, archiepiscopo Strigoniensi, collegium Praebendariorum reprehenditur, quod contentiones suas ad arbitrium sedis Romanae retulit.

Honorabiles nobis dilecti. Intelleximus dissidia quedam et contenciones satis scandalosas et a dignitate sacerdotali longe alienas inter vos ex una et quendam Blasium presbiterum comprebendarium vestrum partibus ex altera obortas et excitatas fuisse, propter quas lites quoque odiosas coram dominis de capitulo isto zagrabiensi non sine gravi eiusdem ecclesie et personarum ecclesiasticarum ibidem infamia et suggillacione, iniuriaque nostra non parva, intentasse perhibemini, et ut infamia huiusmodi et ignominia eo notior et vulgarior fieret, lites huiusmodi ad curiam quoque romanam, ac si judices vobis in regno Hungarie defuissent, provocasse; quod quam gravi et molestissimo ferimus animò haud satis profecto explicare possumus. Volumus itaque, vobisque et vestrum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub excommunicacionis late sentencie pena mandamus, quatenus acceptis presentibus ab litibus huiusmodi et jurgiis, que eciam in agrestibus, nedum presbyteris vituperiosa plenaque scandali essent, cessetis et elemosinas Christi fidelium, quibus quotidie vivitis, non ad discordias et lites sathane non dei inventa, sed ad usus pios et victum vestrum necessarium con-

vertatis, dictumque Blasium in consorcium seu collegium vestrum absque ulteriori molestacione sibi de omnibus proventibus responsuri, recipiatis; nos enim intendimus, non longe post, hominem nostrum specialem isthuc transmittere, qui sine strepitu et figura judicii, sola facti veritate inspecta, et rixas quas hactenus fovistis et alia queque forsitan male acta tam in capitulo quam eciam in collegio vestro auctoritate nostra et apostolica ita equabit et reformaturus est, ut explosis viciis et sedicionibus sacrosancta pacis et charitatis vincula tantummodo que vere dei seminaria sunt inter vos relinquat. Jussimus autem jura illa sive statuta, literasque vestras, que ad manus dominorum capitularium utcumque incideratis, vobis absque ulla difficultate restitui. Datum Strigonii in die cinerum. Anno 1516.

Thomas cardinalis, Strigoniensis etc. m. p.

(A tergo). Honorabilibus prebendariis chori ecclesie zagrabiensis, nobis dilectis. Thomas tituli s. Martini in Montibus cardinalis, Strigoniensis etc. legatus.

Originale in charta, a tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 92. nr. 56.

123.

Anno 1516, 14. junii. Zagrabiae.

Capitulum zagrabiense causam, quam collegium Praebendariorum cum praeposito sancte Mariae de balneo agit collegio adjudicat, hac clausula: expensas per partes in huiusmodi causa factas, eisdem partibus aequaliter tollerandas.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod nobis die Saturni, septima mensis junii, de anno domini infrascripto in sacrario ecclesie nostre predicte, loco videlicet capitulari consveto consedentibus, causamque et causas inter honorabiles Demetrium prepositum ecclesie beatissime virginis Marie de area nostra capitulari zagrabiensi ut actorem et magis principalem ab una, nec non Dyonisium de Gwdowcz decanum et prebendarium chori ecclesie nostre zagrabiensis predicte, totamque communitatem seu collegium prebendariorum eiusdem ecclesie veluti in causam attractos et minus principales ab alia partibus, racione infrascripta vertentes et ventillatas, ad hanc nostram sentenciam diffinitivam, partibus petentibus, processimus in hunc qui sequitur modum: In nomine domini. Amen. Orta pridem inter honorabiles Demetrium prepositum ecclesie beatissime Marie virginis de area nostra capitulari zagrabiensi, ut actorem et magis principalem ab una, nec non Dyonisium de Gwdowecz

decanum et prebendarium chori ecclesie nostre zagrabiensis predicte totamque communitatem seu collegium prebendariorum eiusdem ecclesie veluti in causam attractos et minus principales ab alia partibus, de et super quodam balneo penes fluvium Medwednycza vocatum ex opposito cuiusdam molendini ad dictam ecclesiam beate virginis spectantis, in dyocesi et comitatu zagrabiensi existente, eiusdemque possessione contra prelibatos Dyonisium decanum, totamque communitatem et collegium prebendariorum coram nobis deductorum materia questionis; lite igitur coram nobis capitulo videlicet huius alme ecclesie zagrabiensis judicibus ordinariis ex juramento parcium prestito legittime contestata, litteris, scripturis, juribus,litt eralibus instrumentis ac monumentis hinc inde per partes productis et exhibitis, tandem renunciatis per easdem partes hinc inde ulterioribus produccionibus et altercacionibus in causa huiusmodi per dictas partes concludi petentes conclusimus et habuimus pro concluso. Nos igitur visis et auditis diligenter juribus, scripturis, litteris et litteralibus instrumentis, probacionibusque et mutuis parcium allegacionibus et racionibus cognitis et investigatis ad plenum ipsius cause meritis diligenti deliberacione prehabita servatis de jure servari debentibus, huiusmodi itaque et aliis racionabilibus ex causis animum nostrum ad id moventibus, moti, inducti et informati, Christi nomine invocato, partibus propter hoc in nostra presencia constitutis et finem rei et cause imponi, sentenciamque diffinitivam ferri postulantibus, pro tribunali sedentes, deum et eius justiciam pre oculis habentes, per hanc nostram sentenciam diffinitivam in hiis scriptis pronunciamus, decernimus et declaramus: Balneum litigiosum predictum per annotatos Dyonisium decanum totamque communitatem seu collegium prebendariorum dicte ecclesie zagrabiensis pacifice et quiete prout et hactenus a tempore cuius inicii memoria hominum non existit, tenere, habere, possidere, eoque uti et frui posse non obstante reclamacione prelibati Demetrii prepositi, sub articulis tamen, condicionibusque, clausulis, punctis et legacionibus, quibus mediantibus venerabilis condam Wynnandus, ordinis Cisterciensis abbas tunc monasterii dicte ecclesie beate virginis de area nostra capitulari zagrabiensi cum toto conventu loci eiusdem, honorabili condam Paulo archidiacono kamarcensi et canonico ipsius ecclesie nostre zagrabiensis et fratribus suis possessionem ipsius balnei litigiosi et non proprietatem cum omni potestatis dacione vendendi, legandi aut pro se tenendi et conservandi in feudum dederat, locaverat et contulerat, quod videlicet pro censu annuo ipsius balnei litigiosi quatuor pensas denariorum monete pro tempore currentis in festo

resurreccionis Domini, nec non ter in anno per decem denarios ipsi abbati, monasterioque et suis successoribus dare et deponere ac servicia infrascripta in litteris videlicet suis exinde confectis, habitis et emanatis contenta facere et impendere habuisset, iidem et eandem solucionem eadem communitas seu collegium prefato Demetrio preposito suisque successoribus perpetuis futuris temporibus dare, deponere et persolvere debeat; nec non per balneatores seu rasores suos in eodem balneo residentes ipsi Demetrio preposito et capellanis suis, successoribusque eorundem, in stuba balneali locum dare vel ad domum suam, dum per ipsum fuerint requisiti, in singulis quindenis, exceptis diebus ferie quarte et sabbati, prout et quemadmodum ipsi abbati fieri consveverat, ad radendum ipsa communitas seu collegium mittere, destinare et alia in litteris ipsius abbatis descripta observare teneatur et sit obligata sub onere solucionis duppli predictarum quatuor pensarum et ter in anno decem denariorum sicut prefertur, alias ipsi abbati pro nunc vero dicto Demetrio preposito et suis successoribus perpetuis futuris temporibus provenientibus et persolventibus, provenireque et persolvi debentibus; attento, quod in casu quo predicta communitas seu collegium neglecta solucione summe predicte principalis dupplam ipsam temerarie et ex certa sciencia sexto die post terminum resurreccionis Domini predictum solvere, deponereque nollet et non curaret quoquomodo, extunc rursus quintodecimo die ipsum sextum diem tunc sequentem a dominio et possessione ipsius balnei litigiosi destituatur et pro destituto habeatur eo facto. Quibusquidem solucionibus et serviciis sicut premittitur per ipsam communitatem seu collegium et ipsorum rasores factis et fiendis prefato Demetrio preposito suisque futuris successoribus ex nunc prout ex tunc et e converso racione ipsius balnei litigiosi perpetuum silencium imponimus, eamdem communitatem seu collegium a figura judicii presentis litis et ab impeticione dicti Demetrii prepositi absolventes et insuper expensas per dictas partes in huiusmodi causa factas eisdem partibus certis racionabilibus ex causis conpensamus equaliter tollerandas. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen. Lecta, lata et in scriptis pronunciata est presens nostra sentencia diffinitiva predicta die Saturni, septima videlicet mensis junii prenotati, de anno videlicet domini infrascripto. Presentibus ibidem discretis: Andrea de Zalathnok, Gregorio de Iwanych presbiteris et Stephano litterato de Lepsyncz testibus ad premissa vocatis et requisitis. Post cuius quidem sentencie nostre prolacionem et pronunciacionem sicut premittitur factis, fuimus pro parte iamfatorum Dyonissii decani tociusque communitatis et

collegii chori ecclesie nostre predicte debita cum instancia requisiti, quatenus ipsis hanc nostram sentenciam diffinitivam presentibus litteris nostris privilegialibus inserentes et inscribentes dare et concedere dignaremur. Unde presentes litteras nostras privilegiales communi justicia svadente memoratis Dyonisio decano, totique communitati et collegio prebendariorum quorum supra duximus concendendas juris ipsorum ad cautelam. Datum die Saturni, quarta decima die mensis junii. Anno domini millesimo quingentesimo sedecimo.

Signum notarii.

Auscultata et collacionata per me Blasium natum Francisci de Alsozdencz notarium sacra auctoritate apostolica publicum et concordat cum suo originali de verbo ad verbum super quo facio fidem.

Originale in charta, in archiv. honorab. collegii. Praebendariorum.

124.

Anno 1516, mense junio. Zagrabiae.

Collegium praebendariorum sententia, quae a capitulo de balneo est dicta, non contentum, provocat ad sedem Romanam.

Cum appellacionis remedium in subsidium et relevamen oppressorum, gravatorumve a jure et sanctis patribus, utriusque juris doctoribus sit adinventum ut eius subsidio et relevamine gravati tueantur, releventurque, pro eo coram Vobis R. D. capitulo ecclesie zagrabiensis judicibus nobis ordinariis, dominis nostris graciosissimis, ego Dyonisius de Gwdowecz decanus et prebendarii chori ecclesie R. D. Vestrarum zagrabiensis in persona tocius communitatis seu collegii prebendariorum de eadem, causam et causas, quam alias honorabilis dominus Demetrius prepositus ecclesie beate virginis in area capitulari R. D. V. zagrabiensi fundate, in sua ac ecclesie sue personis racione cuiusdam balnei prope ecclesiam beate virginis predictam constructi, eiusque possessionem in cuius videlicet pacifico et quieto dominio rite et legittime a tanto et per tantum tempus cuius inicii memoria hominum non est, qui eciam tum ipse tum predecessores sui omnium privilegiorum et instrumentorum pro parte prebendariorum et balnei sonantes habuerit paria, scienterque et maliciose contra eosdem prebendarios litem moverit et intentavit, nec se quoquomodo dictorum privilegiorum et instrumentorum tum suorum quam prebendariorum in hac parte excusare poterit, nescitur

qua ductus occasione movisset et intentasset, creditur, ut supra, ex certa malicia et animo injuriandi, cum nos per jura efficacissima, privilegia quoque scripturarum, literas et literaria instrumenta, nec non per alia justa et verissima remedia defendere et tutare gravissimis laboribus, sumptibus et expensis coacti fuimus, in qua quidem causa D. V. R. visis et diligenter perspectis juribus, privilegiis, scripturis, literis et literalibus instrumentis, allegacionibusque et diversis hincinde deduccionibus juste et vere procedentes, deum et eius justiciam pre oculis habentes, nos ab iniusta et indebita vexacione, tribulatione et impeticione prefati adversarii nostri, nec non et a figura judicii D. V. R. absolverunt sibi ab ulteriori impeticione et vexacione silencium imponentes; et quoniam in sentencia ipsa diffinitiva D. V. R. adversarium nostrum in expensis litis et cause ad instanciam nostram non condempnarunt prout condempni debebatur, pro eo scientes nos gravatos ab huiusmodi sententia diffinitiva in ea dumtaxat parte qua, ut premissum est, condempnacio expensarum omissa est, ad sanctissimum in Christo patrem et dominum, dominum Leonem, divina providencia papam decimum, eiusque sanctam sedem apostolicam provocamus et appellamus in hiis scriptis, appellantesque primo, secundo et tercio instanter, instancius et instantissime a vobis reverendis patribus et dominis capitulo videlicet huius alme ecclesie zagrabiensis vel saltem a te notario publico et persona autentica literas testimoniales petimus, quibus mediantibus conspectui ipsius sanctissimi domini, domini pape nos presentare possumus et appellacionem huiusmodi prosequi valeamus, subicientes nos et universa bona nostra, tuicioni, proteccioni et defensioni dicti sanctissimi domini pape, eiusque sancte sedis apostolice, et protestamur quod hanc nostram appellacionem infra terminum juris prosequi volumus. Salvo jure addendi etc. et protestamur de expensis factis et fiendis etc.

Et ego Stephanus Mathie de Lepsyncz sacra auctoritate apostolica notarius publicus presenti appellacioni presens interfui, ideo me hic subscripsi.

Originale in charta, in archiv. honorab. collegii Praebendariorum.

125.

Anno 1516. mense junio. Zagrabiae.

Demetrius, praepositus s. Mariae, causâ, quam cum praebendariis de balneo egit amissâ, ad Thomam, cardinalem ac archiepiscopum Strigoniensem provocat.

Cum appellacionis remedium a sanctis patribus, sacrorum canonum editoribus in relevamen oppressorum vel verosimiliter opprimi formidancium salubriter sit institutum et adinventum, ut ea, que ab inferioribus judicibus minus juste fierent et agentur, per superiores justo juris tramite in melius et in statum debitum reformarentur hinc est, quod ego Demetrius, prepositus ecclesie beate Marie virginis in area capitulari zagrabiensi site, in mea et ecclesie mee prefate personis coram vobis dominis capitulo ecclesie zagrabiensis, dominis meis graciosissimis et te notario publico persona legali et autentica ac testibus hiis presentibus et astantibus animo et intencione provocandi et appellandi, dico, appello et appellacionem deduco quomodo licet quedam causa predicte ecclesie mee et per consequens mea pro parte balnei prope ecclesiam eiusdem beate virginis constructi contra dominos prebendarios chori prefate ecclesie zagrabiensis capellanos reverendarum dominacionum vestrarum speciales per me nomine ecclesie beate virginis prefate mota esset et fuisset, in qua causa cum certa jura et vera ac legittima privilegia super possessione, proprietateque dicti balnei coram vestris reverendis dominacionibus deducta, utpote judicibus immediatis, fuissent et extitissent, in qua causa dictum balneum dicte ecclesie mee racione inductionis privilegiorum et litteralium instrumentalium dictum balneum tangencium ipsi ecclesie beate virginis adjudicare tenebamini et de jure debebatis, vos tamen domini mei reverendissimi non curantes huiusmodi privilegiis et litteralibus instrumentis dicte ecclesie beate virginis pro parte dictorum dominorum prebendariorum capellanorum V. D. R. specialium indebite et minus juste tullistis et fulminastis in gravem dicte ecclesie beate virginis ac mee nec non rectorum eiusdem ecclesie futurorum non mediocre damnum et jacturam. Unde senciens prefatam ecclesiam beate Marie virginis et per consequens se ipsum minus juste et indebite gravatum fore, ab huiusmodi itaque injusta et indebita sentencia ad reverendissimum in Christo patrem et dominum, dominum Thomam divina miseracione tituli sancti Martini in Montibus sacrosancte romane ecclesie presbiterum cardinalem, archiepiscopum Strigoniensem et legatum apostolicum de latere, eiusdemque sedem provoco et appello in hiis scriptis, appellansque primo, secundo, tercio in-

stanter, instancius, instantissime a vobis R. D. meis capitulo scilicet huius alme ecclesie mihi dare vel similiter a te notario publico litteras testimoniales, quibus mediantibus me coram sua R. D. representare et legittime comparere, appellacionemque huiusmodi prosequi possem peto, subiciensque me ipsum et ecclesiam prefatam ac universa bona mea et ecclesie mee predicte tuicioni et protectioni et defensioni dicti domini legati et specialiter protestor quod huiusmodi meam appellacionem prosequi volo et causam intimare temporibus congruis et locis opportunis, salvo jure addendi, corrigendi etc. prout est iuris, moris et stili.

Originale in charta. in archiv. honor. colleg. Praebendar.

126.

Anno 1516. 23. junii. Budae.

Ludovicus, Hungariae etc. rex, tricesimatoribus civitatis zagrab. vetat, ne cives et jobagiones tricesima exigenda contra morem consuetudinemque onerent.

Lodouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris tricesimatoribus civitatis nostre montis Grecensis salutem et gratiam. Expositum est Maiestati nostre pro parte fidelium nostrorum honorabilis capituli ecclesie zagrabiensis gravi cum querela, qualiter vos colonos et jobagiones ipsorum exponencium negociaciones et usum mercancie facientes, tam in area scilicet capitulari zagrabiensi, quam alias ubilibet in possessionibus eorundem residentes ac eciam alios ad idem capitulum mercium suarum emendendarum vel alias ibidem collocandarum causa divertentes, inconsvetis quibusdam et immoderatis tricesimarum exaccionibus diversimode oneraretis, molestaretis et perturbaretis, aliter longe ab eisdem et onerosius, quam ab aliis mercatoribus et presertim civibus et incolis prefate civitatis nostre montis Grecensis tricesimas huiusmodi exigendo et extorquendo in eorundem exponencium preiudicium et dampnum et desolacionem bonorum suorum manifestam. Unde nos nolentes colonos et jobagiones ipsorum exponencium preter solitum gravari, fidelitati igitur vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus homines et jobagiones dictorum exponencium prefatos, in exaccionibus tricesime predicte preter consvetudinem in hiis servari solitam non molestetis neque oneretis, sed prout ab aliis et presertim civibus et incolis ac mercatoribus predicte civitatis nostre montis Grecensis exigitur ita etiam a subditis dictorum exponencium exigatis et exigi faciatis; et secus facere nulla racione

presumatis, ne cogantur iidem exponentes amplius nostre propterea conqueri Maiestati. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in vigilia festi beati Johannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo sexto decimo.

Relacio magistri Nicolai, secretarii regie Maiestatis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In arch. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 18.

127.

Anno 1516. initio augusti. Zagrabiae.

Collegium praebendariorum contra provocationem, quam Demetrius praepositus Thomae cardinali obtulit, sedem Romanam appellat.

Cum appellacionis remedium etc. quod honorabilis Demetrius assertus prepositus ecclesie beate Marie virginis in area capitulari Zagrabie constructe, proxime preteritis diebus me Dionisium decanum et totam communitatem seu collegium prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis racione cuiusdam balnei penes fluvium Medwednicza habiti coram et in presenciam reverendorum dominorum canonicorum et capituli alme ecclesie zagrabiensis predicte citaverat, ubi servatis de jure servandis, iidem domini canonici et capitulum rite et legittime ac canonice procedentes, balneum huiusmodi litigiosum mihi et toti communitati seu collegio predicto adiudicassent, ipsi Demetrio asserto preposito silencium perpetuum imponentes. Quo viso prefatus Demetrius assertus prepositus non alias quam animo injuriandi et me Dionisium decanum, totamque communitatem seu collegium litibus vexando, turbando et molestando in presenciam reverendissimi domini Thome cardinalis, strigoniensis, et apostolice sedis legati minus juste et indebite causam et causas huiusmodi appellasset et provocasset et hoc non alia ex causa, nisi quia ego et ipsa communitas racione non adiudicacionis sed compensacionis expensarum in causa premissa senciens nos gravatos, ex quo habito et principali et subsequenti pro nobis ferri debebat, non autem compensari, ad sanctissimum in Christo patrem et dominum, dominum Leonem, divina providencia papam decimum, eiusque sanctam sedem apostolicam, in ea dumtaxat parte qua expense litis et cause racione huiusmodi balnei litigiosi compensate fuissent et essent appellavimus, volens et intendens prefatus Demetrius assertus prepositus per huiusmodi suam frivolam appellacionem, nostram

sic ut prefertur, appellacionem prevenire, supprimere et anichilari facere, unde me et ipsam communitatem seu collegium jam de facto taliter qualiter in curiam legacionis prefati reverendissimi domini cardinalis, strigoniensis et legati apostolici citasset, et quoniam racionibus ex premissis et quia per tantam distanciam sicut Strigoniam a fine diocesis zagrabiensis plus quam sex dietarum in distancia verisimiliter fuisse et esse perhibetur, michi et predicte communitati tutus in loco predicto litigandi et causam defendendi non pateret accessus, eapropter senciens me et communitatem seu collegium predictum minus juste et indebite gravatos et imposterum plus posse gravari ad prefatum sanctissimum in Christo patrem et dominum, dominum Leonem, divina providencia papam decimum, eiusque sanctam sedem apostolicam causam et causas huiusmodi provocamus et appellamus in hiis scriptis, subicientes nos et bona nostra tuicioni, defensioni et protectioni prefati sanctissimi domini nostri, eiusque sancte sedis apostolice et protestamur quod appellacionem huiusmodi quantocius prosequi volumus.

Stephanus Mathie de Lepsyncz, notarius.

Originale in charta, in archiv. honorab. collegii Praebendariorum.

128.

Anno 1516. 15. Augusti. Zagrabiae

A notario publico ante ecclesiam cathedralem renuntiatur appellatio a collegio praebendariorum contra Demetrium praepositum de balno litigioso facta.

In nomine domini. Amen. Anno nativitatis eiusdem 1516, indiccione quarta, de vero Veneris, quinta decima mensis Augusti, hora terciarum vel quasi, ante ecclesiam kathedralem beati Stephani regis Zagrabie fundatam, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Leonis divina providencia pape decimi, anno quarto. In mei notarii publici et testium infrascriptorum presencia personaliter constitutus honorabilis dominus Michael Berlek, decanus prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis in sua ac tocius collegii et communitatis prebendariorum chori eiusdem ecclesie zagrabiensis persona gestans et tenens in manibus quandam cedulam appellacionis cuiusdam tenorem in se continentem petens eandem valvis dicte ecclesie zagrabiensi affigi et ibidem stari permitti. Cuius cedule tenor talis est: Cum appellacionis. (Doc. 127. ann. 1516.) Post cuiusquidem appellacionis exhibicionem, perlectionem, affixionem

manibusque meis, coram et in presencia testium infrascriptorum tradicionem, prefatus dominus Michael prebendarius in persona tocius collegii seu communitatis prebendariorum chori sepefate ecclesie zagrabiensis petit et requisivit debita cum instancia me notarium publicum subscriptum, ut unum vel plura, publicum seu publica conficerem instrumentum seu instrumenta, quod et feci officio mei thabellionatus incumbente et communi justicia svadente. Acta sunt hec et facta anno, indiccione, die, mense, hora, loco et pontificatu sicut supra. Presentibus honorabilibus et discretis dominis Petro de Pethrovina capellano reverendissimi domini prepositi chasmensis, Blasio de Welyke capellano ac egregio Michaele de Schytaryo, nec non nobili et circumspecto Joanne de Koznycza, Stephano litterato de vico Abbacie notario publico, aliisque quam pluribus fidedignis testibus ad premissa vocatis et in testimonium premissorum requisitis.

Et ego Stephanus, natus Mathie de Lepsyncz, clericus zagrabiensis dyocesis sacra auctoritate apostolica notarius publicus, quia premissis appellacioni, insinuacioni, protestacioni, perleccioni, affixioni et manibus meis tradicioni ac exhibicioni, omnibusque aliis et singulis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, unacum prenominatis testibus presens interfui, omniaque et singula premissa sic fieri vidi et audivi, ideo hoc presens publicum instrumentum manu alterius, me aliis prepeditum negociis, scriptum, exinde confeci, signoque et nomine ac cognomine meis solitis et consvetis consignavi et roboravi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus pariter et requisitus.

Originale in charta, in archiv. honorab. Collegii. Praebendariorum.

129.

Anno 1516. 18. Augusti. Zagrabiae.

Parochi civitatis Zagrabie nuntiant se jubente Thoma cardinali collegium praebendariorum de balneo litigans in judicium citasse.

Egregio Andree Chesio, comiti et prothonotario apostolico, arcium et decretorum doctori, ac sacre theologie professori, preposito chasmensi et canonico zagrabiensi, causeque et causis ac partibus infrascriptis a reverendissimo in Christo patre et domino, domino Thoma etc. sancte sedis apostolice de latere legato, judici et commissario specialiter deputato, domino nostro precolendo, Blasius sancti Johannis baptiste de nova villa, alter Blasius sancti Marci

civitatis montis Grecensis, Lucas sancte Margarethe de suburbio eiusdem civitatis montis Grecensis, ecclesiarum parochialium plebani, capellani vestri devoti, oraciones in domino devotas. Noverit istas literas vestras citatorias, inhibitorias, monitorias et compulsorias cum insercione commissionis reverendissimi domini Thome de latere legati pro parte venerabilis domini Demetrii prepositi ecclesie beate Marie virginis de area capitulari zagrabiensi emanatas, nobisque directas et presentatas honore et reverencia quibus decuit recepisse, receptisque eisdem sabbato infra octavas assumpcionis gloriosissime virginis Marie ad kathedralem ecclesiam sancti regis Stephani zagrabiensem accessimus, ibique iuxta continenciam literarum vestrarum commissionalium, immo verius apostolicarum, honorabilem dominum Dyonisium de Gudowecz, decanum prebendariorum, totamque communitatem prebendariorum ecclesie zagrabiensis ad instanciam prefati domini Demetrii prepositi in vestram peremptorie citavimus presenciam ad vigesimum diem a die nostre execucionis immediate computando, quatenus ipsi prima die, si juridica fuerit et vos aut vestrum surrogandum pro tribunali sedere contigerit, alias ad diem juridicam immediate sequentem per se vel per suos legittimos procuratores vel procuratorem sufficienter instructos vel instructum sedem vestram ubi tunc reverendissimus dominus legatus cum sua curia residebit pro tribunalique sedere vos contigerit coram vobis legittime in judicio compareat, prefato domino Demetrio preposito vel eius legittimo procuratori de et super omnibus in literis apostolicis contentis et eorum occasione de jure et justicia responsurum, processurum et procedi visurum in ipsa causa usque sententiam diffinitivam inclusive, certificantesque eundem dominum Dyonisium decanum prebendariorum, totamque communitatem prebendariorum alme ecclesie chori zagrabiensis litis consortes sic citatos, quod sive ipsi in dicto termimo citacionis coram vobis compareant sive non, vos ad partis comparentis instanciam, prout juris fuerit, ad ulteriora procedetis, alterius partis absencia seu contumacia in aliquo non obstante; et postea huiusmodi decani et prebendariorum habita citacione ad instanciam et requisicionem ipsius domini Demetrii prepositi eadem die in sacrario sancti regis Stephani zagrabiensis, juxta vim, formam et tenorem literarum apostolicarum dominos capitulares et capitulum ecclesie zagrabiensis, judices in dicta causa, inhibuimus ne ipsi vel eorum alter in villipendium reverendissimi domini legati et preiudicium domini Demetrii prepositi iterum gravamen innovare vel attemptare per se vel per alium quovis consilio, colore quoquomodo presumant. Omnia autem et singula acta, arbitria, literas,

scripturas, privilegia, ubilibet existencia presentem causam et causas tangencia, quibus plena fides adhiberi possit, prefato domino Demetrio preposito vel eius legittimo procuratori ad curiam legacionis deferenda sub penis et censuris in litteris expressis extradari monuimus. Huiusmodi autem nostre execucionis, inhibicionis et monicionis seriem conscienciose rescripsimus, litteris vestris in specie remissis. Datum Zagrabie feria secunda infra octavas assumpcionis Marie. Anno domini millesimo quingentesimo sedecimo.

Originale in charta In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 92. nr. 56.

130.

Anno 1516. 11. septembris. Budae.

A Ludovico, Hung. etc. rege, tricesimatores zagrabienses tricesinam majorem, quam praescripta est, a civibus et a hominibus capitulo subditis exigentes reprehenduntur.

Commissio propria domini regis.

Lodouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris egregiis tricesimatoribus nostris zagrabiensibus salutem et graciam. Scripseramus et mandaveramus vobis superioribus temporibus per alias litteras nostras ut ultra debitum et preter consvetudinem ab antiquo in exigendis tricesimis semper observatam, presertim vero contra eum morem, qui in civitate nostra montis Grecensis in exigendis tricesimis observatus est et observatur, cives et colonos capituli zagrabiensis ad solucionem tricesimarum cogere non deberetis. Tamen vos, ut nunc ex querelis iteratis capituli ecclesie zagrabiensis intelligimus, vos longe aliter quam nos vobis mandaveramus in tricesimis exigendis agitis, et ipsos cives et populos zagrabienses in duplo gravius, quam justum esset, in tricesimis ab eis extorquendis oneratis, quod nos admittere nullo pacto volumus. Mandamus fidelitati igitur vestre harum serie firmiter quatenus a modo deinceps prefatos cives et colonos capituli zagrabiensis ad solucionen tricesimarum ultra debitum et preterquam equum et iustum est compellere, neque eos supra eam solucionem tricesimarum, que in civitate nostra montis Grecensis tenetur, astringere debeatis, aliud nullo modo facere presumentes. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis, Datum Bude feria quinta proxima post festum nativitatis beatissime Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo sexto decimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In arch. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc 10. nr. 17.

131.

Anno 1516. 5—15. septembris. Zagrabiae.

A capitulo zagrabiensi argumenta de praebendariorum balneo ex archivo eduntur.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod de anno domini infrascripto, die videlicet datarum presencium, honorabiles: Lucas, sancti Martini episcopi de vico sutorum et Blasius, sancti Johannis baptiste in Nova villa zagrabiensi ecclesiarum parochialium plebani, venientes coram nobis et ibidem quasdam literas egregii domini Andree Chesii comitis et prothonotarii apostolici, arcium et decretorum doctoris ac sacre theologie professoris, nec non prepositi chasmensis, causeque et causis ac partibus infrascriptis a reverendissimo in Christo patre et domino Thoma, tituli sancti Martini in Montibus sacrosancte romane ecclesie presbitero cardinali, strigoniensi, patriarcha Constantinopolitano, ad Hungarie, Bohemie, Polonie, Dacie, Swecie et Noruegie regna etc. sancte sedis apostolice de latere legato, judicis et commissarii specialiter deputati, per modum generalis compulsorii pro parte honorabilium Dionisii de Gwdowecz decani et prebendarii dicte ecclesie zagrabiensis, tociusque communitatis seu collegii prebendariorum eiusdem ecclesie, sigilloque eiusdem rubea cera tecta carta papirea in margine inferiori cum subscripcione notarii publici obsignatas, patenter confectas, emanatas et habitas exhibuerunt et produxerunt huiusmodi sub tenore: Andreas Chesius, comes et prothonotarius apostolicus, arcium et decretorum doctor ac sacre theologie professor, nec non prepositus chasmensis et canonicus zagrabiensis, causeque et causis ac partibus infrascriptis a reverendissimo in Christo patre et domino, domino Thoma, tituli sancti Martini in Montibus sacrosancte romane ecclesie presbitero cardinali, strigoniensi, patriarcha Constantinopolitano ad Hungarie, Bohemie, Polonie, Dacie, Swecie et Noruegie regna etc. sancte sedis apostolice de latere legato, judex et commissarius specialiter deputatus. Uviversis et singulis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, scolasticis, cantoribus, custodibus, thezaurariis, sacristis, succentoribus, tam cathedralium quam collegiatarum eciam metropolitanarum canonicis, parochialiumque ecclesiarum rectoribus seu locatenentibus eorundem, plebanis, viceplebanis, capellanis curatis et non curatis, vicariis, perpetuis altaristis, ceterisque presbiteris, clericis, notariis et thabellionibus publicis quibuscumque per civitatem et dyocesim zagrabiensem ac alias

ubilibet constitutis et eorum cuilibet in solidum, nec non illi vel illis ad quem vel ad quos presentes nostre litere pervenerint, salutem in domino et nostris huiusmodi immo verius reverendissimi domini legati firmiter obedire mandatis. Noveritis, quod reverendissimus dominus Thomas cardinalis et legatus prefatus quandam commissionis seu supplicacionis papiri cedulam nobis per suum cursorem presentari fecit huiusmodi sub tenore: Reverendissime domine! Orta dudum et ventilata lite et causa coram venerabilibus dominis canonicis et capitulo ecclesie zagrabiensis inter devotum oratorem vestrum venerabilem dominum Demetrium prepositum ecclesie beate Marie virginis de area capitulari zagrabiensi ut actorem ex una, nec non Dionisium de Gwdowcz decanum et prebendarium dicte ecclesie zagrabiensis, totamque communitatem seu collegium prebendariorum eiusdem ecclesie veluti in causa attractos, de et super quodam balneo penes fluvium Medwednycza vocatum, ex opposito cuiusdam molendini ad dictam ecclesiam beate Marie virginis spectantis et pertinentis, in dyocesi et comitatu zagrabiensi existentis, eiusdemque possessione, partibus ab altera; dicti domini capitulares et capitulum in causa huiusmodi taliter qualiter procedentes suam in favorem dictorum decani et litis consortum suorum tulerunt et promulgarunt sentenciam diffinitivam et adiudicatoriam, ipsum oratorem et ecclesiam suam prefatam desuper non parum dampnificantem et gravantem, a quaquidem sentencia ipse Demetrius orator sentiens se indebite gravatum ad dominacionem Vestram reverendissimam, eiusque almam curiam legacionis appellavit et provocavit. Recurrit igitur ad eandem dominacionem Vestram reverendissimam idem orator illi humiliter supplicans, quatenus dignetur causam et causas appellacionis et appellacionum huiusmodi simpliciter ad se advocare, illaque et illas unacum toto negocio principali alicui ex reverendissime paterne dominacionis Vestre curie legacionis auditoribus seu commissariis cum omnibus et singulis suis incidenciis, condescendenciis, annexis et connexis audiendam, cognoscendam et diffiniendam cum potestate dictos Dionisium et litis consortes suos ex adverso principales citandi, ipsisque et dictis dominis capitularibus et capitulo zagrabiensi inhibendi, ceteraque faciendi, exercendi et exequendi, que in premissis et circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, summarie eciam terminis non observatis committere et mandare dignemini de gracia speciali, constitucionibus et ordinacionibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Quequidem commissio sive supplicacio binas in suo fine continebat signaturas, primam scilicet talem: De mandato

reverendissimi domini legati. Audiat reverendus pater dominus Andreas prepositus chasmensis, citet, inhibeat, procedat, ut petitur, eciam terminis non servatis et justiciam faciat. Secundam vero talem: Placet reverendissimo domino legato. Andreas chasmensis. Cuiusquidem commissionis vigore coram nobis ad nonnullorum terminorum observacionem processo, subsequenter vero nobis pro parte honorabilium dominorum Dionisii decani et litis consortum suorum principalium expositum fuit cum querela: quod nonnulli domini prelati, judices, officiales, commissarii, delegati, subdelegati, executores, subexecutores ordinarii, extraordinarii, collegia, capitula, conventus, clerici, notarii et tabelliones publici, alieque persone ecclesiastice et seculares civitatis et dyocesis predictarum ac alibi constituti penes se haberent, detinerent ac habentes scirent et detinent in eorum cistis, schriniis, archis, custodiis, thecis, notis manualibus et prothocollis seu registris nonnulla acta actitata, literas, scripturas, privilegia, statuta, registra, instrumenta ac alia jura et munimenta causam et causas huiusmodi concernentes et concernencia, ac pro recognicione cause et causarum huiusmodi necessarias et necessaria ac sine quibus de huiusmodi cause meritis ad plenum liquere non posset; quapropter literas compulsorias generales extra curiam legacionis et ad partes sibi in forma solita et consveta decerni et concedi per nos instanter pecierunt et postularunt. Nos tunc Andreas judex et commissarius prefatus attendens requisicionem huiusmodi fore iustam et racioni consonam, quodque justa petenti non est denegandus assensus, bonique judicis sit cuncta rimari, ne occasione occultacionis jurium parcium hinc inde vel alicui earundem jus valeat deperire, idcirco auctoritate apostolica nobis commissa et qua fungimur in hac parte vos omnes et singulos supradictos, quibus presentes nostre litere diriguntur et vestrum quemlibet tenore presencium primo, secundo, tercio et peremptorie communiter vel divisim requirimus et monemus, vobisque nichilominus et vestrum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub infrascriptis sentenciarum penis districte precipientes mandamus, quatenus infra sex dierum spacium post presentacionem seu notificacionem presencium vobis seu alteri vestrum factas, et postquam pro parte dictorum dominorum decani et litis consortum principalium vigore presencium super hoc fueritis requisiti seu alter vestrum fuerit requisitus, immediate sequentibus, quorum sex dierum, duos pro primo, duos pro secundo et reliquos duos dies vobis universis et singulis supradictis pro tercio et peremptorio termino ac monicione canonica assignamus, ita tamen, quod in hiis exequendis unus vestrum alterum

non expectet, nec unus pro alio seu per alium se excuset, prefatos dominos prelatos, judices, officiales, collegia, capitula, conventus, notarios et tabelliones publicos, aliasque personas quascunque ecclesiasticas et seculares atque loco per exhibitorem presencium vobis nominando, nominandos et nominanda, personaliter accedatis, eosque et eas auctoritate apostolica requiratis et moneatis similiter primo, secundo, tercio et peremptorie quos et quas nos eciam tenore presencium monemus et requirimus, eisque et eorum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub eisdem infrascriptis penis districte precipientes mandamus, quatenus infra duodecim dierum spacium post presentacionem seu notificacionem presencium ac requisicionem vestras huiusmodi eis factas immediate sequentes, quorum duodecim dierum, quatuor pro primo, quatuor pro secundo et reliquos quatuor dies eis et eorum cuilibet pro tercio et peremptorio termino ac monicione canonica assignamus et vos assignetis eisdem, omnia et singula acta, actitata, literas, scripturas, instrumenta, juraque et munimenta quecunque predicta, causam et causas huiusmodi tangentes et tangencia penes eos existentes et exsistencia originarie et in eorum formis originalibus, aut eorum notis seu manualibus sive prothocollis huiusmodi in publicam formam redactas et redacta aut alias sub sigillis autenticis sigillatas et sigillata ac sub talibus modo et forma, quod eisdem in dicta curia et alibi in judicio vel extra merito valeat et debeat plenaria fides adhiberi, nil addendo, minuendo vel immutando quod facti substanciam immutet aut variet intellectum, prefatis dominis Dionisio et eius litis consortibus principalibus aut eorum legittimo procuratori seu presencium exhibitori nobis vel alteri forsan loco nostri in causa huiusmodi interim surrogando auditori ad eandem curiam legacionis deferendam et deferenda sine difficultate et contradiccione quibuscumque coram nobis tradant libere et assignent ac extrahi, transummi et exemplari, eorumque sigilla, signa et manus notariorum recognosci facient et procurent, satisfacto tamen primitus illi vel illis, cui vel quibus satisfactio fuerit impendenda de eorum laboribus et salario competenti. Si vero huiusmodi jura et munimenta per quoscunque detineantur abscondita et non tradantur, ac haberi sciantur et non revelentur, detentores ipsos ad tradendum et scientes ad revelandum huiusmodi jura et munimenta auctoritare nostra immo verius apostolica prefata per censuram ecelesiasticam appellacione postposita compellatis. Quod si forte premissa omnia et singula prout ad vos et eos ac vestrum et eorum quemlibet communiter vel devisim pertinaciter non adimpleveritis, adimpleverint sive adimpleverit ac

mandatis et monicionibus nostris immo verius apostolicis non parueritis seu paruerit cum effectu, aut aliquid in contrarirum feceritis, fecerint seu fecerit quoquomodo publice vel occulte, nos in vos et eos ac vestrum et eorum quemlibet necnon contradictores quoslibet et rebelles exnunc prout extunc et e converso singulariter in singulos dictis canonicis monicionibus premissis, excommunicacionis, in capitula vero, collegia, conventus, quecunque in hiis delinquentes suspensionem a divinis et in ipsorum delinquencium ecclesias, monasteria et capellas interdicti ecclesiastici sentencias ferimus in hiis scriptis et eciam promulgamus; demum vero requisicionum et monicionum vestrarum huiusmodi atque formam et quanta fides dictis actis, juribus et munimentis fuerit adhibenda et quitquid in premissis feceritis nobis exinde rescribatis. Absolucionem vero omnium et singulorum, qui prefatam nostram excommunicacionis sentenciam incurrerint sive incurrerit quoquomodo nobis vel superiori nostro tantumodo reservamus. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas fieri et per notarium infrascriptum subscribi, sigillique nostri jussimus sub impressione communiri. Datum et actum Strigonii sub anno domini millesimo quingentesimo sexto decimo, indictione quarta, die vero Veneris, quinta mensis septembris. Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Leonis, divina providencia pape decimi, anno quarto. Presentibus ibidem discretis Michaele Bathor et Michaele Therek, curie legacionis causarum procuratoribus, testibus ad premissa vocatis atque rogatis. Olaus Johannis Bangffy, notarius in premissis. — Post quarumquidem literarum compulsoriarum generalium sic, ut premittitur, habitarum, per nos honore quo decuit recepcionem, fuimus pro parte eorundem plebanorum, pro parte quorum supra, dicta cum instancia requisiti quatenus dictis decano et communitati omnia et singula acta, actitata, literas, scripturas, privilegia, decreta, registra, instrumenta, juraque et munimenta quecunque causam et causas quam et quas cum honorabili Demetrio preposito ecclesie beate virginis in area nostra capitulari zagrabiensi existentis, racione cuiusdam balnei penes fluvium Medwednycza vocati ex opposito cuiusdam molendini ibidem decurrentis habiti, haberent et agitarent tangentes et tangencia penes nos existentes et existencia originaliter vel in eorum formis originalibus sigillatas et sigillata et sub talibus modo et forma, quod eisdem in dicta curia legacionis et alibi in judicio vel extra merito valeat et debeat plenaria fides adhiberi, extradare debuissemus. Nos tunc volentes mandatis prefati domini Andree decretorum doctoris immo verius

apostolicis in omnibus et per omnia obtemperare, scrinia, thecas, manualia et prothocolla nostra et ecclesie nostre diligenter perquirentes in ipsa ecclesia nostra zagrabiensi, nonnullas scripturas et registra in quibusdam libris ecclesie in pergameno scriptis et profecto satis vetustissimis, uno videlicet capitulari alio psalterio, libris vocitatis, quodque pre vetustate ipsorum vix scriptura legi debito modo potest, inter alias multiplices signaturas et memorialia factas de morte episcoporum et canonicorum ecclesie zagrabiensis predicte et aliarum magnificarum personarum nec non eciam de gestis notabilibus in regno factis, huiusmodi signaturas reperimus, unam in ipso libro psalterii sub hac forma: Hic obiit dominus Paulus, archidiaconus kamarcensis, qui legavit prebendariis chori ecclesie zagrabiensis balneum muratum in possessione dominorum de capitulo habitum circa fluvium et unam bonam vineam circa sanctum Symonem et unum breviarum suum bonum. Anno domini millesimo trecentesimo sexagesimo sexto, in festo omnium sanctorum — In alio vero libro capitulari eciam continebatur quedam scriptura et signatura, que pre vetustate et iterata illigacione ipsius libri legi omnino non poterat, verum inter alia continebantur hec verba: Hic obiit archidiaconus P. kamarcensis, qui legavit balneum dominis. Millesimo trecentesim... Quibusquidem signaturis et registris per nos sic, ut premittitur, perquisitis et repertis, modo premisso sine diminucione et augmento aliquali de verbo ad verbum, nil addendo vel minuendo transumptatis, presentibus literis nostris patentibus inscribi et inserifacientes prefatis decano et toti communitati duximus concedendas, juris ipsorum uberiori pro cautela, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum feria sexta proxima post festum exaltacionis sancte Crucis. Anno domini millesimo quingentesimo sedecimo.

Originale in charta, a tergo vestigium sigilli. In archiv. honorab. collegii. Praebendariorum.

132.

Anno 1516. 22. septembris. Viterbii.

Leo X. papa dignitariis capituli Casmensis jubet, ut finem faciant litis, que inter collegium praebendariorum et praepositum b. v. Marie de balneo agitur.

Leo papa decimus. Dilectis filiis lectori et cantori ac custodi ecclesie chasmensis, zagrabiensis diocesis, et eorum cuilibet. Dilecti filii salutem et apostolicam benediccionem. Mittimus vobis suppli-

cacionem presentibus introclusam, manu dilecti filii nostri L. cardinalis Aggen. in presentia nostra signatam, volumusque et vobis committimus ac mandamus, ut vocatis vocandis, ad illius executionem procedatis juxta eius continentiam et signaturam. Datum Vitherbii sub anulo piscatoris, die XXII septembris. MDXVI. Pontificatus nostri anno quarto. — A. Colotius. Jo. de Basthanis.

(Supplicacionis vero introcluse tenor talis est:) Beatissime pater. Cum devoti sanctitatis Vestre oratores decanus et prebendarii chori ecclesie zagrabiensis fuissent et essent ex iusto et legittimo titulo in pacifica et quieta possessione a tanto tempore et per tantum tempus de cuius initio sive contrario memoria hominum non extitit cuiusdam balnei siti prope ecclesiam beate Marie virginis in area capitulari ac iuxta flumen Medwenicza vocatum, zagrabiensis dyocesis; tamen quidam Demetrius assertus prepositus dicte ecclesie beate Marie, de bono jure, oratoribus non ignorantibus, nescitur quo spiritu ductus, nisi ut oratores laboribus et expensis defatigaret de et super dicto balneo, rebusque aliis in actis cause lacius expresis, coram canonicis et capitulo ecclesie zagrabiensis, judicibus competentibus, prefatos oratores de facto duxit in causam; dicti vero canonici et capitulum in causa huiusmodi procedentes difinitivam, absolutoriam pro oratoribus cum perpetui silencii adversarii inposicione tulerunt sentenciam, dictum adversarium ab expensis per oratores in causa legitime factis absolventes, a qua quidem expensarum absolucione pro oratoribus facte ad sanctitatem Vestram, sanctamque sedem apostolicam provocatum et appellatum extitit, cui appellacioni canonici et capitulum prefati detullerunt cum certi termini prefixione ad huiusmodi appellacionem prosequendam, dictus vero Demetrius adversarius appellacionem per oratores interpositam, ut prefertur, egre ferens, pretendens se a dicta diffinitiva sentencia contra eum lata, appellasse ac reverendissimum dominum Hungarie, legatum apostolicum, commissam appellacionis causam fuisse, oratores coram certo pretenso judice Strigonii sive Bude commorante infra certum tempus ad comparendum citari fecit et procuravit, et cum ipsis oratoribus ad locum ad quem citati fuerunt minime tutus pateat accessus et locus ipse distet a civitate Zagrabiensi per sex dietas et ultra ac non sine oratorum maximo periculo et vie discrimine dicti oratores in illo loco comparere possunt, propterea a dicta pretensa citacione illius quam execucione aliisque gravaminibus in appellacione desuper interiecta lacius expressis ad eandem sanctitatem Vestram, sanctamque sedem apostolicam, pro oratorum parte provocatum et appellatum extitit. Supplicant igitur sanctitati Vestre

oratores humiliter, quatenus dignetur S. V. causam et causas appellacionis et appellacionum predictarum ad eandem sanctitatem Vestram, sanctamque sedem apostolicam interposite et interpositarum, nullitatis et nullitatum iniquitatis et injusticie dicte pretense absolucionis sive remissionis expensarum, ac decrete citacionis illiusque execucionis, aliorumque gravaminum in appellacionibus desuper respective interjectis, expressis atentatorum et innovatorum quorumcumque post et contra appellacionis huiusmodi una cum toto negocio principali atento Pater clementissime, quod ad eum locum in quo judex cause pretense appellacionis adversarii residet non est oratoribus tutus accessus, et eciam ad parcendum laboribus et expensis utriusque partis, committere et mandare alicui sive aliquibus probis viris in diocesi zagrabiensi commorantibus et in qua ambe partes morantur et domicilium habent, tam communitim quam divisim ac summarie, simpliciter et de plano sine strepitu et figura judicii audiendam, cognoscendam, decidendam, fineque debito terminandam una cum omnibus et singulis suis incidentiis, dependentiis emergendis, annexis et connexis cum potestate dictum adversarium omnesque alios sua communiter vel divisim interesse putandos et in executionem citacionis decernendos, nominandos, citandos eisque ac omnibus aliis tociens quociens opus fuerit sub censuris ecclesiasticis ac pecuniariis penis suo arbitrio imponendis, inhibendis et in eventum omnino peticionis omnes et singulas censuras et penas predictas contra omnes et singulos contravenientes incidisse declarandi, aggravandi, reaggravandi, ecclesiasticum interdictum imponendi, brachii secularis auxilium invocandi, ceteraque alia omnia, et singula dicendi, faciendi et exercendi, que merita cause et causarum huiusmodi postulant et requirunt premissis constitucionibus quam et ordinationibus apostolicis, stilo palacii, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, statum et merita cause et causarum huiusmodi et omnium aliorum de necessitate exprimentis tenorem et conpetencias pro sufficienti expressis habentibus.

E transumpto in charta simplici, ut infra. In arch. colleg. Praebendariorum.

133.

Anno 1516. 17. octobris. Zagrabiae.

Enumerantur condiciones, quibus praebendariorum collegium praeposito s. Marie balneum permittere paratum est.

1516. feria sexta proxima post festum sancti Galli confessoris. Universi domini prebendarii chori alme ecclesie zagrabiensis in domo domini Michaelis Berlek generaliter congregati inter alia ipsorum negocia tractanda finaliter concluserunt cum domino Demetrio preposito ecclesie beate virginis de Zagrabia ex parte balnei pacem inire sub condicionibus infrascriptis:

Primus articulus. Quod tenorem sentencie diffinitive per dominos capitulares dictate nullatenus modum eius velimus excedere, nisi pro rato, grato et futuro velimus habere, nec addicionem nec diminucionem aliquam faciemus.

Secudus articulus. Quod primas expensas non optamus habère, quas eciam reverende dominaciones Vestre adiudicaverunt esse parcendas, sed posteriores expensas, quas fecimus, exolvat.

Tercius articulus. Quod se et successores suos obliget et quod amodo et de cetero lites non audeant movere contra dominos prebendarios in facto balnei sub birsagio trecentorum triginta trium florenorum.

Item in facto balnei inter alia divina servicia in alma ecclesia zagrabiensi per prebendarios eiusdem ecclesie, videlicet per personas viginti quatuor, in omni dominico die novilunali canuntur: Placebo et vigilie mortuorum cum tribus antiphonis, psalmis, leccionibus et laudibus et omni feria secunda immediate sequenti missa »Requiem« pro quodam magistro Paulo, archidiacono kamarcensi et suis fratribus, qui legaverunt balneum predictis dominis prebendariis zagrabiensibus.

Item qualibet feria secunda »Requiem« cum collecta »Inclina« pro quodam nobile, qui ultra Zawam in possessione Mlaka legaverat villam predictis dominis prebendariis zagrabiensibus, pro cuius precio caldar ad balneum ipsorum emptum est.

Item qualibet feria tercia »missa pro peccatis« pro quodam castellano de Zthennyczynyak, qui quondam ad reformacionem balnei ipsorum legaverat florenos centum.

Item qualibet die in missis beate virginis collecta pro sacerdote defuncto videlicet Matheo condam cantore ecclesie zagrabiensis, qui similiter ipsis dominis prebendariis zagrabiensibus ad tecturam balnei legaverat florenos centum, ut constat modernis dominis Bartholomeo cantori et Johanni archidiacono kamarcensi.

Item sabbatinis diebus, statim post missam beate virginis in ara eiusdem, missa de beata virgine cum collecta pro sacerdote defuncto videlicet condam Georgio archidiacono de Bexyn, qui similiter legavit ad murationem balnei ipsis dominis prebendariis flor. centum, vestitum unum de kamwka alba et calicem unum.

Item hoc quoque considerato, quod balneum non potest tegi cum LX. florenis, et ad idem balneum quolibet anno exponuntur adminus floreni XVI. ad reformacionem ipsius.

Originale in charta, in archiv. honorab. collegii. Praebendariorum.

134.

Anno 1516. 18. octobris. Zagrabiae.

Collegium praebendariorum praeposito s. Mariae de balneo permittendo ultimam fert sententiam.

Anno domini MCCCCCXVI. feria sexta in festo s. Luce ewangeliste, xviij. die mensis octobris. Universi et singuli domini prebendarii chori alme ecclesie zagrabiensis in domo domini Michaelis Berlek generaliter congregati, inter cetera ipsorum negocia tractanda, finaliter determinaverunt et concluserunt pro pace firmanda et concordia inienda inire pacem cum domino Demetrio preposito ac plebano ecclesie beate virginis de area capitulari zagrabiensi in facto balnei ipsis dominis prebendariis testamentaliter legato per condam felicis recordacionis magistrum Paulum archidiaconum kamarcensem. Item si possessionem totalem ipsius balnei habere voluerit, attendendo et perpendendo perpetuitatem, ponat ad communitatem prebendariorum II millia flor. et reassumpmat cultum divinum pro balnei possessione recitare et perficere solitum. Item, si velit assumpmere servicia pro ipso balneo solita, dicatur ei, si posset terciusmet, quod imposibile est perficere; nunquam testatores pro reformacione balnei legassent per flor. centum, nisi intuitu pluralitatis XXIIII. personarum. Que servicia liquent et patent ex tenore litterarum hic ad presens delatarum per ipsos prebendarios. Item prescripcio alegetur, quia a centum et quinquaginta annis prebendarii semper fuerunt in pacifica possessione, cuius inicii memoria hominum non tenet. Item si alegaret, quod ex testamentali legacione prebendarii possidere non valerent, quia abbas et conventus vendere non potuit, manifeste sonant litere ipsius abbatis et conventus, quia spontanea voluntate, non coacti, cum consensu patronorum videlicet capituli, ut manifestissime constat ex privilegiis capituli super tali vendicione ema-

natis et notamine diversarum signaturarum in libris vetustissimis ecclesie s. regis repertarum et inventarum. Item, violenciam si interposuerit, in priori actu de ea nihil egit, si quid attemptare presummit et vult, de novo requirat, coram dominio respondebimus. Item, pensa et denarius quid sit, et si mutare velit in ungaricalem monetam, hoc est solidum; in prima instancia ad istos duos actus nihil ad propositum produxit; si coartare inceperit coram patronis et dominis nostris graciosissimis respondebimus. Item expensas, que domi ante sentencie prolacionem facte sunt sibi, intuitu dominorum nostrorum graciosorum relaxamus, ut tollerandas protullerunt. Item quia a sentencia capituli appellavit ad curiam legacionis et ibi nullum produxit actum, fecit innanes fieri expensas, coartavit emere equos, sellas, fenum, pabulum in nutriendo; cotidianas expensas solvat per eum nobis illatas, quas exposuimus ad curiam legacionis eundo et redeundo. Item pro censu annuo ille articulus seu clausula ruminetur, pensetur et attendatur ubi cavetur, si prebendarii ad XV. diem sibi censum non solverent amittant possessionem, ideo enumeratas pensas in privilegiis contentas nequaquam Vestre reverende dominaciones pro nostra oppressione ipsi augmentare velint, nisi sub eadem priori solucione solvendas relinquatis. Item tandem pensentur reformaciones annue ipsius balnei, ubi nunquam deest reformacio, nunc in muro, nunc in pavimento, in fenestris, in caldari, in tectura, si unum reformatur, reliquum in ruinam cadit. Item reliqua se sequencia stant in industria piorum et graciosorum patronorum nostrorum protectorum et tutorum archidiaconorum ecclesie zagrabiensis.

In charta simplici. In arch. Praebendar. zagrab.

135.

Anno 1516. 5. decembris. Časmae.

Canonici dignitarii capituli Ćasmensis parochis quibusdam nuntiant, ut mandato accepto praepositum s. Marie de balneo litigioso in jus citent.

Michael cantor et Matheus custos, locumtenentes, canonici collegiate ecclesie s. spiritus chasmensis, zagrabiensis diocesis, ac per sanctissmum in Christo patrem et dominum, dominum nostrum Leonem, divina providencia papam decimum, in causa et causis, appellationis seu appellationum ac partium infrascriptarum, cum illa clasula: »Et eorum cuilibet« judices specialiter deputati. Univ ersis et singulis venerabilibus et religiosis, honorabilibus et discretis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, lectoribus, cantoribus, custodibus, archi-

diaconis, canonicis tam cathedralium tam collegiatarum ecclesiarum rectoribus, eorumque vices gerentibus, capellanis, capellarumque rectoribus et altarium, ceterisque presbiteris curatis et non curatis, notariis et tabellionibus publicis et quibuscunque in et sub diocesibus strigoniensi, colocensi, bachiensi, quinqueecclesiensi, zagrabiensi, wesprimiensi, yawriensi, vaciensi, nitriensi, aliisque intra ambitum regni Hungarie et alias ubivis constitutis et existentibus et singulariter vobis dominis: N. sancti Marci montis Grecensis, N. s. Joannis de Nova villa, N. s. Antonii de vico Latinorum, N. s. Martini de vico sutorum, zagrabiensis; N. b. virginis, N. s. Nicolai, N. s. Laurencii et N. s. Petri, strigoniensis, aliisque omnibus et singulis ecclesiarum parochialium plebanis in et sub predictis diocesibus et alias ubilibet existentibus, ad quem et ad quos presentes nostre littere pervenerint et qui cum presentibus fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus tam conjuctim quam divisim, salutem in domino sempiternam et nostris immo verius apostolicis firmiter obedire mandatis. Diligenterque habere in commissis litteras siquidem prefati sanctissimi domini nostri pape sub sigillo piscatoris, more romane curie confectas, sanas et integras ac omni prorsus suspicionis vicio carentes cum charta supplicacionis papirea interclusa coram notario, testibusque infrascriptis per dominum Leonardum de Obed sancta cruce, prebendarium chori ecclesie zagrabiensis in sua et tocius communitatis prebendariorum chori eiusdem nobis presentatas summa cum reverencia et obediencia noveritis nos recepisse huiusmodi et sub tali tenore: (vid. Doc. 132. de ann. 1516. 22. septembris.) Post quarumquidem litterarum apostolicarum presentacionem et recepcionem nobis et per nos, ut premittitur factas, fuimus per prefatum dominum Leonardum in sua ac quorum supra personis debita cum instancia requisiti, ut ad execucionem prescriptarum litterarum apostolicarum iuxtra traditam seu directam nobis formam procedere, litterasque citatorias cum inquisicione contra prefatum Demetrium prepositum dicte ecclesie b. virginis in forma solita et consveta dare, decernereque dignaremur. Nos autem attendentes huiusmodi requisicionem fore justam et racioni consonam, prefatam citationem cum inhibicione prout a nobis petebatur, dandam duximus, damusque et decernimus per presentes. Vestris igitur et vestrum cuilibet devocioni in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicacionis, quam in vos et vestrum quemlibet huiusmodi mandatum nostrum immo pocius apostolicum recusantibus, trium dierum canonica monicione premissa a die exhibicionis presencium vobis de ipsis immediate sequentibus computando, ferimus in hiis

scriptis, precipientes committimus et mandamus quatenus statim visis presentibus ac dum et quando cum presentibus fueritis requisiti ac alter vestrum fuerit requisitus, statuentes, quod in hiis exequendis unum alterum non expectet, nec unus se pro alio excuset, ad prefatum Demetrium prepositum accedatis, ipsumque si eius presenciam comode habere poteritis, alioquin sic et taliter quod huiusmodi vestra immo verius nostra citacio ad ipsius possit devenire noticiam indubitatam, auctoritate apostolica nobis in hac parte concessa, nostram peremptorie citetis in presenciam, quem et nos serie presencium sic citamus, ut ipse quintadecima die diei execucionis vestre si juridica fuerit, alioquin altera die juridica immediate sequente, qua nos ad jura redenda et causas audiendas pro tribunali sedere contigerit Chasme coram nobis legittime compareat per se vel per procuratorem legittimum ad causam et causas huiusmodi sufficienter instructum ad videndum et audiendum in causa et causis premissis. Nos judices declararii competentes vel dicentes et opponentes, si quid verbo vel in scriptis dicere vel opponere voluerit contra preinsertas litteras apostolicas aut personas nostras, alias quam prefatis dominis prebendariis zagrabiensibus vel ipsorum legittimo procuratori de et super premissis in jure responsurus, ac in causa et causis huiusmodi ad omnes et singulos actus judiciarios gradatim et successive usque ad sentenciam diffinitivam inclusive, debitis tamen et consvetis terminis et dilacionibus intervenientibus, processuri et procedi visuri, dicturi, acturi, audituri et recepturi, quod justum fuerit et ordo dictaverit juris, certificantes dictum dominum prepositum sic citatum, quod sive ipse in dicto citacionis termino coram nobis in judicio compareat sive non, nos ulterius non alibi in partibus, sed per edictum publicum in foribus dicte ecclesie chasmensis more solito publice citato, ad partis coram nobis comparentis instanciam in causa et causis huiusmodi servatis de jure servandis ad ulteriora procedemus, alterius partis contumacia vel absencia in aliquo non obstante; et insuper attendentes, quod in causa et causis huiusmodi coram nobis indecisis, pendentibus, nihil sit per quempiam innovandum seu attemptandum, vobis omnibus et singulis et vestrum cuilibet apostolica auctoritate supradicta tenore presencium committimus et mandamus, quatenus reverendissimo domino cardinali strigoniensi etc. et reverendo domino Andree decretorum doctori, prepositoque chasmensi etc. et signanter prefato Demetrio preposito ex adverso pro principali, omnibusque aliis quibuscumque nominibus censeantur, auctoritate apostolica sub dicta excommunicacionis ac quattuor millibus ducatorum penis in-

hibeatis, quibus et nos serie presencium sic inhibemus semper canonica monicione premissa, ne ipsi aut alter eorum per se vel per alium seu alios publice vel occulte, directe vel indirecte seu quovis adinvento colore in causa et causis huiusmodi quitquid attemptare seu innovare presumpmat aut presumpmant, quod si secus factum fuerit, id totum revocare et in pristinum reducere curabimus iusticia mediante. Diem vero citacionis et quitquid in premissis feceritis nobis conscienciose rescribatis. Presentes in specie remittendo. Datum Chasme feria sexta proxima post festum beati Andree apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto. Presentibus ibidem honorabilibus dominis Stephano de Ywanich prebendario chasmensi, Martino prebendario de Monozlo, altero Martino scholastico de eadem, Valente litterato de eadem et aliis quampluribus fide dignis testibus inibi personaliter adherentibus. — Andreas Selye de Werecze, notarius.

Auscultata et collacionata per me Stephanum Mathie de Lepsyncz sacra auctoritate apostolica notarium publicum, clericum zagrabiensis dyocesis et concordat cum suo originali de verbo ad verbum, super quo facio fidem.

Transumptum in charta. In. arch. colleg. Praebendar. zagrab.

136.

Anno 1517. 2 januarii. Zagrabiae.

Coram communitate civitatis Johannes frenipar eiusque uxor Blasio Śporar vineam suam 13 flor. auri vendunt.

Nos Emericus Mykwlych, filius Demetrii, judex, Michael, Petrus, Benedictus, Mathias, Georgius, Stephanus, Blasius et Mathias jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod providus vir Johannes frenipar et domina Katherina consors legittima eiusdem, concivesque nostri nostram personaliter venientes in presenciam fassi sunt in hunc modum: ut ipsi quamdam vineam ipsorum in territorio nostro seu civitatis prefate inter vineam are seu capelle beatorum Fabiani et Sebastiani martirum a parte septemtrionali et inter aliam vineam providi viri Georgii carnificis Mandlecz nuncupati a parte meridionali, a parte vero orientali via communis et infra usque decursum aque pluvialis se

extendentem versus partem occidentalem habitam et existentem, ipsos scilicet Johannem freniparem et dominam Katherinam a condam domina Elena, relicta vero condam Emerici Hungari matre vero carnali ipsius domine Katherine jure successorio hereditarioque et testamentaria legacione concernentem, simul cum omnibus eiusdem vinee necnon virgulti eidem subiacentis utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus, fructuositatibus et pertinenciis universis provido et honesto viro Blasio Sporar dicto, nec non domine Margarethe consorti eiusdem ac per eos ipsorum heredibus pro florenis tredecim auri et per eundem Blasium prefatis Johanni frenipari et domine Katherine, prout ipsimet coram nobis retulerunt jam ipsis plenarie datis et persolutis, vendidissent et contulissent, immo de consensu vicinorum predictorum, vendiderunt et contulerunt coram nobis iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quomodocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune duximus impendendum. Datum feria sexta proxima ante festum Epiphaniarum domini. Anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

Originale in membrana. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

137.

Anno 1517. 20. januarii. Zagrabiae.

Petrus Berislavić in judicio banali Georgium, marchionem Brandemburgensem, ereptione possesionum civitatis Dedići etc. noxium judicat.

Nos Petrus Beryzlo episcopus ecclesie wesprimiensis, necnon regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banus ac capetaneus segniensis. Damus pro memoria, quod Gregorius de Mykola, pro circumspectis judice, juratis, ceterisque civibus civitatis montis Grecensis de iuxta Zagrabiam, cum procuratoriis litteris eorundem contra illustrem et magnificum dominum Georgium marchionem Brandemburgensem, in quem, per adepcionem possessionum Dedych, Chernomercz, Bythek et Novak vocatarum, ac vadi Kyralrew vocati, in fluwio Zawe habiti, presens causa est condescensa ab octavis festi Epiphaniarum domini, proxime preteriti, Zagrabiae celebratis, sex diebus continuis legittime stetit in termino coram nobis; qui iuxta continencias litterarum serenissimi principis condam domini

Mathie, dei gracia regis Hungarie, Bohemie etc. prorogatoriarum et capituli ecclesie albensis introductoriarum et statutoriarum super facto contradiccionis, statucionis dictarum possessionum Dedych, Chernomercz, Bythek et Nowak vocatarum, omnino in territorio dicte civitatis existencium, ac cuiusdam vadi Kyralrew vocati, in fluvio Zawe habiti, ac juris regii in eiusdem habiti, prefatos judicem, juratos, ceterosque cives dicte civitatis montis Grecensis, iuris regii et alio quovis juris titulo concernente, contentis, legittime evocatus nostram in presenciam non venit neque misit, unde ipsum in judicio commisimus fore convictum, si se racionabiliter non poterit excusare. Presentes autem sigillis egregiorum Balthasar de Bathyan et alterius Balthasar de Alap, vicebanorum et comitum nostrorum zagrabiensium, fecimus consignari. Datum Zagrabie septimo die termini prenotati. Anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

(A tergo.) Pro circumspectis judice, juratis, ceterisque civibus civitatis montis Grecensis de iuxta Zagrabiam, contra illustrem et magnificum dominum Georgium marchionem Brandemburgensem in quem per adepcionem possessionum Dedych, Chernomercz, Bythek et Novak vocatarum ac vadi Kyralrew vocati in fluvio Zawe habiti, presens causa est condescensa judicialis.

Originale in charta. Tergo impressa duo sigilla. E collect. d. E. Lašovsky.

138.

Anno 1517. 31. januarii. Zagrabiae.

Communitas civitatis silvam quandam Gregorio Preksavec 4 flor. auri vendit.

Nos communitas civium civitatis montis Grechensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nos quandam silvam nostram communem Goranschycza vocatam in Prekrysye habitam, in territorio nostro seu civitatis prefate inter vias communes undique circumvolutam tam ab orientali et meridionali, septemtrionalique nec non occidentali partibus habitam et existentem, simul cum omnibus eiusdem silve utilitatibus, juribus, usibus, fructuositatibus et pertinenciis universis provido viro Georgio Prekzawecz nuncupato, incole et inhabitatori territorii civitatis nostre ac per eum suis heredibus, heredumque suorum posteritatibus universis pro florenis quatuor auri, et per eundem Georgium Prekzawecz dictum, nobis seu communitati nostre plene datis et perso-

lutis, liberamque absque omni censu nostro communi, de qua prius proveniebant singulis annis sese sequentibus ad communitatem nostram solidi tredecim et unus wiennensis, dedimus, vendidimus et inscripsimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac juxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quomodocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, testimonium firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune duximus appendendum. Datum sabato proximo ante festum purificacionis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

Originale im membrana. Sigillum avulsum. In arch. regnicol. Zagrab.

139.

Anno 1517. 14. martii. Budae.

Thomas, card. et archiepiscopus Strigoniensis, lectori capituli zagrabiensis praecipit, ut ad finem perducat causam, quam praebendarii cum praeposito s. Mariae agunt.

Venerabilis nobis sincere dilecte. Audivimus, quod inter dominum Demetrium prepositum et prebendarios aliquod dissidium sit exortum pretextu cuiusdam balnei et propterea vellent lites movere, prout nunc ex curia nostra pro parte eiusdem domini prepositi contra eosdem prebendarios litere citatorie petebantur, nos tamen nondum easdem concessimus, sed duximus pocius quieti parcium consulendum, ut negocium hoc istic Zagrabie et non hic revideretur et determinaretur inter easdem partes, ne in tanta distancia intermissis domi divinis officiis, labores et expensas superfluas facere cogerentur. Proinde volumus et committimus Vobis, quod adjunctis vobis domino Gregorio archidiacono, locumtenente vicariatus, magistro Georgio de Razinya canonico zagrabiensi et adhuc uno alio quodam, partes predictas vestri in presenciam convocetis et auditis eorum proposicionibus et responsis omne dissidium et omnem eatenus discordiam prout iustius et secundum deum visum fuerit expedire, sedare et complanare et partes concordare, et quitquid inter eas ordinaveritis eciam auctoritate nostra apostolica observari facere debeatis et teneamini. Ex Buda sabbato die proxima ante dominicam Oculi. Anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

Venerabili domino Petro de Grangya, lectori et canonico ecclesie zagrabiensis, uti fratri nobis dilecto. Thomas tituli s. Martini in Montibus cardinalis, Strigoniensis, legatus etc.

Originale in charta. In arch. hon. colleg. Praebendariorum zagrab.

140.

Anno 1517. 21. aprilis. Zagrabiae.

Edictum capituli zagrabiensis de fonte baptismali, qui ad s. Mariae ecclesiam parochialem in area capituli sitam pertinet.

De anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo, feria tercia ante festum Georgii martiris. Domini capituliter acceptis dictis et allegacionibus certorum testium decreverunt judicialiter, quod prepositus beate virginis Marie de area capitulari zagrabiensi pro tempore constitutus, per se personaliter aut suum cappellanum singulis futuris annis fontem baptismatis per totam ebdomadam resurrectionis Domini exportare ad processionem et postea importare ad sacristiam teneatur, et similiter in vigilia Penthecostes; tandem completis huiusmodi diebus ad suam ecclesiam parochialem recipere et tenere pro baptizandis infantibus sit obligatus.

Petrus lector, de voluntate capituli,
propria (manu) subscripsit.

Rubrum capituli eccl. zagrab. In archiv. incl. Accadem. scient. Slavorum meridional. II. c. 49.

141.

Anno 1517. 31. maii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, communitatem civitatis taxis, contributionibusque regalibus solvendis liberat.

Commissio propria domini regis de consilio.

Nos Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum civium, ceterorumque universorum incolarum et inhabitatorum civitatis nostre Montisgrecensis, nostre in hunc modum expositum extitit Maiestati: quod quamvis iidem exponentes ex antiqua libertatis ipsorum prerogativa per divos reges Hungarie, nostros scilicet predecessores ipsis graciose concessa, ab omni solucione taxarum seu contribucionum re-

galium qualiumcumque per eos in medium universitatis nobilium regni nostri Sclanonie solvi debendarum exempti sint et supportati habeantur, id, quod ex litteris eciam eorundem regum superinde confectis, et per ipsos cives nostros coram nobis productis, clarius vidimus contineri. Quaquidem libertate licet cives ipsi hucusque pacifice usi fuerint et gavisi, tamen nunc dicatores nostri in ipso regno nostro Sclauonie consituti, cives ipsos ad huiusmodi indebitam taxarum solucionem contra premissam eorundem civium libertatem et exempcionem cogere et compellere vellent; quoniam autem nos omnino volumus civitatem ipsam nostram ac cives et incolas eiusdem in eorum libertatibus illesos conservare, ob hoc nos quoque eosdem de novo eximendos et supportandos in hac parte duximus taliter, ut si iidem secudum premissam libertatem et exempcionem eorum antiquam, alias quoque, ut premissum est, ad solucionem huiusmodi taxarum seu contribucionum in medium eorundem regnicolarum nostrorum coacti non fuerint, neque de cetero successivis temporibus per quempiam cogi seu compelli possint, immo eximimus et supportamus presencium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris reverendo in Christo patri domino Petro Beryzlo episcopo ecclesie wesprimiensis ac regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano moderno, futurisque banis eorundem regnorum nostrorum, necnon venerabili Paulo preposito sancti Sigismundi similiter moderno ac futuris eciam thezaurariis nostris, preterea dicatoribus et exactoribus quarumcumque taxarum seu contribucionum nostrarum ordinariarum et extraordinariarum in dicto regno nostro Sclauonie nunc constitutis et in futurum constituendis presentes nostras visuris, harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus acceptis presentis amodo prefatos cives et inhabitatores dicte civitatis nostre Montisgrecensis ad premissam solucionem dictarum taxarum seu quarumcumque aliarum contribucionum nostrarum et regni istius nostri Sclauonie in medium regnicolarum ipsorum nostrorum fiendarum, contra premissam eorum libertatem et nostram novam graciosam exempcionem cogere et compellere, cogique seu compelli facere nusquam et nequaquam presummatis, nec sitis ausi modo aliquali. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude die dominico proximo ante festum sancte et individue Trinitatis. Anno domini millesimo quingentesimo septimo decimo. Regnorum nostrorum predictorum etc. anno secundo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

142.

Anno 1517. 14. junii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex omnibus nobilibus, civitatibus et regiis teloniariis vetat, ne a mercatoribus zagrabiensibus pro merce portorium exigant.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris universis et singulis prelatis, baronibus, comitibus, castellanis, nobilibus, ipsorumque officialibus; item civitatibus, oppidis et villis, earumque rectoribus, judicibus scilicet et villicis, necnon tributariis et theloneatoribus presentes nostras visuris salutem et graciam. Quum iusti pro iniustis et innoxii pro reorum excessibus non debeant aliquatenus impediri, fidelitati igitur vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatinus dum et quando ac quocienscunque fideles nostri, circumspecti judex et jurati cives civitatis nostre Montisgrecensis, aut homines et familiares ipsorum pro victuum suorum necessaria acquisicione diversas partes regni nostri perlustraturi cum rebus et mercibus ipsorum ad vestras terras, tenuta, possessiones, honores, officiolatus ac vestri in medium pervenerint, extunc ipsos, hominesque et familiares ipsorum pretactos ad quorumvis instanciam in personis judicare vel vestro astare judicatui compellere, aut res et quevis bona ipsorum mercimonialia arrestare seu prohiberi facere nequaquam presummatis nec sitis ausi modo aliquali, signanter pro debitis seu excessibus aliorum. Si qui enim quitquam actionis vel questionis contra annotatos cives nostros civitatis nostre prefate Montisgrecensis vel eorum alterum habent vel habuerint, hii id in presencia judicis et juratorum civium eiusdem civitatis nostre legittime prosequantur, ex parte quorum ipsi contra eos aut eorum alterum querulanti meri juris et justicie ac debite satisfactionis complementum exhibebunt prout dictaverit ordo juris. Preterea, quia prefati cives, hospites et inhabitatores dicte civitatis nostre antiqua eorum libertatis prerogativa per divos reges Hungarie, nostros scilicet predecessores ipsis graciose concessa et per paternam condam Maiestatem confirmata requirente, a solucione cuiuslibet tributi seu thelonii tam de personis propriis, quam de rebus et bonis ipsorum mercimonialibus quibusvis penitus et per omnia exempti esse perhibentur et supportati, ideo vobis universis et singulis tributariis, tam nostris regalibus, quam eciam aliorum quorumcumque ubivis in terris scilicet et super aquis constitutis et existentibus presencium noticiam habituris, similibus nostris regiis damus in mandatis, quatenus amodo prefatos cives et hospites

dicte civitatis nostre Montisgrecensis, familiaresque ipsorum, presencium scilicet ostensores, ad solucionem huiusmodi tributi seu thelonii nullo modo artare seu compellere aut ipsos propterea in personis, rebusque et bonis ipsorum quibusvis impedire, turbare seu aliter quovis modo dampnificare nusquam et nequaquam presummatis. Ubi autem quispiam ex vobis secus in premissis facere attemptaverit, ex tunc volumus et serie presencium strictius committimus fidelibus nostris comitibus vel vicecomitibus et judicibus nobilium illorum commitatuum in quibus fortasse huiusmodi mandata nostra non observarentur, ut ipsi scita prius premissorum mera veritate, vos et quemlibet vestrum ad premissa facienda et observanda non sine dampnis et gravaminibus vestris arctius compellant et astringant, auctoritate nostra regia presentibus ipsis in hac parte plenarie attributa ac jure et iusticia mediante. Secus nullo modo facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude die dominico proximo post festum sacratissimi corporis Christi. Anno eiusdem millesimo quingentesimo septimo decimo.

Originale in membrana, in margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

143.

Anno 1517. 14. Junii. In castro Zrinj.

Rege jubente Petrus Berislavić banus praecipit capitulo zagrabiensi, ut pro unaquaqne porta bonorum citra Savum sitorum 3 denarios ad terram defendendam exolvat.

Venerabiles ac honorabiles domini, fratres in Christo nobis dilecti, salutem. Concluserunt hic coram nobis magnifici domini Nicolaus de Zryn et Franciscus Beryzlo de Dobor comites, ut ipsi iuxta voluntatem regie Maiestatis, domini nostri graciosissimi, pro tutela et commodo huius miserrime patrie in omnibus locis, ubi necessarium videbitur custodias sive ztrasas teneant, ad quas tenendas uterque eorum de singula porta bonorum suorum singulos tres denarios contribuere et extradare sese obtulit, ad quod nos quoque quinquaginta florenos dare polliciti sumus. Quum itaque speciale mandatum sit Maiestatis regie, ut et fraternitates vestre de bonis eorum citra Zauum habitis huiusmodi tres denarios ad tam prenecessariam rem exolvant, hortamur et requirimus easdem et nichilominus in persona regie Maiestatis eis committimus, ut iuxta limitacionem ipsorum dominorum comitum cum fraternitatibus vestris

in simul convenientibus concorditer fiendis, atque speciale mandatum, ut prefertur ipsius Maiestatis regie, illos tres denarios de singula porta bonorum suorum ad ipsas zthrasas eque ipsi domini comites extradare et exolvere debeant. Quod si fraternitates vestre facere noluerint, certe sint, quod nos iuxta mandatum sue Maiestatis eas damnificabimus; nolumus enim quo hec miserrima patria ex incuria et negligencia sic male pereat. Secus igitur quantum damnum evitare velint, non faciant, nam contribuentur eciam ex pertinenciis Hrazthowycza huiusmodi pecunie, nec sole fraternitates vestre erunt, que id faciant. Ex Zrynio die dominico inter octavas sacratissimi corporis Christi. Anno domini 1517.

Petrus episcopus ecclesie
vesprimiensis et banus.

(A tergo.) Venerabilibus ac honorabilibus dominis de capitulo ecclesie zagrabiensis, fratribus in Christo nobis dilectis.

Originale in charta, a tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 62.

144.

Anno 1517. 28. Augusti. Zagrabiae.

Capitulum zagrab. rogat Nicolaum de Zenche, ut praebendariis reddat domum, quam ab iis parvo pretio recipere voluit.

Egregie domine amice honorande. Constat Vestre egregie dominacioni quomodo alias in precium domus quondam Domkonis tres pecias de purpura sub estimacione nonaginta florenorum prebendariis et capellanis chori ecclesie nostre dederat, et insuper Michaelem Oprasnych fideiussorem pro decem florenis posuerat. Et quia iuxta huiusmodi dominacionis Vestre ergregie estimacionem purpura vendi per eos hactenus non potuit, neque speratur vendi posse, pro eo dicti prebendarii, capellani nostri, eandem dudum precio quo fieri potuisset vendere et pro residuo pecunie domum servare et tenere intendebant, nisi nos favore dominacionis Vestre egregie id faciendum annuissemus. Unde dominacionem Vestram egregiam presentibus rogamus diligenter, velit pecuniam domus juxta et secundum convencionem exinde factam ipsis prebendariis, capellanis nostris, restituere, purpuraque ipsa pro se recipere, ne iidem prebendarii capellani nostri cogantur ipsam precio vili quo possent vendere et domum pro residuo conservare, dominacionique Vestre exinde tedium aliquod et dampnum inferant, et cum hoc ean-

dem bene et feliciter valere optamus. Datum in festo beati Augustini doctoris. Anno 1517.

Capitulum ecclesie zagrabiensis.

(A tergo.) Egregio domino Nicolao de Zenche etc. domino et amico honorando.

Originale in charta. In archiv. honor colleg. Praebendar.

145.

Anno 1517. 15. septembris. Zagrabie.

A capitulo zagrabiensi parochia Resnicensis ad Petrum Ripač canonicum quibusdam condicionibus confertur.

Ego magister Petrus de Rypach, canonicus huius alme ecclesie zagrabiensis notum facio per presentes, quod quia reverendi domini, capitulum ecclesie zagrabiensis predicte, illi resignacioni, quam mihi honorabilis dominus Martinus presbiter de Reznyk fecit, suum graciosum in favorem mei prebuerunt consensum et assensum; pro eo capellanum idoneum de littera latina in eadem plebania tenere, domumque et proprietates eiusdem plebanie promovere et recuperare ac in eadem nullam suspectam personam servare promitto. In casu vero quo premissas conditiones aut earum alteram non servarem, dicti domini capitulum eo facto plebaniam predictam a me recipere et cui maluerint conferre possint, quorum voluntati libenter absque omni tergiversacione cedam. Datum in octava nativitatis Marie. Anno 1517. —

Ego magister Petrus Rypach, qui supra, subscripsi.

Rubrum capitulare. In archiv. incl. Acad. scient. Slavor. merid. ut. supra.

146.

Anno 1517. 31. octobris. Zagrabiae.

A capitulo zagrabiensi domus in Opatovina sita, quam praepositus s. Mariae occupare voluit, altaristae s. Emerici in ecclesia cathedrali adjudicatur.

Capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quia honorabilis dominus Demetrius prepositus beate virginis da area capitulari zagrabiensi cuidam elemosinarie donacioni, inscripcioni, partim vero vendicioni et perpetuacioni ex parte domus circumspecti Pauli litterati, ligatoris librorum ac domine Elizabet consortis eiusdem per

eosdem venerabili magistro Ladislao de Gerzenche, fratri et concanonico nostro ac altari sancti Emerici in ecclesia sancti regis Stephani constructo facte, contradiccionis velamine obviasset, ob quamquidem contradiccionem prefatum Demetrium prepositum ad instanciam dicti magistri Ladislai ipso instante nostri in presenciam evocari fecissemus ad allegandam et reddendam racionabilem causam sue contradictionis. Qui tandem in termino personaliter comparens allegavit, quod racione vicinitatis et dominii eo, quod domus illa esset sub dominio prepositure beate virginis prefate, ubi ipse esset prepositus, magis pertineret ed aum ea racione quam ad magistrum Ladislaum. Tandem ex adverso idem magister Ladislaus respondit, quod ipsa domus cum curia et horto non solum pro pecuniaria solucione sed eciam in sortem elemosine et pro perpetua memoria fienda in celebracione missarum in ara sancti Emerici in ecclesia sancti regis Stephani per prefatos Paulum litteratum et dominam Elizabeth donata et data ac partim vendita extitit, prout hoc in aliis litteris nostris fassionalibus clarius continetur. Tamen idem magister Ladislaus desiderans pacem, volens inponere finem litis benevole consensit, ut domus illa per probos et idoneos viros per utramque partem electos estimetur, et tandem valor secundum estimacionem in parata pecunia eidem deponatur, pro qua pecunia idem magister Ladislaus in alio loco de novo construere et edificare vel aliam emere ad prefatam aram sancti Emerici paratum se offerebat. Cuius responsionem tanquam legittimam et rationabilem admisimus et decrevimus ad estimandam prefatam domum et curiam, partibus consencientibus. Tandem adveniente termino certi cives montis Grecensis et de prefata prepositura ac eciam de capitulo carpentarii, muratores et alii probi viri de parcium voluntate electi, unanimi voto et concorditer retulerunt, quomodo ipsi prout eis visum fuerat, ubi estimacione et leviori computata, estimaverunt dictam domum cum curia ad centum et sexaginta florenos habundantissime prevalere; ideo nos capitulariter et judicialiter commisimus prefato Demetrio preposito coram nobis personaliter astanti ut quintodecimo die dictam sumpmam pecunie centum et sexaginta florenos in parata pecunia coram nobis prefato magisto Ladislao deponere, aut similem domum in loco ubi magister Ladislaus voluerit edificare debeat, alioquin ipsum magistrum Ladislaum relinquemus in pacifica possessione et futuros altaristas in perpetuum possidendam. Quo termino quintodecimo videlicet die adveniente, nedum in eodem sed nec usque in presenciarum prefatus dominus Demetrius prepositus ipsam sumpmam pecunie deponere aut edifi-

cacionem domus edificasse compromittere curavit, immo nec se coram nobis representare obligare, cur ad premissa non obligaretur voluit, ob hoc nos eidem domino Demetrio preposito et suis successoribus perpetuis futuris temporibus super prefata domo et curia ac horto iuxta priores litteras nostras fassionales imposuimus perpetuum silencium, ipsumque magistrum Ladislaum et omnes futuros altaristas sancti Emerici relinquimus in pacifica possessione dicte domus cum curia et horto dicto altari acquisitis et emptis. In cuius rei memoriam et testimonium firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum auttenticum duximus appendendum. Datum sabbato in vigilia omnium sanctorum. Anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

E coaevo transumpto. In arch. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 101. nr. 17.

147.

Anno 1517. 9. novembris. Quinqueeclesiis.

Organista, feria secunda ante s. Martinum. »Scripsistis praeposito Quinqueecclesiensi ratione renovationis vestri organi pro 50 for. cum omnibus suis defectibus in vestris expensis cum novis vocibus nunc inventis, ex novo vobis reformabo.«

Marcelović. Regesta, ut supra.

148.

Anno 1517. 22. novembris. Strigonii.

Thomas, card. et archiepiscopus strigoniensis, capitulum zagrabiense rogat, ut Johanni Goricaj canonico, qui in terris externis universitates litterarum frequentabit, proventum canonicalem exsolvat.

Venerabiles nobis dilecti! Quoniam nos moti bonis respectibus honorabili magistro Johanni Gorycza, cui nunc canonicatum et prebendam in ista ecclesia zagrabiensi per resignacionem magistri Elie de Bwcha, secretarii regie Maiestatis, in favorem sui factam, vacantem contulimus, ad aliquod universale gimnasium studii gracia proficisci cupienti, licenciam et inducias concessimus, ut possit libere extra eandem ecclesiam in huiusmodi gimnasio residere et literis vacare, nostro tamen durante beneplacito. Proinde rogamus et requirimus Vos et eciam serio committimus, quatenus interea sibi de singulis proventibus et redditibus suis canonicalibus perinde

ac presens esset integraliter respondere et responderi facere velitis et debeatis, prout id eciam de jure facere tenemini; attento precipue, quod ipse quevis onera et servicia sibi occasione eorundem canonicatus et prebende incumbencia per alium sufficientem in ipsa ecclesia supportabit et impendet. Et Vos bene valere optamus. Ex arce nostra Strigoniensi dominico die proximo post festum sancte Elisabeth vidue. Anno domini 1517.

Thomas cardinalis strigoniensis etc. manu propria.

(A tergo) Venerabilibus dominis capitulo ecclesie zagrabiensis, nobis sincere dilectis.

Originale in charta, a tergo impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 87. nr. 27.

149.

Anno 1517. 7. decembris. Crisii.

Crisii, feria secunda post s. Nicolaum. Capitulum excipit a Petro Berizlo bano etc. mandatum statutorium in totale castrum Medve et pertinentias apud manus Georgii marchionis Brandenburgensis existentes, nescitur quo juris titulo. In festo s. Stephani protomartiris dum ad possessionem Kraleucz ad castrum dictum spectantem nunc per Georgium habitam, proveniente testimonio Stephani Chernich, jobagio in eadem Kraleucz contradixit, per quem est evocatus marchio.

Marcelović. Regesta, ut supra.

150.

Anno 1517. Časmae.

Collegium praebendariorum rogat canonicos časmenses, arbitros a papa nominatos, ut confirment judicium, quo praepositus s. Marie condemnatus est, ut sumptum litis de balneo actae exolvat.

Coram vobis venerabilibus dominis Michaele cantore et Mathia custode, locumtenentibus, canonicisque ecclesie collegiate spiritus sancti chasmensis etc. in causa et causis parcium infrascriptarum a sede apostolica iudicibus et commissariis specialiter deputatis, ego Gallus de Welyke, presbiter chori ecclesie zagrabiensis in persona mea et tocius collegii seu communitatis dominorum prebendariorum predicte ecclesie zagrabiensis, ago, dico et propono contra et adversus quemdam

Demetrium, assertum prepositum ecclesie beate virginis in area capitulari zagrabiensi constructe, aut aliam quamcunque personam pro eo in judicio comparentem, quomodo idem Demetrius assertus prepositus prefate ecclesie beate virginis, nescitur quo spiritu ductus, nisi ut me et ipsum collegium prebendariorum prefatorum laboribus, fatigis et expensis defatigaret racione et pretextu cuiusdam balnei siti prope dictam ecclesiam beate virginis iuxta fluvium Medwednycza vocatum in Zagrabia, cum dicti prebendarii fuerunt et sint ex iusto legittimo titulo in pacifica et quieta possessione a tanto tempore et per tantum tempus de cuius inicio seu contrario memoria hominum non existit, prefatus Demetrius prepositus non ignorans bono jure cum prescripcione subsecuta et alias dictos prebendarios fuisse et esse in pacifica possessione, primum coram reverendis patribus dominis videlicet capitulo alme ecclesie zagrabiensis prefate, tamquam iudicibus ordinariis in ius traxerit et lites moverit, ubi ipsi domini capitulares servatis de jure servandis suam ipsorum diffinitivam pro parte prebendariorum cum imposicione perpetui silencii dicto Demetrio preposito ex parte predicti balnei tulerint, ab expensis in ipsa lite factis eundem Demetrium prepositum absolventes, ubi victum victori de jure condempnare debebant; ibidem autem idem Demetrius prepositus nolens parere rei judicate, volens ipsos prebendarios maliciose magis ac magis vexare, tribulare et paupertare et defatigare exponendo sumptibus et laboribus, causam ipsam provocavit et appellavit ad reverendissimum in Christo patrem et dominum, dominum Thomam, miseracione divina tit. sancti Martini in Montibus etc., legatum regni Hungarie; tandem prefati prebendarii propter conpensacionem expensarum ad sanctissimum in Christo patrem et dominum, dominum Leonem divina providencia papam decimum, eiusque sanctam sedem apostolicam etc. appellarunt, ac eciam quia prefatus Demetrius prepositus coram reverendo domino Andrea decretorum doctore, preposito chasmensi etc. pretenso judice delegato, ad quem tutus non patebat accessus et locus ipse distaret a civitate zagrabiensi per sex dietas et ultra, facte citacionis causam appellacionis et appellacionum suarum Strigonii ventilare fecisset, faciens per ipsos prebendarios exponere in ipsa causa certam summam florenorum. Quare venerabiles domini judices supradicti procurator et eo nomine quo supra petit humillime quatenus cognito de causa premissa quantum sufficit et constare possit de legittimo processu dicti capituli zagrabiensis, sententiam per eundem capitulum latam pro parte prebendariorum sepefatorum contra et adversus prefatum Demetrium assertum prepositum digne-

mini per Vestram sentenciam diffinitivam approbare et roborare, tamquam legittime latam, condempnareque eundem Demetrium prepositum ad instanciam dominorum prebendariorum in expensis in hac causa coram primis judicibus et tandem in secunda instancia Strigonii et in curia romana et alias successive factis propter indebitam molestacionem, salvis aliis dampnis et injuriis nec non interesse, que pati noluissent pro ducentis florenis, que omnia petunt limitari, et eundem Demetrium prepositum condempnari, vestrum officium humillime implorantes.

Originale in charta, in archiv. hon colleg. Praebendariorum.

151.

Circa an. 1518. Zagrabiae.

Communitas civitatis Petro Berislavić bano, de quo mala fama procrebruit, se ei esse addictam asseverat.

Nos judex ac jurati, ceterique cives et incole civitatis Montisgrecensis. Damus pro memoria, quibus expedit universis. Quod licet nos hiis superioribus diebus audita quadam fama, que de reverendissimo in Christo patre et domino, domino Petro episcopo ecclesie wesprimiensis ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano etc., domino nostro observantissimo per quospiam malevolos levata fuerat et suscitata, de sua reverendissima dominacione et eius erga nos favore, benivolencia et solita defensione et tuicione addubitare fuerimus coacti. Itaque volentes ab sua reverendissima dominacione superinde fieri cerciores, nonnullos ex nobis juratos cives ad eius reverendissimam dominacionem mittendos delegimus, medio quorum aperte perspeximus et absque omni dubio intelleximus pro certo, suam reverendissimam dominacionem neque nobis, sed nec aliis quibuslibet fidelibus regie Maiestatis, domini nostri graciosissimi quippiam dampni aut molestie velle inferre aut inferri facere, quin pocius prout antea ita deinceps quoque pro virili sua semper velle defendere et tutari, id quod eciam per suas litteras affiditatorias et assecuratorias nobis abunde significare dignatus est. Ob hoc nos quoque nolentes sue reverendissime dominacioni aliquam de nobis male suspicionis, sicuti neque de eis est opinionem facere, omne obsequium, obedienciam et fidelitatem post eam, quam inprimis regie Maiestati domino nostro graciosissimo debemus, dicto reverendissimo domino Petro episcopo et bano et non alteri obtulimus et promisimus, obligantes nosmetipsos, quod si forte casu

accideret, (quod deus avertat,) aliquas facciones, sediciones aut alias inimicicias et dissidia in hoc regno oriri et ipsum dominum episcopum et banum a quopiam turbari et impugnari, tunc parti adverse non adherebimus, sed ipsi domino episcopo et bano erimus obedientes et fideles, partesque suas pro posse nostro semper et ubique tenere et fovere volumus ad fidem nostram christianam et honorem et humanitatem nostram, ad quosquidem nos cives universaliter et quilibet singillatim offerimus, promittimus et obligamus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum. . . .

E transumpto capituli zagrab. de anno 1518. In archiv. incl. Accad. scient. Slavon. merid.

152.

Circa an. 1518.

Petrus Berislavić banus nuntiat omnibus, praecipue communitati civitatis se adhuc esse banum atque eos defensurum.

Nos Petrus episcopus wesprimiensis et banus etc. Tenore presencium significamus quibus expedit universis. Quod quia nuper nos ex congregacione seu dieta dominorum regnicolarum regni Hungarie, Bude, profesto beati Georgii martiris, proxime preterita, celebrata, insalutatis et insciis nonnullis dominis prelatis et barronibus ob certas satis et racionabiles causas Buda ex predicta discessimus, ob hoc fuerunt nonnuli, qui huiusmodi nostrum decessum, ut solent et alia, in malam et sinistram partem interpretati fuerint, famamque exinde sinistram levare et publicare non dubitaverint, propter quam complures fideles regie Maiestatis, domini nostri graciossimi, qui alias sue Maiestati fidelitatem, nobis autem tamquam bano et officiali sue Maiestatis obsequium et obedienciam semper exhibuerunt, exhibereque fuissent parati, in quandam dubitacionem et ambiguitatis diffidenciam devenissent, et de nobis suspicionem quandam sinistram concipere fuissent coacti. Inter quos venientes ad nos certi cives in persona prudentum ac circumspectorum judicis, juratorum, civiumque et universitate incolarum civitatis Montisgrecensis significantes nobis, se regie Maiestati domini nostri graciosissimi fore semper ut debent fideles, nobisque tamquam bano semper debitum obsequium prestaturos, dummodo illis securitatem ex parte nostri concederemus. Nos autem considerantes huiusmodi ipsorum desiderium esse justum et racioni consonum, et eo magis quia contra fideles sue Maiestatis nullo unquam tempore quippiam voluerimus attentare facilime sumus inclinati, ut ipsis, eorumque

rebus et bonis ac civitati, domibus et hominibus ac ad ipsos pertinentibus huiusmodi securitatem tam ex parte nostri, quam illorum ubique futuram promitteremus, quin pocius pro virili nostra si et in quantum regie Maiestati domini nostri graciosissimi iidem fideles, nobisque et mandatis nostris obsequiosi sunt futuri, eosdem defendere, tueri ac protegere sumus policiti immo promittimus et pollicemur harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum . . . . .

E transumpto capituli zagrabiensis, de anno 1518. In archiv incl. Accad scient. Slavor. merid.

153.

Anno 1518. 23. junii. Zagrabiae.

Communitate civitatis rogante capitulum zagrabiense litteras quasdam exscriptas edit.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod circumspectus vir Michael Oprasnych judex et civis civitatis Montisgrecensis in sua ac tocius communitatis civitatis eiusdem personis nostram personaliter veniens in presenciam exhibuit et presentavit nobis quasdam binas litteras, utrasque munimem et exemplar obligatoriale in se continentes et denotantes in papiro sub uno contextu confectas et emanatas, unoque et eodem sigillo reverendissimi domini Petri Beryzlo episcopi ecclesie wesprimiensis, necnon regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bani etc. prout prima facie apparebat clause obsignatas, petens nos debita cum instancia, quatenus tenorem earundem de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali presentibus litteris nostris transcribi et transummi dignaremur. Quarum prime et unius in serie tenor talis est: (vide Doc. 151. de anno 1518.) Secunde vero et alterius continencia verbalis erat huiusmodi: (vide Doc. 152. de anno 1518.) Unde nos justis et juri consonis peticionibus annotati Michaelis Oprasnych modo quo supra porrectis annuentes, prescriptas binas litteras modo premisso confectas et emanatas, de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali presentibus litteris nostris patentibus inseri et inscribi facientes lege regni requirente, quibus supra duximus concedendas juris ipsorum uberiori pro cautela. Datum in vigilia beati Johannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo decimo octavo.

Originale in charta. A tergo vestigium sigilli capitularis. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

solucionem faciendam cogere et astringere vel in ipsa civitate nostra descensum facere, et ipsos exponentes vel aliquem eorum in personis, rebusque et bonis ipsorum impedire, turbare seu quovis modo damnificare non presumatis, quin pocius eosdem eciam ab aliis turbatoribus tueri, protegere, manutenere debeatis. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria tercia proxima post festum decollacionis beati Johannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo decimo octavo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

155.

Anno 1518. 27. decembris. Budae.

Paulus de Warda, thesaurarius regius, rogat capitulum zagrabiense, ut Petro Berislavić bano res oppignoratae reddantur,

Honorabiles domini et amici nobis honorandi. Intelligimus reverendissimum dominum episcopum wesprimiensem et banum regni Croacie habere quasdas res istic apud vos impignoratas, quas regia Maiestas, dominus noster graciosissimus, nobis redimere mandat. Rogamus itaque vos, velitis ipsas res eidem domino bano reddere, credita autem et pecunias vestras de presenti subsidio istius regni Sclauonie de bonis vestris plene et integre retineatis; pro qua re scripsimus et dicatori eiusdem regni ut vos propter hoc vel bona vestra depredare seu quovis pacto turbare nequaquam audeat. Secus igitur in hoc non faciatis, et presentes tandem pro vestra superinde reservare poteritis expedicione. Datum Bude in festo beati Johannis apostoli et ewangeliste. Anno domini 1518.

Paulus de Warda prepositus sancti Sigismundi, thezaurarius regius etc.

(A tergo.) Honorabilibus dominis capitularibus ecclesie zagrabiensis, dominis et amicis nobis honorandis.

Originale in charta, a tergo impressum sigillum. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 95. nr. 63.

156.

Anno 1519. 11. aprilis. Zagrabiae.

E legato Pauli de Royča canonici, acceptis 100 fl. collegium praebendadariorum constituit, ut pro eius animae salute bis in hebdomada missa legatur.

Nos Michael de Mlaka decanus et tota communitas prebendariorum chori alme ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod quia reverendus in Christo pater et dominus, dominus Andreas, episcopus Rosonensis, sufraganeusque ac archidiaconus de Kemlek et canonicus ecclesie zagrabiensis predicte, nec non venerabilis dominus Gallus, archidiaconus dubicensis, canonicusque prefate ecclesie zagrabiensis ac honorabiles domini Nicolaus senior, alias plebanus civitatis montis Grecensis et Stephanus de Iwanych comprebendarius noster, executores venerabilis condam domini magistri Pauli de Roycha canonici, pie memorie et felicis recordacionis, eiusdem ecclesie zagrabiensis, ob spem et remedium salutis anime ipsius condam magistri Pauli et omnium benefactorum suorum pro certis negociis nostris, nos et communitatem nostram ad presens urgentibus et tangentibus centum florenos auri puri, boni et justi ponderis, nobis et communitati nostre prefate in elemosinam dederunt, contulerunt et donaverunt; ideo nos nollentes esse immemores et ingrati tantorum beneficiorum, elemosineque sepedicti condam magistri Pauli, promisimus et serie presencium promittimus amodo et deinceps ac in perpetuum in ara sancti Ladislai regis in dicta ecclesia zagrabiensi fundata et constructa, habitaque, omni feria secunda unam missam pro sacerdote defuncto nec non feria tercia oracionem: Presta quesumus, die vero festivo occurrente ipsa feria secunda vel tercia, oracionem pro sadertote defuncto legendo per unum ex nobis cuius series et ordo fuerit continuare et dicere faciemus. Ad que nos et successores nostros presentes et futuros serie presencium obligavimus et obligamus, ut et alii videntes hanc nostram benivolenciam, charitatemque et retribucionem spiritualem nobis prestanciores et largiores ad elemosinas dandas reddantur et efficiantur. In cuius rei memoriam, fidem et testimonium, firmitatemque perpetuam presentes litteras prefatis executoribus una cum appensione sigilli nostre communitatis duximus concedendas et concessimus. Quarum copiam in statutis nostris conscripsimus pro perpetua memoria. Datum Zagrabie feria secunda proxima post

dominicam Judica. Anno domini millesimo quingentesimo decimo nono.

E coaevo transumpto. In arch. ven. capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc 101. nr. 18.

157.

Anno 1519. 26. maii. Zagrabiae.

Capitulum zagrab. communitati civitatis Gregorii Bradač libellum precatorium edit.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis, quod circumspectus vir Petrus litteratus, civis civitatis Montisgrecensis nominibus et in personis judicis, juratorum ac aliorum civium et tocius communitatis civitatis Montisgrecensis predicte, nostram personaliter veniens in presenciam exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras Gregorii Bradach de Ladomercz, capitanei Nandoralbensis, quoddam obligamen seu compromissum in se denotantes, in papiro patenter confectas et emanatas, sigilloque eiusdem, prout prima facie apparebat, in margine inferiori cera viridi tecta carta papirea impressive sigillatas, petens nos debita cum instancia, quatenus nos tenorem earundem de verbo ad verbum transummi et transcribi presentibus litteris nostris dignaremur. Quarum tenor talis est: (vide vol. II. Doc. 263. de anno 1469., 16. Augusti) Unde nos justis et juri consonis peticionibus annotati Petri litterati, modo quo supra porrectis, annuentes, prescriptas litteras obligatorias de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali presentibus litteris nostris similiter patentibus inseri et inscribi facientes quibus supra, lege regni requirente et communi justicia svadente duximus concedendas jurium suorum uberiori pro cautela. Datum feria quinta proxima post festum sancti Vrbani pape. Anno domini millesimo quingentesimo decimo nono.

Originale in charta. A tergo sigillum capituli impressum. In archiv. incl. Accad scient. Slavor. merid.

158.

Anno 1519. 2. julii. Budae.

Ludovicus II., Hungariae etc. rex, unicuique vetat, ne a mercatoribus zagrabiensibus pro merce tributum exigat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris universis et singulis nobilibus et alterius cuiusvis status et

condicionis hominibus, ubivis per regna nostra Hungarie, Sclauonie et Croacie tributa habentibus, tenentibus seu exigentibus, presentes visuris, salutem et graciam, Cum fideles nostri prudentes et circumspecti judex, jurati, ceterique cives et incole civitatis nostre Montisgrecensis antiqua libertatis ipsorum prerogativa requirente ab omni tributaria solucione ubilibet per ambitum dictorum regnorum nostrorum exempti sint et supportati habeantur, velimusque eosdem et ipsorum quemlibet ubique per ipsa regna nostra partesque eisdem et sacre corone subiectas penes huiusmodi ipsorum libertates omnino tutos esse, liberosque et securos. Fidelitati igitur vestre et cuilibet vestrum harum serie firmiter precipientes mandamus, quatinus a modo prefatos iudicem, cives, incolas et mercatores dicte civitatis nostre Montisgrecensis ad solucionem predictorum tributorum seu theloneorum vestrorum contra formam premisse ipsorum libertatis et exempcionis arctare et compellere, aut eos vel ipsorum alterum propterea in personis rebusque aut quibusvis bonis eorundem impedire, turbare vel quoquomodo damnificare nusquam et nequaquam presumatis nec sitis ausi modo aliquali. Quoniam alioquin commisimus fidelibus nostris banis vel vicebanis eorundem regnorum nostrorum Sclauonie et Croacie, ceterisque comitibus vel vicecomitibus et judicibus nobilium quorumcumque comitatuum eorumdem et predicti regni nostri Hungarie parciumque sibi subiectarum in quibus scilicet huius mandati nostri per quempiam ex vobis contrarium attentaretur et presentibus firmius mandamus, ut ipsi tributa illa et thelonea in quibus huius contrarium fieret pro Maiestate nostra occupare et tamdiu tenere debeant, donec a nobis aliud acceperint in mandatis. Et hec volumus eciam per futuros banos, vicebanos, comitesque vel vicecomites ac judices nobilium eorumdem regnorum nostrorum et comitatuum semper observari. Secus igitur non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo visitacionis beatissime Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo nono. Regnorum nostrorum Hungarie et Bohemie etc. anno quarto.

Originale in membrana. In margine inferiori impressum est sigillum. In archivio lib. reg. civ. zagrab.

159.

Anno 1519. 9. septembris. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, Petro Berislavić bano eiusque hominibus vetat, ne cives mercatoresque zagrabienses premant.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro reverendo in Christo patri domino Petro Beryzlo episcopo ecclesie wesprimiensis ac regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano salutem et graciam. Graviter admodum conquesti sunt Maiestati nostre fideles nostri prudentes et circumspecti judex et jurati ceterique cives et inhabitatores civitatis nostre Montisgrecensis, qualiter ipsi cives nostri variis injuriis, damnis, oppressionibus et molestacionibus per vos et homines vestros adeo afficerentur, ut non auderent tuti et securi civitatem ipsam nostram exire et neque cum rebus et mercibus eorum, quibus victum acquirere solent, gracia questus et lucri ad fora et nundinas et ad alia loca necessaria progredi, et licet dedissemus ad vos plerasque pro ipsis exponentibus litteras nostras preceptorias, eas tamen satis leviter accepissetis, neque eciam modo a civium nostrorum et dicte civitatis nostre vexacione cessaretis, quod Maiestati nostre non potest plurimum non displicere et eo magis, quod vestri officii esset eos eciam ab aliis quibuscumque impetitoribus defensare. Et quoniam nos nullo modo pati possumus neque volumus, ut civitas ipsa nostra per vos et homines vestros hoc pacto desoletur, neque quod ipsi cives nostri tam gravibus et intollerabilibus injuriis, damnis et oppressionibus afficiantur, propterea hortamur et requirimus fidelitatem vestram, eidemque nichilominus harum serie firmiter eciam precipiendo committimus et mandamus, quatenus amodo deinceps a talibus iniuriis, damnis et oppressionibus prefatis civibus nostris inferendis vos una cum vestris hominibus et familiaribus omnino abstinere et desistere, immo eosdem cives nostros, prout vestri officii est, eciam ab aliis quibuscumque impetitoribus tueri et defensare ita et taliter debeatis, ut iidem cives nostri non cogantur amplius pro huiusmodi damnis, injuriis et oppressionibus ipsorum nostre conqueri Maiestati. Nam alioquin cives ipsos nostros omnibus remediis opportunis contra vim vestram defendere curabimus. Secus igitur ne feceretis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria sexta proxima post festum nativitatis beatissime Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo nono.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archivio lib. reg. civ. zagrabiensis.

160.

Anno 1519. 30. octobris. Račae.

Petrus Berislavić magistratum civitatis rogat, ut petitionem Nicolai Zemčej quam primum decidat.

Providi et circumspecti, nobis dilecti, salutem. Habet certam causam inter vos egregius Nicolaus de Zemche, affinis et familiaris noster, que in sede vetra deberetur discuti et revideri, quare requirimus vos et vobis eciam committimus, ut in uno termino competenti, de iure servato et servando, ipsam causam discuciatis et revideatis et penes iudicium fiendum omnimodam eciam satisfaccionem impendatis. Aliud nullo modo facere presumatis. Ex Rassa, dominico die proximo ante festum omnium sanctorum. Anno domini 1519.

Petrus episcopus ecclesie wesprimiensis, banus etc.

(A tergo.) Providis et circumspectis judici et juratis civibus civitatis Montisgrecensis, nobis dilectis.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civ. zagrab.

161.

Anno 1519. 28. octobris. Časmae.

Simon, episcopus zagrabiensis, coram capitulo časmensi intercessionem facit contra capitulum zagrabiense, quod documenta quaedam necessaria ex archivio ei edere non vult.

Nos capitulum ecclesie chasmensis. Memorie commendamus per presentes, quod reverendissimus in Christo pater et dominus, dominus Simon episcopus ecclesie zagrabiensis, dominus et prelatus noster graciosissimus, nostram personaliter veniens in presenciam per modum protestacionis ac gravis querele nobis significare et detegere curavit in hunc modum: qualiter honorabiles domini capitulum ecclesie zagrabiensis, nescitur qua racione, nonnullas literas et literalia instrumenta factum diversarum possessionum, porcionumque, nec non prediorum aliorumque bonorum et jurium possessionariorum ipsius domini reverendissimi et ecclesie sue predicte tangentes et concernentes, signanter autem literas (c a e t e r i s s u p e r f l u i s e x m i s s i s) in sacristia sive conservatorio eorundem locatas seu locata, quibus idem dominus reverendissimus pro tuicione et defensione jurium suorum et ecclesie sue summe foret necessarius, ad frequentes et sepissimas peticiones et requisiciones eiusdem

extradare et restituere recusassent, recusarentque eciam modo in preiudicium et damnum, juriumque derogamen dicti domini reverendissimi et ecclesie sue predicte manifestum. Unde si ex tali minus iusta et indebita abnegacione dictarum literarum et literalium instrumentorum aliquam alienacionem bonorum possessionariorum a dicta ecclesia et alias confusione vel occupacione metarum, signanter autem in provinciis dombrensi et Iwanych existentium, pro quibus nunc litis materia suborta foret evenire contigerit, id non culpa sive negligencia ipsius domini reverendissimi, sed dictorum dominorum capituli zagrabiensis, tanquam qui sibi dictas literas et literalia instrumenta que presertim nunc venirent exhibenda dare et restituere recusant, ascribi poterit. Super quibus omnibus et singulis premissis idem dominus reverendissimus peciit sibi a nobis literas dari protestacionales, quas nos eidem et ecclesie sue prescripte lege regni requirente et communi justicia svadente jurium suorum uberiorem ad cautelam duximus concedendas. Datum feria sexta videlicet in festo beatorum Simonis et Jude apostolorum. Anno domini millesimo quingentesimo decimo nono.

Originale in charta, a tergo vestigium sigilli. In archiv ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 95. nr. 13.

162.

Anno 1519. 31. octobris. Zagrabiae.

Coram capitulo zagrab. Georgius, prior ord. Praedicatorum zagrab., recusat de eripienda monasterii possessione, quae vocatur Stupnik.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus per presentes, quod religiosus frater Georgius de Posegawar, prior claustri sancti Nicolai, Zagrabie fundati, in sua ac tocius conventus et ordinis fratrum Predicatorum in eodem claustro degencium personis, nostram personaliter veniens in presenciam, serenissimum principem et dominum, dominum Lodouicum dei gracia Hungarie et Bohemie etc. regem, dominum nostrum graciosissimum a donacione, collacione et consensus adhibicione, item reverendissimum dominum dominum Thomam miseracione divina cardinalem et archiepiscopum strigoniensem ac apostolice sedis delegatum de latere etc. ac generosam dominam Margaretham relictam condam magnifici Johannis Banffy de Alsolyndwa et alios quoslibet cuiusvis status, condicionis et preeminencie homines ab occupacione, detencione et onservacione possessionum utriusque Zthwpnyk in comitatu zagra-

biensi existencium, juri eorumdem protestancium spectantium et pertinere debentium, seque ipsos quovis exquisito colore in dominium earumdem possessionum cunctarumque suarum pertinenciarum intromissione, appropriacione, usurpacione et sibi ipsis statuifaccione; universa quoque capitula, conventus et alia loca credibilia a litterarum suarum introductoriarum, statutoriarum et aliarum quarumcumque sub quacumque verborum forma datarum aut dandarum juri eorumdem protestancium derogandarum emanacione et extradacione, usuum eciam et fructuum ac quarumlibet utilitatum earumdem percepcione seu percipifaccione factis quomdolibet vel fiendis publice et manifeste inhibuit contradicendo et contradixit inhibendo, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria secunda in vigilia omnium sanctorum. Anno domini millesimo quingentesimo decimo nono.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In archivio lib. reg. civ. zagrabiensis.

163.

Anno 1520. 14. januarii. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis Fabianus Milin civis silvam in Vrhovec situm 5 flor. et domum ibidem sitam 3 flor. Eliae de Cirkvišće civi vendit.

Nos Emericus Mykwlych, filius Demetrii, judex, Johannes, Petrus, Mathias, Thomas, Andreas, Georgius, aliter Georgius et Cristofforus jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis, quod circumspectus et honestus vir Michael Opprassnych dictus, senior judex et concivis noster ad nostram personaliter veniens presenciam fassus est in hunc modum: ut dum ipse anno transacto honore et officio judicatus nostri fungeretur, eotunc providus condam Fabianus Mylin dictus, olim inhabitator territorii civitatis nostre, similiter in suam veniens presenciam fassus fuit in hunc modum: ut ipse quamdam silvam suam in territorio civitatis prefate in Werhowcz habitam inter silvam heredum seu successorum condam Zthanse, olim concivis nostri, mediantibus quibusdam arboribus, videlicet castanee et quercine cruce signatis et pro meta habitis a septemtrionali parte, ab orientali vero plagis via communis, ab occidentali vallis et fluvius tempore fluviali defluens et a meridionali vinea heredum seu successorum supradicti condam Fabiani Milin, habitam et existentem, ipsum scilicet condam

Fabianum a prefato condam Zthansa empcionis titulo litteratorie concernentem, prout hoc in quadam littera nostra seu civitatis prefate, tempore judicatus circumspecti et honesti viri Gregorii, filii Andree, senioris judicis et concivis nostri de anno domini millesimo quingentesimo octavo, feria quarta in profesto beatorum Fabiani et Sebastiani martirum, jam dudum preteritis, pro parte ipsius condam Fabiani Mylin dicti superinde confecta et emanata ac coram nobis in specie exhibita et demonstrata fide expresse vidimus contineri oculata, simul cum omnibus eiusdem silve utilitatibus, juribus, usibus, fructuositatibus et pertinenciis universis provido viro Elie de Cirquycsthie, uti incole et inhabitatori territorii civitatis nostre, ac per eum suis heredibus pro florenis quinque auri et per prefatum Eliam dicto condam Fabiano Mylin, prout coram prefato Michaele judice fassus fuit, iam sibi plene datis et persolutis vendidisset et contulisset, immo de consensu vicinorum predictorum vendidit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quomodocumque voluerit disponendam. Demum vero hiis itaque habitis ibidem coram prefato Michaele judice supradicto, idem condam Fabianus Milyn sponte et libere fassus fuit in hunc modum: ut ipse quamdam domum suam in dicta Werhowcz habitam simul cum edificiis et fundo ac orto eidem subjacente inter vineam prefati Elie a septemtrionali parte, ab occidentali usque decursum aque pluvialis a meridionali et orientali partibus via communis ipsis circumvicinis deservire et pertinere debentibus, habitam et existentem, ipsum scilicet Fabianum condam a circumspecto et honesto viro Gregorio pellifice, seniore judice et concive et domino Johanne presbitero ac Dominico similiter presbitero executoribus et commissariis condam domini Stephani altariste are sancti Martini in ecclesia hospitalis nostri beate Marie virginis fundate, empcionis titulo litteratorie concernentem, prout hoc in quadam littera nostra seu civitatis prefate tempore judicatus circumspecti et honesti viri condam Johannis, filii Anthonii, senioris judicis et concivis nostri de anno domini millesimo quingentesimo secundo, feria tercia proxima in festo conversionis beati Pauli apostoli iam dudum preteritis, pro parte ipsius condam Fabiani superinde confecta et emanata ac coram nobis in specie producta fide expresse vidimus contineri oculata, simul cum omnibus eiusdem domus edificiis, fundi et cunctisque utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis prefato Elie supradicto ac per eum suis heredibus pro florenis

tribus auri et per prefatum eciam dicto condam Fabiano, prout coram prefato Michaele judice fassus fuit, iam sibi plene datis et persolutis vendidisset et contulisset, immo vendidit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quomodocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune eidem duximus concedendum. Datum sabato proximo ante festum beatorum Fabiani et Sebastiani martirum. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum communis. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

164.

Anno 1520. 29. februarii, Zagrabiae.

Gregorius, archid. kamarcensis, domum quam in praebendariorum usum aedificavit, fundationi altariae in ecclesia cathedrali attribuit.

Capitulum ecclesie zagrabiensis. Omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presencium noticiam habituris salutem in omnium salvatore. Ad universorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus pervenire. Qud cum nos die datarum presencium propter certas causas et ardua negocia nos et ecclesiam nostram sumpme urgencia expedienda ad pulsum maioris campane capitulariter congregati fuissemus, tunc venerabilis dominus Gregorius archidiaconus kamarcensis frater et concanonicus noster ab una parte, siquidem ex altera honorabilis Johannes presbiter de Krapyna, prebendarius chori ecclesie nostre zagrabiensis predicte coram nobis personaliter constituti, confessi sunt unanimiter in hunc modum: quomodo ipsi alias feria sexta proxima post festum beatorum Geruasii et Prothasii martirum de anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto de speciali consensu et annuencia nostra talem inissent et fecissent inter se composicionem, ut videlicet ipse dominus Gregorius in loco domus prebendalis dicti Johannis presbiteri celarium et tres domos inferiores, puta: stubam, pretorium et cameram de muro et lapidibus edificare et bono modo consummare promisisset, prout sua personali astancia pro tunc promiserat coram nobis, et propter hoc ipse Johannes presbiter suorum successorum oneribus in se assumptis, cupiens vicem gratitudinis impendere, quatenus merita honestatis probitatisque extollantur et

gratitudo interveniat meritorum, duas missas in qualibet ebdomada singulis futuris temporibus, puta: feria tercia de sancto Gregorio papa, cuius secunda oracio de sancto Johanne baptista, tercia de sancto Laurencio, quarta pro sacerdotibus mortuis, puta: Presta quesumus domine, ut anime famulorum tuorum sacerdotum etc. quinta ad beneplacitum celebrantis. Et feria sexta missam: Humiliavit, cuius secunda oracio de sancto Christoforo, tercia de sancta Anna matre Marie, quarta pro commendatis, videlicet: Deus cuius misericordie etc., quinta pro voluntate celebrantis cum omni dilegencia et sine defectu aliquali per se et suos successores, sub maiori missa ecclesie beati regis Stephani et in ara sancte Trinitatis dicere et celebrare compromisisset. Verum idem magister Gregorius se recolligens et bene animo deliberans et revolvens, quod quamvis ipse tres domos inferiores satis eleganter constructe sufficerent pro habitacione ipsius Johannis prebendarii et suorum successorum, tamen pro vestibus et aliis rebus ipsius et suorum successorum conservandis non sufficerent, ex quo inferior camera de muro facta deberet pro victualibus et familia deputari, ac eciam dum contigeret aliquem exercitum vel regiam Maiestatem aut magnatem aliquem descendere, ipse Johannes prebendarius et sui successores non bene essent securi de rebus suis inter exercituantes; considerans eciam idem magister Gregorius plurimas incommoditates, quas ipse prebendarius et sui successores tollerare deberent, presertim simul morando et dormiendo cum familia tempore hyemis, quod clericis seu presbiteris omnino non convenit, nec haberent quietem in dicendis horis canonicis; hiis et multis aliis racionibus convenientissimis motus et inductus alias tres domos, licet minores, competentes tamen supra duas domos inferiores muratas, similiter stubam, cameram et pretorium de ligno facere proposuisset, de quibus in recompensam tanti beneficii dictus Johannes prebendarius, ultra pretactas duas missas pro muratis celario et domibus inferioribus ordinatas, prenominatum magistrum Gregorium, parentes, consanguineos et benefactores eius in devotas et perpetuas oraciones suas scilicet successorum suorum suscepisset, ac dictas missas perpetuis futuris temporibus cum omni diligencia et sine defectu aliquali per se vel per alium idoneum sacerdotem dicere, legere, peragere et celebrare promitteret, deberet et teneretur, prout promisit, debebitque et tenebitur, nec non et sui successores tenebuntur et erunt obligati; invocans eciam idem Johannes prebendarius contra se et suos successores, quominus huiusmodi due misse videlicet feria tercia de sancto Gregorio et feria sexta Humiliavit cum collectis et oracionibus supra notatis et

ordinatis debito modo prenotato et absque defectu per ipsum Johannem prebendarium aut suos successores celebrarentur, vindictam divine ulcionis et iram extremi judicii. Ipse vero dominus Gregorius prenominatas domos superiores modo quo premissum est laborare facere et debito modo complere similiter compromisit prout eciam complevit pleno cum effectu. Prefati igitur dominus Gregorius et Johannes prebendarius nobis cum omni humilitate et reverencia supplicaverunt, quatenus dignaremur prenotatas duas missas auctoritate nostra dicte prebende annectere et in perpetuum unire ac huiusmodi eorum deliberacionibus, composicionibus, compromissis et contractibus nostrum benignum, favorabilem et graciosum prebere consensum. Nos itaque, qui semper cupimus nostrorum subditorum commoda et utilitates ac quietem, in quantum possumus promovere, considerantes nimiam ruinam et extremam necessitatem prebende predicte ipsius Johannis prebendarii, ne per desolacionem prebendarum jurisdictioni et regimini nostre commissarum et creditarum cultus divinus in ipsa ecclesia nostra aliqualiter diminueretur, sed pocius augeatur; considerantes eciam huiusmodi domos superiores non solum ipsi domino Johanni prebendario verum eciam suis successoribus permaxime esse necessarias, utiles et honestas, prefatorum domini Gregorii et Johannis prebendarii piis votis et humilibus supplicacionibus benigne et favorabiliter inclinati, prenominatas duas missas eo modo et ordine per omnia, quo ordinate sunt, dicte prebende et domui simul auctoritate nostra annectimus et in perpetuum unimus, statuentes circa hoc et ordinantes, ut ipse Johannes prebendarius ex nunc et in futurum omnes et singuli prebendarii eiusdem successores in assumpcione sua ad eandem prebendam nobis et successoribus nostris juret et jurent ad premissa omnia et singula eo modo, quo ordinata sunt, sine omni defectu aut violacione observanda ac de et super omnibus et singulis ordinacionibus, composicionibus, contractibus, obligacionibus et conclusionibus sic ut premittitur inter ipsos factis et habitis, nostrum benivolum et graciosum tanquam veri et legittimi patroni prebemus consensum pariter et assensum, eaque omnia et singula sic et taliter, ut premissum est, ordinata per eosdem et conclusa graciose acceptamus, concedimus, confirmamus et presencium patrocinio communimus. Et quia communitas prebendariorum nostrorum constat ex quatuor ordinibus, quorum ordinum quilibet per suam ex ordine ebdomadam perficiendas horas canonicas, missas beate virginis et Os justi sine aliquo defectu dicere et perficere teneatur, ne per defectum et diminucionem prebendarum nostrarum sic ordi-

natus divinus cultus diminueretur aut deficeret successive, constituimus et ordinavimus, ut nullus ex canonicis vel dignitariis ecclesie nostre zagrabiensis aut alterius cuiuscumque sive in regno sive extra regnum prefatam domum cum missis annexis acceptare, possidere aut usui suo quovis modo possit aut valeat occupare per cuiuscumque donacionem seu collacionem, quam si aliquando fieri contingeret, volumus, dicimus et decernimus contra voluntatem et in preiudicium ac iniuriam nostram capitularem et successorum nostrorum ex nunc prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc fore factam et attemptatam, quod in quantum poterimus huiusmodi injuriam (si et in quantum nobis et successoribus nostris irrogata fuerit) propulsare volumus et intendimus; immo si pro tempore prebendarius domus predicte suis virtutibus et laude dignis meritis exigentibus ad canonicatum vel quamcumque dignitatem in ipsa ecclesia nostra aut alias promoveri meruerit, ex tunc prout hactenus laudabiliter servatum fuit et consvetum, mox et illico prebendam ipsam cum annexis et unitis sibi missis prenotatis deserat, que tandem statim ad nostram aut successorum nostrorum devolvatur collacionem tanquam ad veros et legittimos et indubitatos prebenbendariorum dominos et patronos, racionis enim ordo et dignitas status exigit et requirit, ne domini canonici cum suis capellanis videlicet prebendariis habeant commercia, eisque sint societatis et fidelitatis vinculo astricti; alias autem oporteret prebendas diminui in divini cultus diminucionem aut canonicorum prefatam prebendam occupandi, cum prebendariis et non cum capitulo communicare et fidelitatis vinculo astringi. *(sic.)* Volumus eciam et ordinamus, quod copia presencium litterarum nostrarum per dominum lectorem modernum de verbo ad verbum in rubeo libro, ubi solent conscribi inventaria prebendariorum, penes inventarium eiusdem prebende transumpmatur et inscribatur. In cuius rei memoriam et testimonium firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum auttenticum duximus concedendum. Datum feria quarta proxima post festum sancti Mathie apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

Petrus de Grangya lector et canonicus ecclesie zagrabiensis sic ut prefertur de mandato scripsi.

Transumptum in arch. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 101. nr. 19.

165.

Anno 1520. 2. julii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex. praecipit banis, ut privilegia communitatis civitatis colant.

Commissio propria domini regis.

Ludovicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banis deinceps constituendis salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum universorum civium et inhabitatorum civitatis nostre montis Grecensis, quod licet civitati predicte per divos condam reges Hungarie nostros scilicet predecessores certa privilegia et libertates fuerint concesse, quibus longo tempore instar aliarum liberarum civitatum Maiestatis nostre usa fuerit et gavisa; tamen superiorum annorum bani illorum regnorum nostrorum omnes fere successores illustris condam Johannis Coruini ducis, similiter eorundem regnorum nostrorum bani, in huiusmodi libertatibus ipsorum eandem civitatem nostram non conservassent, verum contra eandem variis eosdem oneribus pro libito ipsorum tum per se, tum eciam per gentes suas vexassent et oppressissent. Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre pro parte eorundem, ut ipsis circa premissa graciose, prout jura ipsorum expostulant, providere dignaremur. Et quia nos dictam civitatem nostram, consequenterque cives et inhabitatores eiusdem universos in dictis ipsorum libertatibus per divos condam reges Hungarie eisdem concessis et eciam per Maiestatem paternam confirmatis illibate conservari volumus, mandamus igitur fidelitati vestre harum serie firmissime, aliud nullo modo habere volentes, quatenus amodo in posterum prescriptam civitatem nostram, civesque et universos inhabitatores eiusdem in dictis ipsorum libertatibus, privilegiisque contra formam huius mandati nostri nec in personis nec in rebus impedire, turbare aut aliqua ex parte molestare sive molestari facere quovis modo presumatis, sed pristina eos libertate et antiquis immunitatibus instar aliarum liberarum civitatum nostrarum uti et gaudere permittere et permitti facere, ac eosdem nichilominus contra quosvis illegitimos impetitores in omnibus semper tueri, protegere et manutenere modis omnibus debeatis et teneamini nostre Maiestatis in persona, auctoritateque ac jure et justicia mediante. Secus igitur nullo modo, nullaque racione facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis.

Datum Bude in festo visitacionis beatissime virginis Marie. Anno domini milesimo quingentesimo vigesimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum.

166.

Anno 1520. 2. julii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, mandat banis, ut nobilibus quibusdam praedicant, ne a civibus zagrabiensibus pro merce tributum exigant.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banis deinceps constituendis salutem et graciam. Ex querelis fidelium nostrorum circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium et inhabitatorum civitatis nostre montis Grecensis non sine displicencia accepimus, quod quamvis ipsi et quilibet eorum per divos condam reges Hungarie, nostros scilicet predecessores, vigore certorum privilegiorum et eciam per Maiestatem paternam felicis memorie confirmatorum ab omni et qualibet tributaria solucione ubivis in hoc regno et partibus sibi subiectis exempti sint et libertati habeantur, modo tamen nonnulli ex dominis et regnicolis Sclauonie in bonis ipsorum et signanter homines sive officiales reverendissimi in Christo patris domini Thome, tituli sancti Martini in montibus sancte romane ecclesie presbiteri cardinalis, strigoniensis, ac patriarche Constantinopolitani et sancte sedis apostolice de latere legati etc. iuxta castra eiusdem Jazthrebarzka et Okych; item officiales illustris principis Georgii marchionis Brandemburgensis, consanguinei nostri charissimi, iuxta castra Krapyna et Rogonok; nec non generose domine Elene de Frangapanibus iuxta castrum Zamobor; aliique complures similis status atque officiolatus homines utputa iuxta Bosyako, castrum prioratus Auranee et Zozedwar similiter vocata et appellata; juxtaque civitatem nostram Crisiensem et quandam possessionem nobilium Bradach, Belawar nuncupatam, certaque alia loca constituti, non curatis dictorum civium nostrorum libertatibus, eosdem transeuntes exaccione thelonei impedirent atque molestarent in gravem injuriam ipsorum et dampnum manifestum. Supplicarunt itaque Maiestati nostre dicti judex et jurati, ceterique cives et inhabitatores pretacte civitatis nostre montis Grecensis ut ipsis superinde de opportuno remedio providere dignaremur; et quia nos eosdem exponentes in dictis eorum libertatibus illibate

conservare volumus, mandamus itaque fidelitati vestre harum serie firmissime, quatinus acceptis presentibus amodo in posterum a prefatis civibus et inhabitatoribus predicte civitatis nostre montis Grecensis contra formam huius mandati nostri et pretacte libertatis ipsorum nullum tributum sive theloneum, nullamve tributariam solucionem nec per dictos homines et oficiales annotati reverendissimi domini cardinalis et legati, aut eciam domini marchionis Brandemburgensis nec per alios quoscumque illorum regnorum nostrorum dominos et incolas petere et exigere, petique et exigi facere quovis modo permittatis, sed eosdem et eorum quemlibet simul cum universis rebus et bonis sineque ullo impedimento personarum suarum libere ubique et pacifice transeuntes in huiusmodi antiquis ipsorum juribus et libertatibus contra quosvis illegitimos impetitores et signanter contra prefatos tueri, protegere et manutenere modis omnibus debeatis et teneamini, auctoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa et justicia mediante. Secus igitur nullo modo facere presumatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo visitacionis sacratissime virginis Marie. Anno. domini millesimo quingentesimo vigesimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv lib. reg. civit. Zagrab.

167.

Anno 1520. 3. julii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, jubet tricesimatoribus, ut a mercatoribus peregrinis etiam in Capituli area tributum exigant pro merce.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris tricesimatoribus et eorum vices gerentibus civitatis nostre montis Grecensis salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre pro parte fidelium nostrorum capituli et canonicorum ecclesie zagrabiensis gravi cum querela, qualiter vos ab hiis, qui cum rebus et mercanciis ipsorum seu alias quomodolibet ad aream ipsorum capitularem, que contigua est et immediate dicte civitati nostre Maiestatis montis Grecensis conjuncta, trisesimas nostras non ibidem, ubi sine ullo dampno et incommodo tam Maiestatis nostre quam ipsorum mercatorum fieret exigeretis, sed eos cum gravi ipsorum et mercium suarum dampno et jactura ex via recta et loco plano ad montem civitatis nostre, nulla Maiestati nostre utilitate ex hoc resultante, iniuriose ascendere, illicque ad solucionem tricesimarum

huiusmodi eosdem compelleretis, propter que gravamina a plerisque usus mercanciarum ibidem intermitteretur. Alii vero ad loca aliena diverterent in maximum tricesimarum earumdem ac thelonii dictorum exponencium et ecclesie ipsorum inibi exigi soliti dispendium et jacturam. Unde nos cupientes subditos nostros a casibus noxiis indempnos, ut tenemur, preservare, commodaque et utilitates eorum promovere, fidelitati vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus premissis sic se habentibus, tricesimas Maiestatis nostre prefatas ab hiis, qui in aream capitularem dictorum exponencium cum rebus et mercibus ipsorum pro tempore applicuerint ibidem exigere, et nullatenus ad civitatem Maiestatis nostre montis Grecensis prefatam ipsos invitos cum rebus et mercanciis eorum compellere debeatis. Secus prout indignacionem Maiestatis nostre vitare volueritis nulla racione facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria tercia proxima post festum visitacionis beatissime virginis Marie, sub anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In arch ven. capit. zagrab. Act. Cap. Ant. fasc. 10. nr. 52.

168.

Anno 1520. 18. septembris. Zagrabiae.

A capituli zagrab. collegio Praebendariorum eduntur duo exscripta diplomata, quibus ecclesiae cathedralis Praebendarii a decima episc. zagrab. solvenda liberantur.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit universis. Quod honorabilis Nicolaus de Rakonok decanus et prebendarius chori ecclesie nostre zagrabiensis in sua ac tocius communitatis collegii et prebendariorum nec non altaristarum eiusdem ecclesie personis nostram personaliter veniens in presenciam exhibuit et presentavit nobis quasdam binas litteras, unas reverendissimi condam bone memorie domini Andree, dei et apostolice sedis gracia episcopi ecclesie zagrabiensis prefate; alteras similiter reverendissimi olim pie reminiscencie domini Johannis eadem dei et apostolice sedis gracia ac similiter episcopi eiusdem ecclesie, modum et formam cuiusdam exempcionis et libertacionis in se continentes et denotantes tenoris infrascripti, in pargameno patenter confectas et emanatas, sigillisque eorundem prout prima facie apparebat in pendenti sigil-

latas, petens nos debita cum instancia quatenus tenorem earundem presentibus litteris nostris transummi dignaremur. Quarum unius et prime tenor talis est: (vide vol. II. Doc. 16. de anno 1409 die 6. Julii). Alterius vero continencia verbalis erat huiusmodi: (vid. vol. II. Doc. 49. de anno 1427. die 24. Augusti). Unde nos justis et juri consonis peticionibus pro parte et in persona quorum supra modo premisso porrectis moti et inclinati, prescriptas binas litteras sic ut prefertur confectas et emanatas, non viciatas, non cancellatas, sed omni prorsus vicio suspicionis carentes, presentibus litteris nostris patentibus inseri et inscribi facientes, prefatis decano, collegio et toti communitati, lege regni requirente et communi iusticia svadente, duximus concedendas jurium suorum pro cautela, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria tercia proxima post festum exaltacionis sancte Crucis. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

Originale in charta. In archivo ven. capituli zagrab. Act. cap. ant. fasc. 76. nr. 34.

169.

Anno 1521. 3. maii. Zagrabiae.

Magistratus civitatis nova statuta calcariparum, seratorum et gladiatorum civitatis zagrab. comprobat.

Nos Stephanus, filius Michaelis, judex et jurati cives ac tota communitas civium seu hospitum libere regie civitatis montis Grecensis. Ad eternam rei memoriam. Decet eos, qui ad reipublice gubernamina ad commodaque et utilitates salutiferas proficere nituntur, deprecantes benigne exaudire. Cum itaque mundi labilis sit condicio et caduca, ut geste rei memoria propter vitam brevem hominis, tali caligine oblivionis obfuscata, nequeant in evum perdurare, provida hominis sollicitudo adinvenit, ut ea, que in tempore aguntur ne simul labantur cum eodem literarum patrocinio solidantur. Proinde ad universorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie volumus pervenire, quod nobis pariter in unum convenientibus, prudentes et circumspecti viri magistri calcaripares et seratores, necnon fabri ac gladiatores vulgo chyzarok, concives nostri, supplicarunt nobis debita cum precum instancia, quatenus nos quasdam litteras spectabilis et magnifici condam domini Emerici de Peren, alias comitis perpetui comitatus abawywariensis, regnique Hungarie palatini et judicis Comanorum de tunc cum emanate fuissent, serenissimi condam principis et domini, domini

Wladislai, dei gracia alias regis Hungarie et Bohemie etc. in absencia eiusdem condam Maiestatis regie locumtenentis, prudentibus et circumspectis viris, magistris calcariparibus et seratoribus, civibus et inhabitatoribus inferioris similiter regie civitatis Crisiensis, super observacione cuiusdam nove czehe seu confraternitatis, continentes in se certos et quasi viginti tres articulos libertatis eorundem ad honorem et ad laudem dei omnipotentis et beatissime Marie virginis, genitricis eiusdem, confectos, per ipsum spectabilem et magnificum condam dominum Emericum de Peren palatinum etc. in persona dicte condam Maiestatis regie presidentem, gratos et acceptos privilegialiter in pargameno editas, sigilloque suo, quo tunc utebatur maiori in pendenti roboratas, per eosdem vero magistros calcaripares et seratores cives et inhabitatores dicte inferioris civitatis Crisiensis ad literatoriam peticionem nostram ac de beneplacita voluntate et annuencia nostra dictis magistris calcariparibus et seratoribus, necnon fabris et gladiatoribus, concivibus nostris, similiter super volentibus observacione similis czehe per eosdem prius cum dictis magistris Crisiensibus, eisdem se ipsos de cetero aggregandi, satis bona et laudabili concordia facta et firmiter observari assumpta, prout ipsis placuit, per nos de maturo omnium nostrum consilio fieri consensa, et eisdem ad transumendum traditas, pro ipsorum salutifera ut premittitur utilitate et virtute divinorum officiorum exinde sequendorum, quorum celebracione fienda, eadem se ipsos consequi non dubitant, transummi et transcribi faceremus, easdemque et eosdem ac omnia in eis contenta pro grato acceptare et eosdem magistros, ut premissum est, nominatim concives nostros in simili libertate in eisdem literis articulatim contenta perpetuo conservare dignaremur. Quarumquidem litterarum tenor et articulorum tandem series subsequitur in hunc modum:

Emericus de Peren, comes perpetuus comitatus Abawywariensis, regni Hungarie palatinus et judex Comanorum ac serenissimi principis et domini, domini Wladislai, dei gracia regis Hungarie et Bohemie etc. domini nostri graciosissimi impresenciarum in absencia sue Maiestatis locumtenens. Ad eternam rei memoriam. Decet eos, qui per regiam celsitudinem ad reipublice gubernamina preficiuntur ad commoda et utilitates subditorum regie excellencie sollicitudinem suam inclinare, ac eorundem cuiusvis condicionis existant, racionabiles peticiones admittere, ut ex singulorum membrorum recta provisione tocius corporis bona disposicio resultet. Proinde ad universorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie volumus pervenire, quod prefato serenissimo principe domino Wladislao

rege, domino nostro graciosissimo extra istud inclitum regnum suum Hungarie in altero regno Maiestatis sue, videlicet in Bohemia existente feliciter, nobisque ex graciosa annuencia sue celsitudinis in persona eiusdem Maiestatis sue presidentibus, pro parte et in persona prudentum et circumspectorum magistrorum calcariparum et seratorum civium et inhabitatorum inferioris civitatis Crisiensis exhibiti sunt coram nobis et producti quidam articuli, formam libertatis ipsorum modumque cuiusdam nove czehe seu confraternitatis ad honorem dei omnipotentis et eius illibate genitricis virginis gloriose, eorumdemque magistrorum artificum utilitatem et emolimentum ex novo inchoate, in se exprimentes et complectentes tenorum infrascriptorum; supplicatumque extitit nobis in personis eorumdem magistrorum calcariparum et seratorum, ut eosdem articulos et omnia in eis contenta, ratos, gratos et acceptos habentes, literis nostris privilegialibus verbotenus inseri facientes pro predictis magistris artificibus dicte civitatis inferioris Crisiensis in persona et auctoritate prefati domini nostri regis innovantes perpetuo valituros et duraturos confirmare dignaremur. Quorumquidem articulorum tenor sequitur et est talis:

Articuli super erectione nove czehe seu confraternitatis magistrorum calcariparum et seratorum civium et inhabitatorum inferioris civitatis Crisiensis ad altare ad honorem, assumpcionis beate Marie virginis in ecclesia parochiali sancte Crucis in dicta civitate fundata constructum, tenendi et gubernandi.

Primus articulus. Quod cum in ipsa civitate Crisiensi novus judex et consulatus eligitur, eotunc iidem magistri ad certum diem per ipsos deputandum in loco competenti omnes insimul convenire, ibidemque inter se ex pocioribus, magistros czehe eligere debeant, electosque eosdem consulatui presentare habeant; qui sic presentati ad sancta dei ewangelia corporaliter manu tacta juramentum prestabunt super eo, ut omnem diligenciam adhibere velint, quod artificium ipsorum per singulos magistros fideliter et sine fraude elaboretur.

Secundus articulus. Quod dum aliquis sociorum ad magisterium acceptari optaret, talis ipsos magistros per litteras efficaces certificare debeat super eo, quod sit de honesta parentela et ex legittimo thoro ortus ac progenitus, et quod apud suum magistrum annos studii sui artificii omni cum obediencia et fidelitate adimplevisset. Agnita tandem bona fama talismodi famuli, idem in medium ipsorum magistorum ad labores exercendos honorifice acceptari debeat. Qui sic acceptatus ipsis magistris unum jenthaculum vulgo usanna et tandem unum prandium administrare debebit et insuper florenos tres pro conservacione altaris prescripti ad ladulam czehe reponere

tenebitur. Socius vero alterius magistri, relictam; vel filius magistri, filiam alterius magistri in matrimonium ducentes, jentaculum et prandium expediant et floren. $1^1/_2$ ad ladulam reponant.

Tercius articulus. Quod nullus penitus hominum extra czeham ipsorum magistrorum existentium labores quoscunque artem ipsorum concernentes laborare et exercere presumat; et dum ipsi magistri aliquem presentis statuti transgressorem perscrutarent, labores apud talem repertos auferendi habeant potestatem; quorum media pars iudici civitatis, reliqua vero ad dictum altare cedant. Modo simili eciam dum quispiam magistrorum calcariparum vel seratorum vel alter homo forensis, cuiuscunque status existens, ad ipsam civitatem Crisiensem, exceptis nundinis ibidem celebrari solitis, aliquos labores undecunque locorum vendendi gracia apportaverit, extunc illi labores extra nundinas sic reperti aufferantur, et ut premissum est ad duas equales partes dividantur.

Quartus articulus. Quod singulis mensibus una die deputata iuxta arbitrium et deliberacionem ipsorum magistrorum una missa ad honorem beatissime Marie virginis assumpcionis, per ipsam czeham in prescripto altari celebrari facietur, ubi quilibet magistrorum personaliter adesse debeat usque ad complecionem ipsius misse, et quicumque magistrorum se absentaverit sine licita negociorum suorum excusatione, talis unum fertonem cere exolvat. Eodem eciam die magistris in simul congregatis pro tractandis ipsius czehe negociis, singulus magistrorum ad pixidem denarios quatuor imponat. Preterea etiam singulis mensibus magistri czeharum una die singulas officinas seu tabulas ceterorum magistrorum visitare et perlustrare debebunt, labores quoque ipsorum diligenter conspiciant, et si aliquos ineptos labores reperirent, eosdem recipiant et ad partes frangant; nichilominus magistrum apud quem tales inepti labores reperti fuerint iuxta suum demeritum ipsa czeha seu confraternitas puniat. Magistri vero czehe, pro tempore quo ipsorum officio presunt, nil penitus ad pixidem dare tenebuntur.

Quintus articulus. Quod nullus magistrorum ferrum quotcunque in foro vendicioni expositum pro elaboratione artis ipsorum absque scitu magistrorum czeharum emere audeat, sed id magistris czehe patefacere teneatur; et sic ferrum illud ematur si placuerit et inter magistros dividatur, secus faciens puniendus erit iuxta deliberationem tocius confraternitatis.

Sextus articulus. Nullus magistrorum seducere audeat famulum alterius magistri ad se, sive per precii augmentacionem aut alia quacumque sinistra persvasione, contrarium facere attentans repertus,

in uno floreno auri erit mulctandus pro cera comparanda ad altare prescriptum. Eciam quicumque magister aliquem famulum, qui in ira a suo magistro recessisset, ad labores acceptaret, talis puniatur, ut premissum est, cum floreno uno. Immo eciam dum quis magistrorum aliquem socium contra czeham delinquentem laborare permitteret, is pro talibus suis delictis omni cum reverencia et morum honestate a tota confraternitate magistrorum veniam impetrare debebit, et insuper florenum unum pro cera emenda deponat.

Septimus articulus. Quod nullus magistrorum preter duos socios tenere audeat, saltem (si) ceteri magistri sociis in civitate existentibus vel ab aliunde advenientibus labores dare non haberent, extunc talis magister habens multos appreciatos labores plures socios tenere valeat, contradictione ipsorum magistrorum non obstante. Insuper nullus magister preter duos juvenes tenere presumat, saltem (si) unus juvenum infra medii anni spacium annos sui studii adimpleret, extunc loco illius, alter suscipi potest. Et dum unus juvenis suscipitur, tunc ipsius magister infra spacium unius mensis cum eodem conventionem facere, et tandem in proxima conventione magistrorum tunc advenientium, ipsis magistris talem presentare habebit.

Octavus articulus. Quod nullus famulorum magister non existens, extra civitatem labores aliquos ipsis magistris attinentes absque scitu et voluntate eorundem exercere valeat. Contrarium faciens, talis nec in ipsorum magistrorum confraternitatem, sed nec in sociorum consorcium recipi debeat; saltem (si) talis delinquens se emendationi magistrorum submitteret, extunc talis emendatio, arbitrio dumtaxat magistrorum subiaceat et nulla racione quispiam sociorum ibidem adesse valeat. Et dum aliquis magistrorum habens respectum ad aliquem suorum famulorum quoscumque appreciatos labores susciperet, extunc talis famulus infra completionem talismodi laborum ab eodem suo magistro nullo pacto recedere presumat.

Nonus articulus. Quicumque magistrorum vel famulorum sinistra intencione et animo deliberato aliquod homicidium commiserit vel perpetraverit, aut in aliquo nephario facinore vel latrocinio deprehensus fuerit, talis perpetuis cunctis affuturis temporibus omni semota gracia et subterfugio e medio magistrorum exclusus et reiectus habeatur eo facto.

Decimus articulus. Dum magistri czeharum propter quascumque causas evenientes, ut moris est, ceteros magistros convocari fecerint, eotunc quicumque magistrorum in prima convocacione non adesset, nulla legitima causa ipsum prepediente, talis unam marcam cere exolvat; secundo, duas marcas; tercio vero, si talis ad czeham

venire rennueret, mox a confraternitate et consortio magistrorum exclusus habeatur tamdiu, donec idem se voluntati magistrorum effective conformare studeat, et pro talismodi suis excessibus debitam recompensam impendat.

Undecimus articulus. Quod ipsis magistris in plena czeha simul congregatis et constitutis, dum aliquis ex ipsis contra alterum magistrum verba contumeliosa sive dehonestatoria proferre ausus fuerit, talis quator marcas cere persolvat tociens, quociens talia verba inhonesta reiteraverit, premissa pena sibi semper infligatur, et ille talem penam mox sine recusa in conspectu magistrorum persolvere debebit et tenebitur.

Duodecimus articulus. Quod cum magistri czeharum per doimnum judicem et consulatum propter negocia civitatem concernentia vocati fuerint ut universitatem magistrorum insimul convocari facerent, ipsi quoque magistri czeharum commissionibus ipsius domini judicis parendo, causam eandem magistris suo modo notificaverint; quicumque ex eisdem magistris jussionibus magistrorum czehe non obtemperaret se absentando, talis in uno floreno ad prefatum altare convertendum convictus sit eo facto.

Tredecimus articulus. Quod mortuo aliquo magistro vel consorte ipsius, singulus magistrorum cum sua consorte ac omnes socii ad sepeliendum tale funus personaliter interesse debeant; quo funere sepulto, ipsi dumtaxat magistri per singulum unum solidum ad pixidem imponant. Circa obitum autem alicuius socii, iidem omnes similiter magistri per unum solidum exsolvant. Dum vero filius vel filia alicuius magistri moritur, eotunc sepulto illo funere, quilibet magistrorum unum medium solidum ad pixidem persolvat.

Quartus decimus articulus. Quod nullus magistrorum aliquem famulum quamcumque malam famam habentem, aut qui artificium integre et cum diligentia non studuisset, ad labores suscipere debeat. Contrarium faciens decem fertones cere sine aliqua remissione exolvat; nichilominus pro talismodi suo excessu a magistris omni cum reverentia et humilitate veniam impetrare debeat.

Quintus decimus articulus. Quod dum aliquis magistrorum aliquem hominem alterius magistri labores emere volentem ad suam officinam clam aut manifeste alliciaverit, talis magister excedens puniatur iuxta suum demeritum et magistrorum arbitrium.

Sextus decimus articulus. Quod ipsi magistri factum debitorum artem eorumdem tangencium tantummodo dumtaxat ad quatuor florenos se extendens inter se judicare valeant atque possint.

Septimus decimus articulus. Quod dum aliquem socium extraneum in civitatem serviendi et laborandi gracia venire contingerit, eotunc socii pro tunc existentes, absque magistrorum presentia illum decenter suscipere et eidem in suo hospicio, more alias observato, honores exhibere tenebuntur.

Decimus octavus articulus. Quod decendente aliquo ex magistris, eotunc ceteri magistri talismodi relicte ad suam officinam famulum idoneum et in ipsa arte bene expertum pro sua sustentacione subordinare debebunt et tenebuntur tamdiu, donec ipsa in statu viduitatis permanserit; ita tamen, quod talis relicta honorifice vitam agat. Si vero eadem relicta alicui alio extra czeham existenti nupserit, extunc amplius ad labores exercendos nusquam et nulla ratione permittatur.

Decimus nonus articulus. Quicumque ex ipsis magistris predictas penas propter excessus sibi inflictos animo obstinato et rebellisanti solvere nollet, talis interim et tamdiu, quo de talibus penis satisfecerit, nullum socium in sua officina habere valeat. Si autem aliquis sociorum talibus birsagiorum gravaminibus contraire attemptaverit, talis consorcio sociorum destitui et a laboribus ipsius artis prohiberi debeat donec et tamdiu se voluntati ipsorum magistrorum cum vera obedientia studebit reconciliare.

Vigesimus articulus. Dum aliquis sociorum seu famulorum suum magistrum vel ipsius consortem aut familiam suam vituperiis vel molestiis affecerit et non capta licencia a suo magistro recesserit, talis per litteras efficaces post ipsum transmittendas nullibi locorum ad labores exercendos permitti debeat.

Vigesimus primus articulus. Dum aliquis sociorum suo magistro laboraverit et ipse magister paupertate preventus talismodi famulo suum salarium paratis cum pecuniis solvere nequiret, extunc ipse magister ipsum famulum cum rebus elaboratis contentum reddere valebit.

Vigesimus secundus articulus. Dum quispiam magistrorum alterius magistri aprodianum ad se venire alliciaverit et contra voluntatem illius magistri talem sustentaverit et laborare permiserit, talis magister una cum aprodiano mox a czeha ipsa excludantur donec et quousque se voluntati magistrorum subicere studebunt; unde tandem magistri ipsi eisdem delinquentibus veniam impertire valeant.

Vigesimus tercius et ultimus articulus, is est. Quod quicumque magistrorum aut famulorum omnibus ac singulis suprascriptis institucionibus intra vel extra czeham ex sinistra intencione deri-

soriis aut qualibuscumque verbis contumeliosis in minimo contradixerit, talis repertus tociens quociens excesserit, duodecim fertones cere omni semota gracia solvere debebit et ad hoc sit astrictus.

Quibusquidem articulis productis per nosque una cum nonnullis dominis prelatis, baronibus, regnique nobilibus nobiscum constitutis et existentibus diligenter examinatis, quia iidem articuli utiles, rationabilesque ac de iure admittendi fore visi sunt, ob hoc nos premissa supplicatione nobis modo quo supra porecta, exaudita et benigne admissa, prescriptos articulos presentibus verbotenus insertos, quoad omnes eorumdem continencias et clausulas acceptamus, roboramus et ratificamus, eosdemque et omnia in eis contenta auctoritate regia prescripta pro prenominatis magistris calcariparibus et seratoribus innovamus perpetuo valituros et duraturos confirmamus harum nostrarum sigilli nostri inpendenti munimine roboratarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude in festo beate Scholastice virginis. Anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Nos igitur laudabilibus et salutiferis supplicationibus prenominatorum magistrorum calcariparum et seratorum, necnon fabrorum et gladiatorum concivium nostrorum favorabiliter et debite inclinati, premissas litteras antefati condam spectabilis et magnifici domini Emerici de Peren palatini etc., auctoritate regia in premissis, ut premissum est, fulciti, veras et iustas omni prorsus vicio et suspicione ac diminucione et augmento aliquali et quovis carentes de nostra beneplacita, ut prefertur, voluntate, per nos ad similem et parem czeham, veluti per dictos magistros calcaripares et seratores Crisienses illibate observatur, per eosdem magistros concives nostros ex racionabilibus causis prenotatis dirigendos, coram nobis observari assumptos, spontanee consensam, ratas habentes atque grate acceptas litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum transummi facientes, ipsis perpetuo valituras duximus concedendas. Innovantes preter premissa in eisdem litteris nostris hoc et id ipsis magistris concivibus nostris trium artificum, qui pariter et simul de communi pronomine omnes fabri dici possunt, eoque unanimiter metallo ferri utuntur, de maturo omnium nostrum consensu eosdem in unum congregandos, ut eadem libertate unusquisque utputa cuiuslibet artis prenotate magistri calcaripares, seratores scilicet fabri et gladiatores seorsum et singillatim, prout soli dicti magistri calcaripares et seratores Crisienses utuntur communiter, quilibet de arte et labore sui artificii frui possint et valeant. In cuius rei memoriam et firmitatem perpetuam presentes litteras nostras privi-

legiales pendentibus sigillis nostris judicatus et communitatis robarari fecimus. Datum feria sexta videlicet in festo inventionis sancte Crucis. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Originale in membrana in archivo lib. reg civitatis zagrabiensis Sigillum judicis avulsum solummodo dependet sericea zona rubri et viridis coloris penes sigillum communitatis.

170.

Anno 1521. 29. maii. Budae.

Ludovicus, Hung. etc. rex, vetat castellanis in Medvedgrad, Susedgrad, Samobor, Kakovec aliisque, ne a civibus zagrabiensibus pro merce tributum exigant.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungariae et Bohemie etc. Fidelibus nostris egregiis Johanni Kossaczky, capitaneo castri Medwe, Laurencio, Stephano, Johanni, Emerico et Georgio Bradach, castellanisque castrorum Zomzedwar et Zamobor, aliisque universis et singulis dominis spiritualibus et temporalibus, necnon tributariis et theloniatoribus ubivis intra ambitum regni nostri et parcium eidem subiectarum nunc constitutis et in futurum constituendis, presentes visuris, salutem et graciam. Ex supplicacione fidelium nostrorum universorum civium et inhabitatorum civitatis nostre montis Grecensis intelleximus, quod quamvis ipsi ex libertatibus et privilegiis divorum regum Hungarie, nostrorum scilicet predecessorum, eisdem concessorum, nostraque annuencia, a solucione tributorum et theloneorum exempti sint et libertati essent, tamen nonnulli, presertim sub castris Zomzedwar et Zamobor, atque oppido Rokonyk et possessione Belowar, qui contra predictas eorum libertates et privilegia ad solucionem tributorum et theloneorum arctare et compellere consvevissent in preiudicium dictorum civium et inhabitatorum prefate civitatis nostre montis Grecensis, damnumque et derogamen jurium eorumdem valde magnum. Nos itaque nolentes eosdem in eorum antiquis libertatibus, justisque juribus per quoscunque turbari aut molestari, pro eo fidelitatibus vestris et vestrum cuilibet harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus prefatos cives et jobagiones nostros contra formam libertatis et exempcionis eorundem, ad solucionem tributorum nullo modo, nulloque tempore cogere et compellere, aut cogi et compelli permittere presumatis; nam alioquin serie presencium futuro bano dicti regni nostri Sclauonie firmissime committimus, ut ipse dictos cives et jobagiones

nostros in eorum juribus protegere et contra universos illegitimos impetitores manutenere ac defensare per quevis remedia necessaria debeat et teneatur. Secus igitur non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in profesto sacratissimi corporis Christi. Anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. E collect. E. Lašovsky.

171.

Anno 1521. 29. maii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, Ferdinando Frankapan comiti mandat, ut sine mora civibus zagrabiensibus reddat quinquaginta quatuor boves, quos pro tributo confiscavit.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro spectabili et magnifico Ferdinando comiti de Frangapanibus salutem et graciam. Ex querelis et supplicacione fidelium nostrorum civium et inhabitatorum civitatis nostre montis Grecensis accepimus, quod quamvis mediantibus litteris nostris sepius tibi in eo mandaverimus, ut illos quinquaginta quattuor boves eorundem civium et jobagionum nostrorum per te vi et potencialiter ablatos reddere et restitui facere deberes, tu tamen nescitur unde motus, non curatis huiusmodi mandatis nostris eosdem cives et jobagiones nostros superinde contentos reddere vel dictos boves eorum restituere hactenus non curasses neque curares eciam modo in contemptum mandatorum nostrorum, dampnumque eorundem civium valde magnum. Quare rursum fidelitati tue ex superhabundanti harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus acceptis presentibus omni dilacione et subterfugio semotis, prefatos boves dictorum civium et jobagionum nostrorum integre restituere, aut eosdem superinde contentos reddere, et si aliquid accionis cum ipsis jobagionibus nostris habueris, id juridice prosequi tenearis. Nam alioquin committemus et per presentes committimus futuro bano regni nostri Sclauonie, ut ipse prefatos cives et inhabitatores dicte civitatis nostre montis Grecensis in damno diucius relinquere non debeat, sed eisdem de opportuno remedio provideat. Secus itaque facere, nullo modo facere presumas. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in profesto sacratissimi corporis Christi. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

172.

Anno 1521. 15. decembris. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, capitulo zagrabiensi per decennium concedit, ut mineras auri, argenti, cupri aliorumque metallorum indaget, aperiat, conferatque in usum suum ea modo condicione, ut lucrum camerae regiae solvat.

Nos Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nos tum certorum fidelium nostrorum supplicatione Maiestati nostre propterea facta, tum vero pia intencione et sacro erga ecclesias dei affectu inclinati, pro augmento cultus divini in ecclesia zagrabiensi, proque aliqua utilitate et victu commodiori capitularium eiusdem ecclesie ex speciali nostra gracia et potestatis nostre regie plenitudine id duximus annuendum et concedendum, annuimusque et concedimus presencium per vigorem, ut ipsi ubique in montibus, tenutis et territoriis oppidorum, possessionum et quorumlibet bonorum ac jurium suorum possessionariorum ubilibet in his regnis nostris Hungarie et Sclauonie et partibus eorumdem existencium et habitorum, mineras auri, argenti, cupri, ferri, plombi, stanni et aliorum quorumcunque metallorum reperire et invenire poterunt, eas aperiri, fodi, colique et laborari facere; universos eciam fructus et utilitates ex illis provenientes semper et in perpetuum libere percipere valeant atque possint ex presenti graciosa nostra annuentia, lucro tamen camere nostre ex illis provenire et solvi debendo, salvo remanente; quod prefato capitulo infra decem annos a die datarum presencium computando, ut per id tempus labor et cultura prefatarum minerarum et fodinarum commodius inchoari, continuarique et aliquod incrementum suscipere possit graciose condonavimus et relaxavimus, immo condonamus et relaxamus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude die dominico proximo post festum beate Lucie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Relacio magistri Thome, archypresbyteri de Beregzouz, secretarii regis.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap ant fas. 1. nr. 20.

173.

Anno 1522. 6. decembris. Pragae.

Ludovicus II., Hung., etc. rex, praecipit capitulo, ut Johannis Corvini res pretiosas pignori oppositas tradat Georgio marchioni Brandemburgensi

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Honorabiles, fideles, nobis dilecti! Grato animo . . . quod quemadmodum vobis . . . . . . res argenteas et clenodia illustris quondam ducis (et bani Johannis Coruini) olim vobis oppignorata, illustri domino Georgio marchioni Brandemburgensi, affini et consanguineo nostro, ea requirenti restitueritis. Super quarumquidem rerum argentearum et clenodiorum restitucione vos vigore et testimonio presencium literarum nostrarum quietos et expeditos reddimus et relinquimus. Datum Prage in festo beati Nicolai episcopi et confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo secudo.

(A tergo.) Honorabili capitulo ecclesie zagrabiensis, fidelibus nobis dilectis.

Originale in charta lacerum In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. asc. 83. nr. 48.

174.

Anno 1523. 5. januarii. Zagrabiae.

Johannes Torquatus Karlović banus nuntiat episcopum zagrabiensem et capitulum zagrab. omnes suas lites judicio protonotarii regni Slavoniae permisisse.

Nos Johannes Torquatus comes Corbauie ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banus. Memorie commendamus, quod reverendissimus in Christo pater dominus Simon episcopus ecclesie zagrabiensis coram nobis personaliter constitutus, est confessus . . . in hunc modum: quod quamvis inter ipsum dominum episcopum ac nonnullos servitores, familiaresque et jobagiones eiusdem domini episcopi et ecclesie sue predicte ex una, ac honorabile capitulum eiusdem ecclesie zagrabiensis ac similiter nonnullos servitores, familiaresque et jobagiones eiusdem capituli ex alia partibus, racione et pretextu actuum potenciariorum a certis annis ultro citroque utcumque commissorum varie lites, cause, differencie ac controversiarum materie mote et suscitate atque exorte fuerint, tamen idem dominus Simon episcopus volens expensis, fatigiisque et laboribus,

que in prosequucionibus earundem causarum fieri possent parcere, easdem causas, lites et controversiarum materias factum dumtaxat actuum potenciariorum tangentes et concernentes hucusque inter ipsum dominum episcopum et ecclesiam suam predictam ac prefatum capitulum, hominesque ac servitores et jobagiones dictarum parcium quoscunque ad ipsas pertinentes, qualitercunque et quomodocunque ac ubicunque motas et subortas, demptis causis prebendariorum ecclesie prenotate ac aliis factum proprietatis sive perpetuitatis tangentibus, revisioni, cognicioni et adjudicacioni, finalique conclusioni egregii magistri Stephani Hentczlffy de Petrowcz judicis curie regie ac dicti regni Sclauonie prothonotarii nec non certorum judicum nobilium ac juratorum assessorum comitatus zagrabiensis per eundem magistrum Stephanum prothonotarium penes se eligendorum duxisset submittendas, immo submisit eo modo, ut quitquid idem magister Stephanus Henczelffy prothonotarius et alii praescripti feria sexta proxima post festum Epiphaniarum domini nunc venturum et aliis diebus ad id aptis et sufficientibus hic Zagrabie in causis, litibus, differenciis, controversiarumque materiis in pretitulatis, factum ut prefertur actuum potenciariorum tangencium et exceptis dictis causis prebendariorum et aliis supra denotatis fecerint, adiudicaverint, judicialiterque deliberaverint ac finaliter concluserint et terminaverint id atque ea omnia pro rato, grato, firmo atque inviolabiliter observare promisisset, promisitque coram nobis harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas sigillo novo egregii Pauli Kerecheny de Kanyafewlde vicebani et comitis nostri zagrabiensis fecimus consignari. Datum Zagrabie in vigilia festi Epiphaniarum domini, anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

E transumpto Joannis Torquati bani, in charta. In archiv. venerab. capituli zagrab. Act. Capit. ant. fasc. 67. nr. 9.

175.

Anno 1523. 5. januarii Zagrabiae.

Capitulum zagrab. nuntiat omnes suas causas, quas adversus Simonem episcopum agit, judicio protonotarii regni Slavoniae se permisisse.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus per presentes, quod quamvis inter nos et nonnulos servitores, familiares et jobagiones nostros, ecclesieque nostre ab una, ac reverendissimum dominum Simonem de Erdewd episcopum ecclesie

zagrabiensis predicte, dominum et prelatum nostrum, ac similiter nonnullos familiares ac servitores et jobagiones dicti episcopatus, per consequensque eiusdem domini Simonis episcopi partibus ex alia racione et pretextu certorum actuum potenciariorum a certis annis ultro citroque utcumque commissorum, varie lites, cause, differencie ac controversiarum materie mote et suscitate atque exorte fuerint; tamen nos volentes expensis, fatigiisque et laboribus, que in prosecucionibus earundem causarum fieri possent parcere, easdem causas, lites et controversiarum materias factum dumtaxat actuum potenciariorum tangentes et concernentes hucusque inter nos et ad nos et eclesiam nostram pertinentes et spectantes qualitercumque et quomodocumque ac ubicumque subortas et motas, demptis causis prebendariorum ecclesiae prenotate ac aliis factum proprietatis et perpetuitatis tangentibus, revisioni, cognicioni et adiudicacioni, finalique conclusioni egregii magistri Stephani Henczelffy de Petrowcz, judicis curie regie ac regni Sclauonie prothonotarii nec non certorum judicum nobilium ac juratorum assesorum comitatus zagrabiensis per eundem magistrum Stephanum penes se eligendorum duximus submittendas, immo submisimus eo modo, ut quitquid idem magister Stephanus Henczelffy prothonotarius et alii prescripti feria sexta post festum Epiphaniarum domini, nunc venturum et aliis diebus ad id aptis et sufficientibus hic Zagrabie in causis, litibus, differenciis, controversiarum materiis pretitulatis, factum ut prefertur, actuum potenciariorum tangentibus, exceptis dictis prebendariis et aliis superius denotatis fecerint, adjudicaverint, judicialiterque deliberaverint ac finaliter concluserint, id atque ea omnia pro rato, grato, firmo atque inviolabiliter observare promisimus, promittimusque harum nostrarum vigore et testimonio literarum. Datum feria secunda in vigilia Epiphaniarum domini. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in charta. In archiv. ven Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 67. nr. 9.

176.

Anno 1523. 1. februarii. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis Georgius Sovinović permutat domum suam incohatam agro Emerici literati, qui ultro 35 flor. annumeravit.

Nos Michael, filius Mathei, judex, Michael, Georgius, alter Georgius, Martinus, Mathias, Nicolaus, Georgius et alter Georgius jurati, consiliarii et universi cives civitatis montis Grecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit

universis: quod nobilis vir Georgius Zowynowyth dictus, concivis noster ac domina Chaucha consors eiusdem ad nostram personaliter venientes presenciam sponte et libere fassi sunt in hunc modum: quod ipsi quamdam domum muratam ruinosam et nondum consumatam ipsorum in prefata civitate habitam, inter domum prudentis et circumspecti viri Emerici litterati, senioris judicis et concivis nostri ac curias heredum seu successorum condam Johannis Soldynarych olim senioris judicis et concivis nostri ac prudentis et circumspecti viri Michaelis Opprasnyth similiter senioris judicis et concivis nostri a meridionali parte et inter aliam domum muratam, similiter ruinosam nobilis viri Georgii Dobrowolyth dicti et domine Anne consortis sue, generi vero nobilis et circumspecti viri Sowani Pastoris similiter senioris judicis et concivis nostri a septemtrionali parte, ab occidentali et orientali vero partibus platee communes, habitam et existentem, unam integram curiam ad usum dicte civitatis in se continentem, ipsum scilicet Georgium Zowynowych a prefato domino Sowano Pastore, socero suo ob amorem coniugalis dilectionis prefate domine Chauche filie sue donacionis titulo litteratorie concernentem, simul cum omnibus eiusdem domus murate ruinose utilitatibus, juribus, usibus, integritatibus et pertinenciis universis prefato Emerico litterato ac per eum suis heredibus pro quadam terra arabili quinque dietas in se continente penes alias terras prefati Emerici litterati versus Ilyczam tendentem in Krog habita et quadam magna silva Doctorywsthycza vocata, similiter in territorio prefate civitatis habitis et existentibus per modum concambii et permutacionis addimento florenorum triginta quinque, quos prefatus Emericus litteratus eidem Georgio Zowynowych super dictam domum muratam addidit ut prefertur, per modum concambialis permutacionis vendidisset, permutasset et contulisset, immoque de consensu vicinorum predictorum vendidit, permutavit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam ac juxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam quomodocumque voluerit disponendam. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune duximus concedendum. Datum die dominico proximo ante festum purificacionis beate Marie virginis. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in membrana. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. regni Croat. Slav. Dalm.

177.

Anno 1523. 5 februarii. Crisii.

Communitate civitatis rogante, ut fines possessionum restituantur, Johannes Torquatus banus capitulo časmensi praecipit, ut legatum suum mittat.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie chasmensis, Johannes Torquatus comes Corbauie ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banus, amiciciam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis prudentum et circumspectorum judicis et juratorum ceterorumque civium civitatis montis Grecensis, quomodo eadem civitas ipsorum exponencium mons Grecensis in comitatu zagrabiensi existens, nunc apud manus eorumdem exponencium pacifice habita, legittima reambulacione et novarum metarum ereccione circumquaque plurimum indigeret; super quo vestram amiciciam harum serie petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Nicolaus de Pezerio, sin Paulus de Nezpessa, vel Johannes de eadem seu alter Johannes Parys de Adamowcz, sive Georgius Barbarych de Jazenowcz aut Johannes Sampo de Thoplychycza, aliis absentibus, homo noster, ad faciem dicte civitatis montis Grecensis vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legittime convocatis et presentibus accedens, reambulet eandem civitatem circumquaque per suas veras et antiquas metas, novas juxta veteres in locis necessariis erigendo, reambulatamque et ab aliorum juribus possessionariis metaliter separatam et distinctam relinquat, statuatque eandem prefatis exponentibus jure eisdem incumbente perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra prefatos exponentes nostram in presenciam ac octavas festi Epiphaniarum domini proxime venturi in sedem zagrabiensem, racionem contradiccionis eorum reddituros, et post hec huiusmodi reambulacionis, metarum ereccionis et statucionis seriem cum cursibus metarum inibi erigendarum, contradictorumque et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et evocatorum commetaneorum, qui premisse reambulacioni et statucioni intererunt nominibus, octavas ad predictas, ut fuerit expediens, nobis suo modo amicabiliter rescribatis in dictam sedem zagrabiensem. Presentes autem sigillo novo egregii Pauli Kerecheny de Kanyaffewlde vicebani et comitis nostri crisiensis fecimus consignari. Datum Crisii feria quinta proxima ante festum beate Dorothee virginis et martiris. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

(A tergo.) Amicis suis reverendis capitulo ecclesie chasmensis pro prudentibus et circumspectis judice et juratis, ceterisque civibus civitatis montis Grecensis, reambulatoria.

Originale in charta, a tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

178.

Anno 1523, 20. maii. Budae.

Ludovicus II. Hung. etc. rex, reprehendit communitatem civitatis, quod capituli jus telonii redimendi injuste ad se vindicare voluit.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris judici, juratis ac universitati civium et incolarum civitatis nostre montis Grecensis salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre pro parte capituli et canonicorum ecclesie zagrabiensis gravi cum querela, quos vos, nescitur qua racione moti, in thelonio zagrabiensi, quod a divis regibus Hungarie predecessoribus scilicet nostris, mense eorum capitulari pro augmento cultus divini in perpetuum donatum et annexum est, exigique ab antiquo consvevit, varie et multipliciter ipsos exponentes turbaretis et inquietaretis in dampnum et preiudicium ipsorum manifestum Cum autem nos ex debito regiminis nostri debitores sumus subditos nostros quoslibet et presertim ecclesias dei, quarum patroni sumus, in justis eorum juribus indempnes conservare, fidelitati vestre harum serie committimus et mandamus presentibusque strictissime, quatenus acceptis presentibus, alio superinde Maiestatis nostre non expectato mandato, statim a molestacionibus et inquietacionibus dicti thelonii homnino supersedere et ab intromissione sese in illud quomodolibet cessare debeatis et teneamini. Et si quid juris in eo, in toto vel in parte aut alia quacumque quota habere pretenditis, id jure mediante, coram bano nostro regni Sclauonie et non via facti, requirere debeatis et teneamini. Alioquin commisimus per alias litteras nostras eidem bano nostro, ut per omnia juris remedia opportuna ad id vos faciendum compellat. Secus sub obtentu gracie Maiestatis nostre nullatenus facere presumentes. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude feria quarta infra octavas ascensionis Domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In arch. ven. capit. eccl. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 10. nr. 53.

179.

Anno 1523. 31. maii. Budae.

Ludovicus II. Hung. etc. rex, Simoni episcopo zagrabiensi, eiusque successoribus dat jus praepositi s. Mariae nominandi atque constituendi.

Commissio propria domini regis.

Nos Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod nos ex declaracione fidelis nostri reverendi in Christo patris domini Simonis dei et apostolice sedis gracia episcopi ecclesie zagrabiensis intelleximus, quomodo predecessores sui episcopi eiusdem ecclesie sue zagrabiensis jus patronatus perpetuum in prepositura alias abbacia ecclesie beatissime Marie virginis in area capituli eiusdem ecclesie sue zagrabiensis habuissent et eo semper fuissent usi, idem quoque dominus episcopus uteretur eciam ad presens; sed quia littere sive privilegia de huiusmodi jurepatronatus utcunque deperdite essent et amissa, supplicavit nobis idem dominus episcopus humiliter et devote, ut illud ipsum juspatronatus, quo ipse et dicti predecessores sui sunt usi, atque eciam nunc ipse uteretur, de novo in eundem ac successores suos episcopos prefate ecclesie sue zagrabiensis transferre ac eidem et suis predictis successoribus dare et concedere dignaremur. Supplicatione itaque predicti domini episcopi, meritisque et virtutibus ac preclarissimis animi dotibus, quibus eundem pollere accepimus inducti, maxime vero ea devocione, qua in beatum Stephanum regem in cuius nomine dicta ecclesia zagrabiensis fundata existit afficimur, ne idem dominus episcopus et predicti sui successores antiquo jure ipsius ecclesie sue priventur aut careant, quoque salubrius et commodius officium prelature in ipsa ecclesia zagrabiensi exercere possint, huiusmodi juspatronatus nostrum regium, quod in dicta prepositura sicuti et in aliis huius regni nostri ecclesiis habemus in eundem dominum episcopum et dictos suos successores duximus transferendum ac eisdem dandum et concedendum, ut ipsi tam diu donec et quousque dicte ecclesie zagrabiensis fungentur prelatura dictam preposituram alias abbaciam beatissime Marie virginis deinceps quociens et quandocumque de jure et de facto vacaverit, personis idoneis, benemeritis et hiis quos dignos esse judicaverint, dicti juris patronatus nostri regii eisdem per presentes, ut prefertur concessa et eorum ordinaria auctoritatibus, conferre et de ipsa semper providere libere possint et valeant pleno jure, immo transferimus denuo, damusque et concedimus harum nostrarum secreto sigillo nostro,

quo ut rex Hungarie utimur impendenti munitarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude in festo sancte et individue Trinitatis. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio. Regnorum nostrorum Hungarie et Bohemie etc. anno octavo.

Originale in membrana, a zona sericea appendet sigillum. In archiv. ven Capit zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 67 nr. 44.

180.

Anno 1523. 3. junii. Zagrabiae.

Coram magistratu civitatis Emericus Mikulić possessiones quasdam communitatis Marco Vučić 8 flor. vendit.

Nos Michael, filius Anthonii, judex, Johannes, Simon, Georgius, Cristophorus, Georgius, Philipus, Gregorius et Emericus jurati, consiliarii et universi cives civitatis Montisgrecensis. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod prudens et circumspectus vir Emericus litteratus de Crisio Mykwlych dictus, senior judex et concivis noster, ad nostram personaliter veniens presenciam sponte et libere fassus est in hunc modum: ut ipse quoddam novum locum nunc ex vepribus et silva extirpatum, jam in sessionem novam pro ereccione nove domus ac aliorum edificiorum redactum in Werhowcz habitum, in territorio nostro seu civitatis prefate inter quamdam particulam terre et rubetum prefati Emerici litterati a parte meridionali, ubi ibidem incipitur meta a quodam fluvio Kwhynschak vocato et tendit seu vadit sursum et pervenit ad quoddam arborem cerasum, deinde ulterius pervenit in quoddam antiquum fossatum, ibi est arbor querci vulgo czer, deinde procedit sursum per eundem fossatum pervenit ad viam communem versus partem orientalem, et per viam eandem eundo pervenit ab ipsa parte orientali in quoddam alium fossatum penes terram et rubetum providi viri Martini agricole aliter Kolarychkyn nominati, jam a parte septemtrionali, et ibi est arbor quercina vulgo czer in vertice eiusdem fossati cruce signata, deinde infra procedit per eundem fossatum, pervenit in aliam arborem quercinam, deinde infra vadit versus partem occidentalem pervenit in aliam arborem vulgo graber, deinde pervenit in aliam arborem similiter vulgo graber dictum et cruce signatum, penes dictum fluvium Kuhynschak habitum, deinde tendit seu vadit per eundem fluvium pervenit ad priorem metam ab ipsa parte meridionali habitam et existentem, ipsum scilicet Emericum litteratum a condam egregiis Johanne

Jacobo phisico regie Maiestatis et domina Mylycza consorte sua empcionis titulo litteratorie concernentem, simul cum omnibus eiusdem novi loci, jam ut prefertur ex silva et vepribus exstirpati, utilitatibus, juribus, usibus, fructuositatibus et pertinenciis universis providis et honestis Marco Wchych dicto et Vrsule consorti eiusdem uti jam novis incolis et inhabitatoribus territorii civitatis nostre ac per eos ipsorum heredibus pro florenis octo auri et per eundem Marcum Wchych prefato Emerico litterato, prout ipsemet coram nobis retulit jam sibi plene datis et persolutis, pro ereccione nove domus, ut prefertur, ac aliorum edificiorum vendidisset et contulisset, immo de consensu vicini predicti vendidit et contulit coram nobis jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum, pariter et habendum, ac iuxta condicionem civitatis prenotate ab antiquo privilegialiter approbatam, quomodocumque voluerit disponendum. In cuius rei memoriam, testimonium, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum commune duximus imprimendum. Datum feria tercia proxima ante festum sacratissimi corporis Christi. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in membrana. A tergo impressum est sigillum communis. In archiv. inclit. Accad. scient. Slavor. merid.

181.

Anno 1523. 8. julii. Budae.

Petrovina et Šiljakovina possessionibus communitati civitatis adjudicatis, Ludovicus II., Hung. etc. rex, capitulo mandat, ut communitatem civitatis in bona inducat.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris capitulo ecclesie zagrabiensis salutem et graciam. Noveritis, in discussione et examine cuiusdam cause inter generosam dominam Margaretham relictam magnifici condam Johannis Banffy de Bolondus, filiam videlicet magnifici olim Johannis Hennyng de Zomzedwar ut actricem ab una, ac magnificos Johannem Dragffy de Belthewk pridem magistrum thavernicorum nostrorum, nunc vero comitem Themesiensem et parcium inferiorum capitaneum generalem ab altera, et Petrum Erdewdy de Monyarokerek a tercia partibus, racione et pretextu universorum castrorum, castellorum, oppidorum, villarum, prediorum ac quorumlibet jurium possessionariorum magnifici condam Andree, filii dicti olim Johannis Hennyng ubilibet adjacentium coram nostra personali presencia mote et ver-

tentis, tandemque in conspectum proprie Maiestatis nostre deducte, in quamquidem causam eciam fideles nostri prudentes et circumspecti judex ac jurati, ceterique cives et inhabitatores civitatis nostre montis Grecensis, occasione dumtaxat possessionum Pettrowyna et Sylakowyna nominatarum in comitatu zagrabiensi existencium sese ingesserant, eedem possessiones Pettrowyna et Sylakowyna simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet prefatis judici ac juratis, ceterisque civibus et inhabitatoribus predicte civitatis nostre montis Grecensis per nos esse adjudicatas, prout alie littere nostre adjudicatorie superinde confecte lacius, limpidiusque declarant et exprimunt, ad quarum restatucionem noster regius et vester homines necessario videntur transmittendi; pro eo fidelitati vestre harum serie firmiter precipientes committimus et mandamus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente magistri Johannes de Kapolna vel Petrus de Byxke sive Nicolaus Myske de Bago, minoris cancellarie nostre notarii, aliis absentibus, homo noster regius de curia nostra regia per nos ad id specialiter transmissus ad facies prescriptarum possessionum Pettrowyna et Sylakowyna vicinis et commetaneis earundem universis inibi legittime convocatis et presentibus accedens restatuat easdem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet prenominatis judici ac juratis, ceterisque civibus et inhabitatoribus pretacte civitatis nostre montis Grecensis, ipsorumque heredibus, posteritatibus et successoribus universis jure eisdem incumbente perpetuo possidendas, contradiccione prefate domine Margarethe, predictorumque Johannis Dragffy et Petri Erdewdy ac aliorum quorumlibet previa racione non obstante, huiusmodi possessionarie restatucionis seriem, ut fuerit expediens, ad quintum decimum diem a die huiusmodi exequucionis ex hinc fiende computando, predicte personali presencie nostre fideliter rescribatis. Datum Bude feria quarta proxima post festum visitacionis beatissime virginis Marie. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

(A tergo.) Fidelibus nostris capitulo ecclesie zagrabiensis pro prudentibus et circumspectis judice ac juratis, ceterisque civibus et inhabitatoribus civitatis nostre montis Grecensis contra generosam dominam Margaretham, relictam magnifici condam Johannis Banffy de Bolondos, filiam videlicet magnifici olim Johannis Hennyng de Zomzedwar et alios intra nominatos super quadam possessionaria restatucione per nostrum ac vestrum homines modo intrascripto

fienda, cuius series, ut fuerit expediens, ad terminum intra specificatum est reportanda.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. E collect den. Radoslai Lopašić.

182.

Anno 1523. 15. julii. Budae.

Ludovicus II. Hung. etc. rex, confirmat privilegium a Mathia rege civibus zagrabiensibus datum, quo a vestigalibus tributisque pro merce solvendis liberantur.

Nos Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod fideles nostri prudentes et circumspecti Mychael Oprasnych iudex ac Emericus litteratus Mikulych et Georgius litteratus iurati cives civitatis nostre Montisgrecensis suis ac universorum civium et communitatis eiusdem civitatis nostre nominibus et in personis Maiestati nostre venientes in presenciam, exhibuerunt nobis quasdam litteras serenissimi principis condam domini Mathie regis Hungarie, precedessoris nostre bone memorie, in pargameno sub dupplici sigillo suo privilegialiter confectas, habentes in se confirmative tenorem quarumdam litterarum capituli ecclesie Albensis, paria litterarum serenissimi condam Bele regis Hungarie etc. super non solucione tributi et tricesimarum prefatis civibus concessarum continencium, tenoris infrascripti, supplicantes Maiestati nostre iidem Mychael iudex, Emericus litteratus et Georgius litteratus iurati cives in sua et dictorum civium ac communitatis predicte civitatis nostre Montisgrecensis nominibus, ut precriptas litteras dicti condam Mathie regis et omnia in eis contenta ratas, gratas et accepta habentes, litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inscribi facientes approbare, illasque eisdem judici, iuratis, ceterisque civibus et toti communitati predicte civitatis nostre Montisgrecensis, modernis scilicet et futuris innovantes perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarumquidem litterarum tenor talis est: (vide vol. II. Doc. 231. de anno 1464. 24. martii.) Nos igitur supplicacionibus dictorum judicis et juratorum civium nostrorum per eos suis ac tocius civitatis nostre predicte Montisgrecensis nominibus nostre Maiestati porrectis, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras dicti condam domini Mathie regis non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua

sui parte suspectas presentibusque litteris nostris privilegialibus sine diminucione et augmemto aliquali insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos eatenus quatenus eedem rite et legittime existunt emanate, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus, ac easdem et omnia in eis contenta memoratis civibus et toti communitati prefate civitatis nostre Montisgrecensis, modernis scilicet et futuris innovantes, valituras perpetuo confirmamus harum nostrarum, quas secreto sigillo nostro quo ut rex Hungarie utimur, in pendenti communiri fecimus vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude in festo divisionis apostolorum. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio. Regnorum nostrorum anno octavo.

E transumpto imper. Ferdinandi II. de anno 1626. In arch. lib. reg. civ zagrab.

183.

Anno 1523. 15. julii. Budae.

Communitate civitatis precante, Ludovicus II. Hung. etc. rex, confirmat constitutionem, qua olim a Mathia rege Kraljevec, Cerje, Kobiljak aliaeque ereptae possessiones communitati sunt redditae.

Commissio propria domini regis.

Nos Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod fideles nostri prudentes et circumspecti Michael Opprasnych judex, Emericus litteratus Mykulych et Georgius litteratus jurati cives civitatis nostre Montisgrecensis suis ac universorum civium et communitatis eiusdem civitatis nostre nominibus et in personis Maiestatis nostre venientes in presentiam exhibuerunt nobis quasdam litteras donacionales serenissimi principis quondam domini Mathie regis Hungarie etc. predecessoris nostri bone memorie, in pargameno patenter confectas, secretique sigilli sui impressione consignatas, quibus mediantibus idem condam dominus Mathias rex pro fidelibus serviciis eorundem civium et inhabitatorum civitatis nostre Montisgrecensis, que iidem sacre imprimis huius regni nostri Hungarie corone et deinde prefato condam domino Mathie regi etc. exhibuerunt, possessiones Kralewcz, Czerye, Kobilia, Zwyblia, Narth, Petrowyna, Syllakowyna et Hraschya vocatas omnino in comitatu zagrabiensi exsistentes, habitas, eisdem civibus, ipsorumque successoribus et posteritatibus universis nove sue donacionis titulo in

perpetuum contulissse dinoscebatur, tenoris infrascripti, supplicantes Maiestati nostre prefati Michael judex et Emericus ac Georgius jurati cives suis et dictorum civium ac tocius communitatis predicte civitatis nostre Montisgrecensis nominibus, ut prescriptas litteras condam domini Mathie regis et omnia in eis contenta ratas, gratas et accepta habentes, litterisque nostris privilegialibus verbotenus inscribi facientes approbare, illasque eisdem judici, juratis, ceterisque civibus et toti communitati predicte civitatis nostre Montisgrecensis modernis scilicet et futuris innovandas perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est: (vid. vol. II. doc. 275. 20. maji ann. 1472.) Nos igitur supplicacionibus dictorum judicis et juratorum civium nostrorum per eos suis et tocius communitatis dicte civitatis nostre Montisgrecensis nominibus et in personis nostre Maiestati porrectis, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras dicti condam domini Mathie regis non abrasas, non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas presentibus litteris nostris privilegialibus sine dominucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos eatenus quatenus eedem rite et legittime existunt emanate viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus ac easdem et omnia in eis contenta memorate civitati nostre Montisgrecensis et per consequens civibus, hospitibus et inhabitatoribus in eadem pro tempore commorantibus innovantes perpetuo valituras confirmamus harum nostrarum, quas secreto sigillo nostro quo ut rex Hungarie utimur, impendenti communiri fecimus vigore et testimonio litterarum mediante. Salvis juribus alienis. Datum Bude in festo divisionis apostolorum. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio. Regnorum nostrorum predictorum anno octavo.

Originale in membrana. Zona sericea cerulei et viridis coloris. In archiv. inclit. Accad scient Slavor. merid.

184.

Anno 1523. 22 julii. Budae.

Communitatem civitatis eiusque bona defendens Ludovicus II., Hung. etc. rex, Johanni Torquato bano praecipit, ut communitatem ab insectatorum injuria tueatur.

Commissio propria domini regis

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro spectabili et magnifico Joanni Torquato, comiti Corbauie, regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano salutem

et graciam. Quoniam nos fideles nostros prudentes et circumspectos universos cives civitatis nostre montis Grecensis simul cum universis possessionibus, porcionibusque et juribus possessionariis ac rebus et bonis eorum iustis utputa et legittimis in nostram regiam recepimus proteccionem et tutelam specialem, viceque et in persona Maiestatis nostre tuicioni vestre commisimus. Mandamus igitur fidelitati vestre harum serie firmiter, quatinus prefatos cives nostros in dictis possessionibus, porcionibusque et juribus possessionariis ac rebus et bonis eorum iustis, ut prefertur, et legittimis contra quoslibet illegitimos impetitores et signanter adversus eorundem vicinos a quibus per occupaciones nonnullarum metarum et terrarum ipsorum plurima damna eisdem inferri dicuntur, tueri, protegere et defensare ac manutenere debeatis et teneamini nostre Maiestatis in persona et authoritate presentibus vobis in hac parte attributa et iusticia mediante. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo beate Marie Magdalene. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. inclit. Accad. scient. Slavor. merid.

185.

Anno 1523. 22. julii Budae.

Ludovicus II. Hung. etc. rex, Joanni Torquato bano jubet, ut severe curet, ne quis a mercatoribus zagrab. pro merce portorium vel telonium cogat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fideli nostro spectabili et magnifico Joanni Torquato, comiti Corbauie, regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano, eiusdemque vicebanis salutem et graciam. Ex querimoniis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium nostrorum montis Grecensis intelleximus, quod quamvis ipsi ex graciosa annuencia et concessione divorum quondam regum Hungarie, nostrorum scilicet predecessorum iuxta eorum privilegia per nostram Maiestatem confirmata a solucione quorumlibet tributorum et theloneorum ubivis in hoc regno nostro et partibus eidem subiectis exigi solitorum exempti sint et liberati habeantur; tamen plerique forent, qui non curata huiusmodi libertate ipsorum civium eosdem ad solucionem tributariam arctarent et compellerent in preiu-

dicium eiusmodi iurium et libertatum ipsorum manifestum. Sup plicatum igitur extitit Maiestati nostre pro parte eorundem expo nencium ut superinde opportune ipsis providere dignaremur. Nos vero, prout ex officio iusti principis debemus, volentes prefatos cives nostros et eorum quemlibet in suis libertatibus conservare, mandamus fidelitati vestre firmiter, quatenus prefatos exponentes deinceps contra quoscunque illegittimos impetitores, qui videlicet eos in locis tributorum contra premissam libertatem eorum impedirent, turbarent et molestarent per occupaciones eciam, si opus fuerit, theloneorum talium, tueri, protegere et defensare ac manutenere debeatis et teneamini nostre Maiestatis in persona et aucthoritate presentibus vobis in hac parte attributa et iusticia mediante. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo beate Marie Magdalene. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. inclit. Accad. scient. Slavor merid.

186.

Anno 1523. 22. julii. Budae.

Ludovicus II. Hung. etc. rex, nobilibus possessionatis, civitatibus etc. vetat, ne a mercatoribus zagrab. pro merce portorium vel telonium exigere audeant.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris universis et singulis dominis prelatis, comitibus, baronibus, nobilibus, castellanis, vicecastellanis atque eorundem officialibus quovis nomine censeantur, nec non civitatibus, oppidis et villis, judicibus et juratis, item theloneatoribus ac quorumcumque theloneorum et tributorum exactoribus aut eorum vices gerentibus, tam scilicet nostris quam alienis in regno nostro Hungarie et partibus eidem subiectis ubivis constitutis et existentibus, presentes visuris, salutem et graciam. Quoniam nos volentes civitatem nostram montis Grecensis ab illa desolacione et inopia in quam superioribus annis est redacta relevari, utque cives et inhabitatores eiusdem civitatis nostre eo facilius victum querere, numeroque et opibus augeri, murosque civitatis atque alia munimenta ante aliquot annos ab eis inchoata pro commodiore defensione tocius regni nostri Sclauonie continuare et absolvere possint, privilegia a divis regibus Hungarie super exempcione solucionis quorumcumque theloneorum seu tri-

butorum ipsis concessa et per serenissimum condam dominum Mathiam regem predecessorem nostrum felicis memorie confirmata, nos quoque graciose per alias litteras nostras confirmavimus. Quocirca mandamus fidelitati vestre et vestrum cuilibet harum serie firmiter, ut deinceps prefatos cives et inhabitatores dicte civitatis nostre montis Grecensis quociescumque ad loca tributorum et theloneorum cum suis rebus et mercibus pervenerint eosdem ab omni solucione exemptos et supportatos habere et liberos unacum rebus et mercibus ac aliis bonis eorum quibuscumque abire permittatis et permitti faciatis gracie nostre sub obtentu. Secus non facturi Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude in festo beate Marie Magdalene. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. scient Slavor. merid.

187.

Anno 1523. 16. octobris. Zagrabiae.

Capitulum zagrab. fundationem altariae in ecclesia cathedrali a Joanne de Resnik praebendario constitutam comprobat.

Capitulum ecclesie zagrabiensis. Omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris presencium noticiam habituris salutem in omnium salvatore. Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire: quod cum nos feria quinta proxima ante festum sancti Johannis baptiste proxime preteritum, propter certas causas et ardua negocia nostra et ecclesie nostre expedienda ad pulsum campane capitulariter congregati fuissemus, tunc honorabilis dominus Johannes presbiter de Reznyk prebendarius chori ecclesie nostre zagrabiensis pretacte, nobis summa cum reverencia et humilitate exponere et detegere curavit in hunc modum: qualiter ipse divino magis instructus nutu, quam humano fretus consilio ad divini cultus augmentum et singularis devocionis affectum pro consecucione celestis patrie pro terrenis et transitoriis celestia commutari cupiens, domum prebendalem in qua nunc ipsemet resideret, alias vero plebanus et rector ecclesie sancti Emerici ducis, tunc in area nostra capitulari constructe et habite pro tempore constitutus residenciam et moram facere habuisset continuam, cui videlicet domui ab orientali teatrum et area nostra capitularis, a meridionali honorabilis domini Michaelis Berlek similiter prebendarii chori pretacte ecclesie

nostre zagrabiensis prebendalis a septemtrionali siquidem partibus venerabilis magistri Bartholomei de Klokoch fratris et concanonici nostri canonicalis domus vicinantur, in ruina, articulisque et necessitatibus suis reformare, restaurare, construere et bono modo meliorare, nec non unam perpetuam missam de sancto Johanne baptista Christi cum collectis: prima propria, secunda pro sacerdote defuncto, tercia de omnibus sanctis, quarta pro voto celebrantis, quinta vero: Exaudi etc; in casu autem, quo dies festivus, solemnis vel supra evenerit, missa ipsa de tempore cum collectis quibus supra celebretur qualibet feria quarta singulis ebdomadis in ara sancte Elyzabeth vidue in ecclesia nostra zagrabiensi prenominata sub minori officio, quo Requiem communitatis nostre dici et celebrari consvevit, fundare; item domum suam de novo in arce zagrabiensi constructam et erectam, nec non quasdam duas vineas suas, unam viginti quinque florenis emptam, alteram autem penes eandem de novo plantatam ad decem ligonizatores in promonthorio Laschyna et territorio vici Latinorum habitam, eidem prebende et domui annectere et alias in quantum possibilitatis sue fuerit presertim in coemendo fenili competenti eidem prebende inter cetera sumpme necessario, nec non in vita et in mortis articulo tam in pecuniis quam aliis rebus pro sua suorumque parentum et consanguineorum atque benefactorum et eciam illius prebende primitivi et principalis fundatoris et institutoris animarum salute, ad laudem, gloriam et honorem dei omnipotentis et tocius curie celestis dotare proposuisset, velletque et niteretur de facto, supplicans nobis humillime quatenus huiusmodi suum bonum, honestum et laudabile propositum et intencionem approbare, ratificare, illique nostrum graciosum et benivolum consensum pariter et assensum prebere, annuere et concedere dignaremur. Nos autem, quibus incumbit justa petentibus non denegare, quinimmo iuxta sanctiones canonum salubriter ad id venire et requirere, quo divinus cultus in dies magis ac magis in ecclesia ipsa nostra augmentetur et incrementum paciatur, alii quoque exemplum boni operis plena cum animadversione sumpmere possint et valeant, huiusmodi supplicacionibus dicti domini Johannis benigne inclinati nostrum graciosum atque benignum talismodi saluberrime laudabilique et benemerite institucioni, factioni et ordinacioni duximus prebendum et prebemus firmiter et inviolabiliter per futurosque prebendarios et rectores eiusdem prebende et domus possessores pro tempore constitutos in continuanda et dicenda ipsa missa tenendos, habendos, reputandosque et stabiliendos, adicientes statuentes et ordinantes id et hoc ne prescriptam domum prebendalem

sic ut prefertur erectam, restauratam et reformatam aliquis ex concanonicis impetrare, acceptare et possidere aut usui suo quovis modo possit aut valeat occupare per cuiuscunque donacionem vel collacionem, alioquin contra voluntatem et in preiudicium et iniuriam nostram capitularem et succesorum nostrorum ex nunc prout ex tunc et extunc prout ex nunc talis impetrator, acceptator et possessor noverit factam fore et attentatam fuisse. Quodque ne ipsa saluberrima ordinacio in successu temporum anichiletur et in oblivionem devenire possit, copiam harum nostrarum litterarum per modernum dominum lectorem nostrum in nostrum librum iussimus inscribendam eo facto. In cuius rei memoriam et testimonium, firmitatemque perpetuam sigillum nostrum auttenticum duximus appendendum. Datum feria sexta in festo sancti Galli confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Petrus de Grangya lector et canonicus ecclesie zagrabiensis, sic ut prefertur, de mandato scripsit.

Transumptum in charta In arch. ven. Cap. zagrab. Act. cap. ant. fasc. 101. nr. 21.

188.

Anno 1523. 29. octobris. Časmae.

Valentinus notarius chasmensis, feria quinta post festum ss. Simonis et Judae: Petro Grangya, lectori. Mitto processum ad instantiam procuratoris fiscalis contra castrenses de Medvevara ratione sacrilegae manuum injectionis in plebanum de Vrabchia factam, emanatum, quem et prius misissem, si quis sollicitasset pro eo, quem dudum cantor in sede praesentaverat et in manus meas assignaverat, tamen idem, tum maxima infirmitate tum aliis episcopi zagrabiensis negotiis praepeditus, ad extrahendum huiusmodi processum minime sollicitare potuit.

Marcelović. Regesta, ut supra.

189.

Anno 1524. 7. februarii. Zagrabiae.

Coram capitulo zagrab. legati communitatis civitatis contra unumquemque, praecipue contra Margaretam Hening et Stephanum Deeshazi qui Petrovinam et Šiljakovinam, possessiones civitatis vindicant, intercessionem faciunt.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus per presentes, quod nobiles et circumspecti Michael judex, alter Michael Opprasnych, Emericus litteratus et Marcus Posegay seniores judices et cives civitatis montis Grecensis in suis ac tocius communitatis civitatis eiusdem personis nostram personaliter venientes in presenciam, serenissimum principem et dominum, dominum Ludouicum dei gracia regem Hungarie et Bohemie etc. dominum nostrum graciosissimum a donacione, collacione et consensus adhibicione; magnificam vero dominam Margaretham Hennyng, magnifici condam Johannis Banffy de Bolondos relictam ac egregium Stephanum Deeshazy et generosam dominam Annam vocatam, consortem eiusdem, aliosque quoslibet cuiusvis status, condicionis et preeminencie homines ab occupacione, detencione et conservacione totalium possessionum Pethrowyna et Sylakowyna vocatarum in comitatu zagrabiensi existencium juri eorundem protestancium spectancium et pertinere debencium seque ipsos quovis exquisito colore in dominium earundem possessionum et suarum pertinenciarum intromissione, ascripcione et perpetuacione, usuumque et fructuum ac quarumlibet utilitatum earumdem percepcione seu percipifactione factis quomodolibet vel fiendis publice et manifeste inhibuerunt contradicendo et contradixerunt inhibendo harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum die dominico proximo post festum sancte Dorothee virginis et martiris. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quarto.

Originale in charta. A tergo vestigium impressi sigilli. In archiv. incl. Accad scient. Slavor. merid.

190.

Anno 1524. 10. februarii. Posonii.

Ludovicus II. Hung. etc. rex, banis Slavoniae regni praecipit, ut exquirant, quare Margareta Hening et Stephanus Deeshazi possessiones honorum Petrovina et Šiljakovina communitati civitatis per vim recusent, atque si par fuerit, ut bona communitati propria tradant.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris spectabili et magnificis Joanni Torquato comiti corbauiensi et Joanni de Thah regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banis et eorum vicebanis salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium civitatis nostre montis Grecensis, quod cum ipsos superioribus diebus iuxta continencias litterarum nostrarum restatutoriarum homo noster regius ac testimonium capituli ecclesie zagrabiensis in dominium possessionum Pethrowyna et Sylakowyna vocatarum, omnino in comitatu zagrabiensi existencium, habitarum, introducere ac easdem eisdem statuere voluissent, tunc egregius Stephanus Deshazy ac generosa domina Margaretha de Hennyng, relicta videlicet magnifici quondam Joannis Banffy de Bolondos, socrus, et Anna consors eiusdem Stephani Deshazy, nescitur qua ducti occasione, missis et destinatis nobilibus Jacobo Roschych, Stephano Czednykoych et aliis quam pluribus hominibus et familiaribus ipsorum armatis manibus et potenciariis ab exequucione earundem litterarum nostrarum restatutoriarum repulissent et easdem possessiones Petrowyna et Sylakowyna vocatas ipsis judici et juratis, ceterisque civibus civitatis nostre montis Grecensis restatui minime permisissent neque dictas litteras nostras exequi suo modo permisissent; ipsos insuper nostrum hominem et testimonium capituli variis et turpissimis verborum contumeliis affectos nisi fuge presidio sibi consuluissent miserabili nece interficere voluissent; multa eciam alia violenter et contra libertates regni nostri nomine et ex voluntate eorundem Stephani Deshazy ac socrus et uxoris suarum predictarum iuxta continencias litterarum dicti capituli zagrabiensis superinde confectarum tempore huiusmodi restatucionis commissa essent et perpetrata potencia mediante. Supplicatum itaque extitit Maiestati nostre in personis memoratorum exponencium ut eisdem circa premissa de opportuno juris remedio providere dignaremur. Mandamus igitur fidelitati vestre harum serie firmiter, quatinus acceptis presentibus partes prescriptas ad unum

certum et brevem terminum partibus ipsis per vos prefigendum coram vobis et vestri in presenciam evocatis, examinatisque parcium juribus, si prescriptam exequucionis seriem indebite interturbatam fuisse agnoveritis, rursus easdem possessiones ipsis exponentibus restatui et eosdem in dominium earundem introducere ac contra dictos Stephanum Deshazy ac dominam Margaretham relictam, socrum et Annam consortem eiusdem et alios quosvis illegittimos turbatores, in eisdem tueri et defendere modis omnibus debeatis et teneamini auctoritate nostra vobis presentibus attributa et justicia mediante. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Posonii feria quarta Cinerum. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quarto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. inclit Accad. scient. Slavor. merid.

191.

1524. 26. februarii. Zagrabiae.

Michael de Šcitarjevo judex nobilium coram Johanne Torquato bano, statutionem possessionis Petrovina civitati montis Grecensis, ipso insciente factam, irritam declarat.

Nos Johannes Torquatus, comes Corbauie ac regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banus. Memorie commendamus, quomodo egregius Michael de Schytario, alias iudex nobilium comitatus zagrabiensis, coram nobis personaliter constitutus, confessus est eo modo: quod prout idem percepisset, nobilis Michael Gwrgekowych vicesgerens suus, nescitur qua racione fretus, quandam fassionem, qualiter videlicet in execucione cuiusdam statucionis in facto possessionis Pethrowyna in predicto comitatu zagrabiensi existentis, habite, pro parte civium civitatis Montisgrecensis facta, cum regio et capituli zagrabiensis hominibus ambulasset, preter scitum et voluntatem dicti Michaelis de Schytario, domini scilicet sui coram eodem capitulo fecisset, cum tamen huiusmodi execucionis fassio non per prefatum Michaelem Gwrgekowych vices gerentem, sed personaliter per ipsum Michaelem de Schytario iudicem nobilium ita tamen, si quid ad eundem in ea re pertinuisset coram dicto capitulo fieri debuisset. Et quia prefatus Michael de Schytario ad eam huiusmodi execucionem ac fassionem exinde fiendam minime consensisset, ideo fassio dicti Michaelis vicesgerentis sui in ea re facta nullius vi- -ris existeret; unde prefatus Michael de Schyatrio, iudex nobilium,

prefatas literas testimoniales ad fassionem suam confectas, sigilloque novo egregii Pauli Kerecheny de Kanyafewlde vicebani e comitis nostri zagrabiensis consignatas, egregio Stephano Deshazy et domine Margarethe socrui sue ac Anne consorti sue dare postulavit iuris ipsorum ad cautellam. Datum Zagrabie feria sexta proxima post festum beati Mathie apostoli. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quarto.

Originale in charta, a tergo apparet vestigium sigilli. In archiv. regn. Croat. Slav. et Dalm.

192.

Anno 1524. 8. augusti. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, banis Sclavoniae regni mandat, ut cives zagrabienses defendant, si quis ab iis vectigal vel portorium exigat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris spectabili et magnificis Johanni Torquato comiti Corbauie ac Johanni de Thah regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banis salutem et graciam. Exponitur nobis in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum ac ceterorum civium civitatis nostre montis Grecensis, quomodo ipsi ex annuentia et concessionc divorum regum Hungarie, predecessorum scilicet nostrorum, genitorisque nostri charissimi felicis memorie, a solucione cuiuscunque thelonei vel tributi sive in terris sive in aquis tam eundo quam redeundo exempti fuissent et supportati, et licet nos quoque eandem annuenciam dictorum divorum regum, ipsis exposcentibus superioribus annis confirmassemus, tamen nonnulli contra eorundem civium libertatem thelonea et tributa ab eisdem exigere cepissent et de cetero quoque semper exigere niterentur in derogamen libertatis eorundem et preiudicium valde magnum. Nos igitur nolentes eosdem contra dictas eorundem libertates dampnificari, fidelitati vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatinus eosdem exponentes in ipsorum libertatibus et exemptione prescriptis teneri et conservari facere contra quoslibet illegitimos impetitores et perturbatores debeatis, neque eos contra formam privilegiorum et litterarum per nos eisdem superinde confirmatarum in locis theloneorum, tributorum et exaccionum impediri seu dampnificari permittatis quovis modo. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Darum Bude feria se-

cunda proxima ante festum beati Laurencii martiris. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quarto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

193.

Anno 1524. 15. octobris. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, capitulo zagrab. jubet, ut Turcorum impetu imminente suas copias bene armatas mittat sub bani imperium, neve ad exercitum sustentandum pro portis, sed pro fumis tributum exigat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Honorabiles, fideles nobis dilecti. Recens est vobis memoria periculorum, que huic regno superioribus annis Thurci intulerunt, audisse iam et illa potuistis, que hiis diebus castris Zewerieniensibus contigerunt; cum itaque captis arcibus ad viscera regni hostes tam potentes undique penetrare iam aperte moliantur, nec possint solis gentibus nostris aut profligari aut propelli a finibus, vestrum, aliorumque subditorum nostrorum omnium statuum auxilium et necessitatem duximus requirendum. Mandamus itaque fidelitati vestre sub pena decreti generalis, quatinus statim acceptis presentibus iuxta ordinacionem in dieta festi nativitatis beatissime Marie virginis proxime preteriti celebrata per dominos prelatos et barones, proceresque ac regnicolas hic tunc congregatos superinde factam, gentes vestras universas racione bonorum vestrorum pro regni defensione conservandas juxta modum et formam decreti prenotati citra omnem moram idoneis militibus et armis decentibus instaurare, preparareque et ad festum beati Nicolai episcopi proxime venturum ad Croaciam sub capetaneatum banorum nostrorum Croacie, recte et fideliter in pleno numero mittere debeatis; committentes eisdem firmiter ut in earum progressu damna inferre non presummant, nec vi aliquid auferant, sed ex stipendio juste vivant. Alioquin et vos si negligentes in gentibus expediendis fueritis, et ipsas gentes si damna intulerint, severiter puniri faciemus. Ut autem crescentibus periculis eciam militum numerus augeatur, mandamus vobis iterum, ut bona vestra ex quibus pecunie exercituales ad gentes tenendas colligi debent pro augendo militum numero non per portas, sed per fumos dicari faciatis, in hac autem dicacione et liberi et factores omnes cuiuscunque nominis et condicionis sint dicentur, nemoque

(cum de communi omnium salute agatur) exemptus sit, nisi nimium pauperes, qui ob inopiam contribuere non possent. Ceterum quoniam cesar Thurcorum ad ver futurum personaliter hoc regnum nostrum invadere proposuit, cui deo adiuvante nos quoque personaliter occurrere, vitamque nostram pro salute huius regni ponere non dubitabimus. Mandamus rursum vobis sub pena infidelitatis et amissionis omnium bonorum vestrorum, ut vos quoque ultra gentes vestras ordinarias eciam decimam partem colonorum vestrorum, juxta ordinacionem anno preterito superinde in publica dieta factam, bene armatas et omnibus rebus bellicis atque victualibus bene preparatas habere debeatis ita, ut cum tempore adveniente vobis scripserimus ad hanc expedicionem huiusmodi decimam partem colonorum sine mora quo iusserimus maiore quo poteritis numero et pro patrie et pro capite vestro tuendo mittere possitis. Secus sub penis prenotatis et in quantum patriam, vitamque vestram ac vestrorum diligitis facere in premissis non presummatis. Datum Bude sabbato proximo ante festum beati Galli confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quarto.

(A tergo.) Honorabilibus capitulo ecclesie zagrabiensis, fidelibus nobis dilectis.

Originale in charta, a tergo vestigium sigilli. In archiv. ven. Capit. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. I. nr. 21.

194.

Anno 1525. 12. januarii. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, postquam Alexium Turzo nominavit tricesimatorem, praecipit civibus zagrabiensibus, ut ei omni consilio auxilioque adsint.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus ac toti communitati civium civitatis Zagrabiensis salutem et graciam. Sciatis nos officium thezaurariatus nostri cum omnibus proventibus et officiis ad ipsum officium thezaurariatus pertinentibus fideli nostro magistro Alexio Thwrzo de Bethlenffalwa thavernicorum nostrorum regalium magistro contullisse; scripsimus itaque et mandavimus per alias litteras nostras tricesimatoribus istius tricesime nostre zagrabiensis, ut statim, visis aliis litteris nostris, tricesimam istam nostram zagrabiensem ad manus hominis dicti thezaurarii nostri presencium scilicet ostensoris resignare debeant. Qui si mandatis nostris illico

paruerint, bene quidem, alias volumus et vobis harum serie strictissime precipientes mandamus, quatenus eidem homini ipsius thezaurarii nostri, dum requisiti fueritis per eundem, in occupacione predicte tricesime nostre et filialium eiusdem et ereccione modernorum tricesimatorum eiusdem omni consilio et auxilio adesse modis omnibus debeatis et teneamini authoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte concessa mediante. Presentes poteritis superinde pro vestra retinere expedicione. Datum Bude feria quinta proxima post festum beati Pauli primi heremite. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quinto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archivio lib. reg. civ. zagrab.

195.

Anno 1525. 16. aprilis. Zagrabiae.

Simon, episcopus zagrab. annum jubilei Zagrabiae civitati et episcopatui divulgat.

Simon dei et apostolice sedis gracia episcopus ecclesie zagrabiensis. Universis et singulis reverendis, religiosis et venerabilibus dominis: prepositis, abbatibus, prioribus, vicariis, gvardianis, archidiaconis, plebanis et eorum vices gerentibus, ac aliis quibuslibet tam religiosis quam secularibus personis ubicunque intra fines dioecesis nostre zagrabiensis constitutis et commorantibus presentes visuris, lecturis, et legi audituris, salutem in domino sempiternam, nostrisque immo verius apostolicis et eius de latere legati obedire mandatis. Noveritis, nos preteritis diebus de mandato et voluntate serenissimi domini nostri, domini Ludouici Hungarie et Bohemie etc. regis, domini nostri graciosissimi, per totam hanc dioecesim nostram zagrabiensem annum jubilei ad regnum Hungarie et has partes regni Sclauoniae a sede apostolica annuendum et concedendum fuisse, promulgari fecisse; cuiusquidem anni jubilei graciosam concessionem et indultum tam a regia Maiestate quam legato prefato immo illius verum et indubitatum transumptum accepimus, quapropter vobis universis et singulis dominis supradictis in virtute salutaris obediencie et sub pena excommunicacionis mandamus, quatenus acceptis presentibus, ac dum et quando cum presentibus fueritis requisiti vel alter vestrum fuerit requisitus in ecclesiis et monasteriis ac archidiaconatibus vestris verbo vel litteris coram populi multitudine huiusmodi graciosam concessionem anni jubilei in hoc

regno et indultum apostolicum promulgare debeatis, ut et quatinus universi utiusque sexus Christi fideles ad nos, ecclesiamque hanc nostram cathedralem ac ad illos confessores sacerdotes tam regulares quam seculares per nos deputatos accedere debeant, qui audiendis confessionibus eorum iuxta continenciam transumpti bulle apostolice, eos ab omnibus peccatis eorum quantumcumque enormibus et gravibus absolvere, ac pro modo culpe salutarem penitenciam iniungere et vota in alia opera pietatis commutare possint et valeant. Secus pena sub premissa non facturi. Datum Zagrabie in festo Resurrectionis domini. Anno eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo quinto.

Simon episc. zagrabiensis
manu propria.

Originale in charta, sat exesum. In magine inferiori sigillum episc. In archiv. ven. capit. zagrab.

196.

Anno 1525. 23. aprilis. Budae.

Ludovicus II., Hung. etc. rex, civit. montis Grech. que ad defendendam patriam dare deberet ingenium campestre cum 50 globis ac pulveribus, atque cum curru et magistro bombardario, hoc onere relevat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus civitatis nostre montis Grecensis salutem et graciam. Quamvis diebus superioribus vobis perinde atque aliis fidelibus nostris ceterarum civitatum nostrarum liberarum mandaverimus, ut unum ingenium campestre cum quinquaginta globis ac pulveribus, nec non curru et magistro bombardario ordinare deberetis, vestris expensis eo mittendum, quo necessitas regni videretur exigere. Preterea, ut pro nostris ingeniis quoque duo centenaria pulverum dare deberetis. Verum, quoniam ea civitas ex vicinitate insultibus hostium obnoxia egere pocius rebus bellicis pro sui defensione videtur, quam quod eas, quas modo habet, alio possit dare, nos igitur tum ex eo, tum vero ad nonnullorum fidelium nostrorum supplicacionem, hoc onere vos levandos et istam civitatem nostram exonerandam duximus. Volumus tamen et mandamus vobis, ut huiusmodi gracia et benignitate nostra ne abutamini sed omni opera, studio et provisione defensionem eiusdem civitatis cure habere debeatis. Secus facere

non presummatis. Datum Bude in dominica Quasi modo. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quinto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum In archiv. lib. reg. civit. zagrab.

197.

Anno 1525. 17. augusti. Budae.

Ludovicus II. rex Hungarie etc. communitati civitatis montis Grecensis pro subsidio atque instauracione istius civitatis centum et quinquaginta florenos de proventibus tricesimae confert. Budae feria quinta proxima ante festum beati Barnabae apostoli 1525.

Documentum in charta attritum valde. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. lib. reg. civit. Zagrab.

198.

Anno 1526. 23. junii. Budae.

Ludovicus II., Hung., etc. rex vetat capitulo zagrab., ne in area sua tabernis mercatoriis extruendis foro civitatis detrimentum inferat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris honorabilibus capitulo ecclesie zagrabiensis salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque civium civitatis nostre montis Grecensis gravi cum querela, qualiter vos istic in medio vestri, in vestro scilicet loco capitulari, in preiudicium ipsorum civium nostrorum certas bolthas et testudines lapideas erexissetis, in quas nonnullos institores et mercatores forenses cum mercibus et rebus eorum venalibus conduceretis, easque illis extraneis, qui subito venditis eorum mercibus eo rursus quo volunt recedunt, locaretis, quo fieret, ut ipsi cives nostri, qui questus gracia merces aliunde et ex remotis partibus in istam civitatem nostram invehunt et important, suas merces vendere non possent, que res cum in evidens damnum et gravamen ipsorum civium prefate civitatis nostre derogamenque libertatis et consvetudinis ipsorum vergat, pati non possumus neque concedere ut alii extranei istic ditescant, nostri vero cives per hoc opprimantur, qui alioquin ex eo eciam quod iam Thurco vicini et pene in eius faucibus sunt, satis superque oppressi, et propter plurimas eciam expensas, quas

ad structuram muri prefate civitatis nostre expenderunt exhausti esse dicantur. Mandamus itaque fidelitatibus vestris harum serie firmissime quatinus amodo imposterum, rebus sic ut prefertur stantibus et se habentibus ab introductione huiusmodi forensium et extraneorum institorum et mercatorum nec non a locacione eciam eisdem testudinum et boltharum vestrarum omnino desistere, sed eosdem exponentes in eorum prerogativis et antiquis libertatibus absque omni impedimento et molestacione vivere permittere debeatis et teneamini; nam alioquin certi sitis, quod ipsos in juribus eorum tam contra vos quam alios eciam illegitimos turbatores curabimus modis omnibus defendere et manutenere. Secus itaque facere non presummatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude sabbato in profesto nativitatis beati Joannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. ven. Capit. eccl. zagrab.

199.

Anno 1526. 23. junii. Budae.

A Ludovico II., Hung. etc. rege, prorogatur dies ad decernendam litem, que inter communitatem civitatis et Stephanum Deešhasi de Petrovina et Šiljakovina agitur.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris spectabili et magnificis Stephano de Bathor palatino et judici Cumanorum ac Joanni Draghffy de Belthek judici curie nostre, necnon egregiis magistro Nicolao de Thwrso personalis presencie nostre in judiciis locumtenenti, ceterisque magistris prothonotariis curie et sedis nostre judiciarie assessoribus, presentes nostras visuris, salutem et graciam. Quoniam nos illam causam, que superioribus annis inter fideles nostros prudentes et circumspectos judicem et juratos, ceterosque cives et incolas civitatis nostre montis Grecensis ut actores et principales ab una, ac egregium Stephanum Deeshaza velut in causam attractum ab alia partibus, coram magistro Stephano de Werbewcz tunc locumtenente personalis presencie nostre racione certorum negociorum et differenciarum mota fuisset et ventilata et adhuc penderet indecisa, cum propterea quod universe littere et litteralia instrumenta prefatorum civium nostrorum ad huiusmodi causam spectantes et pertinentia apud manus ipsius Stephani Wer-

bewczy essent, quas ab eo impresenciarum ob id haberi non possent, quod ipse in proxime preterito generali conventu regnicolarum nostrarum certas ob causas per nos proscriptus et nota infidelitatis condemnatus esset; tum vero, quod iidem (cives et hospites) hoc tempore defensioni eciam ac conservacioni prefate civitatis nostre montis Grecensis, que . . . . non satis ab hoste tuta esse potest superintendere et invigilare debeant . . . . . se ipsorum invigilationem et . . . . nequeant, infra tempus presentis gravaminis . . . . nostris graciose differendam duximus et prorogandam, immo deferimus et prorogamus presencium per vigorem. Quocirca fidelitatibus vestris et vestrorum cuilibet harum serie mandamus et precipimus, quatenus amodo infra tempus premissum causam prefatam dictorum civium nostrorum suspendere, differre et prorogare, ac pro suspensa, dilata et prorogata habere debeatis. Secus facere nullo modo presummatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude sabbato in profesto nativitatis beati Joannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.

Originale in charta, sat lacerum. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. Scient. Slavor. merid.

200.

Anno 1526. 23. junii Budae.

Ludovicus II., Hung. etc rex, banis Slavoniae regni jubet, ut cives zagrabienses defendant, si quis ab iis vestigal vel portorium exigat.

Commissio propria domini regis.

Ludouicus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris magnifico Francisco de Batthyan regnorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie moderno, futurisque banis eorundemque vicebanis, presentes visuris, salutem et graciam. Expositum est Maiestati nostre pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspectorum judicis et juratorum, ceterorumque universorum civium et incolarum civitatis nostre montis Grecensis per modum gravis querele, quod quamvis ipsi antiqua eorum libertatis prerogativa per divos condam reges Hungarie, nostros scilicet predecessores, ipsis graciose concessa et per nos quoque confirmata requirente, a solucione cuiuslibet tributi et thelonei tam de personis propriis quam de rebus et bonis eorum quibusvis fieri debenda penitus et per omnia exempti essent et supportati forent, tamen plerique, qui prefatos cives et incolas predicte civitatis montis Gre-

censis contra huiusmodi libertates eorum ad solucionem dictorum tributorum et theloneorum ac ad alia gravamina inconsveta artare et compellere vellent et niterentur in dampnum ac derogamen libertatis eorundem gravissimum. Nos itaque accepta pro parte ipsorum superinde supplicacione, volentesque eosdem in libertatibus eorum conservare et per omnes subditos nostros conservari facere, fidelitatibus vestris et vestrum cuiuslibet harum serie firmissime precipientes committimus et mandamus, quatinus amodo deinceps prefatos exponentes in omnibus eorum libertatibus per divos olim reges ipsis concessis et per nos confirmatis tenere et conservare ac teneri et conservari facere, nec non contra quoslibet illegitimos impetitores et perturbatores tueri, protegere ac indemniter manutenere modis omnibus debeatis et teneamini nostre Maiestatis in persona et auctoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte concessa et attributa ac justicia mediante. Secus nullo modo nullaque racione facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Bude sabbato in profesto nativitatis beati Joannis baptiste. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

201.

Anno 1526. 24. junii. In arce Medved.

Joannes Torquatus, Corbauiae comes et banus, possessiones Sepnica et Slanovec sub arce Medved sitas, Joanni Novaković dono dat.

Nos Johannes comes Corbauie etc. banus Dalmacie, Croacie et Sclauonie etc. Universis et singulis coram quibus presentes nostre patentes pervenerint littere salutem et gratiam. Damus vobis ad noticiam, quod nos existentes coacti et adstricti fidelibus et gratuitis serviciis egregii Joannis Nouakouich, que ipse nobis pro locorum et temporum varietate constanter exhibuit effundendo sanguinem suum et in duello cum infidelibus fidei christiane coram oculis nostris victoriam reportans, et ob respectum aliorum notorum serviciorum, que in corde gerimus considerando, dedimus et donavimus, immo in perpetuum ascripsimus sibi et suis heredibus possessiones que appellantur Szepnicza et Szlanowcz in pertinenciis castri Medwe cum omnibus pertinenciis et juribus quecunque pertinerent ad easdem possessiones, ut possint uti et manutenere predictas possessiones et ut nemo possit eos in predictis impedire, sed deffendere

et manutenere, et si quispiam in processu temporum ad occupacionem ipsarum possessionum se impediturum vellet et niteretur, non possit interim occupare, donec trecentos florenos non solverit heredibus ipsius, quos ipse Joannes exposuit in factis nostris et castri nostri Medwewara. In quorum fidem nos presentes dedimus litteras nostras anullari sigillo nostro obsignatas. Datum in Medwedwar in festo sancti Johannis baptiste. Anno domini MDXXVI.

E transumpto capit. zagrab. anno 1535. Literae hae donationales »de glagolitico in latinum idioma« transumptae, in vol. II. »Mon. hist. civit. Zagrabiae per errorem adscriptae sunt anno 1426.« — Orig. in archiv regni Dalm. Croat. et Slav.

202.

Anno 1526. 1. augusti. Račae.

Communitatem civitatis, postquam ad defendendam patriam 40 pedites et 6 equos cum curru ad deducendas pyxides dedit, Franciscus de Baćan banus reliquis apparatibus liberat.

Nos Franciscus de Batthyan, regnorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie banus etc. Universis et singulis egregiis et nobilibus comitibus, vicecomitibus et judicibus nobilium comitatus zagrabiensis salutem cum favore. Noveritis, quod judex et jurati, ceterique cives civitatis montis Grecensis ad presentem expedicionem contra Thurcos fiendam e medio ipsorum quadraginta pedites bonos et sex equos curriferos simul cum curru ad deducendas pixides necessarias miserunt, quos nos vidimus. Cum itaque si opus fuerit omnes incolas huius regni per singula capita cuiuscumque condicionis existant, post nos insurgere et movere commiserimus, nolentes civitatem illam omnino desolatam et hominibus destitutam, sed cupientes illam magis intactam relinquere, presertim cum sit in confinibus posita, volumus et vobis harum serie committimus, quatenus dum et quando iidem cives vos simul vel seorsim requisierint et presentes vobis ostenderint, eosdem ab huiusmodi mocione exemptos et liberos habere debeatis, nec illos ex civitate ipsa exire cogatis. Secus nullo modo facere presumatis. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Rashie in festo ad vincula beati Petri. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

203.

Anno 1526. 3. septembris Zagrabiae.

Christophorus de Frangepanibus comes, clades quasdam copiarum regiarum nuntians, ingentem exercitum contra Turcos a rege colligi refert, omnesque orat, ut animum suum erigant, regique fidem servent.

Christophorus de Frangapanibus, Segnie, Weglie, Modrusieque comes etc. Magnificis, egregiis et nobilibus dominis, tocius regni Slauonie, dominis videlicet et amicis honorandis; item alterius cuiusvis status et preemencie hominibus, presentes visuris, lecturis et inspecturis salutem cum honore Noveritis nos non sine gravi animi nostri displicencia accepisse quosdam dominos regnicolas cum gentibus regie Maiestatis, domini nostri graciosissimi, preter mentem et voluntatem sue Maiestatis, inconsulte et indeliberate castra cesaris Thurkarum pridem invasisse, et inde per infideles insperatam quandam stragem in eisdem gentibus sue Maiestatis sumpsisse, unde sua Maiestatis magis ac magis rebus et saluti sue et sudditorum suorum ac regni et sacre corone ob feliciorem eventum et stabilitatem Budam versus se contulisset, ubi copiam gencium non minus ut prius tam de polonica quam de bohemica gente sub ductu magnifici domini Georgii marchionis Brandemburgensis etc. ad latus et futurum subsidium sue Maiestatis congessisse, spectabilem eciam et magnificum dominum Johannem wayvodam Transilvaniensem cum quadraginta millibus gentis hungarice, preterea illustrissimum principem dominum Ferdinandum archiducem Austrie, sororium sue Maiestatis charissimum, cum multis millibus nacionis germanice in subsidium convenire, paratosque esse. Nos quoque cum spectabili et magnifico domino Johanne Torquato comite Corbauie etc. hic Zagrabie cum manu et potencia virium nostrarum in subsidium et stabilitatem felicioris eventus et status sue Maiestatis et proteccionem regnorum suorum fuisse et esse profitemur, quapropter dominaciones vestras talismodi casus et infelix eventus ad extremum non terreat, neque in desperacionem quoquomodo inducat, quinimmo habitis mandatis et requisicionibus sue Maiestatis pariter ad latus et subsidium eiusdem, patrieque defensionem ac salutis et bonorum eliberacionem divina favente clemencia adesse properemus, hortamur, sue Maiestati et per consequens sacre corone regni Hungarie sumpmam propterea felicitatem ostensuros et exhibituros. Presen-

tibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum Zagrabie feria secunda proxima post festum sancti Egidii abbatis. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.

Christoforus supra nominatus me subscripsi manu propria.

Originale in charta. In margine inferiori sigillum. In arch. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

204.

Anno 1526. 5. septembris Zagrabiae.

Christophorus de Frangepanibus, Jožefić, episcopo seniensi, exercitum regium apud Mohač cladem accepisse nuntians, se Zagrabiae ad defendendam patriam pecuniam exercitumque colligere refert.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(A tergo.)

[illegible]

Kukuljević Ivan. Acta Croatica. Vol. I. p. 215–218.

II.

NECROLOGIUM,

EPITAPHIA

AC INSCRIPTIONES.

I.

Anno 1508. 26. maii. Zagrabiae.

1508. Secundo die festi b. Vrbani pape, reverendus dominus Albertus, prepositus maior, executor condam venerabilis domini Johannis, goricensis archidiaconi, cum aliis coexecutoribus suis presentavit triginta sex flor. dominis in sacristia. Ex quibus quatuor sunt flor. altaris b. Bernardi in ecclesia b. Emerici ducis constructi, et triginta duo flor. sunt altaris b. Pauli in ecclesia maiori fundati; que pecunia fuit apud eundem condam dominum Johannem goricensem, tanquam eiusdem altaris gubernatorem in reposito.

Rubrum capitulare, in archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

Anno 1512. et 1513. Zagrabiae.

Hoc missale venerabilis dominus Andreas Planckner, arcium et decretorum doctor, cathedralis (archidiaconus) et canonicus ecclesie zagrabiensis, donavit calendino dominorum Prebendariorum ecclesie eiusdem pro refrigerio anime condam domini Johannis, archidiaconi kamarcensis, item fratris sui. 1512

(Additum alia manu:) Qui obiit octavo die mensis Augusti anno domini MCCCCCXIII.

Idem ex novo erexit unam domum penes viam publicam, qua itur ad molendinum dominorum de capitulo penes et infra domum are s. Ursule.

Idem legavit ad kalendinum b. virginis dominis Prebendariis chori ecclesie zagrabiensis totum corpus biblie in quatuor voluminibus magnis, inter turres cathenis affixis, pro commodo devotorum clericorum. — Requiescat in sancta pace. — Tempore decanatus Gregorii Bosakovecz, prebendarii ecclesie zagrabiensis. Anno et die quo supra.

Item, idem legavit et dedit per suos executores magistrum Gregorium de Waska ac Johannem kamarcensem, archidiaconos nec non canonicos ecclesie zagrabiensis, armarium factum ex asseribus de pino desuper depicto, in quo conservantur ornamenta

sacerdotalia kalendini b. virginis dominorum Prebendariorum zagrabiensium, retro aram maiorem in choro eiusdem virginis benedicte in ecclesia cathedrali s. regis Stephani fundate, et alias reformaciones jussit fieri in balneo dominorum Prebendariorum zagrabiensium.

Nota in Missali eccl. zagrab In biblioth. incl. Accad. scient. Slavor. merid.

Anno 1513. Zagrabiae.

Item, dominus condam Andreas, cathedralis (archidiaconus)? legavit flor. CCCC. in auro pro missa per dominos (canonicos) ad aram s. Hieronymi ordinanda ita, ut rector altaris neve prebendarius, eandem ordinate singulis annis dicere debeat.

Rubrum capitulare, ut supra.

Anno 1521. 29. maii. Zagrabiae.

1521. feria quarta in profesto sacratissimi corporis Christi. Ego magister Bartholomeus, canon. eccl. zagrab. fateor me recepisse ab executoribus condam magistri Nicolai de Zenche seu de Wasmeyurythys etc. quosdam quadraginta flor. in moneta hungaricali are s. Nicolai per ipsum fundate, legatos; quos dum primum me de domo ipsius are transferre seu mori contigerit, eosdem XL. flor. disponere et restituere promitto per se aut executores meos, et hoc ad manus capituli huius alme ecclesie etc. attento et in casu quo hereditates aliquas sicuti fenilia aut molendinum me emere contigerit, quod de eadem pecunia extunc id, de voluntate capituli ipsius et non aliter facere possim.

Rubrum capitula e, ut supra.

II.

1.

ANDREAS IVANICH CAN. CATHEDRALIS ZAGRABIENSIS
ARCIVM ET IVRIS DOCTOR. PATER PATRIAE OLIM.
OBIIT ANNO MDX. IX. IANVARII.
PANNONIAE CAESAR CVM BELLO COEPERAT ALBAM
MOLE SVB HAC TEGITVR PEGASEI FONTIS ALVMNVS.

Lapis marmoreus positus olim ante gradus in medio sanctuarii in eccl. cathedr. E MSC. Raphaelis Levaković, vide: Farlatti Illir. Sacr. Tom. V. pag. 339. Haec inscriptio mihi non liquet.

2.

HIC SITVS EST LVCAS PRAESVL VENERABILIS
ZAGRABIAE TEMPLI LVXQVE DECVSQVE SACRI.
QVI PIETATE PARENS, NVLLI VIRTVTE SECVNDVS
ACCEPIT MERITIS ASTRA PARATA SVIS.
OBIIT ANNO MDX. X. KAL. OCTOBR.

Olim in sanctuario eccl cathedr. ad cornu epistolae ante altare s. Lucae, penes parietem e marmore rubeo monumentum, habens effigiem Lucae antistitis, pontificalibus induti, pastorale laeva tenentis, expressam, iuxta pedem dextrum insignia eiusdem aere conflata, in scuto gryphum coronam pedibus calcantem. — E MSC. Raphaelio Levaković, habet. Farlatti Illir. Sacrum. Tom. V. pag. 338.

III.

1.

INCLYTO VLADISLAO REGE. LVCA VERO PONTIFICE DI GNISSIMO. IOANNES DE MAROCHA ARCHIDIAC. GORICENS. ET CAN. HVIVS ALMAE ECCLESIAE HVNC CHORVM DEO ET PATRIAE PROPRIIS FECIT FIERI IMPENSIS. MDVII.

OPVS MAGISTRI IOANNIS NICZE FLORENTINI. MDVII.

LVCA EPPO PRAESIDENTE. MDVII.

Inscriptiones olim in medio sedilium canonicalium in sancturio eccl. cathedr. E MSC Raphaelis Levakovič, vide: Farllati Illir. Sacr. Tom. V. 339.

2.

THO. CAR. STRIGON. A. D. 1517.

In media turri moenierum eccl. cathedr. insclupta tabulae marmoreae supra janum (nunc clausam) arcis.

3.

OPVS PACTV AD LAV
DE S. EMERICI DVCIS PER
VEN. D. M. LADISLAVM
C. E. Z. A. D. MDXX.

ARTE ET INGENIO
MAGISTRI PETRI
PICTORIS ET SCVLPTOR
NICOLAIQ. CARPENTARIVS.

Inscriptio supra scamnum, quod olim erat ante aram s. Emerici in eccl. cathedr. ad mediam columnam a parte septemtrionali.

IIII.

KALENDARIUM

ECCLESIAE ŻAGRABIENSIS.

(E MISSALI ECCL. ZAGRAB. VENETIIS ANN. 1511. TYPIS EXCUSO.)

N. B. In kalendario hoc nomina literis cursivis impressa in originali rubro charactere scripta sunt.

KL. Januarius habet dies XXXI. Luna XXX.

Hore noctis XVI. Diei VIII.

Aureus numerus					
III.	*A*	*Januarii*	*1*	*Circumcisio domini.*	*Tot. soll.*
	b	IIII. Non.	2	Octava Stephani prothomar.	*IX. lect.*
XI.	c	III. Non.	3	Octava sancti Johannis evangel.	*IX. lect.*
	d	Pridie Non.	4	Octava sanctorum Innocentum	*IX. lect.*
XIX.	e	Nonis	5	vigilia.	
VIII.	f	VIII. Idus	6	*Epiphania domini.*	*Tot. soll.*
	g	VII. Idus	7	Hylarii episcopi et martyris.	
XVI.	*A*	VI. Idus	8	Luciani et Maximiani martyrum.	
V.	b	V. Idus	9	Julii et Juliani martyrum.	
	c	IIII. Idus	10	Pauli primi heremite.	*Memoria.*
XIII.	d	III. Idus	11	Gregorii et Galli martyrum.	
II.	e	Pridie Idus	12	Satiri martyris.	
	f	*Idibus*	13	Octava epiphanie Domini,	*IX. lect.*
				et Hilarii ac Remigii episcoporum.	*Memoria.*
X.	g	XIX. Cal.	14	*Februarii.* Felicis in pincis presbyteri et martyris.	*III. lect.*
	A	XVIII. Cal.	15	Mauri abbatis et confessoris.	*Simplex.*
XVIII.	b	XVII. Cal.	16	Marcelli pape et martyris.	*III. lect.*
VII.	c	XVI. Cal.	17	*Anthonii monachi, confessoris.*	*Sollemne.*
	d	XV. Cal.	18	Prisce virginis et mart.	*III. lect.*
				Sol in aquario.	
XV.	e	XIIII. Cal.	19	Marii, Marthe, Audifax et Abacuk martyrum.	*III. lect.*
IIII.	f	XIII. Cal.	20	*Fabiani et Sebastiani mart.*	*Sollemne.*
	g	XII. Cal.	21	*Agnetis virginis et martyris.*	*Sollemne.*
XII.	*A*	XI. Cal.	22	*Vincentii martyris.*	*Sollemne.*
I.	b	X. Cal.	23	Emerentiane virginis et mart.	*Memoria.*
	c	IX. Cal.	24	Thimothei apostoli.	*Simplex.*
VIIII.	d	VIII. Cal.	25	*Conversio Pauli*	*Tot. soll.*
				et Preiecti martyris.	*Memoria.*
	e	VII. Cal.	26	Policarpi episcopi et martyris.	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

KL. Februarius habet dies XXVIII. Luna XXIX.

Hore noctis XIV. Diei X.

Aureus numerus					
	d	*Februarii*	1	Ignatii episcopi martyris et Brigide virginis.	*III. lect.* *Memoria.*
XI.	e	IIII. Non.	2	*Purificatio Marie virginis.*	*Tot soll.*
XIX.	f	III. Non.	3	*Blasii episcopi et martyris.*	*Soll.*
VIII.	g	Pridie Non.	4	Gilberti confessoris.	
	A	*Nonis*	5	*Agate virginis et martyris.*	*Soll.*
XVI.	b	VIII. Idus	6	*Dorothee virginis et martyris.*	*Soll.*
V.	c	VII. Idus	7	Amandi et Vedasti martyrum.	
	d	VI. Idus	8	Juliani martyris et Helene virginis.	
XIII.	e	V. Idus	9	Apolonie virginis.	
II.	f	IIII. Idus	10	Scolastice virginis.	*Simplex.*
	g	III. Idus	11	Desiderii episcopi confessoris.	
X.	*A*	Pridie Idus	12	Eulalie virginis	*Memoria.*
	b	*Idibus*	13	Anthonii presbyteri confessoris.	
XVIII.	c	XVI. Cal.	14	*Martii.* Valentini martyris.	*Simplex.*
VII.	d	XV. Cal.	15	Faustini et Jovite martyrum.	*Memoria.*
	e	XIIII. Cal.	16	Juliane virginis. *Sol in piscibus.*	
XV.	f	XIII. Cal.	17	Polothronii episcopi.	
IIII.	g	XII. Cal.	18	Panthaleonis martyris.	
	A	XI. Cal.	19	Eucharii episcopi.	
XII.	b	X. Cal.	20	Septuaginta novem martyrum.	
I.	c	IX. Cal.	21	Galbini presbyteri et martyris.	
	d	VIII. Cal.	22	*Cathedra Petri.* *Ver oritur.*	*Tot. soll.*
IX.	e	VII. Cal.	23	Zenonis martyris. Vigilia.	
	f	VI. Cal.	24	*Mathie apostoli.* *Locus bissexti.*	*Tot. soll.*
XVII.	g	V. Cal.	25	Victorini et Victoris martyrum.	
VI.	*A*	IIII. Cal.	26	Alexandri episcopi confessoris.	
	b	III. Cal.	27	Juliani et Fortunati martyrum.	
XIIII.	c	Pridie Cal.	28.	Romani abbatis.	

Nascitur occulta febris Februario multa
Potibus et escis si caute minuere velis.
Tunc cave frigora, de pollice funde cruorem.
Sugge mellis favum pectoris morbos qui curabit.

KL. Martius habet dies XXXI. Luna XXX.

Aureus numerus		Hore noctis XII. Diei XII.			
III.	d	*Martii*	1	Albini episcopi et martyris.	
	e	VI. Non.	2	Simplicii pape martyris:	
XI.	f	V. Non.	3	Martini militis confessoris.	
	g	IIII. Non.	4	Venceslai martyris.	
XIX.	*A*	III. Non.	5	Eusebii martyris.	*Memoria.*
VIII.	b	Pridie Non.	6	Victoris et Victorini martyrum.	
	c	*Nonis*	7	Thome de Aquino.	*Simplex.*
				Perpetue et Felicitatis martyrum.	*Memoria.*
XVI.	d	VIII. Idus.	8	Cypriani et Gillemonis confessorum.	
V.	e	VII. Idus	9	Quadraginta martyrum.	
	f	VI. Idus	10	Alexandri et Gaii martyrum.	
XIII.	g	V. Idus	11	Rustici et Palatini martyrum.	
II.	*A*	IIII. Idus	12	*Gregorii pape, doctoris confessoris.*	*Tot. soll.*
	b	III. Idus	13	Macedonii presbiteri confessoris.	
X.	c	Pridie Idus	14	Eufrosii et Feliciani martyrum.	
	d	*Idibus.*	15	Longini militis et martyris, qui lancea perforavit latus Domini.	*Memoria.*
XVIII.	e	XVII. Cal.	16	*Aprilis.* Patricii episcopi confessoris.	
VII.	f	XVI. Cal.	17	Gedrudis virginis.	*Memoria.*
	g	XV. Cal.	18	Alexandri episcopi confessoris. *Sol in ariete.*	
XV.	*A*	XIIII. Cal.	19	Joseph, nutritoris Domini, confessoris.	
IIII.	b	XIII. Cal.	20	Gumberti episcopi confessoris.	
	c	XII. Cal.	21	*Benedicti abbatis.* *Equinoctium vernale.*	*Soll.*
XII.	d	XI. Cal.	22	Justi episcopi et Pauli confessoris.	
I.	e	X. Cal.	23	Victoriani martyris.	
	f	IX. Cal.	24	Pigmenii episcopi confessoris.	

Aureus numerus						
IX.	g	VIII. Cal.	25	*Annunciatio Marie virginis.*	*Tot. soli.*
	A	VII. Cal.	26	Gastuli martyris.	
XVII.	b	VI. Cal.	27	Rudberti episcopi.	
VI.	c	V. Cal.	28	Eligii episcopi confessoris.	
	d	IIII. Cal.	29	Prisci martyris.	
XIIII.	e	III. Cal.	30	Quintini martyris. Secundi martyris.	
III.	f	Pridie Cal.	31	Reguli episcopi.	

Martius humores gignit variosque dolores.
Sume cibum pure, cocturas si placet ure.
Balnea sunt sana, sed que superflua vana.
Vena nec abdenda, nec potio sit tribuenda.

KL. Aprilis habet dies XXX. Luna XXIX.

Hore noctis X. Diei XIIII.

Aureus numerus					
	g	*Aprilis*	1	Albini confessoris.	
XI.	*A*	IIII. Non.	2	Marcelli pape.	
	b	III. Non.	3	Theodosie virginis.	
XIX.	c	Pridie Non.	4	*Ambrosii episcopi, doctoris et confessoris.*	*Soll.*
VIII.	d	*Nonis*	5	Hirenis virginis.	
XVI.	e	VIII. Idus	6	Sixti pape et martyris.	
V.	f	VII. Idus	7	Dionysii episcopi confessoris.	
	g	VI. Idus	8	Celestini martyris.	
XIII.	*A*	V. Idus	9	Marie egyptiace matrone.	*Memoria.*
	b	IIII. Idus	10	Ezechielis prophete.	
	c	III. Idus	11	Leonis pape confessoris.	*Memoria.*
X.	d	Pridie Idus	12	Julii episcopi confessoris.	
	e	*Idibus*	13	Eufemie virginis martyris.	*Memoria.*
XVIII.	f	XVIII. Cal.	14	*Maii.* Thyburcii et Valeriani martyrum.	*Simplex.*
VII.	g	XVII. Cal.	15	Olimpiadis episcopi confessoris.	
	A	XVI. Cal.	16	Castuli et Carisii martyrum.	
XV.	b	XV. Cal.	17	Petri diaconi confessoris. *Sol in tauro.*	
IIII.	c	XIIII. Cal.	18	Eleutherii martyris.	
	d	XIII. Cal.	19	Vincentii martyris.	
XII.	e	XII. Cal.	20	Genesii martyris.	
I.	f	XI. Cal.	21	Fortunati et Maximiani mart.	
	g	X. Cal.	22	Gaii pape et martyris.	
IX.	*A*	IX. Cal.	23	*Adalberti episcopi martyris.*	*Soll.*
	b	VIII. Cal.	24	*Georgii martyris.*	*Tot. soll.*
XVII.	c	VII. Cal.	25	*Marci ewangeliste.* Letania maior.	*Tot. soll.*
VI.	d	VI. Cal.	26	Cleti pape confessoris.	*Memoria.*
	e	V. Cal.	27	Germani episcopi confessoris.	*Memoria.*
XIIII.	f	IIII. Cal.	28	Vitalis martyris.	*Simplex.*
III.	g	III. Cal.	29	Petri martyris.	*Simplex.*
	A	Pridie Cal.	30	Eutropii martyris.	

Hic probat in vere vires aprilis habere.
Cuncta renascuntur, pori tunc aperiuntur.
In quo scalpescit corpus sanguis quoque crescit.
Ergo solvatur venter cruorque minuatur.

KL. Maius habet dies XXXI. Luna XXX.

Hore noctis VIII. Diei XVI.

Aureus numerus					
XI.	b	*Maii.*	1	*Philippi et Jacobi apostolorum.*	*Soll.*
	c	VI. Non.	2	Anastasii episcopi confessoris.	
XIX.	d	V. Non.	3	*Inventio sancte crucis,*	*Totum soll.*
				et Alexandri, Eventii et Theodori martyrum.	*Memoria.*
VIII.	e	IIII. Non.	4	Floriani martyris.	*Memoria.*
	f	III. Non.	5	Euchini diaconi confessoris.	
XVI.	g	Pridie Non.	6	*Johannis apostoli et evangeliste ante portam latinam.*	*Soll.*
V.	*A*	*Nonis.*	7	Domiciani episcopi et Juvenalis martyrum.	
	b	VIII. Idus	8	*Apparitio sancti Michaelis.*	*Soll.*
				et Stanislai episcopi et martyris.	*Memoria.*
XIII.	c	VII. Idus	9	Corone virginis.	
II.	d	VI. Idus	10	Gordiani et Epimachi martyrum et Job confessoris et prophete.	*Simplex.*
	e	V. Idus	11	Mamerti episcopi et confessoris.	
X.	f	IIII. Idus	12	Panchratii, Nerei et Achillei martyrum.	*Simplex.*
	g	III. Idus	13	Servatii episcopi confessoris.	
XVIII.	*A*	Pridie Idus	14	Bonifacii martyris.	*Memoria.*
VII.	b	*Idibus.*	15	Sophie vidue.	
	c	XVII. Cal.	16	*Junii.* Peregrini martyris.	
XV.	d	XVI. Cal.	17	Aquilini martyris.	
IIII.	e	XV. Cal.	18	Felicis episcopi confessoris. *Sol in geminis.*	
	f	XIIII. Cal.	19	Pudentiane virginis.	*III. lect*
XII.	g	XIII. Cal.	20	Eustachii martyris.	
I.	*A*	XII. Cal.	21	Victoris et Donati martyrum.	
	b	XI. Cal.	22	Helene regine.	*Memoria.*
IX.	c	X. Cal.	23	Desiderii episcopi confessoris.	
	d	IX. Cal.	24	Dominici confessoris.	

Aureus numerus					
XVII.	e	VIII. Cal.	25	Urbani pape et martyris. *Estas exoritur.*	*Simplex.*
VI.	f	VII. Cal.	26	Eleutherii pape martyris.	
	g	VI. Cal.	27	Johannis pape martyris.	
XIIII.	*A*	V. Cal.	28	Germani confessoris.	
III.	b	IIII. Cal.	29	Maximi episcopi confessoris.	
	c	III. Cal.	30	Elevatio dextre beati regis Stephani.	*Memoria.*
XI.	d	Pridie Cal.	31	Petronille virginis.	*III. lect.*

Maio secure laxari sit tibi cure.
Scindatur vena, sed balnea dentur amena.
Cum calidis rebus sint fercula seu speciebus.
Potibus astricta sit salvia cum benedicta.

KL Junius habet dies XXX. Luna XXX.

Hore noctis VI. Diei XVIII.

Aureus numerus					
	e	*Junii*	1	Nicomedis martyris.	*Memoria.*
XIX.	f	IIII. Non.	2	Marcellini et Petri martyrum.	*III. lect.*
VIII.	g	III. Non.	3	Donati, Laurentini et Pergentini martyrum.	
XVI.	*A*	Pridie Non.	4	Cypriani martyris.	*Memoria.*
V.	b	*Nonis*	5	Bonifacii sociorumque eius martyrum.	*Memoria.*
	c	VIII. Idus	6	Philippi diaconi confessoris.	
XIII.	d	VII. Idus	7	Columbani confessoris.	
II.	e	VI. Idus	8	Medardi episcopi confessoris.	*Memoria.*
	f	V. Idus	9	*Primi et Feliciani martyrum.*	*Simplex.*
X.	g	IIII. Idus	10	Basilidis et Tripolis martyrum.	
	A	III. Idus	11	*Barnabe apostoli.*	*Soll.*
XVIII.	b	Pridie Idus	12	Basilidis, Cyrini, Naboris et Nazarii martyrum.	*Memoria.*
VII.	c	*Idibus*	13	Antonii confessoris fratrum minorum de Padua.	*Memoria.*
	d	XVIII. Cal.	14	*Julii.* Elisei prophete. *Estivale solstitium.*	
XV.	e	XVII. Cal.	15	*Viti et Modesti et Crescentie mar.*	*Simplex.*
IIII.	f	XVI. Cal.	16	Quirici et Julite martyrum.	*Memoria.*
	g	XV. Cal.	17	Ducentorum et sexaginta duorum mart. *Sol in cancro.*	
XII.	*A*	XIIII. Cal.	18	Marci et Marcelliani martyrum.	*III. lect.*
I.	b	XIII. Cal.	19	*Gervasii et Prothasii martyrum.*	*Soll.*
	c	XII. Cal.	20	Silverii pape et martyris.	
IX.	d	XI. Cal.	21	Albani martyris cum sociis suis.	*Memoria.*
	e	X. Cal.	22	*Decem millium militum.*	*Soll.*
				Paulini episcopi confessoris.	*Memoria.*
XVII.	f	IX. Cal.	23	Vigilia.	
VI.	g	VIII. Cal.	24	*Nativitas Johannis baptiste.*	*Tot. soll.*
	A	VII. Cal.	25	Amandi confessoris.	

Aureus numerus						
XIIII.	b	VI. Cal.	26	*Johannis et Pauli martyrum.*		*Soll.*
III.	c	V. Cal.	27	*Ladislai regis et confessoris.*		*Tot. soll.*
	d	IIII. Cal.	28	Leonis pape.	Vigilia.	***Memoria.***
XI.	e	III. Cal.	29	*Patri et Pauli apostolorum.*		*Tot. soll.*
	f	Pridie Cal.	30	*Commemoratio s. Pauli apostoli.*		*Soll.*

In junio gentes perturbat medo bibentes
Atque novellarum fuge potus cervisiarum.
Ne noceat colera valet hec refectio vera,
Lactuce frondes ede jejunus bibe fontes.

KL. Julius habet dies XXXI. Luna XXX.

Hore noctis VIII. Diei XVI.

Aureus numerus					
XIX.	g	*Julii*	1	Octava sancti Johannis baptiste.	*IX. lect.*
VIII.	*A*	VI. Non.	2	*Visitatio sancte Marie.*	*Tot. soll.*
				Processi et Martiniani mart.	*Memoria.*
	b	V. Non.	3	Augustini episcopi et confessoris.	
XVI.	c	IIII. Non.	4	Octava sancti Ladislai.	*IX. lect.*
				Translatio s. Martini.	*Memoria.*
V.	d	III. Non.	5	Dominici martyris.	
	e	Pridie Non.	6	Octava Petri et Pauli apostol.	*IX. lect.*
XIII.	f	*Nonis*	7	Vilibaldi episcopi confessoris.	*Memoria.*
II.	g	VIII. Idus	8	Kiliani episcopi sociorumque eius mart.	*Memoria.*
	A	VII. Idus	9	Octava visitacionis Marie.	*IX. lect.*
				Zenonis martyris.	
X.	b	VI. Idus	10	Septem fratrum martyrum.	*III. lect.*
	c	V. Idus	11	*Translatio Benedicti abbatis.*	*Soll.*
XVIII.	d	IIII. Idus	12	Naboris et Felicis martyrum.	
VII.	e	III. Idus	13	*Margarethe virg. et mart.*	*Soll.*
	f	Pridie Idus	14	Silee confessoris.	
XV.	g	*Idibus*	15	*Divisio apostolorum.*	*Soll.*
IIII.	*A*	XVII. Cal.	16	*Augusti. Andree et Benedicti mart.*	*Soll.*
	b	XVI. Cal.	17	*Alexii confessoris.*	*Soll.*
XII.	c	XV. Cal.	18	Eustachii episc. conf. Arnulphi mart. *Sol in leone.*	
I.	d	XIIII. Cal.	19	Juste et Ruffine virginum.	
	e	XIII. Cal.	20	Helye prophete.	*Memoria.*
IX.	f	XII. Cal.	21	Praxedis virginis.	*III. lect.*
	g	XI. Cal.	22	*Marie Magdalene.*	*Tot. soll.*
XVII.	*A*	X. Cal.	23	*Apollinaris martyris.*	*Simplex.*
VI.	b	IX. Cal.	24	Christine virginis. Vigilia.	*Memoria.*
	c	VIII. Cal.	25	*Jacobi apostoli.*	*Tot. soll.*
				Christofori mart.	*Memoria.*

*

Aureus numerus					
XIIII.	d	VII. Cal.	26	*Anne matris Marie.*	*Soll.*
III.	e	VI. Cal.	27	Marthe virginis.	*III. lect.*
				Septem dormientium martyrum.	*Memoria.*
	f	V. Cal.	28	Panthaleonis, Nazarii et Celsi mart.	*III. lect.*
XI.	g	IIII. Cal.	29	Felicis pape, Simplicii, Faustini et Beatricis mart.	*III. lect.*
	A	III. Cal.	30	*Depositio sancti Ladislai.*	*Soll.*
				Abdon et Sennes.	*Memoria*
XIX.	b	Pridie Cal.	31	Germani episcopi et confessoris.	*Memoria.*

Qui vult solamen Julio hoc probat medicamen,
Venam non scindat nec ventrem potio ledat.
Somnum compescat et balnea cuncta pavescat.
Prodest recens unda, allium cum salvia munda.

KL. Augustus habet dies XXXI. Luna XXX.

Hore noctis X. Diei XIIII.

Aureus numerus					
VIII.	c	*Augustii*	1	*Vincula Petri.*	*Soll.*
				et sanctorum Machabeorum.	*Memoria.*
XVI.	d	IIII. Non.	2	Stephani pape martyris.	*III. lect.*
V.	e	III. Non.	3	*Inventio corporis sancti Stephani prothomartyris.*	*Soll.*
				et Nicodemi, Gamalielis et Abibon mart.	*Memoria.*
	f	Pridie Non.	4	Justini presbiteri confessoris.	
XIII.	g	*Nonis*	5	*Marie de nive.*	*Tot. soll.*
				et Dominici confessoris. *(Simplex.)* Oswaldi.	*Memoria.*
II.	*A*	VIII. Idus	6	*Transfiguratio Domini.*	*Tot. soll.*
				et Sixti pape, Felicissimi.	*Simplex.*
	b	VII. Idus	7	Donati episcopi martyris.	*III. lect.*
				et Affre martyris.	*Memoria.*
X.	c	VI. Idus.	8	Cyriaci et sociorum eius mart.	*III. lect.*
	d	V. Idus	9	Romani mart. Vigilia.	*Memoria.*
XVIII.	e	IIII. Idus	10	*Laurentii martyris.*	*Tot. soll.*
VII.	f	III. Idus	11	Tyburtii martyris.	*Simplex.*
	g	Pridie Idus	12	Clare virginis.	*Memoria.*
XV.	*A*	*Idibus*	13	Ipoliti et sociorum eius mart.	*Simplex.*
IIII.	b	XIX. Cal.	14	*Septembris.* Eusebii confessor. Vigilia.	*Memoria.*
	c	XVIII. Cal.	15	*Assumptio Marie virg.*	*Tot. soll.*
				et de s. rege Stephano.	*Memoria.*
XII.	d	XVII. Cal.	16	Rochi confessor. Arnulphi confessor.	
I.	e	XVI. Cal.	17	Octava s. Laurentii mart.	*IX. lect.*
	f	XV. Cal.	18	Agapiti martyris. *Sol in virgine.*	*Memoria.*
IX.	g	XIIII. Cal.	19	Magni martyris	*Memoria.*
	A	XIII. Cal.	20	*Stephâni primi regis Hungarie.*	*Tot. soll.*
XVII.	b	XII. Cal.	21	Bernardi abbatis.	*Simplex.*
				Autumnus incipit.	

Aureus numerus					
VI.	c	XI. Cal.	22	Octava assumptionis Marie	*IX. lect.*
				et Timothei et Simphoriani	*Memoria.*
	d	X. Cal.	23	Vigilia.	
XIIII.	e	IX. Cal.	24	*Bartholomei apostoli.*	*Tot. soll.*
III.	f	VIII. Cal.	25	Lodovici regis Francie, conf.	*Memoria.*
	g	VII. Cal.	26	Irinei episcopi confessoris.	*Memoria.*
XI.	*A*	VI. Cal.	27	Octava s. regis Stephani.	*IX. lect.*
				et Ruffi martyris.	*Memoria.*
	b	V. Cal.	28	*Augustini episcopi.*	*Tot. soll.*
				et Hermetis martyris.	*Memoria.*
XIX.	c	IIII. Cal.	29	*Decollatio s. Johannis baptiste.*	*Soll.*
				et Sabine virginis.	*Memoria.*
VIII.	d	III. Cal.	30	Felicis et Adaucti mart.	*III. lect.*
	e	Pridie Cal.	31	Paulini episcopi confessor.	*Memoria.*

Quisquis sub Augusto vivat medicamine justo.
Caro dormitet, estum, coitum quoque vitet.
Balnea non curet, nec multum comestio duret.
Nemo laxari debet vel fleubothomari.

KL. September habet dies XXX. Luna XXX.

Hore noctis XII. Diei XII.

Aureus numerus					
XVI.	f	*Septembris.*	1	Egidii abbatis.	*Simplex.*
V.	g	IIII. Non.	2	*Depositio s. Emerici ducis.*	*Soll.*
	A	III. Non.	3	Anthonii martyris.	
XIII.	b	Pridie Non.	4	Marcelli martyris.	*Memoria.*
II.	c	*Nonis*	5	Magni episcopi confessor.	*Memoria.*
	d	VIII. Idus	6	Zacharie prophete domini, patris Johannis baptiste.	
X.	e	VII. Idus	7	Gregorii episcopi confessoris.	
	f	VI. Idus	8	*Nativitas Marie.*	*Tot. soll.*
				et Adriani martyris.	*Memoria.*
XVIII.	g	V. Idus	9	Gorgonii martyris.	*Memoria.*
VII.	*A*	IIII. Idus	10	Hylarii pape confessoris.	
	b	III. Idus	11	Prothi et Hyacinthi, Felicis et Regule.	*Memoria.*
XV.	c	Pridie Idus	12	Serapionis martyris.	
IIII.	d	*Idibus*	13	Philippi episcopi confessoris.	
	e	XVIII. Cal.	14	*Octobris. Exaltatio s. crucis.*	*Tot. soll.*
				et Cornelii ac Cypriani mart.	*Memoria.*
XII.	f	XVII. Cal.	15	Octava nativitatis Marie.	*IX. lect.*
I.	g	XVI. Cal.	16	Eufemie, Lucie et Geminiani mart.	*Memoria.*
	A	XV. Cal.	17	Lamperti episcopi et mart. *Sol in libra.*	*III. lect.*
IX.	b	XIIII. Cal.	18	Florencii martyris. *Equinoctium autumnale.*	
	c	XIII. Cal.	19	Januarii cum sociis suis martyrum.	
XVII.	d	XII. Cal.	20	Eustachii et sociorum eius mart. Vigilia.	*Memoria.*
VI.	e	XI. Cal.	21	*Matthei apost. et evangeliste.*	*Tot soll.*
	f	X. Cal.	22	Mauricii et sociorum eius mart.	*Simplex.*
				et Emmerami episcopi et mart.	*Memoria.*

Aureus numerus					
XIIII.	g	IX. Cal.	23	Lini pape et martyris.	
III.	*A*	VIII. Cal.	24	*Gerardi episcopi et mart.* et Elisabeth matris Johannis baptiste.	*Soll.*
	b	VII. Cal.	25	Cleophe virginis.	
XI.	c	VI. Cal.	26	Justine et Cypriani mart.	*Memoria.*
	d	V. Cal.	27	*Cosme et Damiani mart.*	*Soll.*
XIX.	e	IIII. Cal.	28	Venceslai ducis Bohemie.	*Simplex.*
VIII.	f	III. Cal.	29	*Michaelis archangeli.*	*Tot. soll.*
	g	Pridie Cal.	30	*Hieronymi presbiteri doctoris et confessor.*	*Tot. soll.*

Fructus maturi septembris sunt valituri
Et pira cum vino, panis cum lacte caprino.
Aqua de urtica tibi potio fertur amica..
Tunc venam pandas, species cum semine mandas.

KL. October habet dies XXXI. Luna XXX.

Hore noctis XIIII. Diei X.

Aureus numerus					
XVI.	*A*	*Octobris*	1	Remigii, Germani et Vedasti episcoporum et confess.	*Memoria.*
V.	b	VI. Non.	2	Leodegarii episcopi et martyr.	*Memoria.*
XIIII.	c	V. Non.	3	Dionysii episcopi martyr.	
II.	d	IIII. Non.	4	*Francisci confessoris.*	*Soll.*
				et Petronii episcopi.	*Memoria.*
	e	III. Non.	5	Faustini martyris.	
X.	f	Pridie Non.	6	Octava Michaelis archangeli.	*IX. lect.*
	g	*Nonis*	7	Marci pape, Marcellini, Apulei, Sergi et Bachi martyrum.	*Memoria.*
XVIII.	*A*	VIII. Idus	8	Symeonis confessoris.	
VII.	b	VII. Idus	9	*Dionysii episcopi, Rustici et Eleutherii mart*	*Soll.*
	c	VI. Idus	10	Gereonis, Victoris, Cassi et Florencii mart.	*Memoria.*
XV.	d	V. Idus	11	Cerbonii episcopi confessoris.	
IIII.	e	IIII. Idus	12	Taraci, Probi, Andronici et Maximiliani episcopi.	
	f	III. Idus	13	Colomani martyris.	*Simplex.*
XII.	g	Pridie Idus	14	Calixti pape et martyris.	*Simplex.*
I.	*A*	*Idibus*	15	Cerbonii episcopi confessoris.	*III. lect*
				Quirini confessoris.	*Memoria.*
	b	XVII. Cal.	16	*Novembris.* Galli abbatis confessoris.	*Simplex.*
IX.	c	XVI. Cal.	17	Heronis martyris.	
	d	XV. Cal.	18	*Luce evangeliste. Sol in scorpione*	*Tot. soll.*
XVII.	e	XIIII. Cal.	19	Januarii episcopi, sociorumque eius mart.	*Memoria.*
VI.	f	XIII. Cal.	20	Quirini et sociorum eius mart.	
	g	XII. Cal.	21	*Undecim millium virginum, mart.*	*Soll.*
XIIII.	*A*	XI. Cal.	22	Severi episcopi confessoris.	*Memoria.*
III.	b	X. Cal.	23	Severini episcopi confessoris.	*Memoria.*

Aureus numerus					
	c	IX. Cal.	24	Maglorii episcopi confessoris.	*III. lect.*
XI.	d	VIII. Cal.	25	Crispini et Crispiniani mart.	*Memoria.*
	e	VII. Cal.	26	*Demetrii martyris.*	*Soll.*
XIX.	f	VI. Cal.	27	Evaristi pape. Vigilia.	
VIII.	g	V. Cal.	28	*Symonis et Jude apostolorum.*	*Tot. soll.*
	A	IIII. Cal.	29	Ducentorum martyrum.	
XVI.	b	III. Cal.	30	Narcisci episcopi et martyris.	*Memoria.*
V.	c	Pridie Cal.	31	Quintini martyris. et Wolfgangi episcopi confessoris. Vigilia.	*Memoria.*

October vina prebet cum carne ferina.
Necnon auccina caro valet et volucrina,
Quamvis sint sana, tamen est repletio vana.
Quantum vis comede, sed non precordia lede.

KL. November habet dies XXX. Luna XXX.

Aureus numerus		Hore noctis XVI. Diei VIII.			
	d	*Novembris*	1	*Festivitas omnium sanctorum.*	*Tot. soll.*
				et Cesarii martyris.	*Memoria.*
XIII.	e	IIII. Non.	2	Commemoratio omnium fidelium animarum.	*IX. lect.*
II.	f	III. Non.	3	Quarti confessoris et Proculi episcopi.	
	g	Pridie Non.	4	Vitalis et Agricole martyrum.	
X.	*A*	*Nonis*	5	*Emerici ducis Slauonie confessoris.*	*Tot. soll.*
	b	VIII. Idus	6	Leonardi abbatis confessoris.	*Memoria.*
XVIII.	c	VII. Idus	7	Vilibrordi episcopi confessoris.	
VII.	d	VI. Idus	8	Octava omnium sanctorum	*IX. lect.*
				et quattuor coronatorum.	*Memoria.*
	e	V. Idus	9	Theodori martyris.	*III. lect.*
XV.	f	IIII. Idus	10	Martini pape martyris.	*Memoria.*
IIII.	g	III. Idus	11	*Martini episcopi et confessoris.*	*Tot. soll.*
				et Menne martyris.	*Memoria.*
	A	Pridie Idus	12	Benedicti, Ysaac et Johannis martyrum.	
XII.	b	*Idibus*	13	Briccii episcopi et confessoris.	*Simplex.*
I.	c	XVIII. Cal.	14	*Decembris.* Clementini episcopi confessoris.	
	d	XVII. Cal.	15	Secundi martyris.	
IX.	e	XVI. Cal.	16	Othmari abbatis confessoris.	*Simplex.*
	f	XV. Cal.	17	Aniani episcopi et confessoris.	*Simplex.*
				Sol in sagittario.	
XVII.	g	XIIII. Cal.	18	Octava Martini confessoris.	*IX. lect.*
VI.	*A*	XIII. Cal.	19	*Elisabeth vidue.*	*Tot. soll.*
	b	XII. Cal.	20	Potentiani pape et martyris.	
XIIII.	c	XI. Cal.	21	Presentatio Marie virginis.	
				et Columbani confessoris.	*Memoria.*
III.	d	X. Cal.	22	*Cecilie virginis et martyris.*	*Soll.*
	e	IX. Cal.	23	*Clementis pape et martyris.*	*Soll.*

Aureus numerus						
					Caput hyemis.	
XI.	f	VIII.	Cal.	24	Grisogoni martyris.	*III. lect.*
	g	VII.	Cal.	25	*Katherine virg. et martyris.*	*Tot. soll.*
XIX.	*A*	VI.	Cal.	26	Petri et Alexandri episcoporum.	
VIII.	b	V.	Cal.	27	Lini pape confessoris.	*Memoria.*
	c	IIII.	Cal.	28	Cleti pape confessoris.	*Memoria.*
XVI.	d	III.	Cal.	29	Saturnini, Crisanti, Marii et Darie mart. Vigilia.	
V.	e	Pridie	Cal.	30	*Andree apostoli.*	*Tot. soll.*

Hoc tibi scire datur quod reuma novembri curatur.
Queque nociva vita, tua sint preciosa dieta.
Balnea cum Venere tunc nullum constat habere.
Potio sit sana atque minutio bona.

KL. December habet dies XXXI. Luna XXX.

Hore noctis XVIII. Diei VI.

Aureus numerus					
XIII.	f	*Decembris*	1	Longini martyris.	
II.	g	IIII. Non.	2	Bibiane et Candide virginum.	
	A	III. Non.	3	Tribuni martyris.	
X.	b	Pridie Non.	4	Barbare virg. et martyris.	*Simplex.*
	c	*Nonis*	5	Sabe abbatis confessoris.	
XVIII.	d	VIII. Idus	6	*Nicolai episcopi et confessoris.*	*Tot. soll.*
VII.	e	VII. Idus	7	Octava s. Andree apostoli.	*IX. lect.*
	f	VI. Idus	8	*Conceptio Marie virginis.*	*Tot. soll.*
XV.	g	V. Idus	9	Syri episcopi confessoris.	
IIII.	*A*	IIII. Idus	10	Melchiadis pape.	
	b	III. Idus	11	Damasi pape confessoris.	*Memoria.*
XII.	c	Pridie Idus	12	Pauli confessoris	
I.	d	*Idibus*	13	*Lucie virg. et martyris.*	*Soll.*
	e	XIX. Cal.	14	*Januarii.* Zenonis episcopi confessoris.	*Memoria.*
IX.	f	XVIII. Cal.	15	Valeriani episcopi confessoris. *Hyemale solstitium.*	
	g	XVII. Cal.	16	Ananie, Azarie, Misaelis mart.	
XVII.	*A*	XVI. Cal.	17	Ignatii episcopi et martyris.	
VI.	b	XV. Cal.	18	Zonimi martyris. *Sol in capricorno.*	
	c	XIIII. Cal.	19	Nemesii martyris.	
XIIII.	d	XIII. Cal.	20	Vigilia.	
III.	e	XII. Cal.	21	*Thome apostoli.*	*Tot. soll.*
	f	XI. Cal.	22	Triginta martyrum.	
XI.	g	X. Cal.	23	Victorie virginis.	
	A	IX. Cal.	24	Vigilia..	
XIX.	b	VIII. Cal.	25	*Nativitatis domini nostri Jesu Christi.*	*Tot. soll.*
VIII.	c	VII. Cal.	26	*Stephani prothomartyris.*	*Tot. soll.*
	d	VI. Cal.	27	*Johannis apostoli et evangeliste.*	*Tot. soll.*
XVI.	e	V. Cal.	28	*Sanctorum Innocentum.*	*Tot. soll.*

Aureus numerus					
V.	f	IIII. Cal.	29	*Thome episcopi et martyr.*	*Soll.*
	g	III. Cal.	30	Sabini episcopi confessoris.	
XIII.	*A*	Pridie Cal.	31	*Sylvestri pape confessoris.*	*Soll.*

Sane sunt membris res calide mense decembris.
Frigus vitetur capitalis vena scindatur.
Lotio sit vana, sed vasis potio cara.
Sit tepidus potus frigore contrario totus

De veneratione festivitatum advertatur rubrica sequens:

Licet de veneratione et reverentia festivitatum in diocesi zagrabiensi observanda, in breviariis*) specialis rubrica seu tabula descripta habeatur, secundumque illam tabulam per diocesim zagrabiensem a rectoribus ecclesiarum festivitates sanctorum venerande ut plurimum consveverint pronunciari. Quia tamen chorus ecclesie zagrabiensis et per consequens etiam communis populus loci eiusdem rubricam eandem partim sequitur et observat, partim vero aliter ex longa et diuturna observantia, cuius initium memoria hominum non comprehendit observandum. Introduxit idcirco *kalendarium* precedens eo modo et ordine descriptum est, quo videlicet chorus zagrabiensis ac etiam communis populus loci eiusdem festivitates huiusmodi colit et observat. Pro cuius quidem *kalendarii* intelligentia clariori ita quilibet sciat et intelligat, quod ubicumque in eodem *kalendario* scriptum est: *Totum solenne*, illud festum tam per chorum zagrabiensem, quam etiam per populum loci eiusdem omnino veneratur et colitur. Ubi vero scriptum est: *Solenne*, illud festum chorus quidem zagrabiensis certis cerimoniis et observantiis solitis veneratur et colit, populus autem licitis et honestis laboribus et culturis agrorum intendit, exceptis paucis sicut beatorum *Georgii* et *Laurentii* martyrum ac beati *Martini* episcopi et confessoris, que populus ex singulari devotine veneratur et colit Alia vero festa simplicia, trium lectionum et Memorie, ecclesia dumtaxat veneratur debitis officiis, populus autem laboribus occupatur. Hec autem observantia equa et honesta videtur, quoniam per eam et sanctis honor debitus per ecclesiam impenditur, et Christi fideles a laboribus et agriculturis suis non retrahuntur. Sacerdotes igitur parochiales bene notent premissa, imitenturque observantiam ecclesie zagrabiensis predictam, quia ipsa est mater et magistra omnium ecclesiarum aliarum sue diocesis.

---

*) *Breviaria eccl. zagrab. Venetiis typis descripta*:

Breuiarium iuxta consvetudinem ac quotidianam observantiam chori ecclesie Zagrabiensis moderatum . . . . magna cum diligentia revisum et fideli studio emendatum per venerabilem dominum Blasium decretorum doctorem, archidiaconum de Kemlek et canonicum ecclesie zagrabiensis. Impressum Venetiis per Erhardum Radtolt de Augusta. Anno salutifere incarnationis MCCCCLXXXIIII.

Breviarium secundum usum ecclesie Zagrabiensis magna cum diligentia revisum et fideli studio emendatum. Impressum Venetiis per Lucantonium de Giunta, Florentinum. Impensis Joannis Pap, librarii budensis. Anno domini MCCCCCV.

ADDENDA.

A. STATUTA COLLEGII PRAEBENDARIORUM CATHEDR. ECCL. ZAGRABIENSIS.

(ANN. 1466—1511.)

B. DOCUMENTA: ANN. 1340. 1361. 1393. 1397. 1484. 1500.

A.

Incipiunt statuta collegii dominorum Prebendariorum zagrabiensis ecclesie.

Ad laudem et gloriam sancte et individue Trinitatis, patris et filii et spiritus sancti, in honoremque gloriose et intemerate semper virginis Marie, matris misericordie, et ad futuram, perpetuamque rei memoriam. Nos collegium confraternitatis beatissime virginis Marie predicte, chori Prebendariorum cathedralis ecclesie divi regis Stephani zagrabiensis, cupientes ex animo laudibus divinis ampliori solercia invigilare et matrem misericordie, genitricem videlicet dei et domini nostri Jesu Christi, piam advocatam omnium toto nisu vivaciorique et accuratiori officio venerari, quatenus ipsius intercessione apud eundem dominum nostrum, eiusdem matris misericordie filium, pro nostris et in orationes nostras commendatorum reatibus quemadmodum desideramus, facilius graciam pariter et misericordiam assequi mereamur atque valeamus. Ipsam confraternitatem nostram, que a multis temporum curriculis, tum propter penuriam necessariorum, tumque ob alias diversas causas latebat, et ut (ita) dicamus sub modio velut lucerna abscondita manebat, in publicum et super candelabrum proferre, ponere et exaltare desiderantes, ut omnibus almam divi regis Stephani basilicam ingredientibus luceat, incitamentum et exemplar sancte devotionis existat, operaque nostra bona palam videantur ab omnibus, quibus ceteri accensi ardentius sese mancipent sacris misteriis et glorificent deum patrem altissimum, qui est in celis. Quam confraternitatem collegii nostri sub nomine, vocabulo et tutela advocate nostre matris Marie antedicte, dicantes et instituentes, nomenque quo ea ab omnibus semper et in evum vocari et appellari debeat, confraternitatem seu Calendinum matris Marie, virginis gloriose, eidem imponentes, et ut autem ea, que promotionem, continuationem et

regulatam administrationem ipsius confraternitatis seu Calendini collegii nostri conspiciunt et tangunt, ordinatius et regulatius et devotius, utque deo ac hominibus placeant, et salus omnium eidem confraternitati seu calendino se commendantium fiducialius procuretur et speratur indubitate. Ad laudem igitur imprimis dei omnipotentis et honorem ipsius matris misericordie fiant, disponantur et peragantur, ex speciali gratia et annuentia reverendorum et venerabilium dominorum: prepositi ac dignitariorum et canonicorum eiusdem ecclesie zagrabiensis, dominorum et patronorum nostrorum dignissimorum infrascriptorum, statuimus, ordinavimus, decrevimus et in perpetuum duratura, constitutione salubri pariter et salutari articulatim, prout et quemadmodum seriatim patebit intuenti sanccimus de anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo, [1]) ultima die mensis januarii, hora terciarum vel quasi, indictione decima quarta. Pontificatus siquidem sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Pauli, divina providentia pape secundi anno secundo. Regnante vero et feliciter gubernante sceptra regni Hungarie serenissimo principe domino Mathia eiusdem Hungarie ac Bohemie, Dalmatie et Croatie rege etc. Romanum autem imperium tenente gloriosissimo principe et domino, domino Friderico, duce Austrie; in ecclesia vero zagrabiensi predicta, episcopali sede vacante. Item dominis: Vito, preposito; Johanne Alok de Stan, lectore; Bartholomeo de eadem Stan, cantore; Mathia, preposito chasmensi; Nicolao Zequil, cathedrali; Leonardo, decretorum doctore, dubicensi; Mattheo Kelkes, kamarcensi; Johanne gorycensi; Paulo de Kapolycza, Kemlek; Martino de Marthyncz, Waska; Georgio, Bexyn; Sigismundo, warasdiensi ac Fabiano, chasmensi et Seboldo, medicine doctore, Wrbowcz; archidiaconis; Ladislao, custode; item Fabiano de Roycha, Blasio de Nemes, decretorum doctore; Elia de Soploncza, Johanne de Zapolya, Thoma Thompa, Demetrio artium et decretorum doctore; Gerardo de Pathak, Demetrio de Belethyncz, Johanne de Marthynowcz, Andrea de Cracouia, Blasio de Glawnycza, Martino de Gragena, Stephano de Jalza, Johanne Wythez de Kamarcza, Mychaele de Raynffyncz et Petro de Nova civitate, canonicis, dignitates, personatus, archidiaconatus et canonicatus in dicta ecclesia zagrabiensi feliciter tenentibus, necnon gubernantibus atque possidentibus.

[1]) corrige: sexto.

De electione novi decani, et lectione statutorum.

Item imprimis et ante omnia statuimus et decrevimus, quo singulis annis cunctis futuris temporibus in vigilia sancti Laurentii martiris, universi domini fratres nostri ad mandatum domini decani anni illius et per consequens (ad) sonum campane nostre, qua in talibus uti soliti sumus, in ecclesiam seu capellam sancti Stephani prothomartiris, ad latus dicte cathedralis ecclesie divi Stephani regis, zagrabiensis, constructe, ubi nostra solemus tractare negotia, convenire, nec se aliquomodo absentare debeant, nisi iuste teneantur; inibique senium ordine suo consedendo observent, silencio deinde debito prehabito, ad mandatum domini decani, per illum cui ipse iusserit, lectis statutis et constitutionibus nostris infrascriptis in effectum, quo unusquisque fratrum sciat suo promptius invigilare officio ac presentes nostras ordinationes studeat recenti tenere in memoria et illas inviolate atque inconcusse observare, ne postea quispiam fratrum se eas ignorasse valeat allegare et proponere.

De resignatione decanatus.

Item volumus, quo statim ipsis statutis ex ordine perlectis, dominus decanus temporis illius absque omni recusatione, cum debita reverentia in medio fratrum exurgendo imprimis ipsis fratribus gratias agat de honore tali sibi exhibito et concredito, sicque huiusmodi officium decanatus per depositionem sigilli et clavium collegii nostri, resignare et deponere teneatur. Quo facto ex laudabili consvetudine prius habita interlocutione, ex senio usque ad ultimum pari et unanimi deliberatione, unum ex nobis quemcumque ad id officium supportandum viderimus sufficientem et magis idoneum, atque quem maior pars dominorum fratrum voluerit et quem plura vota percusserint, eligemus et preficiemus in nostrum futurum decanum.

De interlocutione.

Volumus eciam, ut nullus fratrum iuniorum verba senioris fratris vel e converso interrumpere et intercipere audeat, sed ordine debito et tempore observato debitam illi reverentiam et honorem exhibere et prestare debeat et teneatur, sub pena pro arbitrio nostro sibi infligenda.

Quod nullus decanatus officium assumpmere recuset.

Statuimus insuper, quod si qui dominorum fratrum electus, huiusmodi officium decanatus assumpmere noluerit seu recusaverit,

talis non obtemperans, consortio nostro ac etiam proventibus usque ad beneplacitum nostrum sciat se privacionis penam ipso facto incursurum.

De iuramento decani electi.

Item, quod statim et immediate post lectionem huiusmodi novi decani, idem dominus decanus electus, nobis ex laudabili consvetudine, ordinationeque nostra, tactis sacrosanctis dei ewangeliis et presentibus nostris statutis, iuramentum sub hac forma prestare debebit.

Forma iuramenti decanatus.

Ego N. decanus dominorum prebendariorum huius alme ecclesie zagrabiensis, iuro et promitto, quod fideliter administrabo per me inventa et solertem curam adhibebo in procuranda utilitate et augmento ipsius confraternitatis, et quod fideliter conservabo tam oblata quam acquisita vel relicta eidem confraternitati; sic me deus adiuvet et hec sancta dei ewangelia.

Forma iuramenti novellorum Prebendariorum.

Ego N. de tali, prebendarius chori huius alme ecclesie zagrabiensis, iuro et promitto, dominis et fratribus meis prebendariis predicte ecclesie zagrabiensis, fidelitatem, promotionem, procurationem, secreta celare, statuta, constituciones, laudabilesque consvetudines ipsorum firmiter observare, debitam reverenciam et obedienciam eisdem dominis et fratribus meis in rebus licitis et honestis exhibere; sic me deus adiuvet et hec sancta dei ewangelia.

De ratione reddenda per decanum suo successori.

Volumus, ut novus electus decanus noster adiunctis sibi ipsi quattuor senioribus et pocioribus fratribus teneatur recipere rationem plenariam a suo predecessore decano de omnibus donatis, legatis, oblatis et qualitercumque acquisitis, rebusque aliis universis collegii seu ipsius confraternitatis nostre, et registrum facere, ne quicquam per negligenciam alicuius ommitatur. Quo et ipse in mutatione sui officii, suo successori valeat facere et dare ex se ipso plenariam et omnimodam rationem.

De iuramento novellorum Prebendariorum.

Item iuxta et secundum laudabilem et observatam nostram tudinem, omnes domini novelli Prebendarii, quibus dominium

ex iurepatronatus ipsorum in medio nostri prebendas contulerint, et domino decano nostro pro tempore constituto presentaverint et commendaverint, iuramentum forma sub prescripta coram nobis, tactis sacrosanctis dei ewangeliis prestare tenebuntur et erunt obligati atque astricti.

De celandis secretis.

Item propter evitanda scandala fratrum, utque quos timor dei non revocat a malis, saltem severitas discipline coerceat a peccatis, sanccimus, quod quicumque dominorum fratrum nostrorum secreta et ea, que in conclavi et privatim in collegio tractantur, ausu temerario et animo rebelli non veritus fuerit et non erubuerit pandere, talis consortio nostro, pariter et proventibus suis per unum annum et diem, vel alias ad beneplacitum nostrum, privabitur ipso facto.

De auctoritate domini decani.

Statuimus eciam, quod quia ex laudabili et approbata consvetudine nostra, dominus decanus noster in medio nostri semper existit superior, et nostra negocia ubique velut caput nostrum ordinat et promovet. Igitur cuicumque ex fratribus nostris quodcumque negocium licitum pro utilitate communitatis seu collegii exequendum demandaverit, diligenter et cum cura exacta, omni tergiversatione et renitentia aliquali statim exequi debeat; alioquin si eius mandatis non paruerit, iussaque eius capescere neglexerit, mox consorcio nostro et proventibus suis tamdiu quousque ipsi domino decano nostro et nobis visum fuerit privatus censebitur eo facto.

De non inferenda fratri iniuria.

Ut autem honor et charitas fraterna in nobis regnet et dominetur et in dies augmentetur, quo nostris bonis moribus ceteris eciam simus in optimum exemplar, decrevimus, quod quicumque nostrorum fratrum alicui ex fratribus, ubicumque locorum, facere presummeret aliquam manifestam iniuriam, vel unus alterum vituperiis enormibus afficeret, aut dolosa convicia inferret, vel alias infamaret, talis consorcio et proventibus uno integro anno et die privabitur, aut alias secundum exigentiam noxe mulctabitur.

Ut cause fratrum in collegio prius discuciantur.

Sepius solent differrentie atque controversionum materie inter fratres nostros suboriri, et propterea eiuscemodi differrencie et controversiones, non imprimis in medium nostri, ut deberent, sed dominii proferre, et perinde dominos in nos vel quemppiam fratrem nostrum superinde, nobis irrequisitis, ausu temerario, in contemptum statuti nostri, conquerendo, provocare et non parum concitare. Eamobrem sanctimus, ne de cetero quispiam ex nobis ad dominium racione previa currat, nisi prius in medio nostri eiuscemodi differrencie discusse, cognite et terminate fuerint; cui viam appellacionis non precludimus, alioquin contraveniens premissis iuxta beneplacitum nostrum punietur.

De officio nostri decani.

Volumus eciam, quod dominus decanus noster pro tempore constitutus, tamquam superior noster, omnibus negociis nostris collegium tangentibus, exacta et diligenti cura studeat invigilare, in fratres non sevire, sed illos pie amare, honorem illorum pro posse defendere, insolencias fratrum manifestas vel occultas sibi notas et declaratas in medium nostri proponere, et tales pro modo culpe nostro eciam ad id accedente consensu punire et castigare valeat, ut ceteri exemplati a similibus abstineant; vel minus, si eundem dominum decanum nostrum in talibus negligentem et per omnia nobis inutilem comperiemus, illum secundum eius negligentiam puniendi vel eciam si tale commiserit, suo officio privandi et destituendi atque spoliandi habebimus facultatem.

De incontinencia fratrum.

Ne vero facilitas venie incentivum tribuat delinquentibus, statuimus, ut qui ex nobis comprehensi fuerint incontinencie vicio laborare, ac scortum publice tenere, et nos eorum dissoluta vita scandalizare, et famam nostram offendere, denigrare, prout magis vel minus peccaverint, puniantur, ut quos divinus timor a malo non revocat, temporalis saltem pena cohibeat a peccato.

De infirmis fratribus.

Decrevimus quoque, quod si aliquis ex fratribus nostris infirmaretur, talem dominus decanus noster per se, vel eo aliis prepedito negociis, per alium quemppiam ex fratribus nostris visitare, ipsumque tam salutaribus monitis, quam eciam temporalibus subsi-

diis de communi confraternitatis nostre, quantum possibile est et indigens fuerit, consolare teneatur.

De supportandis infirmis et legittime occupatis.

Non immerito eciam visum est nobis, quod si quispiam fratrum nostrorum adeo egrotus extiterit, ut non solum privata negocia, verum eciam divina in ecclesia iuxta debitum suum officium, videlicet horas canonicas et alia confraternitatis nostre servicia commode supplere valeret minime; vel si quicumque ex fratribus nostris iuxta mandatum domini decani nostri aliquibus collegii nostri intentus et occupatus fuerit negociis, loco talium huiusmodi officium per alium quemppiam ex nobis, servato iusto ordine, sub pena pro arbitrio nostro reservanda, supplere et supportare faciat, ne divinus negligatur cultus.

De vicissitudinario honore.

Insuper placuit nobis in supplementum honoris vicissitudinarii, ut quandocumque in ecclesiasticis simul et divinis, pariter et secularibus versamur negociis, semper a iunioribus fratribus senioribus in antecedendo et postcedendo, adinstar dominorum, prebeatur debita reverencia, et e converso, pro loco et tempore debitis.

De non intrudendo se in alterius supportanciam.

Demum, quia certi ex nobis non exacto anno servitutis supportantie alterius fratris, imo eciam per patronum insoluto salario eiusdem in huiusmodi alterius fratris supportantias per phas et nephas sese intrudere solent, quapropter tales pene premisse subiacere volumus ipso facto.

Sequitur secunda pars statuti.

Premissis igitur constitucionibus et ordinationibus de honestate et morum, aliis denique negociis et observationibus ex ordine exaratis, iam de divinis et ecclesiasticis nostrum collegium tangentibus, deque illorum diligencia observanda et negligencia evitanda duximus ordinandum. Et principaliter privilegia decimarum nostrarum ad mensam nostram prebendalem spectancium de territorio seu districtu Marocha provenire debentium, pro perpetua rei memoria statuimus inserenda. Quorum tenor sèquitur de verbo ad verbum et est talis; et quidem prime, videlicet domini Eberhardi episcopi istius ecclesie zagrabiensis, benefactoris nostri graciosissimi:

Eberhardus dei et apostolice sedis gracia episcopus zagrabiensis ac supremus cancellarius regie Maiestatis. Omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris, presentium notitiam habituris, salutem in omnium salvatore. Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod nos considerantes et in archano mentis nostre sepius revolventes, quam sit caduca et fragilis presens vita, et quamvis hominibus terrena felicitate gaudentibus sponsione fallaci longa temporis promittat spacia, fine tamen interdum coartatur brevissimo, et sepe incautos ad ima deicit, quos vane spei solaciis demulcebat. Hac igitur consideracione inducti et diligenti indagatione reperientes quod in nostra zagrabiensi ecclesia, cui auctore deo, licet immeriti, presidemus, preter cottidiana suffragia que per ministros ipsius ecclesie pro omnibus Christi fidelibus ad laudem dei generaliter fieri consveverunt, pro prelatis et episcopis eiusdem ecclesie, qui ex hac vita decesserunt, nulla unquam fieret specialis memoria nec aliqua suffragia agerentur, imo exinde metu mentis perculsi ac cupientes quantum cum deo poterimus, sicuti nostre sic et nichilominus predecessorum et successorum nostrorum episcoporum saluti congruis remediis providere et vite future commoda nobis et eisdem bonorum actu operum divina opitulante clemencia procurare. Habitis superinde unacum fratribus nostris de capitulo

ipsius zagrabiensis nostre ecclesie mutuis colloquiis, eorumque consensu circa hoc accedente, totalem porcionem nostram decimalem de decimis, que in districtu de Marocha ex ista parte fluvii Zelyna vocati, dicari consveverunt, quarum recta medietas in vino dumtaxat et pecuniis pro decimis vini exigi consvetis ad nostram mensam episcopalem, residua vero recta et equalis medietas earundem simul cum decimis frugum wlgo zyrow pynz dictis, integraliter dictis fratribus nostris de capitulo zagrabiensi ac cantori dicte ecclesie nostre dinoscitur pertinere, nobis proveniens, excepta tercia parte eiusdem porcionis nostre decimarum ipsarum, quam dudum deputavimus plebano ecclesie sancti Johannis baptiste de Villa nova dictorum fratrum nostrorum de capitulo, racione missarum, quas iuxta morem ipsius nostre ecclesie idem plebanus pro tempore existens, pro vice nostra servari tenetur quociens occurrit ebdomadatim, ad usum et commodum prebendariorum eiusdem ecclesie nostre duximus deputandum, imo deputamus et perpetuo iure conferrimus, iuribus dictorum fratrum nostrorum de capitulo et cantoris eiusdem nostre ecclesie in dictis decimis salvis remanentibus pro eisdem, ita videlicet, quod predicti prebendarii nostre ecclesie a nunc in antea annis singulis, die dominico post festum undecim millium virginum proximo occurente, hora vespertina, ad dictam ecclesiam unanimiter convenientes, et peractis primitus, more consveto, vespertino et completorii officiis, demum pulsatis maioribus campanis prout solet pulsari pro defunctis, vesperas sollenniter cantare pro mortuis, et demum feria secunda mane sequenti, post missam beate virginis, que in ipsa ecclesia nostra solet cantari circa auroram, immediate vigilias mortuorum cum novem lectionibus, responsoriis et laudibus et aliis accessoriis; demum unam missam sollennem pro defunctis cum cantu dicere et perficere, et quilibet eorundem prebendariorum unam missam privatam similiter pro defunctis legere et celebrare pro remedio salutis nostre, dictorumque predecessorum et successorum nostrorum eiusdem ecclesie episcoporum perpetuis futuris temporibus, semel in anno tantum, debeant et teneantur; porcionem vero dicti plebani sancti Johannis baptiste, terciam partem videlicet, de qua superius fecimus mencionem, predicti prebendarii tempore dicacionis ipsarum decimarum eidem inditis dare debeant et ministrari obligentur; pecuniam exinde provenientem per ipsum plebanum exigendam. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras fieri iussimus et appensione sigillorum nostrorum communiri. Datum Zagrabie in

festo beate Margarethe virginis. Anno domini millesimo quadringentesimo quarto decimo.

Aliud privilegium dominorum capituli ecclesie zagrabiensis.

Nos capitulum ecclesie zagrabiensis. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus (expedit) universis. Quod nos ea, que in augmentum cultus divini, ecclesieque et salutis nostre auxilium disponi possunt, sagaci indagacione animadverventes nullatenus debeant protardari, quodque ea non tam salubriter tamque diligenter, nisi per prebendarios chori ecclesie nostre prefate expediri .valeant atque possint, eorum paupertati nichilominus in ea parte succurre recupientes, ut qui prius circa cultum divinum eiusque ministeria diligentes fuerant comperti, per nos tandem remunerati atque dotati magis pervigiles eisdem serviciis divinis insisterent, eaque que per nos pluribus intentis curis et signanter horis canonicis et misse beate viginis Marie, cum quibus onerati non sufficienter provisi fuerant, expleri non possent, per eos accuracius atque diligencius exequerentur. Nos ex unanimi voto nostro, atque matura deliberacione prehabitis, omnes et singulas decimas nostras, ad porcionem videlicet dumtaxat nostram, in districtu de Morawcha concernentes et provenire solitas atque consvetas, eisdem iure perpetuo et irrevocabiliter duximus fore concedendas atque donandas, imo concedimus atque donamus. Harum nostrarum sigilli nostri appensione communitarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria secunda proxima ante festum beati Matthei apostoli et ewangeliste. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

De missa beate virginis.

Facile ex tenore litterarum predictarum celebracionem misse beatissime atque gloriosissime virginis Marie circa auroram dicende quisque comprehendere potest, ad cuius igitur sumpme misse celebrationem quemlibet nostrum ex ordine per integram hebdomadam astrictum esse volumus; dicendam itaque cum tribus collectis: prima videlicet propria; secunda pro episcopis defunctis, et tercia pro peccatis. »Exaudi quesumus,« statuimus.

De non negligenda eadem missa beate virginis, et negligentia aliarum quoque punienda.

Decrevimus itaque, quod qui ex fratribus eam sumpmam missam beate virginis dicere negligeret, ad quod dominus decanus

noster invigilare debebit, huiusmodique negligentiam per quemppiam ex fratribus supplere faciat, negligentem vero pro singula per eum neglecta missa in singulis decem solidis hungaricalibus mulctari debebit. Quorum unam partem dicenti huiusmodi neglectam missam, residuam vero sibi ipsi reservabit. Quam penam in aliis eciam neglectis missis nostrum collegium ordinarie tangentibus, observari volumus ab omnibus inviolabiliter.

De peractionibus pro defunctis episcopis ratione decimarum, iuxta tenorem privilegii prefati domini Eberhardi episcopi.

Peractis igitur die dominice proxime post undecim millium virginum immediate sequentis vesperarum et completorii officiis, de more et consvetudine universi domini fratres personaliter et non per alium, nisi infirmitate vel alias iusto impedimento, tenebuntur, ad locum consvetum convenire debebunt, pulsatis imprimis maioribus campanis per quattuor iuniores fratres nostros, vel per eos ad id in ipsorum expensis repertos et subordinatos homines, sub pena viginti denariorum, ut solet fieri pro defunctis, sepulcris dominorum episcoporum defunctorum lugubribus vestimentis adornatis et candelis circum ea accensis; dicende erunt statim et immediate sollenniter vespere mortuorum cum collectis: prima pro defunctis episcopis; secunda, pro commendatis; tercia pro omnibus fidelibus defunctis. Quibus peractis subsequentur vigilie mortuorum cum novem lectionibus ac solitis responsoriis et prefatis orationibus. Demum feria secunda extunc sequenti, mane, finita missa beate virginis et peracta prima horarum, universi domini fratres, modo prefato, conveniant, et epitogiati misse officio per dominum decanum nostrum, vel alium quempiam ex senioribus, cui idem dominus decanus iusserit dicende, intersint, cui duo ex iunioribus fratribus astabunt. Qua sollenniter finita, idem pontifex indutus cappa nigra, quem domini fratres processionaliter precedant, cum vexillis ac incenso et aqua benedicta aspergenda super sepulchra, circumeundo ecclesiam ab intus, omnibus cantantibus responsorium »Absolve domine animas eorum« etc.; cum versiculo. Quibus finitis, statim legendus est psalmus »De profundis clamavi,« etc., et collecta pro defunctis episcopis.

De dicendis missis per singulos fratres.

Iuxta ordinacionem prefati privilegii eodem die ferie secunde, universi fratres speciales missas pro defunctis episcopis per se vel

per alium quempiam presbiterum dicere et celebrari facere debeat et teneatur sub pena viginti denariorum irremissibiliter exigendorum.

De pena negligentium in premissis.

Qui autem domini fratres in premissis vel in parte premissorum negligenciam aliquam commiserint, tales videlicet, qui »Placebo,« in quindecim; illi vero Vigilie in quadraginta; hii autem, qui misse officio in Viginti quinque denariis hungaricalibus; qui vero in toto officio huiusmodi non interfuerint in uno integro hungaricali floreno mulctabuntur et privabuntur ipso facto.

Quomodo missa confraternitatis per singulas festivitates beatissime virginis Marie debeat peragi.

Volumus eciam, quod in quolibet festo gloriosissime virginis Marie, matris misericordie, ad mandatum domini decani nostri conveniant omnes domini fratres in chorum benedicte virginis Marie, ad latus dextrum sanctuarii maioris ecclesie, suprapelliciis seu epitogiis sollenniter induti, statim finita prima missa, personaliter vel per alium ad id idoneum usque in finem interesse debeant misse confraternitatis de festo eiusdem occurrentis sollenniter decantande. Que debet dici cum collectis tribus: prima videlicet propria; secunda pro commendatis, »Deus, cuius misericordie;« tercia pro peccatis benefactorum, per fratrem quem ordo tangit maturi officii hebdomadalis misse beate virginis, cui duo ex iunioribus astabunt, prout dominus decanus noster commiserit.

Ad officia debita fratrum non surrogandis idiotis.

Quia certi ex fratribus nostris nullis legittimis negociis seu causis prepediti vane solent deambulare et pro se ipsis ad officia quevis explenda ignaros et idiotas surrogare, qui non ut decenter cantare, sed nec os quidem apte sciant aperire; volumus igitur, quod ille, qui in propria persona tali officio interesse nequiverit hic per se vel per alium fratrem suum dominum decanum nostrum adire et causam legittimam abicionis assignare debeat, et deinde loco sui alium idoneum ordinare et instituere teneatur, alioquin si id neglexerit habebitur pro absente et duodecim wyenensium subeat penam.

Ad preficiendos fratres decimatores.

Quoniam plerumque hactenus super dicacione seu connumeracione decimarum nostrarum cultelli districtus de Marocha, de non servando modo et ordine, orte extitere questiones; volentes igitur nos eiuscemodi dissensionum materiis viam precludere, atque eas in bonum ordinem deducere, decrevimus ut amodo deinceps et in antea duo ex dominis fratribus nostris, videlicet unus ex senioribus et alter ex iunioribus, quos nos ad huiusmodi onus subeundum duxerimus eligendos et deputabimus ad decimacionem seu connumeracionem ipsarum decimarum nostrarum, absque omni tergiversatione et renitencia aliquali se mox conferant, eiusmodi mandatum nostrum exequuturi, sub pena carentie proventuum earundem.

De presentandis decimarum registris.

Sepius per decimatores nostros super presentatione registrorum ipsarum decimarum nostrarum certi defectus committebantur, statuimus igitur, ut ipsi decimatores vel alter ipsorum purgatum registrum statim, quinto die post reditum ipsorum, in medium nostri producere et proferre debeant et teneantur, sub pena unius floreni hungarici.

De decimarum nostrarum exactione et illarum administratione.

Decime igitur huiusmodi per ipsos decimatores nostros seu cui id ipsi cure id commiserint, exigi solent in propriis expensis ex eo, quia ipsi in hac parte, et non noster decanus, tollunt proventuum dupplam. Attento tamen, quod nos adminiculo litteratorio circa premissa quomodolibet necessario ipsis adesse debebimus; eo eciam non pretermisso, quod si ipsi decimatores eiuscemodi decimas infra festum sancti Laurencii martiris non exegerint, et nobis non administraverint, extunc mox elapso ipso festo sancti Laurencii universis proventibus ipsorum e medio nostri provenientium tamdiu, quousque ipsas decimas nobis curaverint administrare, sentient se ipsos privatos.

De testamentariis legationibus.

Quia sepius per certos dominos patronos nostros et plerosque alios Christi fideles solite sunt nobis fieri testamentarie legationes et alie oblationes; igitur nollentes nos ratione previa immemores bonorum receptorum reddere, quin pocius, ut diligentius et atten-

cius divinis propterea invigilemus officiis, statuimus et decrevimus, quod ad mandatum nostrum seu domini decani nostri, quandocumque id occurrerit, universi fratres convenire debeant ad decantandam missam, per fratrem cui id dominus noster commiserit decanus, videlicet de beata virgine in ara eiusdem, cuius finito »Sanctus« dividantur fratres in duas partes ad decantandas alias duas missas, puta »de Angelis« et »Defunctis« in quacumque ara, sub penis predictis.

De deportandis funeribus patronorum.

Ut vivis sic eciam ex hac vita decendentibus dominis et patronis nostris graciosissimis obsequi cupientes, nam quemadmodum iidem domini patroni nostri reverendissimorum dominorum episcoporum funera post decessum eorundem per se debent sepelienda deferre, ita nos similiter volumus et statuimus, amodo in antea eorundem dominorum patronorum nostrorum funera e domibus ipsorum usque ad locum sepulture cum debita reverentia per quattuor aut sex fratres iuniores vel alias, si opus fuerit eciam per plures fratres, personaliter et non mediatas aliquas personas deferre et deportare sub pena carentie tocius legationis talis testatoris defuncti.

De processione funerali et circa eam necessariis.

Deinde statuimus, ut in processionibus funerum semper iuniores fratres nostri thurribulum, urceolum cum benedicta aqua, ac eciam vexilla atque alia ad processionem necessaria deportare debeant et erunt obligati.

De pena absentium in supradictis funeralium processionibus.

Tandem eciam volumus, quo singulis processionibus funeralibus universi domini fratres intersint, alioquin absentes et sine scitu domini nostri decani divagentes, totali testamentali, funerali videlicet legatione, senciant se esse privatos; illi autem, qui ex annuentia ipsius domini nostri decani abfuerint, totalis huiusmodi funeralis legationibus et elemosine, dempto uno floreno quem presentes fratres tollent pro labore, participes erunt, ad que prout ad alia omnia dominum decanum nostrum solertem et vigilantem esse volumus, pariter et diligentem. Qui vero tumulationi et »Placebo« non interfuerint, decem wyennenses; vigilie autem non interessentes, decem solidorum hungaricalium pene subiacere volumus.

De salario domini decani.

Postremo, ut quoniam dominus decanus noster universa nostra negocia diligenti et exacta cura ubique promovet et ordinat, igitur ut quos labor premit, congruum est, ut hos dignum quoque sequatur commodum, quo allecti alacriores se ipsos prestent in obsequiis. Eamobrem nos quoque moti, decrevimus, ut ex omnibus testamentariis legationibus, elemosinis occurrentibus et oblationibus, exceptis decimis nostris, idem dominus decanus noster tollat dupplam.

De reposito et expensis nostri collegii.

Finaliter statuimus, quia sepius imo frequentia atque diversa nobis occurrant negocia, nonnunquam etiam ardua; ne autem ea ob penuriam expensarum labefactari contingat quin pocius ea in commodum nostrum ad optatum finem deduci possint et valeant, in singulis divisionibus nostris pecuniariis unam porcionem ad necessitates collegii nostri reservatam semper esse volumus.

Originale in membrana. In archiv incl. Accad. scient. Slaver. merid. II. b. 147.

Ihesus Christus, Marie filius, in secula laudetur. Amen.

Sequitur iuramentum Prebendariorum in hanc formam:

Ego N. de tali, prebendarius chori alme ecclesie zagrabiensis, juro et promitto dominis et fratribus meis prebendariis predicte ecclesie zagrabiensis fidelitatem, promotionem, procurationem. Secreta celare et statuta, constitutiones, laudabilesque consvetudines ipsorum firmiter observare, debitam reverentiam et obedientiam eisdem dominis et fratribus meis in rebus licitis exhibere; sic deus me adiuvet et hec sancta dei evangelia.

Iuramentum decani. Hec est forma:

Ego N. de tali, decanus dominorum prebendariorum iuro et promitto, quod fideliter administrabo per me inventa, et solertem diligentiam faciam in procuranda utilitate et augmento ipsius confraternitatis, et quod fideliter conservabo tam oblata quam acquisita vel relicta eidem confraternitati; sic me deus adiuvet et hec sancta dei evangelia.

Quod nullus dominorum prebendariorum recuset assumere officium decanatus sub pena hic descripta.

In anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo, in vigilia beati Laurencii martiris. Ad generalem convocationem dominorum Prebendariorum ecclesie zagrabiensis, in ecclesia sancti Stephani prothomartiris, ipsi unanimi voto concluserunt in electione decani et fine debito terminaverunt, quod quicumque ex eisdem non assumeret officium decanatus vel recusaret, quem fratres elegerint, erit privatus consortio et proventibus quousque fratribus placuerit.

Quod nullus fratrum recuset in negotio Kalendini et communitatis decanum coadiuvare sub pena hic expressa.

Anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio, in vigilia beati Laurentii martiris. Domini Prebendarii chori ecclesie

zagrabiensis ad conpulsationem factam congregati in ecclesia sancti Stephani prothomartiris, unanimi voto concluserunt in electione decani, quod quandocumque decanus eorum alicui ex eis aliquid mandaverit pro utilitate communitatis, et neglexerit, extunc eo facto privetur consortio et proventibus hucusque, quousque communitati placuerit et decano, et eundem potuerit placare.

Predictis penis descriptis, sequuntur evangelia quatuor evangelistarum super que fit et prestatur iuramentum.

Initium sancti evangelii secundum Johannem.

In principio erat verbum etc. (Joh. c. I. v. 1—14.)

Initium sancti evangelii secundum Matheum, cap I.

Liber generationis Ihesu Christi, etc. (Math. c. I. v. 1—16.)

Secundum Marcum, cap. XVI. seu ultimo.

Recumbentibus undecim discipulis apparuit illis etc. (Marc. c. XVI. v. 14.—20.)

Secundum Lucam, capitulo primo.

Fuit in diebus Herodis regis etc. (Luc. c. I. v. 5—17.)

Descripto iuramento Prebendariorum ac decani cum penis expressis de non suscepcione et recusatione officii decanatus et coadiuvatione decanie, cum evangeliis quator evangelistarum:

Secuntur statuta dominorum Prebendariorum alme ecclesie zagrabiensis, et primo supra confraternitatem ipsorum ac fundacionem Kalendini eorumdem in hec verba:

Ad laudem dei omnipotentis, patris et filii et spiritus sancti.

Ad honorem gloriose et intemerate virginis Marie, matris misericordie, et ad futuram perpetuamque rei memoriam. Nos universi Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis, cupientes ex animo laudibus divinis, solerciaque invigillare ampliori, et matrem misericordie, genitricem utputa dei et domini nostri Ihesu Christi, advocatam nostram omni nixu vivatiori, accuratiorique officio venerari, quatenus ipsius intercessione piam apud dominum Ihesum, eiusdem matris filium, misericordiam pro nostris reatibus, quemadmodum desideramus, facilius mereamur. Confraternitatem nostram, quam multis ante temporum curriculis, tum propter penuriam necessariorum, tumque ob alias causas latebat, et ut ita dicamus sub modio abscondita degebat, in publicum et super candelabrum pro-

ferre, ponere et exaltare, ut omnibus almam sancti regis Stephani basilicam ingredientibus luceat, incitamentum, exemplarque sancte devotionis existat, operaque nostra bona videantur palam et glorificetur deus pater, qui in celis est, sub vocabulo et tutela advocate nostre matris Marie antedicte, ipsam confraternitatem dedicantes et constituentes, nomine quo ab omnibus semper et in evum vocitetur, confraternitatem matris Marie eidem inponentes. Et ut ea que promotionem, continuationem et regulatam administrationem ipsius confraternitatis matris misericordie conspiciunt, ordinatis, regulatis et devotis, utque deo ac hominibus placeant et salus omnium eidem confraternitati se commendantium provincialibus procuretur et speretur indubitate, ad laudem dei et honorem matris Marie fiant, disponantur et peragantur, statuimus, ordinamus et in perpetuum duratura constitucione sanccimus.

De nomine Kalendini, ac confraternitatis capitulum.

Et primo, quod dicta confraternitas nostra, confraternitas matris misericordie, ut prediximus, ab omnibus publice nominetur et vocetur.

De cantatione psalterii et terminatione eiusdem.

Quod in qualibet vigilia cuiuslibet benedicte virginis Marie, matris misericordie, in choro eiusdem, in ecclesia sancti regis Stephani constructo, amodo et per amplius cantabitur psalterium per quatuor personas, incipiendo a prima serie usque ad ultimam inclusive. Et post quemlibet nocturnum dicti psalterii cantabuntur duo versiculi, videlicet: Maria mater gracie etc. — Gloria tibi domine etc. Et finitis istis dicetur *versiculus:* Ora pro nobis mater misericordie etc. Et sequantur orationes: *Interveniat pro nobis. — Deus venie largitor. — Exaudi quesumus domine supplicum. — Et concludentur: Per Christum dominum nostrum. Amen.*

In festis totis sollempnibus beate virginis misse officium ipsius Calendini qualiter perfici debeat.

Quod in quolibet festo gloriose Marie virginis matris misericordie, ad mandatum decani conveniant omnes fratres in choro benedicte virginis predicto, et superpelliciis solenniter induti, statim finita prima intersint misse solenniter decantande de beata virgine matre misericordie, prout festum requirit, usque ad finem per se vel per alium; et concludentur collecte: Prima, de festo ipso, tunc concludetur secunda: *Deus cuius misericordie,* et tercia pro peccatis.

Et finita missa cantetur ab omnibus flexis genibus solenniter *antiphona: Salve regina,* vel una alia antiphona de virgine benedicta, si brevitas temporis requirit, cum versu: *Ora pro nobis mater misericordie etc.* et collectis ut supra in missa consignatis.

Ordo prefate misse nostre videlicet confraternitatis virginis benedicte per quos fratres nostros debeat dici secundum seriem una cum epistolis et evangeliis ipso die virginis benedicte.

Volumus, quod missa de benedicta virgine matre misericordie dicatur semper per illum fratrem, qui habet missam ebdomadalem maturi officii de beata virgine, secundum stilum incipiendo a prima serie usque ad ultimam inclusive; et duo iuniores Prebendarii, prout decanus iusserit, dicent evangelium et epistolam ad eandem.

De novilunio et qualiter Placebo et vigilie mortuorum ipsius confraternitatis decantari debeant.

In qualibet novilunali die dominica ante vesperas, sub secundo pulsu, omnes et singuli fratres ad mandatum decani nostri, modo, loco et forma predictis, conveniant per se vel per alium; et intersint Placebo, Vigiliis cum tribus lectionibus et cum Laudibus decantandis, usque ad finem.

Secunda feria novilunali missa confratrum defunctorum quomodo dici debet, etc.

In qualibet feria secunda novilunali, omnes fratres modo, loco et forma predictis, similiter conveniant per se vel per alium bene idoneum et sufficientem, intersint misse solempniter decantande pro defunctis commendatis et matricule confraternitatis nostre huius assertis, cum collectis, prima videlicet: Deus venie largitor, secunda: Inclina domine aurem tuam, et tercia: Fidelium deus omnium. Qua finita dicatur responsorium: Absolve domine, cum versiculo, et primo: pro defunctis cum collectis supra in officio misse consignatis, et subiungetur antiphona: Michael prepositus, cum oracione: Deus, qui miro ordine etc.

Sed quia certi ex fratribus nostris nullis negociis legitimis prepediti solent vane deambulare et pro se ipsis ad tale officium locare et ordinare ignaros et idiotas, qui ibi os nescit aperire; volumus itaque quod ille, qui in propria persona in tali officio interesse non poterit, talis decanum nostrum adeat et causam asignet legitimam pro qua in tali officio esse non poterit, et tandem eidem refferat, quam loco sui personam sufficientem ordinabit. Qui autem

decanum adire non possit, talis vicino suo premissa declaret et apud decanum eundem excuset; qui autem cum premissis non curaverit, talis habebitur pro absente.

Secunde ferie novilunalis missam quis fratrum habent dicere.

Ipsam missam defunctorum feria secunda novilunali dicet ille, qui habebit in ordine »Statuta« in tabula consignatam.

Quomodo ipsi Christi fideles debent se inscribi seu incorporari in prefatam confraternitatem nostram.

Quilibet Christi fidelis cuiuscumque sexus, ordinis, dignitatis aut conditionis fuerit, qui dicte nostre confraternitati incorporari et ascribi voluerit, per se vel per alium decano nostro se humiliter representet et petat devote ut ascribatur, offeratque prout sue devotioni videbitur, attentis viribus suarum facultatum, ipsius namque hoc ipsum reliquimus probitati. Et primo recepta idonea cautione ab unoquoque, quod parebit et obediet ordinationibus et statutis confraternitatis nostre predicte, fidelisque erit fratribus in procuracionibus et promotionibus ubicumque iuxta posse, demum inscribatur nomen ipsius in libro seu matricula confraternitatis, inscribat etiam quid et quantum obtulerit, vel si fuerit pauper, unacum anotacione diei et anni; ita quod confratres nostri, qui dignitate aliqua, aut doctoratu vel magistratu prefulgent, in suo scribantur ordine; illi vero, qui sunt presbiteri, in suo ordine; item laici nobiles in suo ordine, mulieres autem nobiles in suo ordine etc.

Quod candele ardeant et incendantur infra decantationem missarum Kalendini seu confraternitatis.

In qualibet festivitate beate virginis Marie, matris misericordie, et eciam feriis secundis novilunialibus predictis, et eciam circa funera confratrum mortuorum, dum sunt in ecclesia sub missis antedictis, decanus et servitores sui magnas candellas, quas ipsa confraternitas nostra fieri fecit, in medio chori benedicte virginis, matris misericordie predicte, in earum ordine et candelabris ponant et accendant, que ardeant sub decantatione missarum et »Salve« predictarum usque ad finem etc.

Quod cum devotione et absque deambulatione, confabulatione et susurratione fratres intersint et astent divinis officiis.

Volumus ac sub infrascriptis penis omnibus et singulis fratribus nostris firmiter committimus, ut sub officiis Placebo, vigiliarum et missarum predictarum, in festivitatibus beate virginis matris

misericordie, et diebus dominicis, necnon feriis secundis novilunalibus antedictis, sic ut predictum est, decantandis intersint, et in suo ordine quilibet stet. Et quod nullus per ecclesiam discurrat vel deambulet aut confabuletur per se aut alios ad hoc trahendo ac a devotione impediendo, nec tunc (quum) presbiteri fratres missam dicant; sed ipsis officiis plene expeditis et finitis, prout superius est expressum, etc.

Pene de neglectione divinorum officiorum ipsius Kalendini aut confraternitatis.

Quicunque ex fratribus, Placebo usque ad tercium psalmum, Vigiliis mortuorum usque ad primum psalmum, missis vero usque ad tercium Kirie in pretactis festivitatibus, sic ut superius ordinatum est, interesse noluerit aut neglexerit vel interessendo non devotioni sed discursui per ecclesiam et deambulationi non necessarie aut innani confabulationi vacaverit, seu aliquod eorum, que superius relata sunt, suo modo et ordine non adimpleverit per se vel per alium, pro qualibet negligentia, defectu aut excessu privabitur in decem denariis viennensibus. Qui vero predictas missas, vigilias mortuorum, Placebo et alia supradicta in toto neglexerit, in quadraginta denariis viennensibus privabitur eo facto. Quas negligencias volumus habere semper consignatas apud decanum nostrum, etc.

Novus decanus recipiat rationem a suo predecessore.

Semper novus decanus adiunctis sibi quatuor senioribus et pocioribus Prebendariis teneatur recipere rationem a suo predecessore decano de omnibus donatis, oblatis, relictis et acquisitis, rebusque aliis ipsius confraternitatis quecumque fuerint aut in quocumque consistant et quovis vocabulo vocitentur, et inventarium facere de eisdem, ut et ipse in sui mutatione debitam valeat facere suo successori rationem.

Novus decanus prestet iuramentum.

Quilibet decanus tempore sue assumptionis seu electionis ad decanatum iuret, quod fideliter administrabit, et quod faciet solertem diligentiam in procuranda utilitate et augmento ipsius confraternitatis; et quod servabit fideliter tam oblata quam alias acquisita vel relicta eidem confraternitati, etc.

De visitatione confratrum infirmorum.

Voluimus et statuimus, quod decanus noster quemlibet confratrem nostrum infirmum adminus semel in qualibet die visitare

teneatur, ipsumque tam salutaribus monitis, quam etiam temporalibus subsidiis de communi confraternitatis nostre, quantum possibile est, si indigens et pauper fuerit, consoletur, etc.

De infirmo presbitero, confratre.

Volumus, statuimus et annectimus, quod si aliquis ex ipsis confratribus nostris adeo infirmus fuerit, quod commode per se horas suas canonicas supplere non poterit, extunc ipse decanus noster provideat de una persona ex fratribus, qui legat cum eo vel ante eum. Que omnia ipsius decani nostri relinquimus industrie et discretioni, etc.

In electione novi decani statuta ipsius confraternitatis annuatim legantur.

Volumus, quod hee salubres nostre ordinationes suprascripte in vigilia beati Laurencii martiris, quolibet anno, omnibus Prebendariis in unum congregatis, a principio usque ad finem legantur, quatenus quilibet ipsorum, suum sciens officium, promptius invigilare possit eidem, nec se ignoravisse valeat, si negligenciam commiserit aliquam allegare.

Pro testamento dominis Prebendariis legato in peractionibus tres misse per eosdem decantari solite, quomodo et per quos dici debeant.

Anno domini millesimo quingentesimo quarto, feria sexta proxima ante festum beate Margarethe virginis et martiris, ad sonum campane solite, universi domini Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis generaliter congregati, inter cetera ipsorum negotia tractanda decreverunt et unanimiter determinaverunt, ut diligentia ad cultum divinum eo uberius et devotius augeatur, quod in missa beate virginis Marie, pro testamentis quibuscumque se ultra scilicet quinque florenos extendentibus, omnes fratres, in superpelliciis usque finem Sanctus, reverenter perseverare et permanere debeant, et sub pena in novilunio expressa teneantur. Finito autem Sanctus in missa beate virginis, fratres ipsi in duas partes dividantur, una scilicet pars, sive medietas, ac cantandum missam Benedicite, reliqua vero Requiem. Quas missas videlicet beate virginis et Requiem, quibuscumque dominus decanus commiserit, dicere et cantare debebunt pena sub premissa. Missam autem Benedicite, dicet quem ordo tanget in stilo »Statuit.« *Quicumque autem* ex fratribus infra triduum a die huiusmodi testamentalis peractionis missam non dixerit, aut dicere non fecerit, ex tunc mox dominus decanus pro tali missam dicere faciat, et talem in duabus comparationibus competentibus

privare valeat, unam videlicet comparationem pro presbitero solvendo, qui talem missam dicet, aliam vero pro pena huiusmodi excessu subeunda; que comparatio ponetur ad alias privationes consvetas.

Benedictam aquam et librum psalterii junior deferat.

Unanimi voto per eosdem dominos Prebendarios annexum et determinatum est, quod semper tam in novilunalibus diebus dominicis et feriis secundis, quam eciam quando ipsi fratres vocantur vel rogantur ubicumque ad dicendum Placebo, vigilias defunctorum predictas pro quocumque defuncto, iunior frater deferat benedictam aquam ad aspergendum ipsum funus seu sepulcrum defuncti et librum psalterii ad locum ubi astant fratres pro recitandis responsoriis, antiphonis atque collectis circa tale funus decantari consvetis.

De portatione funerum seu defunctorum canonicorum.

Quod omnibus fratribus ad noticiam deveniat, universi domini Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis inter cetera eorum negocia tractantes generaliter et communiter decreverunt et finaliter unanimi voto determinaverunt, iuxta mandatum evangelicum: mortuos sepelire. Sicut canonici prelatum defunctum habent ad locum sepulture deferre, sic amodo et deinceps quatuor iuniores Prebendarii per se vel per alium prebendarium canonicos defunctos, suos patronos, a quibus habent collationes suarum prebendarum, ad ecclesiam usque ad sepulcrum vel locum sepulture defferre debeant. Et si in tantum cadaver defuncti funeris spissum esset, quod quatuor iuniores ferre et portare non valerent, iterum quatuor fratres ante iuniores existentes, et si peramplius opus foret, tunc iuxta mandatum decani fratrum quilibet portationi adiutorio absque omni recusatione adsit, sub pena et carentia omnium quitquid ipsi fratres a tali defuncto canonico super feretrum aut testamentaliter potuerint habere.

Quod unus frater alteri inuriam non inferat.

Anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio, feria secunda infra octavas nativitatis Christi, ad sonum campane solite, universi domini Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis generaliter congregati, inter cetera ipsorum negocia tractanda, decreverunt et unanimiter determinaverunt, ut de cetero honor et karitas inter eos augeatur et augmentetur, statuerunt enim modo infrascripto: quod quicumque alicui ex fratribus ubicumque locorum facere presumpseret aliquam manifestam iniuriam, vel unus alterum vitupe-

raret, aut curreret ad conquerendum dominis ipsos provocando contra fratres, extunc eo facto privabitur consortio et proventibus uno integro anno, et uno die, etc.

Quod in missis confraternitatis quilibet frater usque ad finem sit.

Eodem die idem fratres statuerunt et terminaverunt, quod de cetero in missis confraternitatis, videlicet virginis benedicte et Requiem, omnes fratres finaliter perseverare debeant; si vero aliquis ausu temerario recesserit sine licentia decani, extunc talis habebitur pro absente.

Junior frater seniori honores exhibeat.

Tandem etiam statuerunt, quod quandocumque ipsi fratres vadunt ad offertorium, nullus debebit precedere seniorem sibi in eundo ad idem offertorium; sed observetur ille honor sicut inter dominos canonicos observari solitus est. Simili modo, quando fratres vocantur ad aliqua convivia communiter, nullus alium precedat seniorem se, ad mensam locando.

Secreta ipsorum dominorum Prebendariorum celentur et ocultentur.

Insuper dicti fratres unanimi voto concluserunt, quod si aliquis proderet secreta, et illa que tractantur in communitate, extunc illico privabitur consortio et proventibus anno uno et die uno insuper, vel quousque fratribus placuerit.

Quibus viventibus, regnantibus et imperantibus ipsa predicta statuta sunt publicata.

Sunt autem hee nostre constituciones salutares ordinate et publicate in generali nostra congregatione ad sonum campane, que ad nostram congregationem celebrandam pulsari solet, facta Zagrabie, in domo prebendali discreti viri domini Blasii de Koproncza, decani nostri predicti, feria sexta proxima ante festum Purificationis virginis benedicte, matris misericordie, que fuit ultima dies mensis januarii, hora terciarum vel quasi, indictione quartadecima, pontificatu vero sanctissimi in Christo patris et domini, domini Pauli, divina providentia pape secundi, anno eiusdem secundo, sub anno autem a nativitate domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto. Regnante in Hungaria serenissimo principe et domino, domino Mathia, eiusdem Hungarie ac Croacie et Dalmatie rege, Romanum autem imperium tenente gloriosissimo principe et domino, domino Frederico duce Austrie; in ecclesia autem zagrabiensi, episcopali

sede vacante et super episcopatu maximis differenciis vertente. Vito preposito zagrabiensi; Johanne Alok de Stan, lectore; Bartholomeo de eadem Stan, canthore; Mathia preposito chasmensi; Nicolao Zequil, kathedrali; Leonardo, decretorum doctore, dubicensi; Matheo de Kelkes, kamaracensi; Johanne goriciensi; Paulo de Kapolicza kemelekcensi; Martino de Martinowcz de Uaska, Georgio de Bexin, Sigismundo de Warasd; Fabiano chasmensi; et Seboldo, medicine doctore, de Urbowcz, archidiaconis; Ladislao custode, Fabiano de Roicha, Blasio de Neimes, decretorum doctore, de Tiuer; Elia de Soploncza, Johanne de Zapolia, Thoma Tompa, Demetrio artium et decretorum doctore, Gerardo de Pathak, Demetrio de Beletincz, Johanne de Martinowcz, Andrea de Cracouia, Blasio de Glaunicza, Martino de Gragena, Stephano de Jalza, Johanne Witez de Kamarcza, Michaele de Raiffincz et Petro de Nova civitate, canonicis; dignitates, archidiaconatus, canonicatus et personatus in dicta ecclesia feliciter tenentibus.

Quomodo testamentum ipsis fratribus legatum deberet dividi.

Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, feria sexta proxima ante festum omnium sanctorum, fuit compulsatio facta, et de voluntate omnium fratrum conclusum est, quod omnes fratres tam presentes quam absentes habeant portionem de testamento ipsis legato, hoc tamen addito, quod illi, qui fuerint in processione habeant unum florenum pro fatigiis de illo testamento. Residuitas vero dividetur ad omnes, expresso et hoc, quod si aliquis testatus legaverit eis solum unum florenum et non plus, tunc iidem fratres, qui fuerint in processione habeant facultatem ipsum florenum dividere inter se. Ibidem unanimi voto concluserunt, quod si aliquis fratrum aliquo voluerit recedere, tunc talis vadat ad decanum et habeat licenciam ab eodem. Et talis qui habuerit licentiam et assignaverit excusationem abeundi legitimam, habebit porcionem; qui vero non habuerit, privabitur in toto etc.

Quibus obligantur fratres pulsatori feriis secundis novilunii.

Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, universi fratres simul congregati determinaverunt, quod decanus eorum singulis secundis feriis novilunalibus de offertorio, quod provenit eadem feria secunda ad missam Requiem per ipsos decantandam, debebit dare campanatori pro pulsu viennenses decem, reliquos vero dividere pauperibus etc.

Post festum beate Ursule fit pro episcopis defunctis (qui in districtu et territorio de Moraucha decimas dederunt et consensum ad easdem dominis Prebendariis chori ecclesie zagrabiensis), solemnis peractio quomodo decantari et perfici debeat.

Anno domini millesimo quingentesimo quarto, in festo beati Johannis ante portam latinam, ad sonum campane solite, universi domini Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis generaliter congregati, inter cetera ipsorum negocia tractanda, decreverunt et unanimiter determinaverunt, ut diligencia ad cultum divinum eo magis augeatur, quod quicumque in solemni peractione pro omnibus episcopis, propter decimas, feria secunda proxima post festum beate Ursule et sociarum eius quomodolibet anno fienda, in toto non interfuerit, talis in uno integro floreno privabitur; pro Placebo, quindecim solidis; pro Vigilia, quadraginta solidis; pro cantu misse, viginti quinque solidis. Et quicumque fratrum infra triduum missam non dixerit, viginti solidis inremisibiliter privabitur; preterea conclusum est, quod nemo ex eis per alium supportari possit, sed personaliter interesse debeat, nisi infirmitate prepeditus fuerit, et se legitime excusare poterit. Quicunque Placebo, usque ad secundum psalmum; Vigilie usque ad primum psalmum et misse usque tercium Kirie non interfuerit, talis pro absente habebitur; et hoc propterea ordinatum est, quia semel tantummodo fiunt in anno.

De eadem solemni peractione

Quod nullus fratrum pignorantiam valeat se excusare, per eosdem dominos Prebendarios generaliter et unanimi voto annexum et determinatum est, quod in predicta solemni peractione perpetuis futuris temporibus, quatuor iuniores per se vel pulsatorem appreciando, ad Placebo, Vigilias et missam predictas, ter ter pulsent et in processione aspergendo sepulcra iam dictorum episcoporum, vexilla, turribulum cum navicula et ture, iuxta mandatum decani apronitent et deferant sub pena viginti quinque solidorum, etc.

De eisdem decimis de Moraucha.

Anno domini millesimo quingentesimo octavo, universi domini Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis, in generali eorum congregatione decreverunt et determinaverunt, quod annuatim duo fratres Prebendarii, unus senior et alter junior, qui per fratres deputabuntur ad dicandum ipsas decimas, post extorsionem ipsarum decimarum et depositionem rationis eisdem, ut prefertur, quolibet anno p

duo decimatores in matriculam seu ladudalam ipsius communitatis, ut solent domini de capitulo, purgatum registrum ipsis fratribus dent et reponant, sub pena et carentia portionis earumdem decimarum.

Pro restauratione et reparatione balnei collecta pro sacerdote defuncto in missa ebdomadali beate virginis Marie eiusdem, qualibet die per dominos Prebendarios chori ecclesie zagrabiensis dicenda.

In anno domini millesimo (quadringentesimo) nonagesimo octavo, universi fratres, videlicet Prebendarii chori ecclesie zagrabiensis, ad sonum solite campane generaliter congregati, unanimi voto, prius tamen maturo consilio prehabito, concluserunt et firmiter observare spoponderunt ac decreverunt unam collectam, in missa beate virginis in choro eiusdem decantari singulis diebus mane solita, ad sepissimas peticiones venerabilis domini Mathie de Donbro, canthoris et canonici prefate ecclesie zagrabiensis, vita sua comite, videlicet: Deus, cui proprium est misereri etc; post decessum vero ab hac vita, aliam collectam, videlicet: Presta quesumus domine, ut anima etc. Pro quibusquidem collectis idem dominus chantor pro reparatione ac restauratione balnei, quod magnam ruinam et signanter in tectura patiebatur, volens itaque obviare dicte ruine, dictus dominus chantor pro refrigerio anime sue assignavit centum florenos auri dictis dominis Prebendariis; preterea prefati fratres assumentes onus prefatum astringentes seipsos, scilicet presentes et futuros Prebendarios, obligantesque ad dicendas prefatas collectas, ad quod obligamen (omnes consenserunt) penes formam iuramenti in matrica existentis. Item, ego Georgius de Roicha, decanus consensi et pro maiori cautela unusquisque manu propria se introscripsit adherendo et consentiendo dispositioni prehabite. Stephanus similiter de Roicha, Stephanus de Iwanis, Martinus de Narth, Michael de Zthenichnak, ego Andreas de Ywanich, Tomas de Ciglena, Gregorius de Margerlac, Thomas de Megereche, Stephanus de Lobor, Dominicus de Pekerzerdahel, Nicolaus de Ilycza, (Franciscus) de Capolna, Bartholomeus succentor, Blasius de civitate, Johannes de Brumen, ego Anthonius Zewer, consensi, Anthonius de Zyncze, Martinus de Ywanicz, Petrus de Chasma, Nicholaus canthoris.

...nere balneatoris futuri que erunt observanda.

...itione fratrum et ipsorum familie secundum ...na minori quatuor viennenses, de ...mia, de quinque cornibus unum

viennensem. Parvas idrias proprias habere debebit, presentes autem, que ei dabuntur, pro inventario conservabit dum dimittet ipsum balneum, totidem reliquet. Anbas fornaces, quando indigebunt, reformare tenebitur. Cados antiquos similiter reformabit, novos dum et si placebit habebit a fratribus. Ad radendum barbas fratrum habebit cum suis servitoribus apta rasoria, non illa laicalia, quibus raduntur rustici. Videtur honori fratrum et omnium dominorum hic existencium maxime condignum, ut dum aliqui extranei, potissime clientes alicuius reputationis in balneo fuerint, fratres inspicientes honorem proprium unusquisque iuxta suum statum patientiam poterit habere, scimus enim, quod semper clientes infesti sunt clericis, ne videant ipsas servitrices fratribus servientes, dehonestent aliquem, prout visum est sepius idipsum fieri. Articulus autem ipse non est revelandus balneatori, quilibet fratrum poterit cogitare intra se secundum suum honorem, quid tunc faciendum erit; dum vero tales non sunt, extunc prout decet fratribus singulis, tam senioribus quam iunioribus honor exhibeatur.

De missa beate virginis singulis sabbatinis diebus statim post primam missam eiusdem virginis in ara sepedicte virginis gloriose pro Georgio Bexino per dominos Prebendarios chori ecclesie zagrabiensis, legi consveta.

Nos universitas dominorum Prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis tenore presentium significamus, quibus expedit universis. Quod quia venerabilis dominus Georgius de Ywanich, archidiaconus de Bexin et canonicus dicte ecclesie zagrabiensis, ob spem et remedium salutis anime sue, parentum et omnium benefactorum suorum, pro arduis negociis nostris, nobis incumbentibus et nos urgentibus, centum florenos auri puri, boni et iusti ponderis; item unum calicem argenteum deauratum cum patena, unam casulam de veluto et unam cappam similiter de veluto nigri coloris, unam de alba kamuka cum cruce aurea et duas ampulas argenteas, nobis pro deo contulit et donavit, ac alias elemosinas iuxta suam facultatem ad confraternitatem nostram facere promiserit, ideo nos nolentes esse immemores et ingrati tantorum beneficiorum suorum promisimus et serie presencium promittimus, quatenus amodo et deinceps ac in perpetuum *in ara gloriose et* beatissime virginis Marie, in dicta ecclesia zagrabiensi fundata et constructa, ac per eundem dominum Georgium archidiaconum decorata, singulis diebus sabbatinis unam missam de eadem virgine gloriosa cum duabus collectis aliis, una videlicet, ipso vivente: pro peccatis et alia pro: omnibus benefacto-

ribus, et per unum ex nobis, cuius series fuerit et ordo in »Statuit«, semper legendo; post mortem autem eiusdem cum collecta semper pro sacerdote defuncto, dicere faciemus. Ad que omnia et singulorum premissa nos et successores nostros tenore presentium obligavimus, ut et alii videntes hanc nostram benivolenciam nobis prestantiores reddantur ad elemosinas largiendas, immo obligamus et volumus, ut quilibet nostrum hic subscribat manu propria, quod et successores nostri in assecutione sui beneficii facere teneantur. Datum in festo sancti Jeronimi doctoris et confessoris. Anno domini millesimo quingentesimo secundo.

Matheus de Iwanich, decanus; Stephanus Herich de Roicha, Michael de Ztenychnak, Andreas de Iuuoanich, Stephanus de Lobor, Franciscus de Geresd, Johannes de Brumen, Bartholomeus de Kapolna, Anthonius Wrabeth de Zinche, Petrus de Chasma, Nicolaus de civitate, Georgius de Warasd, Blasius de Nedelch, Sthephanus de Iwanich, Leonardus de Ywanich, consensi ego Blasius de superiori (Gradecz), Andreas de Zamabor, Marthinus de Gerzenche, Nicolaus de Rokonok, Valentinus de Bakold, notarius.

Quomodo missa communitatis debeat singulis diebus perfici in ara beate virginis.

Nos Leonardus de Iwanych, decanus, Sthephanus de Roicha, Franciscus de Zekchto, Georgius de Warasd, Blasius de Nedelecz, alter Blasius de Gradecz, Marthinus de Gerzenche, Nicolaus de Rokonok, Gaspar de Donbro, Johannes de dicta Iwanych, Gregorius de vico sutorum, Johannes Pobresye, Nicolaus de Kapolna, Dionisius de Girdouez, item Stephanus de prenominata Iwannich, Michael de Mlaka, Blasius de Hrazthye, Benedictus de Prodaniz, Johannes de vico sutorum, Martinus de Sipek, Gallus de Welika, Johannes similiter de vico sutorum, alter Johannes de Reznyk et Georgius de Zalathnok, necnon tota communitas sive collegium Prebendariorum chori ecclesie zagrabiensis, tenore presencium significamus, quibus expedit universis: quod quia venerabilis et egregius vir, dominus Andreas, arcium et decretorum doctor, necnon sacre teho-logie professor, prepositus chasmensis, canonicusque et vicarius eiusdem ecclesie zagrabiensis in spiritualibus et causarum auditor generalis, ob spem et remedium salutis anime sue, parentum et omnium benefactorum suorum, compaciens etiam egestati et defectibus emolumentorum communitatis nostre predicte, quibus adeo gravabamur, ut vix ad pensum servitutis divine, cultumque dominicum in prefata ecclesia zagrabiensi persolvendum sufficiebamus,

nobis pro huiusmodi nostre communitatis necessitatibus evitandis, diuturnaque nostra apud eandem ecclesiam persistencia atque comodiore et niditorieque ibidem in prefata ecclesia servitute et cultibus divinis inpendenda, florenos mille auri, monete hungaricalis, boni et iusti ponderis, ad usum necessitatesque et emolumentum perpetuum nostre communitatis presentium scilibet omnium et futurorum Prebendariorum, successorum nostrorum, dedit, donavit et tradidit. Volentes autem nos prefato domino Andree, preposito chasmensi in quibus potuimus opera et laboribus nostris pro tanto in nos, communitatemque nostram beneficio collato, gratificari, promisimus et assumpsimus, testimonioque presentium conscienciose, in conscientias nostras sacerdotales, successorumque nostrorum promittimus et assumpmimus perpetuis futuris temporibus qualibet die in ebdomada unam missam in ara beatissime Marie virginis, in dicta ecclesia zagrabiensi, in choro videlicet eiusdem gloriose virginis constructa et fundata, sub missa maiori, legendo dicere, perficere et absolvere, ita videlicet et taliter: quod die dominico ex ordinatione et beneplacito prefati domini Andree prepositi, missa de sancta et individua Trinitate, cum collectis: secunda de beata virgine; tercia, pro peccatis indulgendis; Feria secunda, de sancto Andrea apostolo, similiter cum collectis: secunda de beata virgine, tercia pro poscendis suffragiis sanctorum: Concede quesumus omnipotens deus ut intercessio nos sancte dei genitricis; Feria tercia pro defunctis, cum collectis; prima: Deus, qui nos patrem et matrem; secunda: Deus, venie largitor; tercia: Fidelium Deus omnium. Feria quarta, pro peccatis, cum collectis: secunda, de beata virgine; tercia de passione Christi. Feria quinta, de corpore Christi, »Cibavit,« similiter cum collectis: secunda de beata virgine; tercia de sancto rege Stephano. Feria sexta, de passione domini »Humiliavit«, eciam cum collectis: secunda de beata virgine; tercia pro peccatis. Sabbatho denique de assumptione Marie virginis gloriose, cum collectis: secunda de passione domini; tercia de quatuordecim auxiliatoribus; quarta pro parentibus et quinta, pro peccatis. Ita, quod iste due ultime collecte, quarta scilicet et quinta inmediate prescripte, sua dominatione dumtaxat vivente, continuabuntur. Item in festivitatibus beatissime Marie virginis usque ad octavas inclusive earumdem festivitatum et in aliis totum solemnibus semper de festo cum collectis et orationibus secundis et terciis prenominatis ad dies suos pretactos, huiusmodi missam quotidie dicemus et celebrabimus et hoc pollicemur et promittimus effective observare et adimplere modo premisso perpetuis futuris temporibus. Hoc adici-

endo et declarando, quod post mortem iam fati domini Andree prepositi chasmensis etc., et decessum suum ab hoc seculo, missa pro peccatis descripta simul cum orationibus variatis, ad missam pro defuncto sacerdote commutentur et devolvantur. Ad que omnia et singula ac singulorum premissa nosmetipsos et successores nostros sub iuramento prescripto, tenore presentium semper futuris perpetuis temporibus duratura et per nos, successoresque nostros observanda obligavimus, immo obligamus in omnem eventum. Promisimus insuper et promittimus prenominato domino Andree preposito chasmensi, canonicoque et vicario sepefate ecclesie zagrabiensis, ut opus istud salubre per nos et successores nostros efficacius perpetuis futuris temporibus adimpleatur, quemlibet nostrum nominatim in libro Kalendini sive statuti nostri manu propria subscribere, quod et successores nostri in assecutione suorum bonorum facere tenebuntur eo facto. In cuius rei memoriam et testimonium, firmitatemque perpetuam presentibus sigillum nostrum auttenticum, quo utimur in kalendino nostro, duximus appendendum. Datum feria quinta proxima post festum beati Emerici ducis. Anno domini millesimo quingentesimo undecimo. — Leonardus de Iwannicz, decanus; Stephanus de Roycha, Franciscus de Zekchw, Georgius de Warasdino, Blasius de Nedelcz, Blasius de Gradech, Martinus de Gerzemche, Nicolaus de Rokonog, Gaspar de Donbro, Johannes de Ywoannich, Gregorius de vico sutorum, Johannes de Podbresye, Nicolaus de Kapolna, Dionisius de Gwdolwcz, Stephanus de Ywanych, Michael de Mlaka, Blasius de Zeyanahrazthya, Benedictus de Prodauiz, Johannes de vico sutorum, Martinus de Sypek, Gallus de Welyka, Johannes de vico sutorum, alter Johannes de Reznyk, Georgius de Zalathnok, Michael de Roychya. *Nos itaque* universi et singuli prenominati Prebendarii ecclesie zagrabiensis ac tota communitas unanimi voto prius sufficienti et maturo consilio prehabito, illos idem mille florenos exposuimus et convertimus in commodum non parvum nobis et successoribus nostris proveniens perpetuis futuris temporibus duraturum, videlicet eximendo bullas cum absolucione et indulgentiis plenariis, ut in ipsis bullis clarius apparet; quas bullas semper volumus habere in capsa, in quam tempore iubilei pecunie inponuntur.

Orig in membr. In archiv. incl. Accad. scient. Slavor. merid. II. b. 148.

B.

1.

Anno 1340., 19. aprilis. In Višegrad.

Karolus Hung. etc. rex, quosdam proditores civitatis montis Grecensis, sententia magistratus civitate pulsos, proscribit.

Karolus dei gracia rex Hungarie. Fideli suo venerabili in Christo patri, domino Ladislao, eadem et apostolica gracia episcopo zagrabiensi et capitulo ecclesie eiusdem; item Mykch bano tocius Sclauonie, eiusque vices gerentibus, ac Duym et Bartholomeo comitibus, ipsorumque officialibus, necnon comitibus, castellanis, nobilibus, atque civitatibus et liberis villis nostris, videlicet regalibus et reginalibus, ipsarumque rectoribus et generaliter quibusvis aliis hominibus cuiuscunque preeminencie vel status existant, tam in tenutis banatus, quam alias ubivis intra terminos regni nostri constitutis, presentes visuris, salutem et graciam. Ad aures nostre Maiestatis pervenit, quod Johannes dictus Stradba et Thomas gladiarius, frater suus, Johannes, filius Farkasii, Martinus propinquus suus, filius Nicolai dicti Popowich, Ilya, Stephanus institor, Termech, Recolyn, Jacobus dictus Syrocha, Andreas carnifex, Iwanus carpentarius gener Ladese, Mathe filius Iglan et Mina, notorii infideles nostri, olim proditores dicte civitatis nostre montis Grecensis, ex quibus aliqui tempore quo ipsam prodicionem detestabilem facere conabantur, in eadem nostra civitate deprehensi, sentenciam capipitalem, prout demeruerunt, reportarunt tempore iudicatus Nicoleti; alii ipsa expulsi sentencialiter bandizati ac proscripti nunc in medio vestri, vestrisque in tenutis laterent habitantes, quos omnino volumus de vestra societate et communione fore repellendos; quare fidelitati vestre, vestrorumque cuilibet in solidum regio firmo sub precepto scribentes damus in mandatis, quatenus eosdem infideles nostros deinceps uberius penes vos in medioque vestri non presummatis

conservare, ipsos penitus de vestra societate ac de tenutis vestris abicientes. Secus si regie Maiestatis indignacionem gravem vos incurrere pertimescitis, facere non audentes. Et hoc volumus ubique in locis publicis palam proclamari, nec per quempiam vestrorum huiusmodi proclamacionem in foris vestris presummatis prohibere. Datum in Wyssegrad feria quarta proxima post festum Pasce domini. Anno eiusdem MCCC quadragesimo.

Nagy Imre. Codex diplom. hungar. Andegavensis, vol. IV. pag. 15.

2.

Anno 1361. 8. aprilis. Simigii.

Coram conventu s. Egidii de Simigio, nuntii civitatis montis Grecensis contra sententiam Laurentii magistri tavernicorum inique latam recusant ac congregationem nobilium regni Slavoniae appellant.

Nos conventus monasterii sancti Egidii de Symigio. Memorie commendamus quibus expedit universis presencium per tenorem, quod Petrus, filius Rubini, Stephanus, filius Farcasii et Mathias, filius Kuchyne, procuratores civium de Grech zagrabiensi coram nobis comparentes per modum protestacionis nobis significare curarunt, quod in causa, que inter ipsos cives de Grech et capitulum ecclesie zagrabiensis iuxta continenciam literarum quondam magistri Laurencii magistri thavarnicorum regalium in presencia magnifici viri Johannis filii quondam Nicolai palatini vertebatur, per ipsum magistrum Johannem et barones nulla iusticia eisdem civibus fuisset inpensa, et ipsi ad congregacionem nobilium comitatus zagrabiensis tunc fiendam, ipsam causam instantissime peciissent ab eisdem baronibus prorogari, qui peticioni ipsorum in hac parte admittere recusassent. Unde ne ipsis civibus grande preiudicium generaretur in hac parte in futurum, sicut tunc, ita nunc ipsum magistrum Johannem et omnes barones, ne in ipsa causa ulterius procederent vel literas eorum contra ipsos cives emanari facerent vel in aliquo eisdem civibus injuriam facerent prohiberent contradicendo et contradixerunt prohibendo coram nobis, appellantes ipsam causam in congregacionem prenotatam. Datum feria quinta proxima post octavas festi Pasche domini. Anno eiusdem MCCCLX primo.

Originale in charta, a tergo vestigium sigilli. In archiv. lib. reg. civ. Zagrab.

3.

Anno 1393. 24. octobris. Posonii.

Sigismundus Hung etc. rex Johanni comiti Frankapan mandat, ut occupatas pro portorio merces civium zagrab. ipsis reddat.

Sigismundus dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. marchioque Brandemburgensis etc. Fidelibus suis viro magnifico domino Johanni comiti Modrusse, Wegle etc. regnorumque predictorum nostrorum Dalmacie, Croacie et Sclauonie bano vel eius vicebano ac castellano suo de Medue salutem et graciam. Ex querulosa significacione fidelium civium nostrorum civitatis nostre montis Grecensis de Zagrabia nobis facta percepimus, quomodo vos merces dicte civitatis nostre ex parte dicti castri nostri minus juste et indebite per informacionem quorumdam hominum occupare niteremini et velletis (in dampnum et) preiudicium valde magnum. Super quo fidelitati vestre firmo regio damus sub edicto, quatenus rebus sic se habentibus, dictas merces predicte nostre civitatis in nullo impedire et occupare sed easdem in suis vigoribus et statu priori libere permittatis . . . . . et aliud sub obtentu nostre gracie nullatenus facere audeatis. Et hoc idem injungimus futuris dictorum regnorum nostrorum banis vel vicebanis ac predicti castri castellanis dantes ipsis similibus regiis sub preceptis. Datum (Posonii) feria sexta proxima post festum undecim millium virginum. Anno domini millesimo tercentesimo nonagesimo tercio.

Originale in charta. A tergo impressum est sigillum. In arch. d. Levini Horvat.

4.

Anno 1397. 22. martii. In Somogywar.

Sigismundus Hung. etc. rex nobilibus Johanni et Nicolao de Zech praecipit, ut sine mora restituant jobagionibus civitatis montis Grecensis 36 boves et 3 equos, quos vi receperunt.

Sigismundus dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. marchioque Brandemburgensis etc. Fidelibus suis magistris Johanni et Nicolao, filiis Nicolai de Zech, salutem et graciam. Dicitur nobis in personis providorum virorum judicis, juratorum et universorum civium nostrorum de Zagrabia, quomodo vos triginta sex boves jobagionum ipsorum ac tres equos recepissetis et eisdem restituere

non curassetis nec curaretis de presenti. Super quo fidelitati vestre firmiter precipientes mandamus, quatenus habita presencium noticia rebus sic se habitis, ipsos triginta sex boves ac tres equos eisdem jobagionibus dictorum civium nostrorum reddere et restituere debeatis, qui si feceritis, bene quidem, alioquin committimus fideli nostro magistro Ladislao, filio Pauli de Gara, ut ipse comperta prius omnimoda veritate, vestri ex parte omnimode satisfaccionis et iusticie complementum exhibere et impendere nostre Maiestatis in persona debeat. Presentes post lecturam reddi iubemus presentati. Datum in Somogwar feria quinta proxima ante dominicam Reminiscere. Anno domini MCCC nonagesimo septimo.

Originale in charta. In margine inferiori impressum est sigillum. In archivio lib. reg. civ. zagrab.

5.

Anno 1484. Zagrabiae.

Capitulum eccl. zagrab. et abbas monasterii ord. Cistercitensis zagrab. pacto conveniunt, ut macella claustri reformentur et tributum fori capitularis a civibus abbatis capitulo exolvatur.

Quod reverendissimus ac venerabiles domini, Georgius episcopus rosonensis ac suffraganeus et canonicus ecclesie zagrabiensis, Blasius decretorum doctor de Kemlek, Stephanus goricensis, Georgius de Bexin, vicarius in spiritualibus generalis ac Paulus varasdiensis, archidiaconi et canonici eiusdem ecclesie zagrabiensis in ipsorum ac tocius capituli eiusdem ecclesie zagrabiensis personis ab una et dominus frater Petrus abbas monasterii beate Marie virginis Zagrabie fundati, Cisterciensis ordinis, ab altera, coram nobis personaliter constituti per ipsos pari voluntate confessum extitit in hunc modum: quod licet inter predictum capitulum et prefatum dominum Petrum abbatem racione et pretextu macelli per ipsum capitulum in area ipsorum capitulari noviter preparati ac tributi de civibus ipsius domini Petri abbatis Zagrabie commorantibus et existentibus ipsique capitulo debentis gravis controversionis materia mota fuerit ac pululata extiterit ex eo, quod macellatores seu carnifices pretitulati dicti Petri abbatis in macellis suis et dicti monasterii juxta idem monasterium et penes fluvium Medvednicza appellatum ac circa pedem pontis eiusdem fluvii edificatis et habitis, peccora macra et immunda et impregnata mactare, ipsisque dominis dicti capituli ac eciam aliis hominibus scilicet domesticis et advenis

vendere consvevissent, que humane nature ad edendum abusive esse videbantur; ipse autem dominus abbas ad sepissimas requisiciones dominorum ipsius capituli eosdem carnifices propterea castigare et emendare, bonaque pecora et munda per eos demactari facere minime voluisset, sed nec eisdem dominis capitulo vel eorum judici seculari prout ex antiqua consvetudine solitum erat, ipsos carnifices racione dicte eorum culpe idem dominus abbas punire permisisset; ob hoc quoque domini dicti capituli in area ipsorum capitulari predicta nova maccella pro se ipsis disponere et maccellatores seu carnifices proprios, qui bona et munda pecora mactarent in eis locare decrevissent; quodque certi ex civibus ipsius domini abbatis Zagrabie et vico suo commorantes boves, porcos et alia pecora ac pannos, oleum necnon alias merces de Croacia, Italia, Almania et aliis provinciis ad partes Hungarie et e converso de partibus Hungarie et Sclauonie ad easdem regiones exteras deferre, deportare ac deduci absque aliqua tributaria solucione ipsis dominis capitulo debenda consvevissent. Nihilominus tamen reformantibus et ordinantibus multis probis et nobilibus viris presertim honorabili et egregiis Michaele custode et canonico chasmensi, Petro Bochkay ipsius regni Sclauonie vicebano, magistris: Johanne de Plethernycza directore causarum regalium, altero Petro de Gwdowcz regni Sclauonie viceprothonotario et Ladislao de Velyke castellano de Rathcha zelo pacis gratulantibus ad talem pacis devenissent unionem, immo devenerunt nostri in presencia: ut prefati domini capitulum ipsius ecclesie zagrabiensis a preparacione et edificacione dicti novi macelli in ipsa area capitulari edificari incepti, ne macella antiqua ipsius domini Petri abbatis ac monasterii sui per disposicionem eiusdem novi macelli desolentur, proventibusque ipsius abbatis de dictis macellis ipsi domino Petro abbati ac monasterio et successoribus suis provenientibus ac ad honorem et laudem beatissime virginis Marie sub cuius honore illud monasterium est fundatum, dedicatum, laborentur et minuerentur, penitus cessare et supersedere debeant et teneantur tali modo, ut ipse dominus Petrus abbas et successores sui amodo et in posterum perpetuis futuris temporibus per carnifices macelli dicti monasterii bona, pingvia et munda pecora demactari facere teneantur et sint obligati, alioquin eisdem carnificibus secus facientibus, si dictus dominus Petrus abbas ac successores sui ad requisicionem dominorum eiusdem capituli vel ipsorum dominorum judicis temporalis ipsos carnifices corrigere et emandare recusaverit vel successores sui nollent, extunc iidem domini capitulum vel judex jam dictus eos prout ex antiqua consvetudine solebant,

libere castigare, penare et emendare secundum eorum culpam et demerita valeant atque possint, cuiusquidem emende seu pene duas partes habeant prefatus dominus abbas aut successores sui, terciam vero partem percipiat idem judex capituli prelibati. Memorati eciam cives ipsius domini Petri abbatis in dicta Zagrabia commorantes, illi dumtaxat, qui modo preallegato prescriptas merces de exteris regionibus et provinciis ad partes deducunt et deferunt Hungarie et Sclauonie ac alias provincias et e converso, de huiusmodi rebus et mercibus more jobagionum aliorum regnicolarum tributum seu telonium predictis dominis capitulo semper solvere debeant et teneantur; ceteri vero cives domini abbatis ipsius vici ab omni solucione eiusdem tributi, excepto quodam tributo Fylyarschyna appellato, quod ab antiquo et hactenus solverint, exempti et supportati habeantur, salvo si cives ipsius domini abbatis racione huiusmodi solucionis tributi usque octavas festi beati Jacobi apostoli proxime venturi vel in eisdem octavis cum dominis capitulo de jure suo, si quod pretendunt se habere de non solvendo tributo, huiusmodi expediri valuerint et id faciendi liberam habeant facultatem terminum usque prescriptum, denique tamen ad ipsam solucionem tributi cives dicti domini abbatis lite huiusmodi pendente sint obligati. Ad que omnia premissa et premissorum singula eedem partes se obligarunt et inscripserunt similiter coram nobis vigore et testimonio presencium mediante. Presentes sigillis egregiorum Petri Bochkay de Razynakereszthwr et Ladislai Roh de Dethe, vicebanorum et comitum nostrorum crisiensium fecimus consignari. Datum Zagrabie predicta.

Coaevus conceptus in charta, in archiv. venerab. capituli zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 17. nr. 80.

6.

Anno 1300. 6. maii. Budae.

Wladislaus Hung. etc. rex possessiones Jakopovec, s. Kelemen, Ceperlinec, Imbrihovec et Svinušam, quas capitulum zagrab. a matrona Lucia de Zemće dono accepit, eidem capitulo confirmat.

Commissio propria domini regis.

Nos Wladislaus dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis. Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum honorabilis capituli ecclesie zagrabiensis exhibite sunt nobis et presentate

quedam littere honorabilis conventus monasterii beati Adriani de Zala, quibus mediantibus nobilis domina Lucia, relicta condam Ladislai de Zemthe, totales porciones suas possessionarias in possessionibus Jakchowcz, Zenth-Kelemen, Cheperlincz, Emrehowcz et Zwynwsa vocatas, omnino in comitatu Warasd existentes, habitas, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, eidem capitulo ecclesie zagrabiensis sub certis clausulis, articulis et condicionibus inferius in tenore earundem litterarum expressis et specificatis, in perpetuam elemosinam dedisse et contullisse dinoscitur, tenoris infrascripti. Supplicatum itaque extitit pro parte eiusdem capituli zagrabiensis humiliter, ut easdem litteras dicti conventus de Zala et omnia in eis contenta ratas, gratas et acceptas habentes, litteris nostris privilegialibus inseri et inscribi facientes, premissis dacioni et collacioni nostrum regium consensum prebere dignaremur benevolum pariter et assensum. Quarumquidem litterarum tenor talis est: Nos conventus monasterii beati Adriani martiris de Zala. Memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nobilis domina Lucia, relicta condam Ladislai de Zemthe, oneribus et quibusvis gravaminibus universorum fratrum, proximorum et consanguineorum suorum in subscriptis super se assumens, coram nobis personaliter constituta, sponte et libere confessa est in hunc modum: quomodo ipsa ob illam spem et devocionem suam, quam ipsa erga sanctum regem Stephanum, in cuius nomine et honore kathedralis ecclesia zagrabiensis fundata fore dinoscitur, gerit, totales porciones suas possessionarias in possessionibus Jakchowcz, Zent Kelemen, Cheperlyncz, Emrehowcz et Zwynwsa vocatas, omnino in comitatu de Varasd existentes, habitas, cum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, rubetis, nemoribus, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, molendinorumque locis, vineis et vinearum promontoriis, generaliter vero quarumlibet utilitatum earundem integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis ad easdem porciones possessionarias de jure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, simul cum omni eo jure, quo ipsa hucusque easdem tenuisset et possedisset, honorabili capitulo dicte ecclesie zagrabiensis pro perpetua elemosina dedisset, donasset et contullisset, immo dedit, donavit et contulit nostri in presencia eidem capitulo jure perpetuo et irrevocabiliter tenendi, possidendi pariter et habendi, tali condicione interiecta mediante, quod eadem domina Lucia vita sua dumtaxat comite easdem porciones possessionarias cum earundem utilitatibus et per-

tinenciis universis libere et pacifice tenendi ac possidendi liberam habeat potestatis facultatem; ubi vero eandem dominam Luciam divino permittente judicio ab hoc seculo decedere contigerit, extunc eedem porciones possessionarie, possessionibus in predictis habite, cum ipsarum utilitatibus et pertinenciis quibuslibet mox et in continenti in et ad prefatum capitulum ecclesie zagrabiensis devolvi, redundarique et condescendi debeant pleno jure; nullum jus, nullamve juris et dominii proprietatem, quod et quam ipsa domina Lucia hucusque in iisdem porcionibus possessionariis habuisset, aut in futurum habere posse speraret, sibi ipsi et suis heredibus reservando, se totum jus, omneque dominium in prefatum capitulum pleno jure transferendo. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, presentes litteras nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas, eidem capitulo prescripte ecclesie zagrabiensis, juris eiusdem ad cautelam duximus concedendas communi justicia requirente. Datum feria tercia proxima ante festum beati Gregorii pape: Anno domini millesimo quingentesimo. — Nos igitur humillimis et devotis supplicacionibus pro parte eiusdem capituli ecclesie zagrabiensis nostre, modo quo supra, porrectis Maiestati, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras annotati conventus de Zala, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes, presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earundem continencias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legittime existunt emanate, viribusque earum veritas suffragatur, ratas, gratas et acceptas habentes, premissis dacioni et collacioni, aliisque omnibus et singulis superius in tenore earundem litterarum expressis, nostrum regium consensum prebuimus, immo prebemus benevolum pariter et assensum. Quod nihilominus ob illam spem et devocionem, quam erga beatum Stephanum regem in cuius glorioso nomine ecclesia ipsa kathedralis zagrabiensis fundata esse dinoscitur, gerimus et habemus, speciale totum et omne jus nostrum regium, si quod in prescriptis porcionibus possessionariis qualitercumque haberemus, aut eedem nostram ex quibuscumque causis, viis, modis et racionibus concernerent Maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet memorato capitulo dicte ecclesie zagrabiensis in et pro perpetua elemosina dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendi, possidendi pariter et habendi, salvo jure alieno. Harum nostrarum

quibus secretum sigillum nostrum, quo ut rex Hungarie utimur, est appensum, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude in festo beati Johannis ante portam latinam. Anno domini millesimo quingentesimo. Regnorum nostrorum Hungarie etc. anno decimo, Bohemie vero tricesimo.

Originale in membrana, sigillum appendet. In archiv. ven. Cap. zagrab. Act. Cap. ant. fasc. 52. nr. 6.

INDEX

personarum, locorum et rerum.

(*Numeri paginam denotant.*)

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I. J.

24

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

U V. W.

Z.